

OER omgevingsvisie Deventer

OER Rapportage

Gemeente Deventer

31 oktober 2025

Project	Werkversie omgevingsvisie Deventer
Opdrachtgever	Gemeente Deventer
Document	OER Rapportage
Status	Definitief
Datum	31 oktober 2025
Referentie	142929/25-017.048
Projectcode	142929
Projectleider	D.J. Hekman MSc
Projectdirecteur	A.M. Springer-Rouwette MSc
Auteur(s)	M.D. van Dijk MSc, J. van de Merwe MSc, K. Kuipers MSc
Gecontroleerd door	F. Kesmer Msc
Goedgekeurd door	A.M. Springer-Rouwette MSc
Paraaf	

Adres	Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. Leeuwenbrug 8 Postbus 233 7400 AE Deventer +31 (0)570 69 79 11 www.witteveenbos.com KvK 38020751

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING WAAROM EEN ACTUALISATIE OP DE OMGEVINGSVISIE GEMEENTE DEVENTER EN EEN OER?	5
1.1	Reden voor het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie Deventer	5
1.2	Waarom een milieueffectrapportage?	6
1.3	Procedure omgevingsvisie en OER	8
1.4	Leeswijzer	9
2	ONDERZOEKSAANPAK WAT ZIJN DE VOORGENOMEN STAPPEN?	10
2.1	Rol van het OER	10
2.2	Kern van de aanpak	11
2.3	Uitgangspunten	11
2.4	Alternatievenontwikkeling	12
3	BEOORDELINGSKADER HOE EN WAT WORDT ER BEOORDEELD?	14
3.1	Deventer rad van de leefomgeving	14
3.2	Beoordelingsmethode	15
3.3	Beoordelingskader	18
4	STAAT VAN DE LEEFOMGEVING WAAR STAAT DEVENTER NU EN WAT KOMT ER OP DE GEMEENTE DEVENTER AF?	20
4.1	Staat van de leefomgeving	20
4.2	Methode voor bepalen van de referentiesituatie	20
4.3	Samenvatting staat van de leefomgeving en referentiesituatie	25
4.4	Gebiedsgerichte inzichten over huidige staat van de leefomgeving in Deventer	28
5	OMGEVINGSEFFECTEN VAN DE ALTERNATIEVEN	33
5.1	Samenvattende tabel effectbeoordeling alternatieven	34
5.2	Rad van de Leefomgeving per alternatief	38
5.2.1	Alternatief 1A	38
5.2.2	Alternatief 1B	39

5.2.3	Alternatief 2A	40
5.2.4	Alternatief 2B	41
5.2.5	Algemene bevindingen	42
5.2.6	Beperkingen	43
6	HET VOORGENOMEN BELEID	44
6.1	Inleiding	44
6.2	Twee stappen voor totstandkoming van het voorgenomen beleid	44
6.3	Beschrijving van de koers	45
6.4	Verkenning voor meer ambitie in de koers	46
6.5	Van koers naar de ontwerp-omgevingsvisie	47
6.6	Beoordeling van het voorgenomen beleid (koers en ontwerp)	49
6.6.1	Gezonde leefomgeving	54
6.6.2	Veilige leefomgeving	59
6.6.3	Klimaatneutraal	61
6.6.4	Natuurlijke systemen	62
6.6.5	Gezonde natuur	67
6.6.6	Waardevolle ruimte	69
6.6.7	Welzijn	72
6.6.8	Fijn wonen	76
6.6.9	Bereikbaar	79
6.6.10	Ruimte voor werken	82
6.6.11	Economisch vitaal	86
6.6.12	Natuurlijke hulpbronnen	88
7	BEOORDELING KANSEN EN RISICO'S VAN NIEUWE ONTWIKKELINGEN UIT DE ONTWERP-OMGEVINGSVISIE	92
7.1	Inleiding	92
7.2	Stadsland	93
7.2.1	Samenvatting van het voornemen	93
7.2.2	Kansen en risico's Stadsland	94
7.2.3	Conclusie Stadsland	99
7.3	Baarlerhoek	100
7.3.1	Samenvatting van het voornemen	100
7.3.2	Kansen en risico's Baarlerhoek	101
7.3.3	Conclusie Baarlerhoek	105
7.4	Bergweide 3	106
7.4.1	Samenvatting van het voornemen	106
7.4.2	Kansen en risico's Bergweide 3	107
7.4.3	Conclusie Bergweide 3	111
7.5	Derde brug Deventer	111
7.5.1	Samenvatting van het voornemen	111
7.5.2	Kansen en risico's derde brug	113

8	LEEMTEN IN KENNIS EN MONITORING	117
8.1	Monitoring	117
	Laatste pagina	115
	Bijlage(n)	Aantal pagina's
I	Tabel van genummerde maatregelen	26
II	Detail beoordelingen van de vier alternatieven	180
III	Maatregelen voor de referentiesituatie	25
IV	Samenvatting beoordelingen huidige en referentiesituatie	27

INLEIDING | WAAROM EEN ACTUALISATIE OP DE OMGEVINGSVISIE GEMEENTE DEVENTER EN EEN OER?

Voor u ligt het Omgevingseffectrapport (OER) voor de nieuwe omgevingsvisie Deventer. Deze OER maakt deel uit van de milieueffectrapportage (mer): een procedure die verplicht is bij het opstellen van de omgevingsvisie. De mer-procedure leidt tot een omgevingseffectrapport (OER) bij de omgevingsvisie.

1.1 Reden voor het opstellen van de nieuwe omgevingsvisie Deventer

Wat is een omgevingsvisie?

De omgevingsvisie is een integrale visie met strategische hoofdkeuzes van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de langere termijn (hier: 2040 met een doorkijk naar 2050). De omgevingsvisie gaat onder andere in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, gezondheid, economie, energie, infrastructuur, sociale structuur en cultureel erfgoed.

Inhoudelijk bevat de omgevingsvisie in ieder geval de volgende onderdelen. Daarbij wordt het proces om te komen tot deze visie ondersteund door het OER om hier invulling aan te geven:

- **beschrijving van de huidige situatie:** Een gedetailleerde beschrijving van hoe Deventer ervoor staat op basis van diverse thema's (aan de hand van de Foto van de Leefomgeving die in het OER komt te staan). Dit omvat de historische en huidige kwaliteiten van de gemeente, zoals de IJssel, het rivierenlandschap, de haven, de groenstructuren en de relatie tussen stad en landschap;
- **gewenste ontwikkelingen en behoud:** Hoofddijnen van welke ontwikkelingen gewenst zijn en wat juist behouden moet blijven, met een focus op de balans tussen verstedelijking en groene ruimte, zoals de stadsrandzone en de historische binnenstad;
- **integrale beleidsvoering:** Het te voeren integrale beleid op hoofddijnen, waarbij rekening wordt gehouden met de samenhang tussen verschillende beleidsvelden en de lange termijn doelstellingen van de gemeente;
- **voorzorgsbeginsel en preventief handelen:** De omgevingsvisie houdt rekening met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt;
- **sturingsfilosofie en gemeentelijke rol:** Een duidelijke uiteenzetting van de sturingsfilosofie van de gemeente, inclusief de eigen rol in relatie tot andere partijen bij het realiseren van de doelstellingen uit de visie. Dit omvat samenwerking met buurgemeenten, regionale netwerken en maatschappelijke partners;
- **motivatie van gemeentelijke belangen:** Het duiden van de gemeentelijke belangen en voorzien van een motivatie. Deze motivatie wordt onderbouwd door de beoordeling van het voorkeursalternatief (VKA) uit het OER.

De omgevingsvisie is vormvrij en bindt alleen de gemeente zelf. Daar waar de doelen en ambities van de omgevingsvisie doorwerken naar derden (waterschappen, bedrijven, burgers) kunnen daartoe regels en normen worden opgenomen in het omgevingsplan.

Waarom een omgevingsvisie?

Vooruitlopend op de Omgevingswet is een eerste omgevingsvisie van Deventer vastgesteld in 2019 als structuurvisie op grond van de Wro. Hiermee heeft Deventer de afgelopen jaren, vanuit haar rijke historisch gelaagde DNA, sturing gegeven aan de (ruimtelijke) opgaven in een nieuwe laag, aan de hand van drie hoofdambities:

- het bestaande verzilveren: bij ontwikkelingen worden de eigen, onderscheidende kwaliteiten van Deventer behouden en versterkt;
- slim verbinden: de netwerkkracht van Deventer wordt lokaal, regionaal en nationaal versterkt;
- toekomstbestendig handelen: de leefomgeving moet voor mens, dier en plant aangenaam zijn, nu en in de toekomst.

De gemeente Deventer heeft verschillende redenen om tot een nieuwe omgevingsvisie te komen. Allereerst is met de komst van de Omgevingswet ook het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) uitgerold. Het DSO bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Onderdeel van het DSO is het Omgevingsloket: dit is het digitale loket waarin iedereen snel kan zien wat wel en niet mag in de fysieke leefomgeving. Het is daarmee nu ook mogelijk om de omgevingsvisie via een nieuwe, geografisch georiënteerde opzet te ontsluiten. Iedereen kan daarmee digitaal opzoeken op welke locaties Deventer bepaalde ontwikkelingen mogelijk wilt maken en hoe dat de leefomgevingskwaliteit kan beïnvloeden.

Ten tweede is er sinds 2019 door de gemeente aanvullend en afwijkend beleid ten opzichte van de huidige omgevingsvisie (Omgevingsvisie 2019) opgesteld. Tegelijkertijd is er ook beleid gedateerd geraakt. Met de actualisatie wordt het relevante beleid met betrekking op de fysieke leefomgeving gebundeld en in lijn met elkaar gebracht. De omgevingsvisie gaat daarmee de hoofdzaken van het beleid op alle relevante terreinen van de fysieke leefomgeving bevatten.

Tot slot staat de gemeente voor keuzes over de inrichting van de fysieke leefomgeving, in het licht van (aankomende) uitdagingen en ontwikkelingen (zoals klimaatverandering en vergrijzing) en haar eigen ambities hoe de fysieke leefomgeving er uit zou moeten zien. Hiervoor wil Deventer toekomstige ontwikkelingen op het gebied van woningbouw, werklocaties, de hoofdgroenstructuur, de energie-infrastructuur en -opwek, en het landelijk gebied mogelijk gaan maken. De geactualiseerde omgevingsvisie dient op een inspirerende, sturende en gebiedsgerichte wijze hieraan richting te geven.

1.2 Waarom een milieueffectrapportage?

Keuze voor een omgevingseffectrapport (OER)

De gemeente Deventer wil met de actualisatie van de omgevingsvisie breder kijken dan uitsluitend naar de klassieke leefomgevingsthema's en ook thema's zoals klimaatadaptatie, energietransitie, circulaire economie en sociale duurzaamheid betrekken. De gemeente streeft daarom naar een omgevingseffectrapport (OER) in plaats van een milieueffectrapport (MER), vanwege het integrale karakter van de omgevingsvisie. Hiermee wordt ook voldaan aan de MER-plicht, omdat een OER een uitgebreide versie is van een MER. Een OER zorgt voor een integrale afweging van uiteenlopende onderwerpen die relevant zijn voor de leefomgeving.

Wat is een OER?

Een omgevingseffectrapport geeft milieu en leefomgeving een volwaardige plaats in het besluitvormingsproces over de omgevingsvisie gemeente Deventer. Dit doet een OER door de effecten op de leefomgeving ten gevolge van een voornemen en mogelijke alternatieve invullingen daarvan op hoofdlijnen te beschrijven. Dit houdt in dat de ruimte die potentieel kan worden benut als toekomstige oplossing voor een opgave of probleem wordt onderzocht. Het OER onderzoekt daarom niet concrete initiatieven in detail. Het OER is een onderzoeksrapport dat hoort bij het moederbesluit, hier de actualisatie van de omgevingsvisie. Om een juiste koersbepaling en afstemming tussen beide producten te waarborgen, lopen het opstellen van het OER en de actualisatie van de omgevingsvisie parallel aan elkaar. Deze gelijktijdige ontwikkeling zorgt ervoor dat de inzichten uit het OER tijdig kunnen worden geïntegreerd in de besluitvorming en dat het bevoegd gezag uiteindelijk het besluit neemt met volledige kennisgeving van de gevolgen van het voornemen op de fysieke leefomgeving.

Doel OER Omgevingsvisie Deventer

Het doel met het OER bij de Omgevingsvisie Deventer is om, voorafgaand aan de besluitvorming, alle relevante beslisinformatie breed en integraal in beeld te brengen en dit mee te laten wegen bij de te maken keuzes in de visie. Het OER laat met een integrale afweging zien of er voor alle ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen in Deventer voldoende ruimte is en welke effecten de te maken keuzes hebben op de leefomgeving. Aan de hand van verschillende alternatieven (de mogelijke 'manieren' waarop het voornemen kan worden gerealiseerd) worden in het OER de effecten in beeld gebracht. Ook geeft het OER inzicht in strijdigheid, danwel koppelkansen tussen ambities, opgaven en beoogde ontwikkelingen.

Zodra de omgevingsvisie is opgesteld, wordt een datagedreven aanpak gebruikt vanuit dit OER om een doorlopend monitoringsproces op te zetten. Dit proces houdt toezicht op de in hoofdstuk 4 benoemde aspecten, om zo de voortgang en de leefomstandigheden in Deventer nauwkeurig te volgen en de 'Staat van Deventer' te bewaken.

MER-plicht

Europese en nationale wetgeving schrijven voor dat voor activiteiten met (mogelijk) aanzienlijke milieueffecten een mer-procedure wordt doorlopen. Nederlandse wet moet voldoen aan de Europese [mer-richtlijn](#) voor projecten (2014/52/EU, 2011/92/EU) en de Europese [SMB-richtlijn](#) (Strategische milieubeoordeling, 2001/42/EG) voor plannen en programma's. De Europese wetgeving is geïmplementeerd in de [Omgevingswet](#) (afdeling 16.4) en verder uitgewerkt in het [Omgevingsbesluit](#) (hoofdstuk 11, bijlage V). Het type mer-procedure (plan-mer, project-mer of mer-beoordeling) hangt af van de aard, omvang van de activiteit en het type besluit.

De actualisatie van de omgevingsvisie is een wettelijk voorgeschreven plan in de zin van artikel 16.34 van de Omgevingswet. De geactualiseerde omgevingsvisie stelt bovendien kaders aan besluiten voor projecten die mogelijk aanzienlijke milieueffecten hebben (artikel 16.36 lid 1 en 4). Onder meer aan het omgevingsplan voor bijvoorbeeld stedelijk ontwikkelingsprojecten zoals bedoeld in Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder project nr. J11. Naar verwachting brengt de omgevingsvisie niet alleen kleine wijzigingen op een lokaal niveau aan, maar hebben keuzes betrekking op grotere opgaven op de schaal van de gehele gemeente. Er is daarom geen sprake van een plan-mer-beoordeling (artikel 16.36 lid 3).

Ook is naar verwachting een passende beoordeling (PB) nodig (artikel 16.36 lid 2) voor de ontwerpversie van de omgevingsvisie. De PB is bedoeld om te beoordelen of een voorgenomen plan of project mogelijk negatieve effecten heeft op de beschermde natuurwaarden van een Natura 2000-gebied. Deze PB is ten tijde van gereedmaking van dit OER nog niet beschikbaar, en wordt nog gepubliceerd als bijlage bij het OER.

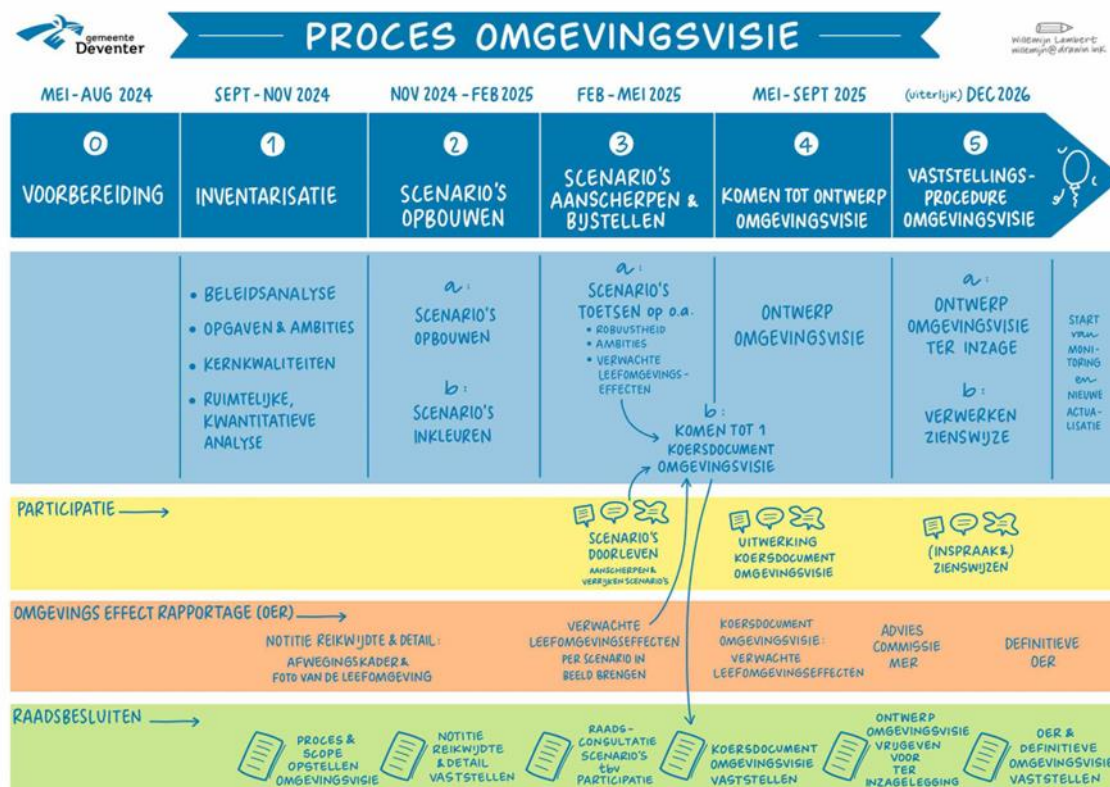
Voor de omgevingsvisie geldt daarmee direct een plicht tot het opstellen van een milieueffectrapport (OER in het geval van Deventer) en het doorlopen van de milieueffectrapportage. De mer-procedure is de procedure om tot het OER te komen. De mer-procedure is nader toegelicht in hoofdstuk 3.

De wisselwerking tussen de omgevingsvisie, participatie, het OER en raadsbesluiten

Om ervoor te zorgen dat er een goede wisselwerking is tussen de omgevingsvisie en het OER, zijn er verschillende interacties tussen vier verschillende werksporen. Deze werksporen zijn de omgevingsvisie, het OER, het participatie en de raadsbesluiten. Hierbij worden de alternatieven vanuit het omgevingsvisie-spoor én het koersdocument (als voorkeursvariant) getoetst in het OER-spoor, waarna de bevindingen hiervan weer worden verwerkt in het omgevingsvisie-spoor (ontwerp omgevingsvisie). Via participatie en raadsbesluiten wordt het draagvlak, de kwaliteit en de volledigheid van de documenten gewaarborgd. In afbeelding 1.1 is deze wisselwerking weergegeven.

Op afbeelding 1.1 is het proces schematisch verbeeld, waarbij de relaties en verbindingen tussen de producten uit de twee sporen en het participatiespoor en het raadsbesluitspoor zichtbaar zijn.

Afbeelding 1.1 De wisselwerking tussen de verschillende sporen in het proces voor de omgevingsvisie

Initiatiefnemer en Bevoegd Gezag

In de mer-procedure mvoor de omgevingsvisie is de gemeente Deventer zowel initiatiefnemer als bevoegd gezag. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de voorbereiding van de omgevingsvisie en het OER. Zij treden op als initiatiefnemer. Het raad stelt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vast als beoordelingskader. De omgevingsvisie en het OER worden ook vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeenteraad vormt daarmee het bevoegd gezag.

Naast de initiatiefnemer en bevoegd gezag zijn er ook diverse bestuursorganen en instanties die adviseren over de inhoud van het OER. Tijdens de NRD fase is er een brede feedbackronde georganiseerd, waarbij de volgende bestuursorganen konden reageren: Provincie, waterschap, naburige gemeenten, het Rijk. Ook is advies gevraagd aan.

1.3 Procedure omgevingsvisie en OER

Een OER volgt de stappen in de mer-procedure. De formele procedure start met een kennisgeving van het voornemen tot het opstellen van een OER voor de aanvulling op de omgevingsvisie. Op basis van de gepubliceerde NRD heeft iedereen de gelegenheid gekregen te reageren. De reacties en adviezen zijn voorgelegd aan het college, waarna de reikwijdte en het detailniveau van het OER definitief is vastgesteld. De vastgestelde NRD vormt daarna het vertrekpunt voor dit OER.

Het OER bij de ontwerp-omgevingsvisie wordt uiteindelijk één van de achtergronddocumenten bij de ontwerp-omgevingsvisie en doorloopt daarmee de wettelijke procedure die daarbij hoort. Daarbij is ook weer gelegenheid voor iedereen om zienswijzen in te dienen voordat de aanvulling op de omgevingsvisie (inclusief definitief OER) vastgesteld wordt. Tabel 1.1 geeft de formele stappen van de mer-procedure en de aanvulling van de omgevingsvisie weer.

Tabel 1.1 Formele stappen in de procedure (cursief: onderdeel van procedure moederbesluit)

Stap	Uitleg
Openbare kennisgeving.	Het voornemen om een aanvulling op de omgevingsvisie te gaan opstellen en een plan-mer-procedure te doorlopen wordt openbaar aangekondigd door de gemeente Deventer met de bekendmaking van de voorliggende NRD.
Ter inzage leggen NRD.	De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) wordt 6 weken ter inzage gelegd. De zienswijzen worden beantwoord.
Vaststelling advies reikwijdte en detailniveau.	Het college stelt de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vast.
Opstellen OER	Het OER wordt opgesteld volgens de voorgestelde reikwijdte en het detailniveau en de inhoudsvereisten uit de Omgevingswet (artikel 11.3 Ob). Naar aanleiding van de eventuele zienswijzen en adviezen wordt de onderzoeksopzet uit de NRD aangepast in het OER.
<i>Opstellen plan, inclusief motivering mer en participatie.</i>	De aanvulling op de omgevingsvisie Deventer wordt opgesteld met motivering van mer en participatie.
Ter inzage leggen OER als bijlage van het <i>ontwerp omgevingsvisie</i> .	Het OER wordt, gelijktijdig met het ontwerp projectbesluit voor 6 weken ter inzage gelegd. Eenieder kan een zienswijze indienen (afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht).
Toetsingsadvies Commissie mer.	De Commissie mer wordt om advies gevraagd over het OER (artikel 16.39 Ow en 11.2 Ob).
<i>Vaststellen omgevingsvisie.</i>	De Raad stelt de omgevingsvisie vast. In de omgevingsvisie wordt aangegeven hoe met de resultaten van het OER, participatie, de zienswijzen en het advies van de Commissie mer is omgegaan (artikel 11.4 Ob).
Evaluatie van de effecten na realisatie.	Het is verplicht om (na realisatie) de daadwerkelijk optredende milieugevolgen van de uitvoering van het plan te monitoren en te evalueren (artikel 11.5 Ob).

1.4 Leeswijzer

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbouw van dit OER.

Tabel 1.2 Leeswijzer OER Deventer

Hoofdstuk	Geeft antwoord op de vraag:
1. Inleiding	Waarom een nieuwe omgevingsvisie gemeente Deventer en een OER?
2. Onderzoeksaanpak	Hoe worden de huidige situatie, referentiesituatie en alternatieven onderzocht?
3. Doelen en alternatieven	Waar wil de gemeente naartoe? Wat zijn de alternatieven?
4. Staat van de leefomgeving	Waar staat Deventer nu en wat komt er op de gemeente af?
5. Beschrijving referentiesituatie	Met welke situatie worden de alternatieven vergeleken?
6. Omgevingseffecten van de alternatieven	Wat zijn de omgevingseffecten van de verschillende alternatieven?
7. Het voorgenomen beleid	Voor welk beleid kiest de gemeente en welke omgevingseffecten horen daarbij?
8. Aanbevelingen, leemten in kennis en monitoring	Welke inzichten voor verdere besluitvorming kunnen er worden meegegeven?

2

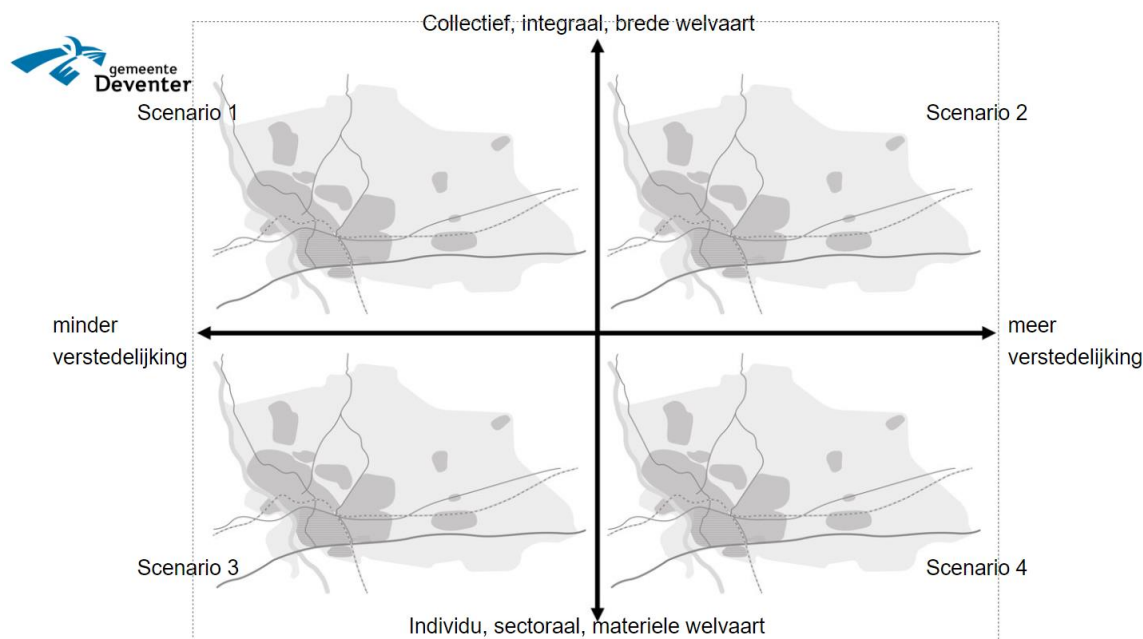
ONDERZOEKSAANPAK | WAT ZIJN DE VOORGENOMEN STAPPEN?

2.1 Rol van het OER

Het OER (Omgevingseffectrapportage) wordt gebruikt als onderzoeksinstrument tijdens het opstellen van de omgevingsvisie. Het OER laat zien waar de uitdagingen liggen op het gebied van milieu en leefomgeving. Het geeft ook aan wat de mogelijke gevolgen zijn van verschillende keuzes in de visie, door deze te vergelijken aan de hand van verschillende alternatieven (zie paragraaf 2.4). De wisselwerking tussen het visiespoor en het OER-spoor wordt gefaciliteerd middels 'ontwerploops'. Een OER biedt tijdig inzicht in welke keuzes nodig zijn om negatieve effecten te beperken en welke mogelijkheden juist kansen creëren. Zo toetst het OER dus niet enkel achteraf op haalbaarheid, maar faciliteert, met tussenproducten, de ontwikkeling van de visie.

Op afbeelding 2.1 is het proces schematisch verbeeld, waarbij de relaties en verbindingen tussen de producten uit de twee sporen en het participatiespoor en het raadsbesluitspoor zichtbaar zijn. De inzichten uit het OER geven input aan het stapsgewijs actualiseren van de omgevingsvisie. De foto van de leefomgeving geeft input voor aanscherping van de opgaven. Het concept-OER geeft inzicht in de impact van de alternatieven. Deze alternatieven worden samengesteld aan de hand van een assenkruis, waarmee door gebruik van twee scherpe tegenstellingen, vier alternatieven worden opgesteld, zie onderstaande afbeelding.

Afbeelding 2.1 Assenkruis van Deventer

Het voorkeursalternatief (VKA) is de gekozen visie op hoofdlijnen (waarschijnlijk een combinatie van elementen van de verschillende alternatieven van het assenkruis) wordt ook beoordeeld in het OER. Verder worden randvoorwaarden, aandachtspunten en onzekerheden vastgelegd in het OER, zodat daar in de beleidsuitwerking en monitoring aandacht aan besteed kan worden.

Hoofdvragen voor het OER

Het OER gaat in op de volgende hoofdvragen:

- 1 wat is de huidige staat en kwaliteit van de leefomgeving?
- 2 hoe ontwikkelt de leefomgeving zich autonoom (zonder actualisatie van de omgevingsvisie)?
- 3 welke alternatieven (van het assenkruis) volgen uit de concretisering van de ambities?¹
- 4 wat zijn de effecten van deze alternatieven?
- 5 wat zijn de effecten van het gekozen voorkeursalternatief die in de omgevingsvisie wordt opgenomen, en welke mitigerende maatregelen worden in het voorkeursalternatief getroffen?
- 6 wat zijn aandachtspunten, randvoorwaarden en onzekerheden voor monitoring en evaluatie?
- 7 wat zijn de leemten in kennis?

2.2 Kern van de aanpak

De onderzoekaankpak van het OER bestaat op hoofdlijnen uit:

- 1 vaststellen opgaven Deventer;
- 2 uitwerken integraal beoordelingskader voor het beoordelen van omgevingseffecten en het doelbereik;
- 3 foto van de leefomgeving: beschrijving/weergave van de Deventer leefomgeving. Samen met de evaluatie van het huidige beleid wordt deze uitgewerkt tot referentiesituatie OER;
- 4 vaststellen alternatieven;
- 5 effecten en vergelijking van de alternatieven: beoordeling van de alternatieven op basis van omgevingseffecten en doelbereik, schematisch weergegeven met het Rad van de Leefomgeving (zie Hoofdstuk 4);
- 6 beoordeling van de effecten van het voorkeursalternatief: evaluatie van het voorkeursalternatief op omgevingseffecten en doelbereik, schematisch weergegeven met het Rad van de Leefomgeving.
- 7 data-gedreven en doorlopende monitoring en evaluatie.

Een globale Passende Beoordeling op effecten voor Natura 2000 volgt nog. Deze was bij het in procedure gaan van deze OER op de ontwerp-omgevingsvisie nog niet gereed.

2.3 Uitgangspunten

Plan- en studiegebied

De omgevingsvisie heeft betrekking op het gehele grondgebied van gemeente Deventer. Dit is het plangebied. De effecten van de omgevingsvisie kunnen echter ook buiten de grenzen van de gemeente optreden. Dit is het studiegebied voor het OER.

Situatie in het onderzoek

Het OER geeft informatie over allerlei aspecten van de leefomgeving (zie beoordelingskader) en onderscheidt daarbij de volgende situaties:

- **huidige situatie:** dit is de feitelijke staat van de leefomgeving in het jaar 2024 of het meeste recente jaar waarover informatie beschikbaar is. In de praktijk is dit vaak het jaar 2021, 2022 of 2023;
- **referentiesituatie:** de situatie die tot en met 2040 -met een doorkijk naar 2050- zou ontstaan als gevolg van de zogeheten autonome ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich ook zouden voordoen als de omgevingsvisie niet wordt geactualiseerd. Hierbij valt onderscheid te maken tussen:

¹ De alternatieven worden ontwikkeld binnen de omgevingsvisie (daar scenario's genoemd). Wel levert het OER een bijdrage aan het ontwikkelproces.

- generieke (exogene) autonome ontwikkelingen: algemene trends en ontwikkelingen als klimaatverandering of vergrijzing, die Deventer als het ware overkomen en waarop de gemeente niet of nauwelijks invloed heeft;
- autonoom omgevingsbeleid: voorzetting van het huidige (sectorale) beleid en autonome projecten. Hier vallen onder bouw- en infraprojecten waarover al definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden maar die nog niet uitgevoerd zijn.

Voor het jaar 2040, en met name de doorkijk naar 2050, is vaak beperkte informatie beschikbaar en bestaat de nodige onzekerheid over autonome ontwikkelingen. In het OER wordt aangegeven welke bronnen zijn gebruikt voor het schetsen van de referentiesituatie en of bijvoorbeeld prognoses tot 2040 zijn geëxtrapoleerd naar 2050;

- **alternatieven:** De alternatieven schetsen vier mogelijk ontwikkelrichtingen voor Deventer in 2040, met een doorkijk naar 2050; De alternatieven worden ook wel de 'scenario's' genoemd.
- **Voorgenomen beleid:** Het voorgenomen beleid bevat de hoofdlijnen van de geactualiseerde omgevingsvisie Deventer.

2.4 Alternatievenontwikkeling

Werken met Alternatieven

Uit de omgevingsvisie 2019 en de analyses uit de [Staat van de Leefomgeving](#) blijkt dat Deventer veel kwaliteiten heeft om trots op te zijn. Tegelijkertijd zijn er ook minder positieve aspecten en trends die deze kwaliteiten kunnen bedreigen. Hoewel er al veel beleid is waarbij veel partijen op één lijn zitten, zijn er ook grote meningsverschillen over hoe problemen moeten worden aangepakt. In zulke gevallen is het nuttig om verschillende ontwikkelrichtingen te verkennen en te beoordelen wat de gevolgen daarvan zijn voor de omgeving. De alternatieven werken het beste als ze de verschillen in de samenleving en het bestuur benadrukken. Door de uitersten op een horizontale en verticale as te zetten, ontstaan er vier duidelijke alternatieven. Het is waardevol om deze alternatieven samen te ontwikkelen en de samenleving hierop te laten reageren.

Tegenstellingen in Deventer

In Deventer is de eerste grote tegenstelling in denken de mate van verstedelijking. Aan de ene kant zijn er argumenten om Deventer zoveel mogelijk te behouden zoals het is en niet verder te gaan dan de geplande woningbouw. Dit standpunt staat links op de x-as. Het andere uiterste is een forse groei, zoals regionaal wordt besproken, en dit staat helemaal rechts op de x-as.

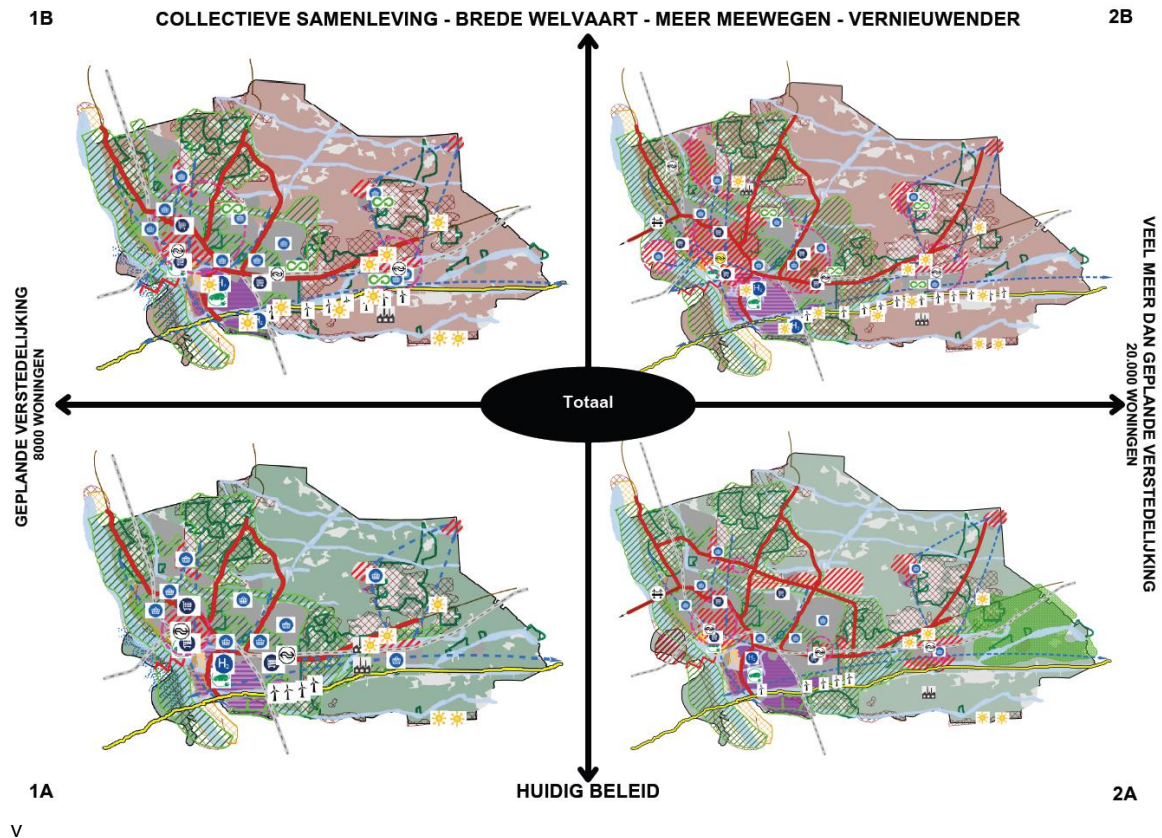
De tweede tegenstelling gaat over de aanpak van ontwikkelingen. Moet worden vastgehouden aan de bestaande, sectorale manier met nadruk op individuen, materiële welvaart en buitenstedelijke uitbreiding? Of moet gekozen worden voor een vernieuwende aanpak, waarbij alles integraal wordt bekeken, meer gericht op het collectief en brede welvaart, en geredeneerd wordt vanuit water en bodem? Deze uitersten staan onder en boven op de y-as. Dit leidt tot vier alternatieven, die verder zijn uitgewerkt in schematische kaarten en visuele dwarsdoorsneden/collages.

Alternatieven voor beoordeling

Afbeelding 2.2 is een schematische weergave van de alternatieven.

De details over welke maatregelen er in welk alternatief staan zijn beschreven in **Bijlage I**.

Abbeelding 2.2 Schematische weergave van de alternatieven

Legenda

Referentielagen 3

- NS Station ICE
- NS Station

Thema (zorg)voorzieningen

- Klein voorzieningenaanbod
- Groot voorzieningencuster
- WoonZorg
- Voorzieningen en Sociaal

Thema Energie, Duurzaamheid en Economie

- Zoekgebied zonneenergie
- Zoekgebied windenergie
- Gezamenlijke circulaire oplossingen
- Zoeklocatie nieuw bedrijventerrein
- Waterstofhub

Referentielagen 2

- Treinspoor
- A1 snelweg

Thema Wonen en Mobiliteit

- 3e brug over IJssel
- 3e brug over IJssel
- Smart Mobiliteitshub
- Afwaarderen verkeersverbinding
- Fietsstructuur
- Hoofdwegenstructuur
- Woningbouw

Thema Groen en Water

- Stedelijke groenstructuur
- Dijkverzwaring
- Waterstructuren
- Bypass reserveringsruimte

Thema Landbouw

- Zoekgebied zonneenergie
- Stedelijke groenstructuur
- Waterstructuren
- Prioriteren landbouw
- Landschapsinclusieve landbouw
- Overwegend gangbare landbouw

Referentielagen

- Weg
- Landgoederen
- Natura2000 gebieden
- NNN gebieden
- Gemengde woon-werkgebieden
- IJssel
- Bedrijventerreinen
- Bestaand bebouwd gebied
- Overig gebied
- Gemeentegrens Deventer

BEOORDELINGSKADER | HOE EN WAT WORDT ER BEOORDEELD?

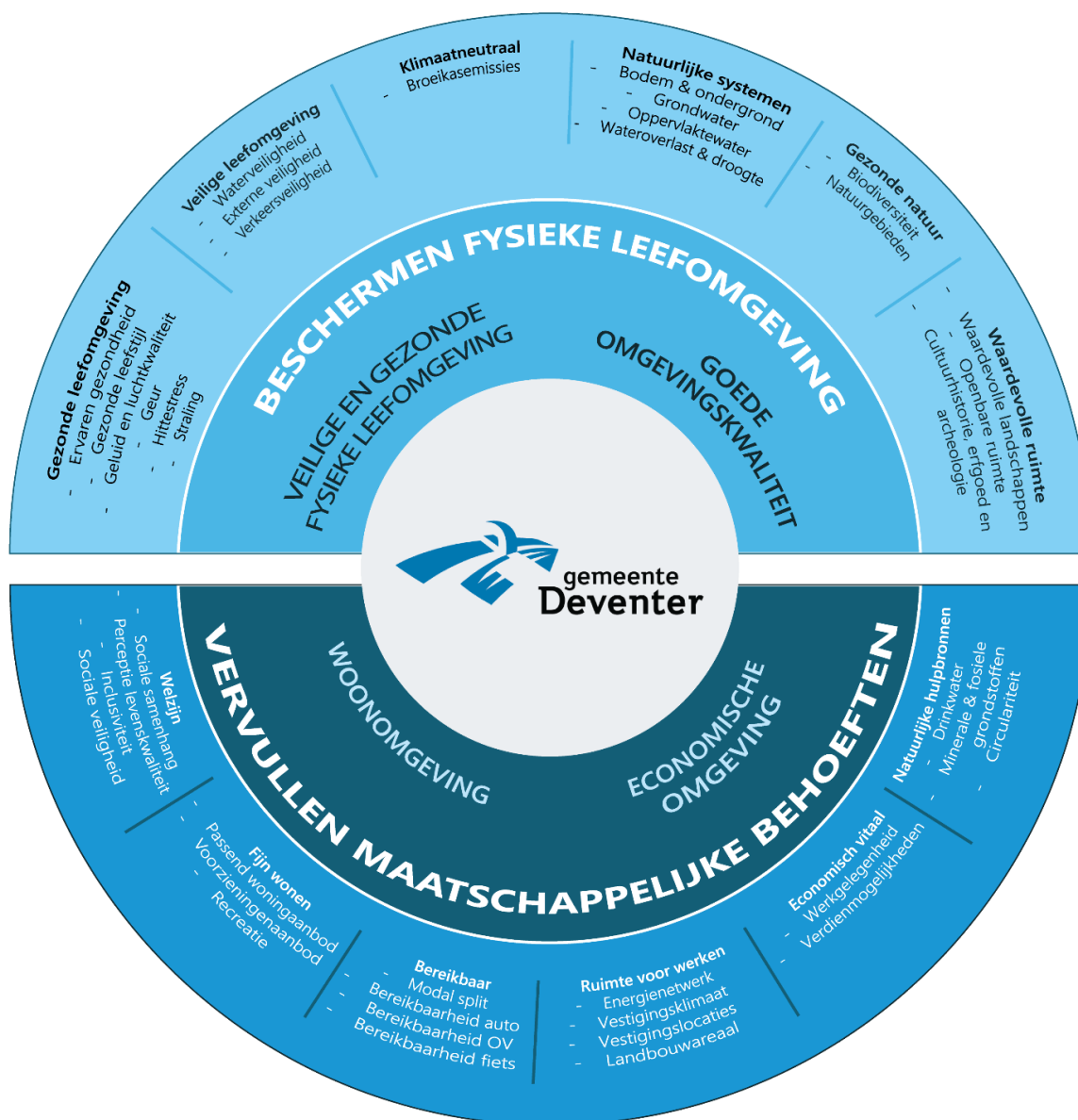
3.1 Deventer rad van de leefomgeving

Om de huidige staat en de milieueffecten te beoordelen, is het Rad van de Leefomgeving gebruikt. Het Rad van de Leefomgeving is een raamwerk dat is opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie, en legt nadruk op het maatschappelijke doel van de omgevingswet ([Artikel 1.3](#)): het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en het beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving ter vervulling van de maatschappelijke behoeften.

Via het rad worden projecten beoordeeld op hun impact op de leefomgeving, met een focus op zowel bescherming als ontwikkeling. Het rad bestaat uit twee helften, waarvan de bovenste helft focust op de fysieke leefomgeving en de onderste helft op maatschappelijke behoeften. Deze twee helften zijn verder onderverdeeld in vier perspectieven: een veilige en gezonde leefomgeving (fysiek), een goede omgevingskwaliteit (fysiek), de woonomgeving (maatschappelijk) en de economische omgeving (maatschappelijk).

Afbeelding 4.1 toont een versie van het Rad van de Leefomgeving, specifiek ontworpen op basis van de ambities en doelen die de gemeente Deventer heeft opgesteld. Op basis hiervan zijn de vier perspectieven van het rad verder opgesplitst in twaalf categorieën. Deze categorieën zijn vervolgens beoordeeld aan de hand van gekoppelde aspecten, die helpen om beleidskeuzes te evalueren en de foto van de Leefomgeving te bepalen. Hierdoor biedt het rad een duidelijke methodiek voor het in kaart brengen en analyseren van de effecten van gemeentelijk beleid op de leefomgeving.

OMGEVINGSEFFECTRAPPORTAGE RAD VAN DE LEEFOMGEVING

3.2 Beoordelingsmethode

In het OER worden drie verschillende type beoordelingen gegeven:

- 1) de beoordeling van de huidige staat en kwaliteit van de leefomgeving ten opzichte van wettelijke normen, gemeentelijke doelen of in vergelijking met provincie Overijssel of Nederland;
- 2) de beoordeling van de effecten van de alternatieven en het voorkeursalternatief op de leefomgevingsthema's. Dit geeft aan of de alternatieven leiden tot kansen of risico op deze thema's;
- 3) de beoordeling van het doelbereik van de alternatieven en het voorkeursalternatief. Dit laat zien waar er meer of minder potentie is om de gestelde opgaven en doelen te bereiken met de voorgenoemde keuzes.

De beoordelingswijze 1 en 2 gaan over leefomgevingseffecten en beoordelingswijze 3 gaat over het doelbereik. Hieronder worden de verschillende beoordelingswijzen uitgelicht. In de beoordeling in het rad wordt de ruimtelijke dimensie niet meegenomen, wat betekent dat er niet op wijk/gebiedsniveau wordt weergegeven waar de knelpunten zitten. In het OER komen de ruimtelijke nuances echter wel naar voren via tekstuele toelichting.

Beoordeling van de foto van de leefomgeving

Bij beschouwing van de indicatoren wordt een kwalitatieve beoordeling gegeven van de huidige staat. Indien van toepassing, worden gestelde (wettelijke) normen gehanteerd als maatlat voor de beoordeling. In andere gevallen worden gemeentelijke beleidsdoelen gebruikt. Het niet of niet geheel voldoen aan deze normen of doelen vormt een knelpunt. Bij het ontbreken van een gestelde (wettelijke) norm of gemeentelijk beleidsdoel wordt de beoordeling overwegend gebaseerd op een vergelijking met provincie Overijssel en/of Nederland. Voor de beoordeling van de huidige situatie wordt een vijfpuntschaal gebruikt (zie tabel 4.1).

Deze vijfpuntsschaal wordt per aspect nog verder geduid met maatschappelijke ambities (bijvoorbeeld op indicatoren omtrent welzijn), wetenschappelijke aanbevelingen (bijvoorbeeld indicatoren omtrent klimaat), en wettelijke normen (zoals bijvoorbeeld voor Natura 2000 bescherming). Omdat de omgevingsvisie reikt tot in de middellange termijn, wordt er dus niet alleen getoetst aan wettelijke normen maar ook aan het brede maatschappelijke doel van de nationale omgevingsvisie om nu en in de toekomst een veilige en gezonde leefomgeving te houden voor huidige en toekomstige generaties.

Elk aspect wordt beoordeeld gebaseerd op de indicatoren (zie paragraaf 3.3). De huidige staat van Deventer wordt vervolgens per thema gevisualiseerd op het Rad van de Leefomgeving. Daarnaast wordt een inschatting gemaakt van de referentiesituatie, gebaseerd op autonome ontwikkelingen in Deventer en in heel Nederland. Deze inschatting wordt ook weergegeven in het Rad van de Leefomgeving.

Indien er geen beleid of referentie beschikbaar is, wordt de staat van de leefomgeving van Deventer wel beschreven, maar wordt er geen beoordeling gegeven.

Tabel 3.1 Beoordelingsschaal voor de Foto van de Leefomgeving van Deventer

Score	Toelichting
5	De staat is goed, er zijn geen knelpunten (ambities worden overal gehaald).
4	De staat is overwegend goed, lokaal zijn er wel wat knelpunten (ambities worden grotendeels gehaald).
3	De staat is redelijk, verspreid zijn er knelpunten (ambities worden vaak wel, soms niet gehaald).
2	De staat is matig, er zijn redelijk wat knelpunten (ambities worden soms gehaald).
1	De staat is slecht, er zijn overal knelpunten (ambities worden nergens gehaald).

Door middel van die beoordelingsschaal laat het rad de gemiddelde huidige staat zien (witte lijn) en de gemiddelde autonome staat (gestippelde lijn). Met de autonome staat wordt de referentiesituatie in 2040 bedoeld. Dit is de situatie gebaseerd op huidige autonome ontwikkelingen in Deventer en in heel Nederland.

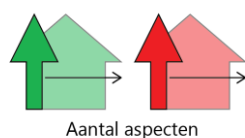
Beoordeling van de effecten van alternatieven op de leefomgeving

In het Rad zijn pijlen gebruikt om aan te geven hoeveel kansen en risico's er optreden per thema, en wat de impact is van de kansen en risico's. Dit is gedaan door elk aspect een beoordeling toe te kennen (zeer positief, positief, neutraal, negatief of zeer negatief). Deze beoordeling is tot stand gekomen door te kijken welke ingrepen uit de alternatieven effect hebben op de indicatoren van dat aspect, wat het effect van deze ingrepen precies is, en hoeveel impact deze effecten zouden hebben.

Als voorbeeld kan gekeken worden naar het thema fijn wonen. Één van de aspecten van dat thema is 'voorzieningenaanbod', en de indicatoren voor dit aspect zijn 'omvang voorzieningenaanbod', 'nabijheid voorzieningen', en 'tevredenheid voorzieningen'. Wanneer de ingrepen in een alternatief ervoor zorgen dat er positieve effecten optreden in de omvang van de voorzieningen en de nabijheid van de voorzieningen, en de tevredenheid met de voorzieningen gelijk blijft, krijgt het aspect een positieve beoordeling. Als deze ingrepen vervolgens ook een groot effect hebben op het thema als geheel, wordt de impact als 'hoog' beoordeeld. In dit voorbeeld is er dus een grote kans dat de effecten positief zijn ten opzichte van de referentiesituatie. Deze manier van beoordelen is per alternatief voor elk aspect toegepast, en de resultaten zijn samengevoegd in het rad van de leefomgeving. De volledige beoordeling van alle aspecten staat in Bijlage I van dit OER.

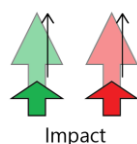
In het rad zijn alle thema's weergegeven in een cirkelvormige opzet, waarbij pijlen de hoeveelheid positieve en negatieve aspecten binnen elk thema laten zien. Hoe meer positieve of negatieve aspecten er zijn, hoe breder de pijl die daarbij hoort (zie afbeelding 3.2).

Afbeelding 3.2 De pijlen in het rad worden breder naarmate er meer positieve/negatieve aspecten zijn voor dat thema

Daarnaast is gekeken naar de impact van de effecten van elk thema. De impact is ingedeeld in drie niveaus: laag, middel en hoog. Deze beoordeling beïnvloedt de lengte van de pijlen in de visualisatie. Een hogere impact betekent een langere pijl, terwijl een lagere impact zorgt voor een kortere pijl. Op deze manier geeft de visualisatie op een eenvoudige en duidelijke manier zowel de hoeveelheid als de invloed van de aspecten binnen elk thema weer (zie afbeelding 3.2).

Afbeelding 3.3 De pijlen in het rad worden langer naarmate de impact van de effecten binnen een thema groter is

Ook is er een paars 'is gelijk teken', wat betekent dat er hoge zekerheid is dat dit alternatief niet zorgt voor veranderingen in de staat van de leefomgeving (geen noemenswaardige kansen of risico's).

Tabel 3.2 Beoordelingsschaal voor de effecten van alternatieven

Score	Toelichting
 	Kansen; er zijn kansen op een verbetering van de milieueffecten ten opzichte van de referentiesituatie. Blauwe pijl met ster*: Verwacht positief effect maar met belangrijke kanttekeningen.
	Neutraal; geen of nauwelijks verandering ten opzichte van de referentiesituatie.
	Risico's; er zijn risico's op een verslechtering van de milieueffecten ten opzichte van de referentiesituatie.

In de beoordeling in het rad zijn verschillen tussen wijken en gebieden in Deventer niet beoordeeld, maar Deventer als geheel. Dit betekent dat er niet op wijk/gebiedsniveau wordt weergegeven waar de knelpunten zitten.

3.3 Beoordelingskader

Tabel 4.4 bevat alle perspectieven, thema's en aspecten uit het Rad van de Leefomgeving voor Deventer. In de volgende paragrafen worden per thema de indicatoren beschreven die worden gebruikt om de aspecten binnen dat thema te beoordelen. Daarnaast volgt een uitleg over de ambities en doelen waarop de keuze voor de aspecten en indicatoren is gebaseerd.

Thema's, aspecten en indicatoren om mee te beoordelen

Dit beoordelingsthema bevat de **omgevingsthema's** waarop wordt beoordeeld. Dit zijn soms overlappende, en soms wezenlijk andere thema's dan de **beleidsthema's** (uiteengezet in hoofdstuk 2) waarop beleid wordt gemaakt.

Tabel 3.4 Beoordelingskader voor het Rad van Deventer

Perspectief	Thema	Aspect
Veilige en gezonde fysieke leefomgeving.	Gezonde leefomgeving.	Ervaren gezondheid.
		Gezonde leefstijl.
		Geluid & luchtkwaliteit.
		Geur
		Hittestress
		Straling
	Veilige leefomgeving.	Waterveiligheid
		Externe veiligheid.
		Verkeersveiligheid
	Klimaatneutraal	Broeikasemissies
Goede omgevingskwaliteit.	Natuurlijke systemen.	Bodem & ondergrond.
		Grondwater
		Oppervlaktewater
		Wateroverlast & droogte.
	Gezonde natuur.	Biodiversiteit
		Natuurgebieden
	Waardevolle ruimte.	Waardevolle landschappen.
		Kwaliteit openbare ruimte.
		Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie.
Woonomgeving	Welzijn	Sociale samenhang.
		Perceptie van levenskwaliteit.
		Inclusiviteit
		Sociale veiligheid.
	Fijn wonen.	Passend woningaanbod.
		Voorzieningenaanbod

Perspectief	Thema	Aspect
Economische omgeving.	Bereikbaar	Recreatie
		Modal split.
		Bereikbaarheid auto.
		Bereikbaarheid OV.
	Ruimte voor werken.	Bereikbaarheid fiets.
		Energienetwerk
		Vestigingsklimaat
		Vestigingslocaties
	Economisch vitaal.	Landbouwareaal
		Werkgelegenheid
		Verdienmogelijkheden
	Natuurlijke hulpbronnen.	Kennis & innovatie.
		Drinkwater
		Minerale & fossiele grondstoffen.
		Circulariteit

Gemeente overschrijdende effecten

Per aspect kan er een gemeente-overschrijdend effect zijn. Dit wordt benoemd in de effectbepaling als de effecten (die optreden als gevolg van nieuw gemeentelijk beleid uit een alternatief) ook significante en directe invloed kunnen hebben op de staat van de leefomgeving in naburige gemeenten.

Er zal altijd voor elke indicator een bepaalde verwevenheid zijn met naburige gemeenten. Echter, alleen grotere significante effecten die in een andere gemeente meetbaar en attribueerbaar kunnen zijn aan het Deventer beleid worden in de effectbepaling benoemd.

Dit betekent dat er in sommige gevallen in de uitwerking geen effect wordt benoemd op naburige gemeenten. Dit betekent niet strikt genomen dat het aspect niet verweven is met andere gemeenten, maar dat wordt ingeschat dat een mogelijk effect niet meetbaar of significant zal zijn, en daarom wordt het niet benoemd.

4

STAAT VAN DE LEEFOMGEVING | WAAR STAAT DEVENTER NU EN WAT KOMT ER OP DE GEMEENTE DEVENTER AF?

4.1 Staat van de leefomgeving

De Deventer staat van de Leefomgeving is beschikbaar via een ArcGIS ® StoryMap ®. Deze is beschikbaar via deze link: [Foto van de Leefomgeving Deventer](#). In paragraaf 4.3 worden de belangrijkste hoofdconclusies uit deze analyse kort samengevat.

4.2 Methode voor bepalen van de referentiesituatie

Om alternatieven te kunnen beoordelen, is het nodig om de referentiesituatie te bepalen die in 2040 zou ontstaan als gevolg van autonome ontwikkelingen in Deventer, met waar relevant (als er specifiek na 2040 een verandering wordt voorspeld) een doorkijk naar 2050. Voor indicatoren waar vanuit de klimaatscenario's lange termijn informatie beschikbaar is, wordt ook een doorkijk gegeven naar het jaar 2100.

Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die zich ook zouden voordoen als de omgevingsvisie niet wordt gerealiseerd. Hierbij valt onderscheid te maken tussen algemene ontwikkelingen die op Deventer afkomen en gemeente-specifieke ontwikkelingen die door de gemeente in gang worden gezet door beleid.

Algemene ontwikkelingen die op Deventer afkomen betreffen demografische, economische, sociaal-culturele, technologische, ecologische en politiek-institutionele trends en ontwikkelingen. Daar hoort ook bij de ontwikkelingen ingezet door landelijk beleid, vanuit de kaders beschreven in hoofdstuk 4.2. Voor alle alternatieven die worden onderzocht in dit OER zijn de algemene autonome ontwikkelingen gelijk. De onderzochte aanpassingen aan beleid via dit alternatief hebben immers geen directe invloed op de algemene trends.

Gemeente-specifieke ontwikkelingen die de gemeente stimuleert gaan bijvoorbeeld over voortzetting van het huidige beleid en projecten waar al definitieve besluitvorming heeft plaatsgevonden.

De referentiesituatie is de combinatie van algemene ontwikkelingen en specifieke ontwikkelingen die reeds door de gemeente in gang zijn gezet. Dit betekent dat voor sommige beleidsthema's, de referentiesituatie veelal wordt bepaald door landelijk beleid en/of bredere maatschappelijke ontwikkelingen. In andere beleidsthema's is de gemeente meer sturend, waardoor de keuzes die de gemeente in het verleden heeft gemaakt belangrijk zijn voor de richting van de referentiesituatie. In Bijlage III wordt de beleidsreferentie beschreven per beoordelingsthema en aspect. Tabel 5.1 beschrijft hoe de tabellen in de volgende paragrafen moeten worden geïnterpreteerd.

Tabel 4.1 Template voor de tabellen waar relevante beleidsmaatregelen in staan die meegenomen worden in de autonome ontwikkeling, gebruikt in bijlage III

Gemeentelijk beleid (status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
<i>Beleidsstuk met maatregelen relevant voor fysieke leefomgeving (jaartal).</i>	Deze maatregelen worden als zodanig 'zeker geacht' dat zij ook zonder omgevingsvisie uitgevoerd zullen worden. De omgevingskundige beoordeling van de referentiesituatie gaat uit van de uitvoering van deze maatregelen. - maatregel X; - maatregel Y; - ... etc.

Onzekere beleidsmaatregelen

Er zijn ook een groot aantal maatregelen geïdentificeerd uit de beleidsdocumenten, die niet worden meegenomen in de autonome ontwikkeling. In de omgevingskundige beoordeling van de referentiesituatie wordt er vanuit gegaan dat deze maatregelen niet autonoom hun doel behalen, omdat zij nu nog te afhankelijk zijn van invulling en/of vervolgstappen. Met andere woorden, hun uitvoering is nog te onzeker.

In de koers (het voorkeursalternatief) voor de omgevingsvisie kunnen deze maatregelen verder worden uitgewerkt, zodat er een grotere kans is dat de omgevingsvisie de doelen van de eerdere beleidsvisies kan helpen te halen, en zodat de risico's op verslechtering op omgevingsthema's verminderen.

Deze versie van het OER bevat geen uiteenzetting van deze maatregelen. Deze informatie is wel gedeeld met de gemeente om te helpen met de vorming van de alternatieven en het koersdocument voor de omgevingsvisie.

Invloed van vastgesteld beleid op de referentiesituatie

In de beoordeling op milieu-aspecten, is zowel de huidige situatie als de referentiesituatie beoordeeld. De huidige situatie beoordeling is beschikbaar via de online ArcGIS Storymap. De beoordeling op referentie kan hiervan afwijken, om twee redenen:

- autonome ontwikkelingen voor het thema, wat los van de gemeente impact heeft op dit thema. Een goed voorbeeld hiervan zijn voorspelde effecten van klimaatverandering, waardoor een aspect als hittestress in de autonome ontwikkelingen zal toenemen;
- invloed van de realisatie van reeds vastgesteld beleid. Reeds vastgesteld beleid bestaat uit concrete maatregelen waarvan kan worden aangenomen dat die ook zonder omgevingsvisie worden uitgevoerd in de referentiesituatie.

Relevant beleid hogere overheden.

In deze paragraaf worden de meest relevante beleidsstukken (op lokaal en bovenlokaal niveau) beschreven. Daarnaast wordt ook kaderstellende beleid voor de aanvulling op de omgevingsvisie beschreven. Deze kaders geven context aan de opgave van gemeente Deventer. Deze stukken maken geen onderdeel uit van de referentiesituatie, omdat de invulling ervan juist afhankelijk is van de implementatie in de omgevingsvisie en de bijbehorende programma's en maatregelen.

In tabel 4.2 zijn de belangrijkste bovenlokale beleidsstukken te vinden. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen het niveau van het beleid, de beleidsstukken, en de kaderstellende ambities van deze beleidsstukken.

Tabel 4.2 Bovenlokaal beleid met kaderstellende ambities uitgelicht

Niveau	Beleidsstuk	Kaderstellende ambities
Nationaal	Nationale omgevingsvisie (NOVI) (2020), vastgesteld.	Centraal bij de afweging van belangen staat een evenwichtig gebruik van de fysieke leefomgeving, zowel van de boven- als van de ondergrond (omgevingsinclusief beleid). Dit zijn de vier NOVI-prioriteiten: 1 ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie; 2 duurzaam economisch groeipotentieel; 3 sterke en gezonde steden en regio's; 4 toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. In de NOVI worden drie inrichtingsprincipes gehanteerd: 5 combineren boven enkelvoudig; 6 kenmerken en identiteit van een gebied centraal; 7 afwentelen voorkomen.
	Programma NOVEX (2022), vastgesteld.	Met het programma NOVEX wordt de traditie van ruimtelijke ordening op nationaal niveau hersteld. In het programma staan drie doelen centraal: 1 versnellen van de uitvoering van de Nationale Omgevingsvisie; 2 versterken van de ruimtelijke regierol van het Rijk; 3 vernieuwing van de samenwerking in de (uitvoerings)relatie met provincies en in gebieden. De regio Deventer is onderdeel van één van de zestien NOVEX-gebieden. Hiervoor heeft de regio Deventer een Verstedelijkingsstrategie opgesteld om dit lokaal te vertalen naar een omgevingsvisie.
	Nota Ruimte (2024), voorontwerp.	De Nota Ruimte gaat in op een lange termijnvisie van de ruimtelijke inrichting van Nederland, met de hoofdpunten: 1 beweging naar een toekomstbestendig evenwicht tussen landbouw en natuur in heel Nederland; 2 beweging naar een klimaatneutrale en circulaire samenleving; 3 beweging naar sterke regio's, steden en dorpen in heel Nederland. (N.B., ten tijde van de effectstudies was er alleen een voorontwerp beschikbaar).
Provinciaal	Omgevingsvisie provincie Overijssel (POVI) (2017) vastgesteld. De POVI momenteel geactualiseerd.	De provincie streeft vanuit de POVI naar negen ambities: - klimaatadaptatie en waterbeheer: ontwikkeling van veilige en robuuste watersystemen; - energietransitie: verminderen van broeikasgasemissies en opschaling van duurzame energie; - duurzame landbouw: balans tussen landbouw en natuur, bevorderen van biodiversiteit; - natuurbehoud: versterken van natuurkwaliteit en realiseren van groene verbindingen; - verstedelijking en mobiliteit: slim ruimtegebruik, betere bereikbaarheid en gezonde mobiliteit; - cultureel erfgoed: behouden en versterken van regionale identiteit en erfgoed; - gezonde leefomgeving: vergroenen van steden en verbeteren van luchtkwaliteit; - sociaal welzijn: creëren van inclusieve en veilige gemeenschappen; - economische ontwikkeling: duurzame economische groei en betere mobiliteit. (N.B., ten tijde van de effectstudies was de actualisatie van de POVI Overijssel nog niet beschikbaar)
	Overijssels Programma Landelijk Gebied (PPLG) (2023), ontwerp.	De Overijsselse vertaling van het NPLG wordt beschreven in het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). De doelstellingen vanuit het PPLG zijn: - het behoud en de versterking van de sociaaleconomische kwaliteit van het platteland;

Niveau	Beleidsstuk	Kaderstellende ambities
		- het realiseren van een toekomstbestendig perspectief voor de landbouw; - het realiseren van natuurherstel, een robuust watersysteem en minder emissies van broeikasgassen. Het PPLG voor Overijssel is verdeeld in zes gebieden. Ieder gebied kent een eigen karakter, specifiek karakter. Deventer valt onder het gebied Zuidwest Overijssel en kent de volgende doestellingen: - sociaaleconomische kwaliteit: . het creëren van inzicht in de sociaaleconomische impact van het PPLG op de zes PPLG-gebieden; . gebruik van Brede Welvaart als uitgangspunt; . ontwikkelen van een sociaaleconomische visie met gebiedspartners; . ontwikkelen van instrumenten voor uitvoering; . samenwerken met overheden, ondernemers en onderwijsinstellingen; - perspectief landbouw: . ontwikkelpad 1: optimaliseren en verduurzamen van huidige bedrijfsvoering; . ontwikkelpad 2: omschakelen naar extensieve en verbrede bedrijfsvoering; . ontwikkelpad 3: afbouwen en stoppen van bedrijven; - natuur: . bijdragen aan 30 % biodiversiteitsherstel tegen 2023; . uitbreiden van het NNN; . realiseren van instandhoudingsdoelen in natura 2000-gebieden; . verminderen van ammoniakemissie met 41 % tegen 2030-2035; . realiseren van 10 % dooradering tegen 2050, 50 % daarvan tegen 2030; . realiseren van 8.200 ha nieuwe natuur tegen 2050, 30 % daarvan tegen 2030; . realiseren van 58.300 ha leefgebied voor VHR-soorten tegen 2050, 17.500 ha daarvan tegen 2030; . aanvullende opgaven voor 2030 volgens Europese strategieën; - water: . nutriëntenconcentraties voldoen aan wettelijke normen tegen 2027; . concentraties voldoen aan wettelijke normen tegen 2027; . grondwaterlichamen voldoen aan normen tegen 2027; . goede zoetwaterbeschikbaarheid door hydrologische maatregelen; - klimaat: . verminderen van (broeikas)emissies met 0,1-0,7 megaton co2-eq per jaar tegen 2030; . koolstofvastlegging in bos uitbreiden met 3.500-4.000 ha tegen 2019. De provincie Overijssel heeft de uitvoering van de plannen voor het PPLG in mei 2024 (voor onbepaalde tijd) stopgezet.
	Landbouwvisie Overijssel 2040 (2024), concept.	Met de landbouwvisie schetst Provincie Overijssel een visie over hoe het wil dat de landbouw in de komende 15-20 jaar zich moet ontwikkelen. Daarbij wordt de landbouw beschouwd vanuit meerdere perspectieven: 1 als cultuurdrager; 2 als economische sector; 3 als voedselproducent; 4 als drager van biodiversiteit, water en klimaatbestendigheid; 5 als ruimtegebruiker. Deze perspectieven zijn ogenschijnlijke tegenstellingen. Om deze te overbruggen ziet de provincie de noodzaak voor een nieuwe balans tussen voedselproductie en leefomgeving. Dat is het uitgangspunt van de visie. om dit te bereiken worden vijf opgaven benoemd waarbinnen ruimte is voor vakmanschap en ondernemerschap van de boer:

Niveau	Beleidsstuk	Kaderstellende ambities
		1 natuur; 2 biodiversiteit; 3 bodem; 4 water; 5 klimaat. Deze aspecten worden in een gebiedsgerichte aanpak binnen programma's verder uitgewerkt.
Regionaal	Regionale Energiestrategie (RES 2.0) West-Overijssel (2023), vastgesteld.	De RES 2.0 West-Overijssel heeft de volgende doelstellingen: - opwek van duurzame energie: realiseren van 1,8 TWh duurzame energieopwekking door zon en wind in 2030 met een verhouding van 60 % wind en 40 % zon; - leefomgeving: . vaststellen van zoekgebieden voor windenergie; . integreren van de RES-doelstellingen in provinciaal en lokaal beleid; . optimaliseren ruimtelijke kwaliteit; - netwerk: afstemmen van energieprojecten met het elektriciteitsnetwerk regionaal en lokaal om transport schaarste te voorkomen en systeemefficiëntie te verbeteren; - warmte: . verkennen van regionale warmtetechnologieën zoals geothermie en groengas; . het ondersteunen van lokale warmteprojecten; - participatie: minimaal 50 % van de duurzame energieprojecten in lokaal eigendom om maatschappelijke acceptatie te verhogen en opbrengsten lokaal te houden. De RES-opgave is op provinciale schaal verder uitgewerkt in het programma Nieuwe Energie Overijssel 2024 - 2027. Ook worden er op provinciale schaal nadere afspraken gemaakt over windbeleid.

Externe planoverstijgende ontwikkelingen

Daarnaast zijn er generieke ontwikkelingen die het gebiedsniveau overstijgen. Op het gebied van milieu is dit bijvoorbeeld de trendmatige verbetering van de luchtkwaliteit door (inter)nationale afspraken of de klimaatverandering die op basis van verschillende klimaatscenario's te verwachten is.

Ook zijn er technologische, demografische, politieke, economische en sociale ontwikkelingen op nationaal en regionaal niveau die in meer of mindere mate invloed hebben op de autonome ontwikkeling van het plangebied. Zo bepaalt het migratieoverschot en de ontwikkeling van de werkgelegenheid in sterke mate de aard en de hoogte van de woningbouwopgave.

Ook technologische innovaties, zoals emissieloos rijden, zijn zeker vanaf 2030 van grote invloed op de verplaatsingspatronen en milieucondities in en rondom het plangebied. Deze generieke planoverstijgende ontwikkelingen worden in het OER betrokken, doordat zij de beoordeling van de autonome ontwikkeling beïnvloeden. Bijvoorbeeld, er is de verwachting dat de algemene luchtkwaliteit als gevolg van verkeer zal verbeteren, door de modernisering van het wagenpark en emissieloos rijden.

Doorkijk naar 2100

Klimaatveranderingen en de impact daarvan op onze leefomgeving is via klimaatscenario's al tot het jaar 2100 gemodelleerd. In de referentiesituatie is ook nagegaan wat de verwachte veranderingen zijn op de volgende aspecten:

- hittestress;
- waterveiligheid;
- emissie en vastlegging broeikasgassen;
- wateroverlast en droogte;
- biodiversiteit.

Dit zijn allen indicatoren die ingaan op de fysieke leefomgeving. Dat wil niet zeggen dat er geen noemenswaardige extra effecten voor de sociale aspecten van dit OER in 2100 ten opzichte van 2050. Deze zijn echter onzekerder. De manier waarop de maatschappij reageert op klimaatverandering is belangrijk voor de invloed ervan op de Brede Welvaart in 2100. Dit is niet zo goed te voorspellen om op te kunnen nemen in de referentiesituatie.

De overwegingen voor de referentiesituatie in 2100 zijn beschikbaar in Bijlage IV.

4.3 Samenvatting staat van de leefomgeving en referentiesituatie

Deze paragraaf geeft een samenvatting van de beoordeling van de staat van de leefomgeving voor Deventer. De beschrijving van de huidige situatie staat in het digitale rapport Staat van de leefomgeving, in te zien online. De staat van Deventer geeft aan de hand van verschillende thema's een beeld van de kwaliteit van de leefomgeving van Deventer in de huidige situatie en de referentiesituatie (autonome ontwikkeling zonder de aanvulling van de omgevingsvisie). Tabel 4.3 geeft een overzicht van de beoordeling van de huidige situatie en de referentiesituatie.

De detail informatie over de referentiesituatie per thema is beschikbaar in Bijlage IV.

Tabel 4.3 Samenvatting huidige situatie en referentiesituatie

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie
Veilige en gezonde fysieke leefomgeving.	Gezonde leefomgeving.	Ervaren gezondheid.	Overwegend goed.	Matig
		Gezonde leefstijl.	Redelijk	Matig
		Geluid	Overwegend goed.	Redelijk
		Luchtkwaliteit	Overwegend goed.	Overwegend goed.
		Geur	Redelijk	Redelijk
		Hittestress	Redelijk	Matig
		Straling	-	-
	Veilige leefomgeving.	Waterveiligheid	Matig	Redelijk
		Externe veiligheid.	Overwegend goed.	Redelijk
		Verkeersveiligheid	Overwegend goed.	Goed
Goede omgevingskwaliteit.	Klimaatneutraal	Broeikasemissies	Redelijk	Redelijk
	Natuurlijke systemen.	Bodem & ondergrond.	Redelijk	Redelijk
		Grondwater	Matig	Redelijk
		Oppervlaktewater	Matig	Redelijk
		Wateroverlast & droogte.	Redelijk	Matig
	gezonde natuur	Biodiversiteit	Matig	Matig
		Natuurgebieden	Redelijk	Matig
	Waardevolle ruimte.	Waardevolle landschappen.	Overwegend goed.	Overwegend goed.
		Kwaliteit openbare ruimte.	Overwegend goed.	Goed

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling referentiesituatie
		Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie.	Goed	Goed
Woonomgeving	Welzijn	Sociale samenhang.	Matig	Matig
		Perceptie van levenskwaliteit.	Goed	Overwegend goed.
		Inclusiviteit	Redelijk	Redelijk
		Sociale veiligheid.	Matig	Matig
	Fijn wonen.	Passend woningaanbod.	Redelijk	Matig
		Voorzieningenaanbod	Overwegend goed.	Overwegend goed.
		Recreatie	Redelijk	Overwegend goed.
	bereikbaar	Modal split.	Redelijk	Redelijk
		Bereikbaarheid auto.	Goed	Redelijk
		Bereikbaarheid OV.	Redelijk	Redelijk
		Bereikbaarheid fiets.	Goed	Goed
Economische omgeving.	Ruimte voor werken.	Energienetwerk	Redelijk	Redelijk
		Vestigingsklimaat	Overwegend goed.	Overwegend goed.
		Vestigingslocaties	Matig	Matig
		Landbouwareaal	Overwegend goed.	Redelijk
	Economisch vitaal.	Werkgelegenheid	Goed	Goed
		Verdienmogelijkheden	Redelijk	Redelijk
	Natuurlijke hulpbronnen.	Drinkwater	Goed	Overwegend goed.
		Minerale & fossiele grondstoffen.	Matig	Redelijk
		Circulariteit	Slecht	Matig

Afwijkingen referentiesituatie van huidige situatie

In de referentiesituatie wijkt de helft van de beoordeelde aspecten af van de huidige situatie. Het beeld is gemengd: er zijn positieve trends zichtbaar op de Thema's 'Waardevolle ruimte', 'Fijn wonen' en 'natuurlijke hulpbronnen'. Er zijn echter met name verslechtingen, waarbij met vooral 'gezonde leefomgeving' en 'gezonde natuur' opvallen. Dit laat zien dat de leefomgeving onder druk staat. Deze verbeteringen en verslechtingen zijn in een vroeg stadium bepaald en relevant geweest voor het bepalen van ambities en interventies in de omgevingsvisie.

In de volgende paragrafen wordt per Perspectief nagegaan wat de belangrijkste opvallende trends zijn in de referentiesituatie.

Gezonde fysieke leefomgeving

In Deventer is er een negatieve ontwikkeling zichtbaar op veel indicatoren aangaande de gezonde leefomgeving. Meer inwoners ervaren stress door werkdruk, woonproblematiek en een gebrek aan tijd of middelen om te investeren in een gezonde leefstijl, waardoor de ervaren gezondheid afneemt. Daarnaast neemt de toegang tot groene en rustige plekken af door stedelijke verdichting, of worden deze plekken drukker. Individualisering van de samenleving betekent een afname in de weerbaarheid en minder sociaal contact. Hittestress als gevolg van klimaatverandering en een afname van biodiversiteit maken de leefomgeving ook minder veerkrachtig en verminderen het dagelijks welbevinden van inwoners.

Tegelijkertijd zijn er ook positieve ontwikkelingen: de luchtkwaliteit blijft over het algemeen goed en de verkeersveiligheid neemt toe dankzij modern ontwerp van infrastructuur en duurzaam mobiliteitsbeleid. Deze verbeteringen compenseren echter slechts deels de negatieve trends op het gebied van leefstijl, mentale gezondheid en sociale ongelijkheid. Hierdoor is de algehele staat van de fysieke leefomgeving van inwoners van Deventer in 2040 naar verwachting lager dan nu.

Goede omgevingskwaliteit

De waardevolle ruimte in en rondom Deventer kent een hoge kwaliteit, met een rijk cultureel erfgoed, karakteristieke landschappen en een sterke ruimtelijke identiteit. Deze kwaliteiten blijven in de toekomst grotendeels behouden, mede dankzij zorgvuldig ruimtelijk beleid en aandacht voor behoud en beleving van cultuurhistorische waarden. Tegelijkertijd neemt de druk op de ruimte toe door uiteenlopende maatschappelijke opgaven, zoals woningbouw, energietransitie en klimaatadaptatie. Hierdoor ontstaan spanningen tussen behoud, ontwikkeling en gebruik van de schaarse ruimte.

De staat van de natuur is momenteel matig en verbetert in de referentiesituatie niet wezenlijk. Door aanhoudende drukfactoren, zoals verstedelijking, recreatiedruk en milieu-invloeden, kan de kwaliteit van natuurgebieden verder afnemen. De natuurlijke systemen die natuur en ruimte ondersteunen, zoals bodem- en watersystemen, verkeren in een redelijke tot matige staat. De weerbaarheid van het grond- en oppervlaktewatersysteem verbetert licht door proactief klimaatadaptief beleid vanuit hogere bestuurslagen, maar de effecten van klimaatverandering zorgen tegelijkertijd voor toenemende risico's op wateroverlast en droogte.

Woonomgeving

In 2040 blijft de sociale samenhang in Deventer over het algemeen matig, met een stabiel maar niet toenemend gevoel van verbondenheid tussen inwoners. De perceptie van levenskwaliteit neemt gemiddeld toe, mede door een aantrekkelijk woon- en leefklimaat en een goed voorzieningenniveau, maar deze ontwikkeling geldt niet voor alle bevolkingsgroepen. De sociale veiligheid blijft eveneens matig, met lokaal verschillen in veiligheidsbeleving en leefbaarheid (zie paragraaf 4.4). Tegelijkertijd neemt het passende woningaanbod af, waardoor sommige groepen moeilijker een geschikte of betaalbare woning kunnen vinden.

Het voorzieningenaanbod blijft breed en goed bereikbaar, terwijl de mogelijkheden voor recreatie lokaal toenemen, vooral in groene en waterrijke delen van de stad. De bereikbaarheid verandert: per auto neemt deze af door toenemende verkeersdruk en ruimtelijke beperkingen, terwijl het openbaar vervoer redelijk functioneert maar niet voor alle inwoners toereikend is. De fiets blijft een belangrijk en goed toegankelijk vervoermiddel, met een fijnmazig netwerk dat de meeste voorzieningen en woongebieden verbindt.

Economische omgeving

De economische omgeving van Deventer blijft in 2040 over het algemeen dynamisch, maar staat onder toenemende druk van ruimtelijke en infrastructurele beperkingen. Er is nog voldoende, maar beperkte capaciteit op het energienetwerk, en door de traagheid van de verzwaring blijft de situatie krap. Het aantal beschikbare vestigingslocaties blijft matig, terwijl het vestigingsklimaat juist sterk is, waardoor de vraag naar bedrijfsruimte hoog blijft. Deze spanning kan leiden tot ruimtelijke concurrentie tussen economische functies en andere maatschappelijke opgaven.

Het landbouwareaal neemt af door de groeiende vraag naar ruimte voor stedelijke ontwikkeling, klimaatadaptatie en de energietransitie. Tegelijkertijd komt de drinkwatercapaciteit meer onder druk te staan door de effecten van klimaatverandering en een toenemende vraag. De circulariteit van de economie neemt weliswaar iets toe, onder meer door regionale initiatieven en beleid gericht op hergebruik van grondstoffen, maar de huidige situatie is nog zwak. Ook in 2040 is nog geen sprake van een volledig circulaire economie, en blijft het potentieel grotendeels onbenut.

4.4 Gebiedsgerichte inzichten over huidige staat van de leefomgeving in Deventer

De ontwerp-omgevingsvisie wordt ook opgesteld met een afwegingskader dat specifiek is voor verschillende deelgebieden in Deventer. Om de beoordeling van de gemaakte keuzes goed te kunnen onderbouwen, is het ook van meerwaarde om specifiek te kijken naar welke uitdagingen er spelen in verschillende wijken van Deventer. Met deze informatie kan door de gemeente worden geduid of haar beleid voldoende focus aanbrengt op de juiste aspecten binnen een deelgebied in de ontwerp-omgevingsvisie.

De inzichten in deze tabel gaan met name over de huidige staat van de leefomgeving. Op gebiedsniveau verwachtingen maken voor de referentiesituatie richting 2040 is complex en kan erg speculatief zijn. Wel bieden de inzichten een goed beeld van de huidige uitdagingen, en kan in veel gevallen worden aangenomen dat deze uitdagingen zich niet autonoom vanzelf laten oplossen.

Tabel 4.4 Gebiedsgerichte overwegingen over de leefomgevingsaspecten

Indicator	Opvallend thema (en in welke buurt/wijk/ omgevingsvisie deelgebied)
Ervaren Gezondheid.	In de Rivierenwijk en Keizerslanden is de goed ervaren gezondheid lager dan 60 %, wat de laagste categorie is en ver onder het gemeentelijke gemiddelde van 69,6 % ligt. Er is ook soms een groot lokaal contrast. Keizerslanden wordt gekenmerkt door sterke interne verschillen. Het Rollecatekwartier in Keizerslanden wordt beschreven als een van de beste buurten van Deventer op alle aspecten van gezondheid. De koppeling met sociaaleconomische-status (SES) en ervaren gezondheid is hier duidelijk.
Broze gezondheid onder ouderen.	De Deltabuurt in de Rivierenwijk scoort bijzonder opvallend op dit punt. Hoewel deze wijk relatief weinig 65-plussers heeft (slechts 7 % tegenover 18 % in heel Deventer), heeft 45 % van hen een zeer broze gezondheid, waar het Deventerse gemiddelde 31 % is. De Deltabuurt scoort fysiek, psychologisch en sociaal het slechtst van Deventer voor 65-plussers. Er is een correlatie tussen deze statistiek en de grotere groep inwoners van buitenlandse afkomst. Er is aangetoond dat 'migrantenouderen' meer gezondheidsproblemen hebben, deels door structureel lager inkomen, taalproblemen, een hogere kwetsbaarheid voor sommige aandoeningen, en heimwee¹. De buurt Tuindorp (dat tot Keizerslanden behoort) scoort verder tegenovergesteld van het nabijgelegen Rollecatekwartier, en behoort tot de minst positief scorende buurten op veel gezondheidsindicatoren. Ongeveer 40 % van de 65-plussers in Tuindorp heeft een zeer broze gezondheid, wat significant hoger is dan het Deventerse gemiddelde van 31 %.
Beweegrichtlijnen	In zowel het centrum als in het landelijk gebied zelf wordt er door de inwoners het meeste bewogen. In de zone ertussen, 'groenstedelijk wonen' en 'suburbaan wonen', is er duidelijk een daling. Dit kan worden verklaard door dat er in zowel het centrum als in het buitengebied meer prikkels zijn om te bewegen, of dat de bevolking die er woont hoort bij groepen die meer bewegen. In het buitengebied is bewegen meer uitnodigend vanwege de beschikbare open ruimte in een interessant landschap met landgoederen en natuurlijke structure, en in het centrum vanwege de relatieve autoluwe omgeving (waar ook relatief veel jongeren zonder auto zullen wonen). Op buurtniveau is er ook een correlatie tussen welvaart en beweging. Bijvoorbeeld, de buurt Rollecatekwartier in Keizerslanden is op alle aspecten van gezondheid een van de beste buurten van

¹ CBS (2022) Longread: Migrantenouderen in Nederland, een beschrijvende analyse van de leefsituatie van ouderen uit de 20 grootste herkomstgroepen.

Indicator	Opvallend thema (en in welke buurt/wijk/ omgevingsvisie deelgebied)
	Deventer, terwijl het nabijgelegen tuindorp het tegenovergestelde is (hoort op veel gezondheidsindicatoren bij de minst positief scorende buurten). De nabijheid van deze buurt tot de binnenstad bevordert ook verder de prikkel tot bewegen, in tegenstelling tot welvarende buurten verder van het stadscentrum, die iets lager scoren dan het Rolletekwartier
Sociale veiligheid en misdrijven.	De Rivierenwijk en Keizerslanden springen negatief uit met een hoger aantal misdrijven relatief aan het aantal inwoners. Hierbij moet wel vermeld worden dat alle criminaliteit op het naastgelegen bedrijventerrein meegeteld wordt in de statistieken. De foto van de leefomgeving liet zien dat gevoelens van onveiligheid in Deventer gemiddeld zijn ten opzichte van Nederland in het algemeen. Stedelijke gebieden worden over het algemeen als onveiliger ervaren. Dat komt natuurlijk doordat een groter aantal mensen in een kleiner oppervlak ervoor zorgt dat meer mensen worden blootgesteld aan de gevolgen van criminaliteit. Sociale problematiek (wat ten grondslag ligt aan veel misdrijven) concentreert zich ook vaak in bepaalde wijken van grote en middelgrote steden, en Deventer is hier geen uitzondering in. Criminaliteit concentreert zich in het centrum, wat niet verassend is gezien dit het centrum is van lokale bedrijvigheid en sociale activiteit. Opvallender is het hogere aantal misdrijven (relatief aan het aantal inwoners) in de wijken Keizerslanden en de Rivierenwijk. Met name de Rivierenwijk springt er hier negatief uit, maar daar moet bij vermeld worden dat ook alle criminaliteit op het bedrijventerrein hierbij geteld wordt. Er is dus geen directe reden om aan te nemen dat Keizerslanden significant afwijkt van andere vergelijkbare wijken in Nederland. Tenslotte, het is ook opvallend dat er in Colmschate Zuid (35) meer misdrijven plaatsvinden per 1000 inwoners dan in Colmschate Noord (23 per 1000 inwoners). Vaak kan men een correlatie vinden tussen het algemeen welvaartsniveau, maar Colmschate Zuid is juist gemiddeld rijker (hogere inkomens, lager percentage armoede).
Geluid, geur en luchtkwaliteit.	De Rivierenwijk heeft te maken met een hogere milieudruk door nabijheid van het industrieterrein Bergweide en Kloosterlanden. Dit leidt tot een hogere blootstelling aan via de lucht uitgestoten schadelijke stoffen. De nabijheid van met name de asfaltcentrale wordt als onprettig ervaren, mede doordat deze centrale de normen voor uitstoot van schadelijke stoffen naar de lucht in het verleden heeft overtreden. Het cumulatieve milieugezondheidsrisico is groter in gebieden met hogere lokale milieudruk. Met name in de buurt van de industrieterreinen op bergweide en kloosterlanden is de druk hoger, net als bij woningen die grenzen aan de drukke radiaalwegen in de stad. Lokaal betekent dit dat met name het compacte tuindorp te maken heeft met een hogere milieudruk. Dit speelt vooral in de Rivierenwijk, waar men dichtbij het industriegebied (hogere blootstelling aan via de lucht uitgestoten schadelijke stoffen) woont én wordt omgeven door de N344, de Amstellaan en de spoorweg (hoge geluidsbelasting). Er zijn in de Rivierenwijk wel een aantal groene buffers aangelegd tussen de woningen en de N344, wat het risico op overlast verlaagt doordat er hierdoor weinig woningen direct dichtbij de N344 staan. Aan de spoorwegzijde is de geluidsbelasting naar verwachting wel hoog, en dat zal ook in de referentiesituatie met het drukke spoor zo blijven.
Voorzieningen en infrastructuur.	De Rivierenwijk en delen van Colmschate is een uitzondering op de voorzieningenkaart voor buurtcentra en valt in een 'witte vlek' op de kaart (vanaf de Rivierenwijk tot aan Colmschate). Dit betekent dat er in vergelijking veel minder buurtcentra zijn per aantal inwoners en de afstand tussen inwoners en deze buurtcentra veel hoger is. Ook in de relatief nieuwe wijk Colmschate Vijfhoek is er voor de grote oppervlak geen groot aantal buurtcentra. Dit is deels te verklaren door de opzet van de wijk, waarbij alle voorzieningen zijn gecentraliseerd op 1 centraal punt. De afstand tussen voorzieningen en woningen is in Colmschate Vijfhoek groter dan in de gemiddelde Deventerse wijk.
Waterveiligheid	Samen met Bergweide heeft de Rivierenwijk een hoog risico op zeer hoge waterdieptes bij een dijkdoorbraak.
Hittestress	Het stedelijk hitte eiland effect (UHI, urban heat island) is een maat voor waar in de stad de gevoelstemperatuur het meest stijgt relatief aan de gemiddelde temperatuur in Nederland, als gevolg van stedelijke verharding. Deventer in het algemeen heeft niet zulk een groot UHI als sommige andere grote Nederlandse steden, door de invloed van de IJssel en nabijheid van stedelijke groengebieden. Hierdoor is het UHI in Deventer niet het sterkst in het centrum (wat in veel radiaalsteden in Nederland wel zo is), maar in de schil net daarbuiten. Dit wordt in de omgevingsvisie ook herkend, waarbij deze wijken als 'compact stenig karakter met smalle straatprofielen, hoge bebouwingsdichtheid en beperkt groen'.

Indicator	Opvallend thema (en in welke buurt/wijk/ omgevingsvisie deelgebied)
	Het meest opvallend is het 'hitte eiland' in de Oosterstraat, Burgemeesterstraat en Rielersweg West buurten (noordzijde van het station). Het verkoelende effect van stedelijk groen is ook goed zichtbaar in de kleine moderne buurt aan de Verlengde kazernestraat. Deze buurt valt op als 'koele oase' in de brede strook van warmte in de schil rondom het centrum. Tenslotte, het deelgebied 'suburbaan wonen' omvat ook de wijken Colmschate zuid en noord. Er is hier een duidelijk verschil, waarbij in Colmschate Zuid een merkbaar hitte eiland effect optreedt wat in 'Noord' nauwelijks optreedt. Deze wijken zijn niet fundamenteel anders ingericht qua ruimte en groen, maar het effect van water is zichtbaar. In Colmschate Noord zijn er meer waterlopen die het gebied doorsnijden, en lijkt de nabijheid van de Douwelerkolk en het grote landgoed ten westen in het algemeen een positief effect te hebben. In 'Zuid' is deze mitigerende factor er niet. Dit laat zien wat het belang van open water en open groen kan zijn voor het aspect hittestress op buurtniveau.
Bodem, ondergrond en grondwater.	Dit is op lokaal niveau een leemte in kennis. Informatie over bodemverontreinigingen is niet publiek beschikbaar op gemeentelijk niveau, dus kan niet lokaal worden beoordeeld. Dit zal bij gebiedsontwikkelingen afzonderlijk moeten worden beoordeeld. Grondwaterkwaliteit wordt niet op lokale schaal gemeten. Wel is relevant dat ten noorden van Schalkhaar een grondwaterbeschermingsgebied is, en het geplande woongebied Baarlerhoek kruist hier deels overheen.
Grondwater, wateroverlast en droogte.	In het algemeen aangaande grondwater: Deventer is gebouwd op een aantal rivierduinen. Dit betekent dat de oude centrale delen van de stad significant hoger liggen dan het buitengebied. Als gevolg zijn gemiddelde grondwaterstanden in de stad Deventer lager. Vrijwel alle stedelijke deelgebieden en de nabijgelegen dorpen Schalkhaar en Diepenveen hebben hierdoor in de zomer te maken met lage grondwaterstanden. Ook Bathmen en Okkenbroek zijn op hoger gelegen gebieden gebouwd. Veel agrarische gebieden tussen de kernen liggen significant lager. Veel van buitenrand (Colmschate Vijfhoek, maar ook de bestaande stadsrand van Schalkhaar) liggen reeds tegen de randen van het 'droge gebied' aan. Een tweede relevante indicator hiervoor is het waterbergend vermogen van de bodem. Dit laat zien hoeveel regenwater in de bodem kan worden opgeslagen in de onverzadigde laag. De contouren van de huidige stad volgen hier al het gebied met de hoogste waterbergingscapaciteit (Over het algemeen meer dan 250 mm, en tot 2500 mm op de hoogste plekken). Er zijn gebieden aan de noordoost kant van de stad met minder dan 250mm of zelfs minder dan 100 mm waterbergend vermogen in de bovengrond. De contour van de Deventer stad is reeds gegroeid tot aan het einde van de rivierduinen en soms daaroverheen. Dat betekent dat verdere uitleglocaties naar het noorden en westen worden gebouwd op gronden met gemiddeld hogere grondwaterstanden. Het vastgestelde woongebied Wechelerhoek en het geplande woongebied Baarlerhoek zijn beiden gepland op lager gelegen gebied dan de omliggende wijken/dorpen (Schalkhaar en Colmschate Vijfhoek). Dat dit problematisch kan zijn, komt tot uiting in zoeklocatie 'Vijfhoek zuidoost' uit de omgevingsvisie. Deze zoeklocatie ligt tegen de Gooiersmars aan, wat het brongebied is van de zandwetering. Deze kwellocatie is een van de natste gebieden in de gemeente, met daarmee ook zeer hoge grondwaterstanden en nauwelijks tot geen hydrologische droogte. Er bestaat nog onzekerheid over de overstromingskansen van het gebied rondom de IJssel. Er is een reservering voor een extra bypass van de IJssel nabij Deventer, welke deels over Deventers grondgebied loopt (over de ontwikkellocatie stadsland). Rijkswaterstaat heeft nog geen zekerheid gegeven over de planning of exacte locatie van deze bypass wat ook aangeeft dat nog niet duidelijk is wat de precieze overstromingskansen is en wat er nodig is om Deventer en ook andere gemeenten rondom de IJssel te beschermen tegen hoogwater.
Biodiversiteit	De algemene soortendiversiteit is het grootst rondom de natuur van het Rivierenlandschap. Het Stadsland behoort bij het rivierenlandschap en deelt in de hoge soortendiversiteit. Ook in het algemeen is er een hoge diversiteit in het stedelijk gebied, als men dat vergelijkt met pure landbouwgebieden. Verder van de IJssel (in de oude randwijken rondom de binnenstad) neemt de soortendiversiteit af, om weer toe te nemen in het stedelijk groengebied en de ruim opgezette buitenwijken. Het landelijk gebied van Deventer kenmerkt zich door een relatief hoge soortendiversiteit in vergelijking met enkele landelijke omliggende gemeenten Olst-Wijhe en Raalte. Het kleinschalige landschap met landgoederen en bospercelen beschermt ook de soortendiversiteit van de weilanden daar tussen. Ook opvallend is een 'corridor' van hogere diversiteit rondom het Overijssels kanaal tussen Raalte en

Indicator	Opvallend thema (en in welke buurt/wijk/ omgevingsvisie deelgebied)
	Deventer. Hier is het waarnemerseffect wel een risico. De landgoederen en aanverwante kleinschalige landschappen maken het buitengebied van Deventer aantrekkelijk voor natuurrecreatie. Datzelfde geldt voor de cultuurhistorische waarde van het Stadsland in nabijheid van de kernen van Twello en Deventer, waardoor het een geliefde uitlooplocatie is. Het gebied ten noorden van de gemeentegrens (het buitengebied van Olst-Wijhe) heeft waarschijnlijk niet dezelfde aantrekkingskracht en daarmee minder waarnemers. Het grote verschil tussen het buitengebied van Deventer en dat van Olst-Wijhe lijkt zonder een waarnemerseffect niet geheel verklaarbaar.
Insectendiversiteit	De insectendiversiteit vertoont niet geheel hetzelfde patroon ten opzichte van de algemene soortendiversiteit. Het centrum van de stad en de IJssel zijn hier niet langer de gebieden met hoge biodiversiteit. De voorstad en andere oude 'stenige' wijken hebben de minste insecten biodiversiteit, waarschijnlijk ook gekoppeld aan het weinige groen in deze wijken. De hoogste insectendiversiteit is gecorreleerd met bosgebieden die aan de rand van de stad liggen. De diversiteit neemt in het landelijk gebied weer af naarmate het landschap meer open wordt, de percelen groter, en het aantal groen elementen kleiner. Ook is duidelijk dat de relatief open inrichting van het Zandweteringpark (waarbij geen hoge bomen mogelijk zijn) niet optimaal lijkt te zijn voor de insectendiversiteit. Bij de inrichting van de groenzone tussen Schalkhaar en het reeds vastgestelde Wechelerhoek zal dezelfde uitdaging ontstaan. Verder zou een verkabeling van deze hoogspanningsverbinding een meer natuurlijke ontwikkeling van het zandweteringpark mogelijk maken, wat positief zou zijn voor de algemene biodiversiteit.
Waterkwaliteit	Opvallend is de slechte beoordeling van de Soestwetering in noordoost Deventer. Deze waterloop staat al lange tijd op de radar van het waterschap als problematisch.
Cultuurhistorische erfgoed	Deventer heeft landgoederen in en direct rondom de stad. Deze zijn beeldbepalend en aantrekkelijk. Wel zorgen ze ervoor dat de stad hier als het ware 'omheen' is gegroeid, en dat zal door blijven gaan in de toekomst. Het uitloopgebied Stadsland heeft ook een hoge cultuurhistorische waarde, sinds het binnendijs komen te liggen is het duurzaam beheerd en het heeft altijd een unieke status gehad als het open landschap aan de andere kant van de IJssel. Schalkhaar, Diepenveen en Bathmen hebben kenmerkende dorpsgezichten. Ook hebben Schalkhaar en Diepenveen hun dorps karakter behouden. Colmschate, in tegenstelling, heeft dat karakter niet behouden. Uniek aan Deventer is het behoud van sommige dorpsgezichten. Met de realisatie van Wechelerhoek zal Schalkhaar als dorp bijna volledig omgeven zijn door Deventer woonwijken. Daarmee lijkt Deventer meer en meer op een typische west Nederlandse agglomeratie zoals Rotterdam, waarbij oude dorpen langzaam zijn opgeslokt, met een kleine groene buffer tussen het dorp en de stedelijke wijken die de eigen identiteit behouden.
Sociale samenhang.	De sociale samenhang is grootst in de kleine dorpen en buurtschappen in het buitengebied. Daarnaast is deze ook hoog in de grotere dorpen (Schalkhaar, Bathmen, Diepenveen). De sociale samenhang is het kleinst in het stedelijk gebied, zowel in het centrum en het compact tuindorp, als in de nieuwe wijken. De redenen hiervoor zullen wel uiteenlopen; in het centrum en de oude wijken is er beperkte samenhang door het samenkomen van verschillende groepen mensen, die wel met elkaar samenhang vertonen maar niet tussen elkaar. In de nieuwe wijken is de 'sociale omgeving' vaak nog relatief jong, en sub-urbaan leven is in het algemeen gecorreleerd met een lagere sociale samenhang dan een oud dorp met een langere familie historie.
Sociaal economische status.	De inwoners van de gemeente Deventer hebben over het algemeen een hogere sociaaleconomische status (SES-WOA) dan vergelijkbare steden qua grootte in Nederland. SES-WOA bestaat uit Welvaart, Opleiding en Arbeidsmarktpositie. Lokaal is zichtbaar dat de er heel hoge SES-WOA is in het buitengebied, de buitenwijken en dorpen. Deventer is geen homogene gemeente, met zowel een stedelijke kern, grote dorpen en een groot buitengebied. Daarmee krijgt Deventer ook een gemiddeld hogere status door de welvarende dorpen en het welvarende buitengebied, tegenover steden die niet zulke dorpen hebben of een kleiner buitengebied. Concreet, de laagste SES scores zijn te vinden in het centrum en de wijken in de schil daaromheen (Het compact tuindorp). In het centrum is de score licht negatief, terwijl in het compact tuindorp de score nog een gradatie lager is. Welvaart en opleiding is bij inwoners in het compact tuindorp duidelijk lager.

Indicator	Opvallend thema (en in welke buurt/wijk/ omgevingsvisie deelgebied)
	In het centrum is er een meer wisselend beeld, doordat hoogopgeleide, welvarende stadsinwoners zich mengen met lager opgeleide, armere inwoners.
Passend woning aanbod.	De informatie uit de ArcGIS ® Foto van de Leefomgeving gaf aan dat Deventer een woondruk index heeft van 96, wat betekent dat er geen krapte zou zijn. Dit is echter gebaseerd op oude data (van 2022 en eerder), en strookt niet met de realiteit van de krappe woningmarkt en stijgende woningprijzen, wat zich ook in Deventer afspeelt. Een andere manier om na te gaan wat de woondruk is, is om Deventer aandeel van het landelijke woningtekort te berekenen, en daarmee de benodigde autonome groei om dit tekort op te lossen. In dat geval is de vraag naar woningen tot en met 2040 tussen de 6000 en 7000 woningen (autonome groei).
Voorzieningen	In vrijwel alle wijken liggen belangrijke voorzieningen gemiddeld niet op een grote afstand liggen (onder of rond 1,0 km). Echter zijn er wel een aantal uitzonderingen: in De Hoven is de gemiddelde afstand tot een huisartsenpraktijk 3,0 km en verder is de afstand tot belangrijke voorzieningen in de wijken (buurtschappen) Okkenbroek en Lettele significant hoger vergeleken met andere wijken. De voorzieningenkaart voor buurtcentra laat zien dat het centrum en de wijken daar direct omheen veel buurtcentra hebben die bijna alle wijken bedienen. De uitzondering hierop is de rivierenwijk. Verder naar buiten, hebben de dorpen allen hun eigen buurtcentra, waar door het dorpse karakter ook een grote saamhorigheid heerst. De 'witte vlek' op de kaart bevindt zich vanaf de rivierenwijk richting het oosten tot aan het buurtcentrum in Colmschate. In de hele oostkant van de stad zijn naar vergelijking veel minder buurtcentra per aantal inwoners, en is de afstand tussen inwoners en deze buurtcentra ook veel hoger.
Mobiliteit	In het algemeen geldt in Deventer dat, door de centrale ligging van het station en het busstation, zowel het centrum als de directe schil daaromheen goed bereikbaar is met het OV. De nabijheid van centrale voorzieningen en bestaande fietspaden onder het spoor door zorgen voor een goede bereikbaarheid per fiets en te voet. Deventer wil een 15 minuten stad worden, en dat lukt in deze gebieden.
Bereikbaarheid auto.	Er zijn parkeerproblemen in de oude, vooroorlogse wijken die niet zijn ingericht op hedendaagse grote auto's of meerdere auto's per gezin. Ook is er daarmee een conflict tussen de vraag om parkeerruimte en de vraag om vergroening van de wijk om hittestress tegen te gaan. Dit is geen uniek Deventers probleem, veel steden en dorpen in Nederland met vergelijkbare wijken hebben dit probleem. De trend in de autonome ontwikkeling (grotere, zwaardere auto's, en een afname van de beschikbaarheid van openbaar vervoer) zijn niet bevorderlijk voor de toepassing van het STOMP principe. Dat betekent dat een gemeente zonder actieve sturing, vragen blijft krijgen voor het vergroten van parkeerruimte in oude wijken met veel huizen zonder eigen oprit (wijken met voornamelijk straatparkeren). Dit zijn ook de wijken met in de regel de hoogste hittestress.
Bereikbaarheid voorzieningen.	Vanuit alle wijken zijn via de radiale voorzieningen goed te bereiken. Ook zijn er busverbindingen voor die langs centrale voorzieningen rijden. Opvallend wordt wel de positie van het dorp Schalkhaar, wat een goede centrale locatie is voor voorzieningen voor (nieuwe) wijken hier omheen, maar wat niet is ingericht voor heel veel verkeer daar naar toe vanuit alle wijken er om heen. Vanuit het buitengebied is de bereikbaarheid wel een stuk lager, ook omdat het openbaar vervoer met name richting de Noordkant (richting Olst-Wijhe) onder druk staat.

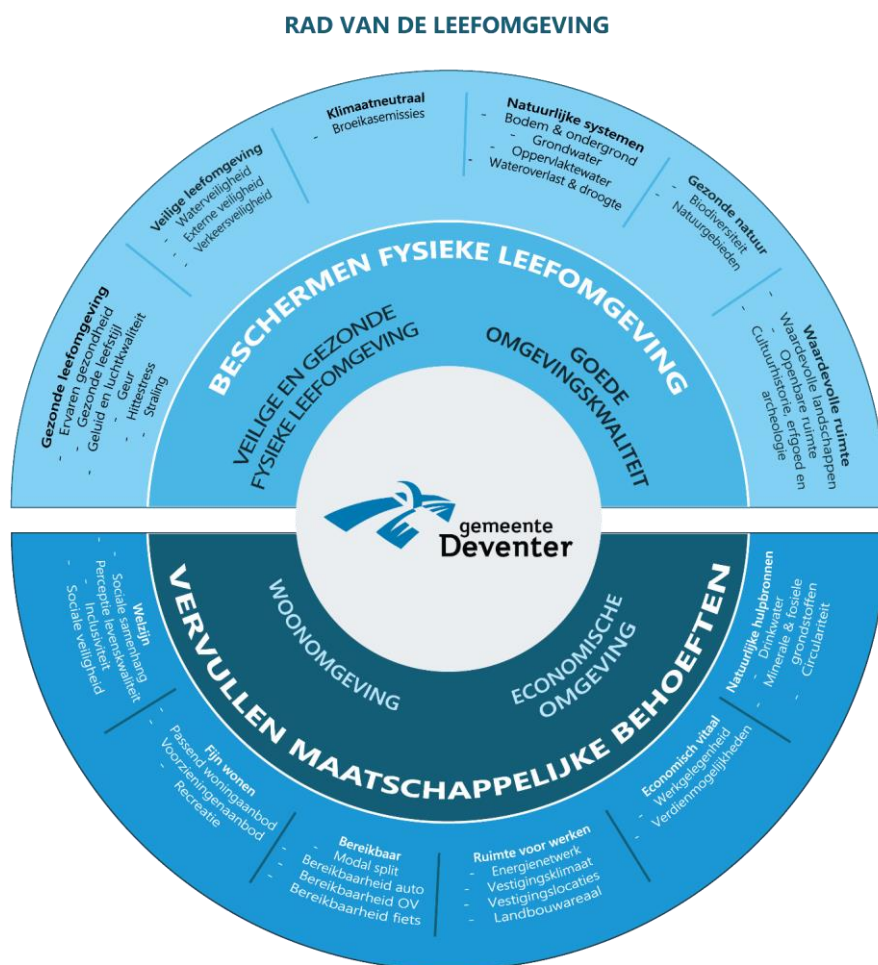
OMGEVINGSEFFECTEN VAN DE ALTERNATIEVEN

Dit hoofdstuk beschrijft de omgevingseffecten van de verschillende de alternatieven door de bijbehorende beleidsmaatregelen te beoordelen op kansen en risico's. Dit gebeurt aan de hand van een effectbeoordeling op de 12 thema's, die weer onderverdeeld zijn in aspecten.

Het hoofdstuk start met een samenvattende tabel van deze effectbeoordeling. Vervolgens wordt per alternatief een Rad van de Leefomgeving met toelichting gepresenteerd, waarmee de scenario's kunnen worden vergeleken met de huidige situatie en de referentiesituatie. In bijlage II zijn per aspect de effecten van de bijbehorende maatregelen op de beleidsthema's uiteengezet in tabellen.

De 12 thema's en bijbehorende aspecten zijn te vinden in het Rad van de Leefomgeving te zien in onderstaande afbeelding 5.1.

Afbeelding 5.1 Illustratieve weergave van het rad van Deventer

5.1 Samenvattende tabel effectbeoordeling alternatieven

In onderstaande tabel zijn drie verschillende beoordelingen te vinden. De column 'beoordeling huidige situatie' beschrijft de huidige situatie van elk aspect, waarbij wordt aangegeven in welke staat het aspect zich op dit moment bevindt.

Vervolgens schetst de column 'beoordeling autonome ontwikkeling' de referentiesituatie, waarin is aangegeven hoe dit aspect zich naar verwachting ontwikkelt richting 2040. Hierbij is rekening gehouden met landelijke en natuurlijke trends, evenals met autonome ontwikkelingen die voortvloeien uit de uitvoering van het huidige beleid. Tot slot zijn de alternatieven beoordeeld in de columns 'alternatief 1A, 1B, 2A, 2B' op basis van de verwachte effecten van de bijbehorende maatregelen. De beoordeling geeft aan in hoeverre deze maatregelen kansen bieden of risico's met zich meebrengen voor het verbeteren of verslechteren van het aspect. Deze beoordeling wordt uitgedrukt in termen van zeer negatief, negatief, neutraal, positief of zeer positief.

Het is daarbij belangrijk om te benadrukken dat een positieve beoordeling niet betekent dat de staat van een aspect dan als goed beoordeeld is, maar dat er kansen zijn om het verder te verbeteren. Omgekeerd wijst een negatieve beoordeling niet per se op een slechte situatie, maar op het risico dat de toestand verslechtert. Dit heeft gevolgen voor de interpretatie: wanneer een aspect momenteel al in een gunstige staat verkeert, zijn de kansen op verdere verbetering vaak beperkter. Daarentegen kunnen bij een slechter beoordeeld aspect de maatregelen juist meer potentieel hebben om verbetering te realiseren.

Tabel 5.1 Samenvatting huidige situatie en referentiesituatie, en de beoordeling van de alternatieven

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B
Veilige en gezonde fysieke leefomgeving.	Gezonde leefomgeving.	Ervaren gezondheid.	Overwegend goed.	Matig		Neutraal	Zeer positief.	Neutraal	Positief
		Gezonde leefstijl.	Redelijk	Matig		Neutraal	Positief	Neutraal	Positief
		Geluid	Overwegend goed.	Redelijk		Neutraal	Positief	Negatief	Negatief
		Luchtkwaliteit	Overwegend goed.	Overwegend goed.		Neutraal	Positief	Negatief	Negatief
		Geur	Redelijk	Redelijk		Neutraal	Positief	Negatief	Negatief
		Hittestress	Redelijk	Matig		Negatief	Zeer positief.	Neutraal	Positief

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B
		Straling	-	-		Neutraal	Neutraal	Neutraal	Neutraal
	Veilige leefomgeving.	Waterveiligheid	Matig	Redelijk		Positief	Zeer positief.	Neutraal	Positief
		Externe veiligheid.	Overwegend goed.	Redelijk		Negatief	Positief	Negatief	Neutraal
		Verkeersveiligheid	Overwegend goed.	Goed		Positief	Positief	Neutraal	Neutraal
	Klimaatneutraal	Broeikasemissies	Redelijk	Redelijk		Positief	Positief	Negatief	Neutraal
Goede omgevingskwaliteit.	Natuurlijke systemen.	Bodem & ondergrond.	Redelijk	Redelijk		Neutraal	Positief	Negatief	Positief
		Grondwater	Matig	Redelijk		Positief	Positief	Neutraal	Positief
		Oppervlaktewater	Matig	Redelijk		Positief	Positief	Negatief	Positief
		Wateroverlast & droogte.	Redelijk	Matig		Positief	Zeer positief.	Negatief	Positief
	Gezonde natuur	Biodiversiteit	Matig	Matig		Negatief	Positief	Negatief	Positief
		Natuurgebieden	Redelijk	Matig		Positief	Positief	Zeer negatief.	Negatief
	Waardevolle ruimte.	Waardevolle landschappen.	Overwegend goed.	Overwegend goed.		Negatief	Positief	Zeer negatief.	Negatief
		Kwaliteit openbare ruimte.	Overwegend goed.	Goed		Positief	Positief	Negatief	Positief
		Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie.	Goed	Goed		Neutraal	Positief	Negatief	Neutraal
Woonomgeving	Welzijn	Sociale samenhang	Matig	Matig		Positief	Positief	Positief	Positief
		perceptie van levenskwaliteit	Goed	Overwegend goed.		Positief	Positief	Neutraal	Zeepositief.

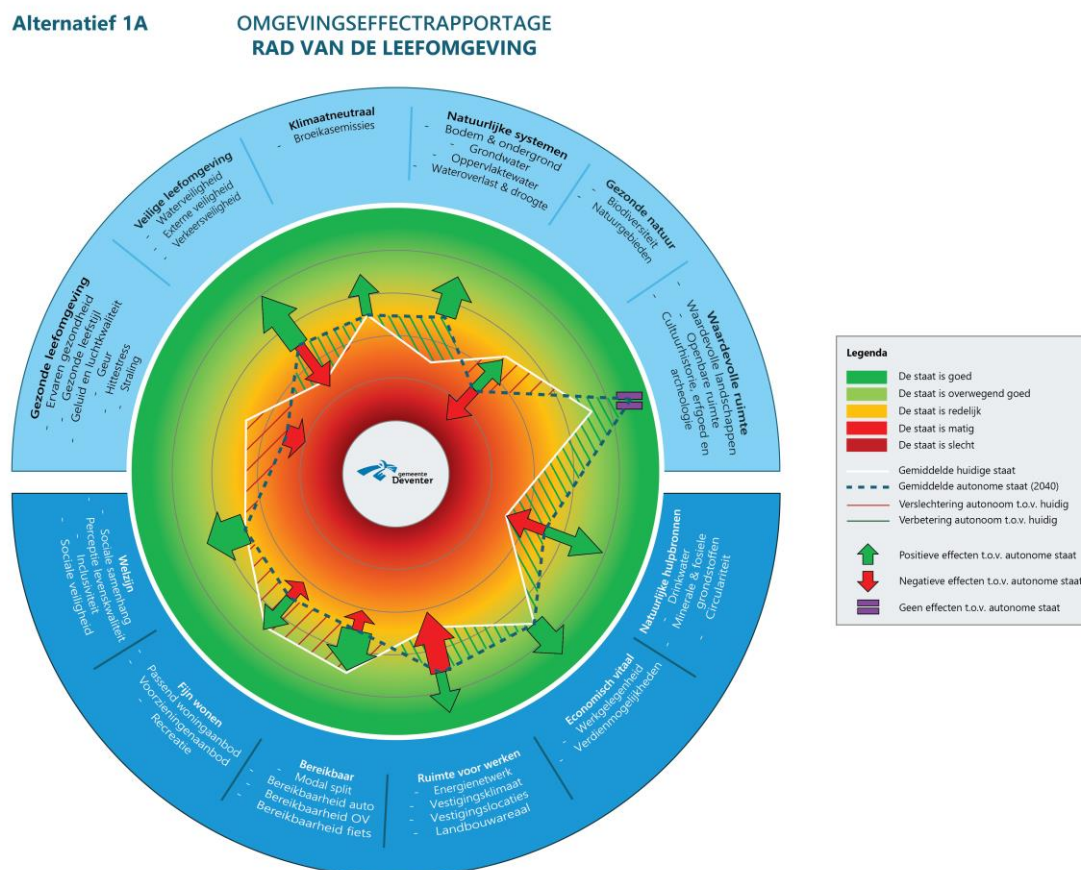
Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B
	Fijn wonen	inclusiviteit	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	positief
		sociale veiligheid	matig	matig		neutraal	zeer positief	negatief	positief
		passend woningaanbod	redelijk	matig		negatief	negatief	positief	positief
		voorzieningenaanbod	overwegend goed	overwegend goed		positief	zeer positief	neutraal	positief
		recreatie	redelijk	overwegend goed		positief	zeer positief	positief	positief
	Bereikbaar	modal split	redelijk	redelijk		positief	zeer positief	positief	positief
		bereikbaarheid auto	goed	redelijk		negatief	negatief	positief	negatief
		bereikbaarheid OV	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	zeer positief
		bereikbaarheid fiets	goed	goed		positief	positief	positief	zeer positief
Economische omgeving.	Ruimte voor werken.	energienetwerk	redelijk	redelijk		neutraal	positief	neutraal	positief
		vestigingsklimaat	overwegend goed	overwegend goed		positief	neutraal	zeer positief	neutraal
		vestigingslocaties	matig	overwegend goed		negatief	positief	positief	positief
		landbouwareaal	overwegend goed	redelijk		negatief	negatief	zeer negatief	zeer negatief
	economisch vitaal	werkgelegenheid	goed	goed		positief	positief	positief	positief
		verdienmogelijkheden	redelijk	redelijk		positief	positief	zeer positief	zeer positief
	natuurlijke hulpbronnen	drinkwater	goed	overwegend goed		neutraal	positief	negatief	negatief

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B
		minerale & fossiele grondstoffen	matig	redelijk		positief	zeer positief	positief	zeer positief
		circulariteit	slecht	matig		neutraal	positief	neutraal	positief

5.2 Rad van de Leefomgeving per alternatief

In de volgende paragrafen worden per alternatief de omgevingseffecten getoond op de 12 verschillende omgevingsthema's. Hiervoor is het rad van de leefomgeving gebruikt (zie Paragraaf 3.2 Beoordelingsmethode). In de beoordeling in het rad zijn verschillen tussen wijken en gebieden in Deventer niet beoordeeld, maar Deventer als geheel. Dit betekent dat er niet op wijk/gebiedsniveau wordt weergegeven waar de knelpunten zitten.

5.2.1 Alternatief 1A

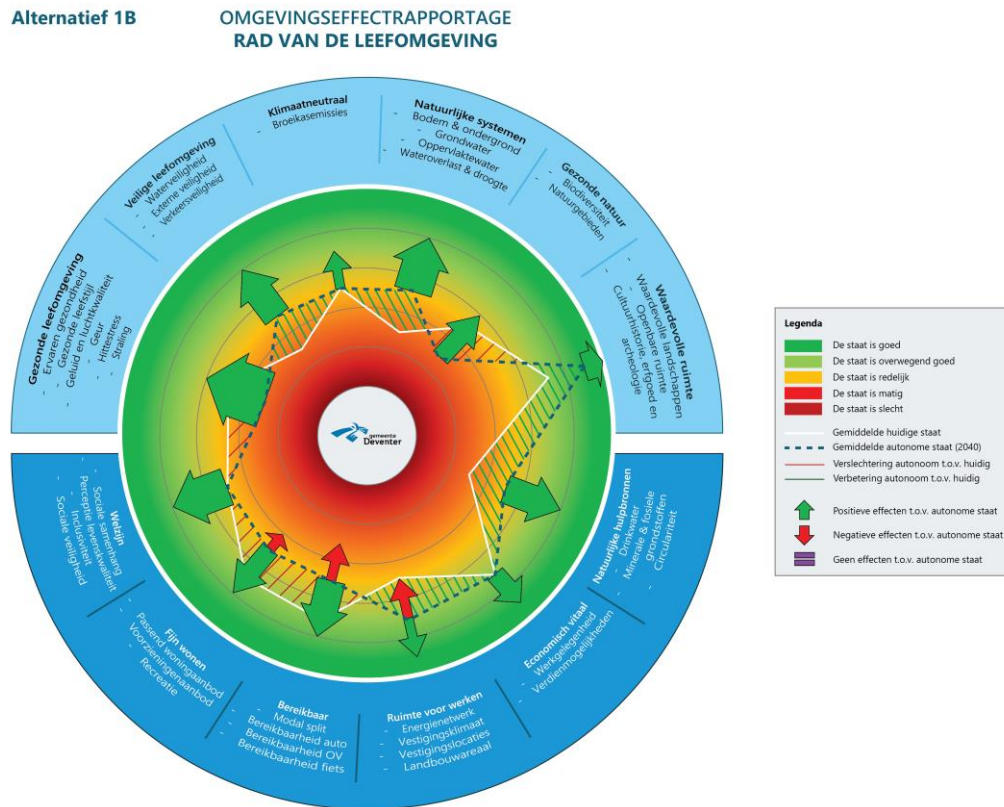
Toelichting

Onder alternatief 1A wordt uitgegaan van een voortzetting van al het bestaande beleid met een ambitie van 8000 woningen bouwen. Deze ambitie ligt in lijn met de autonome ontwikkeling die reeds is ingezet. Deze beperkte ambitie voor woningbouw zorgt ervoor dat de gemeente ruimte krijgt om haar reeds vastgestelde ambities op al haar beleidsthema's te realiseren.

Met name op de thema's welzijn, klimaat, natuurlijke systemen en economisch vitaal biedt dit een positief beeld met alleen kansen tot verbetering, en geen noemenswaardige risico's op verslechtering ten opzichte van de autonome situatie. Daar moet wel bij worden gesteld dat de impact van de verbetering op met name het thema 'klimaatneutraal' beperkt is. Ook is niet de verwachting dat de staat van de natuur een (overwegend) goede staat behaalt; uitvoering van het beleid zorgt er voor dat de huidige situatie wordt beschermd, maar niet verbeterd. De grootste uitdagingen voor de natuur (stikstof, biodiversiteitsverlies) blijven aanwezig doordat de gemeente niet actief stuurt op transitie maatregelen naar natuur inclusieve (land)bouw.

De werkgelegenheid en verdienmogelijkheden nemen toe, doordat er onder het huidige beleid naar mogelijkheden wordt gezocht om bedrijven meer ruimte te geven en meer banen te creëren in de stad. Dat wil niet zeggen dat er geen uitdagingen zijn. De ruimte voor werken heeft momenteel meer risico's dan kansen. Dit komt door beperkte uitbreidingsmogelijkheden op bedrijventerreinen op beperkte vestigingslocaties die in dit alternatief niet worden aangepakt.

5.2.2 Alternatief 1B

Toelichting

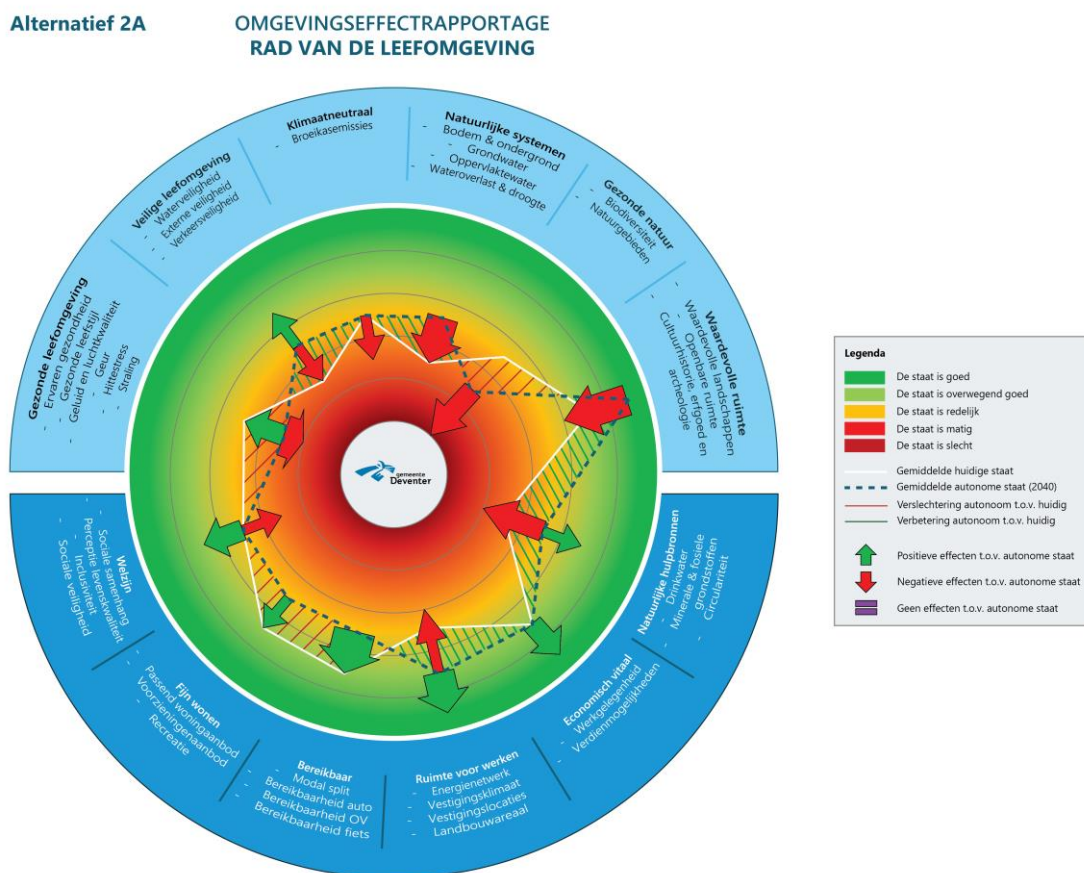
Alternatief 1B schetst in eerste opzicht een zeer positief beeld. Het vernieuwende beleid met een grotere rol voor de gemeente met focus op duurzaamheid, welvaart en gezondheid in combinatie met geplande verstedelijking zorgt ervoor dat de staat op bijna alle thema's kan verbeteren ten opzichte van de referentiesituatie. Dit komt doordat de verstedelijking enigszins beperkt blijft. Hierdoor biedt dit alternatief veel ruimte voor ontwikkelingen in groen, voorzieningen en duurzaamheid die een positieve impact hebben op meerdere aspecten.

Ten opzichte van de referentiesituatie zijn er nog wel (beperkt) risico's voor achteruitgang voor drie thema's (bereikbaar, ruimte voor werken, fijn wonen). De grootste potentieel negatieve impact voor inwoners komt voort uit de verminderde bereikbaarheid voor auto's. Deventer wordt bewust minder toegankelijk voor automobilisten omdat er wordt ingezet op duurzamer vervoer. Dit beleid is een bewuste keuze om de mobiliteit en het vervoer in de stad te verduurzamen.

Daarnaast neemt het landbouwareaal enigszins af door beperkte stedelijke uitbreiding en initiatieven voor duurzame energieopwekking. De sterk sturende rol op hoe bedrijventerreinen zich moeten ontwikkelen (inclusief beperkingen op wat men wél en níét wil) zal ook voor veel sectoren beperkingen opleveren.

Deze factoren dragen bij aan een lichte verslechtering van de ruimte voor werken en ruimte voor gangbare landbouw. De (beperkte) groei van 8000 woningen zal het woningtekort niet geheel kunnen opvangen. Hoewel bovengenoemde aspecten enige negatieve gevolgen hebben, is het belangrijk te benadrukken dat Alternatief 1B over het algemeen een grote verbetering biedt ten opzichte van de referentiesituatie en ook de huidige staat. Dit komt door de ruimte voor ontwikkeling die dit alternatief biedt op het gebied van duurzaamheid, vergroening en voorzieningen. Het beleid stimuleert hierdoor een leefomgeving waarin de kwaliteit van leven voor de inwoners aanzienlijk verbetert. Door de focus op duurzame ontwikkeling en verstedelijking, wordt de economische groei verantwoord en toekomstbestendig vormgegeven. Uiteindelijk zorgt Alternatief 1B voor een gezonde en welvarende toekomst voor Deventer. Dit zal dan vooral voordelen opleveren voor de mensen die al in Deventer wonen en recreëren, en voor bedrijven die binnen de duurzame en kleinschalige focus passen. Voor mensen die een woonplaats zoeken en/of bedrijven die 'buiten scope' zijn, zijn de kansen in dit alternatief beperkter.

5.2.3 Alternatief 2A

Toelichting

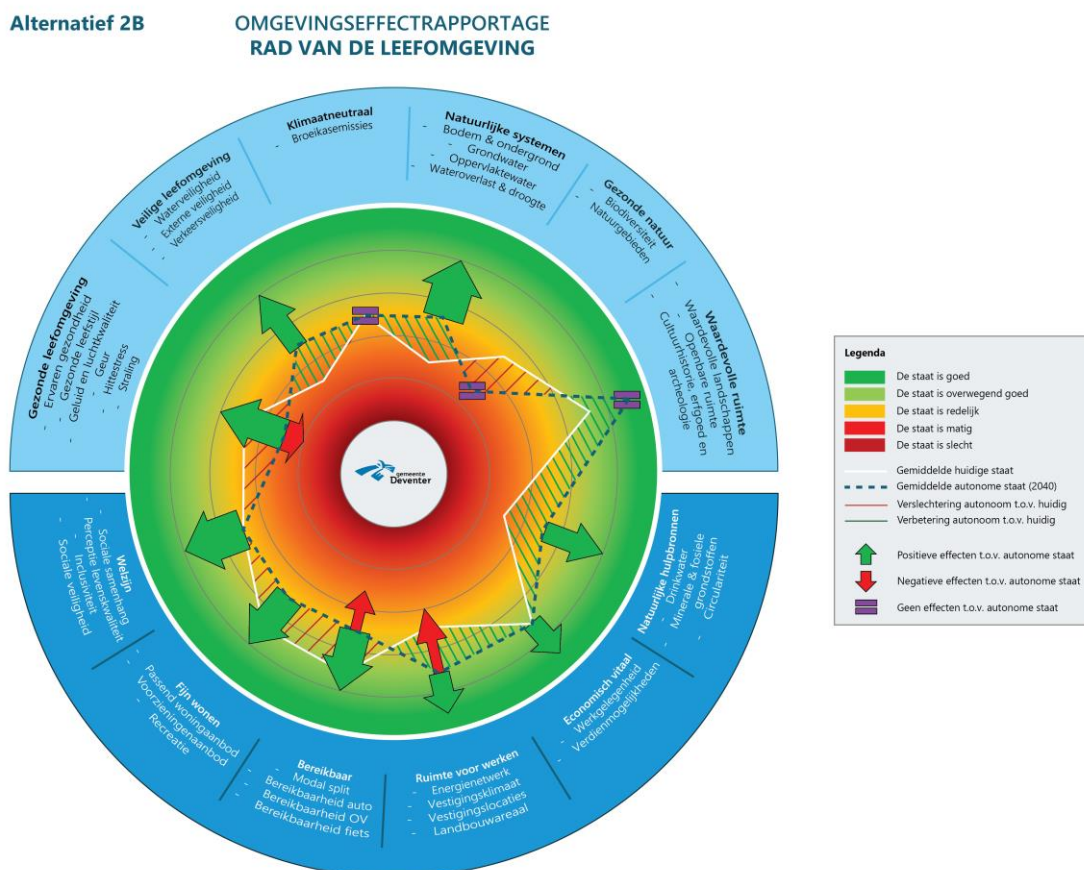
Dit alternatief heeft een uitgebreide groei van 20.000 woningen (veel meer dan de geplande verstedelijking). Het huidige beleid van Deventer wordt verder zo veel mogelijk nageleefd. In totaal zijn er op acht thema's daarmee kansen, maar met name veel risico's. Dit houdt in dat er zowel verbetering en verslechtering plaats vindt in de leefomgeving op verschillende aspecten. Alleen de thema's fijn wonen en economisch vitaal laten en gehele verbetering zien ten opzichte van de referentiesituatie. Daarentegen gaan de thema's waardevolle ruimte en klimaatneutraal in zijn geheel achteruit. Dit komt voornamelijk door de grootschalige stedelijke uitbreiding en het gebrek aan mitigerende maatregelen wat betreft de klimaat doelen en duurzame ambities. De stedelijke uitbreiding heeft ook grote impact op waardevolle ruimte en cultuurhistorie.

Een belangrijke verbetering in dit alternatief is dat de stedelijke uitbreiding het woningtekort zal tegengaan. Uitbreiding van het woningaanbod zorgt voor een betere beschikbaarheid van woningen en verhoogt de voorzieningen en recreatiemogelijkheden, wat bijdraagt aan een verbeterde leefomgeving voor de inwoners van Deventer. Door de uitbreiding van woningbouw en economische activiteiten verbeteren de werkgelegenheid en verdienmogelijkheden aanzienlijk. Wel wordt er in dit alternatief veel ruimte gevraagd voor woningen en bedrijven, wat ten koste zal gaan van veel landbouwareaal of mogelijkheden voor versterking van de natuur en groenfuncties.

Het grotendeels vasthouden aan het huidige beleid op de thema's buiten woningbouw, brengt risico's met zich mee. Het thema waardevolle ruimte gaat bijvoorbeeld in zijn geheel achteruit. De grootschalige stedelijke uitbreiding leidt tot verlies van waardevolle landschappen en aantasting van cultuurhistorische erfgoed en archeologische gebieden. Dit heeft een negatieve invloed op de kwaliteit van de waardevolle landschappen in het buitengebied van Deventer. Daarnaast ontstaan risico's betreft het thema klimaatneutraal: door het gebrek aan effectieve maatregelen om duurzame mobiliteit verder te stimuleren (en in plaats daarvan een nieuwe rondweg te bouwen) is er een groot risico om de klimaatdoelen van de gemeente niet te behalen. De stedelijke uitbreiding en economische activiteiten leiden tot verhoogde CO₂-uitstoot, terwijl de inzet op duurzame oplossingen onvoldoende is om dit te compenseren.

Hoewel dit scenario zowel positieve als negatieve effecten heeft, biedt het een duidelijke focus op het verbeteren van woonomstandigheden, brede verdienmogelijkheden (zonder veel sturing) en economische vitaliteit, wat een belangrijke bijdrage levert aan de algemene kwaliteit van leven in Deventer. Echter, deze verstedelijking brengt aanzienlijke risico's met zich mee voor onder nader waardevolle ruimte en de doelstelling betreft klimaat.

5.2.4 Alternatief 2B

Toelichting

Alternatief 2B biedt een aanzienlijke groei met 20.000 nieuwe woningen, wat aanzienlijk meer is dan de geplande verstedelijking. Dit alternatief richt zich op een grotere rol voor de overheid in het creëren van een duurzame, welvarende en gezonde samenleving. Hoewel alle 12 thema's voornamelijk positieve verbeteringen laten zien, zijn er zes thema's met gedeeltelijke verslechtingen door ruimtelijke conflicten als gevolg van grootschalige woningbouw.

Het scenario combineert geclusterde woningbouw (via meer inbreiding) en energieproductie met groenstructuren en duurzame landbouw. De versterking van groenstructuren en ecologische verbindingen biedt kansen voor biodiversiteit, klimaatadaptatie en behoud van cultuurhistorische waarden. Hoewel deze investeringen voordelen opleveren, kunnen door grootschalige verstedelijking knelpunten ontstaan met negatieve effecten met name op gezondheid. Grootschalige woningbouw en energieproductie hebben potentieel negatieve effecten op het (stads)landschap en externe veiligheid. De extra focus op energieproductie binnen de gemeente leidt tot risico's op de aspecten ruimte, landschap, ervaren gezondheid, geluid en geur.

De bereikbaarheid per auto wordt negatief beïnvloed door de focus op fietsinfrastructuur, openbaar vervoer en milieuzones. Bevolkingsgroei en woningbouw verhogen de druk op de drinkwatervoorraad, al wordt deze deels gecompenseerd door klimaat adaptieve initiatieven zoals groene boulevards en circulaire watersystemen. Het landbouwareaal vermindert, omdat agrarische functies worden verdrongen door stedelijke functies, energieproductie en recreatie. Hoewel het aantal landbouwbedrijven zal afnemen, kunnen maatregelen zoals landschap inclusieve landbouw en multifunctionele landbouw een positief effect hebben op een duurzamer landbouwsysteem. Dit zal echter niet voor alle landbouwbedrijven een oplossing kunnen zijn.

Over het algemeen biedt Alternatief 2B een mix van positieve en negatieve effecten met een sterke focus op duurzame ontwikkeling en behoud van cultuurhistorische landschappen. De ambities zijn hoog, maar de realisatie ervan wordt beperkt door ruimtelijk conflict en de noodzaak om diverse belangen te balanceren.

5.2.5 Algemene bevindingen

Bij het beoordelen van de vier alternatieven voor de omgevingsvisie van de gemeente Deventer zijn er enkele gemeenschappelijke trends en algemene bevindingen naar voren gekomen, die hieronder worden besproken.

Proactieve maatregelen

1B en 2B kennen meer proactieve maatregelen dan 1A en 2A, hierdoor worden meer doelen behaald en zijn de scenario's dus logischerwijs positiever. Dit maakt de vergelijking niet altijd makkelijk. 1B en 2B bevatten bijvoorbeeld meer proactieve maatregelen gericht op duurzaamheid en brede welvaart. Deze maatregelen hebben een positieve impact op diverse thema's zoals hittestress en voorzieningen. 1A en 2A hebben minder van dit soort maatregelen, maar dit kan ook een vertekend en te rooskleurig beeld geven in de beoordeling voor 1B en 2B. Proactieve maatregelen kunnen een alternatieve visie aantrekkelijker maken, zonder dat deze maatregelen daadwerkelijk gerealiseerd worden.

In 1A en 2A wordt daarentegen meer over gelaten aan de markt. De markt kan de opgaven in Deventer ook aanpakken, maar het is onzeker of dat daadwerkelijk zal gebeuren.

Duurzaamheid en bedrijfsruimte:

Alle alternatieven erkennen het belang van economische ontwikkeling en werkgelegenheid. Echter, de ruimte voor bedrijven is al beperkt. Dit geeft frictie, aangezien er in alle alternatieven (tot op zekere hoogte) gestuurd wordt op duurzaamheid van bedrijven. De uitdaging ligt in het vinden van een balans tussen economische groei en duurzame ontwikkeling, zonder de beschikbare ruimte en ontwikkelingsmogelijkheden voor bedrijven te schaden.

Woningbouw en landbouw:

Alle alternatieven streven naar een aanzienlijke uitbreiding van het woningaanbod, variërend van 8000 tot 20.000 woningen. Deze uitbreiding heeft een directe invloed op verschillende thema's zoals fijn wonen, voorzieningen, en economische vitaliteit. De (grootschalige) woningbouw leidt in alle scenario's tot ruimtelijke conflicten, vooral met betrekking tot landbouw en natuur. Het landbouwareaal vermindert in alle alternatieven, wat negatieve gevolgen heeft voor de agrarische sector. Landbouw wordt dus overal negatief beïnvloed, doordat stedelijke uitbreiding en duurzame initiatieven zoals energieproductie ruimte innemen.

5.2.6 Beperkingen

Bij het opstellen van de Omgevingseffectrapport (OER) voor de gemeente Deventer zijn vier alternatieven beoordeeld. Deze alternatieven vertegenwoordigen verschillende benaderingen van verstedelijking en ontwikkelingsaanpak. Ondanks de zorgvuldige opzet en uitwerking van de alternatieven, zijn er enkele aandachtspunten die het lastig maken om een volledige en objectieve evaluatie te maken van de effecten van elk alternatief.

Vooral het variërende detailniveau tussen de verschillende alternatieven bemoeilijkt een evenwichtige beoordeling. Alternatieven 1A en 2A volgen voornamelijk het huidige beleid en bevatten, op bepaalde onderwerpen daarom minder details en maatregelen dan alternatieven 1B en 2B. Een duidelijk voorbeeld hiervan is recreatie. In alternatieven 1A en 2A wordt hieraan minder aandacht besteed, waardoor concrete maatregelen en effecten minder goed in kaart kunnen worden gebracht. Daardoor is het moeilijker dit aspect te beoordelen in vergelijking met 1B en 2B.

Deze discrepantie in detailniveau en aantal maatregelen kan de beoordeling scheeftrekken, omdat een gedetailleerder uitgewerkt alternatief meer ruimte biedt voor positieve en negatieve aspecten, terwijl een minder gedetailleerd alternatief meer onzekerheid geeft over positieve of negatieve effecten. Hierdoor kunnen alternatieven 1A en 2A op sommige aspecten ondergewaardeerd worden ten opzichte van de proactieve maatregelen uit 1B en 2B. Zo ontstaat mogelijk een onevenwichtig beeld van de mogelijkheden en beperkingen van elk alternatief.

Daarnaast vormt het ontbreken van een evaluatie van de (oudere) visies (zoals besproken in hoofdstuk 5) een uitdaging. Dit heeft als consequentie dat er bij, vooral bij alternatief 1A, onvoldoende inzicht is in hoeverre de gemeente al gevorderd is met het behalen van de gestelde doelen. Zonder deze evaluatie is het lastig om de effectiviteit van voorgestelde maatregelen in 1A te beoordelen en te vergelijken met de andere alternatieven, waardoor de beoordeling van 1A minder goed onderbouwd is.

Dit laatste bemoeilijkt de analyse in Bijlage III, waarbij is nagegaan in hoeverre een maatregel uit eerder beleid kan worden aangenomen als onderdeel van de referentiesituatie. Alleen maatregelen waarbij er duidelijk vooruitgang zichtbaar is in de fysieke leefomgeving zijn hierdoor meegenomen als autonoom uit Bijlage III.

Veranderende externe factoren

Externe factoren zoals klimaatverandering, economische fluctuaties en demografische ontwikkelingen kunnen de impact en zelfs realisatie van de beleidsmaatregelen beïnvloeden. De beoordeling moet rekening houden met deze veranderende factoren om een nauwkeurig beeld te geven van de mogelijke effecten.

6

HET VOORGENOMEN BELEID

6.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de totstandkoming van de omgevingsvisie in twee stappen. De gemeente Deventer heeft zowel een koersdocument als een ontwerp omgevingsvisie gemaakt, en beide zijn in dit hoofdstuk apart behandeld en beoordeeld.

6.2 Twee stappen voor totstandkoming van het voorgenomen beleid

Stap 1: Proces om te komen tot het koersdocument

In het koersdocument wordt in hoofdstukken 4.1 en 4.2 een toelichting gegeven op de totstandkoming van de koers voor de omgevingsvisie en de rol van het OER. Het **koersdocument** was nog geen concept of ontwerp omgevingsvisie. De koers van de Omgevingsvisie Deventer 2.0 beschrijft het strategisch beleid voor de fysieke leefomgeving op lange termijn (tot 2040). Het proces om tot deze koers te komen doorliep verschillende stappen:

- 1 context als startpunt: De koers is gebaseerd op de bestaande kwaliteiten en kenmerken van de gemeente, aangeduid als het DNA van Deventer, en anticipeert op ontwikkelingen en opgaven die invloed hebben op de fysieke leefomgeving;
- 2 van context naar scenario's: Het OER op de alternatieven leidde tot het identificeren van dilemma's. Deze dilemma's zijn in de koers uitgewerkt, om samenhangende kaders en keuzes te creëren en zichtbaar te maken welke ambities verenigbaar zijn. De gemeenteraad kon aan de hand van deze dilemma's debatteren over de te nemen richting;
- 3 analyse en Input:
 - participatie: Met de dilemma's is in gesprek gegaan met inwoners, maatschappelijke organisaties en ketenpartners. Er is input verzameld, onder meer via een online vragenlijst (ruim 1400 reacties). De aandachtspunten uit de participatie zijn meegenomen;
 - Omgevingseffectrapportage (Dit OER): Een versie van het OER op alleen de scenario's werd meegenomen door hier de verwachte gevolgen voor de fysieke leefomgeving per scenario in te zien. De scores van de OER, die inzicht gaven in de (positieve en negatieve) leefomgevingseffecten, zijn betrokken bij de keuze voor de mate van sturing en verstedelijking. De OER gaf bijvoorbeeld aan dat meer sturing op brede welvaart positieve effecten heeft op veiligheid, gezondheid en omgevingskwaliteit;
- 4 keuze voor één Koers: De keuzes in het koersdocument borduren voort op het DNA en zijn gebaseerd op de aandachtspunten uit de participatie en de analyse uit de OER. Dit leidde tot de keuze voor meer sturing op brede welvaart en het beschrijven van het toekomstbeeld voor 2040 met de belangrijkste keuzes op hoofdlijnen. De koers laat zien hoe Deventer er in 2040 en daarna wil uitzien.

Samenvattend is de koers een resultaat van het verwerken van de context (DNA, ontwikkelingen, opgaven) via scenarioverkenningen, waarbij input uit participatie en de analyse van de OER zijn gebruikt om de uiteindelijke huidige koers vast te stellen. Daarbovenop is onderbouwd welke hoofdkeuzes er gemaakt zijn en waarom. Dit geeft de gewenste richting voor de fysieke leefomgeving van Deventer die wordt uitgewerkt in de toekomstige ontwerpversie van de omgevingsvisie 2025.

6.3 Beschrijving van de koers

De gemeente Deventer kiest voor groei om de identiteit van een 'eigenwijze kleine grote stad' te behouden en te versterken. Deze groei vindt plaats met behoud van brede welvaart en door stevige gemeentelijke sturing. Daarnaast kiest Deventer primair voor groeien als compacte stad met verdichting rondom beide stations, ter versterking van de arbeidsmarkt, demografische balans en grootstedelijke voorzieningen.

De hoofdlijnen van het beleid uit het koersdocument zijn:

Groei in woningen en inwoners

Deventer wil groeien met circa 18.000 inwoners ten opzichte van 2021 en 10.000 woningen realiseren. Dit gebeurt door nieuwbouw, transformatie, optoppen (verdiepingen toevoegen) en splitsen. De groei is gericht op autonome bevolkingsgroei, het behouden en aantrekken van studenten, jongeren, starters en doelgroepen die bijdragen aan de arbeidsmarkt, en op ouderengeschikte woningen voor doorstroming.

Locaties voor duurzame en toekomstgerichte woningbouw en ontwikkeling:

Inbreiding en verdichting: Er wordt primair ingezet op inbreiding, met name rondom de stations, en verdere verdichting in wijken binnen fietsafstand van station Deventer. Ook wordt ingezet op verdichting rond station Deventer-Colmschate.

- Haveneiland: Dit gebied wordt getransformeerd naar een gemengd woon-werkmilieu met onderscheidende stedelijke woonmilieus in hogere dichtheden, gericht op doelgroepen zoals de creatieve stedeling, jongeren en young professionals. Hier wordt gestuurd op 'gezond verstedelijken', waarbij een evenwicht wordt gezocht tussen beschermen en benutten van de leefomgeving;
- Wechelerhoek: Hier wordt de ingezette uitbreiding van woningbouw voortgezet, als een potentiële locatie voor een breed scala aan doelgroepen. Er wordt gestreefd naar een gemengd woonmilieu met een hogere dichtheid dan in eerdere uitbreidingslocaties en met een belangrijk deel betaalbaar aanbod. De wijk wordt ingericht volgens het STOMP-principe om voetgangers en fietsers optimaal te faciliteren.

Nieuwe woningen en wijken worden klimaatadaptief, energiebewust, circulair/biobased en natuurinclusief gebouwd. Regenwater wordt langer vastgehouden in de bodem om verdroging tegen te gaan. In stedelijk gebied wordt ingezet op 'ontharding' en het toevoegen van groen en water. Er wordt gewerkt aan een duurzaam energiesysteem, met lokale opwekking (wind, zon, bio-/groengas, geothermie, aquathermie) en slim gebruik van restwarmte. Er is aandacht voor energiegemeenschappen en collectieve energieoplossingen.

Aantrekkelijke en gezonde stad:

Deventer wil zich profileren als een aantrekkelijke stad in Oost-Nederland. Dit wordt gedaan door in te zetten op een breed cultuuraanbod (met ruimte voor makers), onderscheidende horeca en winkels, en door Deventer als evenementenstad te positioneren. Bestaande kwaliteiten van de binnenstad dienen als principe voor verdichting, waarbij de levendigheid wordt versterkt door ruimte voor functies.

De leefomgeving wordt schoon, heel en veilig gehouden. Er wordt gestuurd op minder geur- en geluidsoverlast, en risico's met gevaarlijke stoffen worden voorkomen. In gemengde gebieden kan flexibeler met geluidsnormen worden omgegaan, mits er maatregelen zijn (bv. 'plekken in de luwte'). Er wordt gewerkt aan een vitalere bodem (sponswerking, natuurversterking) en een 'drinkbare IJssel' door lozingen te reduceren.

Gestuurd wordt op een gemengde bevolkingssamenstelling en gevarieerd aanbod van woningen en voorzieningen op wijk- en dorpsniveau. Er wordt ingezet op het creëren van ontmoetingsplekken en het stimuleren van 'omzien naar elkaar', onder andere door de ontwikkeling van woonzorgvoorzieningen en intergenerationeel wonen. Maatschappelijke en culturele voorzieningen in wijken en kernen worden actief behouden. De Bibliotheek wordt versterkt als centrale 'huiskamer'. Voorzieningen (maatschappelijk, cultureel, commercieel, OV) groeien mee met de woningontwikkeling en worden waar mogelijk geclusterd.

Ruimte voor werken, infrastructuur en mobiliteit

Er wordt een nieuw bedrijventerrein gerealiseerd van minimaal 45 hectare netto uitgeefbare grond, bestemd voor in en aan Deventer gebonden MKB-bedrijven die zich niet goed laten mengen met andere functies. De locatie hiervan is echter nog niet duidelijk, dit moet nog worden onderzocht. Bestaande bedrijventerreinen worden geïntensiveerd en geoptimaliseerd. De schil rond het centrum (station, Bergweide 3, Roto-Kwartier, Havenkwartier) wordt getransformeerd naar gemengde woonwerkwijken voor innovatieve/creatieve bedrijven en de kenniseconomie.

Er wordt ingezet op het minder dominant maken van de auto, onder andere door een lagere parkeernorm en meer ruimte voor duurzame vervoersvormen. Snelheid wordt gefaseerd teruggebracht naar 30 km/uur op veel wegen. Een derde IJsselbrug wordt gerealiseerd aan de noordzijde van de stad, gecombineerd met een autovrije Welle, om de doorstroming te verbeteren en ruimte te creëren langs het IJselfront. Bij station Deventer wordt ingezet op een 4e perron om de afhandelingscapaciteit te vergroten en Deventer als (boven)regionaal knooppunt te versterken. Duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd door wonen, werken en voorzieningen binnen fietsbereik te bieden.

Vitaal landelijk gebied en cultureel erfgoed

Het landelijk gebied wordt gekoesterd als landbouwgebied, recreatiegebied en van waarde voor biodiversiteit. De landbouwsector wordt ondersteund in de transitie naar meer balans met natuur, landschap, water en klimaat. Goede landbouwgronden worden zoveel mogelijk behouden. Naast landbouw is er ruimte voor extensieve recreatie en nieuwe economische dragers zoals biobased bouwmaterialen en zorg.

Bij gebiedsontwikkeling worden cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren behouden en versterkt als dragers van het Deventer DNA. Erfgoed dient als inspiratiebron voor klimaatadaptatie, landbouwtransitie en circulaire economie. Er is ook ruimte voor kunst in de openbare ruimte om het DNA te versterken.

Regierol Gemeente

De gemeente gaat meer regie voeren op de openbare ruimte en de ondergrondse voorzieningen om deze kwalitatief en kwantitatief op peil te houden. Er wordt steviger gestuurd op verduurzaming en klimaatadaptatie om de doelen voor 2050 (en 2040) te realiseren. Dit beleid is gericht op het verweven van wonen, werken, voorzieningen, landbouw, natuur en recreatie met aandacht voor duurzaamheid, klimaatadaptatie en het behoud van de identiteit van Deventer.

6.4 Verkenning voor meer ambitie in de koers

Er zijn nog een aantal aspecten waarop de gemeente een hogere ambitie (in het verleden) heeft uitgesproken, die (nog) niet in de koers zijn beland.

Extra woningen in het Stadsland en daarbuiten

Het belangrijkste voorbeeld van een nog onzekere verkenning om meer dan 10.000 woningen te bouwen. De koers voorziet voor nu in 10.000 woningen, maar er zijn redenen om verder te denken. De raad heeft in 2021 uitgesproken om voor 11.000 woningen te gaan. Afhankelijk van demografische ontwikkelingen en de arbeidsmarkt, kan ook dat nog niet genoeg zijn.

Om dit deels op te vangen, wordt reeds onderzocht hoe bijvoorbeeld het Stadsland kan worden ingezet voor (een deel van) benodigde extra woningen. Dit is onzeker, omdat het ook afhankelijk is van een ontwikkeling van een IJsselbypass (een binnendijkse extra geul, waarvan de nut en noodzaak wordt onderzocht door het Rijk in de periode 2025 - 2029).

Gemeentelijke sturing op brede welvaart

De gemeente heeft uitgesproken meer te willen sturen op brede welvaart. Het lijkt echter nog afhankelijk van de uitwerking op thema's. Het beleid zal sturender en vernieuwender zijn, maar er is nog niet duidelijk gemaakt in het koersdocument op welke thema's men direct ambitieus gaat sturen, en waar er nog verder uitwerking nodig is.

Omdat met name de ontwikkeling van het Stadsland richting 11.000 woningen nog onzeker is, is dit niet meegenomen in de beoordeling van het voorgenomen beleid in paragraaf 7.4.

6.5 Van koers naar de ontwerp-omgevingsvisie

Beoordeling van het koersdocument

Bij de vaststelling van de koers is een beknopte beoordeling gegeven op de 'Koers op hoofdlijnen, hoofdstuk 4.7' van het Koersdocument. Dit is nog niet de volledige ontwerpversie van de omgevingsvisie. Het verschil met de volledige beoordeling van de ontwerp-omgevingsvisie is:

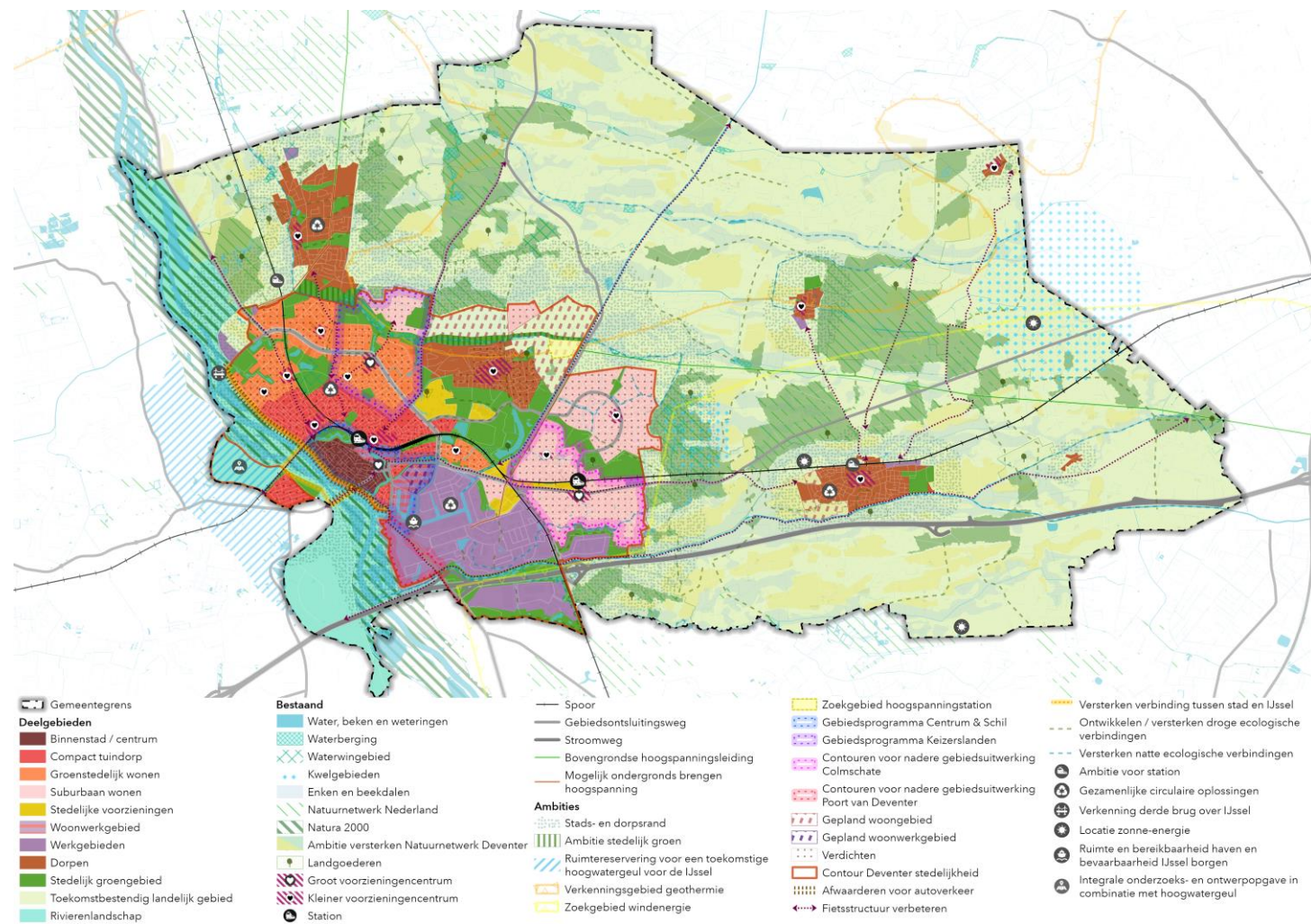
- het koersdocument bevatte nog geen ruimtelijke onderbouwing van de keuzes; Er was wel een beknopte kaart, maar die was indicatief en niet specifiek. Er werd niet aangegeven wáár specifiek grote ontwikkelingen of veranderingen plaats gingen vinden. Daarom gaat het OER ook niet in op ruimtelijke keuzes (ook al worden deze al wel soms concreet gemaakt in de koers)
- het detailniveau van de koers was naar verwachting lager dan dat van de ontwerpversie, zeker als het ging om bijvoorbeeld ondersteunend beleid (zoals sociaal beleid) en het stellen van kwantitatieve normen voor de leefomgeving. De gemeente had bijvoorbeeld een minimum kunnen stellen voor bepaalde omgevingsdoelen (zoals 80 % van het areaal klimaatadaptief inrichten, 50 % circulair inkopen, of 90 % van de straten volgens de 3-30-300-regel groen laten inrichten). De verwachting was dat, als de gemeente zulke concrete doelen wilde stellen, deze in de ontwerpversie zouden worden opgenomen. In hoeverre de gemeente zulke doelen kon handhaven via haar programma's en omgevingsplan, was mede afhankelijk van juridische inbreng.

Beoordeling van de ontwerpversie

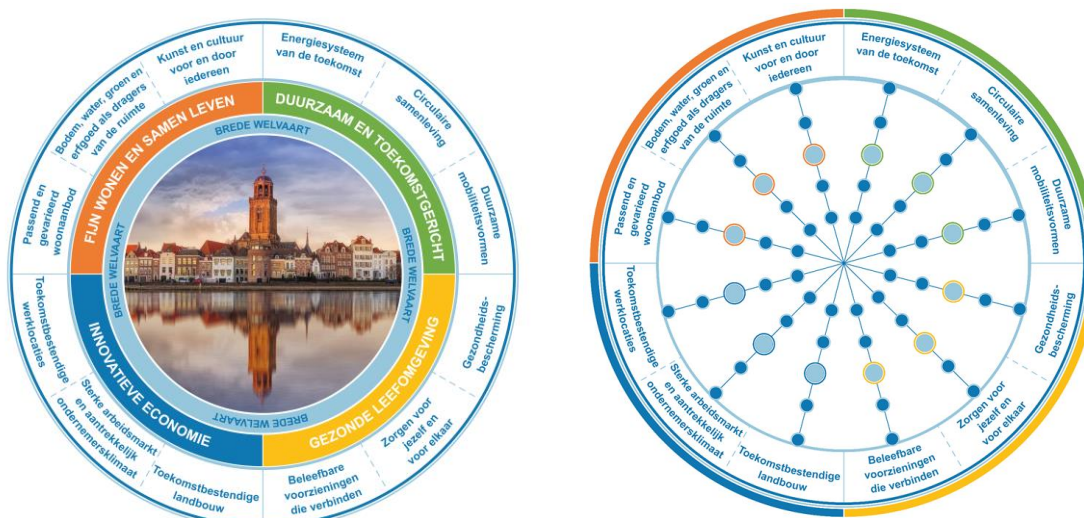
De ontwerp-omgevingsvisie is ook beoordeeld in het OER. Dit zijn de belangrijkste verschillen met het koersdocument:

- er is nu wel een ruimtelijke onderbouwing van de keuzes, doordat er deelgebieden zijn vastgesteld en ook op een gedetailleerde kaart zijn weergegeven. Zie de volgende pagina voor de detailkaart van de omgevingsvisie inclusief haar deelgebieden;
- de gemeente heeft een afwegingskader ontwikkeld van 12 thema's. Dit afwegingskader beschrijft de kern voor de gemeente. Samen zorgen deze ambities voor een brede welvaart en een gezonde gemeente waar het prettig wonen, werken en verblijven is. Voor elk deelgebied is het afwegingskader ingevuld, waarbij wordt aangegeven in hoeverre het beleid prioriteit geeft aan de doelen en ambities van de 12 thema's;
- per deelgebied zijn er concrete prioriteiten en maatregelen geformuleerd, waardoor de omgevingsvisie als geheel een stuk concreter is dan het koersdocument.

Afbeelding 6.1 Ontwerpvisie van de omgevingsvisie

Afbeelding 6.2 Afwegingskader (links) en het gebruik van prioritering op de 12 thema's per deelgebied (rechts)

De gemeente gebruikt het afwegingskader om focus aan te brengen per deelgebied. In het tekstvak hieronder volgt de beschrijving uit de ontwerp-omgevingsvisie, die bij het kader hoort in Afbeelding 6.2

Gebruik afwegingskader (citaat uit de ontwerp-omgevingsvisie)

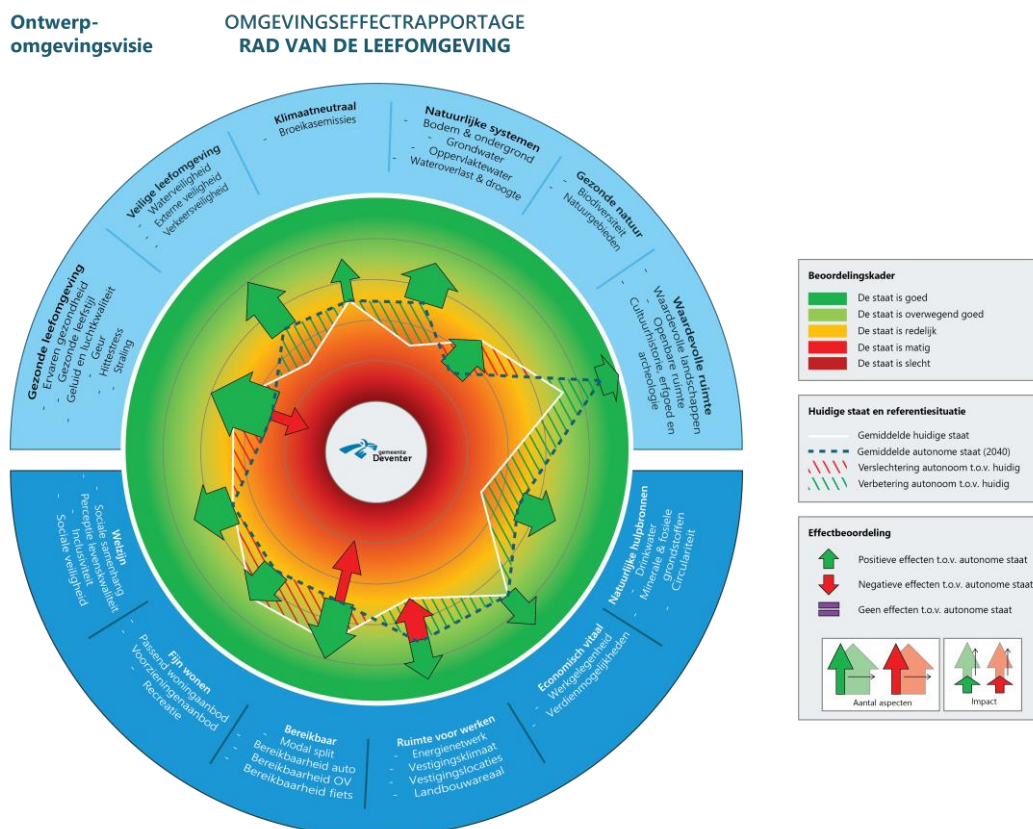
Het afwegingskader (...) is een beeldende weergave van de koers van de gemeente. Het afwegingskader omvat de twaalf ambities van de omgevingsvisie. Op gemeenteniveau wordt ervan uitgegaan dat alle ambities even belangrijk zijn, maar per deelgebied kan die balans anders zijn. Zo is de ambitie 'toekomstbestendig landbouwsysteem' in het agrarisch landelijk gebied logischerwijs meer van belang dan in het deelgebied centrum/binnenstad.

Dat werkt als volgt. Iedere as vertegenwoordigt een ambitie en bestaat uit vijf punten. Meer punten (meer naar buiten) betekent dat de ambitie in het betreffende gebied meer nadruk krijgt dan gemiddeld. Minder punten (meer naar binnen) betekent dus dat de ambitie in dit gebied minder belangrijk is dan gemiddeld. Deze puntenverdeling is relatief, namelijk ten opzichte van de andere deelgebieden. Een lager puntenaantal op één thema betekent dus een minder hoge ambitie van het betreffende aspect in het betreffende deelgebied dan in andere deelgebieden. De laagst mogelijke score hierbij is het binnenste bolletje en de hoogst mogelijke score de buitenste.

We gebruiken het afwegingskader om focus aan te brengen per deelgebied. Aan de hand van het afwegingskader en de karakteristieken en opgaven van een deelgebied enerzijds en de context van de gehele gemeentelijke opgave anderzijds, is bepaald welke 3 beleidsthema's de grootste inspanning vergen. Dat weegt onder andere bij het toetsen van nieuwe initiatieven zwaarder dan andere thema's. Het afwegingskader in combinatie met de focuspunten, maakt zo in één oogopslag duidelijk wat voor soort ontwikkelingen wenselijk zijn in relatie tot de opgaven in het deelgebied.

6.6 Beoordeling van het voorgenomen beleid (koers en ontwerp)

In dit hoofdstuk worden voor zowel het koersdocument, als voor de ontwerp-omgevingsvisie de omgevingseffecten beoordeeld. De Figuur 4 laat de samengevatte beoordeling zien over de omgevingseffecten van de ontwerp-omgevingsvisie. In de sub paragrafen van dit hoofdstuk wordt in de tekst zowel de beoordeling op het koersdocument als de ontwerpversie beschreven.

Op de volgende pagina in Tabel 6.1 wordt de beoordeling per thema en aspect uiteengezet, ook in vergelijking met de alternatieven.

Ook is hier de vergelijking met de beoordeling van het koersdocument zichtbaar. In vergelijking met de koers geeft de omgevingsvisie veel duidelijkheid en meer ingrepen, waardoor veel onzekerheden voor de koers nu wel in een beoordeling resulteren.

De onzekerheden in de koers resulteerden in een neutrale beoordeling. Voor de ontwerpversie is er niet langer een neutrale beoordeling gebruikt.

Positief en negatief

Een **positief** beoordeling betekent dat de verwachting is dat het leefomgevingsaspect verbetert als gevolg van de uitvoering van de ambitie uit de omgevingsvisie. Een **negatief** beoordeling betekent juist dat de ontwerp-omgevingsvisie kan resulteren in een verslechterde situatie ten opzichte van de referentie.

Nuance en onzekerheid

In sommige gevallen kan het zijn dat de algemene richting wel positief lijkt te zijn, maar dat er belangrijke kanttekeningen zijn. In dat geval wordt er een ster (*) toegevoegd aan de beoordeling en is de kleur blauw (**positief ***).

Tabel 6.1 Samenvatting huidige situatie en referentiesituatie

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B		Koers-document	Ontwerp-omgevingsvisie
Veilige en gezonde fysieke leefomgeving.	Gezonde leefomgeving.	Ervaren gezondheid.	overwegend goed.	matig		neutraal	zeer positief.	neutraal	positief		positief	positief*
		Gezonde leefstijl	redelijk	matig		neutraal	positief	neutraal	positief		positief	positief
		Geluid	overwegend goed.	redelijk		neutraal	positief	negatief	negatief		neutraal	positief
		Luchtkwaliteit	overwegend goed.	overwegend goed.		neutraal	positief	negatief	negatief		positief	positief
		Geur	redelijk	redelijk		neutraal	positief	negatief	negatief		neutraal	positief
		Hittestress	redelijk	matig		negatief	zeer positief.	neutraal	positief		positief	negatief
		Straling	-	-		neutraal	neutraal	neutraal	neutraal		positief	positief
	Veilige leefomgeving.	Waterveiligheid	matig	redelijk		positief	zeer positief.	neutraal	positief		positief	positief
		Externe veiligheid.	overwegend goed.	redelijk		negatief	positief	negatief	neutraal		neutraal	positief
		Verkeersveiligheid	overwegend goed.	goed		positief	positief	neutraal	neutraal		positief	positief
	Klimaatneutraal	Broeikasemissies	redelijk	redelijk		positief	positief	negatief	neutraal		positief	positief
Goede omgevingskwaliteit.	Natuurlijke systemen.	Bodem & ondergrond.	redelijk	redelijk		neutraal	positief	negatief	positief		positief	positief
		Grondwater	matig	redelijk		positief	positief	neutraal	positief		positief	positief
		Oppervlaktewater	matig	redelijk		positief	positief	negatief	positief		positief	positief
		Wateroverlast & droogte.	redelijk	matig		positief	zeer positief.	negatief	positief		zeer positief.	positief

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B		Koers-document	Ontwerp-omgevingsvisie
	Gezonde natuur	Biodiversiteit	matig	matig		negatief	positief	negatief	positief		positief	positief*
		Natuurgebieden	redelijk	matig		positief	positief	zeer negatief.	negatief		neutraal	positief*
	Waardevolle ruimte.	Waardevolle landschappen.	overwegend goed.	overwegend goed.		negatief	positief	zeer negatief.	negatief		positief	positief*
		Kwaliteit openbare ruimte.	overwegend goed.	goed		positief	positief	negatief	positief		positief	positief
		Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie.	goed	goed		neutraal	positief	negatief	neutraal		positief	positief
Woonomgeving	Welzijn	Sociale samenhang	matig	matig		positief	positief	positief	positief		neutraal	positief
		perceptie van levenskwaliteit	goed	overwegend goed.		positief	positief	neutraal	zeer positief.		positief	positief
		inclusiviteit	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	positief		positief	positief
		sociale veiligheid	matig	matig		neutraal	zeer positief	negatief	positief		neutraal	positief
	Fijn wonen	passend woningaanbod	redelijk	matig		negatief	negatief	positief	positief		negatief	positief*
		voorzieningenaanbod	overwegend goed	overwegend goed		positief	zeer positief	neutraal	positief		positief	positief
		recreatie	redelijk	overwegend goed		positief	zeer positief	positief	positief		positief	positief
	Bereikbaar	modal split	redelijk	redelijk		positief	zeer positief	positief	positief		positief	positief
		bereikbaarheid auto	goed	redelijk		negatief	negatief	positief	negatief		negatief	negatief
		bereikbaarheid OV	redelijk	redelijk		positief	positief	positief	zeer positief		positief	positief*
		bereikbaarheid fiets	goed	goed		positief	positief	positief	zeer positief		zeer positief.	positief

Perspectief	Thema	Aspecten	Beoordeling huidige situatie	Beoordeling autonome ontwikkeling		Alternatief 1A	Alternatief 1B	Alternatief 2A	Alternatief 2B		Koers-document	Ontwerp-omgevingsvisie
Economische omgeving.	Ruimte voor werken.	energienetwerk	redelijk	redelijk		neutraal	positief	neutraal	positief		positief	positief
		vestigingsklimaat	overwegend goed	overwegend goed		positief	neutraal	zeer positief	neutraal		positief	positief
		vestigingslocaties	matig	overwegend goed		negatief	positief	positief	positief		neutraal	negatief
		landbouwareaal	overwegend goed	redelijk		negatief	negatief	zeer negatief	zeer negatief		negatief	negatief
	economisch vitaal	werkgelegenheid	goed	goed		positief	positief	positief	positief		positief	positief
		verdienmogelijkheden	redelijk	redelijk		positief	positief	zeer positief	zeer positief		neutraal	positief
	natuurlijke hulpbronnen	drinkwater	goed	overwegend goed		neutraal	positief	negatief	negatief		neutraal	positief*
		minerale & fossiele grondstoffen	matig	redelijk		positief	zeer positief	positief	zeer positief		positief	positief
		circulariteit	slecht	matig		neutraal	positief	neutraal	positief		positief	positief

* de beoordeling voor sommige aspecten heeft belangrijke lokale kanttekeningen, waardoor de positieve effecten mogelijk niet overal behaald worden

6.6.1 Gezonde leefomgeving

Ervaren gezondheid

Koers (+)

Het Deventer Koersdocument legt expliciet een sterke verbinding tussen de fysieke leefomgeving en de gezondheid en het welzijn van inwoners. Het stelt als duidelijke opgave het gezamenlijk creëren van een gezonde leefomgeving en deze ook in stand te houden, door het stimuleren van gezond gedrag, wonen en samenleven.

In het document zijn ambities en concrete maatregelen gericht op het positief beïnvloeden van de ervaren gezondheid en het welzijn van de inwoners zeer prominent aanwezig. Door het bevorderen van sociale samenhang, het ontwerpen van veilige en aantrekkelijke openbare ruimten, het verbeteren van milieukwaliteit, de nabijheid van voorzieningen en werkgelegenheid, en het stimuleren van actieve mobiliteit via het STOMP-principe, wordt gewerkt aan een gezonde, inclusieve leefomgeving. Al deze aspecten zijn ingebed in het overkoepelende principe van 'Brede Welvaart', waarin welzijn centraal staat.

De bijdrage van de Omgevingsvisie aan het aspect 'Ervaren gezondheid' wordt als Positief (+) beoordeeld.

*Ontwerp-omgevingsvisie (+)**

De visie zet in op een gezonde leefomgeving waarin rust, ontspanning en contact met anderen bijdragen aan het welbevinden van inwoners. Dit gebeurt door de toevoeging van kleinschalige groene plekken en verblijfslocaties binnen loopafstand van woningen, het versterken van ontmoetingsplekken in de wijk en het beter benutten van water en groen voor verkoeling en visuele kwaliteit. Ook wordt ingezet op toegankelijke routes die woongebieden verbinden met parken en recreatieve zones. De ingrepen zijn vooral gericht op dichtbebouwde wijken en dorpskernen, waar vergroening en ruimte voor ontmoeting de grootste gezondheidswinst kunnen opleveren.

De verwachte effecten zijn positief. Meer groen, nabijheid van rustplekken en sociale ontmoetingsmogelijkheden dragen bij aan stressreductie, herstel en een hogere tevredenheid over de leefomgeving. Het effect is het sterkst waar fysieke ingrepen samenkomen met sociale initiatieven, zoals buurtbeheer of gezamenlijke activiteiten. In buitengebieden is het effect beperkter, omdat daar al veel ruimte en groen aanwezig zijn. Knelpunten kunnen optreden in compacte stedelijke wijken met weinig openbare ruimte of beperkte mogelijkheden voor beheer en onderhoud. Hier zal het toevoegen van groen in combinatie met de geplande verstedelijking gepaard gaan met extra uitgaven voor aanleg met het beheer van de plekken. Er moeten keuzes worden gemaakt en daarom blijft de realisatie van kwalitatieve, toegankelijke plekken een uitdaging. Over het geheel genomen versterken de maatregelen de ervaren gezondheid van inwoners.

* Wel blijven er onzekerheden over de lokale uitvoering hiervan in alle deelgebieden. Zoals beschreven in paragraaf 4.4, hebben sommige wijken in het 'compact tuindorp' zeer veel uitdagingen op het gebied van fysieke en ervaren gezondheid. Vooral ouderen in deze wijken hebben vaak een broze gezondheid. Dit zijn ook de wijken waar het toevoegen van groenruimte, ontmoetingsplekken en voorzieningen vanwege ruimtegebrek lastig in te passen is. De gemeente geeft in haar beleid hier geen specifieke aandacht aan, terwijl de grote uitdagingen in deze wijken die wel verdienen. De aanpak in de ontwerp-omgevingsvisie is nu vooral ruimtelijk (het toevoegen van voorzieningen op witte vlekken of het versterken daarvan).

* Een wijk als Keizerslanden binnen het compacte tuindorp heeft ook in de huidige situatie al wel veel lokale voorzieningen, maar de wijk heeft nog steeds zeer lage scores op sommige sociale indicatoren (zie 4.4). Het lijkt erop dat er veel meer nodig is om de ervaren gezondheid bij kwetsbare groepen te versterken. En binnen de Rivierenwijk bestaat er de grote uitdaging van de combinatie van nabijheid van het bedrijventerrein en veel milieuhinder vanuit drukke infrastructuur.

Gezonde leefstijl

Koers (+)

De koers besteedt expliciet en uitgebreid aandacht aan het stimuleren van een gezonde leefstijl, mede vanuit het kader van de positieve gezondheid. Er wordt een sterke link gelegd tussen de inrichting van de fysieke leefomgeving en de mogelijkheid voor inwoners om gezonde keuzes te maken en in beweging te komen. Diverse concrete maatregelen en principes worden genoemd zoals, het ontwerpen van een uitnodigende openbare ruimte voor spel en beweging, ruimte creëren voor groen, en het toepassen van het STOMP-principe in de mobiliteitstransitie.

Daarnaast draagt de nadruk op de nabijheid van dagelijkse voorzieningen ('pantoffelafstand'). Ook de waardering en integratie van groen en blauw in stedelijke ontwikkeling wordt expliciet genoemd als factor die zowel fysieke (bv. tegengaan hittestress) als mentale gezondheid ondersteunt.

Hoewel uitdagingen worden erkend, zoals het waarborgen van omgevingskwaliteit in gemengde gebieden of het risico op autoafhankelijkheid in bepaalde locaties, biedt de visie voldoende oplossingsrichtingen aan ('plekken in de luwte', toepassing van STOMP, etc.).

De opname van het stimuleren van gezond gedrag en de ruimtelijke maatregelen ter ondersteuning hiervan, maken de benadering van een gezonde leefstijl in positief

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

De visie zet in op een gezonde leefomgeving waarin rust, ontspanning en contact met anderen bijdragen aan het welbevinden van inwoners. Dit gebeurt door de toevoeging van kleinschalige groene plekken en verblijfslocaties binnen loopafstand van woningen, het versterken van ontmoetingsplekken in de wijk en het beter benutten van water en groen voor verkoeling en visuele kwaliteit. Ook wordt ingezet op toegankelijke routes die woongebieden verbinden met parken en recreatieve zones. De ingrepen zijn vooral gericht op dichtbebouwde wijken en dorpskernen, waar vergroening en ruimte voor ontmoeting de grootste gezondheidswinst kunnen opleveren.

De verwachte effecten zijn positief. Meer groen, nabijheid van rustplekken en sociale ontmoetingsmogelijkheden dragen bij aan stressreductie, herstel en een hogere tevredenheid over de leefomgeving. Het effect is het sterkst waar fysieke ingrepen samenkomen met sociale initiatieven, zoals buurtbeheer of gezamenlijke activiteiten. In buitengebieden is het effect beperkter, omdat daar al veel ruimte en groen aanwezig zijn. Knelpunten kunnen optreden in compacte stedelijke wijken met weinig openbare ruimte of beperkte mogelijkheden voor beheer en onderhoud. Hier zal het toevoegen van groen in combinatie met de geplande verstedelijking gepaard gaan met extra uitgaven voor aanleg met het beheer van de plekken. Er moeten keuzes worden gemaakt en daarom blijft de realisatie van kwalitatieve, toegankelijke plekken een uitdaging. Over het geheel genomen versterken de maatregelen de ervaren gezondheid van inwoners.

Geluid en luchtkwaliteit

Koers (+)

Een aanvaardbaar geluidhinder niveau is voor Deventer een essentieel onderdeel van een gezonde en veilige fysieke leefomgeving. De ambitie is om een ambitieuzer milieubeleid te voeren dan nationaal vereist, met het streven naar minder geluidsoverlast dan landelijk toegestaan bij geluidsgevoelige gebouwen in specifieke situaties. Ook wordt gebiedsspecifieke regulering voor milieubelastende activiteiten genoemd. Dit toont een duidelijke focus op het actief adresseren en verminderen van geluidhinder.

Infrastructuurmaatregelen zoals de realisatie van een derde brug worden ingezet om de leefbaarheid (en daarmee impliciet het geluidsniveau door verkeer) in de binnenstad te verbeteren. Daarnaast wordt aandacht besteed aan het creëren van plekken 'in de luwte' voor mentaal welbevinden.

Deze maatregelen en ambities dragen positief bij aan het verminderen van geluidsoverlast op meerdere gemeentelijke niveaus.

De koers erkent echter ook de complexiteit en potentiële negatieve effecten van verstedelijking op geluidskwaliteit, met name in gemengde transformatiegebieden. Een groei tot 13000 extra woningen betekent meer verkeer (auto's, bestelverkeer, mogelijk OV), die zonder aanvullende maatregelen zou leiden tot een hogere geluidbelasting (vooral op bestaande infrastructuur, tenzij de groei duurzaam wordt ingericht en er juiste maatregelen worden getroffen. Ondanks de erkende afwegingen in stedelijke ontwikkelingsgebieden, wordt het aspect neutraal beoordeeld, omdat de aanpak over het geheel genomen proactief en ambitieus is op het gebied van geluid.

De ambities op het gebied van luchtkwaliteit zijn concreet en meetbaar, wat bijdraagt aan een positieve beoordeling. Het streven naar het behalen van de ambitieuze WHO-advieswaarden en het realiseren van een significante gezondheidswinst (50 % in 2030) zijn duidelijke, tijdgebonden doelen. De maatregelen, zoals het aanpakken van industriële geurhinder en het actief inzetten op de verschoning van mobiliteit door milieuzones en stimuleren van duurzame transport en STOMP laten zien dat de gemeente concrete stappen wil zetten om deze doelen te bereiken. Meer impliciet wordt luchtkwaliteit in een bredere context van leefomgevingskwaliteit geïntegreerd, door bijvoorbeeld het toevoegen van groen voor het tegengaan van hittestress, wat indirect een positief effect heeft op luchtkwaliteit. De concreet geformuleerde doelen en de koppeling met bredere ambities op het gebied van duurzaamheid en mobiliteit laten zien dat luchtkwaliteit op een positieve en doelgerichte manier wordt benaderd.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich op het verbeteren van de geluidssituatie door een combinatie van bronmaatregelen, regulering van milieubelastende activiteiten, ruimtelijke sturing en monitoring. Binnen de stedelijke gebieden wordt ingezet op het voorkomen van nieuwe hinderbronnen en het verminderen van blootstelling nabij bestaande infrastructuur. Nieuwe woningbouw- of functiemengingsprojecten worden getoetst aan, gebiedsgerichte milieukwaliteitskaders uit het landelijk beleid, waarbij de cumulatieve belasting door verkeer, spoor en bedrijvigheid expliciet wordt meegewogen. De gemeente stimuleert stillere mobiliteit, zoals elektrische voertuigen, en past waar mogelijk groene buffers en ruimtelijke- en bronmaatregelen toe.

Daarnaast wordt de milieukwaliteit gevolgd via metingen en monitoring voor geluid. De nadruk ligt op stedelijke verdichtingsgebieden langs gemeentelijke ontsluitingswegen waar blootstelling aan fijnstof en geluid het hoogst is maar ook langs provinciale wegen, de N348 en bij het spoor. In de gehele stad wordt duurzaam vervoer gestimuleerd, onder andere door elektrisch rijden, verlagen van de maximale snelheid voor auto's op gebiedsontsluitingswegen, goed openbaar vervoer en de STOMP-aanpak.

Op bedrijventerreinen zoals Bergweide en Kloosterlanden worden daarnaast aanvullende maatregelen genomen om onnodige verkeersbewegingen te beperken. Ook de toekomstige zero-emissiezone binnenstad draagt hieraan bij en sluit aan bij de ambitie van een autoluwe binnenstad.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een verbetering van de milieukwaliteit en een afname van gezondheidsrisico's door geluid en luchtverontreiniging. De bronmaatregelen zorgen voor een structurele daling van de blootstelling in dichtbebouwde wijken en langs hoofdwegen. Verreweg het meeste beleid is gericht op ruimtelijke maatregelen (waaronder sturing en regulering) en bronmaatregelen. Daarnaast levert de inzet op duurzame mobiliteit (STOMP-aanpak en een autoluwe stad) meetbare winst op. De monitoring via sensornetwerken maakt vroegtijdige bijsturing mogelijk en vergroot de bewustwording bij bewoners en bedrijven.

Toch blijven enkele knelpunten bestaan. De ruimte voor fysieke maatregelen is beperkt in de binnenstad en langs bestaande infrastructuur, waar bebouwing dicht op verkeersassen staat. Ook kan de groei van mobiliteit door woningbouw de winst deels tenietdoen. Aan de andere kant staat daar tegenover dat op veel gebiedsontsluitingswegen de maximale snelheid wordt verminderd (van 50 naar 30km/h). Ook het sterker bundelen van autoverkeer op enkele hoofdasen heeft een positief effect op de luchtkwaliteit en geluidhinder. Dus ondanks de beperkingen is de balans positief: de visie legt een stevig fundament voor een gezondere leefomgeving met lagere blootstelling aan geluid en luchtverontreiniging.

Geur

Koers (0)

De omgevingsvisie erkent dat een aanvaardbaar geurhinderniveau onderdeel is van een gezonde leefomgeving en in het beleid wordt daarom een daling van geurhinder veroorzaakt door emissies van industriële bedrijven als doel gesteld, voornamelijk de veroorzaker van de geurhinder. Tegelijkertijd wordt benoemd dat een grotere mate van verstedelijking risico's met zich meebrengt geur. Met name in gemengde woon-werkgebieden, zoals de beoogde transformatiegebieden aan de rand van bedrijventerreinen, staat de leefomgevingskwaliteit onder druk en kunnen hoge gezondheidsambities mogelijk niet volledig worden gerealiseerd.

Het streven de geurhinder door de industrie te verminderen past binnen de bredere milieudoelstellingen die het document formuleert, zoals het voorkomen van milieuaantastingen en het bij voorkeur aanpakken van problemen bij de bron. Het richten op industriële bedrijven als bron van geurhinder is in lijn met dit principe. Hoewel het document het verminderen van geurhinder als specifiek doel benoemt, geeft het op dit punt geen gedetailleerde uitwerking van concrete maatregelen, specifieke locaties, of kwantitatieve doelstellingen voor de daling van geurhinder, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de doelstellingen voor luchtkwaliteit of geluid. Daarom wordt geur neutraal beoordeeld.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer zet in op het beheersen en terugdringen van geurhinder door een combinatie van bronmaatregelen, planologische sturing en monitoring, vooral gericht op het bedrijventerrein waar de meeste geurklachten vandaan komen. De gemeente heeft weinig zeer intensieve veehouderij, waardoor deze problematiek vanuit die hoek minder speelt.

Door middel van monitoring en een actieve dialoog met bedrijven en bewoners worden geurproblemen tijdig gesignaleerd en kan waar nodig worden bijgestuurd. Dit heeft naast industriële bronnen ook betrekking op andere bronnen (houtkachels, barbecues, veehouderij, horeca). De aandacht richt zich hierbij wel vooral op stedelijke bedrijventerreinen en aangrenzende woongebieden, waar de kans op cumulatieve geurhinder het grootst.

De verwachte effecten zijn positief. Door duidelijke kaders, bronbeperking en de introductie van emissievrije logistiek neemt de geurhinder in en rond de bedrijventerreinen waarschijnlijk af. De grootste verbetering wordt verwacht bij verouderde installaties en mobiliteit. Tegelijk kunnen nieuwe circulaire of energie-initiatieven incidenteel extra geurbelasting veroorzaken als emissies niet goed worden beheerst. De effectiviteit van de maatregelen berust op handhaving van vastgestelde geurnormen, waaraan bedrijven bij geurgevoelige gebouwen moeten voldoen. Geurnormen in het omgevingsplan bieden hiervoor het juridische kader. In gebieden met functiemenging blijft de fysieke ruimte voor afstand of afscherming beperkt, wat lokaal knelpunten kan geven. Over het geheel genomen leiden de ingrepen tot een beter voorspelbare en beter beheersbare geurbelasting.

Hittestress

Koers (+)

De omgevingsvisie besteedt expliciet aandacht aan het tegengaan van hittestress met de nadruk op voldoende groen, zowel in woonomgevingen als op bedrijventerreinen. Dit draagt bij aan de vermindering van hittestress, vooral tijdens hete dagen. Belangrijke maatregelen die worden genoemd is het actief sturen op 'ontharding' van de openbare ruimte en het toevoegen van groen en water door middel van een robuuste groenblauwe hoofdstructuur. Ook wordt benadrukt dat bij verdichting zoveel mogelijk rekening gehouden wordt met de al bestaande groenblauwe structuren, juist vanwege hun waarde voor een gezonde leefomgeving en in dit geval het tegengaan van hittestress. Nieuwe woningen zijn klimaatneutraal. Deze focus op het vergroten van groen en water en de actieve ontharding zijn concrete, proactieve maatregelen om de stad weerbaarder te maken tegen hittestress.

De maatregelen samen vormen een aanpak waarbij de klimaatadaptatieve maatregelen het tegengaan van hittestress een integraal onderdeel maken van de geplande stedelijke ontwikkeling en groei.

Ontwerp-omgevingsvisie (-)

Deventer zet stevig in op het verminderen van hittestress door een combinatie van ruimtelijke en sociale maatregelen die zowel de fysieke omgeving als het dagelijks comfort van bewoners verbeteren. Centraal staat de vergroening van versteende wijken, met nadruk op de vooroorlogse woonwijken en bedrijventerreinen zoals Bergweide en Kloosterlanden. De gemeente gaat onderzoeken wat passende groennormen zijn voor bestaand en nieuw stedelijk gebied, stimuleert vergroening van straten, pleinen en aangepaste parkeernormen en creëert koelteplekken nabij scholen, zorginstellingen en ontmoetingsplekken. Elke wijk wordt ruimtelijk verbonden met de groenblauwe hoofdstructuur via park- en waterverbindingen die bijdragen aan verkoeling, biodiversiteit en verblijfskwaliteit.

Bewonersinitiatieven, zoals groene daken, gevelgroen en collectieve binnentuinen, worden actief ondersteund en gekoppeld aan het Omgevingsprogramma Groen. Deventer zet daarnaast in op kennisdeling, monitoring en samenwerking met projectontwikkelaars, zodat vergroening en klimaat adaptieve inrichting integraal onderdeel vormen van nieuwe gebiedsontwikkelingen. Deze maatregelen zijn vooral gericht op het verbeteren van de temperatuur en gevoelstemperatuur, het verminderen van gezondheidsrisico's tijdens hittegolven en het versterken van de leefbaarheid in dichtbebouwde buurten.

De verwachte effecten van de voorgestelde maatregelen zijn wisselend. Op plekken waar veel ruimte is, is nu al in mindere mate kans op hittestress en worden zo nodig vergroening en waterstructuren gerealiseerd. Dit verbetert op lokaal niveau de gevoelstemperatuur merkbaar, vooral in straten en pleinen met hoge verblijfsintensiteit. De aanwezigheid van deze schaduwrijke en koele plekken kan gezondheidsrisico's voor kwetsbare groepen, zoals ouderen en jonge kinderen, beperken.

In verdichtingsgebieden, zoals de vooroorlogse wijken en delen van de binnenstad, blijft het stedelijke hitte-eiland-effect moeilijk volledig te compenseren door de beperkte ruimte voor bomen, water en andere groenstructuren. Waar het niet mogelijk is voldoende groen in de openbare ruimte te realiseren, zou dit deels kunnen worden gecompenseerd met groene daken, gevelgroen en klimaatadaptieve aanpassingen aan de bebouwing, zoals schaduwwerking, windgeleiding en zonreflecterende materialen. Deze opties zijn mogelijke aanvullende maatregelen, maar maken momenteel geen deel uit van de geplande ingrepen.

Zonder bindende ruimtelijke normen of een minimaal groenpercentage per wijk (in % groenoppervlak per woning, of actieve sturing op 3-30-300, wat niet wordt genoemd in de omgevingsvisie) is het risico groot dat vergroening achterblijft bij de bouwopgave. In lijn met landelijke trends is het groen per inwoner in Deventer in de afgelopen vijf jaar afgenomen. Daardoor blijft het gezondheidsrisico door hittestress in een aantal wijken, vooral tijdens warmere zomers, reëel aanwezig. Ook kan hittestress in verdichtende wijken juist versterkt worden door de woningbouwopgave, waardoor de beoordeling op dit aspect negatief is.

Straling

Koers (0)

Er wordt expliciet aandacht besteed aan straling binnen het thema gezonde leefomgeving. De gemeente zal bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen de Europese blootstellingslimieten hanteren en het voorzorg advies (vanuit de rijksoverheid) met betrekking tot elektromagnetische velden volgen.

Deze benadering, waarbij wordt aangesloten bij Europese normen en een voorzichtigheidsprincipe wordt toegepast, is gericht op het voorkomen van ongewenste gezondheidseffecten als gevolg van straling in nieuwe situaties. Dit vormt een duidelijke beleidslijn voor toekomstige projecten en daarmee ligt de focus voornamelijk op elektromagnetische velden bij nieuwe ontwikkelingen. De koers geeft verder geen details over de aanpak van andere soorten straling of al bestaande situaties. Door gebrek aan concrete informatie over straling en effecten is dit effect neutraal beoordeeld.

Ontwerp-omgevingsvisie (0)

Deventer richt zich op het beperken van blootstelling aan elektromagnetische straling door het hanteren van duidelijke toetsings- en voorzorgprincipes in de ruimtelijke ontwikkeling. De gemeente past de Europese

blootstellingslimieten structureel toe bij planvorming en vergunningverlening en neemt bij nieuwe ontwikkelingen de landelijke voorzorgadviezen voor elektromagnetische velden (EMV) als uitgangspunt.

De voorgestelde maatregelen in de ontwerp-omgevingsvisie leiden naar verwachting tot een licht positief effect op met name de *ervaren* gezondheid, doordat de blootstelling aan elektromagnetische straling beter wordt beheerst en transparanter wordt gemonitord waar dit veel voorkomt. De fysieke gezondheidswinst is echter beperkt van omvang, aangezien de feitelijke blootstellingsniveaus in Deventer doorgaans al ruim onder de wettelijke normen liggen, en er in de huidige situatie voor slechts een zeer beperkt aantal inwoners een negatieve ervaring ontstaat. De neutrale beoordeling wordt behouden.

6.6.2 Veilige leefomgeving

Waterveiligheid

Koers (+)

In het koersdocument wordt samengewerkt met het Rijk in het Ruimte voor de Rivier 2.0 proces om de waterveiligheidsopgaven van de IJssel te verkennen en mogelijk een binnendijkse bypass te realiseren. Dit kan de waterveiligheid aanzienlijk versterken en de kans op overstromingen verminderen. De focus op rivierbodemdaling en waterverdeling tussen Waal en Rijn draagt bij aan de diverse functies van de IJssel, zoals scheepvaart en natuurontwikkeling. Deze maatregelen zijn positief ten opzichte van de referentiesituatie, waar waterveiligheid voornamelijk door Rijksprogramma's wordt gedekt. Door de integratie van lokale initiatieven met nationale programma's wordt de waterveiligheid robuuster, wat een positieve effect heeft op de gemeenschap en de infrastructuur.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer borgt zijn waterveiligheid dankzij een samenhangend pakket van rivierverruiming, dijkversterking en klimaatadaptieve inrichting. De omgevingsvisie sluit aan op het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en het programma Ruimte voor de Rivier 2.0, waarin binnendijs en in de directe omgeving van de dijken ruimte wordt gereserveerd voor toekomstige dijkversterkingen en rivierverruimende maatregelen (extra bijpass voor de IJssel). Na 2030 worden dijken, kades en oeverzones gefaseerd versterkt en ingericht met meervoudige functies, zoals rustige recreatie dat past binnen de doelstellingen van Natura 2000, natuurontwikkeling en waterberging. Binnenstedelijk wordt gewerkt aan het verbeteren van kademuren, waterkerende constructies en het beperken van kwetsbare bebouwing binnen het overstroombare gebied.

Daarnaast worden groene en blauwgroene structuren benut als tijdelijke waterbergingszones, waardoor piekafvoeren bij hevige neerslag in stedelijk gebied en bij hoogwater vanuit de rivier beter kunnen worden opgevangen. Deze gecombineerde waterbergingsaanpak fungeert als buffer tussen stedelijke afvoer en rivierafvoer en verlaagt de druk op riolering en waterkeringen. De visie benadrukt de samenhang tussen waterveiligheid, klimaatadaptatie en ruimtelijke kwaliteit: maatregelen dragen niet alleen bij aan bescherming, maar ook aan een aantrekkelijk rivierenlandschap en nieuwe vormen van natuur en recreatie. Samenwerking met het waterschap, Rijkswaterstaat en bewoners vormt een essentieel onderdeel van de uitvoering.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de waterveiligheid. Door versterking van dijken en kades, meer ruimte voor de rivier en aanvullende waterbergingsmaatregelen neemt het aantal inwoners dat wordt blootgesteld aan overstromingsrisico's substantieel af. De kans op grootschalige wateroverlast of dijkdoorbraken wordt hierdoor verder niet groter.

Externe veiligheid

Koers (0)

Het koersdocument richt zich op het voorkomen van onacceptabele risicosituaties door handelingen met gevaarlijke stoffen en vermijdt nieuwe risicobronnen in woongebieden. Dit sluit aan bij de referentiesituatie, waar al beleid bestaat om externe veiligheid te waarborgen. De bestaande maatregelen richten zich op het

minimaliseren van risico's door het implementeren van gebiedsgerichte regels en het creëren van veilige leefomgevingen. Hierdoor is het effect van de koersdocumentmaatregelen neutraal ten opzichte van de autonome ontwikkelingen, omdat de focus op externe veiligheid al stevig is verankerd in het beleid. Het behoud van een veilige leefomgeving door het reguleren van risicovolle activiteiten blijft consistent met de bestaande veiligheidsnormen.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Bij bedrijventerreinen als Bergweide en Kloosterlanden wordt gewerkt aan een clustering van bedrijven, gecombineerd met ruimtelijke ordening die voldoende veiligheidsafstanden waarborgt en zo de kans op domino-effecten verkleint. Ook langs spoor, snelwegen, de IJssel en buisleidingen worden aandachtgebieden vastgelegd, met mogelijkheden voor aanvullende bronmaatregelen in overleg met Gasunie, en samenwerking met de veiligheidsregio, ProRail en Rijkswaterstaat.. Via het Omgevingsplan worden de veiligheidszones juridisch geborgd en gekoppeld aan stedelijke ontwikkelstrategieën. Risicoaandachtsgebieden worden juist niet in het Omgevingsplan opgenomen, maar staan in het Register Externe Veiligheid; voorschriftgebieden kunnen daarentegen zo nodig wél in het Omgevingsplan worden vastgelegd.

De uitvoering van deze maatregelen leidt naar verwachting tot een positief effect op de externe veiligheid. Door het voorkomen van risicovolle functies nabij woongebieden neemt het aantal inwoners dat wordt blootgesteld aan risico's door gevaarlijke stoffen af. Door het vastleggen van aandachtsgebieden en het verbeteren van risicocommunicatie kan het effect bij een calamiteit worden beperkt. De aandachtsgebieden rond spoor, wegtransport en industriële activiteiten zorgen voor een meer robuuste ruimtelijke scheiding tussen bron en ontvanger.

Knelpunten doen zich mogelijk voor in gebieden waar woningbouw en functiemenging plaatsvinden nabij bestaande risicobronnen, zoals langs spoorlijnen of binnen gemengde bedrijventerreinen. Hier kan het spanningsveld tussen verdichting en veiligheidsruimte de uitvoerbaarheid beperken. Daarnaast blijft de naleving van wettelijk vastgestelde veiligheidsafstanden, zoals PR10 6-contouren en aandachtsgebieden van het Basisnet, afhankelijk van toezicht en monitoring. Ondanks deze onzekerheden is de effectrichting overtuigend positief: de visie biedt een duidelijk en uitvoerbaar kader om risico's te beheersen en de veiligheid van inwoners te verbeteren.

Verkeersveiligheid

Koers (+)

Het voorkeursalternatief draagt aantoonbaar bij aan het verbeteren van de verkeersveiligheid. Er wordt ingezet op het verder invoeren van 30 km/u-gebieden op gebiedsontsluitingswegen en het vervolmaken van het dakpanprincipe, waarbij doorgaand verkeer buiten woonwijken wordt geleid. Ook wordt ingezet op autoluwe gebieden, onder andere via een autovrije Welle en versterkte voetgangers- en fietsverbindingen tussen stad en IJssel.

De uitbreiding van het fietsnetwerk, de aanleg van groene routes en het STOMP-principe leiden tot een aantrekkelijker en veiliger ontwerp van de openbare ruimte, met minder conflicten tussen verkeersdeelnemers. In vergelijking met de referentiesituatie – waar al maatregelen zijn voorzien op het gebied van verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit – biedt het voorkeursalternatief een duidelijk intensievere en gebiedsgerichte aanpak.

De voorgestelde maatregelen zijn deels reeds in voorbereiding of voortkomend uit vastgesteld beleid, maar de integrale benadering en combinatie met andere opgaven (zoals vergroening en inclusiviteit) zorgen voor extra effectiviteit.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

De omgevingsvisie richt zich op het verminderen van snelheidsverschillen, het scheiden van verkeersstromen en het verbeteren van overzicht en doorstroming. Belangrijke maatregelen zijn het verlagen van maximumsnelheden in de bebouwde kom naar 30 km/uur, herinrichting van straten en kruispunten volgens

de principes van Duurzaam Veilig en het creëren van veilige, directe en comfortabele fietsroutes tussen dorpen en stad. Ook worden bij scholen en drukke oversteekpunten extra veiligheidsmaatregelen toegepast, zoals verbrede fietspaden, oversteeklichten, verhoogde plateaus en snelheid remmende inrichting.

Bij hoofdtransportassen en ringwegen worden groene buffers, heldere bewegwijzering en verbeterde aansluiting van op- en afritten ingezet om zowel doorstroming als veiligheid te vergroten. In dorpskernen ligt de nadruk op snelheidsverlaging, voetgangerscomfort en verkeersluwe zones. Daarnaast zet Deventer in op gedragsbeïnvloeding en monitoring: via verkeersveiligheidsdata worden knelpunten continu geëvalueerd en waar nodig heringericht. De maatregelen sluiten aan op het Mobiliteitsprogramma Deventer en dragen bij aan een veilig, overzichtelijk en uitnodigend verkeerssysteem voor alle weggebruikers.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een duidelijk positief effect op verkeersveiligheid. Verlaging van rijnsnelheden, herinrichting van wegen en verbeterde fietsinfrastructuur verminderen de kans op ernstige ongevallen met dodelijke afloop of letsel. Vooral in de binnenstad, bij scholen en in dorpskernen zorgt de herinrichting van kruispunten en de invoering van 30 km-zones voor een merkbare afname van risico's. De verbetering van fietsverbindingen tussen stad en omliggende kernen draagt bij aan een veiliger en aantrekkelijker alternatief voor de auto, wat op termijn ook het totale verkeersvolume kan verminderen.

Knelpunten blijven aanwezig op plekken waar intensieve verkeersstromen samenkomen, zoals het Hanzetracé, de N348 en delen van de A1-zone. Hier is de ruimte voor fysieke maatregelen beperkt en blijft de kans op ongevallen relatief hoog. Daarnaast kan toenemende verstedelijking extra druk op het verkeersnetwerk zetten. Structurele monitoring, onderhoud en samenwerking met provincie en politie blijven daarom essentieel om de positieve trend vast te houden. Over het geheel genomen versterken de maatregelen de verkeersveiligheid op zowel wijk- als stedelijk niveau

6.6.3 Klimaatneutraal

Emissie & vastlegging broeikasgassen

Koers (+)

Het koersdocument draagt op meerdere manieren bij aan het reduceren van broeikasgasemissies en het bevorderen van vastlegging, al zijn veel van de maatregelen beleidsmatig en nog niet in detail uitgewerkt. De grootste bijdrage komt vanuit de integrale inzet op duurzame mobiliteit, compact bouwen en de transitie naar een circulair en energieneutraal stedelijk systeem. Zo wordt expliciet gestuurd op woningbouw nabij voorzieningen, stations en langs bestaande infrastructuur. Hierdoor ontstaat een stedelijk woonmilieu waar lopen, fietsen en openbaar vervoer prioriteit krijgen (STOMP-principe), en waar de auto een minder dominante rol speelt. Dit verlaagt het energieverbruik en de CO₂-uitstoot uit mobiliteit ten opzichte van de referentiesituatie.

Ook wordt ruimte gereserveerd voor collectieve energievoorzieningen bij verdichting, zoals warmtenetten en slimme energiesystemen. Door hoge woningdichtheden na te streven, kunnen deze systemen efficiënter worden toegepast. Daarnaast worden biobased en circulaire bouwmethoden gestimuleerd, al wordt niet gespecificeerd in welk aandeel of op welke schaal. Concrete plannen voor een waterstofnetwerk en de koppeling aan restwarmte uit lokale productie zijn relevant, maar zijn nog in de voorbereidende fase. Voor de industrie bevat het voorkeursalternatief meerdere aanknopingspunten, zoals het faciliteren van een circulaire maakindustrie op de bedrijventerreinen en de aanleg van een Smart Energy Hub op het A1-bedrijvenpark. Verder wordt de rol van agrariërs als energieleverancier benoemd (bijvoorbeeld via biogas of zon op dak), met respect voor landschappelijke waarden. Hiermee sluit het koersdocument aan op een brede verduurzaming van energie- en grondstoffenstromen.

Tegelijkertijd ontbreken nog concrete doelstellingen voor de hoeveelheid op te wekken duurzame energie of de exacte CO₂-reductie. Ook blijft het onduidelijk hoe de monitoring van emissiereductie plaatsvindt, en in hoeverre de vastlegging van CO₂ via groenblauwe structuren wordt gekwantificeerd. De koppeling met natuur en bodemgezondheid is wel aanwezig, maar meer impliciet.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een klimaat neutrale leefomgeving in 2050 door structurele vermindering van broeikasgasemissies en versterking van natuurlijke CO₂-vastlegging. Klimaatadaptatie wordt expliciet genoemd als leidend/sturend principe vanuit brede welvaart. De gebiedsgerichte uitwerking spreekt in elk deel over 'klimaatadaptatie, klimaatbestendigheid, en klimaatrobuust(er)'. Klimaat adaptatie heeft veel aandacht in de uitwerking van alle deelgebieden. De omgevingsvisie geeft ook expliciet aandacht aan 'Deventer in 2100', een hoofdstuk waar klimaatbestendigheid centraal staat. De omgevingsvisie presenteert een wensbeeld over waar Deventer in 2100 zou moeten staan.

Het is wel opvallend dat het begrip klimaatmitigatie wordt niet op diezelfde manier benoemd. Wel wordt er gesproken over "verduurzaming", en "duurzaam en toekomstgericht". Dit zijn de koepeltermen waaronder in de omgevingsvisie ook CO₂-emissieverlagende maatregelen onder ingedeeld zijn. De maatregelen uit de omgevingsvisie onder deze koepeltermen worden hier dan ook als relevante ingrepen beschouwd. In het algemeen. De omgevingsvisie combineert ruimtelijke en mobiliteitsmaatregelen om de uitstoot per inwoner te verlagen, en gaat ook in op welke typen industrie en welke typen energie opwekking wenselijk en niet wenselijk zijn. Dit is gericht op de volgende 3 onderwerpen:

- energiesysteem van de toekomst;
- duurzame mobiliteit;
- circulaire samenleving.

De volgende concrete ingrepen uit de omgevingsvisie zijn gekoppeld aan deze 3 onderwerpen.

Voor het energiesysteem onderzoekt Deventer mogelijkheden om meer te doen dan de RES, omdat de Regionale Energiestrategie de ambitie van klimaatneutraal in 2050 niet gaat halen. Deze extra aandacht is vooral gericht op lokale energiesystemen, warmtenetten, en manieren om energie efficiëntie en energiebesparing te stimuleren. Voor grootschalige opwekking wordt wel hoofdzakelijk naar de RES verwezen.

In de mobiliteitssector wordt de Trias Mobilia toegepast: minder verplaatsingen (door functiemenging en digitale bereikbaarheid), verschuiving naar schonere vervoermiddelen (te voet, de fiets en openbaar vervoer) en verduurzaming van de voertuigen (elektrificatie).

De voornemens en ingrepen vanuit het thema circulair zijn indirect gericht op klimaatneutraliteit. De circulaire samenleving wordt wel expliciet gekoppeld aan klimaatproblemen. Vermindering van grondstoffengebruik, inclusief fossiele grondstoffen, is hier een kern motivatie voor.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de reductie van broeikasgasemissies per inwoner. De combinatie van energiebesparing, verduurzaming van gebouwen en de overstap op hernieuwbare bronnen zorgt voor structurele daling van CO₂-uitstoot. De inzet op duurzame mobiliteit en vergroening van de leefomgeving versterkt dit effect. Vergroening van stedelijke en landelijke gebieden draagt bij aan extra koolstofvastlegging, al is dit effect kwantitatief beperkt ten opzichte van emissiereductie.

Belangrijke knelpunten liggen bij uitvoering en tempo: er is op dit thema grote afhankelijkheid van landelijke regelgeving, investeringskosten en gedragsverandering bij bewoners en bedrijven kunnen de voortgang vertragen. Ook vraagt de aanleg van energie-infrastructuur om ruimtelijke afstemming met andere opgaven (mobiliteit, landschap, leefbaarheid). De RES is en blijft leidend, ook al herkent de gemeente dat de huidige RES planning niet genoeg zal zijn om de doelen te halen.

Ondanks deze onzekerheden biedt de omgevingsvisie een robuust kader om richting 2050 de CO₂-emissie per inwoner fors te reduceren en natuurlijke opname te vergroten.

6.6.4 Natuurlijke systemen

Bodem & ondergrond

Koers (+)

Binnen het koersdocument wordt actief gestuurd op het principe 'bodem en water sturend' bij locatiekeuzes, wat bijdraagt aan behoud en herstel van bodemkwaliteit. Er wordt gericht gekozen voor verstedelijking op hogere delen en voor het benutten van laagtes en kwelzones voor groenblauwe structuren. Daarnaast is er aandacht voor circulaire gebiedsontwikkeling, waarbij hergebruik van materiaal en beperking van ontgravingen vooropstaan.

Op bedrijventerreinen wordt vergroening gestimuleerd, wat kan bijdragen aan het beperken van bodemverdichting en het verbeteren van de sponswerking van de bodem. In het landelijk gebied wordt ingezet op regeneratieve landbouw en lokaal biobased materiaal, wat op termijn bodemfuncties versterkt. De maatregelen sluiten aan bij bestaande beleidsrichtingen, maar worden in het koersdocument sterker ruimtelijk geconcretiseerd.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer beschouwt de bodem en ondergrond als een essentieel fundament voor een klimaatbestendige en gezonde leefomgeving, via het principe 'water & bodem bewustzijn'. De omgevingsvisie richt zich op zorgvuldig ruimtegebruik, herstel van bodemvitaliteit en het voorkomen van onomkeerbare schade aan natuurlijke processen. Voor elk deelgebied is bodem en water sturend een leidend principe.

Wat dit betekent, is dat bij ruimtelijke ontwikkelingen nadrukkelijk wordt gekeken naar de draagkracht van de bodem, de waterhuishouding en de relatie tussen ondergrond en bovengrond. De gemeente beschouwt de ondergrond integraal, waarin functies als kabels en leidingen, energieopslag, geothermie, infiltratie en fundering in samenhang worden gepland. Ook worden natuurlijke functies zoals waterbuffers en wortelzones gerespecteerd.

Deventer stimuleert duurzaam bodembeheer, vooral gericht op klimaat-adaptatie in de stad, maar ook in de context van gezondheidsbescherming. Voor toekomstbestendige werklocaties wordt het principe van bodem en water sturend ook gebruikt voor de locatie keuze.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de bodemkwaliteit en de robuustheid van het ondergronds systeem. Doordat bodem een integraal onderdeel is van het afwegingskader voor elk deelgebied, wordt verdere verontreiniging voorkomen en neemt de draagkracht voor stedelijke en ecologische functies toe.

In stedelijke gebieden kunnen knelpunten ontstaan door beperkte ruimte voor ondergrondse functies, conflicterend gebruik (zoals WKO-systemen versus riolering) en hoge druk op de ondergrond door verdichting. Het benoemen van wortelzones is positief, omdat het de positie van stedelijk groen beschermt. Tegelijkertijd verhoogt het nog weer de potentie voor ruimte conflicten. Daarnaast blijven de kosten en complexiteit van bodemsanering een aandachtspunt bij herontwikkeling. Zo zijn er nog onzekerheden rond de aanpak en opgave m.b.t. zeer zorgwerkende stoffen (PFAS e.d.) en diffuus lood. De verontreiniging van deze stoffen is niet altijd duidelijk, en de gemeente heeft wel gecommitteerd om meer inzicht hierop te krijgen via onderzoek.

Grondwater

Koers (+)

Het koersdocument richt zich op het afkoppelen van regenwater van de gemengde riolering en het infiltreren ervan in de bodem. Daarnaast worden mogelijkheden voor decentrale zuiveringen onderzocht om uitbreiding van rwzi te voorkomen. Deze maatregelen verbeteren de waterbeschikbaarheid en kwaliteit, wat een positief effect heeft ten opzichte van de referentiesituatie waarin dergelijke maatregelen minder expliciet

zijn opgenomen. Het vasthouden van regenwater in de bodem helpt verdroging tegen te gaan en draagt bij aan een duurzame waterhuishouding.

Deze aanpak versterkt de lokale grondwaterreserves, vermindert de druk op bestaande waterinfrastructuur en ondersteunt de klimaatadaptieve doelstellingen van de gemeente. De initiatieven in het koersdocument zorgen voor een robuuster en veerkrachtiger grondwatersysteem in Deventer.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer zet in op een robuust grondwatersysteem dat beter bestand is tegen droogte, neerslagpieken en verzilting. De omgevingsvisie richt zich op het vergroten van waterretentie en infiltratie door een integrale aanpak van bodem, groen en water. Belangrijke maatregelen zijn het realiseren van infiltratiezones en waterbergingsgebieden binnen de groenblauwe hoofdstructuur, het afkoppelen van regenwater van het rioolstelsel en het stimuleren van waterbewust bouwen. In nieuwbouwwijken en herstructureringsgebieden wordt gestuurd op het behouden van natuurlijke infiltratiecapaciteit door gebruik van doorlatende verharding, wadi's en beplanting die bijdraagt aan opname en buffering.

Daarnaast werken de gemeente samen met waterschappen en particuliere initiatiefnemers om verdroging in natuurgebieden en agrarische zones tegen te gaan, met als ambitie het herstel van kwelstromen, peilbeheer en het vasthouden van water in beekdalen.

In stedelijke gebieden wordt de grondwaterstand actief gevolgd via meetnetten, waarmee risico's op grondwateroverlast of bodemdaling tijdig kunnen worden gesignaleerd. Deze combinatie van technische, ruimtelijke en ecologische maatregelen zorgt voor een meer veerkrachtig watersysteem dat beter in balans is met natuurlijke processen en toekomstige klimaatverandering.

De voorgestelde maatregelen leveren naar verwachting een positief effect op zowel grondwaterkwaliteit als -kwantiteit. Door regenwaterafkoppeling, infiltratie en het herstel van hydrologische verbindingen wordt het lokale grondwaterpeil beter op peil gehouden, wat de sponswerking van de bodem versterkt. In droge periodes blijft daardoor meer vocht beschikbaar voor vegetatie en landbouw, terwijl wateroverlast bij extreme neerslag wordt beperkt. Ook de grondwaterkwaliteit verbetert doordat schoon hemelwater infiltreert in plaats van af te stromen via het riool.

De grootste winst wordt verwacht in stedelijke wijken met veel verharding en in overgangszones tussen stad en buitengebied, waar infiltratie en waterberging gecombineerd kunnen worden met vergroening, mits daar voldoende ruimte voor is.

In kwelgevoelige of laaggelegen gebieden kan infiltratie minder effectief of zelfs onwenselijk zijn bij hoge grondwaterstanden. Daarom wordt eerst beoordeeld of een gebied geschikt is voor infiltratie. Waar structurele grondwateroverlast ontstaat, worden technische maatregelen zoals drainage genomen, conform de gemeentelijke zorgplicht. Daarnaast vraagt de aanleg van infiltratievoorzieningen om zorgvuldig beheer en langdurige monitoring om dichtslibbing of kwaliteitsproblemen te voorkomen.

Een ander risico is dat concrete maatregelen op sommige vlakken nog ontbreken. Ook kan het verhogen van het grondwaterpeil kan conflicteren met bestaande woningen en bebouwing in lager gelegen gebieden, waardoor gebiedsafwegingen en mitigatie- en compensatieopties noodzakelijk zijn. Voor maatregelen in het landelijk gebied met betrekking tot natuur- en agrarische zones kan uitsluitend sprake zijn van wensen richting waterschap en TBO's; de uiteindelijke uitvoering vereist gezamenlijke besluitvorming. De realisatie geschiedt op basis van randvoorwaarden en procedures en volgt een gezamenlijke aanpak met de betrokken beheerders en partners, zodat geen eenzijdige bepaling kan plaatsvinden.

Ondanks deze aandachtspunten is de effectrichting positief: de maatregelen versterken de natuurlijke grondwataanvulling, verminderen verdroging en dragen bij aan een robuust, klimaatbestendig watersysteem.

Oppervlaktewater

Koers (+)

Het koersdocument stelt voor om hemelwater in nieuwe wijken te verzamelen en hergebruiken, wat de waterhuishouding in stedelijke gebieden verbetert. Er wordt ook gestreefd naar vergroting van de sponswerking van de bodem samen met waterschappen. Deze maatregelen zijn positief ten opzichte van de referentiesituatie, waarin dergelijke initiatieven minder prominent zijn. Door regenwater efficiënt te beheren, wordt de waterkwaliteit verbeterd en het risico op overstromingen verminderd. De samenwerking met waterschappen en de focus op het vasthouden van water in de bodem dragen bij aan een duurzaam watermanagement. Het koersdocument versterkt de capaciteit van het stedelijk gebied om klimaatverandering het hoofd te bieden, met positieve effecten voor zowel de leefomgeving als de biodiversiteit.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Via samenwerking met het waterschap wordt gewerkt aan een samenhangende aanpak waarin waterkwaliteit, -kwantiteit en ecologische doelen in balans worden ontwikkeld. De omgevingsvisie zet in op het vergroten van de waterbergingscapaciteit van de bodem en het verbeteren van de oppervlaktewaterkwaliteit. De groenblauwe hoofdstructuur wordt mede benut voor overtollig regenwater dat niet lokaal kan worden opgevangen en vertraagd hiernaar wordt afgevoerd. Regenwater wordt waar mogelijk afgekoppeld van het riool en benut voor infiltratie, waarmee overstorten worden verminderd en de waterkwaliteit toeneemt. Binnen in- en uitbreidingsgebieden wordt, veelal middels infiltratievoorzieningen, gezorgd voor voldoende waterberging.

De visie koppelt waterbeheer nadrukkelijk aan klimaatadaptatie en stedelijke ontwikkeling. In buitengebieden, zoals de beekdalen en uiterwaarden, krijgen waterberging en ecologische verbindingen extra ruimte om piekafvoeren op te vangen en droogte te beperken. De omgevingsvisie benoemt ook het onderwerp spuitzones en spuitvrije zones voor gewasbeschermingsmiddelen. De visie volgt hier wel (landelijke) ontwikkeling, waarbij proactieve aandacht

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de kwaliteit en robuustheid van het oppervlaktewatersysteem. Door regenwater lokaal te bergen en af te koppelen van het riool neemt de belasting van het rioolstelsel en daarmee de kans op overstorten af. Dit verbetert de chemische en ecologische waterkwaliteit, vooral in stedelijke gebieden waar de verhardingsgraad hoog is. Het vergroten van de waterbergingsruimte in de bodem zorgt bovendien voor een beter evenwicht tussen aanvoer en afvoer, waardoor piekafvoeren kunnen worden opgevangen en droogte-effecten in droge perioden worden beperkt.

Knelpunten kunnen zich voordoen in laaggelegen of kwelgevoelige gebieden waar infiltratie minder effectief is of waar ruimtelijke inpassing beperkt blijft. Daarnaast vraagt onderhoud van watergangen en groen om blijvende aandacht. Desondanks zijn de effecten structureel gunstig: de visie bevordert een integrale benadering waarin waterkwaliteit, berging en leefkwaliteit hand in hand gaan.

Wateroverlast & droogte

Koers (++)

Het koersdocument voorziet in een breed palet aan maatregelen om wateroverlast en droogte tegen te gaan. Zo wordt regenwater systematisch afgekoppeld van het rioolstelsel en geïnfiltreerd in de bodem, met name in nieuwe wijken en bij herstructurering. De aanleg van een gescheiden rioolstelsel, groene buffers en extra bomen in de stad zijn concrete maatregelen die piekbuien helpen opvangen en de sponswerking vergroten.

Daarnaast is er aandacht voor verdroging. Groene daken, geveltuinen, schaduwplekken en de ontharding van pleinen en straten helpen het microklimaat te verbeteren. In het landelijk gebied wordt samengewerkt met waterschappen aan maatregelen voor het vasthouden van water in de bodem, onder meer via aangepaste landbouw en natuurontwikkeling.

Er zijn ook duidelijke ambities gesteld, zoals de ambitie om jaarlijks 2,2 hectare aan verhard oppervlak af te koppelen om toekomstige woningbouw aan te kunnen sluiten zonder overbelasting van het riool. Ten opzichte van de referentiesituatie, waarin reeds concrete acties zijn opgenomen in het GRP en het

klimaatadaptatieprogramma, is het koersdocument ambitieuzer en beter geïntegreerd met andere ruimtelijke opgaven.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer wil beter omgaan met toenemende neerslagpieken en langere droge periodes door te investeren in een robuust en klimaatbestendig watersysteem. De omgevingsvisie benadrukt de noodzaak van meer infiltratie van regenwater in de bodem. Zo wordt de sponswerking van de bodem vergroot, waardoor Deventer beter bestand is tegen wateroverlast en droogte. Regenwater wordt waar mogelijk afgekoppeld van het riool, waardoor het kan infiltreren in de bodem of via bovengrondse routes wordt afgevoerd. De groenblauwe hoofdstructuur wordt ook benut door overtollig regenwater dat niet lokaal kan worden opgevangen te infiltreren in de bodem, zodat het water vertraagd wordt afgevoerd.

Zo is het watersysteem beter in staat om neerslagpieken op te vangen en perioden van droogte te overbruggen. Het waterbergend vermogen van de bodem neemt toe, terwijl de belasting van het riool afneemt. Hierdoor daalt de kans op lokale wateroverlast in stedelijke wijken en wordt de beschikbaarheid van zoetwater verbeterd in droogtegevoelige zones. De effecten zijn het sterkst in gebieden waar vergroening en afkoppeling grootschalig worden toegepast, zoals in de buurtaanpakken MJOP, herstructureringswijken en overgangszones naar het buitengebied.

In nieuwbouwprojecten wordt ingezet op waterbewust en bodembewust bouwen, met zo min mogelijk verharding en vergroening die de sponswerking van de bodem versterkt. In de buitengebieden krijgt water de ruimte door gebieden langs de beken en weteringen beschikbaar te houden voor waterberging, de aanleg van natuurvriendelijke oevers en tijdelijke overloopgebieden. De gemeente werkt daarbij nauw samen met het waterschap en de provincie aan een gebiedsgerichte aanpak. Door het combineren van stedelijke vergroening, waterberging en klimaat adaptieve inrichting wordt de weerbaarheid tegen zowel wateroverlast als droogte vergroot.

De maatregelen hebben naar verwachting nog steeds een positief effect op het beperken van wateroverlast en het verminderen van droogterisico's, maar de beoordeling is wel iets minder positief van voor de koers. De toevoeging van lokale details over de uitdagingen van deelgebieden, laat zien dat niet alle uitdagingen hier opgelost kunnen worden. Knelpunten kunnen ontstaan in laaggelegen, dicht bebouwde gebieden (veel verharding) of kwelgevoelige delen van de stad waar infiltratie minder goed werkt of waar de grondwaterstand al hoog is. In dichtbebouwde gebieden is tevens minder ruimte voor vergroening en andere maatregelen tegen wateroverlast en droogte. Verder blijft structureel onderhoud van wadi's en watergangen noodzakelijk om bergingscapaciteit te behouden.

Ondanks deze beperkingen versterken de maatregelen de veerkracht van het stedelijke en regionale watersysteem en sluiten ze aan bij de doelen van klimaatadaptatie en leefomgevingskwaliteit.

* De beoordeling is positief met kanttekening, omdat de groei van Deventer gepaard gaat met een toenemend aantal inwoners waarvoor nieuwe woningen worden ontwikkeld. Deze uitbreiding zorgt voor meer verharding en ruimtelijke verdichting, wat extra druk legt op het watersysteem. Door de toename van verhard oppervlak neemt de infiltratiecapaciteit van de bodem af, waardoor de kans op wateroverlast bij piekbuien én droogte in droge periodes toeneemt. Hoewel de visie inzet op klimaatbestendig en waterbewust bouwen, vraagt de verdere stedelijke ontwikkeling om blijvende aandacht voor infiltratie, waterberging en het voorkomen van extra druk op het watersysteem. Dit is met name relevant rond het grondwaterbeschermingsgebied, waar de Wechelerhoek dichtbij zit en de zoeklocatie Baarlerhoek deels overheen is gepland. Gebiedsontwikkeling in de Baarlerhoek heeft aandacht nodig voor maatregelen om de infiltratiecapaciteit van de bodem niet te verminderen.

6.6.5 Gezonde natuur

Biodiversiteit

Koers (+)

Binnen de ruimtelijke ontwikkeling van Deventer krijgen biodiversiteit en de integratie ervan veel aandacht. Biodiversiteit wordt erkend als een belangrijke waarde van het landschap en is expliciet gekoppeld aan de realisatie en versterking van groenblauwe structuren, zowel binnen als buiten de gebouwde omgeving. Specifieke maatregelen zijn van groot belang binnen dit thema en omvatten bijvoorbeeld het gebruik van streekeigen soorten, de ontwikkeling van natuur inclusieve woningen en het ondersteunen van initiatieven zoals een voedselbos.

Ook wordt de link gelegd tussen biodiversiteit en andere belangrijke thema's, zoals klimaatadaptatie, waterbeheer, landbouwtransitie. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het streven naar een balans tussen natuur en de agrarische sector in het landelijk gebied en het rekening houden met biodiversiteit bij recreatieve ontwikkeling.

De visie om biodiversiteit te beschermen en te versterken, te verbinden aan de leefomgeving en dit te integreren in ruimtelijke plannen en bouwprincipes, laat een proactieve benadering zien. Samen met concrete maatregelen zoals de koppeling aan groenblauwe netwerken, focus op streekeigen soorten en natuur inclusief bouwen zorgt dit voor een positieve beoordeling.

*Ontwerp-omgevingsvisie (+)**

Deventer zet met het recent vastgestelde biodiversiteitsplan stevig in op het versterken van biodiversiteit en natuur inclusieve inrichting binnen zowel stedelijke als landelijke gebieden. De omgevingsvisie richt zich zowel binnen het stedelijk alsook het landelijk gebied op uitbreiding en versterking van de groenblauwe hoofdstructuur als ecologische ruggengraat van de gemeente. Binnen deze structuur worden watergangen, parken, beken en natuurzones met elkaar verbonden, zodat flora en fauna zich beter kunnen verplaatsen. Rondom de Natura 2000-gebieden (zoals de IJssel en uiterwaarden) en binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) wordt gewerkt aan herstel van leefgebieden, reductie van stikstofdepositie en verbetering van de waterkwaliteit in lijn met de KRW-doelen.

In stedelijke wijken stimuleert Deventer biodiversiteit via vergroening van straten (met het bevorderen van streekeigen planten), tuinen en bedrijventerreinen, het creëren van bloemrijke bermen en het aanleggen van nest- en schuilgelegenheden voor vogels, vleermuizen en insecten. Donkere ecologische zones worden behouden en versterkt om nachtelijke verstoring te beperken. De maatregelen sluiten aan bij de ambities van de Stedendriehoek en de provinciale biodiversiteitsstrategie, waarbij stedelijke verdichting wordt gecombineerd met vergroening en natuurontwikkeling.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een duidelijk positief effect op biodiversiteit. Door uitbreiding van de groenblauwe hoofdstructuur en herstel van ecologische verbindingen neemt de leefruimte voor soorten toe en wordt versnippering verminderd. De nadruk op natuurvriendelijke oevers, bloemrijke vegetatie, het toepassen van streekeigen soorten in het openbaar groen en herstel van waterkwaliteit draagt bij aan hogere populatie- en soortdiversiteit, zowel binnen als buiten de stad. Ook het behoud van donkere zones vermindert verstoring van nacht actieve soorten, terwijl stedelijke vergroening zorgt voor nieuwe niches voor insecten, bijen en vogels. De grootste winst wordt verwacht in de overgangsgebieden tussen stad en buitengebied, waar nieuwe verbindingen aansluiten op bestaande natuur.

De visie vormt zo een samenhangend en uitvoerbaar pakket waarmee biodiversiteit structureel kan worden versterkt en de ecologische samenhang kan worden vergroot.

* Desondanks kan binnen de compacte stedelijke wijken de beperkte ruimte de effectiviteit van biodiversiteitsmaatregelen beperken, vooral wanneer vergroening niet structureel wordt geborgd bij herontwikkeling en beheer. De groei van het aantal inwoners en woningen vergroot de druk op de openbare

ruimte, waardoor minder ruimte beschikbaar blijft voor groen en ecologische verbindingen, ten koste van de biodiversiteit. Ook kunnen de door klimaatverandering toenemende hittestress en droogte de kwaliteit van stedelijke beplanting aantasten en daarmee de biodiversiteitswinst beperken.

* Daarnaast blijft de daadwerkelijke reductie van stikstofdepositie grotendeels afhankelijk van landelijke maatregelen, waardoor sommige effecten op soortenrijkdom en habitatkwaliteit buiten het beleid van Deventer allen. Op lokaal niveau kan versnippering door bebouwing en intensief ruimtegebruik de ecologische samenhang beïnvloeden, waardoor verbindingen tussen groenblauwe structuren en leefgebieden minder effectief zijn. Deze aandachtspunten vragen om structurele borging van stedelijke vergroening en slimme inrichting van groenstructuren om de ecologische effecten van groei en verdichting te mitigeren.

Natuurgebieden

Belangrijke opmerking: De mogelijke effecten van stikstofdepositie als gevolg van ontwikkelingen in het ontwerp-omgevingsvisie zijn **niet meegenomen in deze beoordeling**. Deze worden apart meegenomen als onderdeel van de Passende Beoordeling die als bijlage van de omgevingsvisie wordt toegevoegd.

Ten tijde van het opstellen van deze beoordeling was de Passende Beoordeling nog niet beschikbaar. Het is bekend dat ontwikkelingen zoals bouwprojecten negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000 via stikstofdepositie, en dat dit onderzocht dient te worden.

Bij de vaststelling van de omgevingsvisie wordt een Passende Beoordeling als bijlage bijgevoegd. Hier worden de specifieke effecten op natuur nader onderzocht.

Onderstaande beoordeling beschrijft dan ook alleen hoe de proactieve maatregelen van de gemeente effect hebben op Natura 2000. De indirecte effecten op natuur vanuit (economische) ontwikkelingen zijn hier nog niet beoordeeld.

Koers (0)

op streekeigen soorten, het bevorderen van ecologische netwerken en het rekening houden met biodiversiteit bij recreatie en locatiekeuzes (zoals teelt voor biobased materiaal buiten bestaande natuurgebieden en Natura2000), vormen een actieve inzet voor het versterken van natuur. Het ondersteunen van boeren in de ontwikkeling naar landbouw in samenhang met gebiedsspecifieke opgaven en uitdagingen (zoals het versterken van de samenhang met natuur), onderstreept de ambitie om ook een nieuwe, gezonde, balans tussen ecosystemen, natuur en de agrarische sector in het landelijk gebied te vormen.

Hoewel de focus in dit document niet primair ligt op het uitbreiden van formele 'natuurgebieden', wordt er aan het aspect natuur alsnog veel waarde gehecht. De gemeente kiest voor een benadering waarbij natuur (en biodiversiteit) wordt geïntegreerd binnen bredere landschappelijke en stedelijke structuren (bijv. groenblauw), bestaande natuur wordt versterkt. Deze benadering voorkomt dat de natuur isoleert, maar een (essentieel) onderdeel is van een gezonde en veerkrachtige leefomgeving, zowel in als buiten de bebouwde kom.

Een risico van deze integrale benadering is dat natuur versnipperd raakt en onvoldoende robuust wordt beschermd, waardoor biodiversiteit op de lange termijn onder druk kan komen te staan. Zonder duidelijke kaders en doelstellingen kan natuurbeleid bovendien vrijblijvend blijven en ondergeschikt raken aan andere ruimtelijke opgaven.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)*

Deventer richt zich op het versterken van natuur en landschappelijke samenhang, onder meer door uitbouw van de groenblauwe hoofdstructuur en betere verbinding tussen stad en buitengebied. De omgevingsvisie benadrukt dat natuur niet alleen wordt beschermd, maar ook waar mogelijk ontwikkeld als onderdeel van een gezonde leefomgeving. Daarbij gaat het onder meer om versterking van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), bescherming van Natura 2000-gebieden langs de IJssel en aanleg van ecologische verbindingzones en natuurvriendelijke oevers.

Ook wordt gewerkt aan hydrologisch herstel en waterberging om natuurwaarden te ondersteunen en de effecten van klimaatverandering op te vangen. Samen met provincie en waterschap worden maatregelen genomen in lijn met de Kaderrichtlijn Water. Daarnaast wordt natuurinclusief bouwen gestimuleerd en is er aandacht voor vergroening van stedelijke gebieden en gebruik van streekeigen plantensoorten.

De maatregelen kunnen bijdragen aan een lichte verbetering van natuurkwaliteit en ecologische samenhang. Door de aanleg van verbindingzones en herstel van waterlopen wordt de robuustheid van ecosystemen enigszins versterkt. De huidige staat van de natuur is echter matig tot slecht, waardoor de verwachte effecten beperkt blijven. Vooral in de IJsseluitwaarden en overgangszones naar het Sallandse landschap zijn verbeteringen het meest aannemelijk.

In stedelijke gebieden en zones met hoge ontwikkelingsdruk is er weinig tot geen ruimte voor nieuwe natuur. De omgevingsvisie kan leiden tot een licht positieve bijdrage aan herstel en behoud van natuur, maar vormt zij vooral een noodzakelijke eerste stap richting een weerbaarder natuurnetwerk.

* Ondanks de positieve beoordeling op basis van de proactieve maatregelen, kunnen knelpunten ontstaan door de combinatie van bevolkingsgroei, woningbouw en verdichting, waardoor ruimte voor nieuwe natuur beperkt blijft en de druk op bestaande natuurgebieden zelfs toeneemt. Daarnaast kan stikstofdepositie veroorzaakt door economische en bouwkundige ontwikkelingen (zoals de geplande woningbouw, een nieuw bedrijventerrein etc.) negatieve effecten hebben op Natura 2000-gebieden. De precieze effecten door deze mogelijk depositie worden nader onderzocht in de Passende Beoordeling. Ook in overgangszones en stedelijke gebieden kan intensief ruimtegebruik leiden tot beperkingen in ecologische verbindingen, verslechtering van water- en bodemkwaliteit en daardoor negatieve effecten op natuurgebieden. Deze aandachtspunten vragen om gerichte borging van natuurkwaliteit en -kwantiteit, integratie van natuur in stedelijke ontwikkeling en een afstemming met landelijke maatregelen om stikstof en andere drukfactoren te mitigeren.

6.6.6 Waardevolle ruimte

Waardevolle landschappen

Koers (+)

Het koersdocument besteedt veel aandacht aan het behoud en de versterking van waardevolle landschappen. De compacte stad wordt als principe gehanteerd om het open landschap te ontzien, en de onbebouwde buffers tussen stad en dorpen blijven behouden om hun eigen identiteit te waarborgen. In het landelijk gebied wordt ingezet op natuurinclusieve landbouw, behoud van goede landbouwgronden, en op extensieve recreatie die het landschap niet schaadt.

Daarnaast wordt het landschap actief ingezet als drager van andere opgaven, zoals de energietransitie (bijvoorbeeld via zonnevelden op restgronden), klimaatadaptatie (waterberging), en natuurontwikkeling. De stadsrandzones krijgen een duidelijke rol als overgangsgebied met aandacht voor recreatie, natuur en gezondheid. Er wordt ook ruimte geboden aan initiatieven voor landschapsherstel, zoals de teelt van biobased materialen met streekeigen soorten.

In vergelijking met de referentiesituatie – die vooral gebaseerd is op behoud via bestaande ruimtelijke kaders – biedt het koersdocument een breder handelingsperspectief en meer gebiedsspecifieke maatregelen.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer koestert zijn kenmerkende landschap als drager van identiteit en leefkwaliteit. De omgevingsvisie benadrukt het behoud, herstel en beleefbaar maken van karakteristieke landschappelijke structuren, zoals de IJsseluitwaarden, de enk- en essenlandschappen, de beekdalen en de sallandse houtwallen. Deze structuren vormen samen met de groenblauwe hoofdstructuur de basis voor een aantrekkelijk en

veerkrachtig landschap waarin natuur, landbouw, water, cultuurhistorie en recreatie met elkaar verweven zijn. Voor elk van de deelgebieden is via het hoofdstuk “identiteit en kwaliteit” aangegeven wat de landschappelijke kwaliteiten zijn die belangrijk zijn. Ook wordt ‘groen en erfgoed’ genoemd als drager van de openbare ruimte in de algemene koers.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wordt ingezet op landschappelijke inpassing en versterking van de historische geografie. Ontwikkelingen in het buitengebied moeten bijdragen aan het versterken van de landschappelijke kwaliteiten, bijvoorbeeld door behoud van hoogteverschillen, karakteristieke verkavelingspatronen en zichtlijnen. Ook stimuleert de visie bewoners- en dorpsinitiatieven die bijdragen aan erfgoedbeheer, landschapsherstel en vergroening van erven en linten. De randzones rond de stad krijgen een groene overgangsfunctie waarin cultuurhistorie, natuurontwikkeling en recreatief gebruik samenkomen. Zo blijft het landschap herkenbaar, toekomstbestendig en verbonden met de identiteit van Deventer.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op het behoud en de versterking van waardevolle landschappen. Door het expliciet verbinden van ruimtelijke ontwikkeling aan landschappelijke kwaliteit wordt versnippering tegengegaan en blijven karakteristieke structuren herkenbaar in zowel het buitengebied als de stadsrandzones. De versterking van de groenblauwe hoofdstructuur en de aandacht voor historische geografie dragen bij aan het herstel van samenhang tussen natuur, water en cultuurhistorie. Ook de inzet op bewonersinitiatieven vergroot de kans dat lokale landschapselementen duurzaam worden onderhouden.

De effecten zullen het sterkst zijn in overgangsgebieden tussen stad en land en in zones met hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde, zoals de IJsselvallei en de Sallandse enkgebieden. Knelpunten kunnen optreden in gebieden met hoge ontwikkelingsdruk, waar ruimtelijke claims (zoals tijdelijke en permanente woningbouw of infrastructuur) kunnen botsen met landschappelijke bescherming. Zo kan de ontwikkeling van woonlocaties in Baarlerhoek en wechelerhoek en in de toekomst wellicht het stadsland ten koste gaan van landschappelijke waarden. De daadwerkelijke kwaliteitswinst hangt dan af van de mate waarin landschappelijke principes ook in het omgevingsplan worden geborgd.

* Er zijn wel op deelgebied uitdagingen te benoemen waardoor het beschermen van het waardevolle landschap niet overal mogelijk lijkt te zijn. Ten eerste zullen de woningbouwopgaven met name in het noordelijk buitengebied (Baarlerhoek), het onderzoek naar wonen op Stadsland, en het onderzoek naar een nieuw bedrijventerrein van 45 ha zorgen dat er bestaande landschappen worden omgezet naar een stedelijk landschap. Deventer heeft een heel erg rijk landschap en er zijn bijna geen vrije ‘open plekken’ waar een grootschalige ontwikkeling kan worden toegevoegd zonder dat er een bestaand landschap deels verloren gaat.

* Deventer stelt verder dat men de ruimte voor groen (en de wateropgaven) wil laten meegroeien met de hoeveelheid inwoners. Dit kan wel in conflict zijn met de grote focus op inbreiding en verdichting om aan het tekort van 1000 tot 3000 woningen te voldoen, waar nog geen planvoorraad of zoeklocatie voor is. Dit vergt juist het toevoegen van veel groen, ook in de stedelijke omgeving, terwijl daar niet altijd ruimte voor is. Het is daarom de verwachting dat op lokaal niveau de ambities op het gebied van groene landschappen niet overal gehaald worden.

Openbare ruimte

Koers (+)

De openbare ruimte krijgt binnen het koersdocument een prominente rol als ontmoetingsplek, klimaatbuffer en drager van identiteit. Bij nieuwe gebiedsontwikkelingen wordt expliciet gestuurd op het mee-ontwikkelen van kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte met ruimte voor bewegen, recreatie, vergroening en inclusieve vormgeving.

Ingrepen zoals de vergroening van stenige plekken, inrichting van pleinen met verblijfskwaliteit, en het toevoegen van kunst en cultuur in het ontwerp, maken de openbare ruimte aantrekkelijker en toegankelijker. Er wordt ruimte gereserveerd voor voorzieningen bij woningbouw en gestuurd op collectieve voorzieningen

als bibliotheken, buurthuizen en sportplekken. Ook wordt expliciet rekening gehouden met aandachtsgroepen, zoals ouderen en mensen met een beperking.

Ten opzichte van de referentiesituatie, waarin al gewerkt wordt met beleid voor klimaatadaptieve en sociale openbare ruimte, voegt het koersdocument vooral ruimtelijke sturing, programmatische bundeling en ontwerpqualiteit toe.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer wil de kwaliteit van de openbare ruimte versterken door groen, water en cultuurhistorie beter te verweven met stedelijke functies. De omgevingsvisie benoemt een aantrekkelijke, beweegvriendelijke en klimaatbestendige leefomgeving als belangrijk doel. De gemeente richt zich op het vergroten van de omvang en kwaliteit van stedelijk groen, het creëren van prettige en toegankelijke ontmoetingsplekken, en het versterken van de groenblauwe hoofdstructuur als ruggengraat van de stad.

Nieuwe ontwikkelingen worden verplicht om kwalitatief groen te integreren, waarbij straten, pleinen en parken worden ingericht met oog voor verblijf, schaduw, zitgelegenheid en ontmoeting. Groene verbindingen tussen buurten en richting het buitengebied maken wandelen en fietsen vanzelfsprekender, wat bijdraagt aan een gezonde leefstijl en sociale interactie. Daarnaast stimuleert de gemeente bewonersinitiatieven voor vergroening van straten en buurten, zoals gevelgroen, buurtplantsoenen en collectieve binnentuinen. Door deze aanpak wordt de openbare ruimte niet alleen functioneler en klimaatbestendiger, maar ook aantrekkelijker en inclusiever voor uiteenlopende doelgroepen.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de kwaliteit en beleving van de openbare ruimte. De vergroening van straten, pleinen en entrees verhoogt de gebruikswaarde en comfort, terwijl de toevoeging van zitplekken en schaduwvoorzieningen de verblijfsduur en sociale interactie stimuleert. De verbeterde beweegvriendelijkheid en verbindingen tussen groenstructuren dragen bij aan meer recreatief gebruik en een hogere tevredenheid over de leefomgeving.

Knelpunten kunnen ontstaan in gebieden met beperkte ruimte of hoge parkeerdruk, waar vergroening of zitgelegenheden moeilijk te realiseren zijn door de verschillende ruimteclaims. Daarnaast vraagt de kwaliteit van de openbare ruimte om blijvend onderhoud en betrokkenheid van bewoners om structurele verbetering te behouden.

Desondanks zorgen de maatregelen voor een duidelijk merkbare verbetering in zowel functionele als esthetische kwaliteit. De visie versterkt de rol van de openbare ruimte als plek voor ontmoeting, beweging en ontspanning en draagt bij aan een gezonde, prettige en toekomstbestendige stad.

Cultuurhistorie, erfgoed & archeologie

Koers (+)

Het koersdocument richt zich op het behoud en de ontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren, en integreert deze in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Erfgoed wordt gezien als een inspirator voor klimaatadaptatie, landbouwtransitie en circulaire economie. Deze maatregelen hebben een positieve impact ten opzichte van de referentiesituatie, waarin erfgoedbeleid al sturend is maar minder nadrukkelijk op integratie in ruimtelijke plannen.

Door cultuurhistorische waarden te borgen en versterken, wordt de identiteit van Deventer behouden en de leefomgeving verbeterd. Het koersdocument bevordert een innovatieve en duurzame aanpak van erfgoedbeheer, wat bijdraagt aan een aantrekkelijke en leefbare gemeente. De initiatieven zorgen voor een evenwicht tussen behoud en ontwikkeling, waardoor erfgoed een actieve rol speelt in stedelijke transitie.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer beschouwt cultuurhistorie en erfgoed als onmisbare bouwstenen van de stedelijke en landschappelijke identiteit. De omgevingsvisie richt zich op het behoud, herstel en beleefbaar maken van monumenten, historische structuren en archeologische waarden, en op de verweving van erfgoed in nieuwe

ruimtelijke ontwikkelingen. Erfgoed wordt gezien als inspiratiebron voor de toekomst, niet als belemmering. De gemeente borgt dit via een breed erfgoedbeleid, de erfgoedkaart, en een archeologische verwachtingskaart die richting geven aan planvorming en het Omgevingsplan.

Ontwikkelingen binnen historische stads- en dorpsgezichten worden getoetst aan de aanwezige cultuurhistorische kwaliteiten, waarbij hergebruik, restauratie en transformatie worden gestimuleerd boven sloop en nieuwbouw. Ook wordt aandacht besteed aan landgoederen, groene structuren en historische verkavelingspatronen, die een belangrijke rol spelen in het behouden van de karakteristieke overgang tussen stad en land. Door erfgoed te koppelen aan klimaatadaptatie, toerisme en leefkwaliteit wordt de maatschappelijke betekenis ervan verder versterkt.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting gemiddeld over de gehele gemeente tot een positief effect op cultuurhistorie, erfgoed en archeologie. Door het integreren van erfgoed in de omgevingsvisie en de borging in het Omgevingsplan worden cultuurhistorische waarden beter beschermd bij toekomstige ontwikkelingen. De inzet op kennisinstrumenten zoals de erfgoedkaart en archeologische verwachtingskaart maakt vroegtijdige afweging en behoud van waardevolle structuren beter mogelijk. Dit voorkomt verlies van historische elementen en bevordert zorgvuldig ruimtegebruik.

De effecten zijn het sterkst in de historische binnenstad, de oude dorpskernen en de landgoederenzone, waar beleid en praktijk elkaar versterken. In transformatiegebieden zoals Haveneiland en Rotokwartier blijft de balans tussen vernieuwing en behoud echter kwetsbaar; hier hangt de uitkomst sterk af van ontwerp kwaliteit en toepassing van erfgoedprincipes. Ook vraagt onderhoud van monumenten en archeologische zorg om blijvende middelen en aandacht.

Wel moet de kanttekening worden geplaatst dat de realisatie van woongebieden op sommige locaties, met name in Baarlerhoek en het Stadsland, wel lokaal een bedreiging vormt voor cultuurhistorie en erfgoed. Het stadsland en haar ontwikkeling is echter nog weinig concreet en afhankelijk van een bypass, en is aangegeven als toekomstige ontwikkellocatie. Op basis van enkel die status, is de bedreiging voor de algemene cultuurhistorie van die ontwikkeling vooralsnog beperkt.

6.6.7 Welzijn

Sociale samenhang

Koers (0)

Het koersdocument benadrukt de noodzaak van een gemengd woonmilieu, waarbij verschillende doelgroepen, waaronder jongeren en ouderen, samenkomen. Er wordt ingezet op een gemengde bevolkingssamenstelling met een divers aanbod van woningen en voorzieningen, afgestemd op de behoeften van verschillende doelgroepen.

Collectieve woonvormen worden gestimuleerd zoals intergenerationeel wonen en 'powerhouses' voor jongeren. De ontwikkeling van voorzieningen zoals maatschappelijke bibliotheken en gemeenschappelijke ruimtes is gericht op het bevorderen van gezamenlijke activiteiten en het versterken van de sociale netwerken binnen de wijk. Bewoners worden actief betrokken bij de ontwikkeling van hun omgeving. Deze aanpak kan het gezamenlijke eigenaarschap van de inwoners vergroten en de sociale samenhang versterken. Het is nog niet duidelijk hoe collectieve woonvormen en intergenerationeel wonen worden geïntegreerd in de bestaande zachte, semi-harde en harde planvoorraad.

De sociale samenhang is wel afhankelijk van hoe het beleid zich ontwikkelt in individuele deelgebieden, wijken, en buurten. Daarom is een positieve of negatieve beoordeling over de gehele gemeente niet mogelijk voor de koers.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een leefomgeving die uitnodigt tot ontmoeting, participatie en verbondenheid. De omgevingsvisie benadrukt dat de inrichting van buurten en openbare ruimte een directe invloed heeft op sociale cohesie en het welzijn van inwoners. De gemeente zet daarom in op ontmoetingsplekken in de wijk, vergroening van pleinen en straten, en een beweeg- en verblijfsvriendelijke openbare ruimte waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ondernemen. Daarnaast wordt sociale samenhang versterkt via buurtinitiatieven, wijkgericht werken en samenwerking met maatschappelijke organisaties.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt expliciet gekeken naar de sociale component: nieuwe woonomgevingen moeten diversiteit in bewoners en woningtypen faciliteren en ruimte bieden voor collectieve en maatschappelijke voorzieningen. De visie koppelt sociale samenhang aan thema's als gezondheid, klimaatadaptatie en leefkwaliteit. Een groene, veilige en aantrekkelijke omgeving draagt bij aan ontmoeting en gemeenschapszin. Ook het toegankelijk maken van voorzieningen en het stimuleren van bewonersparticipatie zijn speerpunten die de sociale infrastructuur versterken.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op sociale samenhang. Door meer aandacht te besteden aan ontmoetingsplekken, vergroening en toegankelijke voorzieningen wordt de kans op informeel contact tussen bewoners groter. De versterking van de openbare ruimte als sociale ontmoetingsplek bevordert buurtbinding, onderling vertrouwen en wederzijdse hulp. Dit draagt bij aan het verminderen van gevoelens van eenzaamheid en vergroot het gevoel van veiligheid en verbondenheid in de wijk.

De effecten zijn het sterkst in wijken waar herstructurering en vergroening hand in hand gaan, en waar bewoners actief betrokken zijn bij ontwerp en beheer van hun leefomgeving. In buurten met beperkte fysieke ruimte of lage participatiebereidheid kan de impact beperkter blijven. Ook speelt het tempo van uitvoering en het onderhoud van publieke plekken en maatschappelijke voorzieningen een rol in het behoud van sociale kwaliteit.

Over het geheel genomen versterken de maatregelen de maatschappelijke veerkracht en dragen zij bij aan een inclusieve en betrokken stedelijke gemeenschap waarin ontmoeting vanzelfsprekend is.

Perceptie van levenskwaliteit

Koers (+)

Het koersdocument zet in op aantrekkelijke en diverse woonmilieus, met integratie van groene ruimtes, recreatieve voorzieningen en sociale ontmoetingsplekken, die het welzijn van bewoners bevorderen. Nr1 van de 6 kernprincipes die in de koers worden opgesomd is: 1. De leefomgeving in de hele gemeente is schoon, heel en veilig. Dit geeft een sterke indicatie van een gerichte aanpak op de ervaren levenskwaliteit in de stad.

De aandacht voor inclusief ontwerp, zoals dementievriendelijk en beweegvriendelijk, vergroot de levenskwaliteit voor verschillende doelgroepen. Intergenerationeel wonen en ontmoetingsplekken versterken de sociale cohesie en het gevoel van gemeenschap. Het betrekken van inwoners bij de inrichting van hun leefomgeving is een kernpunt draagt verder bij aan een positieve perceptie van levenskwaliteit.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een leefomgeving waarin inwoners zich prettig, veilig en verbonden voelen. De omgevingsvisie verbindt fysieke kwaliteit van de leefomgeving met mentaal en sociaal welzijn, onder het motto dat een gezonde stad ook een gelukkige stad is. De gemeente zet daarom in op een aantrekkelijke, toegankelijke en inclusieve openbare ruimte, waarin groen, water en cultuurhistorie bijdragen aan rust, identiteit en sociale ontmoeting.

Belangrijke maatregelen zijn het versterken van de groenblauwe hoofdstructuur, vergroening van wijken, en het verbeteren van bereikbaarheid en voorzieningen nabij woongebieden. Daarnaast stimuleert Deventer bewonersparticipatie bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat inwoners meer invloed krijgen op hun directe leefomgeving. De nadruk ligt op een leefomgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en ontspannen, met aandacht voor een gezonde leefstijl, leefbaarheid en veiligheid. Door dit alles te combineren met schone

lucht, beperkte milieubelasting en een herkenbare identiteit wordt beoogd dat inwoners zich positiever voelen over hun omgeving en meer regie ervaren over hun dagelijks leven.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op de ervaren levenskwaliteit van inwoners. Een goed ingerichte, groene en veilige leefomgeving heeft aantoonbare invloed op tevredenheid en mentale gezondheid. De versterking van openbare ruimte en vergroening van buurten bevordert ontspanning, ontmoeting en eigenaarschap.

De koppeling tussen gezondheid, participatie en leefbaarheid vergroot de kans dat bewoners zich gehoord en betrokken voelen, wat bijdraagt aan een gevoel van regie over het eigen leven. Arbeidsparticipatie is een belangrijk aspect van levenskwaliteit, maar valt buiten de scope van de genoemde maatregelen. Ondanks dat kunnen verbeteringen in leefomgeving en bereikbaarheid indirect bijdragen aan meer mogelijkheden voor werken en maatschappelijke participatie.

De effecten zijn het sterkst in wijken waar ruimtelijke investeringen samenkomen met sociale programma's en bewoners actief kunnen meedenken, zoals bij herstructurerings- en vergroeningstrajecten. In buurten met minder fysieke verbeteringen of lagere participatiebereidheid kan de impact beperkter blijven.

Onzekerheden liggen vooral in de uitvoeringsfase: het langdurig waarborgen van onderhoud, veiligheid en toegankelijkheid is bepalend voor blijvend effect.

Al met al zorgt de visie voor een integrale benadering waarin ruimtelijke kwaliteit, gezondheid en welzijn elkaar versterken, wat de algehele perceptie van levenskwaliteit positief beïnvloedt.

Inclusiviteit

Koers(+)

In het koersdocument wordt de inclusiviteit van aandachtsgroepen en de noodzaak voor inclusiviteit in de woningbouw en woonomgeving benoemd. Hieronder valt bijvoorbeeld het dementievriendelijk inrichten van de openbare ruimte. De focus ligt op het creëren van een beweegvriendelijke omgeving om de gezondheid van bewoners te bevorderen en de biodiversiteit te vergroten. Er is ook aandacht voor het bieden van voldoende ruimte voor specifieke doelgroepen, waaronder woon-werkkavels voor kermisexploitanten en woonwagengewoners, inclusief Skaeve huse (zie ook 7.4.11). Om deze reden is de beoordeling positief.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer streeft naar een stad waar iedereen kan meedoen en profiteren van een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving. De omgevingsvisie benadrukt gelijke kansen, participatie en toegankelijkheid van voorzieningen als kernvoorwaarden voor een inclusieve samenleving. Bij ruimtelijke ontwikkelingen wordt nadrukkelijk gekeken naar bereikbaarheid, toegankelijkheid en betaalbaarheid van woningen, voorzieningen en openbare ruimte. Buurten moeten ruimte bieden aan diverse doelgroepen, jong en oud, mensen met verschillende sociaaleconomische achtergronden en zorgbehoeften, zodat sociale ongelijkheid niet toeneemt.

De gemeente stimuleert wijkgericht werken en bewonersparticipatie om lokale betrokkenheid te vergroten en beleid beter af te stemmen op de behoeften van bewoners. Ook wordt ingezet op het verbeteren van toegang tot maatschappelijke en gezondheidsvoorzieningen, met aandacht voor kwetsbare groepen en leefstijlen. Deventer koppelt inclusiviteit aan gezondheid, mobiliteit (Belangrijk onderdeel hiervan is de ontwikkeling van 'publieke mobiliteit' i.s.m. provincie Overijssel) en woningbouw: een toegankelijke stad is een leefbare stad. Deze benadering maakt inclusiviteit niet alleen een sociaal, maar ook een ruimtelijk thema dat in alle gebiedsontwikkelingen wordt meegenomen.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op inclusiviteit. Door het versterken van participatie, gelijke toegang tot voorzieningen en het creëren van diverse woon- en leefomgevingen neemt de kans toe dat inwoners zich onderdeel voelen van de stad en gebruik kunnen maken van maatschappelijke kansen. De nadruk op wijkgericht werken en samenwerking met bewonersorganisaties bevordert het vertrouwen in lokale instituties en draagt bij aan sociale gelijkwaardigheid.

De effecten zijn het sterkst in gebieden waar ruimtelijke en sociale opgaven samenkomen, zoals herstructureringswijken en stedelijke vernieuwingszones. Daar kan inclusieve planvorming direct bijdragen aan verbeterde leefbaarheid en gelijke kansen. Tegelijk blijven onzekerheden bestaan over de daadwerkelijke deelname van kwetsbare groepen en de mate waarin participatie structureel geborgd wordt in uitvoering en beheer.

Per saldo versterkt de visie de samenhang tussen fysieke inrichting en maatschappelijke doelstellingen en draagt zij bij aan een evenwichtiger verdeling van kansen binnen de stedelijke gemeenschap.

Sociale veiligheid

Koers (0)

Er is een focus op het creëren van aantrekkelijke, inclusieve, en samenhangende woonmilieus. Het koersdocument stelt dat het stimuleren van sociale verbindingen tussen verschillende generaties en achtergronden de veiligheid in de buurt kan verbeteren, doordat mensen elkaar beter leren kennen en ondersteunen. De gemeente wil deze effecten realiseren door middel van ontmoetingsplekken en collectieve woonvormen, zoals intergenerationeel wonen, hebben een positief effect op gemeenschapsgevoel. Het koersdocument benoemt een inzet op zorg voor elkaar en ondersteuning van kwetsbare groepen. Faciliteren van een zorgzame en betrokken gemeenschap is ondersteunend aan positieve sociale veiligheid.

Sociale veiligheid echt een plaats geven in een relatief abstract document als een omgevingsvisie gaat echter waarschijnlijk meer concrete maatregelen vergen. Het is nog niet duidelijk hoe collectieve woonvormen en intergenerationeel wonen worden geïntegreerd in de bestaande zachte, semi-harde en harde planvoorraad.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer wil een stad waar bewoners zich overal veilig voelen en de openbare ruimte uitnodigt tot ontmoeting en gebruik. De omgevingsvisie verbindt sociale veiligheid met ontwerp kwaliteit, overzichtelijkheid en betrokkenheid van bewoners. Maatregelen richten zich op het creëren van aantrekkelijke, goed verlichte en overzichtelijke publieke ruimten die sociale controle bevorderen. Door toepassing van principes als 'ogen op straat', levendige plinten en duidelijke routes wordt het gevoel van veiligheid versterkt.

De gemeente stimuleert ontmoetingsplekken in buurten en betrokkenheid van bewoners bij inrichting en beheer van de leefomgeving, zodat sociale samenhang en onderlinge verantwoordelijkheid toenemen. Ook worden maatregelen getroffen om verblijfsplekken, parken en routes veiliger en toegankelijker te maken, onder meer door verlichting, open zichtlijnen en betere verbindingen tussen woongebieden en voorzieningen. Sociale veiligheid wordt daarmee integraal meegenomen in ruimtelijke planvorming, met aandacht voor fysieke inrichting, sociale interactie en preventie van overlast en criminaliteit.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op sociale veiligheid. Door verbetering van inrichting, verlichting en overzichtelijkheid neemt de kans op incidenten af en voelen bewoners zich veiliger in hun eigen wijk. De vergroening en activering van openbare ruimten zorgen voor meer aanwezigheid van mensen, wat natuurlijke sociale controle bevordert. Daarnaast versterkt bewonersparticipatie het gevoel van eigenaarschap en verantwoordelijkheid, wat indirect bijdraagt aan vermindering van overlast en versterking van vertrouwen in de buurt.

De effecten zijn het sterkst in gebieden met herinrichting of nieuwe publieke routes, zoals stedelijke transformatiegebieden en woonwijken met beperkte sociale dynamiek. In wijken waar de uitvoering of het onderhoud achterblijft, of waar sociale problematiek complex is, kunnen de effecten beperkter blijven. Onzekerheden liggen vooral in de mate van handhaving, continuïteit van beheer en langdurige betrokkenheid van bewoners.

Toch zorgt de integrale benadering van veiligheid, sociale cohesie en ruimtelijke kwaliteit ervoor dat Deventer structureel werkt aan een prettige, veilige en uitnodigende stad.

6.6.8 Fijn wonen

Passend woningaanbod

Koers (-)

Het koersdocument legt nadruk op de ambitie om 10.000 nieuwe woningen te realiseren, wat de toevoeging van circa 18.000 inwoners mogelijk maakt. De nadruk ligt op inbreiding versus uitbreiding. Hierbij wordt ingezet op verschillende realisatiemogelijkheden zoals nieuwbouw, transformatie, splitsing en optopping. De koers beschrijft een gerichte aanpak op het behouden en aantrekken van diverse doelgroepen, waaronder studenten, jongeren en ouderen. Er wordt gestreeft naar het creëren van een gemengd woonmilieu dat bijdraagt aan de doorstroming op de woningmarkt.

De ontwikkelingen in gebieden zoals Haveneiland en Wechelerhoek worden benoemd, waar hogere woningdichtheid en betaalbare woonopties centraal staan. In Haveneiland wordt gestreefd naar een aantrekkelijk woon- en werkklimaat voor creatieve stedelingen en young professionals. In Wechelerhoek is de intentie om een gevarieerd woningaanbod te bieden dat aansluit bij verschillende doelgroepen. Uitgangspunt is dat hier een diverse samenleving kan ontstaan, waarin collectiviteit wordt gestimuleerd en waarin naast woningen ook ruimte voor ondersteunende en maatschappelijke voorzieningen wordt gecreëerd. Niet groepen bewoners worden expliciet benoemd in het koersdocument. Er is een nadruk op woningen voor ouderen, creatieve stedelingen en young professionals. Er wordt vermeld dat er gefocust wordt op het creëren van een divers woningaanbod.

Wechelerhoek wordt gezien als een locatie voor het realiseren van een complementair woningaanbod dat bijdraagt aan het op gang brengen van doorstroming vanuit de bestaande woningvoorraad van Deventer, met een focus op flexibele woonvormen zoals intergenerationeel wonen. Daarnaast wordt ingezet op flexibele permanente opvanglocaties voor verschillende doelgroepen, waaronder vluchtelingen en maatschappelijke opvang. Er wordt ook voldoende ruimte geboden voor wonen voor speciale doelgroepen zoals woon-werkkavels voor kermisexploitanten en woonwagenbewoners, inclusief Skaeve huse.

Het ontbreekt in het koersdocument aan concrete maatregelen om de verhouding sociale huurwoningen te waarborgen. Deze verhoudingen worden wel genoemd als opgave waar het koersdocument aan dient te voldoen, maar wordt niet expliciet gemaakt als deel van de koers. Dit betekent dat er voor veel inwoners van Deventer mogelijk geen passend woning aanbod kan zijn in de uitbreiding van 10.000 woningen. Om deze redenen is de beoordeling op dit aspect negatief (-). Juist de onderkant van de samenleving, die nu moeilijk woningen kan vinden, lijkt in het koersdocument niet direct te worden geprioriteerd.

*Ontwerp-omgevingsvisie (+)**

Deventer zet in op een gevarieerde, betaalbare en toekomstbestendige woningvoorraad die aansluit bij de groeiende en veranderende vraag. De omgevingsvisie benoemt een bouwopgave van circa 10.000 woningen tot 2040, grotendeels binnen het bestaande stedelijke gebied. Hiermee wil de gemeente een compact, duurzaam en levendig stadsbeeld behouden. De woningbouw richt zich op doorstroming, diversiteit en inclusieve woonmilieus, met een verdelingsprincipe van 30 % sociale huur, 40 % betaalbare koop en middenhuur, en 30 % in het hogere segment.

Belangrijke ontwikkellocaties zijn de Stadscampus De Kien (ca. 1.000 woningen), het Roto-kwartier (ca. 700 woningen). Ook zijn er zoekgebieden Baarlerhoek en Haveneiland. Reeds vastgesteld is ook het woningbouw gebied Wechelerhoek aan de noordkant van de stad, wat ruimte biedt voor nieuwe, klimaatbestendige woonvormen. De visie koppelt woningbouw nadrukkelijk aan kwaliteit, bereikbaarheid, voorzieningen en groen, zodat nieuwe wijken bijdragen aan leefbaarheid en klimaatadaptatie. Daarnaast wordt in alle plannen gestuurd op betaalbaarheid, flexibiliteit en toekomstbestendig bouwen, in samenwerking met corporaties en marktpartijen.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief op het passende woningaanbod ten opzichte van de referentiesituatie (2050), maar met enkele belangrijke kanttekeningen.

Door een duidelijke bouwopgave, evenwichtige segmentverdeling en gebiedsgerichte aanpak groeit de woningvoorraad in zowel kwantiteit als diversiteit. Er zijn echter niet veel concrete zoeklocaties. Er is geconcludeerd dat twee van de vier genoemde zoeklocaties in het woningbouwprogramma niet haalbaar zijn voor 2035. Er is hierbij niet vermeld wat dan de eventuele alternatieven zijn. Daarmee is uit de visie niet duidelijk hóe en waar de genoemde tekorten van 1000 en 3000 woningen (bij minimale en respectievelijk maximale invulling van het programma) kunnen worden weggewerkt. Er zijn slechts twee kansrijke zoeklocaties, waardoor er heel veel druk komt te liggen op verdichting en het behalen van zoveel mogelijk woningen in binnenstedelijke ontwikkellocaties.

De expliciete sturing op sociale huur en betaalbare koop vergroot de toegankelijkheid van de woningmarkt, terwijl herstructurering en verdichting de doorstroming verbeteren. Nieuwe woon-werkmilieus dragen bovendien bij aan levendige stadsdelen en beter ruimtegebruik.

* De effecten van gemeentelijke sturing zijn het sterkst in transformatiegebieden zoals De Kien, Haveneiland en het Roto-kwartier, waar nieuwe stedelijke woonvormen gecombineerd worden met nieuwe werklocaties. Dit zijn gebieden waar actieve gemeentelijke sturen het meeste effect kan hebben. In bestaande wijken in het centrum en het compact tuindorp, met beperktere ruimte, is het moeilijker voor de maatregelen uit de visie om effect te sorteren, zonder echt specifieke gebiedstransformatie programma's of grondposities. De werkelijke realisatie van het 30 - 40 - 30 principe bij grote woningbouw ontwikkelingen is door de gemeente goed te sturen, maar dit is een stuk lastiger bij de inbreidingsopgave die afhankelijk zal zijn van kleinere ontwikkelingen door vooral private initiatieven..

Voorzieningenaanbod

Koers (+)

Het koersdocument benoemt een duidelijke focus op het creëren van ruimte voor strategische vitale nutsvoorzieningen, waaronder stroomvoorziening en drinkwater, waarbij de bescherming van natuur- en cultuurhistorische waarden en landschappelijke inpassing voorop staan. Het streven naar een nieuw hoogspanningsstation is een concreet voorbeeld van hoe de gemeente haar groeiambities wil ondersteunen.

Ook het belang van maatschappelijke en culturele voorzieningen benadrukt. De gemeente streeft ernaar om deze voorzieningen te behouden en te versterken in de wijken, met een nadruk op collectieve initiatieven die sociale verbindingen bevorderen en inspelen op de toenemende zorgvraag. De bibliotheek wordt gepositioneerd als een centrale 'huiskamer' van de gemeenschap, met ruimte voor cultuureducatie en -participatie. Dit versterkt de verbinding tussen verschillende generaties en sociale groepen. De gemeente onderneemt stappen om te zorgen voor toegankelijke zorgverlening en ondersteunt initiatieven die ontmoetingsplekken creëren voor alle leeftijden.

Wel wordt niet duidelijk uit de koers hoe het voorzieningenaanbod in het landelijk gebied kan worden gegarandeerd. De beoordeling blijft in het algemeen positief, maar dit is wel een aandachtspunt.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer streeft in haar omgevingsvisie naar een evenwichtig en toekomstbestendig voorzieningenaanbod, waarin wonen, werken, leren, ontmoeten en ontspannen met elkaar verweven zijn. De visie legt nadruk op nabijheid, toegankelijkheid en kwaliteit van voorzieningen op wijk- en stadsniveau, zodat inwoners op korte afstand toegang hebben tot basisvoorzieningen zoals scholen, sport, zorg en buurtwinkels. Deventer kiest voor het versterken van wijk- en buurtcentra als spil in de leefomgeving, gekoppeld aan aantrekkelijke, groene routes die uitnodigen tot bewegen en ontmoeting.

Bij nieuwe ontwikkelingen wordt gestuurd op gemengd gebruik van ruimte, waarbij voorzieningen worden geïntegreerd in woon- en werklocaties, zoals in Stadscampus De Kien en het Roto-kwartier. Deze

multifunctionele omgevingen bieden ruimte aan onderwijs, cultuur, bedrijvigheid en kleinschalige detailhandel.

Ook in uitbreidingslocaties, zoals Wechelerhoek, wordt nadrukkelijk ruimte gereserveerd voor maatschappelijke en recreatieve functies. De visie koppelt deze opgaven aan bereikbaarheid, sociale cohesie en duurzaamheid, zodat het voorzieningennetwerk zowel economisch vitaal als sociaal inclusief blijft.

De maatregelen uit de omgevingsvisie leiden naar verwachting tot een positief effect op het voorzieningenaanbod ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door de versterking van wijkcentra en functiemenging neemt de nabijheid van voorzieningen toe, vooral in stedelijke gebieden waar herstructurering plaatsvindt. De omvang en diversiteit van voorzieningen groeien door toevoeging van functies in nieuwe en bestaande gebieden, terwijl de tevredenheid toeneemt door een betere spreiding en kwaliteit van aanbod. Inbreidingslocaties met een sterke koppeling tussen wonen en voorzieningen, zoals De Kien en Haveneiland, profiteren het meest. De maatregelen dragen bovendien bij aan vermindering van vervoersafstanden en stimuleren lokale economieën door meer dagelijkse voorzieningen binnen loop- en fietsafstand te brengen.

Onzekerheden liggen vooral in de uitvoering: de beschikbaarheid van ruimte en financiering kan verschillen per wijk, en commerciële dynamiek kan de spreiding beïnvloeden. Ook vraagt de groei van het inwonertal om blijvende aandacht voor voldoende sportvoorzieningen en ruimte voor maatschappelijke en culturele functies die bijdragen aan ontmoeting, zingeving en diversiteit. Desondanks zorgt het beleidskader voor een robuuste, gebiedsgerichte ontwikkeling van het voorzieningennetwerk.

Recreatie

Koers (+)

Er is aandacht voor het ontwikkelen van een breed cultuuraanbod, dat ruimte biedt voor zowel bestaande als nieuwe evenementen, wat helpt om Deventer te profileren als een evenementenstad. Dit evenementenaanbod is gericht op diversiteit, met specifieke aandacht voor initiatieven voor jongeren en nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast wordt het belang van recreatieve en leisure-concepten benadrukt, met de focus op voorzieningen die regionale aantrekkingskracht hebben. Voorbeelden hiervan zijn een schaatsbaan en een zwemparadijs, die niet alleen voor inwoners van Deventer, maar ook voor bezoekers uit de omgeving aantrekkelijk zijn. Het creëren van groene openbare ruimtes en ontmoetingsplekken wordt eveneens genoemd als essentieel voor de kwaliteit van leven in de stad.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer wil een toegankelijke, gevarieerde en duurzame recreatieve infrastructuur ontwikkelen die bijdraagt aan gezondheid, beleving en economische vitaliteit. De omgevingsvisie richt zich op het versterken van buitenrecreatie, sport, cultuur en toerisme, waarbij zowel stedelijke als landelijke kwaliteiten beter worden benut. De stad positioneert zich als regionaal centrum voor cultuur en evenementen, met iconen zoals het Dickens Festijn, Deventer Op Stelten en het Stadsstrand die bijdragen aan de identiteit en levendigheid van de binnenstad.

Daarnaast wordt ingezet op het vergroten van recreatieve routes en groenblauwe verbindingen tussen stad, dorpen en buitengebied via bijvoorbeeld het Ijsselfront, Zandwetering zone en Wechelerveld. Deze gebieden bieden ruimte voor wandelen, fietsen en natuurbeleving. Ook worden recreatieve functies verweven in stedelijke ontwikkelgebieden (zoals De Kien en Haveneiland), om inwoners dagelijks toegang te bieden tot ontspanning en beweging. Door deze samenhang tussen stedelijke recreatie, natuur en toerisme wordt een robuust en veerkrachtig recreatief netwerk opgebouwd.

De maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op recreatie ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door de uitbreiding van recreatieve routes, versterking van groenblauwe structuren en koppeling met stedelijke ontwikkelingen neemt de toegankelijkheid en diversiteit van recreatievoorzieningen duidelijk toe. Deventer ontwikkelt zich hiermee verder als recreatieve en toeristische kernstad, waar bewoners en bezoekers profiteren van korte-afstandsrecreatie in en om de stad, én van grotere evenementen met landelijke aantrekkingskracht.

De combinatie van natuur, cultuur en stedelijke kwaliteit vergroot het gebruik van de buitenruimte, bevordert bewegen en ontmoeting, en draagt bij aan gezondheid en lokale economie. De effecten zijn het sterkst in gebieden waar stedelijke transformatie en groenontwikkeling samenkomen, zoals de IJsseloevers, De Kien en de Zandweteringzone. Onzekerheden liggen vooral in de structurele financiering en het onderhoud van recreatieve voorzieningen, en in de balans tussen toeristische druk en leef kwaliteit in de binnenstad.

6.6.9 Bereikbaar

Modal shift

Koers (+)

De koers zet stevig in op het sturen van verplaatsingen. Het duidelijke doel is om de auto minder dominant te maken in het straatbeeld en juist meer verplaatsingen te voet, per fiets of met publiek vervoer te stimuleren, conform het STOMP-principe. Dit wordt gedaan door ruimtelijke keuzes zoals inbreiding rondom de stations en het aanbieden van functies binnen vijftien minuten fietsbereik. Specifieke maatregelen omvatten een lagere parkeernorm, actiever parkeerbeleid, en meer plek voor duurzamere vervoersvormen door bijvoorbeeld snelheden gefaseerd terug te brengen naar 30 km/uur. Een goed OV-systeem wordt gezien als randvoorwaardelijk, en er is ambitie voor een 4e perron bij station Deventer. De realisatie van een derde IJsselbrug wordt benut om meer ruimte voor fietser en voetganger te creëren, en er wordt ingezet op milieuzones die groter zijn dan de Zero Emissiezone. Deze diverse, samenhangende maatregelen onderbouwen de aanpak op Modal Split in de Koers.

De beoordeling op het thema modal split is positief. Echter, de koers zelf benoemt dat de excentrische ligging van Wechelerhoek een risico inhoudt op relatief grote autoafhankelijkheid, wat een klein risico blijft voor het volledig realiseren van de ambitieuze modal shift. Ook wordt het landelijk gebied nog niet sterk meegenomen in het beleid rondom een modal shift. Hierom is de beoordeling niet 'Zeer Positief', wat bij alternatief 1B wel het geval is.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich in de omgevingsvisie op een duurzaam, veilig en toekomstbestendig mobiliteitssysteem waarin lopen, fietsen en openbaar vervoer de voorkeur krijgen boven autogebruik. De visie hanteert het principe van Trias Mobilica: eerst het aantal verplaatsingen beperken (verminderen), vervolgens vervoerswijzen verduurzamen (veranderen) en tenslotte emissies terugdringen (verschonen).

Concrete maatregelen omvatten binnenstedelijke verdichting en de versterking van fiets- en voetgangersverbindingen, met prioriteit voor routes tussen wijken, binnenstad en voorzieningen. Ook wordt ingezet op snelfietsroutes richting omliggende gemeenten en op verbetering van OV-knooppunten zoals het station Deventer en de verbindingen met Bathmen, Diepenveen en Schalkhaar. In de binnenstad en woonwijken wordt gewerkt aan autoluwe zones en parkeermanagement, zodat verblijfsruimte en veiligheid toenemen. De visie koppelt mobiliteit bovendien aan ruimtelijke ontwikkelingen: bij nieuwe woongebieden (zoals De Kien en Wechelerhoek) worden mobiliteitsconcepten geïntegreerd, waaronder deelmobiliteit, elektrische infrastructuur en groene verbindingen. Zo ontstaat een mobiliteitssysteem dat aansluit bij de klimaat- en leefbaarheidsdoelen van Deventer.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect in de modal split ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door verbeterde fiets- en wandelinfrastructuur, beter OV en autoluwe zones verschuift een groter deel van de verplaatsingen naar duurzame modaliteiten. Dit resulteert in minder verkeersdruk, minder uitstoot en een stillere, veiligere leefomgeving.

De effecten zijn het duidelijkst in stedelijke transformatiegebieden en langs hoofdverbindingen waar mobiliteitsmaatregelen direct worden toegepast. In perifere wijken of buitengebieden, waar afhankelijkheid van de auto groter blijft, zullen de effecten beperkter zijn. Gedragsverandering bij inwoners en de snelheid van implementatie zijn bepalend voor de uiteindelijke impact.

De visie creëert echter een solide beleidsbasis voor duurzame mobiliteit: de combinatie van infrastructuur, gedragssturing en ruimtelijke integratie zorgt voor structurele verschuiving richting fietsen, lopen en OV.

Bereikbaarheid auto

Koers (-)

De koers stelt dat de auto uitdrukkelijk minder dominant moet zijn in het straatbeeld. Dit betekent een bewuste keuze om de bereikbaarheid en ruimte voor auto's in diverse delen van de stad te beperken ten gunste van duurzamere vervoerswijzen. Belangrijke maatregelen die hieraan bijdragen zijn onder meer het toepassen van een lagere parkeernorm, met name nabij stations, en het actiever sturen met parkeerbeleid in een groter stedelijk gebied dan alleen de binnenstad. Ook het gefaseerd terugbrengen van de snelheid naar 30 km/uur op veel gebiedsontsluitingswegen en het meer plek maken voor duurzamere vormen van vervoer verminderen de ruimte en snelheid voor autoverkeer. De ruimtelijke strategie van inbreiding rond stations en het aanbieden van functies binnen vijftien minuten fietsbereik is eveneens gericht op het faciliteren van minder autogebruik voor dagelijkse verplaatsingen. Een goed OV-systeem wordt gezien als essentieel om autogebruik terug te dringen. De realisatie van een derde IJsselbrug wordt gekoppeld aan een betere doorstroming van de hoofdwegenstructuur en het creëren van een ontspannen binnenstad, inclusief een potentieel autovrije Welle, wat impliceert dat autoverkeer elders wordt georganiseerd.

De beoordeling op het thema 'bereikbaarheid voor auto's' is Negatief. Dit reflecteert de expliciete ambitie in de koers om de auto minder dominant te maken en de voorgestelde maatregelen die leiden tot beperkingen in ruimte, snelheid en parkeermogelijkheden voor auto's in stedelijke gebieden. De derde IJsselbrug wordt beschreven als middel voor betere doorstroming op de hoofdwegenstructuur en een ontspannen binnenstad, wat bijdraagt aan het doel van minder autoverkeer in de binnenstad. De koers zelf erkent echter ook dat de intensiteit op de centrumring (Handelskade) hoog blijft, wat duidt op blijvende verkeersuitdagingen ondanks de maatregelen.

Ontwerp-omgevingsvisie (-)

Deventer kiest in haar omgevingsvisie voor een doordachte balans tussen autobereikbaarheid en duurzame mobiliteit. De focus ligt op efficiënte benutting van bestaande infrastructuur, verbeterde doorstroming op hoofdwegen en veilige aansluiting tussen stad en regio. Ingrepen omvatten herstructurering van de hoofdwegstructuur om de verkeersveiligheid te vergroten, reistijden te stabiliseren en de leefkwaliteit in woongebieden te verbeteren. Dit gebeurt onder meer via optimalisatie van kruispunten, verkeersregelinstallaties en aansluiting op de A1-corridor.

Daarnaast zet de gemeente in op parkeermanagement en lagere parkeernormen bij nieuwbouw, vooral in de binnenstad en nabij OV-knooppunten. Hiermee wil Deventer de ruimtedruk verminderen, duurzame vervoerskeuzes stimuleren en de kwaliteit van de openbare ruimte vergroten. In perifere gebieden blijft de auto belangrijk, maar ook daar wordt gezocht naar een betere afstemming tussen parkeerdruk, bereikbaarheid en leefkwaliteit. De visie benadrukt dat autobereikbaarheid geen doel op zich is, maar onderdeel van een breder mobiliteitsconcept waarin leefbaarheid, verkeersveiligheid en duurzaamheid in evenwicht zijn.

Conclusie ten opzichte van referentiesituatie

De maatregelen leveren naar verwachting een (licht) negatief effect op de autobereikbaarheid ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door lagere parkeernormen en herinrichting van wegen kan de doorstroming op sommige plekken verbeteren, maar het totale autogebruik blijft stijgen door bevolkingsgroei en economische ontwikkeling. Hierdoor kunnen knelpunten ontstaan, met name in en rond de binnenstad en op de invalswegen.

De vermindering van parkeerruimte en de nadruk op duurzame modaliteiten kunnen de autotoegankelijkheid beperken, vooral voor bewoners of bedrijven die afhankelijk zijn van individueel gemotoriseerd vervoer. Daar staat tegenover dat het verkeer buiten de piekuren vlotter kan verlopen en dat de bereikbaarheid van belangrijke voorzieningen (onderwijs, werk, zorg) binnen redelijke reistijd grotendeels behouden blijft.

De effecten verschillen sterk per gebied: positief waar herstructurering en doorstromingsmaatregelen effectief zijn (zoals bij de A1 en hoofdassen), maar negatief waar parkeerdruk en stedelijke verdichting samenkomen.

Bereikbaarheid OV

Koers (+)

De koers benadrukt sterk het belang van het stimuleren van verplaatsingen met publiek vervoer als essentieel onderdeel van het STOMP-principe om de auto minder dominant te maken. Een goed OV-systeem wordt expliciet genoemd als een randvoorwaarde voor het terugdringen van autogebruik.

De ruimtelijke strategie van de Koers zet krachtig in op inbreiding en verdichting rondom de stations Deventer en Deventer-Colmschate. Het doel hiervan is om de stad, publiek vervoer en belangrijke voorzieningen zo te positioneren dat ze altijd nabij zijn en binnen vijftien minuten fietsbereik gebracht kunnen worden. Een concrete infrastructurele ambitie die in het document wordt vermeld, is de aanleg van een 4e perron bij station Deventer in samenwerking met het Rijk. Dit heeft als doel de afhandelingscapaciteit te vergroten en Deventer als een (boven)regionaal knooppunt met goede verbindingen te versterken.

De stationsomgeving wordt daarbij gezien als een belangrijke katalysator voor duurzame stedelijke ontwikkeling. De Koers spreekt ook van het investeren in de verduurzaming van verkeer, waaronder de toegankelijkheid van publieke mobiliteit. Daarnaast wordt collectief vervoer actief gestimuleerd. Er wordt gesteld dat voorzieningen en openbaar vervoer gelijktijdig met woningen worden opgeleverd.

De koers bevat nog geen focus op openbaar vervoer en daarbijbehorende infrastructuur om de genoemde risico's op autogebruik bij de potentiële woningen in Wechelerhoek direct aan te pakken. Ook wordt nog niet concreet uitgelegd hoe het landelijk gebied kan worden meegenomen in een verplaatsing richting openbaar vervoer, waardoor de beoordeling niet 'Zeer positief' is.

*Ontwerp-omgevingsvisie (+)**

Deventer zet in op een sterk en toekomstbestendig openbaarvervoersnetwerk dat naadloos aansluit op wonen, werken, onderwijs en voorzieningen. De omgevingsvisie koppelt OV nadrukkelijk aan leefbaarheid, duurzame mobiliteit en gelijke toegang voor alle inwoners. De maatregelen richten zich op betrouwbare, frequente verbindingen binnen de stad en met de regio, met bijzondere aandacht voor de verbindingen met Zwolle, Apeldoorn en Zutphen.

Belangrijke ingrepen zijn de realisatie van extra stations (Diepenveen en Bathmen) en de ontwikkeling van multimodale knooppunten bij het station en aan de stadsranden, waar fiets, lopen en OV elkaar versterken. Ook worden sprinteropties en andere vormen van publieke mobiliteit bevorderd om dorpen en wijken beter aan te sluiten op het regionale netwerk. In centrale stedelijke gebieden wordt autoverkeer deels teruggedrongen om ruimte te creëren voor OV-prioriteit, verblijfskwaliteit en verkeersveiligheid. Deventer ziet het OV als essentieel onderdeel van een inclusieve, klimaatvriendelijke stad, waarin bereikbaarheid en leef kwaliteit hand in hand gaan.

De voorgestelde maatregelen leveren naar verwachting een positief effect op de OV-bereikbaarheid ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door hogere frequenties, verbeterde aansluitingen en multimodale hubs worden meer dagelijkse bestemmingen binnen 15 minuten bereikbaar, zowel binnen de stad als in de regio. De maatregelen dragen bij aan een groter gebruiksgemak, minder reistijd en betere toegankelijkheid van werk, onderwijs en voorzieningen.

* De effecten zijn het sterkst als het lukt om regionale stations te realiseren bij Diepenveen en Bathmen. Daar is de gemeente wel heel erg afhankelijk van de bereidheid van ProRail, en de afweging of het wel binnen het regionale en landelijke netwerk past om nieuwe stations te realiseren op deze locaties. Voor station Diepenveen moet ook worden meegenomen dat deze wel op redelijke afstand van de kern ligt, en dat deze ook niet dichtbij de nieuwe ontwikkellocaties (Wechelerhoek en Baarlerhoek) ligt, waardoor de

toepassing van het STOMP principe in deze nieuwe wijken maar beperkt wordt aangemoedigd door dit nieuwe station.

Bereikbaarheid fiets

Koers (++)

De koers legt een sterke nadruk op het stimuleren van verplaatsingen te voet, per fiets of met publiek vervoer in de bebouwde kom, in lijn met het STOMP-principe. De investeringen in de verduurzaming van verkeer gaan gepaard met het reguleren van de ruimte die de auto inneemt en het versterken van duurzame (transport)infrastructuur.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer beschouwt de fiets als het primaire vervoersmiddel binnen de stad en bouwt voort op de ambitie van een 15-minutenstad, waarin alle belangrijke bestemmingen (werk, onderwijs, zorg, winkels en recreatie) binnen 10-15 minuten fietsen bereikbaar zijn. De omgevingsvisie zet in op een sterk en veilig fietsnetwerk dat de verbinding tussen stad, dorpen en buitengebied versterkt.

Belangrijke maatregelen omvatten de realisatie van gebiedsontsluitingswegen met een maximumsnelheid van 30 km/u en de aanleg van fietsparkeervoorzieningen en groene mobiliteitsroutes met aantrekkelijke, brede en veilige fietspaden, onder meer langs de Schipbeekcorridor en door de groenblauwe structuren. Ook wordt gewerkt aan de verbetering van fietsverbindingen tussen Deventer en omliggende kernen zoals Bathmen, Diepenveen en Lettele. In stedelijke transformatiegebieden zoals De Kien en Haveneiland wordt de fiets direct geïntegreerd in het ontwerp van de openbare ruimte en wordt ingezet op goede koppeling met OV-knooppunten. Deze ingrepen versterken zowel de functionele bereikbaarheid als de kwaliteit van de leefomgeving en dragen bij aan minder autogebruik, schonere lucht en een vitalere stad.

Een expliciet doel is het stimuleren van duurzame mobiliteit door wonen, werken en voorzieningen zoveel mogelijk binnen fietsbereik te bieden. De ruimtelijke strategie van verdichting rondom de stations Deventer en Deventer-Colmschate draagt bij aan het doel dat de stad, publiek vervoer en belangrijke voorzieningen binnen vijftien minuten te befietsen zijn. De inrichting van de leefomgeving wordt ontworpen om aan te zetten tot bewegen, inclusief het creëren van aantrekkelijke fietsroutes. Specifieke ontwikkelgebieden zoals Wechelerhoek worden ingericht om voetgangers en fietsers zo optimaal mogelijk te faciliteren, en de aanleg van een derde IJsselbrug biedt meer ruimte voor fietser en voetganger. De fiets wordt actief gestimuleerd als duurzame vervoersvorm.

Doordat er optimaal gebruik wordt gemaakt van maatregelen om fietsen te stimuleren, is de beoordeling op dit aspect 'Zeer positief'.

6.6.10 Ruimte voor werken

Energienetwerk

Koers (+)

De koers benoemt expliciet de ambitie om te werken aan een duurzaam, robuust en rechtvaardig energiesysteem van de toekomst. De gemeente geeft hier aan dat ze bij voorkeur lokaal duurzame energie produceren en daarbij gebruik en productie op elkaar afstemmen. Er worden verschillende bronnen genoemd die benut willen worden, waaronder warmte uit de aarde (geothermie) en oppervlaktewater (aquathermie), evenals het stimuleren van slimme energiecombinaties zoals het gebruik van restwarmte. Ook wordt genoemd dat agrariërs producenten kunnen worden van energie (wind, zon, bio- en groengas) in het buitengebied. De koers zet in op een lokaal netwerk van groene waterstof voor energie-intensieve bedrijvigheid en aansluiting op het landelijke waterstofnetwerk, waarbij restwarmte slim wordt ingezet. Er wordt ook gestuurd op bewust omgaan met energie en niet meer gebruiken dan nodig is, en er wordt ruimte gereserveerd voor energie-infrastructuur. Nieuwe gebouwen en woningen worden netbewust

gebouwd. Daarnaast worden collectieve energieoplossingen gestimuleerd en gefaciliteerd voor ondernemers en inwoners.

De koers laat een sterke ambitie zien op het gebied van duurzame energie, maar de aandacht is wel verdeeld over een groot aantal gelijktijdige ambities die niet altijd even concreet zijn. De koers benoemt concrete plannen voor de productie van diverse vormen van duurzame energie (lokaal geprefereerd), het efficiënter omgaan met energie, het opzetten van collectieve energiesystemen en het sturen op energiebewust bouwen.

De beoordeling is positief, maar zou nog positiever kunnen zijn als de gemeente duidelijk maakt wáár en hoe men het grote aantal gelijktijdige ambities gaat realiseren. Ook is belangrijk dat concreet wordt hoe de meer speculatieve onderdelen (inzetten op geothermie of aquathermie) gerealiseerd kunnen worden.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich in de omgevingsvisie op een robuust, toekomstbestendig energienetwerk dat de overgang naar duurzame energievoorziening ondersteunt. De gemeente wil ruimte bieden aan de groeiende elektriciteitsvraag door versterking van het elektriciteitsnet en het reserveren van locaties voor energie-infrastructuur, zoals transformatorstations en kabelverbindingen. Deze ruimtelijke keuzes zijn bedoeld om lokale opwek en duurzame bedrijvigheid te faciliteren.

De visie benadrukt daarnaast de inzet van hernieuwbare energie — met nadruk op zon op daken van bedrijventerreinen en publieke gebouwen, en op windenergie op daarvoor geschikte locaties binnen de regio. Door koppeling met ruimtelijke ontwikkeling (zoals woningbouw en bedrijventerreinen) wordt de energietransitie geïntegreerd in de fysieke leefomgeving. Innovatie en samenwerking met netbeheerders spelen hierbij een sleutelrol om congestie te voorkomen en toekomstig ruimtegebruik beter af te stemmen op het energiesysteem.

De voorgestelde maatregelen leiden naar verwachting tot een positief effect op het functioneren en de duurzaamheid van het energienetwerk ten opzichte van de referentiesituatie (2050). Door versterking van de elektriciteitsinfrastructuur en ruimtelijke inpassing van energievoorzieningen neemt de capaciteit toe en wordt de betrouwbaarheid van het net vergroot. De focus op zon op daken en regionale windenergie draagt bij aan een groeiend aandeel hernieuwbare energie, terwijl koppeling met ruimtelijke opgaven zorgt voor efficiënt ruimtegebruik.

Toch blijven er uitvoeringsrisico's: de snelheid van netverzwaring en afstemming met landelijke netcapaciteit kan achterlopen bij de toenemende elektrificatie van wonen, werken en mobiliteit. Daarnaast is de gemeente Deventer hierin ook deels afhankelijk van externe partijen, zoals TenneT en Enexis. Door de toenemende groei van de vraag aan energie, kan er een tijdelijk druk komen op de leveringszekerheid, vooral in piekperiodes.

Desondanks biedt de visie een duidelijk ruimtelijk kader waarin de energietransitie structureel wordt verankerd en de voorwaarden voor een toekomstbestendig energienet worden versterkt.

Vestigingsklimaat

Koers(+)

De gemeente wil hierbij specifiek aantrekkelijk zijn voor doelgroepen en bedrijven die bijdragen aan het versterken van de arbeidsmarkt. De focus ligt op het aantrekken van maakindustrie, circulaire en watergebonden bedrijvigheid, met de visie op een innovatieve, circulaire, duurzame, vitale en veerkrachtige economie en de ambitie om een duurzame maak- en innovatieve stad te zijn. Ruimte wordt geboden aan hoogwaardige technische, maak- en innovatieve bedrijvigheid, inclusief de bijbehorende ketenbedrijvigheid.

Specifiek wordt ingezet op de vestiging van een bedrijvencluster biobased bouwen. Het aantrekken van bedrijven gebeurt met name door het strategisch bieden van de juiste ruimte op de juiste plek. De focus van het nieuwe bedrijventerrein is reeds aan Deventer gebonden MKB, wat vooral zal zorgen dat belangrijke bedrijven die in de stad zijn hier kunnen blijven (positief intern vestigingsklimaat). Ruimte voor Grootschalige

Detailhandelsvestigingen (GDV) en Perifere Detailhandelsvestigingen (PDV) wordt op aangewezen locaties geboden, wat bijdraagt aan het vestigingsklimaat voor dit type bedrijven.

Daarnaast worden bestaande bedrijventerreinen geïntensiveerd en geoptimaliseerd, met actieve herstructurering en revitalisering waarbij aandacht is voor vergroening, klimaatadaptatie en het verbeteren van de verblijfskwaliteit. Het is hierbij wel onduidelijk hoe al deze doelen tegelijkertijd kunnen worden behaald, omdat intensivering van de kantorenvoorraad en aandacht voor vergroening/klimaat adaptatie met elkaar in tegenspraak kan zijn.

Verbeteringen in de infrastructuur dragen ook bij aan de aantrekkelijkheid. De realisatie van een derde IJsselbrug verbetert de ontsluiting op de hoofdwegen, en een 4e perron bij het station versterkt Deventer als regionaal knooppunt, wat gunstig is voor de bereikbaarheid van bedrijven. De modernisering van de Bernardsluis verbetert de watergebonden infrastructuur. Een ambitieuzer milieubeleid, dat zorgt voor een gezondere leefomgeving door het aanpakken van geur, luchtkwaliteit en geluid, maakt de stad aantrekkelijker voor mensen om te komen wonen, maar kan ook voor conflicten zorgen met bedrijven die een relatief hoge impact op de omgeving hebben. Voor sommige sectoren zal dit negatief zijn voor het vestigingsklimaat. Investerings in energie-infrastructuur worden expliciet gekoppeld aan het verbeteren van het vestigingsklimaat, wat duidt op het belang van energiebeschikbaarheid voor bedrijven.

De beoordeling is samenvattend positief, met de kanttekening dat dit vooral voor specifieke sectoren zo zal zijn, en voor reeds in Deventer aanwezige MKB bedrijven. Er zijn ook sectoren (zoals grootschalig transport en distributie, waar er reeds aan de zuidkant van de A1 veel ruimte voor is gemaakt) waarvoor in het nieuwe beleid geen extra ruimte is. Door het huidige gebrek aan vestigingslocaties is dit voor die bedrijven in lijn met de referentiesituatie.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer zet in de omgevingsvisie in op versterking van het vestigingsklimaat door herstructurering en kwaliteitsverbetering van bestaande bedrijventerreinen. Nieuwe uitbreidingen zijn beperkt mogelijk vanwege de schaarse ruimte, waardoor de nadruk ligt op beter benutten en beschermen van de bestaande werkgebieden. Daarbij geldt het principe van het juiste bedrijf op de juiste plek en waar mogelijk intensiveren binnen de bestaande structuur.

In de gebieden De Kien, Rotokwartier en Havenkwartier wordt ingezet op transformatie en intensivering van (mengbaar) werken. Deze woon-werkgebieden aan de stadsrand vormen uitzonderingen op het uitgangspunt van bescherming tegen functieverandering. In delen van BW3 (oostzijde) en het Havenkwartier (zuidoostkant) blijft transformatie echter uitgesloten vanwege de nabijheid van zwaardere industrie op aangrenzende terreinen.

Naast deze ruimtelijke ingrepen richt Deventer zich op het versterken van de bereikbaarheid via hoofdwegen, spoor en openbaar vervoer, en op een aantrekkelijk stedelijk milieu met voorzieningen. Binnen de Kennisas en Corridor Oost (met o.a. de Poort van Deventer) wordt samengewerkt tussen onderwijs, ondernemers en overheid om kennisintensieve en circulaire bedrijvigheid te stimuleren, passend bij de energietransitie en de regionale economische koers.

De maatregelen kunnen leiden tot een verbetering van het vestigingsklimaat. Herstructurering, clustering van functies en versterking van de fysieke en sociale kwaliteit beschermen bestaande ondernemers even geven hen de ruimte om hun percelen opnieuw in te delen voor verbeterde efficiëntie. Het uitdrukkelijk aanwijzen van transformatiegebieden zoals De Kien, het Rotokwartier en het Havenkwartier geeft duidelijkheid over waar er de komende tijd significante veranderingen komen, en waar er juist stabiliteit zal zijn tegen de druk van de andere opgaven. Het behoud van bestaande bedrijvigheid blijft belangrijk. De beperkte ruimte voor uitbreiding, de noodzaak tot bescherming van watergebonden kavels en het behoud van zwaardere milieucategorieën maken dat nieuwe werklocaties niet eenvoudig elders te realiseren zijn.

De daadwerkelijke versterking van het vestigingsklimaat hangt in grote mate af van de beschikbaarheid van kavels en een zorgvuldige balans tussen wonen en werken in de nieuwe gemengde 'woonwerk gebieden'. In sommige zones kan de ontwikkelingsdruk ertoe leiden dat werkfuncties onder druk komen te staan.

Per saldo draagt de omgevingsvisie in redelijke mate bij aan een positief vestigingsklimaat, waarbij herstructurering en bescherming van bestaande ruimte voor werken de kern vormen.

Vestigingslocaties

Koers (0)

De vestigingslocaties staan in de referentiesituatie in Deventer sterk onder druk. Het toewijzen van een nieuw 45 hectare bedrijventerrein zal dit kunnen verlichten. De koers biedt hier echter nog geen specifieke locatie voor, waardoor nog onduidelijk is in hoeverre dit kan worden gerealiseerd. De beoordeling is daarom op dit aspect neutraal, omdat er nog geen zekerheid is geboden in de koers dat dit bedrijventerrein ook werkelijk wordt gerealiseerd.

Ontwerp-omgevingsvisie (-)

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) is het verwachte effect op vestigingslocaties negatief. Hoewel de visie inzet op kwaliteitsverbetering en verduurzaming van bestaande terreinen, ontbreken concrete locaties en tijdlijnen voor het ha nieuwe bedrijventerrein. Hierdoor blijft de mismatch tussen vraag en aanbod (met name voor de huidige ondernemers) deels bestaan, en kan dit in de toekomst nog groter worden door dat het areaal bedrijventerrein niet meegroeit met de stad.

De gemeente stelt wel een duidelijk kader voor de huidige bedrijventerreinen die niet reeds zijn aangewezen als transformatielocatie. Daar biedt de omgevingsvisie stabiliteit en daarmee een lange termijn perspectief op het behouden van een vestigingslocatie. Dit is van groot belang door de grote druk vanuit de woningmarkt om locaties te vinden voor nieuwe woningen. Met bergweide 3 wordt er ook al naar een gebied gekeken om wel te transformeren, in samenhang met het Haven eiland. Dit maakt het des te belangrijker dat ondernemers op nabijgelegen delen van het bedrijventerrein stabiliteit zien in het kader voor hun ruimte.

Landbouwareaal

Koers (-)

In de koers wordt landbouw als een belangrijke functie in het landelijk gebied benoemd, verweven met natuur, klimaatadaptatie en recreatie. De Koers erkent de uitdagingen voor de sector om meer in balans met natuur, landschap, water en klimaat te ondernemen. Er worden verschillende ontwikkelpaden gezien, waaronder hoogproductieve/innovatieve landbouw, multifunctionele landbouw en landschapsinclusieve/biologische landbouw, waarbij het toekomstperspectief van bedrijven samenhangt met gebiedsspecifieke opgaven. De gemeente ondersteunt boeren in deze ontwikkeling met eigen middelen en in samenwerking. De Koers stelt expliciet dat de gemeente zuinig is op de goede landbouwgronden en deze voor de lange termijn beschikbaar wil houden, waarbij dit wordt meegenomen in de afweging voor ruimtelijke vraagstukken.

Tegelijkertijd benoemt de koers de groeiambitie van 10.000 woningen en specifieke ontwikkelingen zoals de uitbreiding in Wechelerhoek en stedelijke ontwikkeling in Stadsland aan de westoever van de IJssel, deels gekoppeld aan Ruimte voor de Rivier.

Deze ontwikkelingen kunnen de ruimte in het landelijk gebied voor landbouw negatief beïnvloeden. Er wordt opgemerkt dat het landelijk gebied steeds intensiever wordt gebruikt, wat kan leiden tot knelpunten tussen landbouw en wonen (zoals beperkingen voor middelengebruik), waarvoor een balans wordt nagestreefd. Het behoud van onbebouwde buffers tussen dorpen en stad door middel van groenblauwe structuren draagt bij aan het beperken van stedelijke uitbreiding en is positief voor het landbouw areaal.

De beoordeling op landbouw areaal is negatief (in lijn met de alternatieven). Het expliciet plannen van grootschalige ruimtelijke claims in of grenzend aan het landelijk gebied in het Koersdocument leidt tot een negatief effect op de totale ruimtebeschikbaarheid voor landbouw areaal. Hoewel er een intentie is om zuinig te zijn op goede landbouwgronden, wegen de concrete plannen voor ruimtegebruik die het landbouwareaal reduceren zwaarder in de beoordeling op dit specifieke, op ruimte gebaseerde criterium.

Ontwerp-omgevingsvisie (-)

In de ontwerp-omgevingsvisie wordt de negatieve invloed op het landbouwareaal duidelijk, door de ruimteclaims die zichtbaar worden voor de nieuwe woningbouwgebieden Baarlerhoek en de ontwikkellocatie Stadsland. Ook de hoge ambities voor de groenblauwe structuren en klimaat adaptatie kunnen (zonder dat specifiek aan te wijzen is waar op de kaart) het landbouwareaal doen afnemen. De beoordeling voor deze indicator blijft daarom negatief.

6.6.11 Economisch vitaal

Werkgelegenheid

Koers (+)

De kern van de nieuwe koers is de ambitie om Deventer te zijn waar je niet alleen woont, maar uitdrukkelijk ook werkt. De voorziene groei van de stad, met de beoogde toename van inwoners en woningen, is dan ook direct gekoppeld aan het versterken van de arbeidsmarkt. Dit wordt gedaan door specifiek in te zetten op het aantrekken en behouden van doelgroepen die bijdragen aan een sterke en diverse arbeidsmarkt, zoals jongeren, studenten, starters en praktisch geschoolden.

Een essentieel aspect van deze koers is de verzekering dat de ruimte voor werken meegroeit met de bevolkings- en woninggroei. Dit betekent dat er actief gezocht wordt naar mogelijkheden om het aantal arbeidsplaatsen en de fysieke ruimte voor bedrijven te laten toenemen. Een concreet voorbeeld hiervan is de planning voor de realisatie van een nieuw bedrijventerrein van minimaal 45 hectare, specifiek bedoeld voor MKB-bedrijven die ruimte nodig hebben.

Naast nieuwe fysieke ruimte, wordt ook ingezet op het optimaliseren van bestaande werklocaties en het creëren van nieuwe typen werkplekken. Zo worden gebieden als de schil rond het centrum, inclusief het stationsgebied en Havenkwartier, getransformeerd tot gemengde woonwerkwijken die aantrekkelijk moeten zijn voor innovatieve, creatieve bedrijven en de kenniseconomie. De nadruk ligt op het faciliteren van een innovatieve, duurzame economie die banen genereert voor alle lagen van de bevolking. Het blijft natuurlijk wel afhankelijk van de markt economie in hoeverre de stad Deventer in deze richting kan groeien, en in hoeverre er daarmee echt voor alle lagen van de bevolking ook banen bijkomen. Dit blijft onzeker.

Het lijkt er op dat de relatief 'beperkte' ambitie op woningbouw (ten opzichte van de meest ambitieuze alternatieven) samen hangt met de beperkte ruimte die er is voor nieuwe bedrijventerreinen. De gemeente lijkt hier voor te sorteren op het feit dat met beperkte groei aan bedrijvigheid, er ook beperkte groei aan werkgelegenheid kan zijn. De beoordeling is daarom voorzichtig positief.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer richt zich in de omgevingsvisie op het versterken van bestaande economische sectoren en het vergroten van de veerkracht van de arbeidsmarkt. De nadruk ligt op de maakindustrie, techniek, ICT, zakelijke en ingenieursdiensten, circulaire bouw en energie. Deze stuwende sectoren vormen de pijlers van een duurzame en toekomstbestendige economie binnen de Regio Stedendriehoek.

De visie is gericht op het behoud van de relatief hoge werkgelegenheid in verhouding tot het aantal inwoners. Het is niet wenselijk dat de bevolking groeit zonder een evenredige toename van banen. Daarom wordt gestreefd naar een evenwichtige ontwikkeling waarbij ruimte voor werken, innovatie, voorzieningen en arbeidsplaatsen meegroeit met het aantal inwoners. In gemengde woon-werkgebieden liggen kansen om in hoogstedelijke dichtheden functies te combineren en doelgroepen aan te trekken die belangrijk zijn voor de regionale economie, zoals studenten, young professionals en personeel voor kritische sectoren.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) wordt een licht positief effect op de werkgelegenheid verwacht. De versterking van innovatieve sectoren, verduurzaming van bedrijvigheid en verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt dragen bij aan meer werkzekerheid en nieuwe banen in onder andere de energie- en circulaire sector.

De balans tussen woninggroei en werkgelegenheid blijft echter kwetsbaar. De sterke woningbouwopgave kan leiden tot toenemende forensenstromen, wanneer de groei van lokale werkgelegenheid achterblijft bij de bevolkingsgroei. Daarnaast beperkt het ontbreken van uitbreidingslocaties de fysieke ruimte voor nieuwe vestigingen en bedrijvigheid.

Verdienmogelijkheden

Koers (0)

De koers zet expliciet in op het blijven en worden van een woon- én werkgemeente. De groei van de stad wordt gezien als een manier om de arbeidsmarkt en economie te versterken. Dit resulteert direct in het creëren en versterken van verdienmogelijkheden voor diverse groepen binnen de Deventer economie. Een cruciaal punt is dat de ruimte voor werken meegroeit met de stad. Dit vertaalt zich in concrete plannen die verdienkansen moeten bieden. Zo wordt er een nieuw bedrijventerrein gepland van minimaal 45 hectare dat specifiek is bestemd voor in en aan Deventer gebonden MKB-bedrijven die ruimte nodig hebben en zich niet goed laten mengen. Doordat de locatie hiervoor echter nog niet duidelijk is, kan ook niet met zekerheid worden gezegd dat deze verdienmogelijkheden zich op korte termijn realiseren.

Er is ook ruimte voor specifieke detailhandelsconcepten die aansluiten op de groeiende lokale markt en vastgoedwensen van ondernemers. Voor landbouwers in het buitengebied erkent de koers de uitdagende opgave, maar benoemt ook expliciet ondersteuning en nieuwe economische dragers. Voorbeelden hiervan zijn mogelijkheden in natuur- en landschapsbeheer, de productie en verwerking van biobased bouwmaterialen, en (verblijfs)recreatie. Agrariërs worden zelfs genoemd als potentiële producenten van energie. Wel is nog de vraag in hoeverre al die ambities voor landeigenaren en agrariërs niet kunnen clashen met provinciale en landelijke regels over energieproductie, en de uitdaging van trage netverzwaring.

De focus op inbreiding voor extra woningbouw, betekent dat de druk op landbouwgrond relatief beperkt blijft. Door het grote aantal opgaven blijft het onvermijdelijk dat voor sommige boeren, de verdienmogelijkheden vanaf het land afnemen. Aan de andere kant, een beperktere groei betekent minder economische kansen voor ondernemers die vooral baat zouden hebben van een sterkere groei van het aantal woningen in de stad. Bij elkaar is de beoordeling op dit aspect Neutraal.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

De omgevingsvisie van Deventer richt zich op het versterken van verdienmogelijkheden via een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt. Deventer wil economische groei koppelen aan brede welvaart door de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en bedrijfsleven te verbeteren.

De nadruk ligt op kennis- en ketenintensieve sectoren (maakindustrie, ICT, energie, circulaire bouw) die hogere inkomens en structurele werkzekerheid kunnen opleveren. Binnen de RegioRegio Stedendirehoek wordt samengewerkt aan scholing, innovatie en ondernemerschap, met specifieke aandacht voor duurzame technologieën en technische opleidingen. Ook worden lokale initiatieven voor talentontwikkeling en maatschappelijke participatie ondersteund om inwoners beter te laten profiteren van economische groei. Directe inkomensmaatregelen ontbreken, maar de visie stuurt via ruimtelijke en economische kaders op een economie die meer toegevoegde waarde creëert.

Ten opzichte van de referentiesituatie is het verwachte effect op verdienmogelijkheden overwegend positief. Door versterking van kennisintensieve sectoren, scholing en aansluiting tussen werk en onderwijs, stijgt het gemiddeld besteedbaar inkomen op termijn. Vooral hogere en middelbare opleidingsniveaus profiteren van nieuwe banen in duurzame technologie en zakelijke dienstverlening.

Er blijft echter een risico dat lage inkomensgroepen minder direct meedelen in de groei, doordat de visie vooral inzet op innovatie en het maken van woonwerkgebieden, waar weinig ruimte zal zijn voor grootschalige maakindustrie.

6.6.12 Natuurlijke hulpbronnen

Drinkwater (0)

Koers (0)

De gemeente baseert haar aanpak voor het borgen van voldoende drinkwater op landelijk en provinciaal beleid, en over gemeentegrenzen heen te kijken. Er is veel aandacht aan waterbeheer in de brede zin met maatregelen voor circulaire watersystemen, waterbesparing, bescherming van grondwater en de ambitie te werken aan een drinkbare IJssel. Dit laatste doel wordt ondersteund door het streven naar een sterke reductie van lozingen in samenwerking met bedrijven en overheden, wat direct bijdraagt aan het verbeteren van deze potentiële drinkwaterbron, vooral van belang in droge periode. Naast het verbeteren van de bronkwaliteit, besteedt het document ook aandacht aan het efficiënter omgaan met water. Een grote ambitie is de vermindering van watergebruik per huishouden, maar het blijkt moeilijk voor de gemeente om dit op huishoudelijk niveau te beïnvloeden. In nieuwe wijken zorgt de implementatie van een circulair watersysteem voor het hergebruik van hemelwater.

Naast de directe maatregelen die uit hierboven genoemde ambities volgen, ligt in de koers een sterke nadruk op een robuust grond- en oppervlaktewatersysteem dat zowel berging in natte als levering in droge perioden moet garandeert. De aandacht voor water en bodem als leidend principe bij locatiekeuzes door verstedelijking op hogere delen te concentreren, draagt bij aan het beschermen van lagere, mogelijk waterrijkere gebieden.

Hoewel de directe productie en distributie van drinkwater niet in detail worden beschreven, zijn de genoemde maatregelen gericht op het verbeteren van (potentiële) waterbronnen, waterhoudend vermogen van de bodem en het verminderen van de vraag (vraagbeheersing). Het groeiende inwonertal in combinatie met klimaatverandering en de huidige en toekomstige drinkwatertekorten, maken deze maatregelen van cruciaal belang om de beschikbaarheid en kwaliteit van waterbronnen voor drinkwater in de toekomst te kunnen garanderen.

*Ontwerp-omgevingsvisie (+)**

Deventer richt zich in de omgevingsvisie op het duurzaam en zuinig gebruik van drinkwater, in samenhang met bodem- en waterbeheer. De nadruk ligt op het verminderen van drinkwaterverbruik (van circa 129 naar 100 liter per persoon per dag), het versterken van infiltratie en het vasthouden van regenwater binnen de groenblauwe hoofdstructuur. Deze maatregelen moeten de natuurlijke aanvulling van de grondwatervoorraad verbeteren en de druk op de drinkwatervoorziening verminderen.

Daarnaast wil Deventer via een betere regie op de ondergrond en de afstemming binnen de waterketen de kwetsbaarheid van de drinkwatervoorziening verkleinen. Dit gebeurt onder andere door integratie van water- en bodemprincipes in ruimtelijke plannen en door samenwerking met waterschappen en drinkwaterbedrijven. Nieuwe productielocaties of uitbreiding van zuiveringscapaciteit worden niet voorzien; de nadruk ligt op efficiënt gebruik, natuurlijke aanvulling en bescherming van bestaande bronnen.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) is het verwachte effect op de drinkwatervoorraad licht positief. Door de combinatie van vraagreductie, infiltratie en regie op de waterketen neemt de druk op de bestaande voorraad af, waardoor toekomstige tekorten minder waarschijnlijk worden. De natuurlijke aanvulling via regenwaterinfiltratie en het beperken van piekafvoer versterken bovendien de grondwateraanvulling in droge perioden.

* De effectiviteit hangt af van de mate waarin inwoners en bedrijven hun waterverbruik daadwerkelijk verminderen en de infiltratiemaatregelen op wijkniveau worden gerealiseerd. Er staat een grote druk op de drinkwatervoorraad door het toenemende aantal woningen. Klimaatverandering (langdurige droogte, hogere temperaturen) blijft een onzekere factor die het totale effect kan temperen. De ambitie om persoonlijk drinkwatergebruik te reduceren tot 100 liter per persoon ligt grotendeels buiten de invloedssfeer van de gemeente zelf.

Minerale & fossiele grondstoffen

Koers (+)

De term 'minerale en fossiele grondstoffen' komt niet direct terug in de koers. Wel wordt het onderwerp impliciet en expliciet benaderd via de sterke focus van het document op circulariteit, de biobased economie en de energietransitie. Het document benadrukt de overgang van een lineaire naar een circulaire en uiteindelijk zelfs regeneratieve economie. Een cruciaal onderdeel van die transitie is het verminderen van het gebruik van primaire, niet-hernieuwbare bronnen zoals fossiele brandstoffen en minerale grondstoffen.

Concrete maatregelen en intenties zijn het gasloos maken van nieuwe bedrijventerreinen, het toepassen van circulaire principes in bouw en bedrijfsvoering, het stimuleren van biobased bouwen en de teelt van biobased materialen, het opzetten van circulariteitshubs en het bevorderen van hergebruik van materialen en grondstoffen. Ook de energietransitie, met inzet op lokale, duurzame bronnen zoals geothermie, aquathermie, bio- en groengas, groene waterstof en elektrificatie van transport, draagt direct bij aan het verminderen van de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen.

De focus op het sluiten van materiaalkringlopen, het bevorderen van hergebruik en de transitie naar duurzame energiebronnen laat zien dat de gemeente een proactieve houding aanneemt om de impact van het gebruik van minerale en fossiele grondstoffen te verminderen.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer zet in de omgevingsvisie in op een versnelling van de circulaire economie door hergebruik van grondstoffen en materialen in de bouw en openbare ruimte. De stad wil grondstofkringlopen sluiten via regionale circulaire hubs, met name op bedrijventerreinen als Bergweide en Kloosterlanden, waar inzameling, sortering en opslag van herbruikbare materialen worden georganiseerd.

Daarnaast stimuleert Deventer biobased en demontabel bouwen om materiaalstromen beter te benutten en afval te reduceren. Binnen binnenstedelijke herstructureringsprojecten (zoals Rotokwartier en De Kien) wordt nadrukkelijk gekeken naar modulaire bouw en materiaalefficiëntie.

De visie richt zich op het beperken van fossiele grondstofafhankelijkheid door te investeren in hernieuwbare en herbruikbare alternatieven, gekoppeld aan het beleid voor duurzame energie en mobiliteit. Door deze aanpak wil Deventer bijdragen aan de regionale circulaire strategie van de Stedendriehoek en de lokale leveringszekerheid van grondstoffen verbeteren.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) levert de omgevingsvisie een duidelijk positief effect op het aspect minerale en fossiele grondstoffen. Door de combinatie van circulaire hubs, hergebruik van bouwmaterialen en stimulering van biobased alternatieven neemt de afhankelijkheid van primaire grondstoffen af en stijgt het aandeel hergebruikte materialen.

De circulaire aanpak in Bergweide en Kloosterlanden versterkt bovendien de regionale logistieke ketens en draagt bij aan vermindering van afvalstromen. Wel bestaan er onzekerheden rond de kwaliteit van retourmaterialen, de handhaving van milieunormen en de regionale afstemming van logistiek. Ook vraagt de overgang naar circulair bouwen om gedragsverandering bij ontwikkelaars en aannemers. De huidige staat van de leefomgeving is op deze aspecten (net als in de rest van de Nederlands economie) matig, en de koers zal hier positief maar wel beperkt aan bijdragen om de situatie te verbeteren.

Circulariteit

Koers (+)

De omgevingsvisie van Deventer besteedt expliciet en ruim aandacht aan het thema circulariteit als een belangrijke pijler binnen de duidelijke ambitie om te transformeren van een lineaire naar een regeneratieve

economie. Het doel is dat deze transitie in 2050 gerealiseerd is en daarvoor moeten in 2040 de bijbehorende doelen al voor een groot deel binnen bereik zijn.

De gemeente positioneert circulariteit niet als een op zichzelf staand thema, maar integreert het in diverse beleidsvelden zoals woningbouw, bedrijvigheid, erfgoed en het landelijk gebied. Er zijn concrete maatregelen, zoals het bouwen volgens circulaire principes inclusief het slim toepassen en hergebruiken van materialen en bouwen met biobased materialen. Er komen circulariteitshubs in wijken en wooncomplexen om circulair handelen (repareren, delen tweedehands) te bevorderen. Daarnaast wordt de rol van erfgoed als inspiratiebron voor de circulaire economie benoemd, wat de verbinding legt met bestaande structuren en herbestemming stimuleert. Ook het creëren van ketens om grondstoffen steeds opnieuw te gebruiken en het benutten van de haven voor transport van grondstoffen voor een circulaire maak-economie benadrukken de integrale benadering, en vereiste voor een transitie binnen een samenleving.

Al met al is er dus sprake van een breed gedragen ambitie en concrete aanknopingspunten om circulariteit in de praktijk te brengen. De bevordering van teelt van lokaal hout en biobased materiaal draagt bij aan de circulariteit.

Overigens blijft het onduidelijk welke randvoorwaarden er nodig zijn om deze transitie grootschalig en tijdig te realiseren. De uitwerking van de concrete, praktische aspecten zoals de benodigde randvoorwaarden, financiële ondersteuning en het specifieke transitietempo blijft op hoofdlijnen. Denk bijvoorbeeld aan de beschikbaarheid van (bio)grondstoffen, netcapaciteit, wetgeving en hoe de gemeente bedrijven en burgers wil ondersteunen bij de vaak kostbare omschakeling.

Ontwerp-omgevingsvisie (+)

Deventer zet in de omgevingsvisie in op een circulaire economie waarin voldoende milieuruimte wordt gereserveerd voor circulaire bedrijven. Bedrijventerreinen als Bergweide en Kloosterlanden worden aangewezen als circulaire knooppunten binnen de Regio Stedendriehoek, waar bedrijven zich kunnen vestigen die werken met hergebruik, sortering, opslag en verwerking van secundaire grondstoffen.

Daarnaast stimuleert de gemeente het hergebruik van bouwmaterialen in stedelijke vernieuwing, de toepassing van biobased materialen, en het ontwikkelen van modulaire en demontabele bouwsystemen. Door het versterken van deze ketens wil Deventer de behoefte aan nieuwe grondstoffen verkleinen en de milieuruimte efficiënt benutten.

De gemeente zet hierbij ook in op een goede ruimtelijke inpassing van circulaire bedrijvigheid, zodat economische groei hand in hand gaat met milieubescherming en leefkwaliteit.

Ten opzichte van de referentiesituatie (2050) wordt een positief effect verwacht op circulariteit. Door de expliciete reservering van milieuruimte voor circulaire bedrijven en de ontwikkeling van regionale hubs neemt de capaciteit toe voor hergebruik, recycling en circulaire productie. Dit draagt bij aan een duurzamer grondstofgebruik en een lagere milieudruk per eenheid economische activiteit. Deze regionale hubs staan in samenhang met lokale circulaire hubs, plekken waar inwoners hun circulair handelen kunnen vergroten. Dit zijn plekken waar delen, repareren en tweedehands centraal staan.

De omgevingsvisie heeft evenwel weinig directe aandacht voor circulariteit in het bouwen of vernieuwen van woningen. Er blijft een risico dat door de grote druk om meer woningen te bouwen, circulariteit in het bouwproces (wat tot hogere kosten en vertraging kan leiden) niet wordt geprioriteerd. Het is niet duidelijk in hoeverre de initiatieven die de gemeente neemt, ook later kunnen worden omgezet in concrete eisen voor bouwprojecten bij vergunningverlening. De interpretatie van de visie als kader voor circulariteit in woningbouwprojecten blijft op circulariteit onduidelijk.

Er blijven echter onzekerheden bestaan over de snelheid van implementatie, de marktacceptatie van circulaire producten, en de praktische afstemming van milieuruimte en regelgeving. Ook de druk van woningbouw en stedelijke verdichting kan de beschikbare ruimte voor circulaire bedrijvigheid (welke een hoge milieucategorie kan vereisen) beperken.

BEOORDELING KANSEN EN RISICO'S VAN NIEUWE ONTWIKKELINGEN UIT DE ONTWERP-OMGEVINGSVISIE

7.1 Inleiding

De ontwerp-omgevingsvisie voorziet in een aantal grote nieuwe woningbouw ontwikkelingen, met daarbij gerelateerde infrastructurele ingrepen. Er wordt een hoge ambitie gesteld van het bouwen van 11000 tot 13000 woningen ten opzichte van de referentie, waarvan er reeds 1500 zijn gerealiseerd. Dat betekent een rest opgave van 11500. Deels zijn deze al geprogrammeerd in bestaande ontwikkelingen, maar voor een groot deel ook nog niet. Daarvoor heeft de gemeente zoeklocaties voor nieuwe woningbouw. Vier zoeklocaties zijn in detail opgenomen in de omgevingsvisie, waarvan er 3 op de kaart staan als kansrijk om voor 2040 gerealiseerd te zijn:

- Baarlerhoek (uitleglocatie ten noorden van Schalkhaar);
- Bergweide 3 (Transformatie van een bedrijventerrein in samenhang met andere woningbouwopgaven in het gebied);
- Stadsland (bouwen van een nieuwe wijk aan de andere kant van de IJssel).

Er wordt ook gesproken over een kleine locatie 'vijfhoek zuid oost', maar deze is in de visie uitgesloten. Bouwen op het Stadsland is ook zeer onzeker, omdat dit waarschijnlijk alleen kan in samenhang met realisatie van een bypass voor de IJssel. Het gebied van Stadsland is voorlopig ook gereserveerd voor deze bypass.

Gebiedsspecifieke beoordelingen

Voor de 3 zoeklocaties die nog wel als potentieel kansrijk worden gezien voor woningbouw (of in geval van Bergweide 3, een combinatie van wonen en werken), is in dit hoofdstuk een specifieke beoordeling gemaakt. De specifieke kansen en risico's die gepaard kunnen gaan voor de omgeving worden in kaart gebracht voor de 3 zoeklocaties. Dit is geen volledige beoordeling op het detailniveau van een gebiedsprogramma. Deze locaties zijn zoeklocaties, waardoor er buiten de wens om hier te bouwen en een raming over het aantal woningen, geen andere details beschikbaar zijn.

Niet voor alle 12 thema's uit het Deventer Rad van de Leefomgeving zijn hier kansen en risico's geformuleerd. Dit betekent niet dat er op de niet benoemde thema's geen relevante overwegingen kunnen zijn. Het gaat hier echter om de zeer vroege planfase, waardoor er voor sommige thema's minder informatie beschikbaar is om zinvol over kansen en risico's te kunnen beoordelen.

Verder, voor sommige thema's 'klimaatneutraal' of 'natuurlijke hulpbronnen' zijn de maatregelen uit de ontwerp-omgevingsvisie gemeente-overstijgend, waarbij er geen specifieke overwegingen zijn voor de individuele zoeklocaties die wezenlijk anders zijn dan in andere delen van de gemeente.

De cumulatieve effecten van het toevoegen van een groot aantal woningen zijn al onderzocht via de alternatieven. Het doel van dit onderdeel is dan ook om na te gaan wat de gebiedsspecifieke risico's en kansen kunnen zijn voor de lokale omgeving.

Informatie uit programma Wonen Ruimte Stad

omgevingsvisie zelf blijft in haar beschrijving beperkt over de woningbouw ontwikkelingen, maar verwijst wel naar de varianten uit het Programma (Routekaart) Wonen, Ruimte, Stad. Omdat dit WRS programma dient als bouwsteen voor de omgevingsvisie, is de informatie over de varianten uit het WRS programma ook meegenomen in de beoordeling.

De tekeningen over de **varianten** die zijn opgenomen komen uit het programma Wonen Ruimte Stad, maar zijn niet overgenomen in de visie. Belangrijk om te vermelden is dat dit slechts indicatieve tekeningen zijn, die geen betekenis hebben voor de uiteindelijke invulling van het plan. Wel is het zinvol om ze te overwegen omdat zij de boven en ondergrens van het aantal woningen per gebied representeren. Daarom is voor elk van de 3 woningbouw ontwikkelingen nagegaan.

Voor elk relevant milieuthema, is in de beoordeling kort nagegaan of er tussen de varianten duidelijke verschillen zijn in kansen en risico's.

7.2 Stadsland

7.2.1 Samenvatting van het voornemen

Op het moment dat er meer duidelijkheid is over de reservering voor een hoogwatergeul voor de IJssel, kijkt de gemeente naar mogelijke realisatie van woningbouw in combinatie met natuur, cultuurhistorie, recreatie en water. Daarvoor is een verkenning gedaan naar toevoeging van tussen de 1.100 en 1.800 woningen aan de woningvoorraad. De verkenning is opgezet als een gemengd woonmilieu, met een primaire focus op wonen. De beoogde functiemix bestaat uit 90 % wonen en 10 % voorzieningen en werken, zodat er een levendige, stedelijke omgeving ontstaat waarin verschillende functies elkaar versterken.

Notitie over bypassreservering

De woningbouwontwikkeling van Stadsland wordt belemmerd door onzekerheid over een mogelijke IJsselbypass. Het gebied is voorlopig gereserveerd voor een binnendijkse hoogwatergeul, waarvan het nut en de noodzaak nog door het Rijk worden onderzocht binnen Ruimte voor de Rivier 2.0. Het is waarschijnlijk dat het Stadsland alleen kan worden ontwikkeld in samenhang met de bypass zelf.

Zolang hierover geen besluit is genomen (verwacht tussen 2025 en 2029), kan de locatie niet worden ontwikkeld. Woningbouw blijft daarmee ondergeschikt aan toekomstige waterveiligheidsmaatregelen voor Deventer en de IJssel.

De inhoud van dit hoofdstuk is met name bedoeld als beslisinformatie voor in de toekomst, mocht de bypass reservering vervallen.

Type ontwikkeling

Het plan voorziet in twee woonmilieus: het 'Groen stadskwartier' en het 'Woon-werkkwartier'. Deze sluiten aan bij de compacte stadsgedachte binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS). De ontwikkeling krijgt een hogere dichtheid, waardoor de bebouwde oppervlakte relatief klein blijft. Dit maakt ruimte vrij voor een robuust groen raamwerk met veel collectieve zones voor ontmoeting, waterberging, natuur, biodiversiteit en stadslandbouw.

Op het gebied van mobiliteit richt het plan zich op het optimaal benutten van de nabijheid van de binnenstad en het station. Het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, MaaS, Parkeren) staat centraal, waarbij de fiets de belangrijkste vervoersvorm is. Auto's worden centraal geparkeerd op loopafstand van de woningen, wat bijdraagt aan een autoluwe en leefbare omgeving.

Varianten

Er zijn twee varianten gepresenteerd in het programma Wonen Ruimte Stad (WRS). Variant A voorziet minder ruimte voor bouwvelden en tussen de 1100 en 1300 woningen. Variant B geeft meer ruimte voor wonen, voor tussen 1600 en 1800 woningen.

Deze plaatjes zijn niet bedoeld als ontwerp, maar om te laten zien wat het verschil zou zijn tussen verschillende aantallen woningen.

Afbeelding 7.1 Variant A (links) en B (rechts)

Doelgroep

Stadsland wordt beschouwd als een kansrijke locatie voor een breed scala aan stedelijk georiënteerde doelgroepen. De hoofddoelgroepen zijn opstroomende gezinnen, de stadse topklasse, stedelingen, jonge toestromers en stedelijke pioniers. Daarnaast is er ook aandacht voor aanvullende doelgroepen, met name jongeren en sociale huurders, zodat een gevarieerde en inclusieve wijk ontstaat.

7.2.2 Kansen en risico's Stadsland

Voor elk van de thema's uit het Rad van de Leefomgeving is nagegaan of er reeds kansen en risico's te benoemen zijn over deze geplande ontwikkeling. Het feit dat het Stadsland alleen ontwikkelt kan worden als het Rijk de bypass reservering wegneemt, is hierbij een gegeven.

De volgende tabellen geeft aan voor welke omgevingsaspecten uit het Rad er kansen en risico's zijn. De belangrijkste overwegingen worden vervolgens onder de tabel in de tekst nog samengevat als korte conclusie.

Voor 6 / 12 Thema's uit het Deventer Rad van de Leefomgeving zijn er kansen en risico's geformuleerd voor het Stadsland.

Fijn Wonen

Relevantie: De primaire ambitie is het realiseren van een aanzienlijk aantal woningen in een uniek woonmilieu.

Tabel 7.1 Kansen en risico's voor het thema Fijn Wonen

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Passend woning aanbod	De locatie biedt potentie voor de realisatie van 1.100 tot 1.800 woningen. Dit is daarmee de grootste potentiële woonlocatie in de omgevingsvisie. De locatie is ook erg aantrekkelijk, omdat het nabij het centrum is, ver van industriegebieden, dichtbij de IJssel, en in een rustige omgeving. Vanuit dit perspectief vanuit Fijn Wonen, is het Stadsland de meest ideale locatie om woningen te realiseren.	Het bouwen dicht bij de IJssel en in lage gebieden onder invloed van hoog grondwater zal duurder zijn dan gemiddeld. Dit kan de betaalbaarheid beïnvloeden, met name voor het realiseren van de 30 % sociale huur bij implementatie van de 30 - 40 - 30 regel uit de omgevingsvisie.
Voorzieningen aanbod	De ontwikkeling is gericht op de toevoeging van voorzieningen (maatschappelijk, commercieel) aanvullend op de wijk De Hoven. Het zal betekenen dat er voor de Hoven waarschijnlijk extra lokale voorzieningen komen zoals een supermarkt, waardoor inwoners minder vaak de IJssel hoeven over te steken.	De wens om centraal te parkeren in hubs in plaats van op straat, vraagt om hogere investeringen in centraal beheerde parkeergelegenheden. Ook zal dit sommige potentiële bewoners afschrikken.

Invloed varianten: Variant B met meer woningen (tot 1800) geeft een groter perspectief voor het realiseren van lokale voorzieningen, omdat deze namelijk dan rendabeler zijn. Voor de wijk de Hoven betekent dit een toename van het voorzieningen aanbod. De variant met minder woningen biedt minder perspectief aan ondernemers voor het realiseren van lokale voorzieningen, maar behoudt wel een groter uitloopegebied, wat ook een voordeel is voor zowel inwoners van de Hoven, het Stadsland, en de gemeente Voorst. Aan de andere kant, zorgt de variant met minder woningen voor een lagere extra druk op de Voorzieningen in de binnenstad en de gemeente Voorst.

Veilige Leefomgeving

Relevantie: De locatie Stadsland bevindt zich in een risicogebied langs de IJssel, waardoor de waterveiligheid een fundamentele en sturende randvoorwaarde is voor elke vorm van ontwikkeling.

Tabel 7.2 Kansen en risico's voor het thema Veilige Leefomgeving

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Water-Veiligheid en Externe Veiligheid	N.v.t.	Het gebied loopt bij een dijkdoorbraak een zeer hoog risico op zeer hoge waterdieptes, in lijn met de huidige situatie in de Hoven en sommige wijken nabij de binnenstad (Riverenwijk). Er bestaat nog onzekerheid over de termijn waarop het Rijk de bypass wil realiseren, en dan ook de precieze ligging ervan. Als het Rijk beslist dat de bypass om het stadsland heen wordt gelegd met voldoende blijvende dijken voor het gebied, dan betekent dit ook dat het risico op dijkdoorbraak afdoende laag is om de bestaande stad te beschermen, in lijn met het beschermingsniveau van de Hoven. Dat zou ook ruimte openen voor de ontwikkeling van Stadsland.
	N.v.t.	De locatie ligt nabij relevante bronnen voor externe veiligheid, waaronder het spoor (transport van gevaarlijke stoffen). Met ontwikkeling van Stadsland zullen transporten met gevaarlijke stoffen aan beide zijden door een woongebied gaan.

Invloed varianten: De variant met meer inwoners (Variant B) zorgt voor een groter groepsrisico nabij risicobronnen relevant voor externe veiligheid. Dit maakt Variant A positiever op het gebied van externe veiligheid.

Gezonde Leefomgeving

Relevantie: Het sturen op een gezonde leefomgeving is een overkoepelend thema voor alle planuitwerkingen. Voor Stadsland is de nabijheid van vervuilende en geluid producerende infrastructuur van belang.

Tabel 7.3 Kansen en risico's voor het thema Gezonde Leefomgeving

Aspect	Kansen	Risico's en belemmeringen
Geluid en luchtkwaliteit	De locatie Stadsland heeft een grotere kans dan 'uitleglocaties' aan de noordoostkants van de stad, om succesvol om te gaan met een verregaande invoering van het STOMP principe. Dit, door de nabijheid van de binnenstad en daarmee de goede loop en fietsbereikbaarheid. Het STOMP principe kan bij de Hoven ook worden beschermd, door de aanrijroute voor auto's aan de noordkant te realiseren, en daarmee de verbinding met de Hoven te stimuleren via lopen, stappen en openbaar vervoer.	De locatie ligt nabij het spoor en de Lage Steenweg, wat leidt tot geluidsuitstraling. Dit vereist akoestisch onderzoek en mogelijke maatregelen. De visie presenteert een extra derde brug over de IJssel aan de Noordzijde als optie. Dit is een logische indeling, ook omdat de auto aanrijroute vanuit het Noorden wordt ingetekend. Evenwel wordt de derde brug niet gekoppeld aan de realisatie van Stadsland. Zonder derde brug zou de realisatie van Stadsland tot een hoge belasting leiden van de wegen in de gemeente Voorst, aan de westkant van Stadsland tot aan de Wilhelminabrug.
Hittestress en ervaren gezondheid	De te realiseren woonconcepten moeten vernieuwend en groen zijn, en dit betekent dat er een goede kans is om overmatige hittestress in de stad in de referentiesituatie zoveel mogelijk te voorkomen. De nabijheid van de IJssel en groene inrichting draagt ook sterk bij aan een goede ervaren gezondheid, door het stimuleren van bewegen.	De hoge dichtheid, vergelijkbaar met de binnenstad, kan wel betekenen dat er risico's zijn op hittestress als het openbare groen in het bebouwde gebied zich niet goed ontwikkelt of niet goed wordt onderhouden.

Invloed varianten: Variant A met haar hogere aandeel openbaar groen biedt meer voordelen voor de ervaren gezondheid, doordat er meer toegankelijk openbaar groen is. Variant B biedt meer ruimte aan meer mensen waardoor de druk op de woningmarkt meer afneemt, en waardoor meer mensen het verwachte fijne woonklimaat op het Stadsland kunnen ervaren. Er is geen duidelijke voorkeursvariant te formuleren op basis van het thema Gezonde Leefomgeving.

Natuurlijke Systemen (Bodem en Water)

Relevantie: De lage ligging van Stadsland maakt watervraagstukken sturend. Vanuit de bestaande wijk zijn er zorgen geuit over de hydrologische situatie, en of de realisatie van stadsland indirect kan zorgen voor wateroverlast in de Hoven

Tabel 7.4 Kansen en risico's

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Grondwater	De ontwikkeling biedt een kans voor een klimaatadaptieve ontwikkeling en het toepassen van vernieuwende, groene woonconcepten die ruimte	Het gebied is een voormalige uiterwaarde en staat waarschijnlijk onder invloed van hoge grondwaterstanden.

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
	bieden voor het bergen en (her)gebruiken van regenwater.	Er is op moment van schrijven geen gedetailleerde hydrologische informatie beschikbaar om na te gaan of de bebouwing van Stadsland een gevolg heeft voor de waterhuishouding in de Hoven.
	n.v.t.	De ontwikkeling moet rekening houden met de invloed van hoog grondwater, wat maakt dat er geen mogelijkheid is om functies toe te voegen onder maaiveld.

Invloed varianten: belang is de invloed van de grotere bebouwde zone in Variant B op de afwatering van het gebied. Dit is nu niet te beoordeling zonder hydrologische doorrekening van de twee varianten.

Gezonde Natuur

Relevantie: Het gebied grenst aan het Natura 2000-gebied de Rijntakken en is onderdeel van de groenblauwe hoofdstructuur. Het behoud van natuurwaarden is een wettelijke en beleidsmatige randvoorwaarde.

Tabel 7.5 Kansen en risico's voor het thema Gezonde Natuur

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Natura 2000	De woningbouwontwikkeling moet hand in hand gaan met behoud en versterking van de groenblauwe structuur als groene buffer tussen Deventer en Twello.	Het gebied grenst aan het Natura 2000-gebied de Rijntakken. Natuurbelangen hebben hier veelal prioriteit, naast waterveiligheid. Omdat het zo nabij het natuurgebied ligt, zijn er waarschijnlijk relevante effecten voor foerageergebieden voor broedvogels, gerelateerd aan de Rijntakken. Dit betekent dat er voor sommige beschermde en/of niet-beschermde soorten randeffecten zullen optreden. Deze moeten worden meegenomen in de vergunningverlening. De realisatie van een woongebied zo dichtbij Natura 2000 zorgt verder onvermijdelijk voor toegenomen stikstofuitstoot en depositie op Natura 2000.
	De nabijheid van de IJsselzone, landgoederen en een stadspark maakt het gebied aantrekkelijk voor recreatieve uitloop.	Er zijn zorgen zijn geuit over de consequenties voor de natuurwaarden in en rond het plangebied. Sommige bestaande natuurwaarden zullen minder worden, waar andere (stads-gerelateerde) natuurwaarden worden versterkt mits de groene ontwikkeling binnen het plan wordt gerealiseerd.

Invloed varianten: Beide varianten voorzien een aanzienlijke bouwopgave, alleen Variant A heeft een grotere eigen ontwikkeling van groen gebied. Variant A komt daarmee ten goede aan de groenblauwe hoofdstructuur, en behoudt ook meer zijn rol als uitloopgebied voor natuurrecreatie. Bij Variant B is deze functie grotendeels verdwenen, door de kleinschaligheid van het overgebleven groene gebied. Variant A is hier duidelijk positiever voor het Thema Natuur.

Bereikbaar

Relevantie: De nabijheid van de binnenstad en het Centraal Station is een van de grootste kwaliteiten van de locatie.

Tabel 7.6 Kansen en risico's voor het thema Bereikbaar

Aspect	Kansen	Risico's en Belemmeringen
Bereikbaarheid OV	De historische binnenstad is op circa 5 minuten fietsafstand en het Centraal Station op circa 7 minuten fietsafstand. Ook station Twello is goed bereikbaar. De nabijheid van het centrum betekent ook dat het openbaar vervoer via een busverbinding over de Wilhelminabrug goed beschikbaar is.	Het mobiliteitsconcept mag geen doorgaand autoverkeer langs De Worp toestaan. De straten in de Hoven zijn niet ingericht hierop. Tegelijkertijd, is het wenselijk als eventuele voorzieningen die worden gerealiseerd in de wijk ook toegankelijk zijn per auto voor inwoners van de Hoven. Het zal leiden tot extra afstand en reistijd voor inwoners die per auto willen komen, om voorzieningen zoals een winkel te bereiken op het Stadsland. Het gebrek aan doorgaande verbinding via de Worp naar de Wilhelminabrug is een belemmering voor bereikbaarheid via OV. Daar zal een specifieke oplossing voor benodigd zijn, zoals een bussluis.
Modal split	Het mobiliteitsconcept richt zich op het optimaal benutten van de nabijheid van binnenstad en station, waarbij de fiets als hoofdtransport centraal staat (STOMP-principe).	De hoofdontsluiting voor autoverkeer is alleen mogelijk via de gemeente Voorst, tenzij de derde brug wordt gerealiseerd. Dit betekent dat voor een goede verbinding met de stad Deventer per auto, de derde brug een belangrijk voordeel is voor de realisatie van Stadsland. Zonder derde brug neemt de reistijd richting de stad Deventer per auto toe.
Bereikbaarheid fiets	De fietsverbindingen met de stad kunnen worden versterkt door de aanleg van een nieuwe spoortunnel voor fietsers en het verbreden van het fietspad op de spoorbrug (F344).	In zowel de omgevingsvisie als het onderliggende programma Wonen Ruimte Stad, worden de investeringskosten voor fiets, loop en parkeerruimte als potentieel obstakel genoemd. Het is opmerkelijk dat reeds op visieniveau de kosten al op deze manier worden genoemd. De ontwikkeling van het STOMP principe loopt hierdoor gevaar als de gemeente niet bereid is om te investeren in de optimale verkeersontsluiting voor wandelaars en fietsers. Ook zal de bereikbaarheid van (nieuwe) voorzieningen optimaal moeten worden geregeld, zodat het uitnodigend is voor bewoners van het Stadsland en van de Hoven om deze te gebruiken. Het is niet wenselijk dat door een gebrek aan investeringen, bewoners meer gebruik gaan maken van de auto en op die manier zelfs de voorzieningen in de gemeente Voorst overbelasten.

Invloed varianten: De varianten variëren niet in de route en manier van ontsluiting, beide richten zich op ontsluiting via de gemeente Voorst, het ontzien van de wijk de Hoven, en hebben beide een synergie met de realisatie van de 3^e brug voor ontsluiting met de stad Deventer voor autoverkeer. De toegenomen drukte bij Variant B kan wel zorgen voor extra drukte op de toegangswegen in de gemeente Voorst, al hangt dit ook sterk af van het te realiseren voorzieningen niveau op het Stadsland zelf.

Waardevolle ruimte

Relevantie: Dit thema is zeer relevant omdat het Stadsland een grote cultuurhistorische waarde heeft. Vanuit het DNA van Deventer is het historisch belang van het open landschap aan de westkant van de IJssel. Het gebied wordt al tientallen jaren (sinds het binnendijks is gemaakt) beheert met oog voor natuur, landschap en recreatie.

Tabel 7.7 Kansen en risico's voor het thema Waardevolle Ruimte

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Landschap en cultuur historie	De ontwikkeling van het gebied in combinatie met de bypass biedt ook kansen om de cultuurhistorische waarde ervan te behouden bij de realisatie van de bypass.	De ontwikkeling van het gebied Stadsland brengt risico's met zich mee voor de cultuurhistorische en landschappelijke waarden die het gebied nu kenmerken. De vitale bodem, die een belangrijke drager vormt van soortenrijkdom en duurzame vormen van landbouw zoals de lokale wijngaard, kan verloren gaan door verharding en bouwactiviteiten. Het karakteristieke patroon van hagen, de historische dijkstructuur en de oude loop van de rivier dragen sterk bij aan de herkenbare identiteit van het rivierlandschap, maar staan onder druk bij verdere verstedelijking. Daarmee dreigt niet alleen de ecologische kwaliteit af te nemen, maar ook de leesbaarheid van het traditionele Ijssellandschap dat historisch zo verweven is met de stad Deventer.

Invloed varianten: Het is zeer afhankelijk van de precieze locatie van de bypass, in hoeverre dit invloed heeft op het bestaande landschap van het Stadsland. Dit is dan ook weer bepalend voor eventuele woningbouw opgaven.

7.2.3 Conclusie Stadsland

Stadsland is vanuit het perspectief "Fijn wonen" en "gezonde leefomgeving" een zeer positieve ontwikkellocatie, en daarmee ook de meest ideale locatie om te ontwikkelen in de omgevingsvisie. De nabijheid tot de binnenstad op een relatief beschutte locatie weg van doorgaande verkeersroutes, betekenen dat er een fijn woonklimaat ontstaat. De nabijheid van de IJssel beperkt ook de toegenomen invloed van klimaatverandering en zorgt voor een prettig uitloopgebied.

Wel gaat er bij bebouwing een gebied met hoge natuurwaarden en veel waardevolle ruimte verloren. Ook zal dit waarschijnlijk negatieve invloed hebben op de biodiversiteit en de instandhouding van het Natura 2000 gebied Rijntakken. Er is ook risico op hoge grondwaterstanden, waar in het bouwprogramma rekening mee gehouden moet worden.

7.3 Baarlerhoek

7.3.1 Samenvatting van het voornemen

Het plan voorziet in de bouw van circa 1.000 tot 1.700 woningen. De ontwikkeling wordt vormgegeven als een gemengd woonmilieu met een functiemix van 90 % wonen en 10 % voorzieningen/werken. Baarlerhoek wordt gezien als één van de nieuwe stedelijke buurten van Deventer, naast het al bevestigde Wechelerhoek.

Type ontwikkeling

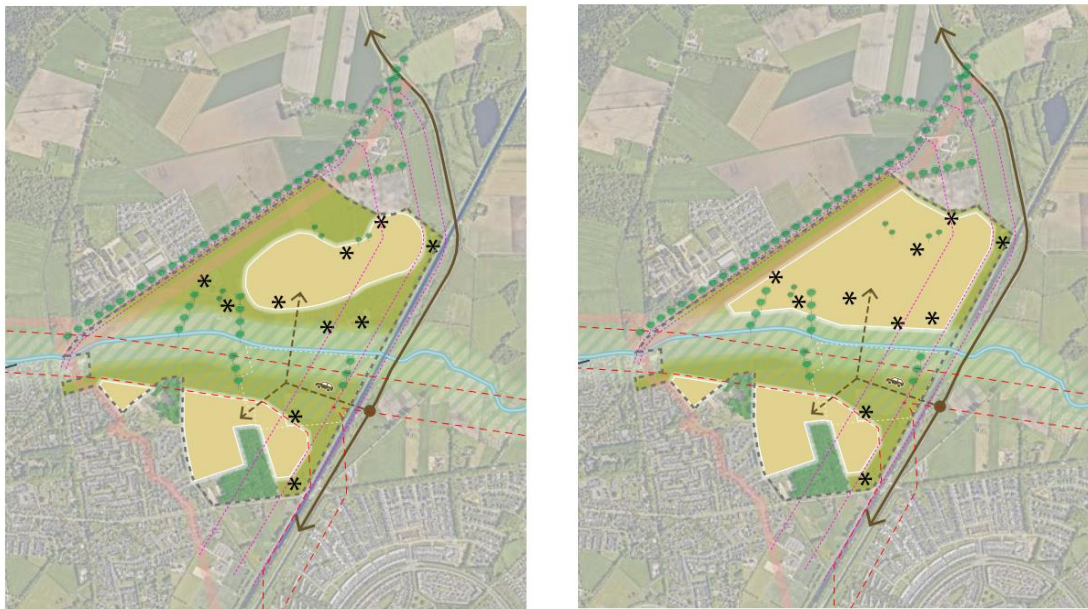
De woonmilieus die voor Baarlerhoek worden voorzien zijn het 'Groen stadskwartier' en 'Clusters in het groen'. Deze milieus combineren een stedelijke opzet met een sterke landschappelijke inbedding. Het plangebied ligt ten noordoosten van Schalkhaar, tussen het dorp, de Spanjaardsdijk en het Overijssels kanaal. De N348 vormt aan de oostzijde een belangrijke stedelijke en regionale verkeersader. De Zandwetering, een belangrijke groenblauwe structuur, doorsnijdt het gebied en verdeelt het in een noordelijk en zuidelijk deel. Het terrein kent hoogteverschillen, met hoger gelegen enkgroonden in het noorden en zuiden.

In de huidige situatie is het gebied grotendeels landbouwgrond, met enkele historische erven en het landgoed de Ganzeboom aan de zuidzijde. Een deel van het noordelijk gebied ligt binnen het grondwaterbeschermingsgebied van de drinkwaterwinning Schalkhaar, terwijl in het zuiden ruimte wordt gereserveerd voor een mogelijk hoogspanningsstation.

Varianten

Variant A (minimaal): circa 1.000–1.200 woningen, bouwvelden van 383.000 m², met woningbouw vooral op de noordelijke enk. Variant B (maximaal): circa 1.500–1.700 woningen, bouwvelden van 567.000 m², met uitbreiding van het bouwgebied over de enk en omliggende gronden.

Afbeelding 7.2 Variant A (links) en Variant B (rechts)

Doelgroep

Baarlerhoek richt zich op een breed palet aan stedelijke en dorpse doelgroepen. De hoofddoelgroepen zijn opstroomende gezinnen, de stadse topklasse, stedelingen en jonge toestromers. Daarnaast biedt de ontwikkeling ook ruimte voor aanvullende doelgroepen, zoals dorpse senioren en sociale huurders.

Het gebied moet uitgroeien tot een groene, duurzame woonwijk die een brug slaat tussen stedelijk wonen en het omliggende landschap.

7.3.2 Kansen en risico's Baarlerhoek

Voor elk van de thema's uit het Rad van de Leefomgeving is nagegaan of er reeds kansen en risico's te benoemen zijn over deze geplande ontwikkeling. Het feit dat het Stadsland alleen ontwikkelt kan worden als het Rijk de bypass reservering wegneemt, is hierbij een gegeven.

De volgende tabellen geven aan voor welke omgevingsaspecten uit het Rad er kansen en risico's zijn. De belangrijkste overwegingen worden vervolgens onder de tabel in de tekst nog samengevat als korte conclusie.

Fijn Wonen

Relevantie: De primaire ambitie is het realiseren van een aanzienlijk aantal woningen in een uniek woonmilieu.

Tabel 7.8 Kansen en risico's voor het thema Fijn Wonen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Passend woning aanbod	De locatie biedt ruimte voor een aanzienlijk aantal woningen (circa 1.000 tot 1.700), wat cruciaal is voor de gemeentelijke woningbouwopgave. Het programma is kansrijk voor het aantrekken van doelgroepen zoals opstroomende gezinnen, stedelingen, en jonge toestromers, in lijn met de demografie van de wijk Colmschate Vijfhoek.	De relatief grote afstand tussen de wijk en de binnenstad betekent dat de bereikbaarheid van de binnenstad per fiets langer kan duren dan wenselijk. De omgevingsvisie geeft al aan dat er 'extra aandacht' nodig is voor toepassing van het STOMP principe, zoals goede fietsverbindingen (voor het principe van de '15 minuten stad').
Voorzieningen aanbod	De omvang van de ontwikkeling maakt de realisatie van eigen basisvoorzieningen mogelijk, ook in een gedeelde vorm met de wijken aan de oostkant (Vijfhoek) en westkant (Wechelerhoek). Dit betekent een groter draagvlak voor gedeelde centrale voorzieningen. Met name de bestaande wijk Colmschate Vijfhoek kan hier ook baat bij hebben door een toegenomen aantal en kwaliteit aan voorzieningen.	De ontwikkeling van een nieuwe wijk aan de rand kan een grote invloed hebben op het dorps karakter van Schalkhaar. Schalkhaar ligt met ontwikkeling van Wechelerhoek en Baarlerhoek als centraal punt tussen grote sub-urbane woonwijken, wat kan zorgen voor veel aanvoer van verkeer richting het dorp. De dorps infrastructuur en voorzieningen zijn hier niet op ingericht, en het is ook niet wenselijk vanuit de inwoners van het dorp zelf. De omgevingsvisie stelt ook dat voorzieningen op elkaar moeten worden afgestemd. Voor Wechelerhoek wordt ook onderzocht of er bijvoorbeeld detailhandel kan plaatsvinden, maar het is nu niet duidelijk uit de visie of de samenhang met Baarlerhoek hierin ook wordt meegenomen. Het zou voor de ontwikkeling in Baarlerhoek een voordeel zijn als het Masterplan Wechelerhoek reeds rekening houdt met aanbod vanuit Baarlerhoek. Dit zou de druk op het dorp Schalkhaar kunnen verminderen.

Invloed varianten: Een kleinere hoeveelheid woningen in Variant A zorgt voor minder passend woning aanbod. De vraag naar woningen neemt hier minder sterk af dan in Variant B.

Bereikbaar

Relevantie: Zeer relevant vanwege de excentrische ligging van Baarlerhoek, buiten het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS). Dit vereist aanzienlijke infrastructurele ingrepen om de bereikbaarheid te garanderen en tegelijkertijd de principes van de '15-minutenstad' en het STOMP-principe toe te passen. Met name de auto-ontsluiting en de noodzaak om de verkeersdruk op Schalkhaar te beperken, maken dit een kritisch thema.

Tabel 7.9 Kansen en risico's voor het thema Bereikbaar

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Modal split	De ontwikkeling is een katalysator voor het versterken van fietsverbindingen en de aansluiting op het hoofdfietsnetwerk (Spanjaardsdijk en Oerdijk). Het aanleggen van een ongelijkvloerse kruising over de N348 aan de Oerdijk verhoogt ook de mobiliteit vanuit de bestaande wijk Vijfhoek naar de nieuwe voorzieningen die staan gepland in Baarlerhoek.	De hoofdontsluiting voor autoverkeer is alleen mogelijk vanaf de N348 (om Schalkhaar te ontzien) en is afhankelijk van de medewerking van de provincie. Verkeer kan ook via de Brinkgreverweg, maar dit zal voor veel extra verkeersdruk in Schalkhaar zorgen.
	De noodzakelijke hoofdontsluiting op de N348 moet samengaan met het opheffen van het bestaande kruispunt N348-Oerdijk, dat wordt vervangen door een ongelijkvloerse fietskruising. Dit stimuleert het STOMP-principe, vooral de mobiliteit tussen de wijken.	
Bereikbaarheid OV	Er is de mogelijkheid om de Openbaar Vervoer (OV) bereikbaarheid te versterken door verlenging van buslijn 4 en de mogelijke aanleg van een overstappunt langs de Spanjaardsdijk.	De ligging ver van het centrum en de beperkte kans op parkeerregulering leiden tot slechts een beperkte motivatie voor deelmobiliteit. Het inzetten op een betere directe fietsverbinding zou hier prioriteit moeten zijn. De afstand tot de hoofdfietsroutes is te groot (vooral ten noorden van de esrug), wat betekent dat het fietsnetwerk ter plaatse verdicht moet worden.
	Het 'sluiten van de cirkel' om het dorp Schalkhaar heen via Wechelerhoek en Baarlerhoek biedt kansen voor openbaar vervoer om deze wijken met elkaar te verbinden.	In het programma wordt een koppeling gelegd tussen deze ontwikkeling en het voornemen om een sprinterstation te realiseren bij Diepenveen. Het is echter onduidelijk wat de relatie is, omdat de woningen in Baarlerhoek bijna net zo ver van deze nieuwe stationslocatie liggen als van het huidige centraal station. De enige route waarbij het sprinter station van meerwaarde kan zijn is voor passagiers richting Zwolle. Het is dan ook niet waarschijnlijk dat de ontwikkeling van Baarlerhoek voor wezenlijke vraag gaat zorgen bij een eventueel station Diepenveen.

Invloed varianten: Beide varianten voorzien dezelfde aanvoerroutes. Variant A heeft minder inwoners, wat betekent dat de vraag naar openbaar vervoer afneemt. Het behouden van de landschappelijke waarden (met behoud van lanen) wordt vergemakkelijkt in Variant A, omdat deze toegangswegen minder druk worden.

Gezonde leefomgeving

Relevantie: Gezondheid is het overkoepelende thema voor afwegingen en planuitwerkingen binnen de gemeente Deventer. Dit thema is zeer relevant voor Baarlerhoek vanwege de aanwezigheid van diverse milieucoucontouren. De locatie ligt in de nabijheid van de N348 en een hoogspanningstracé. De locatie aan de rand van de stad biedt evenwel ook kansen voor wonen in een groene omgeving, wat positief is voor de gezondheid.

Tabel 7.10 Kansen en risico's voor het thema Gezonde Leefomgeving

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Geluid	n.v.t.	De N348 en Spanjaardsdijk veroorzaken weggeluidcontouren. De standaardwaarde voor geluid wordt overschreden tot op circa 300 meter van de N348. Extra verkeer op de N348 wordt ook verwacht door realisatie van Wechelerhoek en Baarlerhoek. Doordat de hoofdontsluiting op de Raalterweg is geprojecteerd, is de verwachte toename wel beperkt.
Straling	De Zandweteringzone biedt de kans om het gebied te verbeteren door de aanleg van langzaam verkeerroutes naar Heerlijkheid Linde, wat bijdraagt aan recreatie en gezondheid.	Het plangebied wordt doorkruist door een hoogspanningstracé, en er is onzekerheid over het realiseren van een hoogspanningsstation. Een deel van de locatie heeft een voorkeursrecht voor een nieuw hoogspanningsstation, en het is op moment van schrijven onduidelijk óf en wanneer dit wordt bevestigd. Negatieve effecten van nabijheid van een hoogspanningsstation of hoogspanningslijn zijn niet aangetoond, en zijn dus ook niet verwacht. Er is alleen aangetoond dat er mogelijk effecten kunnen zijn van het wonen direct onder de lijn (maar dat wordt in de plannen dan ook al direct uitgesloten).
Ervaren gezondheid	Het woonmilieu richt zich op voldoende groen in de omgeving voor sport, spel en recreatie, en ruimte voor biodiversiteit, wat de gezondheid bevordert.	n.v.t.

Invloed varianten: Het grotere areaal aan groen ruimte in Variant A zorgt in het algemeen voor mogelijkheden om de bebouwde zone verder van risicobronnen te verwijderen. Zo kan er op grotere afstand van de N348 en/of het potentiële hoogspanningsstation worden gebouwd. Negatieve gezondheidseffecten van een hoogspanningsstation in de buurt zijn evenwel niet aangetoond. Extra ruimte tussen het hoogspanningsstation en woningen zou vooral ten goede komen aan de ervaren gezondheid, omdat mensen mogelijk wel een locatie nabij het station als minder aantrekkelijk ervaren.

Veilige leefomgeving

Relevantie: Het thema 'Veilige Leefomgeving' is relevant vanwege de aanwezigheid van externe veiligheidsrisico's op en nabij de locatie, met name in verband met een hogedruk aardgasleiding en het nabijgelegen toekomstige hoogspanningsstation. Externe veiligheid vereist specifieke maatregelen en onderbouwing om te garanderen dat de woonfunctie in het gebied verantwoord is.

Tabel 7.11 Kansen en risico's voor het thema Veilige Leefomgeving

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Externe veiligheid	n.v.t.	Er loopt een hogedruk aardgasleiding langs de Spanjaardsdijk. Er geldt een aandachtsgebied van 170m aan weerszijden van deze leiding. Voor wonen binnen dit aandachtsgebied moet worden onderbouwd dat wonen verantwoord is in verband met de inzetbaarheid van hulpdiensten. De N348 aan de oostkant van de ontwikkeling is ook de gemeentelijke route voor vervoer van gevaarlijke stoffen.

Invloed varianten: In lijn met de invloed van de varianten op de gezonde leefomgeving, biedt Variant A een grotere ruimtelijke mogelijkheid om hiermee om te gaan, bijvoorbeeld door minder te bouwen in het aandachtsgebied aan weerszijden van de gasleiding en verder weg van de gemeentelijke route gevaarlijke stoffen.

Natuurlijke systemen

Relevantie: 'Natuurlijke Systemen' is zeer relevant omdat het gebied wordt gekenmerkt door kwetsbare hydrologische en ecologische structuren die de ontwikkeling direct beïnvloeden. Baarlerhoek ligt in het grondwaterbeschermingsgebied van Schalkhaar, en daarnaast is er de aanwezigheid van de Zandwetering, een nat en waterbergend gebied. Het principe van 'water en bodem sturend' is leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen in de omgevingsvisie, wat betekent dat hier zorgvuldig mee om moet worden gegaan.

Tabel 7.12 Kansen en risico's voor het thema Natuurlijke systemen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Grondwater	De ontwikkeling biedt de kans om de Zandweteringzone te versterken als een robuuste groenblauwe structuur met ruimte voor waterberging en natuurontwikkeling. De hogere delen van de locatie kunnen worden benut voor woningbouw, terwijl de lagere, natte delen rond de Zandwetering vrijgehouden kunnen worden ten behoeve van waterberging.	Het noordelijke deel van de locatie ligt in het grondwaterbeschermingsgebied van de drinkwaterwinning Schalkhaar, wat beperkingen oplevert voor de ontwikkeling. De locatie ligt deels in lage, natte kwelgebieden langs de Zandwetering, die een waterbergende functie hebben tijdens natte perioden. Er kan ook worden nagegaan in hoeverre deze waterberging integraal kan worden gekoppeld aan de vraag voor voorzieningen (10 % van het gebied). Bijvoorbeeld, voorzieningen betekenen vaak grote parkeerplaatsen (in lijn met de verwachting dat de auto in deze wijk belangrijk blijft), wat van invloed is op de waterberging. Hier moet slim

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
		mee worden omgegaan, in samenwerking met Provincie en Waterschap.

Invloed varianten: Variant B voorziet in een veel groter bouwblok ten Noorden van de zandwetering, wat betekent dat de grondwater infiltratie capaciteit daar significant wordt beïnvloedt ten opzichte van Variant A. Variant A is hier duidelijk positiever voor.

Waardevolle ruimte

Relevantie: Dit thema is zeer relevant omdat Baarlerhoek een hoge concentratie van landschappelijke en cultuurhistorische waarden bevat, waaronder een enk, waardevolle erven met historische bebouwing, en de nabijheid van landgoederen zoals de Ganzeboom. De inpassing van deze elementen in de nieuwe stedenbouwkundige structuur is een expliciete ontwikkelvoorwaarde.

Tabel 7.13 Kansen en risico's voor het thema Natuurlijke systemen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Cultuur historie en archeologie	De ontwikkeling biedt de kans om de hoge cultuurhistorische en landschappelijke waarden (lanen, landgoed, erven) in de nieuwe stedenbouwkundige structuur in te passen. Cultuurhistorische elementen en archeologische vondsten kunnen inspiratie dienen bij de nieuwe inrichting van het gebied en bijdragen aan de eigenheid van de plek. Vooral het slingerende pad tussen de Kanaaldijk West (oostkant) en Spanjaardsdijk biedt een kans voor het aanleggen van een lage snelheidszone met behoud van cultuurhistorische waarde.	In het plangebied bevindt zich een enk met boerenerven en er is een hoge archeologische verwachting in de hogere delen. De ensemblewaarde van de hoge dekzandrug (es) en de aanwezige boerderijen in de omgeving zal verloren gaan door de ontwikkeling.
	Door bouwvelden op de hoger gelegen enk te projecteren, kan het natuurlijke, lagere landschap rondom de Zandwetering behouden blijven.	De hoge archeologische waarden kunnen grote investeringen tot gevolg hebben voor nader onderzoek of behoud.

Invloed varianten: Het behouden van de landschappelijke waarden (met behoud van lanen) wordt vergemakkelijkt in Variant A, omdat deze toegangswegen minder druk worden. Behoud van de originele lanen is stedenbouwkundig moeilijker bij een ambitie voor het grotere bouwblok in Variant B (wat al rekening moet houden met beperkingen door grondwater). Variant A volgt de natuurlijke indeling van het gebied (rondom de enk) beter, waardoor behoud van cultuurhistorische waarde makkelijker is.

7.3.3 Conclusie Baarlerhoek

Baarlerhoek is een kansrijke ontwikkellocatie, omdat het de 'cirkel' van de stad in samenhang met Colmschate Vijfhoek en Wechelerhoek sluit. Dit betekent dat de locatie, ondanks de grote afstand met het centrum een natuurlijke uitbreiding vormt van de stad om aan het woningtekort te voldoen.

Wel zijn er risico's omtrent externe veiligheid, aangaande de hoogspanningsinfrastructuur die er is en nog gepland moet worden. Het gebied is ook deels een grondwaterbeschermingsgebied en heeft hoogteverschillen waar rekening gehouden mee moet worden.

7.4 Bergweide 3

7.4.1 Samenvatting van het voornemen

Bergweide 3 is een van de vier potentiële woningbouwlocaties die in het kader van de *Ruimtelijke Verkenningen Wonen Ruimte Stad (WRS)* zijn onderzocht. Het betreft een transformatielocatie op het huidige bedrijventerrein Bergweide, direct ten oosten van de historische binnenstad van Deventer. Bergweide 3 sluit aan op de ontwikkeling van het Havenkwartier en het Roto Smeets-terrein, waarmee het deel uitmaakt van een bredere stedelijke herontwikkeling van dit bedrijvengebied.

Afbeelding 7.3 Varianten A en B samen

Type ontwikkeling

De ontwikkeling richt zich op het woonmilieu 'Woon-werkkwartier', met een stedelijk karakter en gemengde functies in een hogere dichtheid. Het gebied wordt begrensd door het Overijssels kanaal, de Mr. H.F. de Boerlaan, de Industrieweg en de Hanzeweg.

In de huidige situatie bestaat het terrein grotendeels uit verouderde bedrijfsbebouwing met uiteenlopende functies en schaalgroottes. De herontwikkeling biedt de kans om het gebied te verdichten, verduurzamen en beter te verbinden met de binnenstad.

Varianten

Er zijn twee programmatische varianten uitgewerkt; Variant A (30 % wonen) met circa 520 woningen, en variant B (50 % wonen): circa 870 woningen. De variatie in het stedenbouwkundig concept bevinden de werkfuncties zich op de begane grond, met wonen op de verdiepingen. Langs de Hanzeweg blijven twee bouwvelden volledig bestemd voor werkfuncties, vanwege de nabijheid van zwaardere milieucategorieën.

Doelgroep:

Bergweide 3 richt zich op stedelijke doelgroepen die de nabijheid van de binnenstad en het station/OV waarderen. De hoofddoelgroepen zijn opstroomende gezinnen, stedelingen en pioniers, met aanvullend jonge toestromers en sociale huurders.

De locatie ligt binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS) en is uitstekend bereikbaar: het station, de binnenstad, werkgebieden en centrumvoorzieningen liggen op loop- en fietsafstand.

Het mobiliteitsconcept benut deze ligging optimaal: fietsen en openbaar vervoer staan centraal, terwijl auto's worden geparkeerd in centrale hubs om ruimte te maken voor groen, verblijf en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.

7.4.2 Kansen en risico's Bergweide 3

Voor elk van de thema's uit het Rad van de Leefomgeving is nagegaan of er reeds kansen en risico's te benoemen zijn over deze geplande ontwikkeling. Het feit dat het Stadsland alleen ontwikkelt kan worden als het Rijk de bypass reservering wegneemt, is hierbij een gegeven.

De volgende tabellen geven aan voor welke omgevingsaspecten uit het Rad er kansen en risico's zijn. De belangrijkste overwegingen worden vervolgens onder de tabel in de tekst nog samengevat als korte conclusie.

Fijn Wonen

Relevantie: Het thema 'Fijn Wonen' is zeer relevant omdat Bergweide 3 een cruciale inbreidingslocatie is binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS) voor de ambitieuze woningbouwopgave van Deventer. De transformatie van het verouderde bedrijventerrein naar een gemengd gebied heeft de potentie om tussen de 500 en 900 woningen toe te voegen' (Dit bovenop de bestaande plannen voor Haven eiland en Roto kwartier).

Tabel 7.14 Kansen en risico's voor het thema Fijn Wonen

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Passend woning aanbod	De locatie biedt een substantieel aantal woningen (500-900) aan in een hoogstedelijke setting, dicht bij het centraal station en de binnenstad. De nabijheid van de binnenstad en het station legitimeert hogere dichtheden en een kleinere footprint van de bebouwing. Het wordt hiermee geschikt voor doelgroepen die gericht zijn op het stedelijke milieu, met name voor de bouw van appartementen. Er is hier ook een kans om specifiek in te gaan op het tekort aan betaalbare middenhuur en sociale huur. Wel is niet duidelijk uit het programma WRS of de omgevingsvisie of dit ook werkelijk een focuspunt is.	Er is uit de omgevingsvisie niet op te maken wat de visie is op hoogbouw in dit gebied, terwijl dit impliciet vanuit het WRS programma en de Deventer Visie op hoger bouwen wel wordt verwacht. Hoogbouw wordt wel genoemd als focuspunt voor de binnenstad, maar deze ontwikkeling ligt daar net buiten. In de gebiedsinvulling voor het 'woon-werkgebied' wordt hoogbouw niet behandeld. Er wordt al hoog bouw gerealiseerd in het 'woonwerkgebied' nabij het ROC en het station. Ook het type 'woon-werk kwartier' wat in Bergweide 3 kan worden gerealiseerd wordt in het WRS programma getypeerd als mogelijk voor hoogbouw (tot 40 meter). Mogelijke risico's omtrent gezondheid en veiligheid worden in andere paragrafen geduid
Voorzieningen aanbod	Door de nabijheid van de binnenstad en met name het winkelcentrum de Boreel, is het voorzieningen niveau al goed geregeld. Ook is de verwachting dat in de werkgebieden zich voorzieningen kunnen vestigen die zowel de bewoners als andere inwoners en bezoekers van de binnenstad kunnen bezoeken.	Voorzieningenaanbod is op orde via de Boreel. Dit grote winkelcentrum heeft hier voldoende capaciteit voor.

Invloed varianten: Een verminderd woonoppervlak betekent dat er meer flexibiliteit is om de beste locaties te kiezen voor het realiseren van woningbouw. Dit kan de woonruimte die er wordt gerealiseerd aantrekkelijker maken. Aan de andere kant is er hiermee wel minder vraag naar nieuwe verbindingroutes (zie ook het thema Bereikbaar) richting de binnenstad.

Bereikbaar

Relevantie: Bereikbaarheid is zeer relevant, omdat de transformatie van het gebied ervoor gaat zorgen dat de vraag en vorm van mobiliteit naar het gebied in zijn geheel gaat veranderen. De huidige infrastructuur moet daar dan ook mee om kunnen gaan, of mee veranderen.

Tabel 7.15 Kansen en risico's voor het thema Bereikbaar

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Modal split	De voorgenomen transformatie van Bergweide 3 is een voorbeeld van hoe duurzame mobiliteitsprincipes kunnen worden toegepast binnen de context van de 15-minutenstad. De locatie ligt gunstig binnen het Dagelijks Stedelijk Systeem (DSS), op circa 5 tot 10 minuten fietsen van de binnenstad, het station en het Havenkwartier. Deze ligging biedt kansen voor een mobiliteitsconcept dat sterk inzet op actieve en gedeelde vormen van vervoer.	n.v.t.
	Het mobiliteitsconcept is gebaseerd op het STOMP-principe (Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a Service, Privéauto). Daarmee wordt expliciet gekozen voor een hiërarchie waarin de auto een ondergeschikte rol speelt. De ligging nabij stedelijke voorzieningen ondersteunt deze keuze, maar vraagt ook om zorgvuldige uitwerking van goede voetgangers- en fietsverbindingen en hoogwaardig OV-aanbod, om de verminderde autoafhankelijkheid daadwerkelijk te kunnen realiseren.	Ook voor fietsers en voetgangers zijn er nog belemmeringen. Er is een groot aandachtspunt voor de bereikbaarheid, aangezien de inwoners van de ontwikkelingen in Bergweide 3 vaak via oversteekplaatsen over de drukke N344 (met bijbehorende gelijkvloerse fietspaden en wandelpaden) of via de drukke Handelskade richting het centrum zullen gaan. Daarnaast is een goede aansluiting op de doorfietsroute F344 langs de Snipperlingsdijk een noodzakelijke voorwaarde voor het succes van het mobiliteitsconcept; De omgevingsvisie spreekt ook al over de toevoeging van een extra fietsverbinding, want in het kader van Roto Smeets komt een extra fiets/loopbrug over het Overijssels-kanaal tussen Hunneperkade en Snipperlingsdijk.
Bereikbaarheid auto en fiets	Een belangrijk ruimtelijk element in de strategie is de aanleg van zeven nieuwe verbindingen voor langzaam verkeer. Deze routes verbeteren de fysieke samenhang tussen Bergweide 3 en de omliggende gebieden, waaronder het Overijssels kanaal, de Roto-ontwikkeling en het Havenkwartier. Daarmee wordt de tot nu toe geïsoleerde ligging van het bedrijventerrein beter ingebed in het stedelijk weefsel. Tegelijkertijd dragen deze verbindingen bij aan meer groen en verblijfskwaliteit in de openbare ruimte.	
	De plannen voor Bergweide 3 sluiten ook aan bij de logistieke en duurzaamheidsdoelen van de gemeente. De locatie wordt gezien als geschikt voor een overslagfunctie ten behoeve van de Zero Emissiezone in de binnenstad. Hier kunnen goederen worden overgeladen van grotere naar kleinere, emissievrije voertuigen. Dit versterkt de rol van Bergweide 3 als onderdeel van de stedelijke logistieke keten, maar vraagt tegelijk om zorgvuldige ruimtelijke	Ondanks de gunstige ligging kent de ontsluiting van Bergweide 3 enkele duidelijke mobiliteitsknelpunten. De drukke N344 wordt nog drukker, wat de logistiek voor de bedrijvigheid in het gebied niet bevordert. En op haar beurt geeft deze extra drukte ook weer extra uitdagingen voor het lopen en fietsen van Bergweide 3 naar de Boreel en verder.

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
	afstemming met de omliggende woon- en werkfuncties.	Het zoveel mogelijk splitsen van de logistieke stroming en fietsers zorgt voor verbeterde doorstroming en verkeersveiligheid.

Invloed varianten: Beide varianten voorzien dezelfde aanvoerroutes. Variant A heeft minder inwoners, wat betekent dat de vraag naar openbaar vervoer afneemt. Het behouden van de landschappelijke waarden (met behoud van lanen) wordt vergemakkelijkt in Variant A, omdat deze toegangswegen minder druk worden.

Gezonde leefomgeving

Relevantie: Gezondheid is het overkoepelende thema voor afwegingen en planuitwerkingen binnen de gemeente Deventer. Dit thema is zeer relevant voor Bergweide 3 door de nabijheid van het bedrijventerrein en de hoogstedelijke locatie met veel verkeersdruk.

Tabel 7.16 Kansen en risico's voor het thema gezonde leefomgeving

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Geluid en Ervaren gezondheid (overlap)	De transformatie biedt de mogelijkheid om de groen-blauwe structuren (zoals het Overijssels Kanaal) te versterken en groen toe te voegen aan de stenige omgeving.	De leefomgevingskwaliteit staat al onder druk door de nabijheid van het bedrijventerrein; Met name uitstoot van gevaarlijke stoffen van hoge milieucategorie bedrijven op Kloosterlanden kan een punt van zorg zijn voor nieuwe bewoners.
	De focus op een autoluwe wijk met centrale parkeerhubs creëert meer ruimte voor groen, verblijf en beweging, wat bijdraagt aan een gezondere omgeving.	De ontwikkeling vereist dezonering en maatregelen om te voldoen aan geluidsnormen. Als deze maatregelen tekortschieten, moet gezocht worden naar alternatieve locaties voor de betreffende bedrijven.

Invloed varianten: De Variant met meer woningen betekent dat het moeilijker wordt om de indeling te gebruiken om inwoners te beschermen (door aan de 'binnenkant' woningen te realiseren) voor overlast vanuit geluid en luchtkwaliteit uit de oost en zuidkant.

Economisch vitaal

Relevantie: Het thema 'Economisch vitaal' is relevant vanwege de ambitie om van Bergweide 3 een gemengd woon en werkgebied te maken.

Tabel 7.17 Kansen en risico's voor het thema Economisch vitaal

Aspect	Kansen (Positieve Kenmerken en Potentieel)	Risico's en Belemmeringen
Werkgelegenheid	De ontwikkeling draagt bij aan een sterkere arbeidsmarkt door een aantrekkelijk vestigingsklimaat te creëren voor 'hoofden en handen' (jongeren, studenten, professionals).	De ontwikkeling vraagt om een sterke regie en een forse inzet en investering van de gemeente Deventer.
Vestigingsklimaat	Bergweide 3 versterkt het economisch profiel van Deventer, met ruimte voor ambacht, creatieve sector en stadsverzorgende functies, wat de economische veerkracht vergroot.	Mogelijke bodemsanering of andere saneringen als gevolg van het huidige industriële gebruik kunnen betekenen dat niet alle bouwvakken gerealiseerd kunnen worden in lijn met stedelijke ontwikkelplannen.
	De ontwikkeling moet in samenhang met omliggende transformatiegebieden (Havenkwartier, Roto-kwartier, De Kien) worden ontwikkeld om elkaar economisch te versterken.	De complexiteit van dezonering en het moeten vinden van alternatieve locaties voor verplaatste bedrijven kan hoge kosten met zich meebrengen. Er is momenteel ook al geen ruimte voor nieuwe bedrijven en er is geen locatie geselecteerd voor het voorgenomen bedrijventerrein van 45 ha. Er is dan ook momenteel geen oplossing voorhanden voor bedrijven die zoeken naar een locatie waar zij veel geluid mogen produceren.

Invloed varianten: De variant met meer woningen (tot 50 %) geeft minder flexibiliteit in het inrichten van de omgeving voor verschillende soorten bedrijven. Bovendien betekent het dat er meer gevoelige bestemmingen komen, ook op percelen waar dat qua bodemkwaliteit kostbaarder is.

7.4.3 Conclusie Bergweide 3

Bergweide 3 is een kansrijke locatie voor een type woningbouw waar er in Deventer weinig ruimte voor is. De groei van de stad zorgt voor steeds meer vraag naar hoogstedelijk wonen. De transformatie van het bedrijvenpark zorgt wel voor extra uitdagingen voor de bereikbaarheid, vooral omdat het STOMP principe heel proactief toegepast wordt terwijl de directe verbindingen met de binnenstad al erg druk zijn met autoverkeer.

Ook zijn er uitdagingen met betrekking tot de huidige economische omgeving, waarbij er momenteel nog geen zoeklocatie is voor een bedrijventerrein waar de huidige bedrijven naartoe verplaatst kunnen worden. En de aanwezigheid van bedrijven op de andere bedrijvenparken in Bergweide 3 en Kloosterlanden kunnen blijvend zorgen voor een hoge milieudruk voor de nieuwe inwoners van het gebied.

7.5 Derde brug Deventer

7.5.1 Samenvatting van het voornemen

Al sinds 2005 wordt er gesproken over een derde IJsselbrug in Deventer. Dit vormt in de omgevingsvisie nu ook strategische ambitie van de gemeente, in de context van de groei ambities van de stad. De brug wordt gezien als een noodzakelijke, grootschalige infrastructurele ingreep die moet bijdragen aan de groei van de stad, en het oplossen van bestaande knelpunten.

Afbeelding 7.4 Overzicht van de belangrijkste verbindingen in Deventer voor de auto (niet uitputtend weergegeven) uit de ontwerp omgevingsvisie. De derde brug is weergegeven via de geblokte pijl links

Doel en functie

Het belangrijkste doelen van de nieuwe brug is het ontlasten van de bestaande verkeersverbindingen en het verbeteren van de leefkwaliteit in en rond de binnenstad. De brug is met name bedoeld voor regionaal verkeer, dat via nieuwe verbindingen met het rijkswegennet (A1/A50) moet worden afgewikkeld.

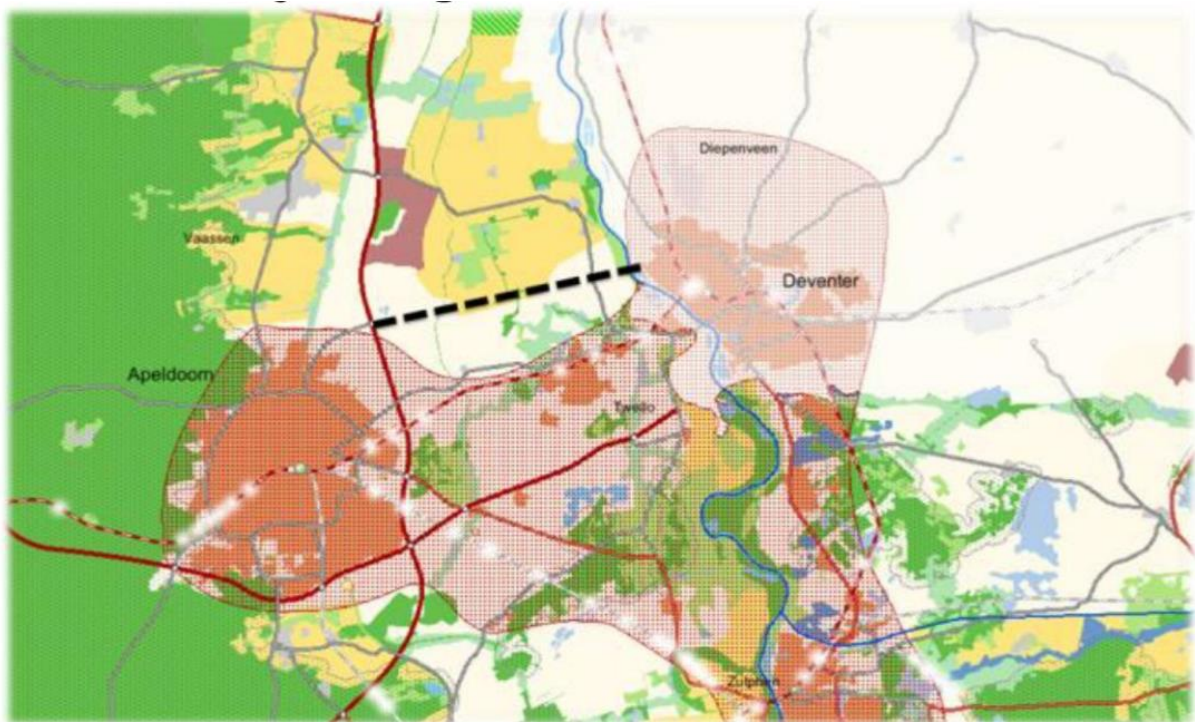
Daarmee wordt het Hanzetracé ontlast, wat de verkeersdruk in de stad vermindert. Dit betekent wel dat er ook een significante nieuwe weg moet worden aangelegd in de gemeente Voorst richting de A50. De aanleg van een extra brug aan de noordzijde van Deventer zou de binnenstad meer ademruimte geven en mogelijkheden scheppen om de Wilhelminabrug en aansluitende routes gedeeltelijk af te waarderen voor autoverkeer. Er wordt al langer gedacht aan de afwaardering of transformatie van de Welle, met het oog op de mobiliteitstransitie en het verhogen van de verblijfskwaliteit in de binnenstad. De route langs de IJssel – waaronder de Rembrandtkade, Welle en Pothoofd – zou zich meer moeten ontwikkelen tot een aantrekkelijke verblijfsruimte voor voetgangers en fietsers, in lijn. Deze kades blijven grotendeels verhard, maar kunnen worden vergroend en voorzien van uitzichtpunten en zitgelegenheden, waardoor de relatie met de rivier wordt versterkt voor de binnenstad. Ook liggen er kansen voor een groene, doorlopende route tussen de binnenstad en het Havenkwartier.

Locatie en gebruik

De beoogde locatie voor de derde IJsselbrug ligt aan de noordzijde van de stad, in het verlengde van de Roland Holstlaan (N337). Aan de westzijde zou de brug moeten aansluiten op het rijkswegennet (A1/A50) via een nieuwe aansluiting naar de bestaande op en afrit bij de Oost Veluweweg in Apeldoorn. De brug wordt ontworpen voor voetgangers, fietsers en gemotoriseerd verkeer, waarmee zij zowel de regionale bereikbaarheid als de duurzame mobiliteitsambities ondersteunt.

In het Streekplan 2005 is deze verbinding al weergegeven op de volgende kaart. Het voornemen uit de omgevingsvisie sluit hier nog steeds bij aan in algemene locatie, inclusief een gewenste verbinding naar de A50, A1, of beide snelwegen. Wel is er sindsdien naast autogebruik, en ook een duidelijkere ambitieuzere visie op het gebruik en stimulans voor andere mobiliteitsvormen, in lijn met het volgen van het STOMP principe uit de omgevingsvisie.

Afbeelding 7.5 Verbinding tussen derde brug en A50, uit Streekplan 2005

Zorgen en knelpunten

Tegenover deze ambities bestaan er ook zorgen, met name vanuit de gemeente Voorst. De meest impactvolle verandering is een verlenging van de N337 richting het westen over landelijk gebied naar de A50.

Er zijn bij omwonenden en bestuurders onzekerheid over de ruimtelijke en landschappelijke effecten van een nieuwe oeververbinding in het open IJssellandschap. Deze aandachtspunten maken duidelijk dat het project regionaal draagvlak en zorgvuldige afstemming vereist. Ook een deel van de verbinding gaat door de gemeente Apeldoorn, wat betekent dat dit een regionaal project is.

Daarnaast zorgt de derde brug ook op andere delen van het wegennet in de gemeente Deventer en de gemeente Voorst voor significante veranderingen. Deze veranderingen zorgen ook voor verandering in de omgevingseffecten die worden veroorzaakt door een toename en afname van verkeer op verschillende wegen.

Planning en randvoorwaarden

De realisatie van de derde IJsselbrug is een complex en langlopend project, dat wordt gekoppeld aan andere grootschalige rijksopgaven. De gemeente werkt hierin samen met buurgemeenten, de provincie en het Rijk om tot een gezamenlijke planvorming te komen.

Een belangrijk aandachtspunt is de ruimtelijke samenhang met andere grote ontwikkelingen aan de IJssel, met name de mogelijke bypass (binnendijkse hoogwatergeul) en de woningbouwlocatie Stadsland. De ontwikkeling van Stadsland zou de noodzaak van een derde brug verder kunnen versterken, maar omgekeerd vraagt de brug ook om een zorgvuldige afweging van waterveiligheids- en landschappelijke opgaven in het gebied.

De ambitie voor een derde IJsselbrug is een streven uit de Omgevingsvisie, waarin de koers is vastgelegd om stedelijke verdichting te combineren met kansen om de mobiliteitsknelpunten voor Deventer op te lossen. Binnen deze visie geldt duurzame mobiliteit als uitgangspunt, waarbij de derde brug een mogelijke sleutelrol kan spelen in de toekomstige ruimtelijke en infrastructurele ontwikkeling van Deventer.

7.5.2 Kansen en risico's derde brug

Dit hoofdstuk heeft tot doel om een globaal overzicht te geven van de mogelijke kansen en risico's van de specifieke uitbreidingsvoornemens van de gemeente Deventer. In vergelijking met de methode die is gebruikt voor de woningbouwplannen uit het WRS programma (Stadsland, Baarlerhoek en Bergweide 3) is de situatie voor de derde brug op een aantal punten anders:

- De realisatie van een derde brug, inclusief verbinding met de A50, is een voornemen dat raakt aan 3 gemeenten. De beoordelingen van de omgevingsvisie in dit OER beperkte zich tot nu toe meestal tot effecten op het grondgebied van de gemeente Deventer. Bij de derde brug dienen de effecten voor in ieder geval de gemeente Voorst ook meegenomen te worden.
- Het is ook voor Deventer geen gebiedsgerichte opgave, maar raakt de hele stad. De voordelen en nadelen van de derde brug zijn verspreid over de gehele gemeente Deventer, aan de hand van de verandering in verkeersstromen. Als dit wordt gecombineerd met de gewenste afwaardering van de Wilhelminabrug en wegen in de binnenstad, dan worden de effecten nog groter.

Als gevolg worden in de volgende paragrafen niet alleen per relevant milieuthema kansen en risico's beschreven, maar wordt dit verder uitgesplitst naar de (1) effecten voor de gemeente Deventer en (2) effecten voor de gemeenten Voorst en Apeldoorn.

Het uitgangspunt bij deze beoordeling is verder een realisatie van de gehele verbinding van derde brug naar de A50, zoals deze ook al origineel in 2005 is voorgesteld in het streekplan. Dit betekent dat effecten van een nieuwe (N) weg ook onderdeel zijn van het voornemen.

Voor alle thema's worden de kansen en risico's voor zowel de gemeente Deventer als voor de gemeente Voorst en Apeldoorn uiteengezet. De kansen en risico's onder de kopjes 'Voorst en Apeldoorn' zullen zich in grote mate focussen op de gemeente Voorst, omdat daar vanuit de grootste impact wordt verwacht.

Bereikbaar

Een grote motivatie van het aanleggen van een nieuwe brug is het verplaatsen van verkeersstromen, zodat sommige wegen (veel) minder druk worden. Dat is nodig om transformatie en afwaardering mogelijk te maken, met name op de Wilhelminabrug en aan de Deventer Ijsselkade.

Om na te gaan wat het effect is, heeft de gemeente Deventer verkeersberekeningen uitgevoerd. Voor zowel de referentiesituatie in 2040, als de situatie met 3^e brug, zijn de verkeersintensiteiten (IC ratio) per weg berekend. Dit gaat uit van realisatie van het woningbouwprogramma tot 10,750 woningen, wat grotendeels in lijn is met de omgevingsvisie (welke varieert in ambitie van 11000 tot 13000 woningen). De verkeersberekeningen liggen dichtbij de ondergrens van de ambitie in de omgevingsvisie tot 11.000 woningen, waardoor deze berekeningen bruikbaar zijn om de ambitie van de visie te duiden in haar effect op verkeer in Deventer, Voorst en Apeldoorn.

In de volgende paragrafen wordt de impact per gemeente geduid aan de hand van de resultaten van de indicatieve verkeersberekeningen.

Gemeente Deventer

Kansen

De aanleg van een derde brug biedt kansen voor een beter functionerend wegennet in de binnenstad. Met name rond de Wilhelminabrug en de wegen die parallel lopen aan de IJssel zal het autoverkeer sterk afnemen. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid om deze wegen, en de Wilhelminabrug zelf, autoluw te maken. Dit sluit goed aan bij het STOMP-principe en kan de leefbaarheid en verblijfskwaliteit in de binnenstad aanzienlijk vergroten. Daarnaast wordt de bereikbaarheid per auto tussen de noordelijke kant van de stad en de overzijde van de IJssel duidelijk versterkt. Ook andere vormen van mobiliteit — zoals fietsen, lopen en het openbaar vervoer — kunnen profiteren van de verbeterde verkeersstructuur. De derde brug kan zo bijdragen aan een meer evenwichtige verdeling van het verkeer en aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor Deventer.

Risico's

Tegenover deze kansen staan ook duidelijke risico's. Een belangrijk aandachtspunt is de *modal split*: het toevoegen van een nieuwe autobrug kan het autogebruik verder stimuleren. Dit zou niet in lijn zijn met het STOMP-principe, waarin het openbaar vervoer prioriteit heeft boven autoverkeer. Het gaat daarbij vooral om vervoer over langere afstanden, waarbij de verhouding tussen openbaar vervoer en autoverkeer van groot belang is. Tot op heden is niet kwantitatief onderzocht wat het effect van een derde brug zou zijn op het gebruik van openbaar vervoer, zoals bussen en treinen richting naburige steden en dorpen.

Verder zullen sommige bestaande wegen naar verwachting drukker worden, met name de N337 (Overstichtlaan en Roland Holstlaan). De impact op de leefomgeving blijft naar verwachting beperkt, omdat de N337 al een doorgaande route is met een relatief hoge capaciteit. Toch vraagt dit om zorgvuldige monitoring en verkeerskundige afwegingen in de verdere planvorming.

Gemeenten Voorst en Apeldoorn.

Kansen

De aanleg van een nieuwe verbinding kan in Voorst leiden tot verminderde verkeersdruk op sommige wegen. Hierdoor kan de bereikbaarheid en doorstroming binnen het gemeentelijke wegennet verbeteren. Daarnaast wordt de verbinding tussen Terwolde en omgeving en de oostzijde van de IJssel versterkt, wat zowel lokale bewoners als bedrijven in de regio kan helpen bij hun dagelijkse verplaatsingen.

Risico's

Tegelijkertijd brengt een nieuwe verbinding ook risico's met zich mee. Sommige wegen in de gemeente kunnen juist te maken krijgen met een toegenomen verkeersdruk, wat lokale verkeersveiligheid en leefbaarheid kan beïnvloeden. Hierdoor kan Voorst meer een 'doorreisgemeente' worden, met beperkte lokale voordelen van de gewijzigde verkeersstromen voor bewoners en ondernemers.

Vanuit de gemeente Voorst bestaan er reeds zorgen over de negatieve effecten van drukke autoverbindingen.

Voor de gemeente Apeldoorn betekent het voornemen toegenomen drukte op de verbindingsweg naar de A50, omdat de nieuwe brug in combinatie met de doorgaande weg naar de A50, ook een extra snelle verbinding met de stad Apeldoorn mogelijk maakt zonder gebruik van de A1.

Waardevolle Ruimte, Fysieke leefomgeving, en Landbouwareaal

Omdat de derde brug gaat om een scherp afgebakende, infrastructurele ingreep, hebben veel effecten uit de verschillende perspectieven van het Rad van de Leefomgeving sterke correlatie. Om deze reden is in dit hoofdstuk een aantal aspecten uit verschillende Thema's van het Rad samengevoegd, om zo integraal te kunnen beschrijven wat de effecten zijn.

Gemeente Deventer

Kansen

Een derde IJsselbrug kan de binnenstad van Deventer sterker met de rivier verbinden. Door een deel van het doorgaande autoverkeer naar de nieuwe brug te leiden, kunnen bestaande routes zoals de Wilhelminabrug autoluw worden gemaakt. Dit verbetert de kwaliteit van de openbare ruimte, maakt straten veiliger en aantrekkelijker voor fietsers en voetgangers, en versterkt de stedelijke en recreatieve beleving langs de IJssel. De brug biedt zo mogelijkheden om de leefbaarheid en toegankelijkheid van de binnenstad te vergroten.

Risico's

De nieuwe brug kan het open IJsselandschap verstoren, doordat de open weidse blik richting het noorden nu verstoord wordt. Ook toegangswegen en infrastructuur kunnen het bestaande IJssel landschap verder fragmenteren. Dit tast de waardevolle groene structuren en de zichtbare cultuurhistorische elementen van de rivieroever aan.

Gemeenten Voorst en Apeldoorn

Kansen

N.v.t, geen kansen.

Risico's

Tegelijkertijd brengt een nieuwe doorgaande weg aanzienlijke risico's voor cultuurhistorie, landschap en maatschappelijke structuren met zich mee. Oude buurtschappen ten oosten van Terwolde kunnen worden gefragmenteerd, waarbij historische bebouwing, erfgoedstructuren en het karakter van het cultuurlandschap worden aangetast. Het open landschap en bestaande groene structuren kunnen verstoord worden door de fysieke footprint van de weg, viaducten en bijbehorende infrastructuur. Bovendien kan het doorgaand verkeer leiden tot geluidsoverlast voor bewoners, helemaal als gebied meer een 'doorreisgemeente' wordt en de weg daar ook op wordt ingericht met een hogere snelheid.

Ook voor Apeldoorn geldt dat er aantasting komt voor het landelijk gebied ten oosten van de A50 bij de huidige op en afrit naar de Oost-Veluweg. Er bevinden zich ook zowel in de gemeente Voorst als in Apeldoorn veel landbouwbedrijven in een relatief hoge dichtheid, en sommige hiervan zullen verplaatst moeten worden om plaats te maken voor nieuwe wegen, terwijl er in de regio beperkte verplaatsingsruimte is. Het landelijk gebied tussen Apeldoorn en Deventer is een 'oud landschap' met veel historische boerderijen die al eeuwen worden bewoond. De maatschappelijke impact voor de buurtschappen waar deze boerderijen omheen zijn gevormd zal groot zijn.

De ingetekende verbinding met de A1 gaat ten zuiden van de Rotoronde N344 - N792 over een druk landschap met veel huizen en landschapselementen. Duidelijk is dat de bestaande wegen naar het zuiden richting de A1 niet berekend zijn op veel extra verkeer, waardoor er een nieuwe verbinding is ingetekend. Er is hier weinig open ruimte voor een nieuwe doorgaande weg, en er zullen onvermijdelijk conflicten optreden met bestaande bebouwing aan de Burgemeester van der Feltzweg en de Vermeersweg. Dit gebied heeft een dorps karakter, en de aanleg van een doorgaande weg zal dit karakter aantasten.

Indien de N344 wordt afgewaardeerd conform een ambitie in de omgevingsvisie, kan dit wel zorgen voor kansen om hier op een andere manier mee om te gaan. Dit zorgt namelijk voor verminderde drukte op de N344, waardoor er andere opties in beeld komen om deels via de N344 een verbinding te zoeken naar het westen. Een oplossing via deze bestaande weg zal de landschappelijke impact in de gemeenten Voorst en Apeldoorn kunnen beperken.

MONITORING

8.1 Monitoring

Deze paragraaf bevat aanbevelingen met betrekking tot de omgang met monitoring van de verwachte effecten in het OER. Na vaststelling van de aangevulde omgevingsvisie kan de gemeente Deventer ervoor kiezen een definitief monitoringsplan opstellen, waarin de set aan te monitoren indicatoren en bijvoorbeeld de monitoringsfrequentie wordt vastgelegd.

Belang

De Omgevingswet bevat een monitoringsverplichting voor mer-plichtige besluiten: onder de Omgevingswet dienen aanzienlijke milieueffecten gemonitord te worden (artikel 16.42a van de Omgevingswet en artikel 11.4 en 11.5 van het Omgevingsbesluit).

In de omgevingsvisie wordt vooruit gekeken: naar 2030 en daarna. Over deze tijdspanne is het niet mogelijk om alles te overzien en zullen zich onvoorziene ontwikkelingen (zowel op het gebied van wet- en regelgeving als fysieke autonome ontwikkelingen) voordoen. Gezien het feit dat er ver vooruit wordt gekeken en de bijbehorende onzekerheden is het zaak een vinger aan de pols te houden en belangrijke milieueffecten te monitoren om, indien nodig, door de omgevingsvisie hierop te kunnen bijsturen.

Doel:

Monitoring dient verschillende doelen:

- omgevingseffecten toetsen en bijsturen waar nodig. Voor een selectie van indicatoren zal getoetst worden of de daadwerkelijke omgevingseffecten binnen de bandbreedte blijven van hetgeen op basis van dit OER verwacht kan worden. Op basis van de uitkomsten kan het bevoegd gezag ervoor kiezen om bij te sturen;
- ontwikkelingen toetsen aan de in de omgevingsvisie beschreven doelen en bijsturen waar nodig. De gemeente Deventer is voornemens om met de Omgevingsvisie bij te dragen aan verschillende ambities. Deze ambities zijn in het OER verder geconcretiseerd naar verschillende doelen. Door middel van monitoring in hoeverre ontwikkelingen daadwerkelijk bijdragen aan gestelde doelen, ontstaat er tussentijds inzicht in hoeverre doelen gehaald worden en in hoeverre er sturing nodig is op doelbereik;
- communicatie met, en transparantie naar de omgeving over gemaakte of te maken keuzes.

Uitgangspunten

Monitoring heeft meerwaarde voor aspecten:

- waarvoor de verwachting is dat deze een knelpunt op zullen leveren;
- die relevant zijn om het doelbereik in kaart te brengen;
- waarvoor de effectvoorspelling door leemte in kennis onzeker is;
- die op andere wijze relevant zijn voor betrokkenen.

In alle gevallen geldt dat het alleen meerwaarde heeft aspecten te monitoren wanneer er naar aanleiding van de monitoring handelingsperspectief is om bij te sturen. Wanneer voor een aspect bijvoorbeeld negatieve effecten worden veroorzaakt door externe factoren die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen, ontbreekt het handelingsperspectief voor de gemeente. Desalniettemin kan het overigens meerwaarde hebben deze aspecten niet over het hoofd te zien en te agenderen bij partijen die er wel invloed op hebben. Waar mogelijk zal worden aangesloten bij gegevens uit bestaande monitoringsprogramma's.

Bijlage(n)

BIJLAGE: TABEL MET DE ALTERNATIEVEN (SCENARIOS)

In- dex	Thema	1A: Geplande verstedelijking (in- en uitbreiden), nulalternatief/huidig beleid	2A: Schaalsprong in verstedelijking (in-en uitbreiden), huidig beleid	1B: Geplande verstedelijking (inbreiding), collectievere samenleving/brede welvaart meer meewegen/vernieuwender	2B: Schaalsprong in verstedelijking (inbreiding en gebundelde uitbreiding), collectievere samenleving/brede welvaart meer meewegen/vernieuwender
1	Algemeen	Dit alternatief is hoofdzakelijk gebaseerd op huidig beleid, maar nog zonder beleidsevaluatie. Daarom is soms nog onduidelijk hoe het beleid precies vorm krijgt en hoe succesvol het zal zijn. In dit alternatief wordt ervan uitgegaan dat het met minimale tot gemiddelde ambitie wordt uitgevoerd (zo zegt in het mobiliteitsprincipe 'STOMP' dat er meer aandacht moet gaan naar duurzame vormen van mobiliteit, maar niet of en hoeveel beperkingen de auto moet worden opgelegd. In dit alternatief zijn we dus uitgegaan van weinig beperkingen).	Dit alternatief is hoofdzakelijk gebaseerd op huidig beleid, maar nog zonder beleidsevaluatie. Daarom is soms nog onduidelijk hoe het beleid precies vorm krijgt en hoe succesvol het zal zijn. In dit alternatief wordt ervan uitgegaan dat het met minimale tot gemiddelde ambitie wordt uitgevoerd (zo zegt in het mobiliteitsprincipe 'STOMP' dat er meer aandacht moet gaan naar duurzame vormen van mobiliteit, maar niet of en hoeveel beperkingen de auto moet worden opgelegd. In dit alternatief zijn we dus uitgegaan van weinig beperkingen).	In dit alternatief sturen we meer op brede welvaart en collectieve oplossingen. Dit betekent in de gevallen waarin er al beleid is dat hiervan uitgaat, dat dit met veel ambitie wordt uitgevoerd (zo zegt in het mobiliteitsprincipe 'STOMP' dat er meer aandacht moet gaan naar duurzame vormen van mobiliteit, maar niet of en hoeveel beperkingen de auto moet worden opgelegd. In dit alternatief zijn we dus uitgegaan van het opleggen van beperkingen). In de gevallen waarin er nog geen beleid is dat uitgaat van brede welvaart en collectieve oplossingen wordt dat in dit alternatief alsnog opgenomen. In de praktijk betekent dit dat het beleid vernieuwender is dan het huidige beleid, met meer aandacht voor verduurzaming, vergroening, innovatie en integraliteit.	In dit alternatief sturen we meer op brede welvaart en collectieve oplossingen. Dit betekent in de gevallen waarin er al beleid is dat hiervan uitgaat, dat dit met veel ambitie wordt uitgevoerd (zo zegt in het mobiliteitsprincipe 'STOMP' dat er meer aandacht moet gaan naar duurzame vormen van mobiliteit, maar niet of en hoeveel beperkingen de auto moet worden opgelegd. In dit alternatief zijn we dus uitgegaan van het opleggen van beperkingen). In de gevallen waarin er nog een beleid is dat uitgaat van brede welvaart en collectieve oplossingen wordt dat in dit alternatief alsnog opgenomen. In de praktijk betekent dit dat het beleid vernieuwender is dan het huidige beleid, met meer aandacht voor verduurzaming, vergroening, innovatie en integraliteit.
2	Algemeen	Uitgegaan wordt van de in hard beleid (door de raad) vastgestelde verstedelijkingsambitie en de daarbij behorende (harde) planvoorraad. Bij verstedelijking gaat het niet alleen om woningbouw, maar om alle aspecten die daarmee samenhangen, zoals werk, voorzieningen en mobiliteit.	Uitgegaan wordt van een forse verstedelijkingsambitie. Daarbij gaat het niet alleen om woningbouw, maar om alle aspecten die daarmee samenhangen, zoals werk, voorzieningen en mobiliteit.	Uitgegaan wordt van de in hard beleid (door de raad) vastgestelde verstedelijkingsambitie en de daarbij behorende (harde) planvoorraad. Bij verstedelijking gaat het niet alleen om woningbouw, maar om alle aspecten die daarmee samenhangen, zoals werk, voorzieningen en mobiliteit.	Uitgegaan wordt van een forse verstedelijkingsambitie. Daarbij gaat het niet alleen om woningbouw, maar om alle aspecten die daarmee samenhangen, zoals werk, voorzieningen en mobiliteit.

3	Woningbouw	Niet verder groeien dan geplande groei met 16.000 inwoners in 8.000 woningen volgend uit harde planvoorraad	Schaalsprong faciliteren met toevoegen woningen ter versterking van arbeidsmarkt en voorzieningen met groei van ca. 40.000 inwoners in 20.000 woningen	Niet verder groeien dan geplande groei met 16.000 inwoners in 8.000 woningen volgend uit harde planvoorraad	Schaalsprong faciliteren met toevoegen woningen ter versterking van arbeidsmarkt en voorzieningen met groei van ca. 40.000 inwoners in 20.000 woningen
4	Woningbouw	Huidige inzet op voldoende, betaalbare en diverse woningen volgens 30-40-30 waarvan 30 % ouderengeschikt	Inzet op voldoende, betaalbare en diverse woningen volgens 30-40-30 waarvan 30 % van de autonome groei ouderengeschikt	Inzet op voldoende, betaalbare en diverse woningen volgens 30-40-30 waarvan 30 % van de autonome groei ouderengeschikt	Inzet op voldoende, betaalbare en diverse woningen volgens 30-40-30 waarvan 30 % van de autonome groei ouderengeschikt
5	Woningbouw	Buitenstedelijk bouwen (uitbreiding) faciliteren, in hogere dichtheden en mits omvang en programma voldoende aansluiten op de behoefte en het aanbod van de bestaande woningvoorraad.	Buitenstedelijk bouwen ruimer faciliteren, mits omvang en programma voldoende aansluiten op de behoefte en het aanbod van de bestaande woningvoorraad. Wechelerhoek, Baarlerhoek, Vijfhoek Zuidoost en een nader te bepalen extra uitbreidingslocatie.	Bouwen op specifieke plekken die zich hiervoor lenen zoals op hoge plekken in het landschap en in de bestaande stad	Beperkt geclusterd buitenstedelijk bouwen waar het bijdraagt aan versterking van voorzieningen en duurzame mobiliteit (Stadsland). Bouwen op specifieke plekken die zich hiervoor lenen zoals op hoge plekken in het landschap en in de bestaande stad
6	Woningbouw	Binnenstedelijk bouwen (inbreiding) faciliteren, mits omvang en programma bijdragen aan verbeteren/versterken woonomgeving (gericht op doorstroming). Vanwege de grote druk op de woningmarkt zoeken we ook naar ander-soortige woonoplossingen. We maken dan ook gebruik van het hele palet aan inbreidingsmogelijkheden: transformatie, sloop-nieuwbouw (middel-/hoogbouw), optoppen, woningsplitsing. Benutten van specifieke kwaliteiten ontwikkellocaties om meerwaarde te creëren op de ruimtelijke en	Binnenstedelijk bouwen (inbreiding) ruimer faciliteren, mits omvang en programma bijdragen aan verbeteren/versterken woonomgeving. We werken conform Wonen Ruimte Stad aan inbreidingsmogelijkheden. Benutten van specifieke kwaliteiten ontwikkellocaties om meerwaarde te creëren op de ruimtelijke en sociale structuren van bestaande wijken en buurten.	Actief sturen op binnenstedelijk bouwen (inbreiding), waarbij omvang en programma bijdragen aan verbeteren/versterken woonomgeving.	Binnenstedelijk bouwen (inbreiding) actief aanjagen nabij voorzieningen, waarbij omvang en programma woonomgeving verbeteren. Benutten van bestaand vastgoed en specifieke kwaliteiten ontwikkellocaties om meerwaarde te creëren op de ruimtelijke en sociale structuren van bestaande wijken en buurten. We maken gebruik van het hele palet aan inbreidingsmogelijkheden: transformatie, sloop-nieuwbouw (middel-/hoogbouw), optoppen, woningsplitsing.

		sociale structuren van bestaande wijken en buurten			
7	Woningbouw	Doelgroepen: (1) autonome bevolkingsgroei (2) behoud jongeren en doelgroepen die bijdragen aan het versterken arbeidsmarkt en	Doelgroepen: (1) autonome bevolkingsgroei (2) behoud en aantrekken jongeren en doelgroepen die bijdragen aan het versterken arbeidsmarkt en (3) bijdragen aan de verstedelijkingsopgave van de Stedendriehoek	Doelgroepen: (1) autonome bevolkingsgroei (2) in beperkte mate behoud en aantrekken jongeren en doelgroepen die bijdragen aan het versterken arbeidsmarkt en (3) op ouderengeschikte woningen doorstroming van ouderen	Doelgroepen: (1) autonome bevolkingsgroei (2) behoud en aantrekken jongeren en doelgroepen die bijdragen aan het versterken arbeidsmarkt en (3) bijdragen aan de verstedelijkingsopgave van de Stedendriehoek
8	Woningbouw	Ouderengeschikte woningen voor doorstroming van ouderen, bij voorkeur in de eigen wijk, zodat het netwerk behouden blijft	Ouderengeschikte woningen voor doorstroming van ouderen, bij voorkeur in de eigen wijk, zodat het netwerk behouden blijft		
9	Woningbouw	Faciliteren en maatwerk bieden aan marktpartijen en corporaties t.b.v. realisatie woningbouw.	Marktpartijen en corporaties zijn de aanjagers van woningbouw: ze krijgen meer ruimte		

10	Woningbouw	Nieuwe woonvormen waar elkaar ontmoeten/omzien naar elkaar gestimuleerd wordt. Met een gevarieerd woningaanbod een gemengde bevolkingssamenstelling in verschillende levensfasen op wijk- en dorpsniveau faciliteren.	Met een gevarieerd woningaanbod een gemengde bevolkingssamenstelling in verschillende levensfasen op wijk- en dorpsniveau faciliteren.	Nieuwe woonvormen waar elkaar ontmoeten/omzien naar elkaar gestimuleerd wordt.	Nieuwe woonvormen waar elkaar ontmoeten/omzien naar elkaar gestimuleerd wordt. Inzet op geclusterde en meer collectieve woonvormen
11	Woningbouw	Ambitie is duurzame woongemeente waar het in alle levensfasen goed, gezond en veilig wonen is.	Duurzame woongemeente waar het in alle levensfasen goed, gezond en veilig wonen is.	Actieve rol als gemeente in realisatie onder meer door actiever grondbeleid ten behoeve van realisatie ambities toekomstbestendig wonen	Actieve rol als gemeente in realisatie onder meer door actiever grondbeleid ten behoeve van realisatie ambities toekomstbestendig wonen
12	Woningbouw	Alle woningbouw is natuurinclusief volgens NIB.	Alle woningbouw is natuurinclusief volgens NIB.		
13	Woningbouw	Bij actieve rol gemeente sturen op klimaatadaptief, energiebewust en circulair bouwen in samenhang met betaalbaarheid	Bij actieve rol gemeente sturen op klimaatadaptief, energiebewust en circulair bouwen in samenhang met betaalbaarheid	In zowel faciliterende als sturende rol gemeente realiseren we klimaatadaptief, energiebewust, circulair en natuurinclusief in samenhang met betaalbaarheid	In zowel faciliterende als sturende rol gemeente realiseren we klimaatadaptief, energiebewust, circulair en natuurinclusief in samenhang met betaalbaarheid
14	Energie	Elektriciteitsproductie volgens de programmeringsafspraken met de provincie.	Elektriciteitsproductie volgens de programmeringsafspraken met de provincie.	In de gemeente Deventer produceren we zo veel mogelijk eigen energie voor eigen gebruik	In de gemeente Deventer produceren we zo veel mogelijk eigen energie voor eigen gebruik

15	Energie	Inzet op biogas dat in het buitengebied wordt opgewekt.	Inzet op biogas dat in het buitengebied wordt opgewekt.	Energieproductie in het buitengebied, boeren worden productenten van energie (wind, zon, biogas) en biobased bouwmaterialen.	Energieproductie in het buitengebied, boeren worden productenten van energie (wind, zon, biogas) en biobased bouwmaterialen.
16	Energie	Onderzoeken geothermie en warmte uit oppervlaktewater. Op Zandweerd wordt nu warmtenet uitgerold met restwarmte van de RWZI	Onderzoeken geothermie en warmte uit oppervlaktewater.		Onderzoeken geothermie en warmte uit oppervlaktewater.
17	Energie			Collectieve energieopslagsystemen waarin inwoners en bedrijven op gebiedsniveau energie met elkaar uitwisselen. Iedereen is lid van een energiematschap.	Collectieve energieopslagsystemen waarin inwoners en bedrijven op gebiedsniveau energie met elkaar uitwisselen. Iedereen is lid van een energiematschap.
18	Energie	Energieverbruik wanneer nodig	Energieverbruik wanneer nodig	Sturen op energieverbruik in het collectief in samenhang met beschikbaarheid	Sturen op energieverbruik in het collectief in samenhang met beschikbaarheid
19	Energie	Individuele energieoplossingen: bedrijfsbatterijen, eigen zonnepanelen. Individuele laadpleinen voor logistiek	Individuele energieoplossingen: bedrijfsbatterijen, eigen zonnepanelen. Individuele laadpleinen voor logistiek	Collectieve energieproductie, energieopslag en warmtevoorzieningen bedrijventerreinen (hub)	Collectieve energieproductie, energieopslag en warmtevoorzieningen bedrijventerreinen (hub)
20	Energie	Industrie sluit aan op landelijke waterstof backbone Lokale waterstofproductie	Industrie sluit aan op landelijke waterstof backbone Lokale waterstofproductie		

21	Energie			Volledig zelfvoorzienend	Volledig zelfvoorzienend
22	Energie	Waar warmtebron beschikbaar is collectieve warmteoplossing maar iedereen heeft een eigen aansluiting en een eigen rekening.	Waar warmtebron beschikbaar is collectieve warmteoplossing maar iedereen heeft een eigen aansluiting en een eigen rekening.	Warmte, energieopwek en energieopslag zijn onderdeel van een wijk-energie-systeem. Iedereen is lid van een energiegemeenschap.	Warmte, energieopwek en energieopslag zijn onderdeel van een wijk-energie-systeem. Iedereen is lid van een energiegemeenschap.
23	Energie	Individuele energieoplossing: thuisbatterijen, eigen zonnepanelen	Individuele energieoplossing: thuisbatterijen, eigen zonnepanelen	Warmte, energieopwek en energieopslag zijn onderdeel van een wijk-energie-systeem. Iedereen is lid van een energiegemeenschap.	Warmte, energieopwek en energieopslag zijn onderdeel van een wijk-energie-systeem. Iedereen is lid van een energiegemeenschap.
24	Energie		Niet actief sturen op hogere woningdichtheden ten behoeve van collectieve warmteoplossing	Bij (bestaande of nieuwe) hoge woningdichtheid sturen op collectieve warmteoplossing.	Sturen op hoge woningdichtheid bij woningbouw. Warmtenet bij woningbouw stadsland onderzoeken.
25	Energie	Individuele netbewuste nieuwbouw	Individuele netbewuste nieuwbouw (oplossingen op woningniveau)	Gebiedsgerichte netbewuste nieuwbouw	Gebiedsgerichte netbewuste nieuwbouw
26	Energie				Ruimte opslag en biobased buiten de stad

27	Energie	Laadpalen in de openbare ruimte en op eigen terrein	Laadpalen in de openbare ruimte en op eigen terrein	Lokale collectieve slimme laadpleinen De autobatterij is onderdeel van het wijk-energiesysteem	Lokale collectieve slimme laadpleinen De autobatterij is onderdeel van het wijk-energiesysteem
28	Wonen met / zonder zorg	Huidige situatie is inzet op langer zelfstandig thuis wonen. De manier van bouwen draagt bij aan het mogelijk maken voor langer zelfstandig wonen, in de nabijheid (pantoffelafstand) van (sociale) voorzieningen.	Huidige situatie is inzet op langer zelfstandig thuis wonen. De manier van bouwen draagt bij aan het mogelijk maken voor langer zelfstandig wonen, in de nabijheid (pantoffelafstand) van (sociale) voorzieningen.	We zetten stevig in op collectieve sociale voorzieningen om de professionele zorg gericht in te kunnen zetten. Zodat de zorg voor iedereen toegankelijk blijft. Geclusterd wonen en intergenerationeel wonen combineren met (sociale) voorzieningen, om 'omzien naar elkaar' te stimuleren, is een voorwaarde en wordt stevig op gestuurd.	We zetten stevig in op collectieve sociale voorzieningen om de professionele zorg gericht in te kunnen zetten. Zodat de zorg voor iedereen toegankelijk blijft. Geclusterd wonen en intergenerationeel wonen combineren met (sociale) voorzieningen, om 'omzien naar elkaar' te stimuleren, is een voorwaarde en wordt stevig op gestuurd.
29	Wonen met / zonder zorg		Door de spreiding van woningbouw vraagt het om meer zorgvoorzieningen	Informele en formele zorgcirkels op kleinere schaal. Mantelzorgpotentieel vergroten door verbinding van jong en oud (bouw is hierop aangepast)	Woonzorgvoorzieningen. Mantelzorgpotentieel vergroten door verbinding van jong en oud (bouw is hierop aangepast)
30	Wonen met / zonder zorg	Wanneer mogelijk: van beschermd wonen naar beschermd thuis.	Wanneer mogelijk: van beschermd wonen naar beschermd thuis.		
31	Wonen met / zonder zorg	Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden	Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden	Meer ontmoetingsplekken voor jong en oud	(Meer) ontmoetingsplekken voor jong en oud

32	Wonen met / zonder zorg	De leefomgeving draagt bij aan het sociaal weefsel omdat deze (natuurlijk) ontmoeten en bewegen stimuleert.	De leefomgeving draagt bij aan het sociaal weefsel omdat deze (natuurlijk) ontmoeten en bewegen stimuleert.		
33	Wonen met / zonder zorg			Integrale aanpak: inzet kunst en cultuur binnen sociaal domein	Integrale aanpak: inzet kunst en cultuur binnen sociaal domein
34	Groen / natuur / land-goed	Stedelijk groen: natuur in dienst van de mens/inwoner	Stedelijk groen: natuur in dienst van de mens/inwoner	Natuur als (intrinsieke) waarde voor biodiversiteit, minder ten dienste van de mens	Natuur als (intrinsieke) waarde voor biodiversiteit, minder ten dienste van de mens
35	Groen / natuur / land-goed	Biodiversiteit in de stad bestaat uit de aanwezige private tuinen en de stedelijke groenblauwe structuur. Hoeveelheid groen in de stad blijft grotendeels behouden.	Biodiversiteit in de stad bestaat uit de aanwezige private tuinen en de stedelijke groenblauwe structuur.	Groen in de stad versterken (kwantitatief en kwalitatief)	Groen in de stad versterken (kwantitatief en kwalitatief)
36	Groen / natuur / land-goed	Bij ontwikkeling van nieuwe woongebieden worden nieuwe groenstructuren toegevoegd voor diverse groene functies waaronder biodiversiteit	Beperkt toevoegen van groen bij woningbouw met diverse groene functies waaronder biodiversiteit, maar met minder ruimte voor groenblauwe waarden, deze landen in private terreinen (tuinen) of worden technisch opgelost.	Herstructurering/verdichting gaat samen met het toevoegen van groenblauwe functies waaronder biodiversiteit door maatregelen in de gebouwen en de omgeving	Herstructurering/verdichting gaat samen met het toevoegen van groenblauwe functies waaronder biodiversiteit door maatregelen in de gebouwen en de omgeving
37	Groen / natuur / land-goed	Areaal onbebouwde grond in het buitengebied neemt iets af door woninguitbreiding, maar zal met name agrarische grond zijn met relatief lage natuurwaarde.	Onbebouwd areaal en groen in het buitengebied nemen af door woninguitbreiding, maar dit zal met name ten koste gaan van agrarische grond met relatief lage natuurwaarde.	Het buitengebied blijft groen en de groene buffers tussen de dorpen en de stad blijven behouden	Het buitengebied blijft groen en de groene buffers tussen de dorpen en de stad blijven behouden

38	Groen / natuur / land-goed	Behoud van bestaande ecologische infrastructuur (N2000 en NNN en natuurgebieden) en huidige biodiversiteit	Behoud van bestaande ecologische infrastructuur (N2000 en NNN en natuurgebieden) en huidige biodiversiteit	Versterken groenstructuren en extra ecologische verbindingen	Versterken groenstructuren en extra ecologische verbindingen
39	Openbare ruimte	Openbare ruimte in samenhang ontwikkelen met het aantal woningen. Druk op openbare ruimte is beperkt door groot percentage private tuinen	Openbare ruimte in samenhang ontwikkelen met woningbouw, opgave is groot door de groei van het aantal inwoners	Openbare ruimte wordt in samenhang ontwikkeld met het aantal woningen. Door geclusterd en collectiever te bouwen is er meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte	Grote investeringen in kwaliteit en kwantiteit van (groene) openbare ruimte per inwoner. Toevoegen van nieuwe groengebieden in het stedelijk gebied door transformatie van ruimte voor de auto naar ruimte voor de inwoner en overige opgaven in de openbare ruimte. Toevoegen landschapspark rond de stad voor recreatie, ontmoeting en gezonde leefomgeving ten behoeve van grotere dichtheden en inwonersaantal
40	Landschap	Beperkte verstedelijking op de hoge delen. Lage delen en kwelgebieden blijven beschikbaar voor groenblauwe opgaven.	Verstedelijking van de hoge delen en verkennen van technische mogelijkheden voor klimaatadaptief bouwen in laagten en kwelgebieden	Beperkte verstedelijking op de hoge delen. Lage delen en kwelgebieden blijven beschikbaar voor groenblauwe opgaven.	Beperkte verstedelijking op de hoge delen. Lage delen en kwelgebieden blijven beschikbaar voor groenblauwe opgaven.
41	Landschap	Robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering	Robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering	De Zandweteringzone wordt van bron tot en met Diepenveen ontwikkeld tot stedelijke groenstructuur.	De Zandweteringzone wordt van bron tot en met Diepenveen ontwikkeld tot stedelijke groenstructuur.
42	Landschap		Robuuste groenblauwe structuur van IJsselfront	IJsselfront wordt getransformeerd tot groene boulevard en maakt zo del uit van het landschap van de IJssel	IJsselfront wordt getransformeerd tot groene boulevard en maakt zo del uit van het landschap van de IJssel

43	Landschap				Realisatie nieuwe robuust groenblauwe zone met ecologische verbindingen
44	Klimaatadaptatie	Water en bodem meewegen bij locatiekeuzes	Water en bodem meewegen bij locatiekeuzes	Water en bodem leidend bij locatiekeuze Versterking groenblauwe waarden (landschap, cultuurhistorie, biodiversiteit)	Water en bodem belangrijke afweging bij locatiekeuzes Inzetten op behoud en versterking groenblauwe waarden (landschap, cultuurhistorie, biodiversiteit)
45	Klimaatadaptatie			Nadruk op groene openbare ruimten	Voldoende groen in openbare ruimte in combinatie met groene daken en gevels
46	Klimaatadaptatie	Maatregelen worden getroffen voor het klimaatadaptief inrichten van nieuw te ontwikkelen gebieden: klimaatadaptief bouwen en klimaatadaptief inrichten aan de openbare ruimte	In nieuw te ontwikkelen gebieden klimaatadaptief bouwen en klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte	Biodiversiteit en een gezonde leefomgeving wegen zwaarder bij mee bij inrichting leefomgeving	Biodiversiteit en een gezonde leefomgeving wegen zwaarder bij mee bij inrichting leefomgeving
47	Klimaatadaptatie	Regenwater infiltreert op de locatie zelf of in de omgeving aanwezige groenblauwe structuren	Regenwater infiltreert op de locatie zelf of in de omgeving aanwezige groenblauwe structuren	Regenwater infiltreert op de locatie zelf of in de omgeving aanwezige groenblauwe structuren of wordt hergebruikt door huishoudens	Regenwater infiltreert op de locatie zelf of in de omgeving aanwezige groenblauwe structuren of wordt hergebruikt door huishoudens
48	Klimaatadaptatie	Passief (volgend) ontharding en toevoeging van groen en water voor tegengaan verdroging, hittestress en wateroverlast	Passief (volgend) ontharding en toevoeging van groen en water voor tegengaan verdroging, hittestress en wateroverlast	Actief ontharding en toevoeging van groen en water voor tegengaan verdroging, hittestress en wateroverlast	Actief ontharding en toevoeging van groen en water voor tegengaan verdroging, hittestress en wateroverlast

49	Waterveiligheid	Ruimtelijke reservering voor bypass niet ontwikkelen	Ruimtelijke reservering voor bypass niet ontwikkelen	Realisatie van de bypass in combinatie met ontwikkelen groenblauwe functies in stadsland	Realisatie van bypass in combinatie met (tijdelijke en/of klimaatadaptieve) woningbouw en een groene rivier die in droge tijden fungeert als uitloopgebied
50	Waterveiligheid			De locaties waar gebouwd gaat worden liggen op de hogere gronden	De locaties waar gebouwd gaat worden liggen in de bestaande stad.
51	Waterveiligheid	Niet ontwikkelen in reservering zones langs dijken t.b.v. dijkversterking.	Met technische oplossingen ontwikkelen in reservering zones langs dijken t.b.v. dijkversterking. Mogelijk verhoging van de kaden langs de historische binnenstad		
52	Circulariteit	Inzetten op transitie naar circulaire economie met de ambitie om 50 % circulair te zijn in 2030	Inzetten op transitie naar circulaire economie met de ambitie om 50 % circulair te zijn in 2030	Inzetten op transitie naar circulaire economie met de ambitie om 100 % circulair te zijn in 2050	Inzetten op transitie naar circulaire economie met de ambitie om 100 % circulair te zijn in 2050
53	Circulariteit	- circulair handelen bevorderen in enkele hubs - netwerk stimuleren met een plek in de circulaire wijkcentra.	- circulair handelen bevorderen in enkele hubs - netwerk stimuleren met een plek in de circulaire wijkcentra.	- circulair handelen bevorderen met hubs dichtbij in wijken en wooncomplexen - opbrengst is substantieel en vloeit terug naar de wijk	- circulair handelen bevorderen met hubs dichtbij in wijken en wooncomplexen - opbrengst is substantieel en vloeit terug naar de wijk
54	Circulariteit	inzetten op circulaire inrichting van de leefomgeving	inzetten op circulaire inrichting van de leefomgeving	Inzetten op circulaire inrichting van de leefomgeving met waar mogelijk materialen uit de oogstegebieden in het landelijk gebieden uit eigen areaal in de stad (parken etc.)	Inzetten op circulaire inrichting van de leefomgeving met waar mogelijk materialen uit de oogstegebieden in het landelijk gebieden uit eigen areaal in de stad (parken etc.)

55	Circulariteit	Inzetten op vestiging bedrij- vencluster biobased bouwen t.b.v. oost nederland	Inzetten op vestiging bedrijvenclus- ter biobased bouwen t.b.v. oost ne- derland	Inzetten op vestiging bedrijvencluster biobased bouwen t.b.v. landelijke markt	Inzetten op vestiging bedrijvencluster biobased bouwen t.b.v. landelijke markt
56	Circulariteit	houtbouw en biobased materi- alen van buiten invoeren	houtbouw en biobased materialen van buiten invoeren	Door bevorderen van teelt is lokaal hout en ander biobased materiaal beschikbaar	Door bevorderen van teelt is lokaal hout en ander biobased materiaal be- schikbaar
57	Circulariteit			Ruimte bieden aan innovatie en experimenten ten behoefte van transitie naar een regeneratieve sa- menleving (ipv lineair en circulair)	Ruimte bieden aan innovatie en expe- rimenten ten behoeve van transitie naar een regeneratieve samenleving (ipv lineair en circulair)
58	Circulariteit			Actief ondersteunen van voedselbossen en moes- tuinen	Actief ondersteunen van voedsel- bossen en moestuinen
59	Voorzieningen	Voorzieningenniveau mee la- ten groeien vooral binnen hui- dige structuur	Schaalsprong ten behoeve van be- houd en versterking van voorzienin- gen (op stedelijk niveau en in de dor- pen)	Voorzieningenniveau mee laten groeien vooral binnen huidige structuur	Schaalsprong ten behoeve van be- houd en versterking van voorzienin- gen (op stedelijk niveau en in de dor- pen)
60	Voorzieningen				Deventer als huiskamer voor grotere regio (groei regiofunctie)

61	Voorzieningen	Er wordt niet actief gestuurd op maatschappelijke voorzieningen	Er wordt niet actief gestuurd op meegroeien maatschappelijke voorzieningen	Actief sturen op behoud primaire maatschappelijke voorzieningen	Actief sturen op toevoegen primaire maatschappelijke voorzieningen en horeca/detailhandel
62	Voorzieningen		Zelfvoorzienende wijken en dorpen van Deventer (hogere bouw)	Behoud collectieve voorzieningen in de wijken en kernen in relatie tot leefbaarheid	Behoud collectieve voorzieningen in de wijken en kernen in relatie tot leefbaarheid
63	Voorzieningen	Fijnmazige detailhandelstructuur overeind houden	Detailhandelstructuur laten groeien passend bij groei van de stad	Fijnmazige detailhandelstructuur overeind houden	Versterken binnenstad, wijk- buurten dorpscentra met meer (ruimte voor) horeca en detailhandel
64	Voorzieningen	Behoud pantoffelafstand en beschermen minimaal functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra	Behoud pantoffelafstand en beschermen minimaal functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra	Behoud pantoffelafstand en beschermen minimaal functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra	Behoud pantoffelafstand en beschermen minimaal functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra
65	Voorzieningen	Vasthouden aan kernwinkel en horecagebied binnenstad. Ontwikkelingsruimte in dwaalmilieu met uitzondering van wonen.	Vasthouden aan kernwinkel en horecagebied binnenstad. Ontwikkelingsruimte in dwaalmilieu met uitzondering van wonen.	Vasthouden aan kernwinkel en horecagebied binnenstad. Ontwikkelingsruimte in dwaalmilieu met uitzondering van wonen.	Vasthouden aan kernwinkel en horecagebied binnenstad. Ontwikkelingsruimte in dwaalmilieu met uitzondering van wonen.
66	Voorzieningen	Weinig actieve sturing op economische voorzieningen: markt leidend		Méér ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing horeca & detailhandel: flexibeler beleid	Méér ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing horeca & detailhandel: flexibeler beleid

67	Voorzieningen			Kleinschalige horeca toestaan op bedrijventerreinen t.b.v. aantrekkelijkere werkmilieus	Kleinschalige horeca toestaan op bedrijventerreinen t.b.v. aantrekkelijkere werkmilieus
68	Voorzieningen			Ruimte bieden voor schaalvergroting aan supermarkten binnen hoofdstructuur Beschermen bestaande hoofdstructuur voorzieningen	
69	Voorzieningen	Dagelijkse voorzieningen (supermarkten) op pantoffelafstand, voor niet dagelijks winkelen en horeca gaat men naar binnenstad	Collectieve maatschappelijke voorzieningen geconcentreerd in het centrum/binnenstad	Actiever beschermen dagelijkse voorzieningen in kleinere buurt- en dorpscentra	
70	Voorzieningen		Door enorme groei inwoners veel meer ruimte creëren voor 'binnenstadfuncties', en reguliere horeca en detailhandel in centrumschil		Door enorme groei inwoners veel meer ruimte creëren voor 'binnenstadfuncties', en reguliere horeca en detailhandel in centrumschil
71	Voorzieningen	Focus wonen op verdieping binnenstad, ook in gebieden met veel reuring (kernwinkel kernhorecagebied). Weinig ruimte voor vernieuwende, kleinschaligere hotelconcepten. Dit biedt weinig ruimte voor meerdaags bezoek toeristen.	Focus wonen op verdieping binnenstad, ook in gebieden met veel reuring (kernwinkel kernhorecagebied). Weinig ruimte voor vernieuwende, kleinschaligere hotelconcepten. Dit biedt weinig ruimte voor meerdaags bezoek toeristen.	Beperkt hotelappartementen op verdieping toestaan in binnenstad t.b.v. meerdaags bezoek, met name in gebieden met reuring (in kernwinkel-, kernhorecagebied en dwaalmilieu)	Veel ruimte voor hotelappartementen op verdieping toestaan in binnenstad t.b.v. meerdaags bezoek, m.u.v. binnenstedelijke woonmilieus

72	Voorzieningen			Circulariteitshubs in iedere wijk (spullenbibliotheek, reparatiewerkplaats etc).	Circulariteitshubs in iedere wijk (spullenbibliotheek, reparatiewerkplaats etc).
73	Sociaal domein	Gezonde keuzes worden gestimuleerd maar blijft een individuele verantwoordelijkheid	Gezonde keuzes worden gestimuleerd maar blijft een individuele verantwoordelijkheid	De overheid stuurt preventief op gezonde keuzes bij ontwikkelingen en neemt hiervoor regels op in het omgevingsplan (bijv. gezonde voeding, bewegen stimuleren).	De overheid stuurt preventief op gezonde keuzes bij ontwikkelingen en neemt hiervoor regels op in het omgevingsplan (bijv. gezonde voeding, bewegen stimuleren).
74	Sociaal domein	De gemeente zet niet in op initiatieven die bijdragen aan de sociale cohesie en mensen zijn verantwoordelijk voor hun eigen zorg en geluk	De gemeente zet niet in op initiatieven die bijdragen aan de sociale cohesie en mensen zijn verantwoordelijk voor hun eigen zorg en geluk	Er wordt ingezet op het versterken van de sociale cohesie waarin mensen elkaar helpen (bijvoorbeeld: jongeren helpen de ouderen, ouders hebben steun aan elkaar) (programma's: ouderenzorg/etc?)	Er wordt ingezet op het versterken van de sociale cohesie waarin mensen elkaar helpen (bijvoorbeeld: jongeren helpen de ouderen, ouders hebben steun aan elkaar) (programma's: ouderenzorg/etc?)
75	Sociaal domein	Er is steeds meer personeel in de zorg nodig omdat het sociale netwerk van mensen en gezinnen dat zorginzet kan voorkomen weinig is ontwikkeld	Er is steeds meer personeel in de zorg nodig omdat het sociale netwerk van mensen en gezinnen dat zorginzet kan voorkomen weinig is ontwikkeld		
76	Sociaal domein	Onderwijshuisvesting: beleid is minder gebouwen en meer voorzieningen clusteren in hetzelfde schoolgebouw (IKC).	Onderwijshuisvesting: beleid is minder gebouwen en meer voorzieningen clusteren in hetzelfde schoolgebouw (IKC).	Onderwijshuisvesting: beleid is minder gebouwen en meer voorzieningen clusteren in hetzelfde schoolgebouw (IKC).	Onderwijshuisvesting: beleid is minder gebouwen en meer voorzieningen clusteren in hetzelfde schoolgebouw (IKC).
77	Sociaal domein	Risico op meer (onderwijs)segregatie	Risico op meer (onderwijs)segregatie	Sturen op minder (onderwijs)segregatie	Sturen op minder (onderwijs)segregatie

78	Erfgoed	Bij locatiekeuzes is uitgangspunt behoud en ontwikkeling van de cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren (archeologie, gebouwde monumenten, stads- en dorpsgezichten, landgoederen/cultuurlandschappen) als drager van het DNA van Deventer	Bij locatiekeuzes is uitgangspunt behoud en ontwikkeling van de cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren (archeologie, gebouwde monumenten, stads- en dorpsgezichten, landgoederen/cultuurlandschappen) als drager van het DNA van Deventer	Bij locatiekeuzes is uitgangspunt behoud en ontwikkeling van de cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren (archeologie, gebouwde monumenten, stads- en dorpsgezichten, landgoederen/cultuurlandschappen) als drager van het DNA van Deventer	Bij locatiekeuzes is uitgangspunt behoud en ontwikkeling van de cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren (archeologie, gebouwde monumenten, stads- en dorpsgezichten, landgoederen/cultuurlandschappen) als drager van het DNA van Deventer
79	Erfgoed	De focus blijft in dit scenario op reeds beschermde waarden (beschermde stads en dorpsgezichten, landgoederen) De niet beschermde maar identiteitsbepalende waarden blijven een afweging binnen gebiedsontwikkeling zoals dat in Havenkwartier, rotosmeets of smyrnaterrein heeft plaatsgevonden			
80	Erfgoed		Toename verstedelijking gaat ten koste van (wettelijk onbeschermd maar identiteitsbepalend) (groen) erfgoed (in centrumschil, industrieel erfgoed en naoorlogs erfgoed, woonwijken en randen van landgoederen)		
81	Erfgoed		De omgeving van een monument krijgt minder ruimte (hoger bouwen naast monumenten/beschermd stadsgezicht)		

82	Erfgoed			Meer regie op herbestemmen en het hergebruik van cultureel erfgoed	Meer regie op herbestemmen en het hergebruik van cultureel erfgoed
83	Erfgoed			Meer regie op beeldkwaliteit buiten de beschermde binnenstad	Meer regie op beeldkwaliteit buiten de beschermde binnenstad en in dit scenario extra nodig bij nieuw ontwerpen vanwege herkenbaarheid/DNA
84	Erfgoed		De leesbaarheid van het stedelijk en cultuur-landschap (ook landgoederen) en stedelijk gebied wordt minder meegenomen in gebiedsontwikkelingen	Gebiedsgerichte en gebiedseigen oplossingen, gebaseerd op het lokale (oude en nieuwe) verhaal en de erfgoedkaart (met instrumentarium) ten behoeve van draagvlak, toekomstbestendigheid en ruimtelijke kwaliteit	Gebiedsgerichte en gebiedseigen oplossingen, gebaseerd op het lokale (oude en nieuwe) verhaal en de erfgoedkaart (met instrumentarium) ten behoeve van draagvlak, toekomstbestendigheid en ruimtelijke kwaliteit
85	Erfgoed			Erfgoed is een inspirator om klimaatadaptatie, landbouwtransitie en circulaire economie te stimuleren	Erfgoed is een inspirator om klimaatadaptatie, landbouwtransitie en circulaire economie te stimuleren
86	Erfgoed			Ook in de binnenstad worden historische aanleidingen als groenstructuren waterlopen benut voor klimaatadaptatie	Ook in de binnenstad worden historische aanleidingen als groenstructuren waterlopen benut voor klimaatadaptatie
87	Erfgoed				Nieuwe landgoederen gebaseerd op hoe in het verleden natuurwaarden daar ook samenkwamen in economische, cultuurhistorische en sociale waarden.

88	Economie	Arbeidsmarkt: woningen toevoegen voor behoud en aantrek van young professionals, studenten, creatieve stedelingen + praktisch geschoolden	Arbeidsmarkt: Schaalsprong ten behoeve van versterken arbeidsmarkt en behoud woon-werkbalans.	Arbeidsmarkt: woningen toevoegen voor behoud en aantrek van young professionals, studenten, creatieve stedelingen + praktisch geschoolden	Arbeidsmarkt: Schaalsprong ten behoeve van versterken arbeidsmarkt en behoud woon-werkbalans.
89	Economie	(Milieu)ruimte voor werken blijft behouden met bestaande profielen voor werkgebieden	(Milieu)ruimte voor werken blijft behouden met bestaande profielen voor werkgebieden	(Milieu)ruimte voor werken blijft behouden met doorontwikkeling bestaande profielen voor werkgebieden naar een duurzame en innovatieve economie.	(Milieu)ruimte voor werken blijft behouden met doorontwikkeling bestaande profielen voor werkgebieden naar een duurzame en innovatieve economie.
90	Economie	Woningbouw passend bij behoefte werknemers bestaande economische structuur	Woningbouw passend bij behoefte werknemers brede economische ontwikkeling.	Woningbouw extra aantrekkelijk voor talent passend bij ontwikkeling richting innovatieve en duurzame economie.	Ruime mogelijkheden om in te zetten op woningbouw aantrekkelijk voor gewenste doelgroepen.
91	Economie	Ruimte voor werken groeit mee met woningbouw (8000 woningen is behoefte aan 45ha nettow nieuw MKB-bedrijventerrein) met: o Vooral lokale en regionale bedrijvigheid o Geen grootschalige logistiek o Grootschalige vestigers in de regio	Ruimte voor werken groeit mee met woningbouw (20.000 woningen is ruime verdubbeling van behoefte aan 45ha netto nieuw MKB-bedrijventerrein) met: o Vooral lokale en regionale bedrijvigheid. o Beperkt ruimte voor grootschalige logistiek, mits gekoppeld aan lokale ketens. o Aandacht voor goede huisvesting arbeidsmigranten passend bij groei. o Deventer neemt aandeel regionale behoefte grootschalige vestigers passend bij groeiend regiofunctie Deventer.	Ruimte voor werken groeit mee met woningbouw (8000 woningen is behoefte aan 45ha netto nieuw MKB-bedrijventerrein) met: o Vooral lokale en regionale bedrijvigheid. o Grootschalige vestigers in de regio. o Aandacht voor groenblauwe structuren. o Dubbelgebruik met energie-infrastructuur.	Ruimte voor werken groeit mee met woningbouw (20.000 woningen is ruime verdubbeling van behoefte aan 45ha netto nieuw MKB-bedrijventerrein) met: o Vooral lokale en regionale bedrijvigheid. o Beperkt ruimte voor grootschalige logistiek, mits gekoppeld aan lokale ketens o Aandacht voor goede huisvesting arbeidsmigranten passend bij groei. o Deventer neemt aandeel regionale behoefte grootschalige vestigers passend bij groeiend regiofunctie Deventer. o Aandacht voor groenblauwe structuren. o Dubbelgebruik met energie-infrastructuur.

92	Economie	Toekomstbestendig maken bestaande bedrijventerreinen, waarbij gemeente faciliteert, bedrijven aan zet. - o Focus op efficiënt en intensief benutte bedrijventerreinen, minder op verblijfskwaliteit, mengbaarheid, circulair, duurzaam en groen. - o Milieugebruiksruimte: werken met maximum categorieën: als bedrijven hier onder zitten staan we ze toe	Toekomstbestendig maken bestaande bedrijventerreinen, waarbij gemeente faciliteert, bedrijven aan zet. - o Focus op efficiënt en intensief benutte bedrijventerreinen, minder op verblijfskwaliteit, mengbaarheid, circulair, duurzaam en groen. - o Milieugebruiksruimte: werken met maximum categorieën: als bedrijven hier onder zitten staan we ze toe	Actieve herstructurering en revitalisering bestaande bedrijventerreinen: - o Extra inzet vergroening en circulariteit - o Het havengebied (PoD) wordt gebruikt voor watergebonden bedrijvigheid en circulaire economie met bijpassende milieucategorieën en infrastructuur. - o Milieugebruiksruimte: Sturend; werken met minimum categorieën, die verschillend zijn per bedrijventerrein (profiel). --> juiste bedrijf op juiste plek. Strategische schuifruimte creëren hiervoor	Actieve herstructurering en revitalisering bestaande bedrijventerreinen: - o Extra inzet vergroening en circulariteit - o Het havengebied (PoD) wordt gebruikt voor watergebonden bedrijvigheid en circulaire economie met bijpassende milieucategorieën en infrastructuur. - o Milieugebruiksruimte: Sturend; werken met minimum categorieën, die verschillend zijn per bedrijventerrein (profiel). --> juiste bedrijf op juiste plek. Strategische schuifruimte creëren hiervoor - o Buiten circulair havengebied met HMC vooral inzet op arbeidsintensieve bedrijven
93	Economie	Nieuw BT aansluitend op stad/bestaande bedrijventerreinen en ontsluiting op hoofdwegenstructuur	Ook ruimte voor satelliet bedrijventerrein(en) i.p.v. één aaneengesloten werklandschap, bijvoorbeeld bij de kernen. o Inzet VAB voor werken	Buiten circulair havengebied met HMC vooral inzet op arbeidsintensieve bedrijven. Nieuw BT aansluitend op stad/bestaande bedrijventerreinen en ontsluiting op hoofdwegenstructuur.	Ook ruimte voor satelliet bedrijventerrein(en) i.p.v. één aaneengesloten werklandschap, bijvoorbeeld bij de kernen. o Inzet VAB voor werken
94	Economie	Enige ruimte voor bedrijven van buitenaf, met extra waarde voor lokale economie	Veel ruimte voor bedrijven en aantrekken van (grote) bedrijven gericht op sterke sectoren en internationalisering.	Ruimte voor bedrijven met extra waarde op het vlak van duurzaamheid en innovatie.	Veel ruimte voor bedrijven met extra waarde op het vlak van duurzaamheid en innovatie.
95	Economie			Enige ruimte voor circulaire economie, met beperkt extra ruimte voor hoge milieucategorieën (en zonering)	Veel meer ruimte voor circulaire economie, met extra ruimte voor hoge milieucategorieën (en zonering).

96	Economie	Enige ruimte voor clustervorming, schuifruimte voor juiste bedrijven op de juiste plek en tegengaan ongewenste functies	Veel mogelijkheden tot clustervorming, schuifruimte voor juiste bedrijven op de juiste plek en tegengaan ongewenste functies.	Enige ruimte voor clustervorming, schuifruimte voor juiste bedrijven op de juiste plek en tegengaan ongewenste functies, mn gericht op gewenste duurzame en innovatieve economie.	Veel mogelijkheden tot clustervorming en tegengaan ongewenste functies mn gericht op gewenste duurzame en innovatieve economie.
97	Economie	Realiseren economisch sterke Centrum & Schil	Binnenstad vergroten tot economisch sterk Centrum&Schil met extra programma ter versterking innovatieve economie in stationsgebied en langs KennisAs.	Realiseren economisch sterke Centrum & Schil	Realiseren economisch sterk Centrum&Schil met extra programma ter versterking innovatieve economie in stationsgebied en langs KennisAs.
98	Economie			Binnenstedelijke verdichting: o Sterkere noodzaak tot functiemenging werken en wonen. o Drukt bedrijven die zich niet laten mengen naar buiten; o Compensatieruimte buiten stad; o Zorgen voor betaalbare ruimte voor klein mkb en specifiek stadsverzorgende bedrijven in nabijheid van wonen.	
99	Economie	Enige groei toerisme en recreatie buitengebied	Grootschaliger groei toerisme en recreatie buitengebied.	Duurzame en kleinschalige groei toerisme en recreatie in buitengebied, met ruimte voor vernieuwende concepten passend bij het buitengebied.	Grootschalige en duurzame groei toerisme en recreatie in buitengebied, met veel ruimte voor vernieuwende concepten passend bij het buitengebied.
100	Landbouw	Geen sturing op actieve landbouwbedrijven in het landelijk gebied, versnippering van wonen in het landelijk gebied	Versnippering van de actieve landbouwbedrijven in het landelijk gebied	Gebiedsprocessen zijn de insteek	Gebiedsprocessen zijn de insteek

101	Landbouw		Afname van het areaal omdat meer ruimte voor woningbouw wordt gereserveerd		
102	Landbouw	Grotere toepassing van nieuwe teelten (die gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen binnen de wettelijke normen)	Grotere toepassing van nieuwe teelten (die gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen)	Nog steeds diversiteit, maar grote nadruk op landschapsinclusieve kringlooplandbouw	Nog steeds diversiteit, maar grote nadruk op landschapsinclusieve kringlooplandbouw
103	Landbouw		Zone met prioritaire landbouwfunctie op geschikte grond. Daar voorrang voor de landbouw. Bij gebieden met alleen generieke opgaven blijft landbouwgrond behouden, staat voedselproductie voorop en zijn we zeer terughoudend met het toestaan van gevoelige functies. Daar waar we wel gevoelige functies toestaan en nabij kwetsbare natuur worden spuitzones toegepast.		
104	Landbouw			Sterkere verbinding stad-platteland	Sterkere verbinding stad-platteland
105	Landbouw	Geen ruimtelijk beleid t.a.v. multifunctionele landbouw	Geen ruimtelijk beleid t.a.v. multifunctionele landbouw	Multifunctionele landbouw nadrukkelijker in relatie tot de omgevingsdoelen / nabijheid stedelijk gebied.	Multifunctionele landbouw nadrukkelijker in relatie tot de omgevingsdoelen / nabijheid stedelijk gebied.

106	Landbouw	Ruimte om te ondernemen binnen de landelijke kaders Toekomst percelen en erf ligt volledig bij de ondernemer	Ruimte om te ondernemen binnen de landelijke kaders Toekomst percelen en erf ligt volledig bij de ondernemer	Strengere milieuregelgeving dan de landelijk normen vereisen	Strengere milieuregelgeving dan de landelijk normen vereisen
107	Landbouw			Sterke inzet op ecosysteemdiensten	Sterke inzet op ecosysteemdiensten
108	Landbouw			Geen monocultuurteelt in NNN gebieden tenzij het de biodiversiteit vergroot	Geen monocultuurteelt in NNN gebieden tenzij het de biodiversiteit vergroot
109	Mobiliteit	Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP binnen bestaand beleid <u>en beschikbare middelen</u>	Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP, gebaseerd op extra verstedelijking maar zonder substantiële extra middelen vanuit mobiliteit	Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP met inbreng van maximale middelen (financiële inzet op fiets, OV en hubs)	Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP met inbreng van maximale middelen (financiële inzet op fiets, OV en hubs)
110	Mobiliteit	Parkeerbeleid gemeentebreed in de basis vraaggestuurd met alleen in de centrumschil meer ruimte voor sturing	Parkeerbeleid gemeentebreed in de basis vraaggestuurd met alleen in de centrumschil meer ruimte voor sturing	Parkeerbeleid gemeentebreed sturend vanuit het maatschappelijk belang met ruimte voor meer leefbaarheid in de wijken en binnenstad	Parkeerbeleid gemeentebreed pro-actief sturend vanuit het maatschappelijk belang met ruimte voor meer leefbaarheid in de wijken en binnenstad
111	Mobiliteit	Verschonen van de mobiliteit o.b.v. vigerend beleid, o.a. op gebied van ZES, uitrol laadpalen	Verschonen van de mobiliteit o.b.v. vigerend beleid, o.a. op gebied van ZES, uitrol laadpalen	Verschonen van de mobiliteit door het inrichten van milieuzones die groter zijn dan de reeds geplande ZES en daaraan gekoppelde, pro-actieve uitrol van laadpalen	Verschonen van de mobiliteit door het inrichten van milieuzones die groter zijn dan de reeds geplande ZES en daaraan gekoppelde, pro-actieve uitrol van laadpalen

112	Mobiliteit	Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen, met gebruikmaking van bestaande infrastructuur (inclusief pro-actief opwaarderen Hanzetracé en N348 en inclusief afwaarderen Wilhelminabrug)	Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen, uitgaande van instandhouding bestaande infrastructuur (inclusief pro-actief opwaarderen Hanzetracée en N348 en inclusief afwaarderen Wilhelminabrug) en inzetten op toevoegen derde brug.	Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen als basis voor de HWS (incl. vraaggestuurd opwaarderen Hanzetracée & N348 en inclusief Afwaarderen Wilhelminabrug naar fiets) en inzetten op derde brug.	Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen, met aanleg van een derde IJsselbrug aan de noordzijde van de stad, incl. Aansluitende verbinding naar A1 (vervolmaken ringstructuur) en inzetten op derde brug.
113	Mobiliteit				Vanuit de ringstructuur de Wilhelminabrug bestemmen voor fietsverkeer
114	Recreatie	Ruimte voor vrijetijdseconomie	Ruimte voor vrijetijdseconomie	Ruimte voor extensieve recreatie	Ruimte voor extensieve recreatie
115	Recreatie	Gebieden functioneel inrichten voor recreatie	Intensiveren gebruik van gebieden	Meer gebieden ontsluiten rekening houdend met voldoende ruimte voor rust en biodiversiteit in het landschap	Meer gebieden ontsluiten rekening houdend met voldoende ruimte voor rust en biodiversiteit in het landschap
116	Recreatie			Het bestaande landschap ontwikkelen tot een groenblauw landschapspark rond de stad met ruimte voor recreatie, ontmoeting, beleving van de cultuurhistorische waarden en gezonde leefomgeving	Het bestaande landschap ontwikkelen tot een groenblauw landschapspark rond de stad met ruimte voor recreatie, ontmoeting, beleving van de cultuurhistorische waarden en gezonde leefomgeving

117	Cultuur	Maatschappelijke bibliotheek als centrale en verbindende huiskamer van de stad	Maatschappelijke bibliotheek als centrale en verbindende huiskamer van de stad	Maatschappelijke bibliotheek als centrale en verbindende huiskamer van de stad en ommeland. Pop-up vestigingen in gebiedsontwikkelingsprojecten	Maatschappelijke Bibliotheek als centrale huiskamer en aanjager van sociaal-maatschappelijke initiatieven. Pop-up vestigingen in gebiedsontwikkeling. Deventer boekenstad met de beste bibliotheek van Nederland
118	Cultuur	Hanteren percentageregeling kunst in de openbare ruimte bij stichtingskosten bij nieuw- en verbouw (voorbeeld: Stadhuis met vingerafdrukken inwoners als kunstopdracht).	Hanteren percentageregeling kunst in de openbare ruimte bij stichtingskosten bij nieuw- en verbouw (voorbeeld: Stadhuis met vingerafdrukken inwoners als kunstopdracht).	Ruimte voor kunst in het ontwerp van de openbare ruimte ten behoeve van versterking van het DNA van Deventer. Inzetten op cultuur als verleidingsvoorziening versterkt het vestigingsklimaat	Realisatie van Gezichtsbepalende kunst en vormgeving in de openbare ruimte door inzet van architecten en kunstenaars van formaat
119	Cultuur			Ruimte maken voor culturele voorzieningen passend bij het nieuwe inwoneraantal, gehuisvest in duurzaam cultureel vastgoed tegen maatschappelijke tarieven.	Meer culturele voorzieningen realiseren passend bij de grootte van de stad Investeren en ruimte maken voor Culturele voorzieningen die leefbaarheid verbeteren, sociale netwerken versterken, zorgen voor een veilige en gezonde leefomgeving, en het unieke DNA van wijken en dorpen bepalen
120	Cultuur	Culturele verbindingsfuncties en verenigingen in stand houden	Geen extra investeringen in cultureel aanbod verbindingsfuncties en verenigingen	Culturele verbindingsfuncties en verenigingen verder versterken.	Culturele verbindingsfuncties en verenigingen verder versterken.
121	Cultuur			Investeren in cultuur inzetten als verbinder tussen generaties en verschillende sociale groepen	Inzetten op Cultuur als prikkelende verbinder tussen generaties en sociale groepen

122	Cultuur	Inzet van middelen op inhoudelijke en fysieke ruimte als ateliers voor makers in stad en ommeland	Minder ruimte maken voor Deventer als creatieve makersstad. Geen extra inzet van middelen op inhoudelijke en fysieke ruimte zoals ateliers voor makers in stad en ommeland	Meer ruimte voor makers en ambacht in een ruime schil rondom het centrum	Meer ruimte voor makers en ambacht in een ruime schil rondom het centrum
123	Cultuur	Synergie zoeken in optimaal en passend cultureel ruimtegebruik	Synergie zoeken in optimaal en passend cultureel ruimtegebruik		
124	Cultuur	Gezichtsbepalende evenementen	Niet extra investeren in evenementen	- Ruimte maken voor meer experimentele- en jongerevenementen - Ruimte voor evenementen creëren en versterken gezichtsbepaling.	- Ruimte maken voor meer experimentele- en jongerevenementen - Ruimte voor evenementen creëren
125	Cultuur			Inzetten op realisatie Museum met nationale uitstraling	Inzetten op realisatie Museum met (inter)nationale uitstraling
126	Cultuur			Kunstenaars inzetten als creatief meedenkers in transitieprocessen	Kunstenaars inzetten als creatief meedenkers in transitieprocessen
127	Waterbeschikbaarheid	Sturen op terugdringen van drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag	Sturen op terugdringen van drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag	Sturen op terugdringen van drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag	Sturen op terugdringen van drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag

128	Waterbeschikbaarheid	Huidige RWZI ontlasten door regenwater af te koppelen	Toevoegen extra of uitbreiden RWZI of decentrale zuiveringen	Huidige RWZI ontlasten door regenwater af te koppelen	Toevoegen extra of uitbreiden RWZI of decentrale zuiveringen
129	Waterbeschikbaarheid			Wijken hebben een circulair watersysteem, waarbij grijs water wordt verzameld en hergebruikt. Op gebouwniveau wordt regenwater hergebruikt	Wijken hebben een circulair watersysteem, waarbij grijs water wordt verzameld en hergebruikt. Op gebouwniveau wordt regenwater hergebruikt
130	Waterbeschikbaarheid	Sturen op Grondwaterpeil om verdroging (natuur, landbouw) tegen te gaan	Sturen op Grondwaterpeil om verdroging (natuur, landbouw) tegen te gaan	Sturen op Grondwaterpeil om verdroging (natuur, landbouw) tegen te gaan	Sturen op Grondwaterpeil om verdroging (natuur, landbouw) tegen te gaan
131	Waterbeschikbaarheid			De laagtes langs de weteringen en de kwelgebieden prioritair voor groenblauwe opgaven	De laagtes langs de weteringen en de kwelgebieden prioritair voor groenblauwe opgaven
132	Ondergrond	Drukke in de ondergrond +			
133	Ondergrond	Regie op de ondergrond (complexiteit proces) + + + +			

134	Milieu	We voldoen aan de minimale milieueisen van het rijk	We voldoen aan de minimale milieueisen van het rijk	We sturen op een betere en gezondere milieukwaliteit dan de minimale norm. We bewegen naar de WHO-normen, ook als dat ten koste gaat van ontwikkelmogelijkheden. - O Daling geurhinder door industriële bedrijven - O Betere luchtkwaliteit: conform WHO normen - O Externe veiligheid: streven naar geen nieuwe kwetsbare gebouwen binnen aandachtsgebiede - O Geluid: Minder geluidsoverlast bij geluidgevoelige gebouwen bij nieuwe situaties sporen door milieubelastende activiteiten minimaliseren aan de hand van gebiedspecifieke normen. Betere gezondheid in nieuwe situaties met hoge geluidbelasting	We sturen op een betere en gezondere milieukwaliteit dan de minimale norm. We bewegen naar de WHO-normen, ook als dat ten koste gaat van ontwikkelmogelijkheden. - O Daling geurhinder door industriële bedrijven - O Betere luchtkwaliteit: conform WHO normen - O Externe veiligheid: streven naar geen nieuwe kwetsbare gebouwen binnen aandachtsgebiede - O Geluid: Minder geluidsoverlast bij geluidgevoelige gebouwen bij nieuwe situaties sporen door milieubelastende activiteiten minimaliseren aan de hand van gebiedspecifieke normen. Betere gezondheid in nieuwe situaties met hoge geluidbelasting

BIJLAGE: DETAIL BEOORDELINGEN VAN DE 4 ALTERNATIEVEN

II.1 Gezonde leefomgeving

II.2 Ervaren gezondheid

Indicatoren:

- het aantal jaren vanaf geboorte naar verwachting;
- het aantal gezonde jaren vanaf geboorte naar verwachting;
- ervaren gezondheid.

Alternatief 1A

Tabel 8.1 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Ervaren gezondheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	4, 6, 8, 10, 13	Maatregel 4: Voldoende, betaalbare en diverse woningen verbeteren de ervaren gezondheid door stressreductie en betere leefomstandigheden. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan de woonomgeving verbeteren en sociale cohesie bevorderen. Maatregel 8: Ouderengeschikte woningen verbeteren de levensverwachting en aantal gezonde jaren door zorgtoegankelijkheid. Maatregel 10: Nieuwe woonvormen stimuleren sociale interactie, wat positief bijdraagt aan de ervaren gezondheid. Maatregel 13: Klimaatadaptief en energiebewust bouwen verbetert de leefomstandigheden en ervaren gezondheid.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Zeer Positief	28, 30, 31	Maatregel 28: Langer zelfstandig wonen met nabijheid van voorzieningen verhoogt levensverwachting en ervaren gezondheid. Maatregel 30: Van beschermd wonen naar beschermd thuis bevordert de ervaren gezondheid door verhoogde zelfstandigheid en veiligheid. Maatregel 31: Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden bevordert sociale cohesie en vermindert eenzaamheid, wat positief bijdraagt aan de ervaren gezondheid.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 36	Maatregel 34: Stedelijk groen in dienst van inwoners verbetert mentale en fysieke gezondheid door meer recreatiemogelijkheden. Maatregel 36: Nieuwe groenstructuren in woongebieden verhogen de biodiversiteit en bieden meer ruimte voor recreatie, wat positief bijdraagt aan de ervaren gezondheid.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Negatief*	74, 75	Maatregel 74: Geen inzet op sociale cohesie kan leiden tot een afname in sociale ondersteuning, wat negatief bijdraagt aan de ervaren gezondheid. Maatregel 75: Meer personeel in de zorg nodig door beperkt sociaal netwerk kan stress en een slechtere ervaren gezondheid tot gevolg hebben.
Economie	Negatief	92	92: Focus op efficiëntie en minder op verblijfskwaliteit kan de leefomgeving verslechteren, wat een negatieve invloed kan hebben op de ervaren gezondheid.

			Economisch beleid gericht op efficiëntie kan indirect invloed hebben op de leefomgeving, maar dit effect is wel sterk afhankelijk van de uitwerking.
Landbouw	Negatief	102	102. Gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen binnen de wettelijke normen, kan een slechte invloed hebben op de gezondheid.
Mobiliteit	Positief	111	111: Verschoning van mobiliteit kan de luchtkwaliteit verbeteren, wat positief is voor de ervaren gezondheid.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een positieve invloed op de ervaren gezondheid, maar er zijn enkele uitzonderingen. Het aantal jaren vanaf geboorte naar verwachting wordt mogelijk verbeterd door maatregelen in het woningbouw- en mobiliteitsthema. Het aantal gezonde jaren vanaf geboorte naar verwachting kan positief worden beïnvloed door maatregelen op het gebied van wonen met zorg en groen/natuur. De ervaren gezondheid krijgt een gemengd beeld met zowel positieve effecten van sociale cohesie en groenvoorzieningen, als negatieve effecten door gebrek aan sociale cohesie en mogelijke blootstelling aan gewasbeschermingsmiddelen. Over het geheel genomen wordt de ervaren gezondheid als neutraal beoordeeld en verandert er niet veel aan de huidige situatie, wel zijn er enkele aandachtspunten.

Alternatief 1B

Tabel 6.4 Beoordelingen op thema Ervaren gezondheid

Beleidsthema	Beoordeling Ervaren gezondheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	4, 6, 10	4: Betaalbare en diverse woningen verbeteren de woonomstandigheden en daarmee de ervaren gezondheid. 6: Binnenstedelijk bouwen kan leiden tot verbeterde woonomgevingen, wat positief bijdraagt aan de ervaren gezondheid. 10: Nieuwe woonvormen stimuleren sociale interactie, wat de ervaren gezondheid kan verbeteren.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Zeer positief	28, 29, 31	28: Collectieve sociale voorzieningen en geclusterd wonen bevorderen sociale interactie en toegankelijkheid van zorg, wat de ervaren gezondheid sterk verbetert. 29: Informele en formele zorgcirkels vergroten het mantelzorgpotentieel en verbeteren de ervaren gezondheid. 31: Meer ontmoetingsplekken bevorderen sociale interactie, wat positief bijdraagt aan de ervaren gezondheid.
Groen / natuur / land-goed	Zeer positief	35, 36, 37	35: Versterking van groen in de stad verbetert de leefomgeving en daarmee de ervaren gezondheid. 36: Toevoegen van groenblauwe functies verbetert de biodiversiteit en de ervaren gezondheid. 37: Behouden van groene buffers draagt bij aan een gezonde leefomgeving en verbetert de ervaren gezondheid.
Openbare ruimte	Positief	39	39: Meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte draagt bij aan een gezonde leefomgeving en verbetert de ervaren gezondheid.
Klimaatadaptatie	Positief	45, 48	45: Groene openbare ruimten bevorderen een gezonde leefomgeving en verbeteren de ervaren gezondheid. 48: Ontharding en toevoeging van groen en water verminderen hittestress en wateroverlast, wat positief bijdraagt aan de ervaren gezondheid.

Sociaal domein	Zeer positief	73, 74	73: Preventief sturen op gezonde keuzes bevordert de ervaren gezondheid. 74: Versterken van sociale cohesie bevordert de ervaren gezondheid door sociale ondersteuning en interactie.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief	109, 111	109: Stimuleren van fietsgebruik en OV draagt bij aan een gezondere levensstijl en verbetert de ervaren gezondheid. 111: Milieuzones en laadpalen bevorderen schonere mobiliteit, wat positief bijdraagt aan de luchtkwaliteit en de ervaren gezondheid.
Recreatie	Positief	116	116: Ontwikkeling van een groenblauw landschapspark rond de stad draagt bij aan een gezonde leefomgeving en bevordert de ervaren gezondheid.
Cultuur	Positief	119	119: Culturele voorzieningen bevorderen sociale interactie en welzijn, wat positief bijdraagt aan de ervaren gezondheid.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Zeer positief	134	134: Streven naar betere luchtkwaliteit, minder geluidsoverlast en daling van geurhinder draagt sterk bij aan een gezondere leefomgeving en verbetert de ervaren gezondheid.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer hebben over het algemeen een positief effect op de indicatoren van ervaren gezondheid. Het aantal gezonde jaren vanaf geboorte kan toenemen door verbeterde woonomstandigheden, sociale cohesie, en betere luchtkwaliteit. De ervaren gezondheid verbetert significant door meer groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimten. Als geheel is de beoordeling van het aspect 'Ervaren gezondheid' zeer positief, omdat verscheidene beleidsthema's een zeer positief effect laten zien, zoals wonen met zorg en milieu.

Alternatief 2A

Tabel 6.2 Beoordelingen op thema **Ervaar gezondheid** 8.2

Beleidsthema	Beoordeling Ervaren gezondheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	4, 8, 10	4: Betaalbare en diverse woningen kunnen bijdragen aan een betere ervaren gezondheid door minder stress en betere levensomstandigheden. 8: Ouderengeschikte woningen in de eigen wijk dragen bij aan een stabiel sociaal netwerk, wat de ervaren gezondheid verbetert. 10: Een gemengde bevolkingssamenstelling kan leiden tot sociale cohesie en ondersteuning, wat gunstig is voor de ervaren gezondheid.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met/zonder zorg	Zeer positief	28, 29, 30, 31	28: Langer zelfstandig thuis wonen met nabijheid van voorzieningen verhoogt de ervaren gezondheid en het aantal gezonde jaren. 29: Meer zorgvoorzieningen verbeteren de toegankelijkheid van zorg, wat de levensverwachting en ervaren gezondheid ten goede komt. 30: Van beschermd wonen naar beschermd thuis bevordert het welzijn en de ervaren gezondheid. 31: Ontmoetingsplekken en verenigingen ondersteunen sociale contacten en mentale gezondheid.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 36	34: Stedelijk groen in dienst van de mens verbetert de leefomgeving en daarmee de ervaren gezondheid. 36: Toevoegen van groen bij woningbouw draagt bij aan een betere luchtkwaliteit en vermindert stress, wat positief is voor de ervaren gezondheid.
Openbare ruimte	Positief	39	39: Ontwikkelen van de openbare ruimte in samenhang met woningbouw kan zorgen voor betere leefomstandigheden en een verhoogde ervaren gezondheid.
Klimaatadaptatie	Positief	46, 48	46: Klimaatadaptief bouwen en inrichten van de openbare ruimte kan hittestress verminderen en de leefbaarheid verbeteren, wat positief is voor de ervaren

			gezondheid. 48: Toevoeging van groen en water helpt verdroging en hittestress tegen te gaan, wat gunstig is voor de gezondheid.
Sociaal domein	Negatief*	73, 74, 75	73: Stimuleren van gezonde keuzes zonder verdere ondersteuning kan leiden tot ongelijkheid in gezondheid. 74: Niet inzetten op sociale cohesie kan leiden tot eenzaamheid en een negatieve ervaren gezondheid. 75: Toenemende zorgvraag zonder voldoende sociaal netwerk kan de ervaren gezondheid verslechteren.
Economie	Negatief	92	92: Focus op efficiëntie en minder op verblijfskwaliteit kan de leefomgeving verslechteren, wat een negatieve invloed kan hebben op de ervaren gezondheid.
Landbouw	Negatief	102, 103	102: Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen kan de lucht- en waterkwaliteit negatief beïnvloeden, wat slecht is voor de ervaren gezondheid. 103: Spuitzones kunnen gezondheid van omwonenden negatief beïnvloeden.
Mobiliteit	Positief	111	111: Verschoning van mobiliteit kan de luchtkwaliteit verbeteren, wat positief is voor de ervaren gezondheid.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen in het beleid van de gemeente Deventer tot 2040 hebben op het aspect Ervaren gezondheid overwegend positieve effecten, vooral door verbeterde huisvesting, langer zelfstandig wonen, en betere mobiliteit. Echter, er zijn ook negatieve effecten door een gebrek aan inzet op sociale cohesie en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Al met al wordt verwacht dat de ervaren gezondheid zal verbeteren door betere woon- en leefomstandigheden, maar omdat sommige groepen mogelijk negatieve effecten kunnen ervaren door specifieke beleidskeuzes, is de beoordeling neutraal.

Alternatief 2B

Tabel 6.4 Beoordelingen op thema Ervaren gezondheid

Beleidsthema	Beoordeling Ervaren gezondheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 10, 13	Maatregel 3: Door het toevoegen van woningen kan de druk op de woningmarkt verminderen, wat stress en onzekerheid kan verminderen, wat positief is voor de ervaren gezondheid. Maatregel 10: Nieuwe woonvormen stimuleren sociale interactie, wat bijdraagt aan een betere ervaren gezondheid. Maatregel 13: Klimaatadaptief en energiebewust bouwen draagt bij aan een betere leefomgeving, wat een positief effect kan hebben op de ervaren gezondheid.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29	Maatregel 28: Collectieve sociale voorzieningen en geclusterd wonen stimuleren sociale interactie en ondersteuning, wat de ervaren gezondheid positief kan beïnvloeden. Maatregel 29: Verbinding tussen jong en oud kan het mantelzorgpotentieel vergroten en sociale cohesie versterken, wat bijdraagt aan de ervaren gezondheid.
Groen / natuur / landgoed	Zeer positief	35, 36, 37	Maatregel 35: Versterking van groen in de stad verbetert de leefomgeving en biedt meer mogelijkheden voor recreatie en ontspanning, wat zeer positief is voor de ervaren gezondheid. Maatregel 36: Toevoegen van groen-blauwe functies bij herstructurering draagt bij aan een betere leefomgeving. Maatregel 37: Behoud van groene buffers draagt bij aan een gezonde leefomgeving.
Openbare ruimte	positief	39	Maatregel 39: Investeren in de (groene) openbare ruimte en het toevoegen van nieuwe groengebieden verbeteren de leefomgeving en bieden meer

Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 46, 48	mogelijkheden voor recreatie en ontmoeting, wat zeer positief is voor de ervaren gezondheid. Maatregel 44: Water en bodem als belangrijke afweging draagt bij aan een gezonde leefomgeving. Maatregel 45: Voldoende groen in de openbare ruimte verbetert de leefomgeving en biedt meer mogelijkheden voor ontspanning. Maatregel 46: Biodiversiteit en een gezonde leefomgeving wegen zwaarder bij inrichting, wat zeer positief is voor de ervaren gezondheid. Maatregel 48: Actieve ontharding en toevoeging van groen en water verminderen hittestress en wateroverlast, wat bijdraagt aan een betere ervaren gezondheid.
Sociaal domein	Zeer positief	73, 74	Maatregel 73: Preventief sturen op gezonde keuzes zoals gezonde voeding en bewegen stimuleert een gezonde levensstijl, wat zeer positief is voor de ervaren gezondheid. Maatregel 74: Versterken van sociale cohesie waarin mensen elkaar helpen draagt bij aan een betere ervaren gezondheid.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	positief*	109, 111	Maatregel 109: Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP en financiële inzet op fiets en OV draagt bij aan een betere luchtkwaliteit en minder verkeersgerelateerde stress, wat zeer positief is voor de ervaren gezondheid. Maatregel 111: Verschonen van mobiliteit door milieuzones en laadpalen vermindert uitstoot en verbetert de luchtkwaliteit, wat zeer positief is voor de ervaren gezondheid.
Recreatie	positief	116	Maatregel 116: Ontwikkelen van een groenblauw landschapspark rond de stad biedt meer mogelijkheden voor recreatie, ontmoeting en beleving van cultuurhistorische waarden, wat zeer positief is voor de ervaren gezondheid.
Cultuur	Positief	119	Maatregel 119: Meer culturele voorzieningen die de leefbaarheid verbeteren en sociale netwerken versterken dragen positief bij aan de ervaren gezondheid door het bieden van mogelijkheden voor sociale interactie en ontspanning.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Zeer positief	134	Maatregel 134: Betere luchtkwaliteit en vermindering van geur- en geluidshinder volgens WHO-normen dragen sterk bij aan een betere ervaren gezondheid.

Conclusie

De maatregelen binnen de verschillende beleidsthema's van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend positieve effecten op de ervaren gezondheid. Het aantal jaren vanaf geboorte naar verwachting en het aantal gezonde jaren vanaf geboorte naar verwachting worden positief beïnvloed door verbeterde toegang tot zorg en voorzieningen, vergroening van de leefomgeving, en preventieve gezondheidsmaatregelen. De ervaren gezondheid zal vooral verbeteren door de investeringen in groene en openbare ruimtes, klimaatadaptatie, en strikte milieuregels. Al met al verbetert het aspect de ervaren gezondheid.

Samenvattingen

Alternatief 1A

In scenario 1A worden diverse maatregelen getroffen om de ervaren gezondheid van de inwoners van Deventer te verbeteren. De woningbouwmaatregelen, zoals het bouwen van betaalbare en diverse woningen en klimaatadaptief bouwen, hebben over het algemeen een positief effect op de gezondheid. Vooral de maatregelen rondom wonen met zorg, zoals het ondersteunen van langer zelfstandig wonen en het creëren van ontmoetingsplekken, hebben een zeer positief effect. Groene initiatieven in de stad dragen bij aan de fysieke en mentale gezondheid van de inwoners. Echter, maatregelen in het sociaal domein, zoals het gebrek aan inzet op sociale cohesie, kunnen negatief uitpakken. Daarnaast kan de landbouwmaatregel, die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet uitsluit, een negatief effect hebben op de gezondheid.

Alternatief 1B

Scenario 1B richt zich op een brede aanpak om de ervaren gezondheid te verbeteren door middel van diverse maatregelen in woningbouw, zorg, groen, klimaatadaptatie, en mobiliteit. Betaalbare woningen en nieuwe woonvormen bevorderen sociale interactie, wat de gezondheid ten goede komt. De clustering van sociale voorzieningen en zorgcirkels heeft een zeer positief effect op de toegankelijkheid en de ervaren gezondheid. Versterking van stedelijk groen en de ontwikkeling van groene openbare ruimtes dragen sterk bij aan een gezonde leefomgeving. Ook preventieve maatregelen in het sociaal domein, zoals het stimuleren van gezonde keuzes en het versterken van sociale cohesie, zijn zeer positief. Mobiliteitsmaatregelen, zoals het stimuleren van fietsgebruik en milieuzones, verbeteren de luchtkwaliteit en de gezondheid.

Alternatief 2A

In scenario 2A ligt de nadruk op het verbeteren van de ervaren gezondheid door middel van woningbouw, zorgvoorzieningen, groen, en klimaatadaptatieve maatregelen. De bouw van betaalbare woningen en ouderengeschikte woningen, evenals het stimuleren van sociale interactie, dragen positief bij aan de gezondheid. De uitbreiding van zorgvoorzieningen en ontmoetingsplekken heeft een zeer positief effect. Ook de inspanningen om stedelijk groen en klimaatadaptatieve maatregelen te integreren, zoals het toevoegen van groen en water, verbeteren de leefomstandigheden. Echter, een gebrek aan inzet in het sociaal domein en negatieve effecten van landbouwmaatregelen, zoals het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, kunnen de ervaren gezondheid verslechteren.

Alternatief 2B

In scenario 2B worden zeer positieve maatregelen genomen om de ervaren gezondheid te bevorderen, met een sterke nadruk op woningbouw, zorg, groen, klimaatadaptatie, en mobiliteit. De toevoeging van woningen en nieuwe woonvormen vermindert stress en bevordert sociale interactie. Collectieve sociale voorzieningen en geclusterd wonen stimuleren sociale cohesie en ondersteuning. Grootschalige vergroening van de stad en investeringen in groene openbare ruimtes bieden meer recreatiemogelijkheden en verbeteren de leefomgeving. Klimaatadaptatieve maatregelen, zoals ontharding en het toevoegen van groen en water, verminderen hittestress en verbeteren de gezondheid. Mobiliteitsmaatregelen, zoals milieuzones en laadpalen, verbeteren de luchtkwaliteit aanzienlijk. Ook maatregelen in het sociaal domein, zoals het stimuleren van gezonde keuzes en sociale cohesie, dragen sterk bij aan een betere ervaren gezondheid.

II.3 Gezonde leefstijl

Indicatoren:

- beweegrichtlijnen;
- overgewicht;
- broze gezondheid onder ouderen.

Alternatief 1A

Tabel 8.3 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Gezonde leefstijl	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	4, 8, 10	4: Betaalbare en diverse woningen, inclusief ouderengeschikte woningen, bevorderen een gezonde leefstijl door betere huisvesting en toegankelijkheid. 8: Ouderengeschikte woningen helpen ouderen langer zelfstandig te wonen, wat hun gezondheid bevordert. 10: Nieuwe woonvormen waar ontmoeting wordt gestimuleerd, kunnen sociale cohesie en daarmee de gezondheid verbeteren.

Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met/zonder zorg	Positief*	28, 30, 31	28: Langer zelfstandig thuis wonen met nabijheid van (sociale) voorzieningen bevordert een gezonde leefstijl door toegankelijkheid en sociale interactie. 30: Van beschermd wonen naar beschermd thuis bevordert zelfstandigheid en gezondheid. Hier moet dan wel voldoende personeel in de zorg voor zijn. Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden stimuleert sociale cohesie en een actieve leefstijl, wat positief is voor de gezondheid.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 36	34: Stedelijk groen in dienst van de mens bevordert beweging en ontspanning, wat bijdraagt aan een gezonde leefstijl. 36: Nieuwe groenstructuren bij woongebieden bevorderen beweging en contact met natuur, wat positief is voor de gezondheid.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Negatief*	73, 74, 75	73: Gezonde keuzes stimuleren maar als individuele verantwoordelijkheid kan leiden tot ongelijkheid in gezondheidsuitkomsten. 74: Geen inzet op initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie kan leiden tot verminderde sociale ondersteuning en dus een negatieve invloed op gezondheid. 75: Meer personeel in de zorg nodig door weinig ontwikkeld sociaal netwerk kan de druk op zorg verhogen en gezondheid negatief beïnvloeden.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Negatief	102	Maatregel 102 kan door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nadelige gezondheidseffecten hebben op de bevolking, wat een negatieve invloed heeft op de algehele gezonde leefstijl.
Mobiliteit	Positief	109, 111	Maatregel 109 stuurt op veranderen van mobiliteit door STOMP, wat kan leiden tot meer actieve vervoersopties zoals wandelen en fietsen, wat positief bijdraagt aan beweegrichtlijnen. Maatregel 111 verschooning van mobiliteit draagt bij aan een betere luchtkwaliteit, wat indirect een positieve invloed heeft op de gezondheid van de inwoners.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie:

De verschillende beleidsthema's hebben gemengde effecten op de indicatoren voor een gezonde leefstijl. Maatregelen binnen de thema's Woningbouw, Wonen met/zonder zorg, Groen/natuur/landgoed, en Mobiliteit hebben overwegend positieve effecten op de beweegrichtlijnen en de broze gezondheid onder ouderen. Echter, het Sociaal domein heeft negatieve effecten door een gebrek aan ondersteuning voor sociale cohesie en gezonde keuzes. Over het geheel genomen is de beoordeling voor het aspect gezonde leefstijl positief, met nadruk op verbeteringen in fysieke activiteit en woonomstandigheden, maar met aandacht voor de negatieve sociale impact binnen het sociaal domein.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Gezonde leefstijl	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	4, 6, 7, 10	Maatregelen 4 en 7 zorgen voor ouderengeschikte woningen wat bijdraagt aan het verminderen van broze gezondheid onder ouderen. Maatregel 6 draagt bij aan een betere woonomgeving, wat indirect een gezonde leefstijl kan bevorderen. Maatregel 10 stimuleert sociale interactie wat een positieve invloed kan hebben op mentale gezondheid en indirect op beweegrichtlijnen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met / zonder zorg	positief*	28, 29, 31	Maatregelen 28 en 29 versterken sociale voorzieningen en mantelzorg, wat bijdraagt aan een gezonde

leefstijl door verbeterde sociale cohesie en zorg. Hier moet dan wel voldoende personeel in de zorg voor zijn. Maatregel 31 bevordert ontmoetingen tussen jong en oud, wat de mentale gezondheid en indirect de beweegrichtlijnen verbetert. Deze maatregelen hebben een sterk onderbouwd positief effect op meerdere indicatoren en in verschillende delen van de gemeente.

Groen / natuur / land-goed	Zeer positief	35, 36, 37	Maatregel 35 versterkt groen in de stad, wat bijdraagt aan de mogelijkheid tot bewegen en vermindert stress, positief voor beweegrichtlijnen. Maatregel 36 voegt groenblauwe functies toe, wat de leefomgeving gezonder maakt. Maatregel 37 behoudt groene buffers, die positief bijdragen aan een gezonde leefomgeving en bewegen stimuleren.
Openbare ruimte	Zeer positief	39	Maatregel 39 zorgt voor meer ruimte voor collectief groen en hoogwaardige openbare ruimte, wat beweegmogelijkheden vergroot en stress vermindert, beide bijdragen aan een gezonde leefstijl.
Klimaatadaptatie	Positief	45, 46, 48	Maatregelen 45 en 46 zorgen voor meer groene openbare ruimten en een gezonde leefomgeving, wat positief bijdraagt aan beweegrichtlijnen en mentale gezondheid. Maatregel 48 vermindert hittestress, wat de algemene gezondheid verbetert.
Sociaal domein	Zeer positief	73, 74	Maatregel 73 stimuleert gezonde keuzes zoals bewegen en gezonde voeding, wat direct bijdraagt aan het naleven van beweegrichtlijnen en vermindering van overgewicht. Maatregel 74 versterkt sociale cohesie, wat de mentale gezondheid verbetert en indirect beweegrichtlijnen ondersteunt.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Positief	109, 111, 112	Maatregel 109 stimuleert gebruik van fiets en OV, wat beweegactiviteiten vergroot. Maatregel 111 vermindert luchtvervuiling, wat een positieve invloed heeft op de algemene gezondheid. Maatregel 112 bevordert fietsinfrastructuur, wat bewegen stimuleert.
Recreatie	Positief	116	Maatregel 116 creëert een groenblauw landschapspark met ruimte voor recreatie, wat bewegen stimuleert en de mentale gezondheid verbetert.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Positief	134	Maatregel 134 verbetert de luchtkwaliteit en vermindert geluidsoverlast, wat positief bijdraagt aan de algemene gezondheid en indirect de beweegrichtlijnen ondersteunt.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer hebben overwegend positieve effecten op de gezonde leefstijl van de inwoners. Op de indicator beweegrichtlijnen wordt een zeer positief effect verwacht dankzij maatregelen die beweging stimuleren, zoals verbeterde mobiliteit (fietsen en OV) en recreatiemogelijkheden. Voor overgewicht zijn de effecten ook positief, met nadruk op gezonde keuzes en toegankelijke voorzieningen. De broze gezondheid onder ouderen zal verbeteren door specifieke aandacht voor ouderengeschikte woningen en sociale cohesie. Al met al wordt het aspect Gezonde leefstijl als geheel positief beoordeeld, met enkele zeer positieve effecten.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Gezonde leefstijl	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	4, 8, 10	Maatregel 4 zorgt voor voldoende, betaalbare en diverse woningen, waaronder ouderenwoningen die bijdragen aan een gezonde leefstijl door het behoud van sociale netwerken en nabijheid van voorzieningen.

			Maatregel 8 bevordert doorstroming van ouderen binnen hun eigen wijk, wat helpt bij het behoud van sociale contacten en vermindert het risico op eenzaamheid en broze gezondheid. Maatregel 10 zorgt voor een gemengde bevolkingssamenstelling, wat kan leiden tot meer sociale interactie en activiteit, wat bijdraagt aan het naleven van beweegrichtlijnen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 31	Maatregel 28 bevordert langer zelfstandig thuis wonen met nabijheid van sociale voorzieningen, wat een positieve invloed heeft op de naleving van beweegrichtlijnen en vermindert het risico op een broze gezondheid onder ouderen. Maatregel 31 ondersteunt ontmoetingsplekken en verenigingen, wat sociale cohesie bevordert en bijdraagt aan een actieve en gezonde leefstijl, met positieve effecten op overgewicht en beweegrichtlijnen.
Groen / natuur / land-goed	neutraal	34, 36	Maatregel 34 verbetert stedelijk groen, wat inwoners aanmoedigt om buiten te bewegen en bijdraagt aan de naleving van beweegrichtlijnen. Maatregel 36 voegt groen toe bij woningbouw, wat de fysieke activiteit kan stimuleren en een positieve invloed heeft op de mentale gezondheid, wat indirect bijdraagt aan een gezonde leefstijl.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Negatief*	73, 74	Maatregel 73 legt de verantwoordelijkheid voor gezonde keuzes volledig bij individuen, wat kan leiden tot ongelijkheid in gezondheid en een negatief effect heeft op overgewicht en beweegrichtlijnen. Maatregel 74 stimuleert geen initiatieven voor sociale cohesie, wat kan resulteren in minder sociale interactie en ondersteuning, en kan bijdragen aan een broze gezondheid onder ouderen.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Negatief	102	Maatregel 102 kan door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen nadelige gezondheidseffecten hebben op de bevolking, wat een negatieve invloed heeft op de algehele gezonde leefstijl.
Mobiliteit	Positief	109, 111	Maatregel 109 stuurt op veranderen van mobiliteit door STOMP, wat kan leiden tot meer actieve vervoersopties zoals wandelen en fietsen, wat positief bijdraagt aan beweegrichtlijnen. Maatregel 111 verschooning van mobiliteit draagt bij aan een betere luchtkwaliteit, wat indirect een positieve invloed heeft op de gezondheid van de inwoners.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een gemengd effect op het aspect Gezonde leefstijl. Positieve effecten zijn te verwachten door verbeterde woningbouw en mobiliteit, wat kan bijdragen aan het behalen van beweegrichtlijnen en verminderen van overgewicht. Negatieve effecten komen vooral voort uit het sociaal domein en landbouw, wat de broze gezondheid onder ouderen kan verslechteren. Al met al leidt dit tot een gemengd beeld met zowel positieve als negatieve invloeden op de verschillende indicatoren van een gezonde leefstijl.

Alternatief 2B

Woningbouw	Beoordeling Gezonde leefstijl	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting

Woningbouw	Positief*	6, 10	Maatregel 6 bevordert beweegmogelijkheden door binnenstedelijk bouwen nabij voorzieningen. Maatregel 10 stimuleert sociale interactie en kan bijdragen aan een betere gezondheid door het bevorderen van een sociaal netwerk, wat vooral relevant is voor ouderen.
Energie Wonen met / zonder zorg	Neutraal positief	28, 29, 31	Geen maatregelen met significant direct effect Maatregel 28 stimuleert sociale interactie door collectieve woonvormen, wat kan bijdragen aan een gezonde leefstijl. Maatregel 29 verbetert de zorgtoegang door woonzorgvoorzieningen, wat kan leiden tot betere gezondheid onder ouderen. Maatregel 31 bevordert fysieke activiteit door meer ontmoetingsplekken.
Groen / natuur / landgoed	Positief	35, 36	Maatregel 35 versterkt groen in de stad, wat bijdraagt aan een gezondere leefomgeving en meer beweegmogelijkheden. Maatregel 36 bevordert biodiversiteit en groene ruimtes, wat bijdraagt aan een gezonde leefomgeving.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 verbetert de kwaliteit van de openbare ruimte door meer groen en recreatieve gebieden, wat beweegmogelijkheden en sociale interactie stimuleert.
Klimaatadaptatie Sociaal domein	Neutraal Zeer positief	73, 74	Geen maatregelen met significant direct effect Maatregel 73 stimuleert gezonde keuzes bij ontwikkelingen, wat kan bijdragen aan het volgen van bewegrichtlijnen en vermindering van overgewicht. Maatregel 74 versterkt de sociale cohesie, wat kan bijdragen aan de gezondheid van ouderen door steun van de gemeenschap.
Economie Landbouw	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Positief	109	Maatregel 109 stimuleert het gebruik van fiets en openbaar vervoer, wat kan bijdragen aan meer lichaamsbeweging en een gezondere leefstijl.
Recreatie	Positief	114, 116	Maatregel 114 creëert ruimte voor recreatie, wat fysieke activiteit bevordert. Maatregel 116 ontwikkelt een landschapspark rond de stad, wat beweegmogelijkheden en een gezonde leefomgeving bevordert.
Cultuur Waterbeschikbaarheid	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Positief	134	Maatregel 134 verbetert de milieukwaliteit, wat bijdraagt aan een gezondere leefomgeving en indirect aan een gezonde leefstijl.

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een positieve tot zeer positieve invloed op een gezonde leefstijl. De meeste positieve effecten komen door verbeterde beweegrichtlijnen en sociale cohesie. Beweegrichtlijnen worden sterk positief beïnvloed door investeringen in groene openbare ruimtes en mobiliteit. Het voorkomen van overgewicht wordt positief beïnvloed door maatregelen gericht op preventieve gezondheidssturing en sociale cohesie. Broze gezondheid onder ouderen wordt positief beïnvloed door aangepaste woningen en geclusterde woonvormen. Als geheel heeft het aspect 'Gezonde leefstijl' een positieve beoordeling met enkele beleidsthema's die zeer positief bijdragen.

Samenvattingen

Alternatief 1A

In scenario 1A van de gemeente Deventer worden diverse maatregelen getroffen die voornamelijk positieve effecten hebben op de gezonde leefstijl van de inwoners. Met name de thema's Woningbouw, Wonen met/zonder zorg, Groen/natuur/landgoed, en Mobiliteit dragen bij aan verbeterde beweegrichtlijnen en woonomstandigheden, wat de algehele gezondheid ten goede komt. Desondanks zijn er negatieve effecten binnen het Sociaal domein, waar een gebrek aan ondersteuning voor sociale cohesie en gezonde keuzes de gezondheid kan benadelen. De landbouwmaatregelen vertonen ook negatieve effecten op de gezonde leefstijl door het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Over het geheel genomen is de beoordeling voor Gezonde leefstijl positief, met een nadruk op verbeteringen in fysieke activiteit en woonomstandigheden, maar met aandacht voor de negatieve sociale impact binnen het Sociaal domein.

Alternatief 1B

In scenario 1B van de gemeente Deventer hebben de maatregelen overwegend positieve effecten op de gezonde leefstijl van de inwoners. De indicator beweegrichtlijnen wordt zeer positief beïnvloed door maatregelen die beweging stimuleren, zoals verbeterde mobiliteit (fietsen en OV) en recreatiemogelijkheden. Ook de vermindering van overgewicht wordt gestimuleerd door gezonde keuzes en toegankelijke voorzieningen. Specifieke aandacht voor ouderengeschikte woningen en versterkte sociale cohesie draagt bij aan de gezondheid van ouderen. Dit scenario wordt als zeer positief beoordeeld, met een nadruk op verbeterde fysieke activiteit, mentale gezondheid en sociale interactie.

Alternatief 2A

Scenario 2A van de gemeente Deventer toont een gemengd beeld met zowel positieve als negatieve effecten op de gezonde leefstijl. Positieve effecten zijn voornamelijk zichtbaar bij verbeterde woningbouw en mobiliteit, wat bijdraagt aan het behalen van beweegrichtlijnen en vermindering van overgewicht. De negatieve aspecten komen vooral naar voren binnen het Sociaal domein en de landbouw, wat de gezondheid van ouderen kan verslechteren door gebrek aan sociale steun en de nadelige effecten van gewasbeschermingsmiddelen. Het eindbeeld is een gemengd effect op de verschillende indicatoren van een gezonde leefstijl, waarbij de negatieve sociale aspecten een punt van zorg blijven.

Alternatief 2B

Scenario 2B van de gemeente Deventer laat zien dat maatregelen gericht op woningbouw, wonen met/zonder zorg, en groen/natuur/landgoed aanzienlijke positieve effecten hebben op de gezonde leefstijl. De versterking van sociale interactie door ontmoetingsplekken en collectieve woonvormen, samen met verbeterde groene en recreatieve ruimtes, bevordert fysieke activiteit en mentale gezondheid. Binnen het Sociaal domein worden gezonde keuzes en sociale cohesie gestimuleerd, wat bijdraagt aan de gezondheid van alle inwoners, vooral ouderen. Hoewel er geen significante effecten zijn binnen sommige thema's zoals energie en klimaatadaptatie, leidt dit scenario tot een positief totaalbeeld met een sterke focus op fysieke en sociale gezondheid.

II.4 Geluid

Indicatoren:

- Milieugezondheidsrisico
- geluidsbelasting alle bronnen

Alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Geluid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3: Grotere bevolkingsdichtheid verhoogt milieugezondheidsrisico door meer verkeer en activiteiten. Maatregel 5 en 6: Buitenstedelijk en binnenstedelijk bouwen verhoogt geluidsbelasting door bouwactiviteiten en toename verkeer.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / land-goed	Neutraal	36	Maatregel 36 (ontwikkeling van nieuwe groenstructuren) kan bijdragen aan geluiddemping in nieuw te ontwikkelen woongebieden, wat een positief effect heeft op de geluidsbelasting en daarmee op de milieugezondheidsrisico's.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	92	Toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen kan leiden tot verhoogde geluidsbelasting door intensiever gebruik en mogelijk zwaardere bedrijfsactiviteiten.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Mobiliteit	Positief*	109, 111, 112	Maatregel 109: STOMP-principe kan geluidsbelasting verminderen door minder autoverkeer. Maatregel 111: Verschonen van mobiliteit kan leiden tot minder geluidshinder door stillere voertuigen. Maatregel 112: Bundeling van verkeersstromen vermindert geluidsbelasting op andere wegen.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De geplande maatregelen hebben een gemengd effect op het aspect Geluid. Voor het beleidsthema Woningbouw en Economie zijn er zowel positieve als negatieve effecten op de geluidsbelasting van diverse bronnen, maar over het algemeen leiden deze tot een verhoogd risico op milieugezondheid door toename van geluidsbronnen. Voor Mobiliteit zijn er maatregelen die positief kunnen bijdragen door afname van verkeersgeluid door schonere voertuigen, maar ook maatregelen die de geluidsbelasting kunnen concentreren langs bepaalde verkeersroutes. Het algehele effect op het aspect geluid is daarom gemengd (neutraal), met specifieke negatieve en positieve invloeden afhankelijk van het beleidsthema en de specifieke maatregelen.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Geluid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6, 10	Maatregel 5: Bouwen op specifieke plekken kan leiden tot verhoogde geluidsbelasting op die locaties. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan geluidsbelasting verhogen door verdichting. Maatregel 10: Nieuwe woonvormen kunnen geluidsoverlast verminderen door sociale cohesie.
Energie	Negatief	15	Maatregel 15: Energieproductie in het buitengebied (zoals windmolens en biogasinstallaties) kan leiden tot verhoogde geluidsbelasting in die gebieden.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / land-goed	Positief	35, 36, 37	Maatregel 35: Versterken van groen in de stad kan geluidsbelasting verminderen door natuurlijke geluid-demping. Maatregel 36: Verdichting gecombineerd met groenblauwe functies kan geluidsoverlast beperken. Maatregel 37: Behouden van groene buffers kan geluidsoverlast beperken.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief*	92, 95	Maatregel 92: Herstructurering bedrijventerreinen kan geluidsoverlast verminderen door juiste bedrijven op juiste plek te plaatsen. Maatregel 95: Beperkte extra ruimte voor hoge milieucategorieën kan geluidsoverlast lokaal verhogen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	positief	109, 111, 112	Maatregel 109: Verminderen van autoverkeer door financiële inzet op fiets en OV kan geluidsbelasting sterk verminderen. Maatregel 111: Inrichten van milieuzones en laadpalen vermindert geluidsoverlast door schonere voertuigen. Maatregel 112: Bundeling van verkeersstromen vermindert geluidsbelasting op andere wegen.
Recreatie	Positief	116	Maatregel 116: Ontwikkelen van groenblauw landschapspark rond de stad kan geluidsbelasting verminderen door natuurlijke geluid-demping.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Milieu	Zeer positief	134	Maatregel 134: Sturen op een betere milieukwaliteit en minimaliseren van milieubelastende activiteiten zorgt voor significante vermindering van geluidsoverlast bij nieuwe situaties.

Conclusie

Op de indicator milieugezondheidsrisico heeft het thema Milieu een zeer positief effect door te streven naar WHO-normen, terwijl Woningbouw en Economie een negatief effect hebben door toename in geluidsoverlast. Mobiliteit heeft een gemengd effect door vermindering van verkeersgeluid en lokale toename door infrastructuurprojecten. Op de indicator geluidsbelasting alle bronnen hebben groen/natuur/landgoed en openbare ruimte een positief effect door natuurlijke geluidsbarrières en betere ruimtelijke ordening, terwijl Woningbouw en Economie een negatief effect hebben door toename in geluidsoverlast. Het algehele effect op het aspect Geluid is overwegend positief, met gemengde effecten afhankelijk van de specifieke beleidsthema's en maatregelen.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Geluid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	De maatregelen 3, 5 en 6 leiden tot extra woningbouw, zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk, wat kan resulteren in een toename van verkeersstromen en bouwactiviteiten. Deze kunnen de geluidsbelasting verhogen en daarmee milieugezondheidsrisico's vergroten.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief*	92	Toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen kan meer verkeer en activiteit genereren, wat de geluidsbelasting kan verhogen. Dit verhoogt ook de milieugezondheidsrisico's, vooral in de nabije woonomgevingen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief*	109, 111, 112	Maatregel 109 STOMP-principe kan geluidsbelasting verminderen door minder autoverkeer. Maatregel 111: Verschonen van mobiliteit kan leiden tot minder geluidshinder door stillere voertuigen. Maatregel 112 (bundeling van verkeersstromen en infrastructuurupgrades) zowel positieve als negatieve effecten kan hebben op verschillende locaties.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De effecten op de indicator 'Milieugezondheidsrisico' en 'Geluidsbelasting alle bronnen' zijn overwegend negatief door de toename van bouw- en landbouwactiviteiten, intensiever gebruik van bedrijventerreinen, en verhoogde verkeersdruk door verstedelijking en infrastructuurprojecten. Het aspect geluid als geheel wordt daarom beoordeeld als negatief, met enkele thema's zoals Woningbouw en Mobiliteit die gemengde effecten hebben (aangegeven met een *).

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Geluid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Milieugezondheidsrisico: Toename van het aantal woningen en inwoners leidt tot meer verkeersbewegingen en bouwactiviteiten, wat kan resulteren in hogere geluidsbelasting. Geluidsbelasting alle bronnen: Bouwen in binnenstedelijke gebieden kan de bestaande geluidsbelasting verhogen.
Energie	Negatief	15	Milieugezondheidsrisico: Energieproductie in het buitengebied kan leiden tot geluidsoverlast door windturbines en biogasinstallaties. Geluidsbelasting alle bronnen: Windturbines en biogasinstallaties kunnen permanente geluidsbronnen zijn, wat de geluidsbelasting in de omgeving verhoogt.
Wonen met/zonder zorg Groen/natuur/landgoed	Neutraal Positief	35, 36	Geen maatregelen met significant direct effect. Milieugezondheidsrisico: Versterking van groen in de stad kan geluid absorberen en verminderen. Geluidsbelasting alle bronnen: Toevoeging van groenblauwe functies kan geluidshinder verminderen door natuurlijke demping en absorptie.
Openbare ruimte	Positief*	39	Milieugezondheidsrisico: Investerings in groene openbare ruimte kunnen leiden tot geluidsdemping. Geluidsbelasting alle bronnen: Transformatie van ruimte voor auto's naar ruimte voor inwoners kan verkeer en daarmee geluidsbelasting verminderen, echter kunnen nieuwe groengebieden tijdelijke geluidsoverlast door aanlegging veroorzaken.
Klimaatadaptatie	Positief	45, 48	Milieugezondheidsrisico: Actieve ontharding en toevoeging van groen kan geluidshinder verminderen door natuurlijke demping. Geluidsbelasting alle bronnen: Groenblauwe structuren kunnen bijdragen aan de vermindering van geluidsreflectie en geluidsabsorptie.
Sociaal domein Economie	Neutraal Negatief	92, 95	Geen maatregelen met significant direct effect. Milieugezondheidsrisico: Herstructurering van bedrijventerreinen kan leiden tot tijdelijke geluidsoverlast door bouwactiviteiten. Geluidsbelasting alle bronnen: Verhoging van milieucategorieën kan leiden tot meer industriële activiteiten en daarmee hogere geluidsbelasting.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal*	109, 111, 112	Milieugezondheidsrisico: Veranderingen in mobiliteit en aanleg van nieuwe infrastructuur, zoals een derde IJsselbrug, kunnen leiden tot toename van verkeersgeluid. Geluidsbelasting alle bronnen: Milieuzones kunnen op sommige plekken de geluidsbelasting verminderen, maar nieuwe infrastructuur kan elders tot sterke verhoging van geluid leiden. Verbeteringen door maatregelen 109, 111, 112: Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP met inbreng van maximale middelen (financiële inzet op fiets, OV en hubs) . Verschonen van de mobiliteit door het inrichten van milieuzones die groter zijn dan de reeds geplande ZES en daaraan gekoppelde, pro-actieve uitrol van laadpalen. Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen.
Recreatie	Positief	116	Milieugezondheidsrisico: Ontwikkeling van landschapsparken kan geluidshinder verminderen door natuurlijke demping en absorptie. Geluidsbelasting alle bronnen: Groene recreatiegebieden kunnen geluidsoverlast verminderen door natuurlijke demping.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Zeer Positief	134	Milieugezondheidsrisico: Streven naar WHO-normen kan leiden tot lagere geluidsbelasting en verbeterde gezondheid. Geluidsbelasting alle bronnen: Strikte geluidsnormen kunnen leiden tot significante vermindering van geluidsoverlast bij nieuwe situaties.

Conclusie

De maatregelen in de thema's Woningbouw, Energie, Economie en Mobiliteit leiden tot een toename van de geluidsbelasting, vooral door nieuwe woningen, energieproductie, industriële activiteiten en uitbreiding van infrastructuur. Hierdoor verhoogt het milieugezondheidsrisico. Positieve effecten worden gezien in de thema's Groen/natuur/landgoed, Openbare ruimte en Recreatie door de toevoeging van groen, wat de geluidsbelasting helpt te dempen. Het aspect Geluid als geheel wordt beoordeeld als negatief, vanwege de significante toename van geluidsoverlast door verschillende bronnen, ondanks enkele positieve effecten van groenvoorzieningen.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Het scenario Alternatief 1A brengt een gemengd effect op het aspect geluid met zich mee. De woningbouwplannen, zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk, leiden tot een verhoogde geluidsbelasting door toegenomen verkeer en bouwactiviteiten, wat negatieve milieugezondheidsrisico's met zich meebrengt. De economische maatregelen, zoals het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen, verhogen eveneens de geluidsbelasting. Aan de andere kant zijn er positieve invloeden vanuit het mobiliteitsbeleid, zoals schonere voertuigen en minder autoverkeer door het STOMP-principe, die de geluidsbelasting kunnen verminderen. Groenstructuren dragen bij aan natuurlijke geluiddemping in nieuw te ontwikkelen gebieden. Het totaalbeeld is gemengd, met specifieke negatieve en positieve effecten afhankelijk van de maatregel en het beleidsthema.

Alternatief 1B

Alternatief 1B presenteert een neutraal tot licht positief effect op het aspect Geluid. De bouwactiviteiten en toenemende bevolkingsdichtheid door woningbouw verhogen de geluidsbelasting lokaal, maar maatregelen zoals nieuwe woonvormen en groene buffers dragen bij aan geluidsoverlastbeperking. De energieproductie in het buitengebied heeft een negatief effect door verhoogde geluidsbelasting van windmolens en biogasinstallaties. Positieve invloeden komen van mobiliteitsmaatregelen die verkeersgeluid verminderen en het versterken van groenstructuren die natuurlijke geluiddemping bieden, maar nieuwe infrastructuur kan elders leiden tot een verhoogde geluidsdruk. De economische herstructurering heeft gemengde effecten, afhankelijk van de locatie. Het streven naar betere milieukwaliteit zorgt voor een positief effect op geluidsoverlastbeperking.

Alternatief 2A

In Alternatief 2A leiden de maatregelen tot overwegend negatieve effecten op de indicatoren 'Milieugezondheidsrisico' en 'Geluidsbelasting alle bronnen'. De extra woningbouw en intensiever gebruik van bedrijventerreinen zorgen voor meer verkeersstromen en bouwactiviteiten, wat de geluidsbelasting verhoogt. Hoewel de mobiliteitsmaatregelen zoals schonere voertuigen en verkeersbundeling positieve invloeden hebben, worden deze overtroffen door de negatieve effecten van de verstedelijking en infrastructuurprojecten. Het algehele effect op het aspect Geluid wordt daarom als negatief beoordeeld, ondanks enkele gemengde effecten in specifieke thema's.

Alternatief 2B

Alternatief 2B toont een mix van negatieve en positieve effecten op de geluidsbelasting. De woningbouw en energieproductie leiden tot verhoogde geluidsbelasting door meer verkeer en activiteiten, evenals permanente geluidsbronnen zoals windturbines. Echter, de versterking van groen en groene openbare ruimtes biedt natuurlijke geluiddemping, wat positief bijdraagt aan de milieugezondheidsrisico's. De mobiliteitsmaatregelen zoals milieuzones en verkeersbundeling kunnen lokaal de geluidsbelasting verminderen, maar nieuwe infrastructuur kan elders leiden tot een verhoogde geluidsdruk.

II.5 Luchtkwaliteit

Indicatoren:

- Milieugezondheidsrisico

Alternatief 1A

Hieronder staat de tabel met de beoordeling van de maatregelen van de gemeente Deventer op het gebied van woningbouw, voorzieningen, economie en mobiliteit tot en met 2040, met betrekking tot de luchtkwaliteit.

Beleidsthema	Beoordeling Luchtkwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3: Groeiende bevolking en woningbouw kunnen leiden tot hogere verkeers- en bouwwerkzaamheden, wat mogelijk de luchtkwaliteit verslechtert. Maatregel 5 en 6: Buitenstedelijk en binnenstedelijk bouwen kunnen leiden tot meer verkeer en bouwactiviteiten in de omgeving, wat kan bijdragen aan een negatief effect op de luchtkwaliteit.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met/zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 36	Maatregel 34 en 36: Stedelijk groen en nieuwe groenstructuren dragen bij aan betere luchtkwaliteit door het verhogen van de aanwezigheid van groen dat luchtvervuiling kan absorberen.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Positief	46, 48	Maatregel 46 en 48: Klimaatadaptieve maatregelen zoals ontharding en toevoeging van groen en water kunnen bijdragen aan de verbetering van de luchtkwaliteit.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	92	Maatregel 92: Focus op efficiënte en intensieve bedrijventerreinen kan leiden tot verhoogde industriële activiteiten, wat een negatief effect heeft op de luchtkwaliteit.
Landbouw	Negatief	102	Maatregel 102: Nieuwe teelten die gewasbeschermingsmiddelen gebruiken kunnen bijdragen aan luchtvervuiling.
Mobiliteit	Positief*	109, 111	Maatregel 109: Sturen op veranderen van mobiliteit kan luchtkwaliteit verbeteren door minder autobruk. Maatregel 111: Verschonen van mobiliteit door ZES en laadpalen verlaagt emissies. Echter, de uitbreiding van infrastructuur zoals de derde brug kan leiden tot meer verkeer en daardoor negatieve effecten hebben. Het gecombineerde effect is overwegend positief vanwege de verschoning van mobiliteit, maar de uitbreiding van infrastructuur kan lokaal negatieve effecten hebben. Milieugezondheidsrisico neemt af door minder verkeersemisies.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen in de gemeente Deventer hebben gemengde effecten op de luchtkwaliteit. De woningbouw- en landbouwmaatregelen dragen negatief bij aan de luchtkwaliteit door verhoogde bouwactiviteiten en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Economische maatregelen gericht op intensiever gebruik van bedrijventerreinen dragen ook negatief bij. Positieve effecten zijn te vinden in maatregelen rond groen/natuur en klimaatadaptatie door toevoeging van groenstructuren en klimaatadaptieve inrichting. Milieugezondheidsrisico's nemen toe in gebieden met verhoogde bouwwerkzaamheden en industriële activiteiten, terwijl ze kunnen afnemen in groenere en klimaatadaptieve gebieden. Als geheel is het effect op de luchtkwaliteit gemengd met zowel negatieve als positieve invloeden en dus beoordeel als positief.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Luchtkwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	neutraal	5, 6, 13	5. Bouwen op specifieke plekken kan bijdragen aan minder verkeer en daardoor lagere uitstoot. 6. Binnenstedelijk bouwen vermindert de noodzaak voor uitbreiding in groene gebieden, wat luchtkwaliteit kan verbeteren. 13. Klimaatadaptief en energiebewust bouwen leidt tot minder uitstoot van schadelijke stoffen. Milieugezondheidsrisico vermindert hierdoor.
Energie	Positief	15, 17, 19, 22	15. Energieproductie uit hernieuwbare bronnen vermindert uitstoot van schadelijke stoffen. 17. Collectieve energieopslagsystemen kunnen zorgen voor efficiënter energiegebruik en minder uitstoot. 19. Collectieve energieproductie en opslag op bedrijventerreinen kan concentratie van vervuilende activiteiten verminderen. 22. Wijk-energie-systemen verminderen de noodzaak voor fossiele brandstoffen. Milieugezondheidsrisico daalt.
Wonen met/zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Positief	35, 36, 37	35. Versterking van groen in de stad kan luchtkwaliteit verbeteren door meer CO ₂ -opname. 36. Herstructurering met groenblauwe functies verbetert luchtkwaliteit. 37. Behoud van groene buffers vermindert luchtvervuiling door verkeer. Milieugezondheidsrisico verbetert.
Openbare ruimte	Positief	39	39. Geclusterde bouw en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte kunnen leiden tot minder autoverkeer en daardoor minder luchtvervuiling. Milieugezondheidsrisico daalt.
Klimaatadaptatie	Zeer positief*	45, 46, 48	45. Groene openbare ruimten verbeteren de luchtkwaliteit door CO ₂ -opname. 46. Inrichting van de leefomgeving met focus op biodiversiteit draagt bij aan betere luchtkwaliteit. 48. Actief ontharden en toevoegen van groen en water verminderen hittestress en verbeteren luchtkwaliteit. Milieugezondheidsrisico wordt sterk vermindert.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief*	92	92. Herstructurering en vergroening van bedrijventerreinen verminderen uitstoot en verbeteren luchtkwaliteit. Echter, eventuele ruimte voor hogere milieucategorieën kan lokaal tot hogere vervuiling leiden. Milieugezondheidsrisico kan zowel verbeteren als verslechteren afhankelijk van de uitvoering.
Landbouw	Positief	102, 106	102. Landschapsinclusieve kringlooplandbouw vermindert uitstoot van schadelijke stoffen. 106. Strengere milieuregelgeving vermindert uitstoot. Milieugezondheidsrisico wordt vermindert.
Mobiliteit	positief*	109, 111, 112	109. Verandering van mobiliteit door STOMP vermindert autoverkeer en daardoor luchtvervuiling. 111. Milieuzones en laadpalen verminderen uitstoot van schadelijke stoffen. 112. Bundeling van verkeersstromen en derde brug verminderen verkeer in kwetsbare gebieden. Milieugezondheidsrisico vermindert sterk.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Zeer positief	134	134. Streven naar WHO-normen voor luchtkwaliteit leidt tot vermindering van schadelijke stoffen in de lucht. Milieugezondheidsrisico vermindert sterk.

Conclusie

De geplande maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend positieve effecten op de luchtkwaliteit. Met name de beleidsthema's Klimaatadaptatie, Mobiliteit en Milieu dragen significant bij aan de verbetering van de luchtkwaliteit, wat leidt tot een verminderd milieugezondheidsrisico. De focus op hernieuwbare energie, vergroening van stedelijke gebieden en strengere milieunormen draagt bij aan een

gezondere leefomgeving. Echter, het thema Economie heeft zowel positieve als negatieve potenties afhankelijk van de uitvoering, wat lokaal kan leiden tot variërende milieugezondheidsrisico's. Al met al is de algehele beoordeling van het aspect luchtkwaliteit positief.

Alternatief 2A

Beoordelingen op thema Luchtkwaliteit

Beleidsthema	Beoordeling Luchtkwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3: De toevoeging van 20.000 woningen en de bijbehorende bevolkingsgroei kan leiden tot meer verkeer, wat de luchtkwaliteit negatief kan beïnvloeden. Maatregel 5: Buitenstedelijk bouwen kan leiden tot langere reistijden en meer autogebruik. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan echter positief zijn door betere benutting van bestaande infrastructuur en minder afhankelijkheid van auto's. Het gecombineerde effect van deze maatregelen resulteert in een negatieve beoordeling voor de luchtkwaliteit. Milieugezondheidsrisico neemt toe door meer verkeersgerelateerde emissies.
Energie	Positief	15, 19, 23	Maatregel 15: Inzet op biogas vermindert de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen en verlaagt emissies. Maatregelen 19 en 23: Individuele energieoplossingen zoals zonnepanelen en thuisbatterijen kunnen de uitstoot van schadelijke stoffen verminderen door minder gebruik van fossiele brandstoffen. Deze maatregelen dragen bij aan een verbeterde luchtkwaliteit en verlagen milieugezondheidsrisico's door minder emissies van verbrandingsprocessen.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 36	Maatregel 34: Stedelijk groen kan bijdragen aan een betere luchtkwaliteit door luchtvervuiling te filteren. Maatregel 36: Beperkt toevoegen van groen kan eveneens bijdragen aan luchtzuivering, hoewel de impact beperkt is. Deze maatregelen verbeteren de luchtkwaliteit lokaal, wat positieve effecten heeft op milieugezondheidsrisico's door de luchtvervuiling te verminderen.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Positief	46, 48	Maatregel 46: Klimaatadaptief bouwen kan bijdragen aan betere luchtkwaliteit door het gebruik van groene daken en waterdoorlatende materialen die stof en vervuiling kunnen verminderen. Maatregel 48: Het toevoegen van groen en water helpt bij het verminderen van luchtverontreiniging en verbetert de lokale luchtkwaliteit. Deze maatregelen verlagen milieugezondheidsrisico's door het verbeteren van de luchtkwaliteit.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	92	Maatregel 92: Het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen zonder nadruk op duurzaamheid en groen kan leiden tot hogere emissies van vervuilende stoffen. Dit heeft negatieve effecten op de luchtkwaliteit, wat milieugezondheidsrisico's verhoogt door hogere blootstelling aan schadelijke stoffen.
Landbouw	Negatief	102, 103	Maatregel 102: Toepassing van gewasbeschermingsmiddelen kan leiden tot luchtverontreiniging. Maatregel 103: Spuitzones verminderen de impact lokaal, maar het algemene gebruik van pesticiden draagt bij aan vervuiling. Deze maatregelen verhogen milieugezondheidsrisico's door de verhoogde blootstelling aan schadelijke chemicaliën in de lucht.
Mobiliteit	positief*	109, 111, 112	109. Verandering van mobiliteit door STOMP vermindert autoverkeer en daardoor luchtvervuiling. 111. Milieuzones en laadpalen verminderen uitstoot van schadelijke stoffen. 112. Bundeling van verkeersstromen en derde brug verminderen verkeer in kwetsbare gebieden. Milieugezondheidsrisico vermindert sterk.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De meeste beleidsthema's hebben een neutraal of licht positief effect op de luchtkwaliteit, met uitzondering van Woningbouw, Economie en Landbouw, die negatieve effecten laten zien door verhoogde emissies en gebruik van pesticiden. Energie en Mobiliteit hebben zowel positieve als negatieve effecten door de verschoning van energiebronnen en transport, maar eveneens de toename in vraag en verkeersbewegingen. Klimaatadaptatieve maatregelen dragen ook positief bij aan de luchtkwaliteit. Over het geheel genomen is de beoordeling van het aspect Luchtkwaliteit gemengd, met zowel positieve als negatieve effecten, maar de algehele trend is negatief.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Luchtkwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 7	De toevoeging van 20.000 woningen (maatregel 3) en buitenstedelijke bouw (maatregel 5) kan leiden tot verhoogde verkeersbewegingen en daarmee hogere uitstoot van verontreinigende stoffen. Binnenstedelijk bouwen (maatregel 6) kan echter positief bijdragen door gebruik te maken van duurzame mobiliteitsoplossingen. De nadruk op verstedelijking (maatregel 7) kan een gemengd effect hebben.
Energie	Positief	15, 17, 19	Energieproductie door boeren (maatregel 15) kan leiden tot verminderde uitstoot van fossiele brandstoffen. Collectieve energieopslag en productie (maatregelen 17 en 19) kunnen bijdragen aan een lagere uitstoot door efficiënter energiegebruik en minder afhankelijkheid van vervuilende energiebronnen.
Wonen met/zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36	Versterken van groen in de stad (maatregel 35) en toevoeging van groenblauwe functies (maatregel 36) kunnen bijdragen aan betere luchtkwaliteit door verhoogde CO ₂ -opname en filtering van luchtverontreinigende stoffen.
Openbare ruimte	Positief	39	Investeren in groene openbare ruimte en transformatie van ruimte voor auto's naar groen (maatregel 39) kunnen bijdragen aan een betere luchtkwaliteit door vermindering van verkeersgerelateerde uitstoot en vergroening van de stad.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46, 48	Behoud en versterking van groenblauwe waarden (maatregel 44) en toevoeging van groen en water (maatregel 48) kunnen bijdragen aan betere luchtkwaliteit door vergroening en vermindering van hittestress.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	92, 95	Herstructurering van bedrijventerreinen (maatregel 92) en extra ruimte voor hoge milieucategorieën (maatregel 95) kunnen leiden tot verhoogde uitstoot van verontreinigende stoffen, ondanks inspanningen voor vergroening en circulariteit.
Landbouw	Positief	102, 106	Nadruk op landschapsinclusieve kringlooplandbouw (maatregel 102) en strengere milieuregelgeving (maatregel 106) kunnen bijdragen aan een lagere uitstoot van verontreinigende stoffen door duurzamere landbouwpraktijken.
Mobiliteit	Positief*	109, 111, 112	Sturen op duurzame mobiliteit (maatregel 109) met maximale middelen en inrichting van milieuzones (maatregel 111) kunnen bijdragen aan lagere uitstoot van verontreinigende stoffen. De aanleg van een derde IJsselbrug (maatregel 112) kan echter leiden tot meer verkeersbewegingen en daarmee uitstoot.
Recreatie	Positief	114, 116	Ontwikkeling van groenblauw landschapspark (maatregel 114) en ruimte voor extensieve recreatie (maatregel 116)

			114) kunnen bijdragen aan betere luchtkwaliteit door vergroening en vermindering van verkeersgerelateerde uitstoot.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Zeer positief	134	Sturen op betere luchtkwaliteit dan de minimale norm en bewegen naar WHO-normen (maatregel 134) kunnen sterk bijdragen aan een significant betere luchtkwaliteit op alle geografische plekken in de gemeente.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer hebben over het algemeen een positief effect op de luchtkwaliteit, met name door de inzet op vergroening, duurzame energieoplossingen, en strengere milieuregels. Echter, grootschalige woningbouw en economische maatregelen kunnen negatieve effecten hebben door verhoogde verkeers- en industriële uitstoot. Al met al wordt het aspect luchtkwaliteit daarom als negatief beoordeeld.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit scenario kenmerkt zich door een gemengd effect op de luchtkwaliteit. Woningbouw en economische activiteiten dragen negatief bij door verhoogde verkeersbewegingen en industriële emissies. Positieve bijdragen komen van vergroening in stedelijke gebieden en klimaatadaptieve maatregelen zoals ontharding en de toevoeging van groen en water. Mobiliteitsmaatregelen gericht op het verschonen van vervoer en het verminderen van autogebruik hebben een overwegend positief effect, hoewel infrastructuuruitbreidingen lokaal negatieve gevolgen kunnen hebben.

Alternatief 1B

Dit scenario heeft overwegend positieve effecten op de luchtkwaliteit. Binnenstedelijke en klimaatadaptieve woningbouw, evenals energieproductie uit hernieuwbare bronnen, verminderen de uitstoot van schadelijke stoffen. Vergroening van stedelijke gebieden en de openbare ruimte dragen bij aan luchtzuivering. Klimaatadaptieve maatregelen zoals de inrichting van groene openbare ruimten en ontharding hebben een zeer positief effect. Mobiliteitsmaatregelen zoals milieuzones en laadpalen verminderen de uitstoot, hoewel lokale vervuiling door hogere milieucategorieën op bedrijventerreinen kan toenemen.

Alternatief 2A

In dit scenario leidt de toevoeging van 20.000 woningen tot negatieve effecten op de luchtkwaliteit door meer verkeersgerelateerde emissies. Positieve effecten worden behaald door de inzet op biogas, zonnepanelen en thuisbatterijen, die de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verminderen. Groene en klimaatadaptieve maatregelen dragen bij aan luchtzuivering. Het herstructureren van bedrijventerreinen zonder nadruk op duurzaamheid verhoogt echter de emissies, terwijl maatregelen in de mobiliteit zoals milieuzones en laadpalen de uitstoot verminderen.

Alternatief 2B

Dit scenario toont een gemengd beeld met zowel positieve als negatieve effecten. Woningbouw buiten de stad en de aanleg van een derde IJsselbrug leiden tot meer verkeer en hogere emissies, terwijl binnenstedelijk bouwen en duurzame mobiliteitsoplossingen positief bijdragen. Energieoplossingen zoals collectieve energieopslag en productie verminderen de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Vergroening van de stad en klimaatadaptieve maatregelen verbeteren de luchtkwaliteit. Herstructurering van bedrijventerreinen en hogere milieucategorieën verhogen echter de uitstoot van verontreinigende stoffen.

In conclusie, terwijl elk scenario een combinatie van positieve en negatieve effecten op de luchtkwaliteit met zich meebrengt, tonen scenario's 1B en 2B een sterkere nadruk op duurzame ontwikkeling en vergroening die aanzienlijk kunnen bijdragen aan een betere luchtkwaliteit, mits de negatieve aspecten zoals verhoogde verkeersbewegingen en industriële emissies adequaat worden gemitigeerd.

II.6 Geur

Indicatoren:

- geurbronnen

Alternatief 1A

Tabel 8.4 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Geur	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	neutraal*	5, 6	De uitbreiding van woningen buitenstedelijk (5) kan leiden tot meer geurbronnen door de nabijheid van agrarische gebieden en nieuwe huishoudens. Binnenstedelijk bouwen (6) kan de geurbronnen in stedelijke gebieden verhogen door verhoogde dichtheid en gebruik van huishoudelijke apparaten.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met/zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / land-goed	Positief	36	Het toevoegen van nieuwe groenstructuren bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden (36) kan een positief effect hebben op geur door het toevoegen van vegetatie die geuren kan absorberen en verspreiden.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Positief	47	Regenwater dat infiltreert in aanwezige groenblauwe structuren (47) kan geurbronnen verminderen door verhoogde vegetatie en natuurlijke afbraak van geurstoffen.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief	92	Het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen zonder nadruk op verblijfskwaliteit, mengbaarheid, circulair, duurzaam en groen (92) kan leiden tot meer geurbronnen door industriële activiteiten.
Landbouw	Negatief*	102, 106	Grotere toepassing van nieuwe teelten die gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen (102) kan leiden tot meer geurbronnen. Ruimte om te ondernemen binnen landelijke kaders (106) kan leiden tot variatie in geurbronnen afhankelijk van de activiteiten op landbouwpercelen.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen in Deventer richting 2040 hebben een gemengd effect op het aspect geur. Negatieve effecten worden vooral verwacht bij woningbouw, economie en landbouw, waar nieuwe geurbronnen kunnen ontstaan door uitbreiding en intensivering van activiteiten. Positieve effecten zijn voornamelijk te zien bij groenstructuren en klimaatadaptatie door de toegevoegde vegetatie en natuurlijke afbraak van geurstoffen. Het algehele effect op geur is daarom als neutraal te beschouwen.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Geur	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Energie	Negatief	15, 19	15. Energieproductie in het buitengebied, zoals biogas, kan leiden tot geurhinder door geurbronnen zoals mest en biomassa. 19. Collectieve energieopslag en productie op bedrijventerreinen kan geurbronnen bevatten.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Groen / natuur / land-goed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief*	92, 95	92. Herstructurering en vergroening van bedrijventerreinen kunnen geurbronnen verminderen door striktere milieucategorieën. 95. Beperkte ruimte voor hoge milieucategorieën kan geurhinder beperken.
Landbouw	Positief	102, 106	102. Landschapsinclusieve kringlooplandbouw kan geurhinder verminderen door natuurlijke methoden. 106. Strengere milieuregelgeving kan geurbronnen bij landbouwbedrijven beperken.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Zeer positief	134	134. Streven naar betere milieukwaliteit en WHO-normen kan leiden tot aanzienlijk minder geurhinder door strikte controle van geurbronnen bij industriële en andere milieubelastende activiteiten.

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's Energie en Economie hebben zowel positieve als negatieve effecten op geur. De energieproductie in het buitengebied en bedrijventerreinen kunnen nieuwe geurbronnen introduceren, terwijl strengere milieuregels en herstructurering van bedrijventerreinen geurhinder kunnen verminderen. Over het geheel genomen heeft het beleid een positief effect op de geur door verbeterde regelgeving en milieukwaliteit, maar de introductie van nieuwe geurbronnen kan lokaal tot hinder leiden.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Geur	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Het toevoegen van 20.000 woningen (3) en buitenstedelijk bouwen (5) kan leiden tot meer geurbronnen door toenemende huishoudelijke activiteiten en mogelijke bouwactiviteiten. Binnenstedelijk bouwen (6) kan ook leiden tot tijdelijke geurhinder door bouwactiviteiten. Aan de andere kant kan buiten stedelijk bouwen ook leiden tot vermindering van geurhinder door de afname van landbouwgrond.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / land-goed	Positief	Stedelijk groen en biodiversiteit in de stad (34, 35) kunnen bijdragen aan de vermindering van geurhinder door natuurlijke luchtzuivering.	Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	92	Toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen kan leiden tot meer geurbronnen door intensiever gebruik van terreinen.
Landbouw	Negatief*	102, 103	Grotere toepassing van nieuwe teelten met gewasbeschermingsmiddelen (102) en spuitzones (103) kunnen leiden tot geurhinder in nabijgelegen gebieden.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Recreatie	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen in de beleidsthema's Woningbouw, Economie en Landbouw hebben een negatief effect op het aspect Geur door het toevoegen van nieuwe geurbronnen zoals huishoudelijke activiteiten, intensiever gebruik van bedrijventerreinen en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de landbouw. In de overige beleidsthema's zijn er geen significante directe effecten op geur, wat leidt tot een algemene beoordeling van het aspect Geur als negatief.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Geur	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Negatief*	15, 19	Maatregel 15: Energieproductie in het buitengebied, boeren worden producenten van energie (wind, zon, biogas) kan leiden tot nieuwe geurbronnen, vooral biogasproductie. Maatregel 19: Collectieve energieproductie, energieopslag en warmtevoorzieningen bedrijventerreinen (hub) kan ook nieuwe geurbronnen introduceren.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / land-goed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief	92, 95	Maatregel 92: Actieve herstructurering en revitalisering bestaande bedrijventerreinen kan nieuwe geurbronnen introduceren door de toevoeging van milieubelastende bedrijven. Maatregel 95: Meer ruimte voor circulaire economie en hoge milieucategorieën kan leiden tot geurhinder door activiteiten van deze bedrijven.
Landbouw	Positief	106	Maatregel 106: Strengere milieuregelgeving dan de landelijke normen kan leiden tot vermindering van geurhinder door landbouwactiviteiten.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Negatief	128	Toevoegen extra of uitbreiden RWZI of decentrale zuiveringen kan leiden tot nieuwe geurbronnen door zuiveringsprocessen.
Milieu	Positief	134	Maatregel 134: Sturen op een betere en gezondere milieukwaliteit dan de minimale norm kan indirect bijdragen aan vermindering van geurhinder door striktere controle en normering.

Conclusie

De maatregelen in de plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op het aspect geur. Energiemaatregelen zoals de productie van biogas en collectieve energiehubbs kunnen nieuwe geurbronnen introduceren, wat tot een negatief effect leidt. De economische maatregelen die meer ruimte geven aan milieubelastende bedrijven kunnen eveneens geurhinder veroorzaken. Daarentegen kan strengere milieuregelgeving in de landbouw en algemene milieumaatregelen bijdragen aan een reductie van geurhinder. Over het geheel genomen is het effect op het aspect geur gemengd, met zowel negatieve als positieve invloeden, wat resulteert in een overwegend negatief oordeel.

Samenvattingen

Alternatief 1A

In alternatief 1A ligt de focus op uitbreiding van woningen, zowel binnen- als buitenstedelijk, wat kan leiden tot negatieve geurhinder door verhoogde huishoudelijke en agrarische activiteiten. Het toevoegen van groenstructuren en klimaatadaptieve maatregelen biedt echter positieve effecten door natuurlijke luchtzuivering en geurabsorptie. Terwijl economische en landbouwactiviteiten negatieve bijdragen leveren aan geur, blijft het effect van maatregelen op andere domeinen zoals energie, sociaal domein en mobiliteit neutraal. Over het algemeen biedt alternatief 1A een gemengde impact op geurhinder, met zowel positieve als negatieve effecten afhankelijk van de specifieke maatregelen.

Alternatief 1B

Alternatief 1B richt zich op de herstructurering en vergroening van bedrijventerreinen en landschapsinclusieve kringlooplandbouw, wat leidt tot positieve effecten op geurhinder door strengere milieuregels en natuurlijke methoden. Tegelijkertijd introduceren maatregelen voor energieproductie in het buitengebied negatieve geurbronnen door activiteiten zoals biogasproductie. Het streven naar betere milieukwaliteit en het naleven van WHO-normen biedt een zeer positief effect door strikte controle van geurbronnen. Dit alternatief laat zien dat een mix van milieuvriendelijke maatregelen en strikte regelgeving aanzienlijke positieve effecten kan hebben op het thema geur.

Alternatief 2A

Alternatief 2A stelt een aanzienlijke uitbreiding van woningen voor, wat kan resulteren in verhoogde geurhinder door zowel de bouw- als de huishoudelijke activiteiten. De vergroening van stedelijke gebieden draagt bij aan een positieve impact door natuurlijke luchtzuivering. Echter, intensievere economische en landbouwactiviteiten dragen bij aan een negatieve geurhinder. Net als bij alternatief 1A, hebben maatregelen binnen domeinen zoals energie, klimaatadaptatie en sociaal domein geen significant direct effect op geurhinder.

Alternatief 2B

In alternatief 2B wordt ingezet op energieproductie door boeren en collectieve energievoorzieningen, wat kan resulteren in nieuwe geurbronnen, met name bij biogasproductie. Herstructurering van bedrijventerreinen en de ruimte voor circulaire economie dragen ook bij aan negatieve geurhinder. De strengere milieuregelgeving biedt echter een positieve bijdrage door de vermindering van geurhinder bij landbouwactiviteiten. Ook het streven naar een betere milieukwaliteit dan de minimale norm draagt bij aan een positieve impact door striktere controle en normering. Over het geheel genomen biedt alternatief 2B een kritische balans tussen negatieve en positieve effecten, waarbij de nadruk ligt op de uitdagingen van nieuwe energie- en industriële activiteiten tegen de voordelen van strikte milieuregels.

II.7 Hittestress

Indicatoren:

- mate van hittestress (gevoelstemperatuur en stedelijke hitte-eiland effect)

Alternatief 1A

Tabel 8.5 Beoordelingen op thema **Hittestress**

Beleidsthema	Beoordeling Hittestress	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6, 13	Maatregel 5 (Buitenstedelijk bouwen) kan leiden tot verlies van groene ruimte, wat bijdraagt aan hittestress door vermindering van natuurlijke koeling. Maatregel 6 (Binnenstedelijk bouwen) kan de stedelijke hitte-eiland effect versterken door hogere dichtheden en meer verharding. Maatregel 13

			(Klimaatadaptief bouwen) kan dit effect deels compenseren door aanpassingen die hittestress tegen- gaan, maar de netto balans blijft negatief.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / land- goed	Positief	34, 36	Maatregel 34 (Stedelijk groen) draagt bij aan het ver- minderen van hittestress door het toevoegen van groen dat voor natuurlijke koeling zorgt. Maatregel 36 (Nieuwe groenstructuren) helpt ook door bij nieuwe woongebieden groen toe te voegen, wat de stedelijke hitte-eiland effect kan verminderen.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Zeer positief	46, 48	Maatregel 46 (Klimaatadaptief inrichten) zorgt voor significant minder hittestress door het ontwerpen van gebieden met veel groen en water. Maatregel 48 (Ontharding en groen) vermindert hittestress door verharding te verminderen en groen- en waterele- menten toe te voegen, wat de gevoelstemperatuur verlaagt en het stedelijke hitte-eiland effect tegen- gaat.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief	92	Maatregel 92 (Toekomstbestendig maken bedrijven- terreinen) kan hittestress verhogen door de focus op efficiëntie en intensief gebruik zonder nadruk op ver- groening of verblijfskwaliteit, wat leidt tot meer ver- harding en minder groen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Positief	114	Maatregel 114 (Ruimte voor vrijetijdseconomie) kan bijdragen aan het verminderen van hittestress door het creëren van recreatiegebieden die vaak vergroe- ning en waterpartijen omvatten, wat de gevoelstem- peratuur kan verlagen en het stedelijke hitte-eiland ef- fect kan verminderen.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

Voor het aspect hittestress zijn zowel positieve als negatieve effecten van de maatregelen zichtbaar. De maatregelen binnen het thema Klimaatadaptatie hebben een zeer positief effect doordat ze gericht zijn op het toevoegen van groen en water, wat de gevoelstemperatuur verlaagt en het stedelijke hitte-eiland effect vermindert. Binnen het thema Woningbouw zijn er echter maatregelen die negatief bijdragen door hogere dichtheden en meer verharding, hoewel dit deels gecompenseerd kan worden door klimaatadaptief bouwen. Het thema Groen / natuur / landgoed draagt positief bij door het toevoegen van stedelijk groen. De negatieve effecten van Economie dragen bij aan meer hittestress door de focus op intensief gebruik zonder vergroening. Per saldo wordt hittestress door de maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 als geheel negatief beoordeeld, maar met positieve bijdragen door specifieke thema's zoals Klimaatadaptatie.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Hittestress	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 12, 13	3, 5, 6: Extra woningbouw, vooral buitenstedelijk, kan leiden tot verhoging van het stedelijk hitte-eiland ef- fect door verharding en minder groen. 12: Na- tuurinclusief bouwen kan enigszins compenseren, maar niet voldoende om de negatieve impact volledig te neutraliseren. 13: Klimaatadaptief, energiebewust en circulair bouwen kan de negatieve impact vermin- deren, maar niet volledig neutraliseren.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Groen / natuur / land-goed	Zeer positief	34, 35, 36	34: Stedelijk groen vermindert hittestress door schaduw en koeling. 35: Biodiversiteit in tuinen en groenblauwe structuren helpen de stad te koelen. 36: Toevoegen van groen bij woningbouw kan bijdragen aan het verminderen van hittestress, ondanks beperkte ruimte.
Openbare ruimte	Positief	39	39: Ontwikkelen van de openbare ruimte in samenhang met woningbouw kan bijdragen aan meer groen en water, wat helpt bij het verminderen van hittestress.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 46, 48	44: Water en bodem meewegen kan helpen om hittestress te verminderen door betere locatiekeuzes. 46: Klimaatadaptief bouwen en inrichten zorgt voor meer groen en water, wat hittestress vermindert. 48: Ontharding en groenvoorziening hebben een positief effect op het tegengaan van hittestress.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De mate van hittestress in de gemeente Deventer richting 2040 wordt op verschillende manieren beïnvloed door de geplande maatregelen. De thema's Groen / natuur / landgoed en Klimaatadaptatie hebben een zeer positief effect, met verbeteringen in gevoelstemperatuur en stedelijk hitte-eiland effect door toevoeging van groen, water en klimaatadaptieve maatregelen. Daarentegen hebben de woningbouwplannen een negatief effect door toenemende verharding en bebouwing, hoewel natuurinclusief bouwen enige compensatie biedt. Als geheel kan worden geconcludeerd dat de plannen een zeer positiefffect hebben op hittestress, met sterke positieve invloeden van groen en klimaatadaptatie, maar ook enkele negatieve invloeden van intensieve woningbouw.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Hittestress	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	13	13: Klimaatadaptieve en natuurinclusieve bouwpraktijken kunnen hittestress verminderen door integratie van groen en water.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / land-goed	Zeer Positief	35, 36, 37	35: Versterkt groen in de stad vermindert stedelijk hitte-eiland effect. 36: Toevoegen van groenblauwe functies en biodiversiteit vermindert hittestress. 37: Behoud van groene buffers helpt om het stedelijk hitte-eiland effect te minimaliseren.
Openbare ruimte	Positief	39	39: Meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte vermindert hittestress door lagere gevoelstemperaturen en het stedelijk hitte-eiland effect.
Klimaatadaptatie	Zeer Positief*	44, 45, 46, 47, 48	44: Water en bodem als leidraad helpt bij het verminderen van hittestress. 45: Groene openbare ruimten dragen bij aan lagere gevoelstemperaturen. 46: Biodiversiteit en gezonde leefomgeving helpen bij het verminderen van hittestress. 47: Regenwaterinfiltratie vermindert hittestress. 48: Ontharding en toevoegen van groen en water hebben een sterk positief effect op het verminderen van hittestress.

Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Positief	116	116: Ontwikkelen van een groenblauw landschapspark rond de stad draagt bij aan het verminderen van hittestress door lagere gevoelstemperaturen en vermindering van het stedelijk hitte-eiland effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Positief	128	Afkoppelen van regenwater en de infiltratie en hergebruik van water dragen bij aan het verminderen van hittestress.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

Op het aspect van hittestress, dat zowel de gevoelstemperatuur als het stedelijk hitte-eiland effect omvat, hebben de maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 overwegend positieve effecten. Vooral de beleidsthema's Groen / natuur / landgoed en Klimaatadaptatie dragen zeer positief bij door het versterken van groen en het toevoegen van groenblauwe functies, wat beide de hittestress merkbaar vermindert. De maatregelen in de openbare ruimte en recreatie hebben eveneens een positief effect, maar minder breed dan de bovengenoemde thema's. De overige beleidsthema's hebben geen significant direct effect op hittestress. Al met al zorgen de plannen van de gemeente Deventer voor een neutrale beoordeling op het aspect hittestress, omdat ze compenseren voor de toename in hittestress door woningbouw en stedelijke uitbreiding.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Hittestress	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 4, 5, 6, 13	Maatregel 3 (toevoegen van 20.000 woningen) en maatregel 4 (voldoen aan diverse woningbehoeften) leiden mogelijk tot meer verharding en minder groen, wat kan bijdragen aan hittestress. Maatregel 5 (buitenstedelijk bouwen op hoge plekken) en maatregel 6 (binnenstedelijk bouwen) kunnen zowel positief als negatief uitpakken: bouwen op specifieke plekken kan hittestress verminderen door slimme planning, maar kan ook bijdragen aan meer stedelijk hitte-eiland effect door extra bebouwing. Maatregel 13 (klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen) heeft een positief effect, wat het negatieve effect van de andere maatregelen deels compenseert.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met/zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Zeer positief	34, 35, 36, 37	Maatregel 34 (natuur als waarde voor biodiversiteit) en maatregel 35 (versterking van groen in de stad) dragen sterk bij aan vermindering van hittestress. Maatregel 36 (herstructurering met toevoeging van groenblauwe functies) en maatregel 37 (behoud van groen gebied) helpen om het stedelijk hitte-eiland effect te verminderen en gevoelstemperatuur te verlagen.
Openbare ruimte	Zeer positief	39	Grote investeringen in kwaliteit en kwantiteit van groene openbare ruimte (maatregel 39) dragen sterk bij aan het verminderen van hittestress door meer schaduw en koelere gebieden te creëren.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 46, 47, 48	Maatregel 44 (water en bodem als afweging), maatregel 45 (voldoende groen en groene daken/gevels), maatregel 46 (gezonde leefomgeving), maatregel 47 (regenwaterinfiltratie) en maatregel 48 (actief ontharden en toevoegen van groen en water) hebben allemaal een sterk onderbouwd positief effect op het verminderen van hittestress.

Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief	109, 111	Maatregel 109 (veranderen van mobiliteit door STOMP) en maatregel 111 (verschonen van mobiliteit en milieuzones) kunnen bijdragen aan minder verharding en meer ruimte voor groen, wat helpt bij het verminderen van hittestress.
Recreatie	Positief	114, 116	Maatregel 114 (ruimte voor extensieve recreatie) en maatregel 116 (groenblauw landschapspark rond de stad) dragen bij aan het creëren van koelere recreatiegebieden, wat de hittestress lokaal kan verminderen.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie:

De maatregelen op het gebied van groen/natuur/landgoed, openbare ruimte en klimaatadaptatie hebben een zeer positieve invloed op het aspect hittestress door de significante toename van groenvoorzieningen en waterbeheer, wat leidt tot een verlaging van de gevoelstemperatuur en vermindering van het stedelijk hitte-eiland effect. De maatregelen op het gebied van woningbouw hebben een gemengd effect, waarbij sommige maatregelen kunnen bijdragen aan hittestress door meer verharding, terwijl andere maatregelen dit kunnen verminderen door slimme planning en groenintegratie. Mobiliteitsmaatregelen dragen ook positief bij door verduurzaming en vergroening. Over het geheel genomen wordt het aspect hittestress als positief beoordeeld vanwege de sterke maatregelen op meerdere fronten.

Samenvattingen

Scenario 1A

In scenario 1A worden er verschillende maatregelen voorgesteld met betrekking tot de woningbouw, klimaatadaptatie en groenvoorziening. Hoewel de maatregelen gericht op woningbouw (zoals buitenstedelijk bouwen en binnenstedelijk bouwen) hittestress kunnen verergeren door verhoogde verharding en vermindering van groene ruimtes, dragen klimaatadaptatieve maatregelen en vergroening van stedelijke gebieden (zoals stedelijk groen en ontharding) sterk bij aan het verminderen van hittestress. De netto balans is echter gemengd, met significante positieve effecten van klimaatadaptatieve maatregelen maar ook negatieve effecten door intensieve bouwactiviteiten.

Scenario 1B

Scenario 1B richt zich sterk op klimaatadaptatieve en natuurinclusieve bouwpraktijken, met een zeer positieve impact op het verminderen van hittestress door de integratie van groen en water in de stedelijke omgeving. Maatregelen zoals het versterken van groenblauwe functies, regenwaterinfiltratie en ontharding dragen bij aan lagere gevoelstemperaturen en verminderen het stedelijk hitte-eiland effect. De nadruk ligt hier op een alomvattende benadering van groen en klimaatadaptatie, resulterend in een zeer positief effect op de ervaren gezondheid met betrekking tot hittestress.

Scenario 2A

Scenario 2A heeft een vergelijkbare opzet maar legt een grotere nadruk op grootschalige woningbouw, wat een negatief effect heeft op hittestress door verharding en minder groen. Er wordt echter sterk gecompenseerd door maatregelen voor natuurinclusief bouwen en vergroening, zoals de ontwikkeling van stedelijk groen en biodiversiteit in tuinen, die zeer positieve effecten hebben op het verminderen van hittestress. Dit scenario toont zowel negatieve als positieve effecten, met een focus op het balanceren van intensieve bouw met vergroening en klimaatadaptatieve maatregelen.

Scenario 2B

In scenario 2B wordt een aanzienlijke hoeveelheid woningbouw gepland, wat kan bijdragen aan hittestress door verhoogde verharding. Echter, de negatieve effecten worden sterk gecompenseerd door uitgebreide maatregelen voor vergroening en klimaatadaptatie, zoals het behoud van groene gebieden en investeringen in kwaliteitsvolle groene openbare ruimte. Daarnaast dragen mobiliteitsmaatregelen en de ontwikkeling van

recreatiegebieden bij aan het verminderen van hittestress. Dit scenario toont een balans tussen intensieve bouw en uitgebreide vergroening en klimaatadaptieve maatregelen, resulterend in een overwegend positief effect.

II.8 Straling

Indicatoren:

- stralingswaarden

Algemene aantekening / beoordeling

Het aspect straling is voor de verschillende alternatieven beoordeeld als neutraal. Dit besluit is gebaseerd op de huidige onzekerheden rondom de effecten van blootstelling aan elektromagnetische velden. Hoewel de blootstellingslimieten die door de Europese Unie zijn aanbevolen meestal niet worden overschreden, zijn er situaties waarin deze limieten wel kunnen worden bereikt, zoals bij het gebruik van apparaten met sterke elektromotoren in de nabijheid van het lichaam. Belangrijk hierbij is dat er nog lopend onderzoek is naar de gezondheidseffecten van blootstelling aan elektromagnetische velden en het opkomende 5G. Gezien deze voortdurende onzekerheden en het feit dat de wetenschappelijke kennis hierover nog in ontwikkeling is, wordt het aspect straling als neutraal beoordeeld. Dit reflecteert de huidige stand van zaken waarin definitieve conclusies nog niet kunnen worden getrokken. (VZinfo, 2023)

In de conclusie onder elk alternatief is wel kort beschreven welke maatregelen effect hebben op de hoeveelheid straling.

Alternatief 1A

Tabel 8.6 Beoordelingen op thema **Straling**

Beleidsthema	Beoordeling Straling	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Voor woningbouw nabij bestaande bovengrondse hoogspanningslijnen wordt het voorzorgsbeleid van het ministerie van EZK gevolgd (geen woningen binnen een zone van 0,4 microtesla). Dit beperkt de ontwikkelruimte, maar draagt positief bij aan het voorkomen van mogelijke negatieve gezondheidseffecten van langdurige blootstelling aan magnetische velden.
Energie	Neutraal*	19, 23	Maatregelen 19 en 23 (individuele energieoplossingen zoals thuisbatterijen en zonnepanelen) verhogen mogelijk de elektromagnetische straling in woongebieden, maar decentraliseren energiebronnen.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / land-goed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Voor de uitrol van 5G is plaatsing van zogeheten small cells in de openbare ruimte noodzakelijk. Dit wordt gedoogd op basis van landelijke regelgeving. Door het actualiseren van het antennebeleid wil de gemeente meer regie krijgen op de inpassing ervan in de openbare ruimte.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	neutraal*	111	Maatregel 111 (Verschonen van de mobiliteit) kan leiden tot een toename in het aantal laadpalen voor elektrische voertuigen, wat mogelijk de elektromagnetische straling verhoogt.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de thema's Energie en Mobiliteit hebben een effect op de mate van straling. Energie-oplossingen zoals bedrijfsbatterijen en zonnepanelen kunnen positief bijdragen door de decentralisatie van energiebronnen, maar kunnen ook leiden tot meer elektromagnetische straling in woongebieden. Ook verhoogt de verschoning van mobiliteit door elektrische voertuigen en laadpalen de straling.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Straling	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Neutraal*	15, 17, 19, 22, 23	Maatregel 15: Energieproductie door boeren kan leiden tot meer straling door zonne- en windenergie. Maatregelen 17, 19, 22, 23: Collectieve energieopslag en wijk-energie-systemen kunnen lokaal hogere stralingsniveaus veroorzaken, maar door decentralisatie gaat het algemene niveau niet per se omhoog.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / land-goed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal*	111	Maatregel 111: De pro-actieve uitrol van laadpalen kan leiden tot een toename van elektromagnetische straling door de uitrol van laadpalen (onder schadelijk niveau)
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De meeste beleidsthema's hebben geen significante invloed op de mate van straling, met uitzondering van de thema's Energie en Mobiliteit. De maatregelen binnen het thema Energie kunnen lokaal leiden tot hogere stralingsniveaus door de productie van zonne- en windenergie en de implementatie van collectieve energieopslag en wijk-energie-systemen. Binnen het thema Mobiliteit kan de pro-actieve uitrol van laadpalen leiden tot een toename van elektromagnetische straling.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Straling	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal*	3, 4, 6	Maatregel 3 (toevoegen van 20.000 woningen) en 4 (inzet op diverse woningen) kunnen leiden tot een toename in het gebruik van elektrische apparaten en infrastructuur, wat mogelijk de elektromagnetische straling verhoogt. Maatregel 6 (binnenstedelijk bouwen) kan leiden tot hogere dichtheid van elektromagnetische bronnen in stedelijke gebieden.
Energie	Neutraal**	15, 19, 23	Maatregel 15 (Inzet op biogas) kan leiden tot verhoogde straling in gebieden rondom biogasinstallaties. Maatregelen 19 en 23 (individuele energieoplossingen zoals thuisbatterijen en zonnepanelen) verhogen mogelijk de elektromagnetische straling in woongebieden, maar decentraliseren grote energiebronnen.
Wonen met/zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal*	92	Maatregel 92 (toekomstbestendig maken bestaande bedrijventerreinen) kan leiden tot een toename van industriële activiteiten en daarmee mogelijk tot verhoogde straling door gebruik van industriële apparatuur en infrastructuur.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal*	111	Maatregel 111 (Verschonen van de mobiliteit) kan leiden tot een toename in het aantal laadpalen voor elektrische voertuigen, wat mogelijk de elektromagnetische straling verhoogt.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

Individuele energieoplossingen zoals thuisbatterijen en zonnepanelen, en de uitbreiding van woningbouw en industriële activiteiten, kunnen leiden tot verhoogde elektromagnetische straling in bepaalde woon- en industriële gebieden. Ook in de landbouwsector kunnen de toepassing van nieuwe teelten en intensivering van landbouwactiviteiten nabij kwetsbare natuurgebieden leiden tot verhoogde straling.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Straling	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal*	3, 4, 6, 13	Maatregel 3 (toevoegen van 20.000 woningen) en 4 (inzet op diverse woningen) kunnen leiden tot een toename in het gebruik van elektrische apparaten en infrastructuur, wat mogelijk de elektromagnetische straling verhoogt. Maatregel 6 (binnenstedelijk bouwen) kan leiden tot hogere dichtheid van elektromagnetische bronnen in stedelijke gebieden. Maatregel 13 kan indirect leiden tot een toename van straling door het gebruik van slimme meters en andere technologieën die EMV kunnen verhogen.
Energie	Neutraal*	15, 17, 19, 22, 23	Maatregel 15 leidt tot meer energieproductie (wind, zon, biogas), wat kan resulteren in verhoogde straling door elektromagnetische velden (EMV). Maatregelen 17 en 19 kunnen door de inzet van collectieve energieopslagsystemen ook bijdragen aan een toename van EMV. Maatregelen 22 en 23 hebben een vergelijkbaar effect door het gebruik van wijk-energiesystemen. Deze maatregelen gezamenlijk kunnen de mate van straling in de omgeving verhogen. Maar door decentralisatie gaat het algemene niet per se omhoog.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal*	92, 95	Maatregelen 92 en 95 kunnen leiden tot de installatie van nieuwe technologieën die EMV genereren op bedrijventerreinen en binnen de circulaire economie.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal*	111	Maatregel 111 kan leiden tot een toename van EMV door de pro-actieve uitrol van elektrische laadpalen (onder schadelijk niveau)
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Cultuur	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

Voor het aspect straling zijn er enkele beleidsthema's die door maatregelen kunnen die leiden tot een toename van elektromagnetische velden (EMV). Voorbeelden zijn individuele energieoplossingen zoals thuisbatterijen en zonnepanelen, en de uitbreiding van woningbouw en industriële activiteiten. Binnen de thema's Woningbouw, Energie, Economie en Mobiliteit zijn er specifieke maatregelen die de mate van straling kunnen verhogen.

Samenvattingen

Alternatief 1A

In scenario 1A is er een focus op het decentraliseren van energieoplossingen, wat mogelijk leidt tot een toename in elektromagnetische straling in woongebieden. Ook de verschoning van mobiliteit kan bijdragen aan een hogere stralingsbelasting door de toename van elektrische voertuigen en laadpalen. De meeste andere beleidsthema's zoals woningbouw, groen/natuur, en klimaatadaptatie vertonen geen significante effecten op de ervaren gezondheid. Over het algemeen wordt dit scenario gekenmerkt door een lichte toename van elektromagnetische straling in specifieke gebieden..

Alternatief 1B

In alternatief 1B ligt de nadruk op collectieve energieoplossingen en energieproductie door boeren, wat kan leiden tot lokale verhogingen van elektromagnetische straling. Ook de uitrol van laadpalen voor elektrische voertuigen draagt bij aan deze toename. De overige beleidsthema's zoals woningbouw, groen/natuur, en klimaatadaptatie blijven neutraal zonder significante effecten. Dit scenario toont een gematigde toename van elektromagnetische straling, vooral in gebieden met nieuwe energie-initiatieven.

Alternatief 2A

Scenario 2A richt zich op intensieve woningbouw en duurzame energieoplossingen, wat leidt tot een toename van elektromagnetische straling door elektrische apparaten en infrastructuur. De inzet op biogas en industriële activiteiten kan ook bijdragen aan verhoogde straling. De verschoning van mobiliteit versterkt dit effect door de toename van laadpalen voor elektrische voertuigen. De decentralisatie van energiebronnen kan leiden tot een toename van stralingsbronnen.

Alternatief 2B

Scenario 2B bevat maatregelen voor grootschalige woningbouw en het gebruik van slimme technologieën, wat leidt tot een toename in elektromagnetische straling. De nadruk op energieproductie en de modernisering van industriële terreinen versterkt dit effect. Ook de proactieve uitrol van laadpalen draagt bij aan de verhoogde straling. Dit scenario resulteert in een aanzienlijke toename van elektromagnetische straling door de combinatie van woningbouw, energieoplossingen en industriële ontwikkelingen.

II.9 Veilige leefomgeving

II.10 Waterveiligheid

Indicatoren:

- aantal inwoners dat bloot wordt gesteld aan gevolgen van een overstroming

Alternatief 1A

Tabel 8.7 Beoordelingen op het aspect **waterveiligheid** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Waterveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Positief	40, 41	Maatregel 40: Beperking van verstedelijking op hoge delen en behoud van lage delen en kwelgebieden voor groenblauwe opgaven vermindert het risico op overstromingen door het waarborgen van natuurlijke waterbuffers. Maatregel 41: De ontwikkeling van een robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering bevordert de waterafvoer en vermindert daarmee het aantal inwoners dat blootgesteld wordt aan de gevolgen van een overstroming.
Klimaatadaptatie	Positief	48	Maatregel 48: Het toevoegen van groen en water en het ontharden van de omgeving helpen bij het tegengaan van wateroverlast en overstromingen, wat het aantal inwoners dat blootgesteld wordt aan overstromingsrisico's vermindert.
Waterveiligheid	Zeer positief	49, 51	Maatregel 49: Ruimtelijke reservering voor een bypass niet ontwikkelen zorgt ervoor dat waterafvoer niet wordt belemmerd, wat waterveiligheid bevordert. Maatregel 51: Het niet ontwikkelen in reserveringszones langs dijken t.b.v. dijkversterking draagt bij aan de versterking van dijken en het verbeteren van de waterveiligheid voor inwoners.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's Landschap, Klimaatadaptatie, en Waterveiligheid hebben een positief tot zeer positief effect op de waterveiligheid in de gemeente Deventer. Met name de maatregelen gericht op het behoud en de ontwikkeling van groenblauwe structuren en het versterken van dijken dragen significant bij aan het verminderen van het aantal inwoners dat blootgesteld wordt aan de gevolgen van een overstroming. Over het algemeen is de verwachte impact van de maatregelen op waterveiligheid positief, met specifieke maatregelen die zeer positieve effecten hebben op de veiligheid van inwoners tegen overstromingen.

Alternatief 1B

Tabel 8.8 Beoordelingen op het aspect **waterveiligheid** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Waterveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer positief	5, 6, 13	Maatregel 5 zorgt voor bouwen op hoge plekken, wat de kans op overstromingen en de gevolgen daarvan verkleint. Maatregel 6 draagt bij aan binnenstedelijk bouwen, wat minder risico op overstromingen heeft.

Energie	Neutraal		Maatregel 13 zorgt voor klimaatadaptief bouwen, wat waterveiligheid verbetert.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
			Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Positief	40, 41	Maatregel 40 beperkt verstedelijking op lage delen, wat het aantal inwoners dat risico loopt op overstroming vermindert. Maatregel 41 zorgt voor een stedelijke groenstructuur die kan bijdragen aan waterafvoer en vermindering van overstromingsrisico's.
Klimaatadaptatie	Positief	48	Maatregel 48 zorgt voor ontharding en toevoeging van groen en water, wat wateroverlast en de gevolgen van overstromingen kan verminderen.
			Maatregel 49 realiseert een bypass die waterveiligheid vergroot door betere waterafvoer. Maatregel 50 zorgt ervoor dat nieuwe bouwlocaties op hogere gronden worden geplaatst, waardoor het risico op overstromingen significant afneemt.
Waterveiligheid	Zeer positief	49, 50	Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's Waterveiligheid, Woningbouw, Landschap en Klimaatadaptatie hebben een positief tot zeer positief effect op waterveiligheid in de gemeente Deventer richting 2040. Dit betekent dat het aantal inwoners dat blootgesteld wordt aan de gevolgen van een overstroming door deze maatregelen merkbaar zal afnemen. Vooral de maatregelen binnen het thema Waterveiligheid zelf hebben een sterk onderbouwd zeer positief effect door de realisatie van een bypass en het bouwen op hogere gronden.

Alternatief 2A

Tabel 8.9 Beoordelingen op het aspect **waterveiligheid** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Waterveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 en 5 kunnen leiden tot meer inwoners in risicogebieden voor overstromingen, waardoor het aantal inwoners dat blootgesteld wordt aan de gevolgen van een overstroming toeneemt. Maatregel 6 kan afhankelijk van de locatie van inbreiding ook negatieve effecten hebben.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Positief	48	Maatregel 48 kan bijdragen aan een verbeterde waterhuishouding en vermindering van overstromingsrisico's door ontharding en toevoeging van groen en water.

Waterveiligheid	Zeer positief	49, 51	Maatregel 49 en 51 zijn gericht op ruimtelijke reservering en technische oplossingen voor dijkversterking, wat direct bijdraagt aan een significante vermindering van het aantal inwoners dat blootgesteld wordt aan de gevolgen van een overstroming.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's Woningbouw en Waterveiligheid hebben de meest significante invloed op waterveiligheid. Binnen Woningbouw zijn er negatieve effecten te verwachten door de mogelijke toename van het aantal inwoners in risicovolle gebieden, terwijl de maatregelen binnen Waterveiligheid zelf zeer positief zijn vanwege de directe bijdragen aan de versterking van dijken en ruimtelijke reserveringen voor bypasses. Klimaatadaptatie heeft een positief effect dankzij maatregelen die de waterhuishouding verbeteren en het risico op overstromingen verminderen. De overige beleidsthema's hebben geen significante directe effecten op waterveiligheid. Over het algemeen is het effect nihil en daarom verandert er niet veel aan de beoordeling.

Alternatief 2B

Tabel 8.10 Beoordelingen op het aspect **waterveiligheid** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Waterveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3: Toevoegen van 20.000 woningen kan leiden tot verhoogd risico op overstromingen door meer verhard oppervlak. Maatregel 5: Bouwen buitenstedelijk kan risico's verhogen afhankelijk van locatie. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan waterafvoerproblemen veroorzaken door verharde oppervlakken.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Positief	40	Maatregel 40: Beperkte verstedelijking op hoge delen vermindert het risico op overstromingen doordat lage delen beschikbaar blijven voor wateropvang.
Klimaatadaptatie	Zeepositief	48	Maatregel 48: Actief ontharden en toevoeging van groen en water helpt bij het tegengaan van wateroverlast, waardoor minder inwoners blootgesteld worden aan overstromingsrisico's.
Waterveiligheid	Zeepositief	49, 50	Maatregel 49: Realisatie van bypass en groene rivier vermindert risico op overstromingen. Maatregel 50: Bouwen in bestaande stad vermindert druk op nieuwe watergevoelige gebieden.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Mobiliteit	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

Het aantal inwoners dat bloot wordt gesteld aan de gevolgen van een overstroming zal naar verwachting positief beïnvloed worden door maatregelen onder de thema's landschap, klimaatadaptatie en waterveiligheid. Vooral klimaatadaptatieve maatregelen zoals ontharding en de realisatie van een groene rivier hebben een zeer positief effect. Echter, woningbouwmaatregelen kunnen mogelijk een negatief effect hebben, afhankelijk van de locatie en het type bouw. Over het geheel genomen zijn de maatregelen op het gebied van waterveiligheid en klimaatadaptatie sterk genoeg om een positief effect te hebben op de waterveiligheid in de gemeente Deventer tot 2040.

II.11 Externe veiligheid

Indicatoren:

- activiteiten met gevaarlijke stoffen
- plaatsgebonden risico
- aandachtsgebieden

Alternatief 1A

Tabel 8.11 Beoordelingen op het aspect **externe veiligheid** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Externe veiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	De uitbreiding van woningbouw (maatregelen 3, 5 en 6) kan leiden tot een verhoogde dichtheid en intensiteit van activiteiten in bepaalde gebieden, wat het plaatsgebonden risico kan verhogen. De bouw van nieuwe woningen in buitenstedelijke gebieden (maatregel 5) kan ook leiden tot meer activiteiten met gevaarlijke stoffen door mogelijke uitbreiding van infrastructuur en logistiek, wat negatieve gevolgen kan hebben voor de aandachtsgebieden. Dit verklaart de negatieve beoordeling.
Energie	Positief*	14, 20	De maatregelen voor energieproductie en aansluiting op de landelijke waterstof backbone (maatregelen 14 en 20) kunnen bijdragen aan een verbeterde externe veiligheid door het verminderen van afhankelijkheid van gevaarlijke stoffen zoals aardgas. De inzet op duurzame energiebronnen kan de kans op incidenten met gevaarlijke stoffen verminderen. Echter, de productie en opslag van waterstof brengt nieuwe risico's met zich mee, wat de positieve beoordeling enigszins nuanceert.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Positief	49, 51	De ruimtelijke reservering voor bypass en reservering zones langs dijken (maatregelen 49 en 51) dragen bij aan het verminderen van risico's op overstromingen, wat een positief effect heeft op de externe veiligheid. Het niet ontwikkelen in deze zones zorgt ervoor dat

Circulariteit	Neutraal		de externe veiligheid in deze gebieden wordt gewaarborgd.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief	92	Het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen (maatregel 92) kan leiden tot intensievere industriële activiteiten, wat de kans op incidenten met gevaarlijke stoffen kan vergroten. Dit kan negatieve effecten hebben op de plaatsgebonden risico's en aandachtsgebieden.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Positief	111, 112	De maatregelen voor verschoning van mobiliteit en bundeling van verkeersstromen (maatregelen 111 en 112) kunnen bijdragen aan een vermindering van de hoeveelheid gevaarlijke stoffen die over de weg worden vervoerd, wat de externe veiligheid ten goede komt. Het pro-actief opwaarderen van bepaalde infrastructuur kan ook bijdragen aan een verbeterde veiligheid van verkeersstromen.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De geplande maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben verschillende effecten op de externe veiligheid. De woningbouw- en economische maatregelen leiden tot een toename in activiteiten met gevaarlijke stoffen en verhogen het plaatsgebonden risico, vooral in dichtbevolkte gebieden, wat een negatief effect heeft op de externe veiligheid. Tegelijkertijd dragen maatregelen op het gebied van waterveiligheid en mobiliteit bij aan een verbeterde externe veiligheid in aandachtsgebieden door het verminderen van overstromingsrisico's en het transport van gevaarlijke stoffen, wat een positief effect heeft. Ondanks deze positieve effecten wegen de negatieve effecten zwaarder, waardoor de totale beoordeling van het aspect externe veiligheid negatief is.

Alternatief 1B

Tabel 8.12 Beoordelingen op het aspect **externe veiligheid** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Externe veiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Energie	Positief*	15, 19, 22, 23	Maatregel 15: Energieproductie in het buitengebied kan leiden tot een afname van plaatsgebonden risico's door een betere spreiding van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Maatregel 19: Collectieve energieopslag op bedrijventerreinen kan leiden tot een verbetering van de externe veiligheid door centralisatie en betere controle. Maatregelen 22 en 23: Wijk-energie-systemen dragen bij aan een reductie van het plaatsgebonden risico door lokale productie en opslag.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraalf*	92, 95	Maatregel 92: Herstructurering van bedrijventerreinen kan leiden tot een toename van activiteiten met gevaarlijke stoffen en plaatsgebonden risico's door hogere milieucategorieën. Maatregel 95: Extra ruimte voor circulaire economie en hogere milieucategorieën kan leiden tot een toename van aandachtsgebieden en activiteiten met gevaarlijke stoffen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Positief	134	Streven naar geen nieuwe kwetsbare gebouwen binnen aandachtsgebieden draagt bij aan een verbetering van de externe veiligheid door het beperken van de blootstelling van mensen aan potentiële gevaren.

Conclusie

De effecten op de indicator 'activiteiten met gevaarlijke stoffen' zijn gemengd, met positieve effecten door betere spreiding en centralisatie in het energiebeleid en negatieve effecten door mogelijke toename bij herstructurering van bedrijventerreinen. Voor 'plaatsgebonden risico' zijn de effecten overwegend positief door maatregelen in het energiebeleid en het streven in milieubeleid om geen nieuwe kwetsbare gebouwen binnen aandachtsgebieden te plaatsen. De effecten op 'aandachtsgebieden' zijn gemengd, met positieve effecten door milieubeleid en mogelijke negatieve effecten door herstructurering van bedrijventerreinen en uitbreiding van hogere milieucategorieën. Als geheel wordt het aspect externe veiligheid beoordeeld als overwegend positief.

Alternatief 2A

Tabel 8.13 Beoordelingen op het aspect **externe veiligheid** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Externe veiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3: Het toevoegen van 20.000 woningen kan leiden tot een toename van activiteiten met gevaarlijke stoffen door een verhoogde vraag naar nutsvoorzieningen en infrastructuur. Maatregel 5: Buitenstedelijk bouwen kan leiden tot nieuwe plaatsgebonden risico's in gebieden die momenteel minder belast zijn, waardoor nieuwe aandachtsgebieden ontstaan. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan leiden tot verhoogde concentratie van mensen en activiteiten, wat de externe veiligheid in dichtbevolkte gebieden kan beïnvloeden.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	92	Maatregel 92: Het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen met een focus op intensieve benutting kan leiden tot een toename van activiteiten

		met gevaarlijke stoffen, wat de plaatsgebonden risico's verhoogt.
Landbouw	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De toename van woningen en bedrijventerreinen in de gemeente Deventer leidt tot een verhoogd risico op activiteiten met gevaarlijke stoffen, met name door de extra vraag naar nutsvoorzieningen en infrastructuur. Dit verhoogt ook de plaatsgebonden risico's, aangezien nieuwe woon- en werkgebieden worden geïntroduceerd, zowel binnenstedelijk als buitenstedelijk. Bovendien kunnen nieuwe aandachtsgebieden ontstaan door de uitbreiding van deze woon- en werkgebieden, vooral buiten de huidige stedelijke grenzen. Hierdoor is de algemene beoordeling van het aspect externe veiligheid als negatief te beschouwen.

Alternatief 2B

Tabel 8.14 Beoordelingen op het aspect **externe veiligheid** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Externe veiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3: De schaa sprong in woningbouw kan leiden tot een toename van activiteiten met gevaarlijke stoffen, vooral in nieuwbouwlocaties, wat het plaatsgebonden risico verhoogt. Maatregel 5: Buitenstedelijk bouwen kan aandachtsgebieden creëren waar de externe veiligheid mogelijk vermindert door de nabijheid van bestaande risicobronnen. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan leiden tot een verhoogde dichtheid van activiteiten met gevaarlijke stoffen in bestaande stedelijke gebieden.
Energie	Positief*	14, 15, 19, 27	Maatregel 14: Lokale energieproductie vermindert transport van gevaarlijke stoffen en daarmee plaatsgebonden risico's. Maatregel 15: Energieproductie in buitengebied kan echter nieuwe aandachtsgebieden creëren door de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen. Maatregel 19: Collectieve energieopslag kan de veiligheid verhogen door gecentraliseerde controle en beheer. Maatregel 27: Slimme laadpleinen en autobatterijen als onderdeel van het wijk-energiesysteem kunnen bijdragen aan een vermindering van plaatsgebonden risico's door minder transport van gevaarlijke stoffen.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterveiligheid	Neutraal*	49	Maatregel 49: De realisatie van een bypass kan leiden tot nieuwe aandachtsgebieden, vooral in tijden van klimaatadaptatieve woningbouw, wat externe veiligheid kan beïnvloeden.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief	92, 95	Maatregel 92: Herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen kan leiden tot een toename van

Landbouw	Neutraal		activiteiten met gevaarlijke stoffen, wat zowel plaatsgebonden risico's als aandachtsgebieden kan vergroten. Maatregel 95: Extra ruimte voor hoge milieucategorieën kan leiden tot een toename van gevaarlijke stoffen in bepaalde gebieden. Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Positief	109, 111	Maatregel 109: Verandering van mobiliteit door STOMP kan het transport van gevaarlijke stoffen verminderen, wat het plaatsgebonden risico verlaagt. Maatregel 111: Inrichten van milieuzones en proactieve uitrol van laadpalen vermindert het gebruik van voertuigen met gevaarlijke stoffen, wat de externe veiligheid verbetert. Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Zeer positief	134	Maatregel 134: De focus op betere en gezondere milieukwaliteit, daling van geurhinder, en betere luchtkwaliteit volgens WHO-normen, gecombineerd met het streven naar geen nieuwe kwetsbare gebouwen binnen aandachtsgebieden, leidt tot een sterke verbetering van de externe veiligheid in de gemeente Deventer.

Conclusie

De effecten op de indicator 'activiteiten met gevaarlijke stoffen' zijn gemengd, met zowel positieve als negatieve invloeden afhankelijk van de specifieke maatregel. Het 'plaatsgebonden risico' wordt over het algemeen verminderd door maatregelen die lokale productie en opslag van energie stimuleren, maar kan verhoogd worden door intensieve woningbouw en economische activiteiten. 'Aandachtsgebieden' worden zowel positief als negatief beïnvloed, afhankelijk van de locatie en aard van de maatregelen. Over het geheel genomen is het effect op het aspect externe veiligheid gemengd, met zowel positieve als negatieve elementen.

Samenvattingen

Alternatief 1A

De maatregelen binnen alternatief 1A hebben een sterk positieve impact op waterveiligheid, vooral door versterking van dijken en groenblauwe structuren. Externe veiligheid wordt negatief beïnvloed door de toename van activiteiten met gevaarlijke stoffen, ondanks positieve effecten van mobiliteit en waterveiligheid. Verkeersveiligheid wordt overwegend positief beoordeeld, dankzij verbeteringen in mobiliteit, ondanks negatieve effecten door woningbouw.

Alternatief 1B

Alternatief 1B laat een positief tot zeer positief effect zien op waterveiligheid, vooral door bouw op hogere gronden en bypasses. Externe veiligheid is overwegend positief door spreiding en centralisatie van activiteiten met gevaarlijke stoffen. Verkeersveiligheid verbetert door infrastructuur en milieuzones, hoewel woningbouw de verkeersdrukke verhoogt.

Alternatief 2A

Alternatief 2A heeft een gemengde impact op waterveiligheid, met negatieve effecten door woningbouw in risicovolle gebieden maar positieve door dijkversterking. Externe veiligheid wordt negatief beïnvloed door nieuwe woningen en bedrijventerreinen die gevaarlijke stoffen vergen. Verkeersveiligheid is neutraal, met positieve effecten van mobiliteit die negatieve van woningbouw en voorzieningen deels compenseren.

Alternatief 2B

Waterveiligheid in alternatief 2B is positief door klimaatadaptatie en groene rivieren, ondanks mogelijke negatieve effecten van woningbouw. Externe veiligheid heeft gemengde effecten, afhankelijk van maatregelen voor gevaarlijke stoffen en plaatsgebonden risico's. Verkeersveiligheid wordt uiteindelijk

positief beïnvloed door maatregelen in mobiliteit, ondanks negatieve effecten van andere thema's.

Conclusie

In conclusie is Alternatief 1B het meest positief door sterke verbeteringen in waterveiligheid en een evenwichtige benadering van externe veiligheid en verkeersveiligheid. Alternatief 2A is het meest negatief, vooral vanwege de verhoogde externe veiligheidsrisico's door woningbouw en bedrijventerreinen, ondanks positieve mobiliteitsmaatregelen.

II.12 Verkeersveiligheid

Indicatoren:

- # ongevallen met dodelijke afloop/jaar
- # ongevallen met letsel tot gevolg/jaar

Alternatief 1A

Tabel 8.15 Beoordelingen op het aspect **verkeersveiligheid** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Verkeersveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6	Maatregel 5 (buitenstedelijk bouwen): Deze maatregel kan leiden tot een toename van het aantal verkeersbewegingen in buitenstedelijke gebieden, wat kan resulteren in een hoger aantal ongevallen met letsel tot gevolg/jaar en mogelijk ook ongevallen met dodelijke afloop/jaar. Maatregel 6 (binnenstedelijk bouwen): Kan leiden tot drukte in stedelijke gebieden, wat verkeersrisico's verhoogt.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Positief	63, 69	Maatregel 63 kan leiden tot beter georganiseerde en bereikbare detailhandel, wat verkeersstromen efficiënter maakt en mogelijk het aantal ongevallen met letsel tot gevolg vermindert. Maatregel 69 zorgt voor supermarkten op pantoffelafstand, wat leidt tot minder autoverkeer en mogelijk minder ongevallen met letsel tot gevolg.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Positief*	109, 112	Maatregel 109 (STOMP): Door sturen op veranderen van mobiliteit kan het aantal verkeersbewegingen verminderen, wat positief is voor verkeersveiligheid. Dit kan het aantal ongevallen met letsel tot gevolg/jaar en dodelijke afloop/jaar doen afnemen. Maatregel 112 (dakpan-principe): Bundeling van verkeersstromen kan de verkeersveiligheid verbeteren door betere infrastructuur.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen binnen het thema Woningbouw hebben een negatieve invloed op de verkeersveiligheid, voornamelijk door het toenemen van verkeersstromen en intensiteit in bepaalde gebieden, wat kan leiden tot meer ongevallen met dodelijke afloop en letsel tot gevolg. De maatregelen binnen het thema Voorzieningen en Mobiliteit hebben een positieve invloed op de verkeersveiligheid door het efficiënter maken van verkeersstromen, verbeteren van voertuigveiligheid en verminderen van autoverkeer, wat kan leiden tot minder ongevallen met dodelijke afloop en letsel tot gevolg. De overige thema's hebben geen significant effect op de verkeersveiligheid. Algeheel wordt het aspect verkeersveiligheid beoordeeld als overwegend positief, met zowel negatieve als positieve effecten.

Alternatief 1B

Tabel 8.16 Beoordelingen op het aspect **verkeersveiligheid** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Verkeersveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 (Niet verder groeien dan geplande groei met 16.000 inwoners in 8.000 woningen) kan leiden tot een verhoogde verkeersdichtheid en daarmee mogelijk meer verkeersongelukken met letsel. Maatregel 5 (Bouwen op specifieke plekken zoals op hoge plekken in het landschap en in de bestaande stad) kan leiden tot meer verkeersbewegingen op bepaalde locaties, wat ook de kans op ongelukken verhoogt. Maatregel 6 (Actief sturen op binnenstedelijk bouwen) kan een positief effect hebben door betere infrastructuur en verkeersplanning, maar in combinatie met de andere maatregelen is het effect als geheel negatief.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 61, 62, 64	Maatregelen zoals 59 en 64 zorgen voor een betere spreiding van voorzieningen, wat kan bijdragen aan minder verkeersbewegingen en daardoor minder ongevallen. Maatregelen 61 en 62 dragen bij aan behoud van voorzieningen in wijken, wat ook leidt tot minder verkeersbewegingen en verhoogde verkeersveiligheid.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief*	109, 111, 112	Maatregel 109 (Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP met inbreng van maximale middelen) en maatregel 111 (Verschonen van de mobiliteit door milieuzones en uitrol van laadpalen) bevorderen veiligere verkeersomstandigheden door minder verkeersbewegingen en schonere voertuigen, wat leidt tot minder ernstige ongevallen. Maatregel 112 (Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen) kan zorgen voor betere verkeersafwikkeling en daardoor minder ongevallen. Echter, de afwaardering van de Wilhelminabrug naar fiets kan lokaal de verkeersdruk verhogen.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's Mobiliteit en Voorzieningen hebben een positief effect op verkeersveiligheid, met een bijzonder sterk positief effect bij Mobiliteit dankzij verbeterde infrastructuur en milieuzones. De beleidsthema's Woningbouw hebben een negatieve invloed door verhoogde verkeersdruk. Voor de indicatoren '# ongevallen met dodelijke afloop/jaar' en '# ongevallen met letsel tot gevolg/jaar' geldt dat er een algehele verbetering verwacht wordt door de mobiliteitsmaatregelen, maar een mogelijke toename door woningbouw. Algehele beoordeling voor verkeersveiligheid is positief, vanwege de sterke maatregelen in mobiliteit die de negatieve effecten van woningbouw compenseren.

Alternatief 2A

Tabel 8.17 Beoordelingen op het aspect **verkeersveiligheid** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Verkeersveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	De schaa sprong met 20.000 woningen (maatregel 3) en buitenstedelijk bouwen (maatregel 5) kunnen leiden tot een hogere verkeersdruk en meer ongevallen. Binnenstedelijk bouwen (maatregel 6) kan de verkeersdruk in bestaande wijken verhogen, wat mogelijk tot meer ongevallen leidt. Beide maatregelen kunnen zowel de # ongevallen met dodelijke afloop/jaar als de # ongevallen met letsel tot gevolg/jaar verhogen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	neutraal	59, 62, 64	Maatregel 59 en 62 kunnen leiden tot meer verkeer en drukte in stedelijke gebieden, wat het risico op verkeersongevallen verhoogt. Het aantal ongevallen met letsel en dodelijke afloop kan hierdoor toenemen. Aan de andere kant kunnen de diverse maatregelen gericht op het behoud en versterking van voorzieningen leiden tot betere infrastructuur en daardoor een verhoging van verkeersveiligheid.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Positief*	109, 111, 112	Veranderen van mobiliteit door STOMP (maatregel 109) en verschonen van mobiliteit (maatregel 111) kunnen de verkeersveiligheid verbeteren door minder verkeer en schonere voertuigen. Het dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen (maatregel 112) kunnen de verkeersveiligheid verbeteren door betere doorstroming, hoewel de toevoeging van een derde brug voor extra verkeer kan zorgen, wat in sommige gevallen de veiligheid negatief kan beïnvloeden. Dit heeft een positief effect op zowel # ongevallen met dodelijke afloop/jaar als # ongevallen met letsel tot gevolg/jaar, maar de derde brug kan lokaal negatieve effecten hebben.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen binnen de thema's Woningbouw en Voorzieningen hebben een negatief effect op verkeersveiligheid, wat kan leiden tot een toename van het aantal ongevallen met letsel en dodelijke afloop. De maatregelen binnen Mobiliteit hebben een zeer positief effect, wat kan resulteren in een afname van het aantal ongevallen met letsel en dodelijke afloop. Als geheel is het aspect verkeersveiligheid beoordeeld als neutraal, omdat de sterk positieve maatregelen binnen mobiliteit de negatieve effecten van andere thema's deels kunnen compenseren.

Alternatief 2B

Tabel 8.18 Beoordelingen op het aspect **verkeersveiligheid** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Verkeersveiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	3, 5, 6	De maatregelen voor woningbouw, zoals het toevoegen van 20.000 woningen en binnenstedelijk bouwen, zullen leiden tot een hogere bevolkingsdichtheid en verkeersdrukte. Dit kan resulteren in meer verkeersbewegingen en daarmee een hoger risico op ongevallen met dodelijke afloop en letsel.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal	59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67	Diverse maatregelen gericht op het behoud en versterking van voorzieningen kunnen leiden tot betere infrastructuur en daardoor een verhoging van verkeersveiligheid. Bijvoorbeeld, maatregel 61 (actief sturen op primaire maatschappelijke voorzieningen) kan leiden tot betere en veiligere routes naar deze voorzieningen.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	92	De herstructurering en revitalisering van bestaande bedrijventerreinen, met een focus op vergroening en circulaire economie, kan leiden tot minder verkeersbewegingen door een betere indeling en minder transportbehoefte. Dit kan de verkeersveiligheid verbeteren door minder ongevallen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Zeer positief*	109, 111, 112	De maatregelen binnen het mobiliteitsthema, zoals het stimuleren van fiets- en OV-gebruik (109), het inrichten van milieuzones (111), en de aanleg van een derde IJsselbrug (112), hebben een sterk onderbouwd positief effect. Deze maatregelen verbeteren de verkeersveiligheid door het verminderen van autoverkeer, betere infrastructuur voor fietsers en voetgangers, en een efficiëntere verkeersstroom. Het * geeft aan dat ondanks het zeer positieve algemene effect, er mogelijk tijdelijke negatieve effecten kunnen optreden tijdens de aanleg van de nieuwe infrastructuur.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen in de beleidsthema's Mobiliteit, Voorzieningen, Economie en Milieu hebben een merkbaar positief effect op verkeersveiligheid. Vooral de Mobiliteit maatregelen hebben een sterk onderbouwd positief effect, wat kan leiden tot een significante vermindering van het aantal ongevallen met dodelijke afloop en ongevallen met letsel tot gevolg. Als geheel wordt het aspect verkeersveiligheid beoordeeld als negatief, omdat de sterk positieve maatregelen binnen mobiliteit de negatieve effecten van andere thema's deels kunnen compenseren.

II.13 Klimaatneutraal

II.14 Emissie & vastlegging broeikasgassen

Indicatoren:

- emissie CO2-equivalenten per inwoner per jaar

Alternatief 1A

Tabel 8.19 Beoordelingen op het aspect emissie & vastlegging broeikasgassen voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Emissie & vastlegging broeikasgassen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal	6, 13	Maatregel 6 betreft binnenstedelijk bouwen, wat mogelijk leidt tot een vermindering van de noodzaak voor autogebruik, maar het effect op CO2-uitstoot is beperkt en niet significant. Maatregel 13 stuurt op klimaatadaptief, energiebewust en circulair bouwen wat een positief effect kan hebben op de emissie van broeikasgassen, maar het effect is niet sterk genoeg om een significante impact te hebben op de totale emissie CO2-equivalenten per inwoner per jaar.
Energie	Zeer positief	14, 16, 19, 23, 25, 27	Maatregel 14 (elektriciteitsproductie volgens de programmeringsafspraken met de provincie) kan leiden tot een substantiële vermindering van CO2-uitstoot door het gebruik van hernieuwbare energiebronnen. Maatregel 16 (onderzoeken van geothermie en warmte uit oppervlaktewater) biedt mogelijkheden voor duurzame energieoplossingen, wat positief bijdraagt aan de emissiereductie. Maatregel 19 (individuele energieoplossingen zoals bedrijfsbatterijen en eigen zonnepanelen) en maatregel 23 (thuisbatterijen en eigen zonnepanelen) stimuleren het gebruik van hernieuwbare energie. Maatregel 25 (individuele netbewuste nieuwbouw) en maatregel 27 (laadpalen in de openbare ruimte en op eigen terrein) dragen bij aan de vermindering van CO2-uitstoot door de bevordering van elektrische mobiliteit.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal	46, 47, 48	Maatregelen zoals klimaatadaptief bouwen (46), regenwater infiltratie (47) en passieve ontharding (48) dragen bij aan een klimaatbestendige inrichting van

Waterveiligheid	Neutraal		de stad, maar hebben geen direct en significant effect op de emissie van broeikasgassen. Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	52	Maatregel 52 (inzetten op transitie naar circulaire economie met de ambitie om 50 % circulair te zijn in 2030) kan leiden tot een vermindering van de productie van nieuwe materialen en daarmee een daling in CO2-uitstoot. Dit effect is merkbaar, maar niet sterk genoeg om alle geografische plekken in de gemeente te beïnvloeden.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal	92	Maatregel 92 (toekomstbestendig maken bestaande bedrijventerreinen) heeft geen significant direct effect op de emissie van broeikasgassen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief*	111	Maatregel 111 (verschonen van de mobiliteit op basis van vigerend beleid, o.a. op gebied van ZES, uitrol laadpalen) kan leiden tot een vermindering van CO2-uitstoot door het stimuleren van elektrisch vervoer.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen op het gebied van energie hebben een zeer positief effect op de emissie van CO2-equivalenten per inwoner per jaar, dankzij de stimulering van hernieuwbare energiebronnen en duurzame energieoplossingen. Maatregelen binnen de thema's circulariteit en mobiliteit hebben een positief effect, maar zijn niet voldoende om alle geografische plekken in de gemeente te beïnvloeden. Andere beleidsthema's zoals woningbouw, groen/natuur/landgoed, klimaatadaptatie, erfgoed en economie hebben een neutraal effect. Als geheel wordt het aspect 'emissie & vastlegging broeikasgassen' beoordeeld als positief dankzij de significante bijdrage van de energie-gerelateerde maatregelen.

Alternatief 1B

Tabel 8.20 Beoordelingen op het aspect emissie & vastlegging broeikasgassen voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Emissie & vastlegging broeikasgassen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6, 13	Maatregel 3 beperkt de groei tot de geplande 16.000 inwoners, wat een positief effect heeft op de emissies per inwoner doordat er geen extra onverwachte groei wordt gefaciliteerd. Maatregelen 5 en 6 stimuleren binnenstedelijk bouwen en bouwen op specifieke plekken, wat leidt tot minder uitstoot door het beperken van extra infrastructuur en vervoer. Maatregel 13 bevordert klimaatadaptief, energiebewust en circulair bouwen, wat leidt tot minder CO2-emissies per inwoner. Er is echter een mogelijk negatief aspect doordat de bouw van nieuwe woningen altijd een initiële emissie met zich meebrengt.
Energie	Zeer positief	14, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 24, 27	Maatregelen 14, 15, 17, 19, 21, 22, 23, 24 en 27 stimuleren grootschalige lokale energieproductie en opslag, waardoor de afhankelijkheid van fossiele

Wonen met zorg	Neutraal		brandstoffen vermindert en de CO2-uitstoot per inwoner sterk afneemt. Het promoten van collectieve energieoplossingen en zelfvoorzienendheid draagt bij aan een significante reductie van CO2-equivalenten. Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 35, 36	Maatregelen 34, 35, en 36 dragen bij aan een toename van groen in de stad en het behoud van groen in het buitengebied, wat leidt tot een verhoogde vastlegging van CO2 en een afname van broeikasgassen per inwoner. Deze maatregelen hebben een merkbaar positief effect op de CO2-equivalenten per inwoner per jaar.
Openbare ruimte Landschap	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46, 47, 48	Maatregelen 44, 45, 46, 47 en 48 richten zich op vergroening en het verbeteren van de waterinfrastructuur, wat bijdraagt aan de vastlegging van CO2 en vermindering van hittestress. Het hergebruik en infiltreren van regenwater vermindert de afhankelijkheid van energie-intensieve waterbeheersystemen, wat leidt tot een reductie van CO2-uitstoot per inwoner.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	52, 54	Maatregelen 52 en 54 zetten in op een circulaire economie en circulaire inrichting van de leefomgeving, wat leidt tot een efficiënter gebruik van materialen en minder afvalproductie. Dit resulteert in een lagere uitstoot van broeikasgassen per inwoner doordat de behoefte aan nieuwe grondstoffen en de daarmee gepaard gaande emissies afnemen.
Voorzieningen Sociaal domein	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Positief	85, 86	Maatregelen 85 en 86 gebruiken erfgoed om klimaatadaptatie en circulaire economie te stimuleren, wat leidt tot een vermindering van CO2-uitstoot door efficiënter gebruik van bestaande structuren en materialen. Het benutten van historische groenstructuren en waterlopen draagt bij aan een positieve impact op de broeikasgasemissies per inwoner.
Economie	Negatief*	89, 91, 92, 95	Maatregelen 89, 91, 92 en 95 ondersteunen de groei van werkgelegenheid en bedrijventerreinen, wat kan leiden tot een toename van CO2-uitstoot door extra economische activiteit en infrastructuur. Echter, de inzet op duurzaamheid en circulaire economie binnen deze maatregelen kan deze negatieve effecten deels mitigeren.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief	109, 111, 112	Maatregelen 109, 111 en 112 richten zich op het veranderen van mobiliteitspatronen door inzet op fiets, OV en milieuzones, wat leidt tot een vermindering van CO2-uitstoot per inwoner. De proactieve uitrol van laadpalen en het verschonen van mobiliteit hebben een positief effect op de reductie van broeikasgassen per inwoner.
Recreatie Cultuur Waterbeschikbaarheid Ondergrond Milieu	Neutraal Neutraal Neutraal Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De meeste beleidsthema's laten een positief effect zien op de emissies en vastlegging van broeikasgassen, vooral door de inzet op lokale energieproductie, vergroening en circulaire economie. Het thema energie heeft een zeer positief effect dankzij grootschalige lokale energieoplossingen. Echter, de economische groei

en daarmee gepaard gaande uitbreiding van bedrijventerreinen kunnen negatieve effecten hebben, hoewel dit deels wordt gemitigeerd door de focus op duurzaamheid. Over het geheel genomen wordt het aspect emissie & vastlegging van broeikasgassen **positief** beoordeeld.

Alternatief 2A

Tabel 8.21 Beoordelingen op het aspect emissie & vastlegging broeikasgassen voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Emissie & vastlegging broeikasgassen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 13	Maatregel 3 leidt tot extra woningbouw die de CO ₂ -uitstoot per inwoner zal verhogen door meer energiegebruik en bouwactiviteiten. Maatregel 5 draagt bij aan de uitstoot door buitenstedelijke bouw en verlies van groen. Maatregel 6 kan CO ₂ -uitstoot verhogen door intensievere binnenstedelijke bouw. Maatregel 13 heeft een positieve invloed doordat het sturen op klimaatadaptief en energiebewust bouwen de CO ₂ -uitstoot kan verminderen. De gecombineerde effecten resulteren in een overwegend negatief effect op de CO ₂ -equivalenten per inwoner per jaar. Maatregel 14 verhoogt de elektriciteitsproductie uit duurzame bronnen, wat de CO ₂ -uitstoot per inwoner kan verminderen. Maatregel 15 bevordert biogas, wat kan bijdragen aan lagere CO ₂ -uitstoot. Maatregel 20 met de waterstof backbone helpt de uitstoot te verminderen door duurzame energievoorziening.
Energie	Positief*	14, 15, 20, 22, 23	Maatregel 22 voor collectieve warmteoplossingen kan de CO ₂ -uitstoot per inwoner verminderen. Maatregel 23 bevordert thuisbatterijen en zonnepanelen, wat bijdraagt aan een lagere CO ₂ -uitstoot per inwoner. Deze maatregelen hebben tezamen een positief effect, hoewel sommige maatregelen minder brede effecten kunnen hebben.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Negatief*	34, 36, 37	Maatregel 34 en 36 beperken de toevoeging van groen bij woningbouw, wat kan leiden tot hogere CO ₂ -uitstoot door verminderde vastlegging van broeikasgassen. Maatregel 37 leidt tot afname van onbebouwd areaal en groen in het buitengebied, wat ook de CO ₂ -vastlegging negatief beïnvloedt. Deze maatregelen samen hebben een negatief effect op de CO ₂ -equivalenten per inwoner per jaar.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	52, 54	Maatregel 52 inzet op een circulaire economie, wat de CO ₂ -uitstoot per inwoner kan verminderen door efficiënter gebruik van grondstoffen en verminderde afvalproductie. Maatregel 54 voor circulaire inrichting draagt bij aan minder uitstoot door hergebruik en recycling.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	89, 91, 92	Maatregel 89 behoudt milieuruimte voor werken, wat de CO ₂ -uitstoot kan stabiliseren maar niet verminderen. Maatregel 91 leidt tot uitbreiding van bedrijventerreinen, wat de CO ₂ -uitstoot kan verhogen door verhoogde economische activiteiten en bouw. Maatregel 92 focust op efficiëntie, maar niet specifiek op verduurzaming, wat kan leiden tot een toename van CO ₂ -uitstoot per inwoner.

Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief	111	Maatregel 111 voor het verschonen van mobiliteit draagt bij aan de vermindering van CO2-uitstoot door het bevorderen van elektrisch vervoer en uitrol van laadpalen. Wel komen er meer weggebruikers bij doordat er grootschalige woningbouw plaatsvindt, wat kan leiden tot meer uitstoot.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben gemengde effecten op de emissie en vastlegging van broeikasgassen. Woningbouw en economie dragen negatief bij door toename van CO2-uitstoot, terwijl energie, circulariteit en mobiliteit een positief effect hebben door inzet op duurzame oplossingen en circulaire economie. Groen / natuur / landgoed heeft een negatief effect door verlies van groene gebieden. Over het geheel genomen is het effect op de emissie CO2-equivalenten per inwoner per jaar gemengd, met een neiging naar negatief vanwege de dominantie van negatieve effecten in de woon- en economische sectoren.

Alternatief 2B

Tabel 8.22 Beoordelingen op het aspect emissie & vastlegging broeikasgassen voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Emissie & vastlegging broeikasgassen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer negatief*	3, 4, 5, 6, 13	3: De schaa sprong met 20.000 woningen leidt tot een toename van emissies door bouwactiviteiten en energieverbruik. 4: Door de inzet op betaalbare woningen kan de energie-efficiëntie variëren, wat invloed heeft op CO2-uitstoot. 5: Beperkt buitenstedelijk bouwen kan de uitstoot verhogen door toegenomen vervoersbehoefte. 6: Binnenstedelijk bouwen kan de emissies verminderen door betere voorzieningen en minder afhankelijkheid van auto's. 13: Klimaatadaptief en energiebewust bouwen heeft een positief effect op de CO2-uitstoot, maar dit wordt deels tenietgedaan door de schaal van de woningbouw.
Energie	positief	14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27	14: Lokale energieproductie vermindert CO2-uitstoot. 15: Energieproductie door boeren draagt bij aan vermindering van broeikasgassen. 16: Geothermie en warmte uit oppervlaktewater bieden duurzame alternatieven voor fossiele brandstoffen. 17: Collectieve energieopslag vermindert verspilling. 18: Sturen op energieverbruik optimaliseert efficiëntie. 19: Collectieve systemen op bedrijventerreinen verminderen de uitstoot. 21: Zelfvoorzienendheid verlaagt afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. 22, 23: Wijk-energie-systemen optimaliseren energiegebruik en verminderen emissies. 24: Hoge woningdichtheid bij nieuwbouw vermindert CO2-uitstoot per inwoner. 25: Gebiedsgerichte netbewuste nieuwbouw optimaliseert energieverbruik. 26: Opslag en biobased buiten de stad dragen bij aan vermindering van uitstoot. 27: Slimme laadpleinen verminderen CO2-uitstoot van mobiliteit. Over het algemeen gaat het energie gebruik wel

Wonen met zorg	Neutraal		omhoog door bevolkingsgroei, deze vraag valt niet altijd op te vangen met duurzame energie. Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	neutraal	34, 35, 36, 37	34: Natuurbeheer verhoogt CO2-vastlegging. 35: Versterking van groen in de stad draagt bij aan CO2-opname. 36: Herstructurering met groenblauwe functies verhoogt CO2-vastlegging en vermindert de uitstoot. 37: Behoud van groene buffers helpt CO2-opname.
Openbare ruimte	Neutraal		Woningbouw resulteert aan de andere kant in een afname van natuur en mogelijke CO2 vastlegging.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46, 47, 48	Geen maatregelen met significant direct effect. 44: Water en bodemafwegingen leiden tot betere klimaatadaptatie en minder CO2-uitstoot. 45: Voldoende groen vermindert CO2-uitstoot en verhoogt vastlegging. 46: Inrichting met biodiversiteit vermindert uitstoot. 47: Regenwaterbeheer vermindert energieverbruik voor waterbeheer. 48: Ontharding en toevoeging van groen verminderen CO2-uitstoot en verhogen vastlegging.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	positief*	52, 54	52: Overgang naar circulaire economie vermindert CO2-uitstoot door efficiënter gebruik van grondstoffen. 54: Circulaire inrichting van de leefomgeving verlaagt de CO2-uitstoot door lokaal gebruik van materialen. Echter, de ontwikkelingen die nodig zijn voor de transitie naar een circulaire economie, leiden wel tot een (tijdelijke) toename in uitstoot
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	89, 91, 92, 95	89: Duurzame en innovatieve economie vermindert CO2-uitstoot. 91: Groei van werkruimte met aandacht voor groen en energie-infrastructuur vermindert CO2-uitstoot. 92: Herstructurering en vergroening van bedrijventerreinen verminderen uitstoot. 95: Ruimte voor circulaire economie verlaagt CO2-uitstoot.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	neutraal	109, 111, 112	109: Verandering van mobiliteit vermindert CO2-uitstoot door stimulering van fiets en OV. 111: Verschoning van mobiliteit door milieuzones en laadpalen vermindert CO2-uitstoot. 112: Dakpan-principe en derde IJsselbrug verbeteren verkeersstromen en verminderen uitstoot. Wel komen er meer weggebruikers bij doordat er grootschalige woningbouw plaatsvindt, wat kan leiden tot meer uitstoot.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een overwegend positief effect op de emissie en vastlegging van broeikasgassen. De grootste positieve impact komt voort uit de thema's Energie, Circulariteit en Mobiliteit, die samen bijdragen aan een aanzienlijke vermindering van CO2-uitstoot en een toename van CO2-vastlegging. Woningbouw heeft echter een gemengd effect, waarbij zowel positieve als negatieve aspecten in balans zijn. Als geheel beoordeeld, is het aspect 'Emissie & vastlegging broeikasgassen' neutraal met aanzienlijke voordelen op meerdere indicatoren, en enkele, maar significante, negatieve invloeden.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich sterk op energie-gerelateerde maatregelen, wat resulteert in een significante vermindering van CO₂-emissies per inwoner. Hoewel circulariteit en mobiliteit positieve bijdragen leveren, is hun impact niet wijdverspreid genoeg om alle geografische gebieden te beïnvloeden. Andere thema's zoals woningbouw en klimaatadaptatie hebben een neutraal effect. De positieve invloed van energie maakt de totale beoordeling van de emissie en vastlegging van broeikasgassen voor alternatief 1A positief.

Alternatief 1B

In alternatief 1B wordt de focus gelegd op lokale energieproductie, vergroening en circulaire economie, wat een positief effect heeft op de emissies en vastlegging van broeikasgassen. De uitbreiding van bedrijventerreinen door economische groei kan echter negatieve effecten veroorzaken, hoewel de duurzaamheidscorrecties deze deels beperken. Uiteindelijk wordt het aspect emissie en vastlegging van broeikasgassen als positief beoordeeld dankzij de sterke nadruk op duurzaamheid en energie.

Alternatief 2A

Alternatief 2A toont gemengde effecten op de emissie en vastlegging van broeikasgassen. Hoewel energie, circulariteit en mobiliteit positieve bijdragen leveren, veroorzaken woningbouw en economie een toename van CO₂-uitstoot. Het verlies van groene gebieden door groen/natuur/landgoed heeft ook een negatief effect. Over het algemeen neigt het effect naar negatief, gezien de dominantie van negatieve invloeden vanuit de woon- en economische sectoren.

Alternatief 2B

Alternatief 2B biedt een overwegend positief beeld, waarbij energie, circulariteit en mobiliteit aanzienlijk bijdragen aan vermindering van CO₂-uitstoot en toename van CO₂-vastlegging. Woningbouw heeft een gemengd effect, waarbij positieve en negatieve aspecten elkaar in balans houden. Uiteindelijk wordt het aspect 'Emissie & vastlegging broeikasgassen' als neutraal beoordeeld, met aanzienlijke voordelen op meerdere indicatoren en enkele, maar significante, negatieve invloeden.

Conclusie

Alternatief 1A en 1B worden het meest positief beoordeeld vanwege hun sterke focus op energie en duurzaamheid, wat leidt tot een significante vermindering van CO₂-emissies. Alternatief 2A heeft de meeste negatieve effecten door woningbouw en verlies van groene gebieden. Alternatief 2B is neutraal, met positieve invloeden van energie en mobiliteit, maar gemengde effecten vanuit woningbouw.

II.15 Natuurlijke systemen

II.16 Bodem & ondergrond

Indicatoren:

- intensiviteit gebruik ondergrond
- bodemvitaliteit
- bodemverontreiniging
- ondiepe bodemdaling door veenoxidatie, inklinking en grondwaterstandsverlaging (mm/jaar)

Alternatief 1A

Tabel 8.23 Beoordelingen op het aspect **bodem & ondergrond** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Bodem & ondergrond	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting

Woningbouw	Neutraal*	5, 6, 12	5: Buitenstedelijk bouwen kan leiden tot intensiever gebruik van de ondergrond en mogelijk bodemverontreiniging. 6: Binnenstedelijk bouwen verhoogt intensiteit van gebruik ondergrond, maar kan ook leiden tot verbetering door bestaande bodemverontreinigingen op te ruimen 12: Natuurinclusief bouwen heeft een positief effect op bodemvitaliteit.
Energie	Negatief*	16	16: Geothermie kan leiden tot ondiepe bodemdaling door veenoxidatie.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	neutraal	40, 41	40: Beperkte verstedelijking op hoge delen vermindert intensiteit gebruik ondergrond en beschermt bodemvitaliteit. 41: Robuuste groenblauwe structuur behoudt bodemvitaliteit.
Klimaatadaptatie	Positief	46, 47, 48	46: Klimaatadaptief bouwen en inrichten verhoogt bodemvitaliteit. 47: Regenwater infiltratie vermindert bodemverontreiniging. 48: Ontharding en toevoeging van groen en water tegengaan verdroging en hittestress, wat positief is voor bodemvitaliteit en vermindert ondiepe bodemdaling.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Negatief	102	102: Nieuwe teelten met gewasbeschermingsmiddelen kunnen bodemverontreiniging verhogen en negatief effect hebben op bodemvitaliteit.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	128: Afkoppelen regenwater ontlast RWZI en vermindert bodemverontreiniging. 130: Sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan heeft positief effect op bodemvitaliteit en vermindert ondiepe bodemdaling door veenoxidatie.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op het aspect 'Bodem & ondergrond'. De intensiteit van het gebruik van de ondergrond neemt toe door woningbouw en energieprojecten, wat leidt tot negatieve effecten. De bodemvitaliteit wordt positief beïnvloed door klimaatadaptatie en waterbeschikbaarheid maatregelen. Bodemverontreiniging kan toenemen door biogas en landbouwactiviteiten. Ondiepe bodemdaling door veenoxidatie wordt beperkt door klimaatadaptatie en waterbeschikbaarheid maatregelen. Algehele beoordeling voor 'Bodem & ondergrond' is neutraal, omdat enkele positieve maatregelen de mogelijke negatieve effecten deels compenseren.

Alternatief 1B

Tabel 8.24 Beoordelingen op het aspect **bodem & ondergrond** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Bodem & ondergrond	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6	5: Bouwen op hoge plekken in het landschap kan de intensiteit van gebruik van de ondergrond verhogen. 6: Binnenstedelijke inbreiding kan leiden tot inklinking door grondwaterstandsverlaging.

Energie	Negatief	15	Energieproductie in het buitengebied kan leiden tot verhoogde intensiviteit van gebruik van de ondergrond en mogelijke bodemverontreiniging door biogasproductie.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Positief	35, 36, 38	35: Versterken van groen in de stad kan de bodemvitaliteit verbeteren. 36: Toevoegen van groenblauwe functies kan bodemverontreiniging verminderen. 38: Versterken ecologische verbindingen kan positieve impact hebben op bodemvitaliteit.
Openbare ruimte	Positief	39	Geclusterd en collectiever bouwen creëert meer ruimte voor collectief groen, wat de bodemvitaliteit verbetert en bodemverontreiniging vermindert.
Landschap	Positief	40	Beperkte verstedelijking en behoud van lage delen voor groenblauwe opgaven kan de bodemvitaliteit verbeteren en ondiepe bodemdaling door veenoxidatie verminderen.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 46, 48	44: Water en bodem leidend bij locatiekeuze kan de intensiviteit van gebruik van de ondergrond verminderen. 45, 48: Toevoegen van groen en water verbetert bodemvitaliteit en vermindert bodemverontreiniging. 46: Wegen van biodiversiteit bij inrichting leefomgeving heeft een sterk positieve invloed op bodemvitaliteit.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Positief*	102	Landschapsinclusieve kringlooplandbouw kan bodemvitaliteit verbeteren en ondiepe bodemdaling door veenoxidatie verminderen, maar diversiteit kan de intensiviteit van gebruik van de ondergrond verhogen.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130, 131	130: Sturen op grondwaterpeil kan ondiepe bodemdaling door veenoxidatie verminderen en bodemvitaliteit verbeteren. 131: Prioriteren van laagtes voor groenblauwe opgaven kan bodemvitaliteit verbeteren.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend positieve effecten op de bodemvitaliteit en ondiepe bodemdaling door veenoxidatie, inklinking en grondwaterstandsverlaging. Echter, er zijn enkele negatieve effecten op de intensiviteit van gebruik van de ondergrond en bodemverontreiniging, vooral door woningbouw en energieproductie. Als geheel is de beoordeling van het aspect 'Bodem & ondergrond' positief, met enkele negatieve invloeden die aandacht behoeven.

Alternatief 2A

Tabel 8.25 Beoordelingen op het aspect **bodem & ondergrond** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Bodem & ondergrond	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 12	3. Intensivering gebruik ondergrond door uitbreiding woningbouw. 5. Buitenstedelijk bouwen verhoogt bodemverontreiniging en vermindert bodemvitaliteit door afname groenblauwe structuren. 6.

Energie	Negatief*	14, 15, 16	Binnenstedelijk bouwen kan bodemverontreiniging verhogen door verhoogde menselijke activiteit. 12. Natuurinclusief bouwen heeft een positief effect op bodemvitaliteit door vergroening. 14. Elektriciteitsproductie kan leiden tot verhoogde intensiviteit gebruik ondergrond. 15. Biogasproductie verhoogt risico op bodemverontreiniging. 16. Geothermie kan bodemvitaliteit verminderen door verstoring ondergrond.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Positief*	40, 41, 42	40. Verstedelijking van hoge delen vermindert risico op ondiepe bodemdaling. 41. Robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering verbetert bodemvitaliteit. 42. Robuuste groenblauwe structuur van IJsselfront verbetert bodemvitaliteit.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 46, 47, 48	44. Water en bodem meewegen bij locatiekeuzes vermindert bodemverontreiniging. 46. Klimaatadaptief bouwen vermindert risico op ondiepe bodemdaling. 47. Regenwaterinfiltratie verbetert bodemvitaliteit. 48. Passieve ontharding vermindert verdroging en verbetert bodemvitaliteit.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Negatief*	100, 101, 102, 103	100. Versnippering van landbouwbedrijven verhoogt intensiviteit gebruik ondergrond. 102. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen verhoogt bodemverontreiniging. 103. Prioritaire landbouwzones kunnen bodemverontreiniging verminderen door gecontroleerd gebruik.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	128. Extra RWZI of decentrale zuiveringen verminderen bodemverontreiniging. 130. Sturing op grondwaterpeil vermindert ondiepe bodemdaling en verbetert bodemvitaliteit.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De intensiviteit van het gebruik van de ondergrond neemt toe door woningbouw, energieproductie en versnippering van landbouwbedrijven, wat een negatief effect heeft. De maatregelen voor natuur en klimaatadaptatie bevorderen de bodemvitaliteit en verminderen verdroging en ondiepe bodemdaling. Bodemverontreiniging kan toenemen door biogasproductie en gewasbeschermingsmiddelen. Het algehele effect op 'Bodem & ondergrond' is negatief door de diverse negatieve invloeden, ondanks enkele positieve maatregelen.

Alternatief 2B

Tabel 8.26 Beoordelingen op het aspect **bodem & ondergrond** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Bodem & ondergrond	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	3: Intensiviteit gebruik ondergrond neemt toe door schaa sprong, wat kan leiden tot bodemverontreiniging en bodemdaling door veenoxidatie, inklinking en

			grondwaterstandsverlaging. 5: Beperkt geclusterd buitenstedelijk bouwen draagt bij aan bodemdaling door inklinking, als dit gebeurt in natte gebieden (die nu wel in beeld komen door uitbreiding van de stadsgrens). Wel kan het zorgen voor een positief effect op bodemverontreiniging, doordat deze proactief worden opgeruimd. 6: Binnenstedelijk bouwen kan bodemvitaliteit verminderen door intensief gebruik.
Energie	Negatief*	14, 15, 16	14: Verhoogde intensiviteit gebruik ondergrond door installaties voor energieproductie. 15: Energieproductie in buitengebied kan leiden tot bodemverontreiniging door biogas en bodemdaling door grondwaterstandsverlaging. 16: Geothermie kan bodemvitaliteit verminderen en leidt tot bodemverontreiniging door booractiviteiten.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	34: Versterking van natuurwaarden kan bodemvitaliteit verbeteren. 35: Meer groen in de stad leidt tot betere bodemvitaliteit en vermindert bodemdaling. 36: Groenblauwe functies verbeteren bodemvitaliteit en verminderen bodemdaling. 37: Behoud van groene buffers beschermt tegen bodemdaling. 38: Extra ecologische verbindingen verbeteren bodemvitaliteit.
Openbare ruimte	Positief	39	39: Toevoegen van groengebieden en transformatie van ruimte voor de auto naar ruimte voor inwoners vermindert bodemdaling en verbetert bodemvitaliteit.
Landschap	Positief	40, 41, 42	40: Beperkte verstedelijking op hoge delen en groenblauwe opgaven in lage delen verbeteren bodemvitaliteit en verminderen bodemdaling. 41: Ontwikkeling van Zandweteringzone verbetert bodemvitaliteit. 42: Transformatie van IJsselfront tot groene boulevard verbetert bodemvitaliteit.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 46, 47, 48	44: Water en bodem als afweging bij locatiekeuzes vermindert bodemdaling. 45: Voldoende groen in openbare ruimte verbetert bodemvitaliteit. 46: Biodiversiteit en gezonde leefomgeving verbeteren bodemvitaliteit. 47: Regenwaterinfiltratie vermindert bodemdaling. 48: Actief ontharden en toevoegen van groen vermindert bodemdaling en verbetert bodemvitaliteit.
Waterveiligheid	Positief	49	49: Realisatie van bypass en groene rivier vermindert bodemdaling en verbetert bodemvitaliteit.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Positief	100, 102	100: Gebiedsprocessen verbeteren bodemvitaliteit. 102: Landschapsinclusieve kringlooplandbouw verbetert bodemvitaliteit en vermindert bodemverontreiniging.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130, 131	128: Toevoegen of uitbreiden RWZI vermindert bodemverontreiniging. 130: Sturen op grondwaterpeil vermindert bodemdaling. 131: Prioriteit voor groenblauwe opgaven in laagtes en kwelgebieden verbetert bodemvitaliteit en vermindert bodemdaling.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben uiteenlopende effecten op de verschillende indicatoren van het aspect bodem & ondergrond. Intensiviteit gebruik ondergrond wordt negatief beïnvloed door woningbouw en energieproductie, terwijl groen-, landschap-, en klimaatadaptatiemaatregelen positief bijdragen aan bodemvitaliteit, en waterbeschikbaarheid vermindert bodemverontreiniging. Algeheel wordt het aspect bodem & ondergrond positief beoordeeld, met name door de gezamenlijke plannen.

II.17 Grondwater

Indicatoren:

- grondwaterkwaliteit
- grondwaterstand

Alternatief 1A

Tabel 8.27 Beoordelingen op het aspect **grondwater** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Grondwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6	Buitenstedelijk bouwen (maatregel 5) kan leiden tot verstoring van natuurlijke grondwaterstromen en verhoogde verharding, wat negatief is voor de grondwaterstand. Binnenstedelijk bouwen (maatregel 6) kan eveneens leiden tot verharding en minder infiltratie, wat negatief is voor de grondwaterstand.
Energie Wonen met zorg	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Positief*	36, 38	Ontwikkeling van nieuwe groenstructuren (maatregel 36) en behoud van bestaande ecologische infrastructuur (maatregel 38) kunnen de grondwaterkwaliteit en -stand verbeteren door vergroening en behoud van natuurlijke infiltratiezones.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Positief*	40	Beperkte verstedelijking op hoge delen (maatregel 40) en beschikbaarheid van lage delen en kwelgebieden voor groenblauwe opgaven kunnen positief bijdragen aan de grondwaterstand en -kwaliteit door behoud van natuurlijke zones.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 46, 47, 48	Maatregelen zoals het meewegen van water en bodem bij locatiekeuzes (maatregel 44), klimaatadaptief inrichten (maatregel 46), en regenwaterinfiltratie (maatregel 47) hebben een sterk positief effect op de grondwaterstand en -kwaliteit door het bevorderen van natuurlijke infiltratie en vermindering van verharding.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Negatief*	100, 102	Versnippering van wonen in het landelijk gebied (maatregel 100) kan leiden tot verstoring van natuurlijke grondwaterstromen. Grotere toepassing van nieuwe teelten (maatregel 102) kan negatief zijn voor de grondwaterkwaliteit door gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	Ontlasting van de huidige RWZI door regenwaterafkoppeling (maatregel 128) en sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan (maatregel 130) hebben positieve effecten op de grondwaterkwaliteit en -stand door vermindering van verontreiniging en betere beheer van grondwaterniveaus.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de thema's klimaatadaptatie en waterbeschikbaarheid hebben een sterk positief effect op zowel de grondwaterkwaliteit als de grondwaterstand door het bevorderen van natuurlijke infiltratie en beter waterbeheer. Maatregelen binnen woningbouw en landbouw hebben enkele negatieve effecten op de grondwaterstand en -kwaliteit door verharding en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Als geheel is de beoordeling voor het aspect 'Grondwater' positief.

Alternatief 1B

Tabel 8.28 Beoordelingen op het aspect **grondwater** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Grondwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	Maatregelen zoals het versterken van groen in de stad en het buitengebied dragen positief bij aan de grondwaterkwaliteit door meer infiltratie en bescherming van natuurlijke systemen.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Positief	40, 41, 42	Beperkte verstedelijking en de ontwikkeling van groenblauwe structuren zoals de Zandweteringzone dragen bij aan een verbetering van de grondwaterkwaliteit en grondwaterstand door betere infiltratie en waterbeheer.
Klimaatadaptatie	Zeer positief*	44, 45, 46, 47, 48	De maatregelen zoals regenwaterinfiltratie en actieve ontharding dragen sterk bij aan verbeterde grondwaterkwaliteit en grondwaterstand, hoewel sommige locaties mogelijk beperkt effect hebben.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Positief	100, 102	Landschapsinclusieve kringlooplandbouw draagt bij aan betere grondwaterkwaliteit en behoud van grondwaterstand.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief*	128, 130, 131	Maatregelen zoals het sturen op grondwaterpeil en afkoppelen van regenwater hebben een sterk positief effect op de grondwaterkwaliteit en grondwaterstand, hoewel sommige effecten locatie-afhankelijk zijn.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de thema's Groen/natuur/landgoed, Klimaatadaptatie en Waterbeschikbaarheid hebben een zeer positief effect op zowel de grondwaterkwaliteit als de grondwaterstand door verbeterde infiltratie, actief waterbeheer en bescherming van natuurlijke systemen. De maatregelen binnen de thema's Landschap en Landbouw dragen ook positief bij, maar niet op alle locaties binnen de gemeente. Al met al wordt het aspect grondwater als geheel positief beoordeeld, met significante verbeteringen in zowel kwaliteit als stand.

Alternatief 2A

Tabel 8.29 Beoordelingen op het aspect **grondwater** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Grondwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 12	Maatregel 3, 5 en 6 kunnen leiden tot een toename van verharding en bebouwing, wat de infiltratie van regenwater en daarmee de aanvulling van grondwater kan verminderen, wat negatief is voor de grondwaterstand. Maatregel 12 kan positief bijdragen aan de grondwaterkwaliteit door natuurinclusief bouwen, wat de afvoer en zuivering van regenwater kan verbeteren.
Energie Wonen met zorg	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/natuur/landgoed	Negatief	36, 37	Maatregel 36 en 37 kunnen leiden tot een vermindering van groen en onbebouwd areaal, wat de natuurlijke infiltratie van regenwater en daarmee de aanvulling van grondwater kan verminderen, wat negatief is voor de grondwaterstand.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Negatief	40	Maatregel 40 kan leiden tot verstedelijking van hoge delen, wat de natuurlijke infiltratie van regenwater kan verminderen en daarmee de grondwaterstand negatief kan beïnvloeden.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 46, 47, 48	Maatregelen 44, 46, 47 en 48 kunnen positief bijdragen aan de grondwaterstand en -kwaliteit door klimaatadaptief bouwen, regenwater infiltratie en toevoeging van groen en water, wat de afvoer en zuivering van regenwater kan verbeteren en verdroging kan tegengaan.
Waterveiligheid Circulariteit Voorzieningen Sociaal domein Erfgoed Economie	Neutraal Neutraal Neutraal Neutraal Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	neutraal	100, 101, 102, 103	Maatregelen 100, 101, 102 en 103 kunnen leiden tot versnippering en afname van landbouwgrond, wat de natuurlijke infiltratie van regenwater en daarmee de aanvulling van grondwater kan verminderen.
Mobiliteit Recreatie Cultuur	Neutraal Neutraal Neutraal		Overigens hangt dit ook af van de bodemsoort, het klimaat en het waterbeheer in een regio. In sommige gevallen kan versnippering juist positief zijn als het leidt tot meer kleinschalige en gevarieerde landbouw, wat de bodemstructuur en infiltratie kan verbeteren. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	Maatregelen 128 en 130 kunnen positief bijdragen aan de grondwaterstand door uitbreiding van zuiveringen en sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan.
Ondergrond Milieu	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben een gemengd effect op de indicatoren 'grondwaterkwaliteit' en 'grondwaterstand'. Voor de grondwaterkwaliteit zijn er enkele maatregelen die positief bijdragen, zoals natuurinclusief bouwen en klimaatadaptieve inrichting, maar er zijn ook negatieve invloeden door landbouwmaatregelen en bebouwing. De grondwaterstand wordt negatief beïnvloed door verharding en bebouwing, maar positieve

maatregelen zoals regenwater infiltratie en sturen op grondwaterpeil compenseren dit gedeeltelijk. Als geheel wordt het aspect grondwater beoordeeld als neutraal, vanwege de verscheidene maatregelen met zowel positieve als negatieve effecten.

Alternatief 2B

Tabel 8.30 Beoordelingen op het aspect **grondwater** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Grondwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect Maatregel 14: Produceren van eigen energie kan indirect leiden tot minder vervuiling en betere grondwaterkwaliteit. Maatregel 15: Energieproductie door boeren kan leiden tot betere grondwaterkwaliteit door verminderde landbouwvervuiling. Maatregel 16: Geothermie kan lokaal de grondwaterstand beïnvloeden, afhankelijk van de uitvoering.
Energie	Positief*	14, 15, 16	Geen maatregelen met significant direct effect Maatregel 34: Natuur als waarde verbetert de grondwaterkwaliteit door minder vervuiling. Maatregel 35: Versterking van groen in de stad kan leiden tot betere infiltratie en grondwaterstand. Maatregel 36: Toevoeging van groenblauwe functies kan positief bijdragen aan grondwaterkwaliteit en -stand. Maatregel 37: Behouden van groene buffers helpt bij het beschermen van grondwaterkwaliteit. Maatregel 38: Versterking van ecologische verbindingen kan indirect de grondwaterkwaliteit verbeteren.
Wonen met zorg	Neutraal		Maatregel 39: Toevoegen van groene gebieden en landschapspark kan leiden tot betere infiltratie en grondwaterstand.
Groen/natuur/landgoed	Positief*	34, 35, 36, 37, 38	Maatregel 40: Beperkte verstedelijking op hoge delen en beschikbaarheid van lage delen voor groenblauwe opgaven helpt bij behoud grondwaterstand. Maatregel 41: Ontwikkeling van Zandweteringzone kan positief bijdragen aan grondwaterkwaliteit. Maatregel 42: Transformeren van IJselfront tot groene boulevard kan indirect de grondwaterkwaliteit verbeteren.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 44: Water en bodem als belangrijke afweging bij locatiekeuzes zorgt voor behoud grondwaterstand. Maatregel 45: Voldoende groen in openbare ruimte en groene daken/gevels verbetert infiltratie en grondwaterstand. Maatregel 46: Zwaarder wegen van biodiversiteit en gezonde leefomgeving bij inrichting helpt bij bescherming grondwaterkwaliteit. Maatregel 47: Regenwaterinfiltratie en hergebruik direct op locatie verbetert grondwaterstand en -kwaliteit. Maatregel 48: Actief ontharden en toevoegen van groen en water voorkomt verdroging en verbetert grondwaterstand.
Landschap	Positief	40, 41, 42	Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 46, 47, 48	Geen maatregelen met significant direct effect
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Positief*	100, 102	Maatregel 100: Gebiedsprocessen kunnen leiden tot betere grondwaterkwaliteit door milieuvriendelijke landbouwpraktijken. Maatregel 102: Landschapsinclusieve kringlooplandbouw kan positief

Mobiliteit	Neutraal		bijdragen aan grondwaterkwaliteit door verminderde vervuiling.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
			Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Zeer positief	128, 130, 131	Maatregel 128: Toevoegen of uitbreiden RWZI verbetert grondwaterkwaliteit. Maatregel 130: Sturen op grondwaterpeil voorkomt verdroging en beschermt grondwaterstand. Maatregel 131: Prioriteit voor groenblauwe opgaven in laagtes en kwelgebieden beschermt grondwaterstand.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's hebben over het algemeen een positief effect op de indicatoren 'grondwaterkwaliteit' en 'grondwaterstand'. Met name de maatregelen in de thema's 'Klimaatadaptatie' en 'Waterbeschikbaarheid' hebben een zeer positief effect door het behoud en versterking van groenblauwe waarden en actief sturen op grondwaterpeil, wat zowel de kwaliteit als de stand van grondwater beschermt. Andere thema's zoals 'Energie', 'Groen / natuur / landgoed', 'Openbare ruimte', 'Landschap' en 'Landbouw' hebben ook positieve effecten, hoewel deze soms variëren afhankelijk van de specifieke maatregelen. Als geheel wordt het aspect 'Grondwater' beoordeeld als positief.

II.18 Oppervlaktewater

Indicatoren:

- oppervlaktewaterkwaliteit
- zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid

Alternatief 1A

Tabel 8.31 Beoordelingen op het aspect oppervlaktewater voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Oppervlaktewater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Positief	16	Onderzoeken geothermie en warmte uit oppervlaktewater kan de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren door beter gebruik en beheer van waterbronnen.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
			Bij ontwikkeling van nieuwe woongebieden worden nieuwe groenstructuren toegevoegd, wat de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid kan verbeteren. Behoud van bestaande ecologische infrastructuur kan ook een positief effect hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit. Echter, lichte afname van agrarische grond kan ook een negatief effect hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit door mogelijke toename van bebouwing.
Groen/natuur/landgoed	Positief*	36, 38	Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering kan positief bijdragen aan de oppervlaktewaterkwaliteit en zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid door natuurlijke waterzuivering en betere waterbeheer.
Landschap	Positief	41	Maatregelen zoals water en bodem meewegen bij locatiekeuzes en regenwater infiltreren op locatie zelf kunnen de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren en zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid
Klimaatadaptatie	Positief	44, 46, 47, 48	

Waterveiligheid	Positief	49, 51	optimaliseren door betere watermanagement en infiltratie. Ruimtelijke reservering voor bypass niet ontwikkelen en niet ontwikkelen in reservering zones langs dijken t.b.v. dijkversterking kunnen een positief effect hebben op oppervlaktewaterkwaliteit en zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid door behoud van natuurlijke waterstromen en geen verstoring van bestaande waterstructuren. Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect Geen sturing op actieve landbouwbedrijven en versnippering van wonen in het landelijk gebied kunnen negatieve effecten hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit door mogelijke toename van vervuiling en minder gecontroleerd gebruik van waterbronnen. Grotere toepassing van nieuwe teelten die gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen kan ook een negatief effect hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit door mogelijke chemische vervuiling.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Negatief	100, 102	Geen sturing op actieve landbouwbedrijven en versnippering van wonen in het landelijk gebied kunnen negatieve effecten hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit door mogelijke toename van vervuiling en minder gecontroleerd gebruik van waterbronnen. Grotere toepassing van nieuwe teelten die gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen kan ook een negatief effect hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit door mogelijke chemische vervuiling. Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect Huidige RWZI ontlasten door regenwater af te koppelen en sturen op grondwaterpeil om verdroging te voorkomen kunnen positief bijdragen aan de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid door beter waterbeheer en vermindering van wateroverlast en verdroging.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	Huidige RWZI ontlasten door regenwater af te koppelen en sturen op grondwaterpeil om verdroging te voorkomen kunnen positief bijdragen aan de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid door beter waterbeheer en vermindering van wateroverlast en verdroging. Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

Over het algemeen hebben de maatregelen een positief effect op het aspect oppervlaktewater. Voor de indicator oppervlaktewaterkwaliteit zijn er enkele negatieve effecten te verwachten vanuit de landbouw, maar deze worden deels gecompenseerd door positieve maatregelen in de thema's energie, landschap, klimaatadaptatie en waterveiligheid. Voor de indicator zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid zijn de effecten overwegend positief door verbeterde waterbeheer en infrastructuur. Het totale effect op het aspect is positief.

Alternatief 1B

Tabel 8.32 Beoordelingen op het aspect oppervlaktewater voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Oppervlaktewater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Positief	36, 38	Maatregel 36 verbetert de groenblauwe functies, wat positief is voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Maatregel 38 versterkt de groenstructuren en ecologische verbindingen, wat eveneens positief bijdraagt aan de oppervlaktewaterkwaliteit.
Openbare ruimte	Positief	39	Door meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, kan de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren.
Landschap	Positief*	40, 41	Maatregel 40 zorgt ervoor dat lage delen en kwelgebieden beschikbaar blijven voor groenblauwe

Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 47, 48	opgaven, wat positief is voor zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid. Maatregel 41 helpt de Zandweteringzone ontwikkelen tot stedelijke groenstructuur, wat positief is voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Maatregelen 44 en 47 verbeteren de waterkwaliteit door regenwater te infiltreren en hergebruiken. Maatregel 48 helpt verdroging, hittestress en wateroverlast tegen te gaan door ontharding en toevoeging van groen en water. De realisatie van de bypass en de ontwikkeling van groenblauwe functies helpen de oppervlaktewaterkwaliteit te verbeteren.
Waterveiligheid	Positief	49	Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Positief	102	Landschapsinclusieve kringlooplandbouw helpt bij het beheer van oppervlaktewaterkwaliteit door natuurlijke processen te ondersteunen.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Zeer positief	128, 130, 131	Maatregelen 128 en 130 ontlasten de RWZI en sturen op grondwaterpeil, wat positief is voor de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid. Maatregel 131 prioriteert laagtes langs weteringen en kwelgebieden voor groenblauwe opgaven, wat zeer positief bijdraagt aan beide indicatoren.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend positieve effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit en zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid. Vooral de beleidsthema's klimaatadaptatie en waterbeschikbaarheid hebben zeer positieve effecten op beide indicatoren door het verbeteren van regenwaterinfiltratie, ontharding en het sturen op grondwaterpeil. Als geheel wordt het aspect oppervlaktewater beoordeeld als positief.

Alternatief 2A

Tabel 8.33 Beoordelingen op het aspect oppervlaktewater voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Oppervlaktewater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 12	Schaalsprong en buitenstedelijk bouwen vergroten de druk op oppervlaktewaterkwaliteit door toename van verstedelijking en mogelijke vervuiling. Binnenstedelijk bouwen kan bijdragen aan verbetering, maar het effect is beperkt. Natuurinclusief bouwen heeft positief effect op zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid, maar dit wordt deels tenietgedaan door de schaal van woningbouw.
Energie	Positief	16	Onderzoeken geothermie en warmte uit oppervlaktewater kunnen de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren door beter gebruik en beheer van waterbronnen.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Negatief*	36, 37, 38	Beperkt toevoegen van groen bij woningbouw en afname van onbebouwd areaal en groen in het

Openbare ruimte	Neutraal		buitengebied verminderen de oppervlaktewaterkwaliteit en zoetwateraanvoer. Behoud van ecologische infrastructuur heeft een positief effect, maar is onvoldoende om de negatieve effecten te compenseren. Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Positief*	41, 42	Robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering en IJsselfront kunnen positief bijdragen aan de oppervlaktewaterkwaliteit en zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid door natuurlijke waterzuivering en betere waterbeheer. Echter, verstedelijking van hoge delen kan negatieve effecten hebben. Maatregelen zoals water en bodem meewegen bij locatiekeuzes en regenwater infiltreren op locatie zelf kunnen de oppervlaktewaterkwaliteit verbeteren en zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid optimaliseren door beter watermanagement en infiltratie.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 46, 47, 48	Ruimtelijke reservering voor bypass niet ontwikkelen is positief voor natuurlijke waterstromen. Echter, technische oplossingen langs dijken en mogelijke verhoging van de kaden kunnen negatieve effecten hebben op oppervlaktewaterkwaliteit en zoetwateraanvoer door verstoring van bestaande waterstructuren.
Waterveiligheid	Negatief*	49, 51	Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Negatief	100, 101, 102, 103	Versnippering van actieve landbouwbedrijven en afname van landbouwareaal kunnen negatieve effecten hebben op oppervlaktewaterkwaliteit door mogelijke toename van vervuiling en minder gecontroleerd gebruik van waterbronnen. Grotere toepassing van nieuwe teelten die gebruik maken van gewasbeschermingsmiddelen kan ook een negatief effect hebben door mogelijke chemische vervuiling.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	Toevoegen of uitbreiden RWZI en sturen op grondwaterpeil om verdroging te voorkomen kunnen positief bijdragen aan de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid door beter waterbeheer en vermindering van wateroverlast en verdroging.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen gemengde effecten op het aspect oppervlaktewater. Voor de indicator oppervlaktewaterkwaliteit zijn er aanzienlijke negatieve effecten te verwachten vanuit woningbouw, landbouw en bepaalde waterveiligheidsmaatregelen, ondanks enkele positieve bijdragen vanuit energie en klimaatadaptatie. Voor de indicator zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid zijn de effecten overwegend positief door verbeterde waterbeheer en infrastructuur. Het totale effect op het aspect is negatief*.

Alternatief 2B

Tabel 8.34 Beoordelingen op het aspect **oppervlaktewater** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Oppervlaktewater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 en 5 kunnen leiden tot een toename van verharding en bebouwing, wat negatieve effecten heeft op de oppervlaktewaterkwaliteit door verminderde infiltratie en verhoogde afvoer van verontreinigingen. Maatregel 6 kan positief bijdragen door inbreiding, wat de waterkwaliteit minder belast dan buitenstedelijke nieuwbouw.
Energie	Positief	16	Maatregel 16 onderzoekt warmte uit oppervlaktewater, wat een positief effect kan hebben op de oppervlaktewaterkwaliteit door vermindering van thermische vervuiling.
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Zeer positief	34, 35, 36, 38	Maatregelen zoals 34, 35, 36, en 38 versterken de groenstructuren en ecologische verbindingen, wat de oppervlaktewaterkwaliteit verbetert door natuurlijke zuivering en buffering van verontreinigingen.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39, zoals het toevoegen van nieuwe groengebieden en landschapsparken, verbetert de oppervlaktewaterkwaliteit door meer infiltratie en minder verharding.
Landschap	Positief*	40, 41, 42	Maatregel 40 en 41 beschermen lage delen en kwelgebieden voor groenblauwe opgaven, wat positief is voor de oppervlaktewaterkwaliteit. Maatregel 42 transformeert het IJsselfront, wat kan bijdragen aan zowel positieve als negatieve effecten afhankelijk van de uitvoering.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 47, 48	Maatregelen 44, 45, 47 en 48 bevorderen infiltratie, ontharding en gebruik van regenwater, wat zeer positief is voor zowel de oppervlaktewaterkwaliteit als de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid.
Waterveiligheid	Positief	49	Maatregel 49 realiseert een bypass en groene rivier, wat positief bijdraagt aan de oppervlaktewaterkwaliteit door natuurlijke zuivering en recreatieve functies.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Positief	102	Maatregel 102 stimuleert landschapsinclusieve kringlooplandbouw, wat positief is voor de oppervlaktewaterkwaliteit door minder chemische input en betere beheerpraktijken.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Zeer positief	128, 130, 131	Maatregelen 128, 130 en 131 verbeteren de zuivering en sturen op grondwaterpeil, wat zeer positief is voor de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een positief effect op de oppervlaktewaterkwaliteit en de zoetwateraanvoer en -beschikbaarheid. Vooral de thema's groen/natuur/landgoed, klimaatadaptatie en waterbeschikbaarheid dragen zeer positief bij door verbetering van natuurlijke zuivering, infiltratie en

bescherming van waterbronnen. Echter, woningbouw kan door verharding en bebouwing enkele negatieve effecten hebben. Als geheel wordt het aspect oppervlaktewater positief beoordeeld.

II.19 Wateroverlast & droogte

Indicatoren:

- risico wateroverlast (bij extreme neerval)
- waterbergend vermogen ondergrond (m3)
- duur en frequentie van periodes van droogte

Alternatief 1A

Tabel 8.35 Beoordelingen op het aspect **wateroverlast & droogte** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Wateroverlast & droogte	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Positief*	34, 36, 37	34: Natuur in dienst van mens/inwoner kan leiden tot verbetering van stedelijk groen, wat bijdraagt aan waterbergend vermogen ondergrond. 36: Toevoegen van nieuwe groenstructuren helpt bij infiltratie van regenwater en vermindert risico wateroverlast. 37: Areal onbebouwde grond neemt iets af, maar dit betreft voornamelijk agrarische grond, wat een gering effect heeft op waterbergend vermogen en droogteperiodes.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Positief	40, 41	40: Lage delen en kwelgebieden blijven beschikbaar voor groenblauwe opgaven, wat de waterbergend vermogen ondergrond verbetert. 41: Robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering draagt bij aan infiltratie van regenwater en vermindering van wateroverlast.
Klimaatadaptatie	Zeer Positief	44, 46, 47, 48	44: Water en bodem meewegen bij locatiekeuzes vermindert risico wateroverlast. 46: Klimaatadaptief inrichten van gebieden vermindert wateroverlast en verbetert waterbergend vermogen. 47: Regenwater infiltratie helpt bij waterbergend vermogen ondergrond en vermindert duur en frequentie van droogte. 48: Ontharding en toevoeging van groen en water tegengaan verdroging, hittestress en wateroverlast.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Negatief*	100, 102	100: Versnippering van wonen in het landelijk gebied kan leiden tot vermindering van waterbergend vermogen ondergrond, maar kan ook een positief effect hebben, afhankelijk van verschillende factoren 102: Grotere toepassing van nieuwe teelten kan leiden tot vermindering van waterbergend vermogen en verhoogt risico wateroverlast.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	128: Ontlasten van RWZI door regenwater af te koppelen vermindert risico wateroverlast. 130: Sturen op grondwaterpeil helpt bij tegengaan van verdroging en verbetert waterbergend vermogen ondergrond.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De beleidsthema's groen/natuur/landgoed en landschap hebben een positieve invloed, terwijl landbouw een negatieve invloed heeft. Als geheel wordt het aspect beoordeeld als positief, met enkele thema's die zowel positieve als negatieve effecten hebben.

Alternatief 1B

Tabel 8.36 Beoordelingen op het aspect **wateroverlast & droogte** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Wateroverlast & droogte	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	3, 5, 6	Maatregel 3 kan leiden tot meer verharding en minder infiltratie van regenwater, wat de risico's van wateroverlast verhoogt. Maatregel 5 zorgt voor bouwen op hoge plekken, wat de druk op lage delen kan vergroten. Maatregel 6 kan bijdragen aan wateroverlast door verstedelijking.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	Maatregel 34 draagt bij aan het behoud van natuurlijke waterbergende capaciteiten. Maatregel 35 versterkt het groen in de stad en bevordert infiltratie. Maatregel 36 en 38 bevorderen ecologische verbindingen en vergroenen stedelijke gebieden, wat het waterbergend vermogen en de biodiversiteit verbetert. Maatregel 37 draagt bij aan het behoud van groene buffers.
Openbare ruimte	Positief*	39	Maatregel 39 zorgt voor meer collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, wat helpt bij het tegengaan van wateroverlast en droogte. Echter, de clustering van woningen kan lokaal de druk verhogen, wat een gemengd effect geeft.
Landschap	Positief	40, 41, 42	Maatregel 40 behoudt lage delen en kwelgebieden voor groenblauwe opgaven, wat het risico op wateroverlast vermindert en het waterbergend vermogen vergroot. Maatregel 41 en 42 versterken groenstructuren en dragen bij aan watermanagement en biodiversiteit.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 46, 47, 48	Maatregel 44 en 48 zorgen voor een significante vermindering van risico op wateroverlast door leidende principes en ontharding. Maatregel 45 en 46 verbeteren de leefomgeving door vergroening, wat zowel wateroverlast als droogte vermindert. Maatregel 47 bevordert infiltratie en hergebruik van regenwater.
Waterveiligheid	positief	49, 50	Maatregel 49 creëert groenblauwe functies die wateroverlast verminderen en het waterbergend vermogen vergroten.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Ergoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Positief	100, 102	Maatregel 100 bevordert gebiedsprocessen die landschapsinclusieve kringlooplandbouw ondersteunen, wat het waterbergend vermogen

Mobiliteit	Neutraal		vergroot. Maatregel 102 stimuleert diversiteit en landschapsinclusieve landbouw, wat positief is voor waterbeheer.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130, 131	Maatregel 128 ontlast RWZI, wat wateroverlast vermindert. Maatregel 130 stuurt op grondwaterpeil, wat droogte tegengaat. Maatregel 131 prioriteert groenblauwe opgaven in laagtes en kwelgebieden, wat een significant positief effect op waterbeheer heeft.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen in het beleid van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op het thema wateroverlast en droogte. Positieve effecten zijn zichtbaar in beleidsthema's als groen/natuur/landgoed, landschap, klimaatadaptatie, waterveiligheid, landbouw en waterbeschikbaarheid. Neutrale effecten zijn te vinden bij energie, circulariteit en erfgoed. Negatieve effecten komen voornamelijk door woningbouw. Als geheel leiden de plannen tot een sterk verbeterd waterbergend vermogen van de ondergrond en een vermindering van de duur en frequentie van droogteperiodes.

Alternatief 2A

Tabel 8.37 Beoordelingen op het aspect **wateroverlast & droogte** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Wateroverlast & droogte	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	3, 5, 6, 12	3: Extra woningen kunnen het risico op wateroverlast vergroten door meer verhard oppervlak. 5: Buitenstedelijk bouwen kan leiden tot afname van waterbergend vermogen van de ondergrond. 6: Binnenstedelijk bouwen kan het risico op wateroverlast vergroten door minder infiltratie. 12: Natuurinclusief bouwen heeft een mitigatie-effect, maar niet voldoende om het negatieve effect te compenseren.
Energie Wonen met zorg	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	34: Stedelijk groen helpt bij het verminderen van wateroverlast en droogteperiodes door meer infiltratie. 35: Biodiversiteit in tuinen kan bijdragen aan betere waterhuishouding. 36: Toevoegen van groen bij woningbouw helpt bij waterbergend vermogen. 37: Afname agrarische grond met lage natuurwaarde heeft weinig negatief effect. 38: Behoud van ecologische infrastructuur ondersteunt waterhuishouding.
Openbare ruimte	Negatief*	39	39: Ontwikkeling van openbare ruimte in samenhang met woningbouw kan leiden tot meer verhard oppervlak, wat het risico op wateroverlast verhoogt. Echter, het kan ook ruimte bieden voor klimaatadaptieve maatregelen die de negatieve effecten deels compenseren.
Landschap	Positief*	40, 41, 42	40: Verstedelijking kan negatieve effecten hebben, maar klimaatadaptief bouwen in laagten kan wateroverlast verminderen. 41: Robuuste groenblauwe structuur van de Zandwetering draagt positief bij aan waterhuishouding. 42: Robuuste

Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 46, 47, 48	groenblauwe structuur van IJsselfront draagt positief bij aan waterhuishouding. 44: Water en bodem meewegen bij locatiekeuzes vermindert risico op wateroverlast. 46: Klimaatadaptief bouwen vermindert risico op wateroverlast en droogte. 47: Regenwater infiltreren vermindert wateroverlast. 48: Ontharding en toevoeging van groen en water verminderen droogte en hittestress.
Waterveiligheid	Positief	49, 51	49: Ruimtelijke reservering voor bypass vermindert risico op wateroverlast. 51: Technische oplossingen langs dijken en kaden versterken waterveiligheid.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Negatief*	100, 101, 102, 103	100: Versnippering van landbouwbedrijven kan negatief zijn voor waterbergend vermogen. 101: Afname van landbouwareaal kan verdroging verergeren. 102: Nieuwe teelten met gewasbeschermingsmiddelen kunnen negatief effect hebben op waterkwaliteit. 103: Prioritaire landbouwfunctie kan positief bijdragen aan waterbeschikbaarheid.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Positief	128, 130	128: Extra RWZI of decentrale zuiveringen verbeteren waterbeschikbaarheid. 130: Sturen op grondwaterpeil vermindert verdroging.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op wateroverlast en droogte. Het risico op wateroverlast bij extreme neerval kan zowel toenemen door woningbouw en openbare ruimte ontwikkeling, als afnemen door klimaatadaptatie en waterveiligheidsmaatregelen. Het waterbergend vermogen van de ondergrond wordt positief beïnvloed door groen en natuurinclusief bouwen, maar negatief door verstedelijking en landbouwversnippering. De duur en frequentie van periodes van droogte worden verminderd door klimaatadaptieve en waterbeschikbaarheidsmaatregelen. Algeheel, het aspect beoordeeld als negatief door de mix van positieve en (sterk wegende) negatieve effecten.

Alternatief 2B

Tabel 8.38 Beoordelingen op het aspect **wateroverlast & droogte** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Wateroverlast & droogte	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 leidt tot verharde oppervlaktes, waardoor risico op wateroverlast stijgt. Maatregel 5 bevordert bouwen op hoge plekken, wat positief is voor waterbergend vermogen. Maatregel 6 zorgt voor meer verharding, wat negatieve effecten heeft op droogte en wateroverlast.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 35, 36, 38	Maatregelen 34, 35, 36 en 38 versterken groenstructuren en ecologische verbindingen, wat positief bijdraagt aan waterbergend vermogen en vermindering van droogteperiodes.
Openbare ruimte	Positief*	39	Maatregel 39 bevordert vergroening van stedelijk gebied, wat positief is voor waterbergend vermogen

Landschap	Positief	40, 41, 42	en vermindering van droogteperiodes. Echter, transformatie van ruimte voor auto's kan ook leiden tot meer verharde oppervlaktes, wat negatief kan zijn voor wateroverlast. Maatregelen 40, 41 en 42 behouden lage delen voor groenblauwe opgaven en versterken groenstructuren, wat positief is voor waterbergend vermogen en vermindering van droogteperiodes. Maatregelen 44, 45, 46, 47 en 48 bevorderen groenblauwe waarden, actieve ontharding, en regenwaterinfiltratie, wat sterk positief is voor vermindering van wateroverlast en droogteperiodes, en verbetering van waterbergend vermogen. Maatregel 49 zorgt voor een bypass en groene rivier, wat positief bijdraagt aan wateroverlastbeheersing en waterbergend vermogen.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 45, 46, 47, 48	
Waterveiligheid	Positief	49	
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Positief	102	Maatregel 102 bevordert landschapsinclusieve kringlooplandbouw, wat positief is voor waterbergend vermogen en vermindering van droogteperiodes.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Zeer positief	130, 131	Maatregelen 130 en 131 sturen op grondwaterpeil en prioritair gebruik van kwelgebieden voor groenblauwe opgaven, wat sterk positief is voor waterbergend vermogen en vermindering van droogteperiodes.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend positieve effecten op de indicatoren binnen het thema wateroverlast en droogte. Het risico op wateroverlast bij extreme neerval wordt deels verhoogd door woningbouwmaatregelen, maar wordt sterk verminderd door klimaatadaptatiemaatregelen en vergroening. Het waterbergend vermogen van de ondergrond neemt aanzienlijk toe door groenstructuren en landschapsinclusieve landbouw. De duur en frequentie van droogteperiodes worden sterk verminderd door maatregelen die sturen op grondwaterpeil en regenwaterinfiltratie. Als geheel worden de effecten op wateroverlast en droogte beoordeeld als positief.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Voor bodem en ondergrond zijn de effecten gemengd; woningbouw en energieprojecten verhogen het gebruik, terwijl klimaatmaatregelen bodemvitaliteit bevorderen. Grondwaterkwaliteit en -stand verbeteren dankzij klimaatadaptatie en waterbeheer, ondanks enkele negatieve invloeden van woningbouw. Oppervlaktewaterkwaliteit wordt licht negatief beïnvloed door landbouw, maar verbetert door energie- en landschapsmaatregelen. Wateroverlast en droogte worden positief beïnvloed door groen/natuur en klimaatadaptatie.

Alternatief 1B

Bodemvitaliteit en ondiepe bodemdaling profiteren van natuur- en klimaatmaatregelen, ondanks negatieve invloeden van woningbouw. Grondwaterkwaliteit en -stand verbeteren door verbeterde infiltratie en waterbeheer. Oppervlaktewaterkwaliteit en zoetwaterbeschikbaarheid profiteren van regenwaterinfiltratie en

ontharding. Waterbergend vermogen van de ondergrond verbetert, ondanks negatieve effecten van woningbouw op wateroverlast en droogte.

Alternatief 2A

Intensief gebruik en bodemverontreiniging door woningbouw en landbouw beïnvloeden bodem en ondergrond negatief, ondanks enkele positieve natuurmaatregelen. Grondwaterkwaliteit en -stand ervaren gemengde invloeden door verharding en bebouwing. Oppervlaktewaterkwaliteit wordt negatief beïnvloed door woningbouw en landbouw. Klimaatadaptatie en waterbeschikbaarheid verminderen droogte, maar het risico op wateroverlast blijft door verstedelijking.

Alternatief 2B

Groen- en klimaatmaatregelen bevorderen bodemvitaliteit en beperken bodemverontreiniging, ondanks intensief ondergrondgebruik door woningbouw. Grondwaterkwaliteit en -stand verbeteren door groenblauwe waarden en actief beheer. Oppervlaktewaterkwaliteit profiteert van natuurlijke zuivering en infiltratie, met enkele negatieve effecten door verharding. Waterbergend vermogen en droogteperiodes verbeteren door klimaatadaptieve maatregelen en vergroening.

Conclusie

Alternatief 2B heeft de meest positieve effecten, dankzij de samenhang van maatregelen die natuurlijke systemen versterken. Alternatief 2A heeft de meest negatieve effecten door de overheersing van intensief gebruik en verontreiniging, ondanks enkele positieve bijdragen. De afweging van verstedelijking tegen behoud van natuurlijke waarden is cruciaal.

II.20 Gezonde natuur

II.21 Biodiversiteit

Indicatoren:

- beschermde soorten
- overige niet-beschermde soorten
- bijen/insecten diversiteit
- lichtvervuiling

Alternatief 1A

Tabel 8.39 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Biodiversiteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 12, 13	Maatregel 5 Buitenstedelijk bouwen heeft een negatief effect op de biodiversiteit. Maatregel 12 bevordert natuurinclusief bouwen, wat positief is voor beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit. Maatregel 13 bevordert klimaatadaptief en energiebewust bouwen, wat indirect positief kan zijn voor alle soorten door verminderde habitatverstoring.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36, 38	Maatregelen 34 en 35 bevorderen stedelijk groen en biodiversiteit in private tuinen, wat positief is voor bijen/insecten diversiteit en niet-beschermde soorten. Maatregel 36 voegt nieuwe groenstructuren toe bij nieuwe woongebieden, wat positief is voor alle soorten. Maatregel 38 zorgt voor behoud van ecologische infrastructuur en biodiversiteit, wat zeer positief is voor beschermde soorten.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	neutraal	40, 41	Maatregel 40 beperkt verstedelijking in bepaalde gebieden leiden tot (beperkte) achteruitgang van de biodiversiteit. Maatregel

			41 bevordert een robuuste groenblauwe structuur, wat positief is voor alle soorten en bijen/insecten diversiteit.
Klimaatadaptatie	Positief	46	Maatregel 46 bevordert klimaatadaptief inrichten van nieuw te ontwikkelen gebieden, wat positief is voor alle soorten door verminderde habitatverstoring en betere leefomstandigheden.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief*	91, 99	Maatregel 91 kan leiden tot verlies van natuurlijke habitats door uitbreiding van bedrijventerreinen, wat negatief is voor alle soorten. Maatregel 99 bevordert enige groei van toerisme en recreatie, wat zowel positieve effecten kan hebben door natuurlijke recreatiegebieden te beschermen, als negatieve door verstoring van habitats.
Landbouw	zeer Negatief	102	Maatregel 102 leidt tot een hoger gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, wat negatief is voor bijen/insecten diversiteit en niet-beschermde soorten.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130	Maatregel 130 bevordert het sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan, wat positief is voor alle soorten door behoud van vochtige habitats.

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een negatief effect op biodiversiteit, met enkele positieve effecten. Beschermde soorten kunnen profiteren van natuur inclusief bouwen en behoud van ecologische infrastructuur. Overige niet-beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit zien een gemengd effect door zowel positieve maatregelen zoals groenstructuren in woongebieden als negatieve door landbouwpraktijken. Lichtvervuiling wordt niet expliciet aangepakt.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Biodiversiteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 13	3. Toename van woningen kan leiden tot habitatverlies voor beschermde en niet-beschermde soorten. 5. Bouwen op hoge plekken kan de ecosystemen verstoren. 6. Binnenstedelijk bouwen kan leiden tot verlies van stedelijke biodiversiteit, hoewel natuurinclusief bouwen dit kan verminderen. 13. Klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen kan positieve effecten hebben op bijen/insecten diversiteit, maar de totale impact is gemengd.
Energie	Negatief*	15	15. Energieproductie in het buitengebied kan leiden tot verstoring van habitats door windturbines en zonnepanelen, wat negatief is voor beschermde en niet-beschermde soorten. Biobased bouwmaterialen kunnen bijdragen aan duurzame landbouw, wat een positief effect kan hebben.
Groen / natuur / landgoed	Zeer positief	34, 35, 36, 37, 38	34. Waarde van natuur voor biodiversiteit versterkt habitat van beschermde soorten. 35. Meer groen in de stad bevordert niet-beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit. 36. Groenblauwe functies in herstructurering bevorderen biodiversiteit. 37. Behouden van groene buffers beschermt bestaande habitats. 38. Versterken van groenstructuren en ecologische verbindingen bevordert diverse soorten.
Openbare ruimte	Positief	39	39. Geclusterde bouw en collectief groen creëren meer ruimte voor biodiversiteit, wat positief is voor niet-beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit.
Landschap	Positief*	40, 41, 42	40. Beperkte verstedelijking beschermt lage delen en kwelgebieden, gunstig voor biodiversiteit. 41. Ontwikkeling van Zandweteringzone en 42. transformatie van IJsselfront dragen bij aan nieuwe habitats voor beschermde en niet-beschermde soorten.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46	44. Water en bodem leidend bij locatiekeuze ondersteunt habitat bescherming. 45. Groene openbare ruimten bevorderen biodiversiteit. 46. Zwaardere weging van biodiversiteit en gezonde leefomgeving bij inrichting leefomgeving heeft positieve effecten op alle soorten.

Waterveiligheid	Positief	49	49. Realisatie van bypass met groenblauwe functies in stadsland bevordert nieuwe habitats voor zowel beschermde als niet-beschermde soorten.
Circulariteit	Positief	58	58. Ondersteunen van voedselbossen en moestuinen bevordert bijen/insecten diversiteit en niet-beschermde soorten. Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed Economie	Neutraal Negatief*	91, 92, 95, 99	91. Groeien van bedrijventerreinen leidt tot habitatverlies. 92. Vergroening en circulariteit kunnen positieve effecten hebben, maar totale impact is gemengd. 95. Beperkte extra ruimte voor hoge milieucategorieën kan nadelig zijn voor biodiversiteit. 99. Groei van toerisme kan verstoring van habitats veroorzaken, hoe wel vernieuwende concepten dit deels kunnen mitigeren.
Landbouw	Positief*	102, 107, 108	102. Landschapsinclusieve kringlooplandbouw bevordert biodiversiteit. 107. Ecosysteemdiensten versterken biodiversiteit. 108. Geen monocultuur in NNN-gebieden verbetert habitats, maar de effecten kunnen variëren afhankelijk van implementatie.
Recreatie	Positief*	115, 116	115. Meer gebieden ontsluiten kan habitats verstoren, maar voldoende ruimte voor rust en biodiversiteit biedt bescherming. 116. Ontwikkeling van een groenblauw landschapspark bevordert diverse soorten en gezonde leefomgeving.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130, 131	130. Sturen op grondwaterpeil om verdroging te voorkomen beschermt habitats. 131. Prioriteit voor groenblauwe opgaven in laagtes en kwelgebieden bevordert biodiversiteit.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op de biodiversiteit. Positieve effecten zijn merkbaar door maatregelen die groenstructuren versterken, habitats beschermen en biodiversiteit bevorderen, vooral binnen de thema's Groen / natuur / landgoed en Klimaatadaptatie. Echter, negatieve effecten treden op door woningbouw en uitbreiding van bedrijventerreinen, wat kan leiden tot habitatverlies en verstoring van soorten. Over het algemeen is het effect op beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit positief door specifieke natuurinclusieve en klimaatactieve maatregelen, terwijl de effecten op niet-beschermde soorten en lichtvervuiling per locatie variëren. Daarom is de beoordeling voor biodiversiteit als geheel positief, met enkele negatieve invloeden.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Biodiversiteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer negatief	3, 5, 6, 12, 13	Maatregel 3 en 5 kunnen negatieve effecten hebben door verlies van groene ruimte die belangrijk is voor zowel beschermde als niet-beschermde soorten. Maatregelen 6, 12 en 13 hebben daarentegen positieve effecten, vooral door natuurinclusief bouwen en klimaatadaptieve maatregelen die de biodiversiteit ondersteunen door onder andere groene daken en gevels die bijen en insecten bevorderen.
Energie	Negatief	15	Het gebruik van biogas in het buitengebied kan leiden tot intensivering van landbouwactiviteiten en verlies van natuurlijke habitats, wat negatief is voor beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal*	34, 35, 36, 37, 38	Maatregelen 34, 35 en 36 bevorderen stedelijke biodiversiteit door vergroening van privétuinen en openbare ruimtes, wat positief is voor bijen en andere insecten. Maatregel 37 heeft een negatief effect door vermindering van groen buitenstedelijk gebied, maar dit wordt deels gecompenseerd door maatregel 38, die beschermde natuurgebieden in stand houdt.
Openbare ruimte	Neutraal	39	De ontwikkeling van openbare ruimte in samenhang met woningbouw biedt kansen voor het integreren van biodiversiteitsbevorderende maatregelen zoals groene corridors en bijenvriendelijke beplanting, wat positief is voor bijen/insecten diversiteit en niet-beschermde soorten. Ontwikkeling en woningbouw zijn op zichzelf daarentegen niet bevorderlijk voor de biodiversiteit.
Landschap	Positief	41, 42	De ontwikkeling van robuuste groenblauwe structuren zoals de Zandwetering en het IJsselfront ondersteunt diverse soorten flora

Klimaatadaptatie	Positief	44, 46	en fauna, waaronder beschermde soorten en bijen/insecten, en vermindert lichtvervuiling door natuurlijke bufferzones. Het meewegen van water en bodem bij locatiekeuzes en klimaatadaptieve bouwmethoden bevorderen een gezonde leefomgeving voor diverse soorten en dragen bij aan een betere waterhuishouding, wat gunstig is voor beschermde en niet-beschermde soorten, evenals bijen en insecten.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Negatief	80	De toename van verstedelijking ten koste van groen erfgoed kan leiden tot verlies van habitat voor diverse soorten, inclusief beschermde soorten, en verhoogt lichtvervuiling.
Economie	Negatief	91, 92, 99	De groei van bedrijventerreinen en toerisme kan leiden tot verlies van natuurlijke habitats en verhoogde lichtvervuiling, wat negatief is voor zowel beschermde als niet-beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit.
Landbouw	Zeer Negatief	102, 103	Grotere toepassing van nieuwe teelten en prioritaire landbouwfuncties kunnen leiden tot meer gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, wat zeer negatief is voor bijen/insecten diversiteit en kan schadelijk zijn voor beschermde soorten.
Recreatie	Negatief*	115	Intensivering van recreatiegebruik kan leiden tot verstoring van natuurlijke habitats en verhoogde lichtvervuiling, wat negatief is voor beschermde en niet-beschermde soorten, evenals bijen en insecten. Aandacht voor recreatie kan ook positieve effecten hebben door bijvoorbeeld natuurlijke recreatiegebieden te beschermen
Waterbeschikbaarheid	positief	130	Sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan is zeer positief voor zowel beschermde als niet-beschermde soorten en bijen/insecten, omdat het zorgt voor een stabiele en gezonde leefomgeving.

Conclusie

De maatregelen hebben wisselende effecten op biodiversiteit in Deventer. Beschermde soorten profiteren van natuurinclusief bouwen en robuuste groenblauwe structuren, maar lijden ernstig onder verstedelijking en intensivering van landbouw en recreatie. Overige niet-beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit worden positief beïnvloed door vergroening en klimaatadaptatie, maar negatief door biogasproductie en landbouw. Lichtvervuiling neemt toe door economische groei, maar wordt beperkt door robuuste natuurstructuren. Over het algemeen is het effect op biodiversiteit daarom negatief, maar met een aantal positieve aspecten.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Biodiversiteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer negatief*	3, 5, 6, 13	3: Bouw van 20.000 woningen kan leiden tot verlies van habitat voor beschermde soorten en overige niet-beschermde soorten. 5: Buitenstedelijke bouw kan negatieve impact hebben op bijen/insecten diversiteit en lichtvervuiling. 6: Inbreiding kan leiden tot verlies van groenruimte, wat negatief is voor biodiversiteit, maar hergebruik van bestaand vastgoed kan positief zijn. 13: Natuurinclusief bouwen kan positief zijn, maar effecten zijn gemengd.
Energie	Negatief	15	15: Energieproductie in het buitengebied kan leiden tot verlies van habitat voor beschermde soorten en overige niet-beschermde soorten, en kan negatieve effecten hebben op bijen/insecten diversiteit door verstoring en lichtvervuiling.
Groen/natuur/landgoed	Zeer Positief	34, 35, 36, 37, 38	34: Natuur als intrinsieke waarde beschermt biodiversiteit. 35: Versterking van groen in de stad verbetert habitats voor bijen/insecten en andere soorten. 36: Toevoegen van groenblauwe functies bevordert biodiversiteit. 37: Behoud van groene buffers beschermt habitats. 38: Versterking van ecologische verbindingen verbetert biodiversiteit.

Openbare ruimte	Zeer Positief	39	39: Grote investeringen in groene openbare ruimte en nieuwe groengebieden in stedelijk gebied verbeteren habitats voor beschermde soorten, overige niet-beschermde soorten en bijen/insecten, en reduceren lichtvervuiling.
Landschap	Zeer Positief	40, 41, 42, 43	40: Beperkte verstedelijking beschermt lage delen en kwelgebieden die belangrijk zijn voor biodiversiteit. 41: Ontwikkeling Zandweteringzone verbetert ecologische verbindingen. 42: Transformatie IJsselfront tot groene boulevard verbetert biodiversiteit. 43: Nieuwe robuuste groenblauwe zone bevordert ecologische verbindingen en biodiversiteit.
Klimaatadaptatie	Zeer Positief	44, 45, 46	44: Behoud en versterking groenblauwe waarden bevordert biodiversiteit. 45: Voldoende groen in openbare ruimte en groene daken/gevels verbeteren habitats voor bijen/insecten en overige soorten. 46: Zwaardere weging biodiversiteit bij inrichting leefomgeving beschermt soorten.
Waterveiligheid	Positief	49	49: Realisatie van bypass en groene rivier biedt nieuwe habitats voor biodiversiteit en kan positieve effecten hebben op beschermde soorten, overige soorten en bijen/insecten diversiteit.
Circulariteit	Positief	58	58: Ondersteuning van voedselbossen en moestuinen bevordert biodiversiteit door het creëren van diverse habitats voor bijen/insecten en andere soorten.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	91, 92, 95, 99	91: Groei bedrijventerreinen kan leiden tot verlies van habitats. 92: Herstructurering bedrijventerreinen kan negatieve effecten hebben op biodiversiteit, ondanks vergroening. 95: Ruimte voor hoge milieucategorieën kan negatieve impact hebben op beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit. 99: Toerisme in buitengebied kan verstoring en verlies van habitats veroorzaken.
Landbouw	Positief	102, 107, 108	102: Landschapsinclusieve kringlooplandbouw bevordert biodiversiteit. 107: Inzet op ecosysteemdiensten ondersteunt biodiversiteit. 108: Geen monocultuurteelt in NNN gebieden vergroot biodiversiteit.
Recreatie	Positief	115, 116	115: Ontsluiting gebieden met ruimte voor rust en biodiversiteit beschermt habitats. 116: Ontwikkeling groenblauw landschapspark rond de stad bevordert biodiversiteit en biedt nieuwe habitats.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130, 131	130: Sturen op grondwaterpeil voorkomt verdroging van natuurgebieden. 131: Prioriteren van groenblauwe opgaven in laagtes en kwelgebieden bevordert biodiversiteit.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer hebben over het algemeen een positief effect op biodiversiteit, vooral door inzet op groenstructuren, ecologische verbindingen, en klimaatadaptieve maatregelen. Beschermde soorten, overige niet-beschermde soorten, en bijen/insecten diversiteit profiteren van de toename en versterking van groene ruimtes en natuurinclusieve initiatieven. Echter, woningbouw, energieproductie en economische groei kunnen negatieve effecten hebben door habitatverlies en verstoring. De algehele beoordeling voor het aspect biodiversiteit is Positief*.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit alternatief focust op een gematigde benadering waarbij natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen centraal staan. Positieve effecten worden vooral gezien in de vergroening van stedelijke gebieden en het behoud van ecologische infrastructuur, wat zeer positief is voor beschermde soorten en bijen/insecten diversiteit. Echter, maatregelen binnen de economie en landbouwsector tonen negatieve effecten door verlies van natuurlijke habitats en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, wat schadelijk is voor de biodiversiteit.

Alternatief 1B

Alternatief 1B biedt een evenwichtige benadering waarbij de versterking van groenstructuren en ecologische verbindingen centraal staat. Dit scenario toont zeer positieve effecten op biodiversiteit door uitgebreide groenblauwe functies en ondersteuning van circulaire landbouw. Echter, de uitbreiding van

bedrijventerreinen en energieproductie in het buitengebied hebben negatieve effecten op habitats en soorten, hoewel deze gedeeltelijk worden gecompenseerd door innovatieve milieuvriendelijke maatregelen.

Alternatief 2A

In dit alternatief wordt de nadruk gelegd op stedelijke vergroening en natuurinclusief bouwen, met positieve effecten op stedelijke biodiversiteit en waterbeschikbaarheid. Echter, de uitbreiding van bedrijventerreinen en intensivering van landbouwactiviteiten leiden tot zeer negatieve effecten op bijen/insecten diversiteit en beschermde soorten. Verhoogde recreatie en verstedelijking van groen erfgoed dragen ook bij aan de negatieve impact op de biodiversiteit.

Alternatief 2B

Alternatief 2B gaat uit van een intensieve inzet op grootschalige groenblauwe infrastructuur en natuurinclusieve ontwikkeling, wat resulteert in zeer positieve effecten op biodiversiteit. Grote investeringen in groene openbare ruimte en landschapsparken bevorderen habitats voor diverse soorten. Toch zijn er negatieve effecten door de groei van bedrijventerreinen en energieproductie in het buitengebied, die leiden tot habitatverlies en verstoring van beschermde en niet-beschermde soorten.

In conclusie, elk scenario presenteert een mix van maatregelen met variërende positieve en negatieve effecten op de biodiversiteit in Deventer. Scenario's 2A en 2B lijken het meest gunstig voor biodiversiteit door hun sterke focus op groenblauwe infrastructuur en natuurbehoud, terwijl scenario's 1A en 1B meer gematigde en gemengde effecten laten zien door hun bredere economische en landbouwactiviteiten.

II.22 Natuurgebieden

Indicatoren:

- Natura 2000-gebieden en NNN
- Kader Richtlijn Water (KRW) gebieden
- stikstofdepositie

Alternatief 1A

Tabel 8.40 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Natuurgebieden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6, 12, 13	Maatregel 3: Beperking van de groei kan de druk op natuurgebieden beperken. Maatregel 5: Buitenstedelijk bouwen kan negatieve effecten hebben op natuurgebieden, vooral als deze in de buurt van Natura 2000-gebieden en NNN liggen. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan positieve effecten hebben door minder druk op buitengebieden. Maatregel 12: Natuurinclusief bouwen heeft een positief effect op biodiversiteit. Maatregel 13: Klimaatadaptief en energiebewust bouwen kan indirect positieve effecten hebben door minder belasting op ecosystemen.
Energie	Negatief	15	De inzet op biogas kan leiden tot extra stikstofdepositie, wat negatieve gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden en NNN.
Groen / natuur / landgoed	Positief*	34, 35, 36, 37, 38	Maatregel 34 en 35: Behoud en verbetering van stedelijk groen dragen positief bij aan biodiversiteit. Maatregel 36: Toevoegen van groenstructuren bij nieuwe woongebieden bevordert biodiversiteit. Maatregel 37: Afname van agrarische grond heeft een neutraal effect vanwege de lage natuurwaarde van deze grond. Maatregel 38: Behoud van ecologische infrastructuur en biodiversiteit is positief voor Natura 2000- en NNN-gebieden.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Positief	40, 41	Beperkte verstedelijking op hoge delen en beschikbaarheid van lage delen voor groenblauwe opgaven ondersteunen biodiversiteit. De robuuste groenblauwe structuur van de Zandwetering biedt positieve effecten voor biodiversiteit.

Klimaatadaptatie	Positief	44, 46	Meewegen van water en bodem bij locatiekeuzes en klimaatadaptief inrichten van nieuwe gebieden helpt de biodiversiteit door het verminderen van negatieve invloeden zoals verdroging en overstromingen op natuurgebieden.
Waterveiligheid	Positief	49, 51	Niet ontwikkelen in reserveringszones langs dijken en ruimtelijke reservering voor bypassen draagt positief bij aan de bescherming van natuurgebieden tegen overstromingen en erosie.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief	91, 92, 99	Maatregel 91: Uitbreiding van bedrijventerreinen kan leiden tot verlies van biodiversiteit door habitatvernietiging. Maatregel 92: Focus op efficiëntie en minder op duurzaamheid kan negatieve effecten hebben op natuurgebieden. Maatregel 99: Groeiende toerisme en recreatie in buitengebieden kan leiden tot verstoring van natuurgebieden en verhoogde stikstofdepositie.
Landbouw	Negatief	102	Grotere toepassing van nieuwe teelten kan leiden tot verhoogde stikstofdepositie en negatieve effecten op Natura 2000-gebieden en NNN.
Recreatie	Neutraal	115	Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130	Sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan heeft een positief effect op biodiversiteit doordat het de gezondheid van natuurgebieden bevordert.

Conclusie

De maatregelen hebben gemengde effecten op biodiversiteit. Positieve effecten zijn zichtbaar door natuurinclusief bouwen, behoud van ecologische infrastructuur, klimaatadaptieve maatregelen en grondwaterbeheer die bijdragen aan de bescherming van Natura 2000-gebieden en NNN. Negatieve effecten zijn mogelijk door biogasproductie, uitbreiding van bedrijventerreinen en nieuwe landbouwteelten die de stikstofdepositie verhogen. Over het geheel genomen leidt dit tot een gemengd positief oordeel vanwege de netto positieve maatregelen.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Natuurgebieden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 13	De geplande groei van 16.000 inwoners en 8.000 woningen (maatregel 3) kan leiden tot habitatverlies en verstoring in Natura 2000-gebieden en NNN door verhoogde stikstofdepositie. Bouwen op specifieke plekken (maatregel 5) kan negatieve effecten hebben als het niet goed gemonitord wordt. Inbreiding en natuurinclusief bouwen (maatregelen 6 en 13) hebben positieve aspecten, maar wegen niet op tegen de negatieve effecten van de groei.
Energie	Negatief	15	Energieproductie in het buitengebied (maatregel 15) kan leiden tot verhoogde stikstofdepositie en habitatverlies in zowel Natura 2000-gebieden als NNN, en heeft een negatief effect op de biodiversiteit.
Groen / natuur / landgoed	Zeer positief	34, 35, 36, 37, 38	Maatregelen zoals het versterken van groen in de stad (maatregel 35), toevoegen van groenblauwe functies (maatregel 36), behouden van groene buffers (maatregel 37), en versterken van groenstructuren en ecologische verbindingen (maatregel 38) hebben een sterk positief effect op zowel Natura 2000-gebieden als NNN door het bevorderen van biodiversiteit en vermindering van stikstofdepositie.
Openbare ruimte	Positief	39	Door geclusterd en collectiever te bouwen (maatregel 39) ontstaat meer ruimte voor collectief groen, wat bijdraagt aan de versterking van biodiversiteit en vermindering van stikstofdepositie.
Landschap	Positief*	40, 41, 42	Beperkte verstedelijking (maatregel 40) en ontwikkeling van groenstructuren zoals de Zandweteringzone en IJselfront (maatregelen 41 en 42) hebben positieve effecten op biodiversiteit en KRW-gebieden, hoewel er enige negatieve impact kan zijn bij de uitvoering.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46	Water en bodem leidend bij locatiekeuze (maatregel 44) en nadruk op groene openbare ruimten (maatregel 45) bevorderen de biodiversiteit. Maatregel 46 legt extra nadruk op biodiversiteit en gezonde leefomgeving, wat positief bijdraagt aan Natura 2000-gebieden en NNN.

Waterveiligheid	Positief	49	De realisatie van de bypass met groenblauwe functies (maatregel 49) draagt bij aan de biodiversiteit en KRW-gebieden door het creëren van nieuwe habitats en waterzuiveringsmogelijkheden.
Circulariteit	Positief	58	Het ondersteunen van voedselbossen en moestuinen (maatregel 58) heeft een positief effect op de biodiversiteit door het bevorderen van diverse ecosystemen en het verminderen van stikstofdepositie.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief*	91, 92, 95, 99	De groei van bedrijventerreinen en watergebonden bedrijvigheid (maatregelen 91, 92) kan leiden tot verhoogde stikstofdepositie en habitatverstoring. Echter, de aandacht voor groenblauwe structuren en vergroening (maatregelen 91, 92, 95, 99) kan positieve effecten hebben, hoewel deze niet opwegen tegen de negatieve effecten.
Landbouw	Positief	102, 107, 108	Nadruk op landschapsinclusieve kringlooplandbouw (maatregel 102) en ecosysteemdiensten (maatregel 107) bevorderen de biodiversiteit. Geen monocultuurteelt in NNN-gebieden tenzij het de biodiversiteit vergroot (maatregel 108) zorgt voor positieve effecten op NNN en Natura 2000-gebieden door het behoud van diverse habitats.
Recreatie	Positief	115, 116	Ontsluiten van gebieden met aandacht voor biodiversiteit (maatregel 115) en ontwikkelen van een groenblauw landschapspark (maatregel 116) hebben positieve effecten op zowel Natura 2000-gebieden als NNN door verbeterde habitatbescherming en recreatie zonder verstoring.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130, 131	Sturen op grondwaterpeil om verdroging te voorkomen (maatregel 130) en prioriteit voor groenblauwe opgaven in laagtes en kwelgebieden (maatregel 131) bevorderen de biodiversiteit en hebben positieve effecten op KRW-gebieden door het behoud van natte habitats.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een gemengd effect op de biodiversiteit. Voor Natura 2000-gebieden en NNN zijn er zowel positieve als negatieve effecten, waarbij de maatregelen voor groen, natuur en landbouw de biodiversiteit aanzienlijk bevorderen. De stikstofdepositie wordt echter negatief beïnvloed door woningbouw en economische groei. KRW-gebieden profiteren van waterbeheermaatregelen en klimaatadaptatie, wat leidt tot een algehele positieve beoordeling voor deze indicatoren. De algehele beoordeling voor het aspect biodiversiteit is gemengd positief, met de noodzaak om negatieve effecten van bepaalde maatregelen zorgvuldig te beheren.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Natuurgebieden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 12, 13	Maatregel 3 en 5 leiden tot buitenstedelijk bouwen, wat kan resulteren in verlies van agrarische grond en daarmee een mogelijke afname van biodiversiteit. Maatregel 6 kan zowel positief als negatief zijn, afhankelijk van de mate van natuurinclusief bouwen, zoals gespecificeerd in maatregel 12. Maatregel 13 heeft een potentieel positief effect door klimaatadaptief en energiebewust bouwen, maar dit is afhankelijk van de implementatie.
Energie	Negatief	15	Het opwekken van biogas in het buitengebied kan leiden tot verlies van natuurlijke habitats en verhoogde stikstofdepositie, wat negatieve effecten heeft op biodiversiteit en Natura 2000-gebieden.
Groen / natuur / landgoed	Positief*	34, 35, 36, 37, 38	Maatregel 34, 35, en 36 kunnen een positieve invloed hebben door het creëren van groene ruimtes en tuinen binnen stedelijke gebieden, wat bijdraagt aan stedelijke biodiversiteit. Echter, maatregel 36 en 37 zullen ook leiden tot een afname van onbebouwd areaal in het buitengebied, wat negatieve effecten kan hebben. Maatregel 38 heeft een positieve invloed door het behoud van bestaande ecologische infrastructuur en biodiversiteit.
Openbare ruimte	Positief	39	Het ontwikkelen van de openbare ruimte in samenhang met woningbouw kan bijdragen aan een groene en biodiverse omgeving, afhankelijk van de uitvoering.

Landschap	Positief	40, 41, 42	Maatregel 40 en 41 kunnen positief bijdragen door de ontwikkeling van robuuste groenblauwe structuren, wat de biodiversiteit ten goede komt.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 46	Klimaatadaptief bouwen en inrichten van de openbare ruimte (maatregel 44 en 46) dragen positief bij aan biodiversiteit door water en bodem als uitgangspunten te nemen, wat kan helpen bij het creëren van natuurvriendelijke en veerkrachtige stedelijke omgevingen.
Waterveiligheid	Neutraal	49, 51	Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Negatief	80	Toename van verstedelijking kan ten koste gaan van groen erfgoed, wat een negatieve invloed kan hebben op de biodiversiteit binnen stedelijke gebieden.
Economie	Negatief	91, 92, 99	Maatregel 91 en 92 kunnen leiden tot een afname van natuurlijke habitats door de uitbreiding van bedrijventerreinen en minder focus op groen en duurzaam ondernemen. Maatregel 99 kan leiden tot verstoring van natuurgebieden door toename van toerisme en recreatie.
Landbouw	Negatief	102, 103	Maatregel 102 (grotere toepassing van nieuwe teelten met gewasbeschermingsmiddelen) en maatregel 103 (prioritaire landbouwfunctie) kunnen leiden tot verhoogde stikstofdepositie en verlies van biodiversiteit.
Recreatie	Negatief	115	Intensiever gebruik van gebieden kan leiden tot verstoring van natuurlijke habitats en afname van biodiversiteit.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130	Sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan kan positief bijdragen aan het behoud van natuur en landbouw, wat gunstig is voor de biodiversiteit.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben gemengde effecten op de natuur. De buitenstedelijke woningbouw (maatregelen 3 en 5) en energieopwekking (maatregel 15) hebben negatieve effecten op Natura 2000-gebieden en NNN, vooral door verlies van agrarische grond en verhoogde stikstofdepositie. Echter, behoud van ecologische infrastructuur (maatregel 38) en klimaatadaptief bouwen (maatregelen 44 en 46) bieden positieve effecten, vooral voor KRW-gebieden. Het algehele effect op natuurgebieden is een mix van overwegend negatieve invloeden en aantal positieve maatregelen, waarbij de negatieve effecten veel zwaarder wegen, resulterend in een zeer negatieve beoordeling.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Natuurgebieden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	3, 5, 6, 13	Maatregel 3 en 5 kunnen leiden tot verlies van natuurlijke habitats door buitenstedelijk bouwen, wat negatieve effecten kan hebben op Natura 2000-gebieden en NNN. Maatregel 6 kan een positief effect hebben door binnenstedelijk bouwen en het benutten van bestaand vastgoed, wat druk op natuurgebieden vermindert. Maatregel 13 ondersteunt klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen, wat positief kan zijn voor biodiversiteit. Echter, de gecombineerde effecten zijn per saldo negatief door de grotere impact van buitenstedelijk bouwen.
Energie	Negatief	15	Energieproductie in het buitengebied kan leiden tot habitatverstoring en verlies van biodiversiteit, vooral in KRW-gebieden en kan bijdragen aan verhoogde stikstofdepositie, wat negatieve effecten heeft op zowel Natura 2000-gebieden als NNN.
Groen / natuur / landgoed	Zeer Positief	34, 35, 36, 37, 38	Alle maatregelen binnen dit thema zijn gericht op het versterken en uitbreiden van groenstructuren en ecologische verbindingen, wat een zeer positief effect heeft op biodiversiteit. Dit heeft gunstige effecten op Natura 2000-gebieden en NNN door het vergroten van leefgebieden en het verbeteren van ecologische verbindingen. Het draagt ook positief bij aan KRW-gebieden door het verbeteren van de waterkwaliteit en habitatcondities.
Openbare ruimte	Positief	39	Investerings in de kwaliteit en kwantiteit van groene openbare ruimte en de transformatie van ruimte voor de auto naar groene

			gebieden zullen de biodiversiteit in stedelijke gebieden bevorderen. Dit kan gunstige effecten hebben op stedelijke KRW-gebieden door verbeterde waterbeheermaatregelen en habitatvoorzieningen.
Landschap	Positief	40, 41, 42, 43	De maatregelen gericht op het beperken van verstedelijking in lage delen en het ontwikkelen van groene structuren zoals de Zandweteringzone en het IJsselfront dragen positief bij aan biodiversiteit. Dit versterkt ecologische verbindingen en verbetert de leefomstandigheden in Natura 2000-gebieden en NNN.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46	De maatregelen bevorderen het behoud en de versterking van groenblauwe waarden en geven biodiversiteit een belangrijke rol bij de inrichting van de leefomgeving. Dit heeft positieve effecten op Natura 2000-gebieden en NNN door het verbeteren van habitatcondities en het verminderen van stikstofdepositie.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	58	Het ondersteunen van voedselbossen en moestuinen draagt bij aan lokale biodiversiteit en ecologische gezondheid, wat een positieve invloed kan hebben op de biodiversiteit in zowel stedelijke als landelijke gebieden.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief*	91, 92, 95, 99	Maatregelen 91 en 95 kunnen leiden tot verlies van natuurlijke habitats door uitbreiding van bedrijventerreinen en grootschalige economische activiteiten, wat negatieve effecten kan hebben op Natura 2000-gebieden en NNN. Echter, maatregel 92 en 99 focussen op vergroening en revitalisering, wat positieve effecten kan hebben. De gecombineerde effecten zijn per saldo negatief door de grotere impact van de uitbreiding van bedrijventerreinen.
Landbouw	neutraal	102, 107, 108	De nadruk op landschapsinclusieve kringlooplandbouw en ecosysteemdiensten draagt positief bij aan biodiversiteit door het verbeteren van habitatcondities en het verminderen van stikstofdepositie. Dit heeft gunstige effecten op Natura 2000-gebieden en NNN.
Recreatie	Positief	115, 116	Het ontwikkelen van een groenblauw landschapspark en het ontsluiten van meer gebieden met aandacht voor rust en biodiversiteit draagt positief bij aan de biodiversiteit, vooral door het verbeteren van ecologische verbindingen en habitatcondities. Dit heeft gunstige effecten op Natura 2000-gebieden en NNN.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130, 131	Sturen op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan heeft een positief effect op biodiversiteit door het verbeteren van de habitatcondities in zowel natuur- als landbouwgebieden. Dit draagt bij aan het behoud en herstel van KRW-gebieden en heeft een positief effect op Natura 2000-gebieden en NNN.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer hebben een gemengd effect op biodiversiteit. De maatregelen gericht op groen/natuur/landgoed en klimaatadaptatie hebben een zeer positief tot positief effect op de biodiversiteit door het verbeteren van habitatcondities en ecologische verbindingen, wat gunstig is voor Natura 2000-gebieden, NNN, en KRW-gebieden. Echter, de maatregelen voor woningbouw en energieproductie in het buitengebied hebben negatieve effecten door verlies van natuurlijke habitats en verhoogde stikstofdepositie. De gecombineerde effecten van de economische groei en bedrijventerreinen zijn ook negatief. De algehele beoordeling is negatief*, omdat de negatieve effecten sterker wegen maar niet uniform zijn over alle geografische plekken in de gemeente.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich op het behoud en de verbetering van biodiversiteit door binnenstedelijke ontwikkeling en natuurinclusief bouwen. De maatregelen in dit scenario, zoals het beperken van de groei en het toevoegen van groenstructuren, hebben over het algemeen een positief effect op natuurgebieden. Dit scenario beperkt de druk op buitenstedelijke gebieden en bevordert de gezondheid van ecosystemen door klimaatadaptieve en energiebewuste bouwpraktijken. Echter, de inzet op biogas en de uitbreiding van bedrijventerreinen hebben negatieve effecten door verhoogde stikstofdepositie en habitatvernietiging. Overall, Alternatief 1A biedt een balans met overwegend positieve uitkomsten voor de biodiversiteit, maar kent enkele negatieve invloeden door economische en energieproductie maatregelen.

Alternatief 1B

Alternatief 1B combineert sterke groei met uitgebreide maatregelen voor natuurbehoud en klimaatadaptatie. Hoewel de woningbouw en energieproductie in dit scenario negatieve effecten hebben door verhoogde stikstofdepositie en habitatverlies, zijn de maatregelen voor groen/natuur/landgoed zeer positief. Er is een sterke focus op het versterken van ecologische verbindingen en groenstructuren, wat substantieel bijdraagt aan de biodiversiteit. Ook worden klimaatadaptieve maatregelen en waterbeheer geïntegreerd om negatieve invloeden te beperken. Dit scenario laat zien dat een evenwicht tussen groei en natuurbehoud mogelijk is, mits er voldoende nadruk ligt op ecologische versterking en adaptieve ruimtelijke planning.

Alternatief 2A

Alternatief 2A laat een gemengd beeld zien met zowel positieve als negatieve effecten op natuurgebieden. De focus ligt hier op buitenstedelijk bouwen, wat leidt tot verlies van agrarische grond en mogelijke afname van biodiversiteit. Positieve effecten worden vooral behaald door maatregelen gericht op het behoud en de verbetering van stedelijk groen en klimaatadaptief bouwen. Negatieve invloeden komen voornamelijk door de uitbreiding van bedrijventerreinen, intensiever landbouwgebruik en recreatie, wat leidt tot habitatverlies en verhoogde stikstofdepositie. Dit scenario toont een complex evenwicht waarbij de negatieve effecten van buitenstedelijke groei en economische activiteiten de positieve bijdragen aan biodiversiteit gedeeltelijk tenietdoen.

Alternatief 2B

Alternatief 2B heeft een gemengd effect, waarbij buitenstedelijk bouwen en energieproductie in het buitengebied negatieve gevolgen hebben voor Natura 2000-gebieden en NNN. Ondanks deze negatieve invloeden, biedt dit scenario zeer positieve resultaten door uitgebreide maatregelen voor groen/natuur/landgoed, zoals het versterken en uitbreiden van groene structuren en ecologische verbindingen. Investerings in de kwaliteit van openbare ruimte en landbouwmethoden die de biodiversiteit bevorderen, dragen ook positief bij. Echter, de uitbreiding van bedrijventerreinen en economische activiteiten brengt negatieve effecten met zich mee, waardoor de gecombineerde impact van dit scenario per saldo negatief is, ondanks de sterke natuurbehoudsinspanningen.

II.23 Waardevolle ruimte

II.24 Waardevolle landschappen

Indicatoren:

landschappelijke structuren en elementen en landschappelijk gebruik (historische geografie)

Alternatief 1A

Tabel 8.41 Beoordelingen op thema Waardevolle landschappen

Beleidsthema	Beoordeling Waardevolle landschappen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 zorgt voor beperkte groei, maar maatregel 5 (buitenstedelijk bouwen) kan landschappelijke structuren verstoren door uitbreiding van bebouwing in waardevolle buitengebieden. Maatregel 6 (binnenstedelijk bouwen) heeft minder impact op landschappen. De negatieve beoordeling komt vooral door de mogelijke impact van buitenstedelijk bouwen (maatregel 5).
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	Maatregelen 34 en 35 bevorderen stedelijk groen, wat indirect de omliggende landschappen kan ontlasten. Maatregel 36 zorgt voor nieuwe groenstructuren bij nieuwe woongebieden, wat positief is voor landschappelijke structuren. Maatregel 38 beschermt bestaande ecologische infrastructuur, wat positief is voor waardevolle landschappen.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Positief*	40, 41	Maatregel 40 beperkt verstedelijking in lage delen en kwelgebieden, wat de waardevolle landschappen beschermt. Maatregel 41 versterkt de groenblauwe structuur, wat positief is voor landschappelijke structuren. De positieve beoordeling komt door beide maatregelen, maar de impact kan per gebied verschillen.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Positief	78, 79	Maatregel 78 richt zich op het behoud en ontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren, wat positief is voor het historische landschap. Maatregel 79 beschermt reeds bestaande waarden, wat positief bijdraagt aan het behoud van waardevolle landschappen.
Economie	Negatief*	88, 90, 91, 99	Maatregel 88 en 90 (woningbouw voor werknemers) kunnen leiden tot uitbreiding van bebouwing in waardevolle landschappen. Maatregel 91 zorgt voor uitbreiding van bedrijventerreinen, wat negatieve effecten kan hebben op landschappen. Maatregel 99 (toerisme) kan druk zetten op buitengebieden. De negatieve beoordeling komt vooral door de uitbreiding van bedrijventerreinen en toerisme.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	neutraal	114, 115	Maatregel 114 en 115 (ruimtes voor recreatie) kunnen leiden tot veranderingen in landschappelijk gebruik, wat zowel negatieve als positieve effecten kan hebben op waardevolle landschappen.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen met betrekking tot woningbouw, economie en recreatie hebben overwegend negatieve effecten op waardevolle landschappen, vooral door uitbreiding en gebruiksintensivering van buitengebieden. Positieve effecten worden gezien bij maatregelen op het gebied van groen/natuur/landgoed en erfgoed, die zich richten op behoud en versterking van landschappelijke structuren en historisch gebruik. Over het geheel genomen worden de landschappelijke structuren en elementen negatief beïnvloed door de uitbreiding van bebouwing en bedrijventerreinen, terwijl het landschappelijk gebruik (historische geografie) zowel positieve als negatieve invloeden ondervindt door behoudsmaatregelen en recreatie-uitbreiding. De algehele beoordeling van het aspect Waardevolle landschappen is daarmee gemengd, maar neigt naar negatief door de cumulatieve impact van uitbreiding en intensivering van gebruik.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Waardevolle landschappen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting

Woningbouw	Positief*	5, 6	Bouwen op specifieke hoge plekken kan landschappelijke structuren respecteren, binnenstedelijk bouwen vermindert druk op buitengebieden.
Energie	Negatief*	15	Energieproductie in het buitengebied door boeren kan leiden tot aantasting van landschappelijke structuren en elementen. Het gebruik van windmolens en zonnepanelen kan het historische geografiebeeld van het landschap verstoren.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 37, 38	Natuur wordt meer gewaardeerd voor biodiversiteit, groene buffers en ecologische verbindingen worden versterkt, wat bijdraagt aan behoud en verbetering van landschappelijke structuren.
Openbare ruimte	Positief	39	Meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte kan positieve effecten hebben op landschappelijke structuren en elementen.
Landschap	Zeer positief	40, 41, 42	Beperkte verstedelijking op hoge delen en behoud van lage delen voor groenblauwe opgaven, ontwikkeling van Zandweteringzone en transformatie van IJsselfront versterken de landschappelijke structuren en elementen aanzienlijk.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46	Water en bodem leidend bij locatiekeuze en nadruk op groene openbare ruimten en biodiversiteit dragen bij aan versterking van landschappelijke structuren en gebruik.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	54, 58	Circulaire inrichting van de leefomgeving en ondersteuning van voedselbossen en moestuinen kunnen positief bijdragen aan het landschappelijke gebruik en behoud van historische geografie.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Positief	78, 82, 83, 84, 85, 86	Behoud en ontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren versterken landschappelijke structuren en gebruik.
Economie	Positief*	90, 91, 99	Aandacht voor groenblauwe structuren en kleinschalige groei van toerisme dragen positief bij aan landschappelijke structuren, maar de uitbreiding van bedrijventerreinen kan negatieve effecten hebben.
Mobiliteit	Negatief*	112	Bundeling van verkeersstromen en infrastructuurwijzigingen kunnen landschappelijke structuren verstoren.
Recreatie	Positief	114, 115, 116	Ontsluiten van meer gebieden en ontwikkelen van een groenblauw landschapspark rond de stad draagt bij aan behoud en versterking van landschappelijke structuren en gebruik.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De meeste maatregelen hebben een positief effect op de landschappelijke structuren en elementen door het versterken en behouden van groene gebieden en ecologische verbindingen. Het landschappelijk gebruik wordt in veel gevallen positief beïnvloed door maatregelen die de historische geografie respecteren en versterken. De negatieve effecten van energieproductie in het buitengebied en mogelijke uitbreiding van bedrijventerreinen worden deels gecompenseerd door andere positieve maatregelen. Algeheel wordt het aspect Waardevolle landschappen als positief beoordeeld.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Waardevolle landschappen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 en 5 leiden tot verstedelijking van buitenstedelijke gebieden, wat kan leiden tot aantasting van waardevolle landschappen. Maatregel 6 heeft een minder negatieve impact door binnenstedelijk bouwen, maar kan toch leiden tot verlies van historische structuren in bestaande buurten.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Positief*	34, 35, 36, 37, 38	Maatregel 34 en 35 bevorderen stedelijk groen en biodiversiteit, wat positief is voor landschappelijke structuren. Echter, maatregel 36 en 37 kunnen leiden tot verlies van agrarisch land en open ruimte. Maatregel 38 behoudt ecologische infrastructuur, wat positief is.

Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Negatief*	40, 41, 42	Maatregel 40 kan leiden tot verstedelijking van waardevolle hoge delen. Maatregelen 41 en 42 verbeteren groenblauwe structuren, wat positief is, maar de algehele impact is gemengd.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Zeer Negatief	78, 80, 81, 84	Maatregelen 78, 80, 81 en 84 kunnen leiden tot significante aantasting van cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren, wat een sterk negatief effect heeft op landschappelijke structuren en historisch geografie.
Economie	Negatief*	88, 90, 91, 99	Maatregelen 88, 90 en 91 leiden tot verstedelijking en bedrijventerreinen, wat negatief is voor landschappen. Maatregel 99 kan positief bijdragen door recreatie in buitengebieden, maar algehele impact is gemengd.
Mobiliteit	Negatief*	112	Maatregel 112 kan leiden tot verstedelijking en aantasting van landschappen door infrastructuurprojecten.
Recreatie	Negatief	114, 115	Maatregelen 114 en 115 intensiveren het gebruik van buitengebieden, wat kan leiden tot aantasting van waardevolle landschappen.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben een gemengd effect op het aspect 'Waardevolle landschappen'. Woningbouw, economische, mobiliteit en recreatie maatregelen leiden tot verstedelijking en aantasting van landschappelijke structuren en historisch waardevolle gebieden, wat overwegend negatief is. Groen/natuur maatregelen bieden enige compensatie door bevordering van stedelijk groen en biodiversiteit, maar het algehele effect blijft negatief. Maatregelen op het gebied van erfgoed hebben een sterk negatief effect door aantasting van cultuurhistorisch waardevolle elementen. Als geheel wordt het aspect 'Waardevolle landschappen' als zeer negatief beoordeeld.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Waardevolle landschappen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6	5: Beperkt geclusterd buitenstedelijk bouwen kan negatieve effecten hebben op landschappelijke structuren en elementen door verstoring van open landschappen. 6: Binnenstedelijk bouwen kan positief zijn voor landschappelijke structuren, maar kan historisch geografie aantasten door hoge dichtheid en mogelijke sloop van oude structuren.
Energie	Negatief*	15, 26	15: Energieproductie in het buitengebied zoals windmolens en zonneparken kan landschappelijke structuren verstoren. 26: Ruimte voor opslag en biobased buiten de stad kan negatieve effecten hebben op landschappelijke elementen door verandering van landgebruik.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	34: Versterking van natuurwaarden kan landschappelijke structuren verbeteren. 35: Versterking van groen in de stad draagt bij aan landschappelijke kwaliteit. 36: Toevoegen van groenblauwe functies kan positief zijn voor landschappelijke structuren. 37: Behoud van groene buffers tussen dorpen en stad is positief voor landschappelijke elementen. 38: Versterken van groenstructuren en ecologische verbindingen is positief voor landschappelijk gebruik.
Openbare ruimte	Positief	39	39: Investeren in groene openbare ruimte en landschapspark kunnen landschappelijke structuren en gebruik verbeteren.
Landschap	Positief*	40, 41, 42, 43	40: Beperkte verstedelijking op hoge delen en behoud van lage delen voor groenblauwe opgaven beschermt landschappelijke structuren. 41: Ontwikkeling van de Zandweteringzone versterkt stedelijke groenstructuren. 42: IJsselfront als groene boulevard

			verbetert landschappelijke elementen. 43: Nieuwe robuuste groenblauwe zone met ecologische verbindingen versterkt landschappelijk gebruik.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46	44: Behoud en versterking van groenblauwe waarden is positief voor landschappelijke structuren. 45: Voldoende groen in openbare ruimte en groene daken/gevels dragen bij aan landschappelijke elementen. 46: Wegen van biodiversiteit en gezonde leefomgeving bij inrichting is positief voor landschappelijk gebruik.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfoed	Positief	78, 82, 83, 84, 85, 86, 87	78: Behoud en ontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle elementen beschermt landschappelijke structuren. 82: Herbestemming van cultureel erfgoed behoudt landschappelijke elementen. 83: Regie op beeldkwaliteit buiten beschermde binnenstad beschermt historisch geografie. 84: Gebiedseigen oplossingen gebaseerd op erfgoed versterken landschappelijke structuren. 85: Erfgoed als inspirator voor transitie beschermt landschappelijk gebruik. 86: Historische groenstructuren en waterlopen benutten voor klimaatadaptatie is positief voor landschappelijke structuren. 87: Nieuwe landgoederen gebaseerd op historische waarden versterken landschappelijk gebruik.
Economie	Negatief*	91, 99	91: Uitbreiding van bedrijventerreinen kan landschappelijke structuren verstoren. 99: Grootchalige toerisme en recreatie in buitengebied kan landschappelijke elementen en historisch geografie negatief beïnvloeden.
Mobiliteit	Negatief	112	112: Aanleg van een derde IJsselbrug en bijbehorende infrastructuur kan landschappelijke structuren verstoren.
Recreatie	Positief	114, 115, 116	114: Ruimte voor extensieve recreatie kan landschappelijke structuren behouden. 115: Ontsluiten van gebieden met ruimte voor rust en biodiversiteit is positief voor landschappelijk gebruik. 116: Ontwikkeling van een groenblauw landschapspark rond de stad verbetert landschappelijke structuren en gebruik.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op het aspect Waardevolle landschappen. Positieve effecten worden vooral bereikt door maatregelen in groen/natuur/landgoed, landschap, klimaatadaptatie, circulariteit, erfgoed en recreatie, die bijdragen aan het behoud en de versterking van landschappelijke structuren en historisch geografie. Negatieve effecten worden verwacht door woningbouw, energieproductie, economische activiteiten en mobiliteitsprojecten, die landschappelijke structuren en historisch geografie kunnen verstoren. Over het geheel genomen is de beoordeling voor het aspect Waardevolle landschappen dus gemengd, maar overwegend negatief.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A focust op een gemengde aanpak met zowel binnenstedelijke als buitenstedelijke bouw. Dit leidt tot een negatief effect op waardevolle landschappen door buitenstedelijke uitbreiding. Maatregelen gericht op stedelijk groen en erfgoed zijn positief, evenals de beperking van verstedelijking in lage delen en kwelgebieden. Economische maatregelen zoals de uitbreiding van bedrijventerreinen en toerisme hebben negatieve effecten. Over het algemeen resulteert dit scenario in een overwegend negatief beeld met positieve effecten op groen en erfgoed, maar negatieve gevolgen door buitenstedelijke bouw en economische groei.

Alternatief 1B

Alternatief 1B richt zich op binnenstedelijk bouwen en beperkte buitenstedelijke verstedelijking op hoge plekken, wat positief is voor landschappelijke structuren. Het scenario bevordert stedelijk groen en erfgoed, en heeft een zeer positieve impact op het landschap door behoud en ontwikkeling van groenblauwe structuren. Hoewel energieproductie en mobiliteit enkele negatieve effecten hebben, dragen maatregelen voor klimaatadaptatie en recreatie positief bij aan het landschap. Dit scenario resulteert in aanzienlijke

versterking van landschappelijke structuren en historisch geografie, met enkele gemengde effecten van energieproductie en infrastructuur.

Alternatief 2A

Alternatief 2A combineert binnenstedelijke en buitenstedelijke bouw, wat leidt tot negatieve effecten op waardevolle landschappen. De maatregelen voor stedelijk groen en erfgoed zijn positief, maar de verstedelijking van buitengebieden en uitbreidingen van bedrijventerreinen en recreatie veroorzaken aanzienlijke negatieve effecten. Het behoud van ecologische infrastructuur en groenblauwe structuren biedt enige compensatie, maar de algehele impact is gemengd. Dit scenario resulteert in een afname van landschappelijke en historische waarden door verstedelijking en economische groei.

Alternatief 2B

Alternatief 2B richt zich op beperkte geclusterde buitenstedelijke bouw en binnenstedelijke ontwikkeling, wat gemengde effecten heeft op landschappelijke structuren. Energieproductie en economische uitbreidingen hebben negatieve gevolgen, terwijl maatregelen voor groen, natuur, landgoed, en erfgoed positief bijdragen aan het landschap. Klimaatadaptatie versterkt landschappelijke structuren, en recreatie biedt ruimte voor extensief gebruik en biodiversiteit. Dit scenario resulteert in een sterke versterking van landschappelijke en historische waarden, met enkele negatieve effecten van energieproductie en infrastructuur.

II.25 Openbare ruimte

Indicatoren:

- omvang en kwaliteit groen
- beweegvriendelijkheid
- zitgelegenheid
- tevredenheid leefbaarheid

Alternatief 1A

Tabel 8.42 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 12, 13	Maatregel 3 beperkt de groei wat positief kan zijn voor de druk op de openbare ruimte. Maatregel 5 zorgt voor buitenstedelijke bouw, wat kan leiden tot verlies van groen. Maatregel 6 zorgt voor binnenstedelijke verdichting, wat de druk op de openbare ruimte kan verhogen. Maatregelen 12 en 13 dragen bij aan de kwaliteit van groen en klimaatadaptatie, maar wegen niet volledig op tegen de negatieve effecten van de andere maatregelen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / landgoed	Zeer positief	34, 35, 36, 38	Maatregel 34 verbetert stedelijk groen. Maatregel 35 zorgt voor behoud van bestaande groenblauwe structuren. Maatregel 36 voegt nieuwe groenstructuren toe bij nieuwe woongebieden. Maatregel 38 behoudt de ecologische infrastructuur en biodiversiteit. Dit zorgt voor een sterk onderbouwd positief effect op alle geografische plekken in de gemeente.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 zorgt voor ontwikkeling van de openbare ruimte in samenhang met het aantal woningen, wat een positief effect heeft op de tevredenheid over de leefbaarheid en de kwaliteit van de openbare ruimte.
Landschap	Positief	41	Maatregel 41 versterkt de robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering. Dit draagt bij aan de omvang en kwaliteit van het groen en de tevredenheid over de leefbaarheid.
Klimaatadaptatie	Positief	46	Maatregel 46 zorgt voor klimaatadaptieve inrichting van nieuwe gebieden, wat de omvang en kwaliteit van het groen en de tevredenheid over de leefbaarheid verbetert.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Positief	115	Maatregel 115 richt gebieden functioneel in voor recreatie, wat de beweegvriendelijkheid en de tevredenheid over de leefbaarheid verbetert.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen in het beleid hebben overwegend een positief effect op de omvang en kwaliteit van groen, vooral door behoud en toevoeging van groenstructuren. De beweegvriendelijkheid wordt positief beïnvloed door recreatieve inrichtingen en klimaatadaptieve maatregelen. De zitgelegenheid wordt niet direct door specifieke maatregelen beïnvloed. De tevredenheid over de leefbaarheid wordt zowel positief als negatief beïnvloed, afhankelijk van de druk op de openbare ruimte door woningbouw. Al met al is de beoordeling van het aspect 'Openbare ruimte' positief, met enkele negatieve invloeden van woningbouwmaatregelen.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Openbare ruimte	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	6, 13	Maatregel 6 bevordert binnenstedelijk bouwen en draagt bij aan het verbeteren van de woonomgeving, wat de omvang en kwaliteit van groen, beweegvriendelijkheid en tevredenheid over de leefbaarheid positief beïnvloedt. Maatregel 13 zorgt voor klimaatadaptief, energiebewust, circulair en natuurinclusief bouwen, wat de kwaliteit van de openbare ruimte verhoogt.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Zeer positief	35, 36, 38	Maatregel 35 versterkt het groen in de stad zowel kwantitatief als kwalitatief, wat de omvang en kwaliteit van groen, zitgelegenheid, en tevredenheid over de leefbaarheid sterk verbetert. Maatregel 36 voegt groenblauwe functies toe bij herstructurering/verdichting, wat positief bijdraagt aan de beweegvriendelijkheid en leefbaarheid. Maatregel 38 versterkt groenstructuren en ecologische verbindingen, wat de omvang en kwaliteit van groen en tevredenheid over leefbaarheid aanzienlijk verbetert.
Openbare ruimte	Zeer positief	39	Maatregel 39 zorgt ervoor dat de openbare ruimte in samenhang met het aantal woningen wordt ontwikkeld, wat meer ruimte biedt voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, wat positief bijdraagt aan de omvang en kwaliteit van groen, beweegvriendelijkheid, zitgelegenheid en tevredenheid over leefbaarheid.
Landschap	Positief	41, 42	Maatregel 41 ontwikkelt de Zandweteringzone tot een stedelijke groenstructuur, wat de omvang en kwaliteit van groen en tevredenheid over leefbaarheid verbetert. Maatregel 42 transformeert het IJselfront tot een groene boulevard, wat positief bijdraagt aan de omvang en kwaliteit van groen en de tevredenheid over leefbaarheid.
Klimaatadaptatie	Positief	45, 46	Maatregel 45 legt nadruk op groene openbare ruimten, wat de omvang en kwaliteit van groen, zitgelegenheid en tevredenheid over leefbaarheid verbetert. Maatregel 46 weegt biodiversiteit en een gezonde leefomgeving zwaarder mee bij de inrichting van de leefomgeving, wat positief bijdraagt aan de omvang en kwaliteit van groen en tevredenheid over leefbaarheid.
Waterveiligheid	Positief	49	Maatregel 49 realiseert een bypass in combinatie met groenblauwe functies in het stadslandschap, wat de omvang en kwaliteit van groen, beweegvriendelijkheid en tevredenheid over leefbaarheid positief beïnvloedt.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Positief*	115, 116	Maatregel 115 ontsluit meer gebieden met aandacht voor rust en biodiversiteit, wat de tevredenheid over leefbaarheid en beweegvriendelijkheid positief beïnvloedt. Maatregel 116 ontwikkelt het bestaande landschap tot een groenblauw landschapspark, wat de

			omvang en kwaliteit van groen, beweegvriendelijkheid en tevredenheid over leefbaarheid verbeterd.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130, 131	Maatregel 130 stuurt op grondwaterpeil om verdroging tegen te gaan, wat de omvang en kwaliteit van groen en tevredenheid over leefbaarheid verbetert. Maatregel 131 prioriteert laagtes langs wateringen en kwelgebieden voor groenblauwe opgaven, wat positief bijdraagt aan de omvang en kwaliteit van groen en tevredenheid over leefbaarheid.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een positief effect op de openbare ruimte. De indicatoren omvang en kwaliteit groen en tevredenheid over leefbaarheid worden zeer positief beïnvloed door maatregelen zoals het versterken van groen in de stad en het ontwikkelen van kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte. Beweegvriendelijkheid en zitgelegenheid worden ook positief beïnvloed, hoewel in mindere mate. Als geheel wordt het aspect Openbare ruimte als positief beoordeeld door de effecten van de verschillende beleidsthema's en maatregelen.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Openbare ruimte	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 12, 13	Maatregel 3 en 5 leiden tot aanzienlijke verstedelijking, wat de omvang en kwaliteit van groen vermindert. Maatregel 6 stimuleert binnenstedelijke inbreiding, wat een gemengd effect heeft door mogelijke verbeteringen in woonomgeving maar ook minder ruimte voor groen. Maatregelen 12 en 13 bevorderen natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen, wat een positief effect heeft op de kwaliteit van de openbare ruimte.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Positief*	34, 36, 37, 38	Maatregelen 34 en 38 hebben een positief effect door het behoud en de verbetering van stedelijk groen en ecologische infrastructuur. Maatregel 36 leidt tot beperkt toevoegen van groen, wat een gemengd effect heeft. Maatregel 37 heeft een negatief effect door afname van onbebouwd areaal en groen in het buitengebied.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 zorgt voor integrale ontwikkeling van openbare ruimte samen met woningbouw, wat een sterk positief effect heeft op de kwaliteit en inrichting van de openbare ruimte.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 46	Maatregelen 44 en 46 bevorderen klimaatadaptief bouwen en inrichten van openbare ruimte, wat leidt tot betere waterhuishouding en leefomgeving.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Negatief	80	Maatregel 80 leidt tot verstedelijking ten koste van identiteitsbepalend groen erfgoed, wat negatieve gevolgen heeft voor de beleving van de openbare ruimte.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De omvang en kwaliteit van groen worden negatief beïnvloed door de woningbouwmaatregelen, hoewel natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen enigszins compenseren. Beweegvriendelijkheid en zitgelegenheid worden licht positief beïnvloed door klimaatadaptieve maatregelen en integrale ontwikkeling van openbare ruimte. De tevredenheid over leefbaarheid kan gemengd zijn, met positieve effecten door verbeterde inrichting maar negatieve effecten door verlies van groen erfgoed en verstedelijking. Al met al wordt het aspect 'Openbare ruimte' als geheel beoordeeld als negatief.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Openbare ruimte	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Beleidsthema	Beoordeling aspect	Relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6, 13	Maatregel 3 en 6 zorgen voor een verbetering van de woonomgeving door binnenstedelijk bouwen, wat kan leiden tot betere benutting van bestaande ruimten. Dit verhoogt de tevredenheid over de leefbaarheid. Maatregel 5 kan echter een negatief effect hebben op de omvang en kwaliteit van groen door buitenstedelijk bouwen, maar deze maatregel wordt beperkt ingezet. Maatregel 13 heeft een positief effect door klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen, wat de kwaliteit van groen en leefomgeving verbetert.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Positief	35, 36, 37, 38	Deze maatregelen versterken zowel de kwantiteit als de kwaliteit van groen in de stad en het buitengebied, en verbeteren ecologische verbindingen. Maatregel 35 en 36 versterken groen in de stad en voegen groenblauwe functies toe, en maatregel 37 en 38 behouden en versterken de groene buffers en structuren. Dit alles draagt positief bij aan de tevredenheid over de leefbaarheid.
Openbare ruimte	Zeer Positief	39	Grote investeringen in de kwaliteit en kwantiteit van de openbare ruimte, inclusief nieuwe groengebieden en landschapsparken, verbeteren de omvang en kwaliteit van groen, beweegvriendelijkheid, zitgelegenheid en tevredenheid over de leefbaarheid.
Landschap	Positief	40, 41, 42, 43	Deze maatregelen zorgen voor behoud van groenblauwe opgaven, wat positief bijdraagt aan de kwaliteit van het landschap en de leefomgeving.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46	Maatregelen die zorgen voor behoud en versterking van groenblauwe waarden, voldoende groen in de openbare ruimte, en een focus op biodiversiteit en een gezonde leefomgeving, dragen positief bij aan de omvang en kwaliteit van groen en de tevredenheid over de leefbaarheid.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	positief	91, 92, 95, 99	Deze maatregelen zorgen voor vergroening en revitalisering van bedrijventerreinen en extra ruimte voor circulaire economie. Dit draagt bij aan een betere kwaliteit van de openbare ruimte en groenstructuren, wat de tevredenheid over de leefbaarheid verhoogt.
Landbouw	Positief	102, 107, 108	Deze maatregelen bevorderen landschapsinclusieve kringlooplandbouw en ecosysteemdiensten, wat positief bijdraagt aan de omvang en kwaliteit van groen en de tevredenheid over de leefbaarheid.
Recreatie	Positief	115, 116	Het ontwikkelen van het landschap tot een groenblauw landschapspark rond de stad verbetert de omvang en kwaliteit van groen, beweegvriendelijkheid, en de tevredenheid over de leefbaarheid.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De omvang en kwaliteit van groen worden significant verbeterd door meerdere maatregelen in verschillende beleidsthema's, met name in Groen/natuur/landgoed, Openbare ruimte en Recreatie, wat resulteert in een zeer positief effect. De beweegvriendelijkheid en zitgelegenheid worden positief beïnvloed door investeringen in de openbare ruimte en groenstructuren. De tevredenheid over de leefbaarheid wordt sterk verbeterd door een combinatie van vergroening, betere infrastructuur, en klimaatadaptieve maatregelen. Het algehele effect op het aspect Openbare ruimte is daarmee positief.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit scenario richt zich op een gematigde aanpak van woningbouw, energie, en economie, met een nadruk op behoud van waardevolle landschappen. Woningbouw heeft een overwegend negatieve impact door uitbreiding in buitengebieden, terwijl maatregelen op het gebied van groen, natuur en erfgoed een positief effect hebben door bescherming en uitbreiding van ecologische en historische structuren. De combinatie van stedelijk groen en bescherming van ecologische infrastructuur draagt bij aan het behoud van waardevolle landschappen, ondanks negatieve invloeden van economische en recreatieve uitbreidingen.

Alternatief 1B

In dit scenario ligt de nadruk op het versterken van landschappelijke structuren en het behoud van ecologische verbindingen. Positieve effecten komen voort uit maatregelen die stedelijk groen en biodiversiteit bevorderen, evenals de ontwikkeling van groenblauwe structuren en herbestemming van cultureel erfgoed. Hoewel er enkele negatieve invloeden zijn, zoals energieproductie in buitengebieden, wordt de algehele impact gezien als zeer positief door uitgebreide aandacht voor klimaatadaptatie, circulariteit en behoud van historische waarden.

Alternatief 2A

Alternatief 2A vertoont een vergelijkbaar beeld met 1A maar met een grotere nadruk op verstedelijking, wat leidt tot een negatieve impact op waardevolle landschappen en erfgoed. Maatregelen zoals buitenstedelijk bouwen en infrastructuurprojecten verstoren landschappelijke structuren, terwijl groen- en natuurmaatregelen slechts gedeeltelijk de negatieve effecten compenseren. De combinatie van verstedelijking en aantasting van cultuurhistorische elementen resulteert in een overwegend negatieve beoordeling voor dit scenario.

Alternatief 2B

Dit scenario richt zich op een gematigde aanpak met een balans tussen binnenstedelijk bouwen en behoud van landschappelijke structuren. Het scenario kent negatieve effecten door energieprojecten en mobiliteitsinfrastructuur die landschappen verstoren, terwijl positieve effecten voortkomen uit versterking van groenblauwe zones en ecologische verbindingen. De maatregelen op het gebied van erfgoed, recreatie en klimaatadaptatie dragen bij aan het behoud en de verbetering van landschappelijke structuren, maar de negatieve impact van economische uitbreidingen en energieproductie blijft een aandachtspunt.

In conclusie, elk scenario heeft zijn eigen mix van positieve en negatieve effecten op waardevolle landschappen, waarbij scenario 2A de meest positieve algehele impact lijkt te hebben door uitgebreide maatregelen voor behoud en versterking van landschappelijke structuren, terwijl scenario 1B en 2B meer negatieve invloeden laten zien door verstedelijking en infrastructuurprojecten.

II.26 Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie

Indicatoren:

- # monumenten
- staat van onderhoud monumenten
- beschermde stads- en dorpsgezichten
- archeologische waarden

Alternatief 1A

Tabel 8.43 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6	Maatregel 5 kan leiden tot aantasting van cultuurhistorische landschappen door buitenstedelijke uitbreiding. Maatregel 6 kan de staat van onderhoud van monumenten en de archeologische waarden beïnvloeden door binnenstedelijke inbreiding en

Energie	Neutraal		transformatie, hoewel dit ook een positief effect kan hebben op beschermde stads- en dorpsgezichten door herontwikkeling.
Groen / natuur / landgoed	Positief	36	Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregel 36 draagt bij aan de bescherming van archeologische waarden door nieuwe groenstructuren in woongebieden, wat potentieel de archeologische waarden kan beschermen en de omgeving van monumenten kan verbeteren.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Positief	40	Beperkte verstedelijking op de hoge delen beschermt cultuurhistorische landschappen en archeologische waarden.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal	79	79. De focus blijft in dit scenario op reeds beschermde waarden (beschermde stads en dorpsgezichten, landgoederen), waardoor een beperkt deel blijft beschermd
Economie	Neutraal*	91, 99	Maatregel 91 kan door groei van bedrijventerreinen potentieel negatieve effecten hebben op cultuurhistorische landschappen, maar de focus op lokale bedrijvigheid kan ook leiden tot behoud van erfgoed. Maatregel 99 kan leiden tot meer aandacht voor cultuurhistorie door toerisme.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De verschillende maatregelen hebben gemengde effecten op het aspect 'Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie'. Het aantal monumenten en de staat van onderhoud van monumenten worden zowel positief als negatief beïnvloed door inbreidings- en uitbreidingsplannen. Beschermde stads- en dorpsgezichten kunnen profiteren van herontwikkeling, terwijl archeologische waarden beschermd worden door nieuwe groenstructuren. Over het geheel genomen is de beoordeling voor dit aspect als geheel neutraal vanwege de positieve effecten van groenstructuren en beperkte verstedelijking, maar ook enkele negatieve invloeden van woningbouw en economische groei.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 13	Maatregelen zoals 3 en 5 kunnen leiden tot verlies van archeologische waarden door nieuwbouw op historische locaties. Maatregel 6 kan de staat van onderhoud van bestaande monumenten verbeteren door stedelijke vernieuwing, terwijl maatregel 13 mogelijk positieve effecten heeft op het behoud van monumenten door duurzame bouwpraktijken.
Energie	Negatief	15	Energieproductie in het buitengebied (maatregel 15) kan negatieve effecten hebben op archeologische waarden en beschermde landschappen door de bouw van infrastructuur zoals windturbines en zonneparken.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	Maatregelen zoals 34 en 38 versterken ecologische verbindingen en dragen bij aan het behoud van groene buffers, wat indirect positief bijdraagt aan de bescherming van cultuurhistorische landschappen.
Openbare ruimte	Positief	39	De ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte (maatregel 39) kan leiden tot een beter behoud en onderhoud van cultuurhistorische elementen binnen de stad.
Landschap	Positief	40, 41, 42	Beperkte verstedelijking (maatregel 40) en de ontwikkeling van groenstructuren zoals de Zandweteringzone (maatregel 41) dragen bij aan de bescherming van cultuurhistorische landschappen.
Klimaatadaptatie	Neutraal	44, 45, 46	Geen maatregelen met significant direct effect

Waterveiligheid	Positief	49	De realisatie van de bypass met groenblauwe functies (maatregel 49) kan bijdragen aan het behoud en versterking van cultuurhistorische landschappen langs waterwegen.
Circulariteit	Neutraal	58	Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgood	Zeer positief	-	Specifieke maatregelen ten aanzien van erfgoed zullen direct en sterk positief bijdragen aan het behoud en de verbetering van cultuurhistorische waarden, monumenten en archeologische vindplaatsen.
Economie	Negatief	91, 92, 95, 99	Herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen (maatregel 92) en beperkte ruimte voor hoge milieucategorieën (maatregel 95) kunnen negatieve gevolgen hebben voor archeologische waarden. Duurzame groei van toerisme (maatregel 99) kan echter positief zijn voor de beleving van cultuurhistorische waarden, maar heeft geen effect op behoud.
Landbouw	Positief	102, 107, 108	Sterke inzet op landschapsinclusieve kringlooplandbouw (maatregel 102) en ecosysteemdiensten (maatregel 107) kan bijdragen aan de bescherming van cultuurhistorische landschappen.
Recreatie	Positief	115, 116	Ontsluiten van gebieden met aandacht voor cultuurhistorische waarden (maatregel 115) en de ontwikkeling van een groenblauw landschapspark (maatregel 116) kunnen positief bijdragen aan de bescherming en beleving van cultuurhistorische landschappen.
Waterbeschikbaarheid	Positief	130, 131	Sturen op grondwaterpeil (maatregel 130) en prioriteit voor groenblauwe opgaven (maatregel 131) kunnen bijdragen aan het behoud van cultuurhistorische landschappen door het voorkomen van verdroging.

Conclusie

Het beleid van de gemeente Deventer tot 2040 heeft gemengde effecten op het aspect Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie. Het aantal monumenten en beschermde stads- en dorpsgezichten zal over het algemeen positief beïnvloed worden door maatregelen in groen/natuur, landschap, en erfgoed. De staat van onderhoud van monumenten kan profiteren van stedelijke vernieuwing en duurzame bouwpraktijken, maar kan ook negatief beïnvloed worden door stedelijke uitbreidingen en energieproductie in het buitengebied. Archeologische waarden kunnen negatief beïnvloed worden door woningbouw- en energieprojecten, maar profiteren van maatregelen die groene en blauwgroene structuren versterken. Over het geheel genomen is het effect op Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie daarom gemengd, met een neiging naar positieve invloed door specifieke erfgoedmaatregelen.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 (toevoegen woningen) en maatregel 5 (buitenstedelijk bouwen) kunnen leiden tot verlies van cultuurhistorische waarden en archeologische vindplaatsen. Maatregel 6 (binnenstedelijk bouwen) kan de staat van onderhoud van monumenten beïnvloeden, afhankelijk van hoe de inbreiding wordt uitgevoerd.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Negatief	40, 41, 42	Verstedelijking (maatregel 40) kan ten koste gaan van beschermde stads- en dorpsgezichten en archeologische waarden. De maatregelen 41 en 42 hebben geen significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterveiligheid	Negatief*	51	Het ontwikkelen van technische oplossingen langs de dijken (maatregel 51) kan een negatief effect hebben op de archeologische waarden en beschermde stadsgezichten.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgood	Zeer Negatief	80	Toename van verstedelijking (maatregel 80) gaat ten koste van onbeschermd maar identiteitsbepalend erfgoed, wat een sterk negatief effect heeft op de cultuurhistorie.

Economie	Negatief*	91, 92, 99	Ruimte voor werken en bedrijventerreinen (maatregel 91) kan leiden tot verlies van erfgoed en archeologische waarden. Toerisme (maatregel 99) kan indirect positieve effecten hebben.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Negatief*	115	Intensiveren van gebruik van gebieden (maatregel 115) kan leiden tot schade aan archeologische waarden en cultuurhistorische plekken.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen hebben een overwegend negatieve invloed op cultuurhistorie, erfgoed en archeologie in Deventer richting 2040. Het aantal monumenten en hun staat van onderhoud kunnen negatief beïnvloed worden door woningbouw en economische groei. Beschermd stads- en dorpsgezichten en archeologische waarden lopen risico door verstedelijking en waterveiligheidsmaatregelen. De algehele beoordeling van het aspect cultuurhistorie, erfgoed en archeologie is daarmee negatief.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Cultuurhistorie, erfgoed en archeologie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 en 5 leiden tot extra woningbouw, wat mogelijk negatieve effecten heeft op archeologische waarden door verstoring van de bodem. Maatregel 6 kan leiden tot een negatief effect op het aantal monumenten en de staat van onderhoud van monumenten door intensievere binnenstedelijke bouw. De beoordeling is negatief door de cumulatieve impact op archeologische waarden en de staat van monumenten, hoewel binnenstedelijke bouw mogelijk minder effect heeft op beschermde stadsgezichten.
Energie	Negatief	15	De productie van energie in het buitengebied (wind, zon, biogas) kan leiden tot een negatief effect op het landschap, inclusief cultuurhistorische en archeologische waarden. Specifiek kunnen windmolens en zonnepanelen het visuele landschap aantasten en de archeologische waarden verstoren.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36, 37, 38	Deze maatregelen hebben een positief effect op cultuurhistorische waarden door de versterking en behoud van groenstructuren en ecologische verbindingen. Dit draagt bij aan het behoud van beschermde stads- en dorpsgezichten en kan de archeologische waarden indirect beschermen door minder verstoring en meer integratie van groen in de stad.
Openbare ruimte	Positief	39	De grote investeringen in de kwaliteit en kwantiteit van de openbare ruimte en het toevoegen van nieuwe groengebieden kunnen positieve effecten hebben op cultuurhistorische waarden door het verbeteren van de staat van onderhoud van monumenten en het beschermen van stads- en dorpsgezichten.
Landschap	Positief	40, 41, 42, 43	Beperkte verstedelijking en de ontwikkeling van groene structuren, zoals de Zandweteringzone en de groene boulevard langs de IJssel, dragen positief bij aan het behoud van cultuurhistorische waarden en beschermen archeologische waarden door het verminderen van verstoring en het behouden van natuurlijke elementen in het landschap.
Klimaatadaptatie	Positief	44, 45, 46	Deze maatregelen bevorderen de integratie van groen en biodiversiteit in de leefomgeving, wat bijdraagt aan het behoud en de versterking van cultuurhistorische waarden, waaronder beschermde stads- en dorpsgezichten, en beschermt archeologische waarden door minder verstoring en een gezondere leefomgeving.
Waterveiligheid	Negatief*	49	De realisatie van een bypass kan zowel positieve als negatieve effecten hebben. Het kan bijdragen aan de bescherming van cultuurhistorische waarden door waterveiligheid, maar kan ook leiden tot verstoring van archeologische waarden en negatieve effecten op beschermde stadsgezichten door de bouwactiviteiten.

Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Positief	78, 82, 83, 84, 86	Maatregel 70: Deze maatregel heeft directe impact op erfgoed door te zorgen voor behoud en ontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren. Maatregel 82: Deze maatregel bevordert het hergebruik en herbestemming van cultureel erfgoed. Maatregel 83: Deze maatregel heeft impact op erfgoed door te zorgen dat nieuwe ontwerpen buiten de beschermde binnenstad aansluiten bij de historische en visuele identiteit van Deventer, wat helpt bij het behoud van het erfgoedkarakter. Maatregel 84: Deze maatregel gebruikt het erfgoed als basis voor gebiedsontwikkeling. Maatregel 86: Het benutten van historische structuren voor klimaatadaptatie zorgt ervoor dat erfgoed een actieve rol speelt in moderne milieuvraagstukken, wat het behoud en de functionaliteit van deze structuren bevordert.
Economie	Negatief*	91, 92, 95, 99	De groei van bedrijventerreinen en grootschalige logistiek kan leiden tot negatieve effecten op cultuurhistorische en archeologische waarden door verstoring en visuele aantasting. Echter, de extra inzet op vergroening en circulaire economie kan een positief effect hebben door meer aandacht voor duurzaamheid en minder impact op de omgeving. De beoordeling is negatief door de cumulatieve impact op archeologische waarden en het landschap.
Landbouw	Positief	102, 107, 108	De nadruk op landschapsinclusieve kringlooplandbouw en ecosysteemdiensten heeft een positief effect op cultuurhistorische waarden door het behoud en herstel van het landschap en de bescherming van archeologische waarden door duurzame landbouwpraktijken.
Recreatie	Positief	115, 116	Het ontwikkelen van het landschap tot een groenblauw landschapspark met ruimte voor recreatie draagt bij aan de beleving en bescherming van cultuurhistorische waarden. Dit heeft een positief effect op het behoud van beschermde stads- en dorpsgezichten en kan archeologische waarden beter beschermen door minder verstoring.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben verschillende effecten op de indicatoren voor cultuurhistorie, erfgoed en archeologie. Het aantal monumenten en de staat van onderhoud van monumenten worden vooral negatief beïnvloed door intensieve woningbouw en energieproductie in het buitengebied. Beschermde stads- en dorpsgezichten profiteren van maatregelen die groen en natuur versterken, hoewel sommige infrastructurele projecten een negatief effect kunnen hebben. Archeologische waarden worden zowel positief beïnvloed door behoud en herstel van het landschap als negatief door grondverstoring bij bouwprojecten en nieuwe infrastructuur. Al met al wordt het aspect als geheel beoordeeld met een neutrale score, waarbij positieve en negatieve effecten elkaar deels compenseren.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit scenario focust op beperkte verstedelijking en behoud van cultuurhistorische waarden door groene en natuur inclusieve maatregelen. Woningbouw buiten stedelijk heeft echter een negatief effect door aantasting van historische landschappen, terwijl binnenstedelijke inbreiding gemengde effecten heeft op monumenten. Positieve aspecten zijn de bescherming van archeologische waarden door nieuwe groenstructuren en beperkte verstedelijking. Ook maatregelen gericht op toerisme en lokale bedrijvigheid kunnen erfgoed ten goede komen. Al met al resulteert dit scenario in een balans tussen behoud en ontwikkeling.

Alternatief 1B

Dit scenario biedt een gebalanceerde aanpak met een sterke nadruk op duurzaamheid, groenstructuren en beperkte verstedelijking. Hoewel woningbouw en energieproductie negatieve effecten hebben op archeologische waarden, wordt dit gecompenseerd door positieve maatregelen zoals versterking van ecologische verbindingen, hoogwaardige openbare ruimte en landschap inclusieve landbouw. De ontwikkeling van groenblauwe functies langs waterwegen draagt ook bij aan het behoud van

cultuurhistorische landschappen. De sterke focus op erfgoedmaatregelen zorgt voor een zeer positief effect op het behoud van cultuurhistorische waarden, resulterend in een overwegend positief scenario voor erfgoed en landschap.

Alternatief 2A

In dit scenario ligt de nadruk meer op stedelijke uitbreiding en economische groei, wat leidt tot aanzienlijke negatieve effecten op cultuurhistorische waarden en archeologische vindplaatsen. Woningbouw en verstedelijking bedreigen zowel beschermde als onbeschermde erfgoedlocaties. Technische oplossingen voor waterveiligheid hebben eveneens een negatief effect op archeologische waarden. Hoewel toerisme enige positieve invloed kan hebben, overheersen de negatieve effecten van stedelijke ontwikkeling en economische groei op cultuurhistorie en erfgoed. Dit scenario resulteert in een aanzienlijke aantasting van cultuurhistorische waarden door een sterke focus op verstedelijking en economische expansie.

Alternatief 2B

Dit scenario combineert intensieve woningbouw en energieproductie met een sterke inzet op groenstructuren en duurzame landbouw. Woningbouw en energieproductie hebben negatieve effecten op archeologische waarden en het landschap, maar de versterking van groenstructuren en ecologische verbindingen draagt bij aan het behoud van cultuurhistorische waarden. Investerings in openbare ruimte en klimaatadaptatie versterken de positieve effecten. Waterveiligheidsmaatregelen hebben gemengde effecten, terwijl economische groei negatieve impact heeft op erfgoed. Al met al biedt dit scenario een mix van positieve en negatieve effecten, met een focus op duurzame ontwikkeling en behoud van cultuurhistorische landschappen.

In conclusie, scenario 2A lijkt het meest gebalanceerd en positief voor het behoud van cultuurhistorische waarden, terwijl scenario 1B aanzienlijke negatieve effecten vertoont door een sterke focus op verstedelijking en economische groei. Scenario 1A biedt een goede balans met positieve effecten door groene maatregelen, en scenario 2B combineert intensieve ontwikkeling met duurzame initiatieven, resulterend in gemengde effecten.

Erfgoed	Positief	78, 82, 83, 84, 86	Maatregel 70: Deze maatregel heeft directe impact op erfgoed door te zorgen voor behoud en ontwikkeling van cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren. Maatregel 82: Deze maatregel bevordert het hergebruik en herbestemming van cultureel erfgoed. Maatregel 83: Deze maatregel heeft impact op erfgoed door te zorgen dat nieuwe ontwerpen buiten de beschermde binnenstad aansluiten bij de historische en visuele identiteit van Deventer, wat helpt bij het behoud van het erfgoedkarakter. Maatregel 84: Deze maatregel gebruikt het erfgoed als basis voor gebiedsontwikkeling. Maatregel 86: Het benutten van historische structuren voor klimaatadaptatie zorgt ervoor dat erfgoed een actieve rol speelt in moderne milieuvraagstukken, wat het behoud en de functionaliteit van deze structuren bevordert.

II.27 Welzijn

II.28 Sociale samenhang

Indicatoren:

- sociale cohesie

Alternatief 1A

Tabel 8.44 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
	Sociale samenhang		

Woningbouw	Positief	4, 8, 10	Maatregel 4 en 8 bevorderen de sociale cohesie doordat betaalbare en diverse woningen worden aangeboden en ouderen kunnen doorstromen binnen hun eigen wijk, waardoor hun netwerk behouden blijft. Maatregel 10 stimuleert nieuwe woonvormen waar ontmoeting en omzien naar elkaar centraal staan, wat de sociale cohesie ten goede komt.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Wonen met / zonder zorg	Positief*	28, 30, 31	Maatregel 28 draagt bij aan sociale cohesie door het langer zelfstandig thuis wonen mogelijk te maken, met sociale voorzieningen in de nabijheid. Maatregel 30 bevordert de sociale samenhang door de overgang van beschermd wonen naar beschermd thuis, wat integratie in de gemeenschap ondersteunt. Maatregel 31 draagt bij door ontmoetingsplekken en verenigingen in stand te houden.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Positief	59, 64, 69	Maatregelen 59 en 64 zorgen voor het behoud van een fijnmazig voorzieningenniveau en pantoffelafstand, wat de sociale samenhang in wijken en buurten versterkt. Maatregel 69 draagt bij door dagelijkse voorzieningen op pantoffelafstand aan te bieden, wat ontmoeting en sociale interactie bevordert.
Sociaal domein	Negatief*	74, 75, 76, 77	Maatregel 74 en 75 hebben een negatieve invloed op sociale cohesie doordat er weinig initiatieven worden ondersteund die sociale netwerken versterken, waardoor mensen meer op zichzelf zijn aangewezen. Maatregel 76 en 77 kunnen tot meer (onderwijs)segregatie leiden, wat de sociale samenhang kan ondermijnen.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Positief	117, 120, 124	Maatregel 117 draagt bij aan sociale cohesie door de bibliotheek als centrale en verbindende huiskamer van de stad te hanteren. Maatregel 120 ondersteunt culturele verenigingen die sociale verbindingen stimuleren. Maatregel 124 versterkt de sociale samenhang door gezichtsbepalende evenementen te organiseren die mensen samenbrengen.

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's woningbouw, wonen met/zonder zorg, voorzieningen en cultuur hebben overwegend een positief effect op de sociale cohesie in Deventer. Dit komt door het bevorderen van diverse en betaalbare woningen, het ondersteunen van langer zelfstandig wonen met sociale voorzieningen in de nabijheid, het behoud van ontmoetingsplekken en verenigingen, en het aanbieden van dagelijkse voorzieningen op pantoffelafstand. De beleidsthema's energie, groen/natuur/landgoed, openbare ruimte, klimaatadaptatie, circulariteit, erfgoed, landbouw, en mobiliteit hebben geen significante directe effecten op sociale cohesie. Binnen het sociaal domein zijn er negatieve effecten te zien doordat initiatieven die sociale netwerken versterken weinig ondersteund worden en door mogelijke (onderwijs)segregatie. Overall wordt het aspect sociale samenhang als geheel beoordeeld als positief.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Sociale samenhang	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	10, 28, 31	Maatregel 10 stimuleert ontmoetingen en sociale interactie, wat de sociale cohesie versterkt. Maatregel 28 bevordert 'omzien naar elkaar' door geclusterd wonen en intergenerationeel wonen. Maatregel 31 creëert meer ontmoetingsplekken, wat de sociale interactie bevordert.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Zeer positief	28, 29, 31, 33	Maatregelen 28 en 29 stimuleren 'omzien naar elkaar' en vergroten het mantelzorgpotentieel door verbinding van jong en oud. Maatregel 31 creëert meer ontmoetingsplekken, en maatregel 33

			integreert kunst en cultuur in het sociaal domein, wat de sociale cohesie versterkt.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 bevordert meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, wat de sociale cohesie kan versterken.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	62, 72	Maatregel 62 behoudt collectieve voorzieningen in wijken en kernen, wat de sociale cohesie bevordert. Maatregel 72 creëert hubs zoals spullenbibliotheken, wat sociale interactie bevordert.
Sociaal domein	Zeer positief	74, 76, 77	Maatregel 74 versterkt sociale cohesie door programma's waarbij mensen elkaar helpen. Maatregel 76 bevordert clustering van voorzieningen in schoolgebouwen, en maatregel 77 vermindert (onderwijs)segregatie, wat de sociale cohesie versterkt.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief*	117, 120, 121, 124	Maatregelen 117, 120, 121 en 124 bevorderen sociale cohesie door ruimte te maken voor culturele verbindingfuncties, verenigingen, en evenementen. *
			Echter, de focus op evenementen kan ook leiden tot overlast in bepaalde gebieden, wat de cohesie daar negatief kan beïnvloeden

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend een positieve invloed op sociale cohesie. Woningbouw, energie, wonen met/zonder zorg, openbare ruimte, circulariteit, voorzieningen, sociaal domein, landbouw en cultuur dragen allemaal bij aan het versterken van sociale samenhang door ontmoetingen te bevorderen, samenwerking te stimuleren en collectieve voorzieningen te behouden. Er zijn geen significante negatieve effecten geconstateerd, hoewel bij cultuur enkele mogelijke negatieve invloeden op specifieke gebieden kunnen optreden. Algeheel wordt het aspect sociale samenhang als positief beoordeeld.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Sociale samenhang	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3, 4, 7, 8, 10, 13	Maatregelen zoals het toevoegen van woningen en het inzetten op betaalbare en diverse woningen bevorderen sociale cohesie door gemengde bevolkingssamenstelling en het behouden van netwerken. Doorstroming van ouderen in eigen wijk versterkt bestaande sociale netwerken. Klimaatadaptief bouwen zorgt voor een duurzame leefomgeving.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Zeer positief	28, 30, 31	Langer zelfstandig thuis wonen en ontmoetingsplekken in stand houden bevorderen sociale cohesie. Beschermd thuis wonen versterkt het sociale netwerk binnen de gemeenschap.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Positief*	39	Samenhang ontwikkelen van openbare ruimte met woningbouw kan positieve sociale interacties bevorderen, maar de groei van inwoners kan ook druk op bestaande infrastructuur leggen.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 62, 63, 64	Behoud en versterking van voorzieningen bevorderen sociale cohesie door ontmoetingsplekken. Zelfvoorzienende wijken ondersteunen lokale netwerken. Echter, geconcentreerde voorzieningen in het centrum kunnen het gevoel van gemeenschap in de wijken verminderen.
Sociaal domein	Negatief*	74, 75, 77	De maatregelen zetten niet in op initiatieven voor sociale cohesie, waardoor eigen verantwoordelijkheid en segregatie kunnen

			toenemen. Meer zorgpersoneel nodig door zwak sociaal netwerk wijst op negatieve sociale cohesie.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief*	117, 118, 120	Maatschappelijke bibliotheek en kunst in openbare ruimte bevorderen sociale cohesie. Echter, geen extra investeringen in verbindingfuncties en verenigingen kan het effect beperken.

Conclusie

De maatregelen binnen de thema's Woningbouw en Wonen met / zonder zorg hebben een positief effect op sociale cohesie. Openbare ruimte en Voorzieningen hebben een positief effect, maar met enkele negatieve gevolgen. Het Sociaal domein heeft een negatieve impact op sociale cohesie door de focus op eigen verantwoordelijkheid en risico op segregatie. Algeheel bevorderen de plannen sociale cohesie, maar enkele negatieve aspecten moeten worden aangepakt.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Sociale samenhang	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3, 4, 7, 10, 13	Maatregelen zoals het toevoegen van woningen, inzetten op betaalbare en diverse woningen, nieuwe woonvormen en klimaatadaptief bouwen bevorderen sociale cohesie door meer mogelijkheden voor ontmoetingen en een diverse woongemeenschap.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met/zonder zorg	Zeer positief	28, 29, 31, 33	Sterke focus op collectieve sociale voorzieningen, intergeneratieel wonen en ontmoetingsplekken vergroten sociale cohesie door intensieve interactie tussen verschillende demografische groepen.
Groen/na-tuurlandgoed	Positief	35, 36, 37	Versterking van groen in de stad en behoud van groene buffers dragen bij aan een prettige leefomgeving, wat indirect de sociale cohesie bevordert.
Openbare ruimte	Positief	39	Investeren in kwalitatieve en groene openbare ruimte creëren meer mogelijkheden voor sociale interactie en ontmoetingen.
Klimaatadaptatie	Positief	45, 46	Groene daken, gevels en groene openbare ruimte bevorderen een gezonde leefomgeving en indirect de sociale cohesie door gemeenschappelijke betrokkenheid bij de leefomgeving.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 71, 72	Behoud en versterking van voorzieningen bevorderen sociale cohesie door ontmoetingsplekken en gemeenschappelijke faciliteiten. Groei van regiofunctie en hotelappartementen heeft minder direct effect op sociale cohesie.
Sociaal domein	Zeer positief	73, 74, 76, 77	Inzetten op sociale cohesie door preventieve maatregelen, programma's die samenwerking stimuleren en minder onderwijss segregatie hebben een sterk positief effect.
Erfgoed	Positief	84	Gebiedsgerichte oplossingen gebaseerd op lokaal erfgoed versterken gemeenschapsgevoel en identiteit, wat sociale cohesie bevordert.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Positief	110	Proactief parkeerbeleid en meer ruimte voor leefbaarheid in wijken en binnenstad bevorderen sociale cohesie door een prettige en toegankelijke leefomgeving.
Cultuur	Positief	117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125	Investeren in culturele voorzieningen, maatschappelijke bibliotheek, en verbindende evenementen vergroten sociale cohesie door gemeenschappelijke activiteiten en ontmoetingsplekken.

Conclusie

De meeste beleidsthema's en maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een positief effect op de sociale cohesie. Vooral de thema's woningbouw, wonen met/zonder zorg, sociaal domein en cultuur hebben een zeer positief effect door het stimuleren van diversiteit, ontmoeting en intergenerationele interactie. Energie en voorzieningen hebben positieve effecten, maar bevatten ook maatregelen die minder direct bijdragen aan sociale cohesie. Als geheel wordt het aspect sociale cohesie positief beoordeeld.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich op het versterken van de sociale samenhang binnen de gemeente Deventer door maatregelen te treffen op het gebied van woningbouw, wonen met zorg, voorzieningen en cultuur. Positieve effecten zijn merkbaar bij het bevorderen van betaalbare en diverse woningen, het behouden van sociale netwerken voor ouderen, en het aanbieden van ontmoetingsplekken en dagelijkse voorzieningen dichtbij huis. Binnen het sociaal domein ontbreekt echter een positieve invloed, door het gebrek aan ondersteuning voor initiatieven die sociale netwerken versterken en mogelijke toename van onderwijssegregatie. De overige beleidsthema's zoals energie, groen, openbare ruimte en klimaatadaptatie tonen geen significant direct effect op de sociale samenhang.

Alternatief 1B

Alternatief 1B richt zich op het bevorderen van sociale cohesie door middel van diverse maatregelen op het gebied van woningbouw, wonen met zorg, openbare ruimte en het sociaal domein. Positieve effecten zijn merkbaar bij het stimuleren van ontmoetingen, intergenerationeel wonen, en het creëren van hoogwaardige collectieve groene ruimtes. Maatregelen binnen het sociaal domein hebben een zeer positief effect, zoals programma's waarbij mensen elkaar helpen en vermindering van onderwijssegregatie. Culturele evenementen en verenigingen dragen bij aan sociale cohesie, maar kunnen in bepaalde gebieden ook overlast veroorzaken, wat de cohesie daar negatief kan beïnvloeden. De overige beleidsthema's tonen geen significant direct effect.

Alternatief 2A

In alternatief 2A worden maatregelen getroffen die zeer positief uitpakken voor de sociale samenhang, met nadruk op woningbouw en wonen met zorg. Doorstroming van ouderen binnen hun eigen wijk, zelfvoorzienende wijken en klimaatadaptief bouwen creëren een duurzame en sociale leefomgeving. Hoewel geconcentreerde voorzieningen in het centrum het gevoel van gemeenschap in de wijken kunnen verminderen, blijft het behoud van ontmoetingsplekken cruciaal. Negatieve effecten binnen het sociaal domein wijzen op een zwak sociaal netwerk en toegenomen segregatie. Culturele maatregelen bevorderen sociale cohesie, maar het gebrek aan extra investeringen kan het effect beperken. De overige thema's tonen geen significant direct effect.

Alternatief 2B

Alternatief 2B biedt een zeer positief vooruitzicht voor de sociale samenhang door het toevoegen van diverse woonvormen, klimaatadaptief bouwen, en sterke focus op sociale voorzieningen en ontmoetingsplekken. Versterking van groen en investeringen in kwalitatieve openbare ruimte bevorderen een gezonde en sociale leefomgeving. Preventieve maatregelen en minder onderwijssegregatie binnen het sociaal domein hebben een sterk positief effect. Culturele investeringen en verbindende evenementen vergroten sociale cohesie door gemeenschappelijke activiteiten. Hoewel sommige voorzieningen minder direct effect hebben, blijft het behoud van ontmoetingsplekken essentieel.

II.29 Inclusiviteit

Indicatoren;

-Sociaaleconomische Status (SES)

Alternatief 1A

Tabel 8.45 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Inclusiviteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	4, 7, 8, 10	Maatregel 4 zorgt voor voldoende, betaalbare en diverse woningen wat inclusiviteit bevordert; Maatregel 7 richt zich op behoud

			van jongeren en versterking van de arbeidsmarkt; Maatregel 8 faciliteert ouderen in hun eigen wijk; Maatregel 10 stimuleert nieuwe woonvormen die sociale interactie bevorderen. Dit heeft een sterk onderbouwd positief effect op inclusiviteit.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief*	28, 30, 31	Maatregel 28 draagt bij aan de kwaliteit van langer zelfstandig thuis wonen, wat sociale inclusiviteit kan bevorderen. Voor sommige mensen kan dit echter ook averechts werken, als zij geen sociaal netwerk hebben en juist baat zouden hebben bij een collectieve woonvorm. Maatregel 30 van beschermd wonen naar beschermd thuis ondersteunt dit verder; Maatregel 31 behoudt ontmoetingsplekken en verenigingen wat inclusiviteit versterkt. Hoewel deze maatregelen positief zijn, hebben ze niet op alle geografische plekken een effect.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 63, 64, 69	Maatregel 59 zorgt ervoor dat het voorzieningenniveau meegroeit; Maatregel 63 behoudt fijnmazige detailhandelstructuur; Maatregel 64 behoudt pantoffelafstand en beschermt functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra; Maatregel 69 zorgt voor dagelijkse voorzieningen op pantoffelafstand, wat inclusiviteit bevordert. Deze maatregelen hebben een merkbaar positief effect.
Sociaal domein	Negatief	74, 75, 77	Maatregel 74 zet niet in op initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie; Maatregel 75 wijst op de noodzaak van meer personeel in de zorg door gebrek aan sociale netwerken; Maatregel 77 verhoogt het risico op (onderwijs)segregatie. Deze maatregelen hebben een merkbaar negatief effect op inclusiviteit.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Zeer positief	117, 120	Maatregel 117 maakt van de maatschappelijke bibliotheek een centrale en verbindende huiskamer van de stad; Maatregel 120 behoudt culturele verbindingsfuncties en verenigingen. Deze maatregelen hebben een sterk onderbouwd positief effect op inclusiviteit.

Conclusie

Op het aspect inclusiviteit hebben verschillende beleidsthema's zowel positieve als negatieve effecten. Woningbouw en Cultuur dragen zeer positief bij aan inclusiviteit door het bevorderen van diverse woonvormen en het behoud van verbindende functies. Wonen met/zorg en Voorzieningen hebben een merkbaar positief effect door het ondersteunen van zelfstandigheid en het behoud van sociale interactie. Het Sociaal domein heeft een merkbaar negatief effect door onvoldoende inzet op sociale cohesie en verhoogd risico op segregatie. Over het algemeen zijn de maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 positief voor inclusiviteit, met enkele negatieve aspecten die aandacht behoeven.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Inclusiviteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	4, 7, 10, 13	Maatregel 4 zorgt voor voldoende betaalbare woningen, wat een positief effect heeft op inclusiviteit door het toegankelijk maken van woningen voor mensen met lagere SES. Maatregel 7 richt zich op diverse doelgroepen, waaronder ouderen en jongeren, wat bijdraagt aan inclusiviteit. Maatregel 10 stimuleert ontmoetingen en sociale cohesie, wat positief is voor inclusiviteit. Maatregel 13 zorgt voor betaalbare en duurzame woningen, wat een positief effect heeft op inclusiviteit. Er kunnen echter negatieve

Energie	Positief	24	effecten optreden in gebieden waar de beschikbare woningen niet aansluiten op de behoeften van specifieke doelgroepen. Maatregel 24 zorgt voor collectieve warmteoplossingen, wat de toegankelijkheid en betaalbaarheid van energie voor mensen met lagere SES verbetert.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29, 31, 33	Maatregel 28 en 29 vergroten het potentieel voor mantelzorg en sociale voorzieningen, wat de inclusiviteit bevordert. Maatregel 31 zorgt voor meer ontmoetingsplekken, wat de sociale cohesie en inclusiviteit bevordert. Maatregel 33 integreert kunst en cultuur binnen het sociaal domein, wat inclusiviteit stimuleert. Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 zorgt voor geclusterde en collectieve bouw, wat meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte biedt, en daarmee inclusiviteit bevordert.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Positief	59, 61, 62, 63, 64, 69	Maatregelen 59, 61, 62, en 69 zorgen voor behoud en groei van maatschappelijke voorzieningen, wat de inclusiviteit bevordert door toegankelijkheid en beschikbaarheid van voorzieningen te garanderen. Maatregel 63 en 64 zorgen voor een fijnmazige detailhandelstructuur en pantoffelafstand, wat de inclusiviteit bevordert door de toegankelijkheid van dagelijkse voorzieningen te waarborgen.
Sociaal domein	Zeer positief	73, 74, 76, 77	Maatregel 73 stimuleert gezonde keuzes en maatregel 74 versterkt sociale cohesie, wat een zeer positief effect heeft op inclusiviteit. Maatregel 76 clustert voorzieningen in schoolgebouwen, wat inclusiviteit bevordert door toegankelijkheid te verbeteren. Maatregel 77 richt zich op minder (onderwijs)segregatie, wat een zeer positief effect heeft op inclusiviteit.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Positief	117, 119, 120, 121, 124	Maatregel 117 en 121 stimuleren cultuur als verbinder tussen generaties en sociale groepen, wat een positief effect heeft op inclusiviteit. Maatregel 119 zorgt voor culturele voorzieningen tegen maatschappelijke tarieven, wat inclusiviteit bevordert. Maatregel 120 versterkt culturele bindingsfuncties en verenigingen, wat de inclusiviteit bevordert. Maatregel 124 zorgt voor ruimte voor jongerenactiviteiten, wat een positief effect heeft op inclusiviteit.

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een positief effect op inclusiviteit, met speciale nadruk op het verbeteren van de Sociaaleconomische Status (SES) door betaalbare woningen, collectieve energieoplossingen, sociale voorzieningen en het stimuleren van sociale cohesie. De combinatie van deze maatregelen zorgt ervoor dat er een merkbaar positieve invloed is op inclusiviteit, hoewel er enkele negatieve effecten kunnen optreden in specifieke gebieden of voor bepaalde doelgroepen. Algeheel, het aspect inclusiviteit wordt positief beoordeeld.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Inclusiviteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer positief	3, 4, 7, 8, 10	3: Toevoegen van woningen versterkt de arbeidsmarkt en voorzieningen, wat inclusiviteit bevordert. 4: Betaalbare en diverse woningen zorgen voor inclusieve woonmogelijkheden. 7: Aantrekken van diverse doelgroepen versterkt inclusiviteit. 8: Ouderengeschikte woningen behouden netwerken. 10: Gevarieerd woningaanbod ondersteunt inclusiviteit op wijk- en dorpsniveau.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29, 30, 31	28: Langer zelfstandig wonen bevordert inclusiviteit door mensen in hun eigen omgeving te houden. 29: Meer zorgvoorzieningen

			door spreiding van woningbouw versterkt inclusiviteit. 30: Beschermde thuis wonen draagt bij aan inclusiviteit. 31: Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden bevordert sociale cohesie.
Groen / natuur / landgoed	Negatief	37	37: Afname van onbebouwd areaal en groen in het buitengebied vermindert inclusiviteit, vooral voor bewoners die afhankelijk zijn van deze gebieden voor recreatie en sociale interactie.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 64, 65, 69	59: Behoud en versterking van voorzieningen bevordert inclusiviteit. 64: Behouden van pantoffelafstand en minimaal functieniveau beschermt inclusiviteit. 65: Kernwinkel en horecagebied behouden versterkt inclusiviteit. 69: Concentratie van collectieve maatschappelijke voorzieningen in het centrum bevordert inclusiviteit. Echter, 61: Geen actieve sturing op meegroeien maatschappelijke voorzieningen kan inclusiviteit beperken.
Sociaal domein	Negatief*	73, 74, 75, 77	73: Gezonde keuzes stimuleren zonder verdere ondersteuning kan inclusiviteit beperken. 74: Geen inzet op initiatieven voor sociale cohesie vermindert inclusiviteit. 75: Meer zorgpersoneel nodig door weinig ontwikkeld sociaal netwerk kan inclusiviteit beperken. 77: Risico op meer (onderwijs)segregatie vermindert inclusiviteit. Echter, 76: Clusteren van onderwijsvoorzieningen kan inclusiviteit bevorderen.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Negatief*	117, 118	117: Maatschappelijke bibliotheek als centrale huiskamer bevordert inclusiviteit. 118: Percentageregeling kunst in openbare ruimte kan inclusiviteit bevorderen. Echter, 120: Geen extra investeringen in cultureel aanbod kan inclusiviteit beperken. 122: Minder ruimte voor Deventer als creatieve makersstad en geen extra investeringen in evenementen kunnen inclusiviteit beperken.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op inclusiviteit. Positieve effecten zijn merkbaar in de woningbouw door diverse, betaalbare en ouderengeschikte woningen, en in het sociaal domein door clustering van onderwijsvoorzieningen. Negatieve effecten zijn zichtbaar in het groen/natuur/landgoed door afname van groen en in het sociaal domein door risico op meer segregatie en het gebrek aan initiatieven voor sociale cohesie. Algeheel heeft het beleid een neutraal effect op de sociaaleconomische status (SES) door het bevorderen van diverse en betaalbare woonmogelijkheden, maar gebrek aan sturen op inclusieve maatschappelijke voorzieningen.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Inclusiviteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7, 10, 13	3: Schaa sprong kan leiden tot meer diversiteit in bewoners en grotere inclusiviteit. 4: Betaalbare woningen bevorderen inclusiviteit door toegankelijkheid voor verschillende SES. 7: Aantrekken diverse doelgroepen kan inclusiviteit versterken. 10: Nieuwe woonvormen bevorderen sociale interactie en inclusiviteit. 13: Klimaatadaptieve en betaalbare woningen kunnen brede toegankelijkheid verbeteren.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29, 31, 33	28: Collectieve sociale voorzieningen verbeteren toegankelijkheid van zorg voor diverse SES. 29: Mantelzorgpotentieel vergroten door verbinding van generaties draagt bij aan inclusiviteit. 31: Ontmoetingsplekken voor jong en oud bevorderen sociale cohesie en inclusiviteit. 33: Kunst en cultuur binnen sociaal domein verbindt verschillende groepen.

Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Positief*	39	39: Investerings in openbare ruimte verbeteren de leefomgeving en toegankelijkheid voor alle bewoners, wat inclusiviteit bevordert. Echter, de mate van verbetering kan variëren per gebied.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 60, 61, 62, 63, 64	59: Behoud en versterking van voorzieningen op stedelijk niveau en in dorpen bevordert inclusiviteit door toegankelijkheid. 60: Groei regiofunctie kan inclusiviteit stimuleren door bredere toegankelijkheid. 61: Toevoegen van maatschappelijke voorzieningen bevordert inclusiviteit. 62: Behoud collectieve voorzieningen draagt bij aan inclusiviteit. 63: Versterken van wijk- en buurtcentra bevordert sociale cohesie en inclusiviteit. 64: Behoud pantoffelafstand en bescherm functieniveau in centra verbetert toegankelijkheid.
Sociaal domein	Positief	73, 74, 76, 77	73: Preventief sturen op gezonde keuzes verbetert de leefomgeving voor diverse SES. 74: Versterken van sociale cohesie bevordert inclusiviteit. 76: Clusteren van voorzieningen in schoolgebouwen bevordert inclusiviteit. 77: Minder (onderwijs)segregatie verbetert inclusiviteit.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief*	117, 118, 119, 120, 121	117: Maatschappelijke Bibliotheek bevordert inclusiviteit door toegankelijke initiatieven. 118: Kunst in openbare ruimte verbindt verschillende sociale groepen. 119: Meer culturele voorzieningen bevorderen inclusiviteit. 120: Versterken van culturele verbindingsfuncties verbetert sociale cohesie. 121: Cultuur als verbindende tussen generaties en sociale groepen bevordert inclusiviteit.

Conclusie

De maatregelen die zijn genomen binnen de beleidsthema's woningbouw, wonen met/zonder zorg, openbare ruimte, voorzieningen, sociaal domein en cultuur hebben positieve effecten op inclusiviteit. Deze maatregelen dragen bij aan een betere toegankelijkheid van woningen, zorg, sociale voorzieningen en culturele initiatieven voor diverse sociaaleconomische groepen (SES).

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich sterk op woningbouw en cultuur om inclusiviteit te bevorderen. Met maatregelen zoals betaalbare en diverse woningen en het behoud van culturele verbindingfuncties, wordt een sterk onderbouwd positief effect op inclusiviteit verwacht. Echter, er zijn ook negatieve effecten binnen het sociaal domein, zoals de noodzaak voor meer zorgpersoneel en een verhoogd risico op onderwijssegregatie. Ondanks deze negatieve punten, zorgt de focus op woningbouw en cultuur voor een breed positief effect op inclusiviteit.

Alternatief 1B

Alternatief 1B biedt een sterke focus op sociale cohesie en maatschappelijke voorzieningen, wat een zeer positief effect heeft op inclusiviteit. Maatregelen zoals het stimuleren van gezonde keuzes en minder onderwijssegregatie versterken dit effect. Hoewel er negatieve effecten kunnen optreden waar woningbouw niet aansluit op de behoeften van specifieke doelgroepen, zorgen de collectieve warmteoplossingen en geclusterde bouw voor een breed positief effect. Het sociaal domein en culturele maatregelen dragen sterk bij aan het bevorderen van inclusiviteit.

Alternatief 2A

In alternatief 2A wordt inclusiviteit versterkt door uitbreiding van woningen en zorgvoorzieningen, en het behouden van voorzieningen op pantoffelafstand. Terwijl de afname van groen in het buitengebied een negatief effect heeft, dragen de maatregelen voor woningbouw en sociale cohesie bij aan een merkbaar positief effect op inclusiviteit. Echter, gebrek aan investeringen in cultureel aanbod en evenementen kan

inclusiviteit beperken. Het sociaal domein toont ook diverse negatieve effecten, zoals beperkte ondersteuning voor sociale cohesie en risico op segregatie, wat de algemene impact enigszins neutraliseert.

Alternatief 2B

In alternatief 2B worden klimaatadaptieve en betaalbare woningen gecombineerd met een sterke focus op sociale cohesie en cultuur. Maatregelen zoals het vergroten van mantelzorgpotentieel en het behoud van collectieve voorzieningen bevorderen inclusiviteit. Hoewel investeringen in openbare ruimte variëren per gebied, biedt dit scenario een merkbaar positief effect op inclusiviteit. Het sociaal domein en culturele initiatieven versterken de toegankelijkheid en verbinden verschillende sociale groepen, wat een zeer positief effect op inclusiviteit creëert.

Elk scenario biedt een unieke benadering met zowel positieve als negatieve effecten op inclusiviteit. De nadruk op woningbouw, zorgvoorzieningen, sociale cohesie en cultuur is cruciaal, waarbij de combinatie van maatregelen een breed positief effect op inclusiviteit binnen de gemeente Deventer bevordert.

II.30 Perceptie van levenskwaliteit

Indicatoren:

- mate van tevredenheid leven
- regie over eigen leven

Alternatief 1A

Tabel 8.46 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Perceptie van levenskwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer positief	4, 8, 10	4: Voldoende, betaalbare en diverse woningen volgens 30-40-30 waarvan 30 % ouderengeschikt verhoogt de tevredenheid over het leven. 8: Ouderen kunnen in hun eigen wijk blijven wonen, wat de regie over eigen leven versterkt. 10: Nieuwe woonvormen stimuleren sociale interactie, wat positief bijdraagt aan de levenskwaliteit.
Energie	Positief	23	23: Individuele energieoplossingen zoals thuisbatterijen en zonnepanelen verhogen de regie over eigen leven.
Wonen met / zonder zorg	Positief*	28, 30, 31	28: Langer zelfstandig thuis wonen verhoogt de regie over het eigen leven. 30: Van beschermd wonen naar beschermd thuis biedt meer vrijheid en controle, wat positief is voor de levenskwaliteit. 31: Ontmoetingsplekken en verenigingen bevorderen sociale cohesie, wat de tevredenheid over het leven verhoogt.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36	34: Stedelijk groen in dienst van de mens verhoogt de tevredenheid over het leven. 35: Behoud van stedelijk groen draagt bij aan een prettige leefomgeving. 36: Nieuwe groenstructuren bij woongebieden bevorderen de biodiversiteit en het welzijn.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	64, 69	64: Behoud van voorzieningen op pantoffelafstand verhoogt de regie over eigen leven. 69: Dagelijkse voorzieningen dichtbij verbeteren het gemak en de tevredenheid over het leven.
Sociaal domein	Negatief	74, 75, 77	74: Weinig inzet op initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie vermindert de tevredenheid over het leven. 75: Toenemende zorgbehoefte door een zwak sociaal netwerk vermindert de regie over het eigen leven. 77: Risico op meer (onderwijs)segregatie kan het gevoel van regie over eigen leven en sociale cohesie verminderen.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief	117, 120, 124	117: Een maatschappelijke bibliotheek als centrale huiskamer versterkt sociale cohesie en verhoogt de tevredenheid over het

leven. 120: Culturele verbindingfuncties en verenigingen bevorderen sociale interactie, wat positief bijdraagt aan de levenskwaliteit. 124: Gezichtsbepalende evenementen versterken de sociale cohesie en het gemeenschapsgevoel, wat de tevredenheid over het leven verhoogt.

Conclusie

Op de indicator mate van tevredenheid leven hebben de maatregelen over het algemeen een positief effect, met name door een gevarieerd woningaanbod, behoud en toevoeging van stedelijk groen, dagelijkse voorzieningen op pantoffelafstand en versterking van culturele en verbindingfuncties. De indicator regie over eigen leven wordt vooral positief beïnvloed door maatregelen die langer zelfstandig thuis wonen bevorderen en ouderengeschikte woningen faciliteren. Echter, sommige maatregelen in het sociaal domein hebben een negatief effect op de sociale cohesie en zorgbehoefte, wat de regie over eigen leven vermindert. Algeheel wordt het aspect perceptie van levenskwaliteit beoordeeld als Positief, met enkele negatieve invloeden binnen specifieke thema's.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Perceptie van levenskwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	4, 7, 10, 13	4. Betaalbare en diverse woningen verhogen de tevredenheid over het leven. 7. Doorstroming van ouderen en behoud/aantrekken jongeren versterken de arbeidsmarkt en levenskwaliteit. 10. Nieuwe woonvormen stimuleren sociale interactie. 13. Natuurinclusief bouwen verhoogt tevredenheid over leefomgeving.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29, 31, 33	28. Collectieve sociale voorzieningen verhogen tevredenheid en gevoel van regie. 29. Versterken mantelzorgpotentieel en intergenerationele verbinding verbeteren levenskwaliteit. 31. Meer ontmoetingsplekken bevorderen sociale cohesie. 33. Kunst en cultuur binnen sociaal domein dragen bij aan welzijn.
Groen / natuur / landgoed	Positief	35, 36, 37	35. Meer groen in de stad verhoogt tevredenheid over leefomgeving. 36. Groenblauwe functies en biodiversiteit in gebouwen en omgeving dragen bij aan levenskwaliteit. 37. Behoud groene buffers tussen dorpen en stad verhoogt levenskwaliteit door behoud van natuurlijke omgeving.
Openbare ruimte	Positief	39	39. Ontwikkeling van kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte verhoogt tevredenheid en sociale interactie.
Klimaatadaptatie	Positief	45, 46	45. Groene openbare ruimten verhogen tevredenheid over leefomgeving. 46. Gezonde leefomgeving draagt bij aan welzijn en regie over eigen leven.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	62, 64	62. Behoud collectieve voorzieningen in wijken en kernen verhoogt levenskwaliteit. 64. Beschermen functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra verhoogt tevredenheid.
Sociaal domein	Positief	73, 74	73. Gezonde keuzes stimuleren verhoogt tevredenheid en regie. 74. Versterken sociale cohesie draagt bij aan levenskwaliteit.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief	117, 119, 120, 121	117. Maatschappelijke bibliotheek bevordert sociale interactie. 119. Culturele voorzieningen verhogen levenskwaliteit. 120. Versterken culturele verbindingfuncties draagt bij aan cohesie. < 121. Cultuur als verbinder verhoogt tevredenheid en sociale cohesie.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een overwegend positieve invloed op de perceptie van levenskwaliteit. De mate van tevredenheid over het leven wordt verhoogd door verbeteringen in woningbouw, zorg, groenvoorzieningen, openbare ruimte, klimaatadaptatie, voorzieningen, sociaal domein en cultuur. De regie over eigen leven wordt versterkt door meer ontmoetingsplekken, verbeterde zorgtoegankelijkheid en sociale cohesie. Echter, enkele maatregelen in de woningbouw kunnen op sommige

plekken leiden tot drukte en verminderde regie over eigen leven. Over het algemeen wordt het aspect als positief beoordeeld.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Perceptie van levenskwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7, 8, 10, 13	Maatregel 3 (toevoegen woningen) en maatregel 7 (behoud en aantrekken jongeren) verbeteren de tevredenheid met het leven door betere woonmogelijkheden en een diverse bevolkingssamenstelling. Maatregel 4 (betaalbare en diverse woningen) en maatregel 8 (ouderengeschikte woningen) geven mensen meer regie over hun eigen leven. Maatregel 10 (gevarieerd woningaanbod) draagt bij aan sociale cohesie en netwerkbehoud. Echter, maatregel 13 (klimaatadaptief, energiebewust en circulair bouwen) kan mogelijk hogere kosten met zich meebrengen, wat voor sommigen een negatieve impact kan hebben.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29, 30, 31	Maatregelen 28, 29, 30 en 31 bevorderen langer zelfstandig wonen en sociale interactie, wat de tevredenheid met het leven sterk verhoogt. Door zorgvoorzieningen dicht bij woningen te plaatsen, hebben mensen meer regie over hun eigen leven.
Groen / natuur / landgoed	Negatief	34, 35, 36, 37	Maatregelen 34, 35 en 36 (stedelijk groen en biodiversiteit) hebben een beperkte positieve invloed op het levenskwaliteit door de aanwezigheid van groen. Maatregel 37 (afname groen in buitengebied) heeft echter een negatieve impact, waardoor het algemene effect negatief is.
Openbare ruimte	Positief*	39	Maatregel 39 (openbare ruimte ontwikkelen met woningbouw) draagt bij aan een betere leefomgeving en verhoogt tevredenheid. Echter, de grote opgave door inwonersgroei kan zorgen voor druk op bestaande voorzieningen en openbare ruimte, wat voor sommige mensen negatieve impact kan hebben.
Klimaatadaptatie	Positief	46	Maatregel 46 (klimaatadaptief bouwen) zorgt voor een veilige en duurzame leefomgeving, wat de tevredenheid met het leven verhoogt.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal*	59, 61, 62, 63, 64, 65, 69, 71	Maatregelen 59, 62, 63, 64 en 65 bevorderen het behoud en de versterking van voorzieningen, wat bijdraagt aan tevredenheid met het leven en regie over eigen leven. Maatregel 71 (focus wonen op verdieping binnenstad) kan echter zorgen voor drukte en minder ruimte voor toeristen, wat voor sommigen een negatieve impact kan hebben. Maatregel 61 (niet actief sturen op meegroeien maatschappelijke voorzieningen) kan zorgen voor een tekort aan voorzieningen, wat ook een negatieve impact kan hebben.
Sociaal domein	Negatief	73, 74, 75, 76, 77	Maatregelen 74 (geen inzet op sociale cohesie) en 75 (meer zorgpersoneel nodig) hebben een negatieve impact op sociale netwerken en tevredenheid met het leven. Maatregel 77 (risico op meer segregatie) kan de regie over het eigen leven verminderen.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Negatief	117, 118, 120, 122, 124	Maatregelen 117 (maatschappelijke bibliotheek) en 118 (percentageregeling kunst) hebben een beperkte positieve impact op sociale interactie en tevredenheid. Maatregelen 120 (geen extra investeringen in cultureel aanbod) en 122 (minder ruimte voor Deventer als creatieve makersstad) hebben een negatieve impact op culturele participatie en tevredenheid met het leven. Maatregel 124 (niet extra investeren in evenementen) vermindert de regie over het eigen leven door minder mogelijkheden voor sociale en culturele activiteiten.

Conclusie

De perceptie van levenskwaliteit wordt over het algemeen positief beïnvloed door maatregelen in de beleidsthema's Woningbouw, Wonen met/zonder zorg, Klimaatadaptatie en Voorzieningen, vanwege verbeterde woonmogelijkheden, sociale cohesie, duurzame leefomgeving en betere voorzieningen. Echter, beleidsthema's zoals Groen/natuur/landgoed, Sociaal domein en Cultuur hebben negatieve effecten door afname van groen, beperkte sociale cohesie en minder culturele participatie. Voor de indicatoren 'mate van tevredenheid leven' en 'regie over eigen leven' is de algehele beoordeling van het aspect positief, ondanks enkele negatieve invloeden.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Perceptie van levenskwaliteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7, 10, 13	3. Schaalsprong faciliteren met toevoegen woningen en voorzieningen kan bijdragen aan een hogere tevredenheid over het leven door betere woonomstandigheden. 4. Voldoende, betaalbare en diverse woningen kunnen de regie over eigen leven verbeteren. 7. Behoud en aantrekken van doelgroepen versterken de arbeidsmarkt en voorzieningsniveau, wat positief kan zijn voor de levenskwaliteit. 10. Nieuwe woonvormen en stimulatie van sociale interactie kunnen de tevredenheid over het leven verhogen. 13. Klimaatadaptatie, energiebewuste, circulaire en natuurinclusieve woningbouw draagt bij aan een gezondere leefomgeving en verhoogt de tevredenheid. Echter, de verandering kan ook tijdelijke ongemakken veroorzaken zoals bouwactiviteiten, wat een negatief effect kan hebben.
Energie	Positief*	14, 15, 17, 22, 23, 24, 25, 27	14. Lokale energieproductie kan de tevredenheid over het leven verhogen door lagere energiekosten en milieubewustzijn. 15. Energieproductie door boeren kan leiden tot een verhoogde regie over eigen leven door meer lokale autonomie en duurzaamheid. 17. Collectieve energieopslagsystemen verhogen de regie over eigen leven door gemeenschapszin en samenwerking. 22, 23. Wijk-energie-systeem en energiegemeenschappen versterken de sociale cohesie en tevredenheid. 24. Hoge woningdichtheid en warmtenet kunnen zorgen voor efficiënt energiegebruik, maar kunnen ook leiden tot minder persoonlijke ruimte. 25. Gebiedsgerichte netbewuste nieuwbouw bevordert duurzaamheid en levenskwaliteit. 27. Slimme laadpleinen verhogen de regie over eigen leven door praktische en duurzame mobiliteit. De transitie kan echter ook tijdelijke ongemakken veroorzaken zoals bouwactiviteiten.
Wonen met / zonder zorg	Zeer positief	28, 29, 31, 33	28. Collectieve sociale voorzieningen verbeteren de toegankelijkheid van zorg en verhogen de tevredenheid over het leven. 29. Woonzorgvoorzieningen en mantelzorgpotentieel vergroten door verbinding van jong en oud kunnen de regie over eigen leven en sociale cohesie versterken. 31. Meer ontmoetingsplekken voor jong en oud bevorderen sociale interactie en verhogen de levenskwaliteit. 33. Integrale aanpak met inzet van kunst en cultuur binnen het sociaal domein draagt bij aan een gevoel van welzijn en tevredenheid over het leven.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 35, 36, 37	34. Natuur als intrinsieke waarde kan bijdragen aan een verhoogde tevredenheid door een gezonde leefomgeving. 35. Versterking van groen in de stad verhoogt de levenskwaliteit en tevredenheid. 36. Toevoegen van groenblauwe functies en biodiversiteit draagt bij aan een gezonde leefomgeving en verhoogt de tevredenheid over het leven. 37. Behoud van groene buffers tussen dorpen en stad draagt bij aan een gevoel van ruimte en welzijn.
Openbare ruimte	Positief	39	39. Grote investeringen in de kwaliteit en kwantiteit van (groene) openbare ruimte per inwoner kunnen bijdragen aan een verhoogde tevredenheid over het leven door meer recreatie- en ontmoetingsmogelijkheden. Toevoegen van nieuwe groengebieden in het stedelijk gebied en landschapspark rond de stad bevorderen een gezonde leefomgeving en verhogen de tevredenheid.

Klimaatadaptatie	Positief	45, 46	45. Voldoende groen in openbare ruimte in combinatie met groene daken en gevels draagt bij aan een gezonde leefomgeving en verhoogt de tevredenheid. 46. Verhoging van biodiversiteit en een gezonde leefomgeving bij inrichting van leefomgeving draagt bij aan een gevoel van welzijn en tevredenheid over het leven.
Circulariteit	Positief	53	53. Circulair handelen bevorderen met hubs dichtbij in wijken en wooncomplexen draagt bij aan een gevoel van gemeenschapszin en duurzaamheid, wat de tevredenheid over het leven verhoogt. De substantiële opbrengst die terugvloeit naar de wijk kan de regie over eigen leven versterken.
Voorzieningen	Positief	59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 71, 72	59. Schaalsprong ten behoeve van behoud en versterking van voorzieningen kan de tevredenheid verhogen door betere toegankelijkheid. 60. Deventer als huiskamer voor grotere regio bevordert sociale cohesie en tevredenheid. 61. Toevoegen van primaire maatschappelijke voorzieningen en horeca/detailhandel verhoogt de regie over eigen leven en tevredenheid. 62. Behoud van collectieve voorzieningen in wijken en kernen draagt bij aan leefbaarheid en tevredenheid. 63. Versterking van binnenstad, wijk-, buurt- en dorpscentra verhoogt de levenskwaliteit door meer voorzieningen en sociale interactie. 64. Behoud van pantoffelafstand en minimaal functieniveau in wijk-, buurt- en dorpscentra draagt bij aan tevredenheid en regie over eigen leven. 65. Vasthouden aan kernwinkel en horecagebied binnenstad verhoogt de levenskwaliteit door meer voorzieningen en sociale interactie. 71. Veel ruimte voor hotelappartementen in binnenstad bevordert toerisme en sociale interactie. 72. Circulariteits hubs in iedere wijk verhogen de duurzaamheid en tevredenheid over het leven.
Sociaal domein	Positief	73, 74, 76, 77	73. Preventief sturen op gezonde keuzes bij ontwikkelingen verhoogt de tevredenheid over het leven door een gezondere leefomgeving. 74. Versterking van sociale cohesie waarin mensen elkaar helpen bevordert een gevoel van welzijn en tevredenheid. 76. Clusteren van voorzieningen in hetzelfde schoolgebouw verhoogt de toegankelijkheid en tevredenheid. 77. Minder (onderwijs)segregatie bevordert sociale cohesie en tevredenheid.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Positief	104, 105	104. Sterkere verbinding stad-platteland verhoogt de sociale cohesie en tevredenheid over het leven door meer interactie en samenwerking. 105. Multifunctionele landbouw in relatie tot omgevingsdoelen bevordert duurzaamheid en welzijn, wat de tevredenheid verhoogt.
Mobiliteit	Positief	110	110. Pro-actief sturend parkeerbeleid vanuit maatschappelijk belang verhoogt de leefbaarheid en tevredenheid over het leven door minder verkeersdruk en meer ruimte voor inwoners.
Cultuur	Positief	117, 118, 119, 120, 121, 122, 124, 125	117. Maatschappelijke Bibliotheek als centrale huiskamer bevordert sociale cohesie en tevredenheid. 118. Gezichtsbepalende kunst en vormgeving in openbare ruimte draagt bij aan een gevoel van welzijn en tevredenheid. 119. Meer culturele voorzieningen verhogen de levenskwaliteit door meer sociale interactie en mogelijkheden. 120. Versterken van culturele verbindingsfuncties en verenigingen draagt bij aan sociale cohesie en tevredenheid. 121. Inzetten op cultuur als prikkelende verbinder tussen generaties en sociale groepen verhoogt de tevredenheid en regie over eigen leven. 122. Meer ruimte voor makers en ambacht bevordert sociale interactie en tevredenheid. 124. Ruimte voor meer experimentele- en jongerenevenementen verhoogt de levendigheid en tevredenheid. 125. Realisatie van een museum met (inter)nationale uitstraling verhoogt de culturele waarde en tevredenheid.

Conclusie

De beoordeling van het aspect 'perceptie van levenskwaliteit' is overwegend positief. De meeste beleidsthema's bevatten maatregelen die bijdragen aan een verhoogde tevredenheid over het leven en regie over eigen leven. Woningbouw en energie hebben gemengde effecten door zowel positieve als negatieve aspecten, terwijl wonen met zorg en cultuur sterk positieve effecten hebben. De algehele conclusie is dat de

plannen van de gemeente Deventer tot 2040 een merkbaar positief effect hebben op de perceptie van levenskwaliteit, met verbeteringen in sociale cohesie, toegankelijkheid van voorzieningen, en duurzaamheid

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich op het verbeteren van de perceptie van levenskwaliteit door middel van diverse maatregelen in woningbouw, energie, zorg, groen en cultuur. Het voorziet in voldoende betaalbare en diverse woningen, wat de tevredenheid verhoogt, evenals het stimuleren van sociale interactie en behoud van stedelijk groen. Ondanks positieve effecten in verschillende domeinen, zijn er negatieve punten, zoals een zwak sociaal netwerk en risico op segregatie in het sociaal domein, die de algehele levenskwaliteit kunnen verminderen.

Alternatief 1B

Alternatief 1B legt de nadruk op betaalbare en diverse woningbouw, het versterken van sociale cohesie en het behoud van groen en natuurlijke omgeving. Dit scenario bevordert de perceptie van levenskwaliteit door maatregelen in woningbouw, zorg en cultuur, die sociale interactie en een gezonde leefomgeving stimuleren. Het behoud van groen en ontwikkeling van openbare ruimten draagt bij aan het welzijn, terwijl sociale cohesie en culturele verbindingfuncties de tevredenheid verhogen.

Alternatief 2A

Alternatief 2A biedt een breed scala aan maatregelen die de perceptie van levenskwaliteit positief beïnvloeden, zoals het verbeteren van woonmogelijkheden en het bevorderen van sociale interactie door zorgvoorzieningen en woonvormen. Hoewel er voornamelijk positieve effecten zijn in woningbouw, zorg en voorzieningen, zijn er ook negatieve effecten, zoals druk op bestaande voorzieningen en sociale netwerken, en gebrek aan investeringen in culturele activiteiten, die de algehele levenskwaliteit kunnen beperken.

Alternatief 2B

Alternatief 2B biedt een breed scala aan maatregelen die de perceptie van levenskwaliteit positief beïnvloeden door investeringen in woningbouw, energie, zorg, groen en cultuur. Dit scenario bevordert sociale interactie, duurzaamheid en een gezonde leefomgeving, met sterke nadruk op behoud en versterking van voorzieningen. Ondanks tijdelijke ongemakken door bouwactiviteiten en transitie, draagt de combinatie van maatregelen bij aan een hogere tevredenheid en welzijn door gemeenschapszin en verbeterde leefomstandigheden.

Op basis van de gegeven tabellen en de effecten van de verschillende maatregelen op de perceptie van levenskwaliteit binnen de gemeente Deventer, lijkt alternatief 2B het meest positieve en uitgebreide scenario. Dit alternatief biedt een breed scala aan maatregelen die zowel op korte als lange termijn bijdragen aan een hogere levenskwaliteit.

II.31 Sociale veiligheid

Indicatoren:

- # geregistreerde misdrijven/jaar
- onveiligheidsgevoelens in de buurt

Alternatief 1A

Tabel 8.47 Beoordelingen op thema Ervaren gezondheid

Beleidsthema	Beoordeling	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
	Sociale veiligheid		
Woningbouw	Positief	3, 4, 7, 8, 10	Maatregel 3 voorkomt overbevolking en mogelijke sociale spanningen. Maatregel 4 en 8 zorgen voor een diverse en betaalbare woningmarkt, wat sociale cohesie bevordert. Maatregel 7 richt zich op behoud van jongeren en versterking van de

			arbeidsmarkt. Maatregel 10 bevordert ontmoeten en omzien naar elkaar, wat de sociale cohesie versterkt. Dit alles leidt tot een daling van onveiligheidsgevoelens in de buurt en mogelijk minder geregistreeerde misdrijven per jaar.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 30, 31	Maatregel 28 en 30 bevorderen langer zelfstandig wonen en beschermd thuis, wat de sociale cohesie en netwerk versterkt. Maatregel 31 zorgt voor ontmoetingsplekken, wat bijdraagt aan verminderde onveiligheidsgevoelens in de buurt.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 36	Maatregel 34 en 36 zorgen voor meer stedelijk groen en nieuwe groenstructuren, wat de leefbaarheid en sociale cohesie in de wijken kan verbeteren en daarmee de onveiligheidsgevoelens vermindert.
Openbare ruimte	Positief*	39	Maatregel 39 beperkt druk op openbare ruimte door veel private tuinen, wat sociale cohesie bevordert. Echter, het kan ook leiden tot segregatie en minder sociale interactie, wat negatieve gevoelens kan versterken.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 63, 64, 65, 69	Maatregel 59 en 63 zorgen voor voldoende voorzieningen op pantoffelafstand, wat de sociale cohesie en veiligheid in de buurt versterkt. Maatregel 64 en 69 houden detailhandel en dagelijkse voorzieningen dichtbij, wat bijdraagt aan een gevoel van veiligheid. Maatregel 65 ondersteunt kernwinkel en horecagebied, wat de sociale cohesie en veiligheid in de binnenstad kan bevorderen.
Sociaal domein	Negatief	74, 75, 77	Maatregel 74 en 75 verminderen sociale cohesie en netwerk, wat kan leiden tot meer onveiligheidsgevoelens en mogelijke toename van geregistreeerde misdrijven. Maatregel 77 vergroot segregatie, wat ook een negatief effect op veiligheid kan hebben.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief	117, 120, 122, 124	Maatregel 117 en 120 zorgen voor centrale en verbindende plekken, wat sociale cohesie en veiligheid bevordert. Maatregel 122 en 124 ondersteunen culturele activiteiten en evenementen, wat de sociale cohesie en daarmee de onveiligheidsgevoelens vermindert.

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's woningbouw, wonen met/zonder zorg, groen/natuur/landgoed, voorzieningen en cultuur hebben over het algemeen een positief effect op sociale veiligheid, door het bevorderen van sociale cohesie, ontmoetingsplekken en toegankelijkheid van voorzieningen. Dit leidt tot verminderde onveiligheidsgevoelens in de buurt en mogelijk minder geregistreeerde misdrijven per jaar. Echter, de maatregelen binnen het sociaal domein hebben een negatief effect door vermindering van sociale cohesie en netwerk, wat juist meer onveiligheidsgevoelens en misdrijven kan veroorzaken. Overall is het effect op sociale veiligheid neutraal.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Sociale veiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7, 10	Maatregel 3 beperkt bevolkingsgroei, wat een neutraal effect heeft. Maatregel 4 zorgt voor betaalbare woningen, wat positieve invloed heeft op onveiligheidsgevoelens. Maatregel 7 richt zich op specifieke doelgroepen, wat kan bijdragen aan een betere sociale cohesie. Maatregel 10 stimuleert ontmoetingen, wat de sociale veiligheid positief beïnvloedt.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29, 31, 33	Maatregel 28 en 29 stimuleren sociale cohesie en informele zorg, wat de onveiligheidsgevoelens vermindert. Maatregel 31 creëert meer ontmoetingsplekken, wat positieve invloed heeft op sociale veiligheid. Maatregel 33 integreert kunst en cultuur, wat de sociale cohesie en daarmee de veiligheid versterkt.

Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 zorgt voor kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, wat bijdraagt aan een gevoel van veiligheid.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 61, 62, 63, 64, 69, 71, 72	Maatregelen 59, 61, 62 en 63 zorgen voor behoud en groei van voorzieningen, wat positief bijdraagt aan de sociale veiligheid. Maatregel 64 en 69 beschermen voorzieningen in kleine centra, wat een positief effect heeft op sociale cohesie en daarmee op veiligheid. Maatregel 71 beperkt hotelappartementen en maatregel 72 stelt circulariteitshubs in iedere wijk, beide dragen bij aan een sociaal veilige omgeving.
Sociaal domein	Zeer positief	74, 76, 77	Maatregel 74 versterkt sociale cohesie, wat de veiligheid positief beïnvloedt. Maatregel 76 en 77 zorgen voor clustering van voorzieningen en minder segregatie, wat de sociale veiligheid sterk verbetert.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief	117, 118, 119, 120, 121, 124	Maatregel 117 en 118 zorgen voor meer sociale interactie via culturele voorzieningen, wat positief bijdraagt aan sociale veiligheid. Maatregel 119 en 120 versterken culturele functies en verenigingen, wat de sociale cohesie verbetert. Maatregel 121 verbindt generaties en sociale groepen, wat positieve invloed heeft op sociale veiligheid. Maatregel 124 creëren ruimte voor jongeren-evenementen, wat positieve invloed heeft op sociale cohesie en daarmee veiligheid.

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's hebben over het algemeen een positieve invloed op het aspect sociale veiligheid. Het aantal geregistreerde misdrijven per jaar zal naar verwachting niet significant veranderen door de meeste maatregelen, maar de onveiligheidsgevoelens in de buurt zullen afnemen door verhoogde sociale cohesie en ontmoetingsmogelijkheden. Thema's zoals Wonen met / zonder zorg en Sociaal domein hebben een zeer positieve invloed, terwijl andere thema's zoals Woningbouw en Voorzieningen gemengde maar overwegend positieve effecten hebben. Als geheel wordt het aspect sociale veiligheid daarom beoordeeld als zeer positief.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Sociale veiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	4, 7, 10	4: Voldoende betaalbare woningen kan sociale spanningen verminderen en de veiligheid vergroten. 7: Aantrekken van jongeren en doelgroepen kan de sociale dynamiek versterken en onveiligheidsgevoelens verminderen. 10: Gevarieerd woningaanbod kan gemengde bevolkingssamenstelling en sociale cohesie verbeteren, waardoor onveiligheidsgevoelens verminderen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief*	28, 29, 30, 31	28: Langer zelfstandig thuis wonen kan onveiligheidsgevoelens verminderen door bekende omgeving. 29: Spreiding van zorgvoorzieningen kan veiligheid verbeteren. 30: Beschermd thuis wonen vermindert geregistreerde misdrijven door toezicht. 31: Ontmoetingsplekken en verenigingen versterken sociale cohesie en verminderen onveiligheidsgevoelens.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Positief	39	39: Ontwikkeling van openbare ruimte in samenhang met woningbouw kan leiden tot beter toezicht en verminderde onveiligheidsgevoelens.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 64	59: Behoud en versterking van voorzieningen kan leiden tot minder onveiligheidsgevoelens door verhoogde sociale cohesie. 64: Behoud pantoffelafstand en minimaal functieniveau kan sociale cohesie versterken en onveiligheidsgevoelens verminderen.
Sociaal domein	Negatief*	74, 75, 77	74: Geen inzet op initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie kan onveiligheidsgevoelens vergroten. 75: Meer zorgpersoneel nodig door weinig ontwikkeld sociaal netwerk kan geregistreerde misdrijven verhogen. 77: Risico op meer (onderwijs)segregatie kan sociale spanningen en onveiligheidsgevoelens vergroten.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

Het beleid van de gemeente Deventer tot 2040 heeft verschillende effecten op sociale veiligheid. Maatregelen gericht op woningbouw en wonen met of zonder zorg hebben een positief effect door het verbeteren van sociale cohesie en toezicht, wat kan leiden tot minder onveiligheidsgevoelens en geregistreerde misdrijven. Voorzieningen hebben een gemengd positief effect door behoud en versterking van sociale cohesie. Het sociaal domein heeft een overwegend negatief effect door het niet stimuleren van sociale cohesie en risico op segregatie, wat kan leiden tot verhoogde onveiligheidsgevoelens en geregistreerde misdrijven. Als geheel wordt het aspect sociale veiligheid daarom als negatief beoordeeld, door enkele impactvolle negatieve invloeden.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Sociale veiligheid	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 10, 7	Maatregel 3 kan leiden tot hogere bevolkingsdichtheid, wat mogelijk een positief effect heeft op sociale controle en daarmee op het aantal geregistreerde misdrijven per jaar. Maatregel 10 bevordert onderlinge ontmoetingen en sociale cohesie, wat de onveiligheidsgevoelens in de buurt kan verminderen. Maatregel 7 richt zich op het behoud en aantrekken van jongeren en doelgroepen die bijdragen aan de arbeidsmarkt, wat kan bijdragen aan een dynamische en sociale omgeving, positief voor sociale veiligheid.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect Maatregelen 28, 29 en 31 bevorderen sociale cohesie en onderlinge steun, wat een sterk positief effect kan hebben op zowel het aantal geregistreerde misdrijven per jaar als de onveiligheidsgevoelens in de buurt. Maatregel 33 integreert kunst en cultuur binnen het sociaal domein, wat sociale verbindingen en cohesie verder versterkt, positief voor sociale veiligheid.
Wonen met / zonder zorg	Zeer positief	28, 29, 31, 33	
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Zeer positief	39	Investeren in groene openbare ruimte en landschapsparken creëren veilige en uitnodigende plekken, wat sterk bijdraagt aan het verminderen van onveiligheidsgevoelens in de buurt.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Positief	59, 62, 61, 63	Maatregelen 59, 62 en 63 versterken lokale voorzieningen en ontmoetingsplekken, wat de sociale cohesie verhoogt en kan bijdragen aan een vermindering van onveiligheidsgevoelens in de buurt. Maatregel 61 voegt primaire maatschappelijke voorzieningen toe, wat de sociale cohesie en veiligheid in buurten kan verbeteren.
Sociaal domein	Positief	73, 74	Maatregel 73 stimuleert gezonde keuzes en bewegen, wat kan leiden tot een meer betrokken gemeenschap en daarmee een veiligere leefomgeving. Maatregel 74 versterkt sociale cohesie en onderlinge hulp, wat een positief effect kan hebben op het

			aantal geregistreerde misdrijven per jaar en de onveiligheidsgevoelens in de buurt.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Mobiliteit	Positief	110	Pro-actief parkeerbeleid kan leiden tot een betere leefbaarheid en veiligheid in wijken en binnenstad, wat de onveiligheidsgevoelens in de buurt kan verminderen.
Cultuur	Positief	117, 120, 121, 124	Maatregelen 117, 120, 121 en 124 versterken sociale netwerken en creëren veilige en gezonde leefomgevingen, wat positief bijdraagt aan zowel het aantal geregistreerde misdrijven per jaar als de onveiligheidsgevoelens in de buurt.

Conclusie

De maatregelen voor het aspect sociale veiligheid hebben overwegend positieve effecten. Met name de indicator onveiligheidsgevoelens in de buurt wordt positief beïnvloed door maatregelen die sociale cohesie en ontmoetingsplekken bevorderen. Het aantal geregistreerde misdrijven per jaar kan ook dalen door toegenomen sociale controle en cohesie. De beoordeling van het aspect sociale veiligheid als geheel is positief.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit alternatief richt zich op het verbeteren van de sociale cohesie en veiligheid door diverse en betaalbare woningbouw, het creëren van ontmoetingsplekken en het bevorderen van zelfstandigheid en beschermd wonen. Positieve effecten worden verwacht in de sociale veiligheid door maatregelen die de leefbaarheid, sociale interactie en netwerk versterken, vooral in de woningbouw, groenvoorziening, openbare ruimte en voorzieningen. Echter, sommige maatregelen binnen het sociaal domein kunnen een negatief effect hebben, wat kan leiden tot meer onveiligheidsgevoelens en mogelijke toename van geregistreerde misdrijven.

Alternatief 1B

Dit alternatief kent een sterke focus op het bevorderen van sociale cohesie en veiligheid door betaalbare woningbouw, hoogwaardige openbare ruimte en uitgebreid sociaal domein. Maatregelen zoals het stimuleren van informele zorg, creëren van ontmoetingsplekken, clustering van voorzieningen en het verminderen van segregatie hebben een zeer positief effect op de sociale veiligheid. De integratie van kunst en cultuur binnen het sociaal domein draagt verder bij aan een betere sociale cohesie en veiligheid. Dit scenario scoort het beste op het versterken van sociale netwerken en verminderen van onveiligheidsgevoelens.

Alternatief 2A

Alternatief 2A biedt een gevarieerde aanpak met positieve effecten op sociale cohesie en veiligheid door betaalbare woningbouw, ontmoetingsplekken en spreiding van zorgvoorzieningen. Het behoud en versterking van lokale voorzieningen en de ontwikkeling van openbare ruimte in samenhang met woningbouw dragen bij aan een gevoel van veiligheid. Echter, maatregelen in het sociaal domein, zoals onvoldoende inzet op initiatieven die sociale cohesie bevorderen, kunnen leiden tot meer onveiligheidsgevoelens en segregatie, wat de veiligheid negatief kan beïnvloeden.

Alternatief 2B

In alternatief 2B ligt de nadruk op een dynamische en sociale omgeving door hogere bevolkingsdichtheid, ontmoetingen en behoud van jongeren, wat positieve effecten heeft op sociale controle en veiligheid. Investerings in groene openbare ruimte, landschapsparken en versterking van lokale voorzieningen creëren veilige en uitnodigende plekken, wat sterk bijdraagt aan het verminderen van onveiligheidsgevoelens. Maatregelen binnen het sociaal domein, zoals het stimuleren van gezonde keuzes en versterken van sociale cohesie, hebben een positief effect op de veiligheid en verminderen geregistreerde misdrijven. Het pro-actieve parkeerbeleid draagt ook bij aan een betere leefbaarheid en veiligheid in wijken en binnenstad.

II.32 Fijn wonen

II.33 Passend woningaanbod

Indicatoren:

- omvang woningvoorraad (naar prijssegment en woningtype)
- woondruk-index

Alternatief 1A

Tabel 8.48 Beoordelingen op het aspect **passend woningaanbod** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Passend woningaanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	4, 5, 6, 7, 8, 10, 13	Maatregelen 4, 5, 6, 7, 8, 10 en 13 zorgen voor een significant en sterk onderbouwd positief effect op het passend woningaanbod. Dit komt door de inzet op voldoende betaalbare en diverse woningen, buitenstedelijk en binnenstedelijk bouwen, aandacht voor doelgroepen zoals jongeren en ouderen, nieuwe woonvormen en klimaatadaptief bouwen. Deze maatregelen vergroten de omvang woningvoorraad en verbeteren de woondruk-index. Ondanks dat zal de voorraad niet genoeg groeien om het woningtekort tegen te gaan.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregelen 28 en 31 dragen bij aan langer zelfstandig wonen en het in stand houden van ontmoetingsplekken en verenigingen. Dit zorgt voor een positief effect op het passend woningaanbod door het vergroten van de mogelijkheden voor ouderen en het behouden van sociale structuren. Dit heeft een positief effect op de woondruk-index.
Wonen met zorg	Positief	28, 31	Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregelen met significant direct effect. Maatregelen met significant direct effect. Maatregelen met significant direct effect. Maatregelen met significant direct effect. Maatregelen met significant direct effect. Maatregelen 59, 64 en 69 zorgen voor een positief effect door het voorzieningenniveau mee te laten groeien en het behoud van voorzieningen op pantoffelafstand. Dit draagt bij aan het passend woningaanbod door het verbeteren van de leefbaarheid en woondruk-index. Echter, er is beperkte actieve sturing op maatschappelijke voorzieningen, wat enigszins het positieve effect kan beperken.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Maatregelen 74 en 76 hebben een negatief effect doordat er weinig inzet is op initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie en minder gebouwen voor onderwijshuisvesting. Dit kan de kwaliteit van het wonen verminderen en de woondruk-index negatief beïnvloeden. Echter, gezonde keuzes stimuleren (maatregel 73) kan een positief effect hebben, waardoor het totale effect als negatief* wordt beoordeeld.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 64, 69	Maatregelen 74 en 76 hebben een negatief effect doordat er weinig inzet is op initiatieven die bijdragen aan sociale cohesie en minder gebouwen voor onderwijshuisvesting. Dit kan de kwaliteit van het wonen verminderen en de woondruk-index negatief beïnvloeden. Echter, gezonde keuzes stimuleren (maatregel 73) kan een positief effect hebben, waardoor het totale effect als negatief* wordt beoordeeld.
Sociaal domein	Negatief*	74, 76	Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregelen 88, 90 en 91 zorgen voor een positief effect door woningen toe te voegen voor behoud en aantrek van verschillende doelgroepen en het laten meegroeien van ruimte voor werken met woningbouw. Dit zorgt voor een passend woningaanbod en een positieve invloed op zowel de omvang woningvoorraad als de woondruk-index.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	88, 90, 91	Geen maatregelen met significant direct effect.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Mobiliteit	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen het beleidsthema Woningbouw hebben een zeer positief effect op zowel de omvang van de woningvoorraad als de woondruk-index. Dit zorgt voor een significant en sterk onderbouwd positief effect op het passend woningaanbod. Andere beleidsthema's zoals Wonen met / zonder zorg en Economie hebben een positief effect, waarbij de maatregelen bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en het woningaanbod. Thema's zoals Voorzieningen en Sociaal domein hebben gemengde effecten. Voorzieningen hebben een positief effect door het behoud en de groei van voorzieningen, hoewel de beperkte sturing op maatschappelijke voorzieningen dit enigszins kan beperken. Sociaal domein heeft een negatief effect door weinig inzet op sociale cohesie en verminderde onderwijshuisvesting, hoewel het stimuleren van gezonde keuzes dit enigszins kan compenseren. Als geheel wordt het aspect 'Passend woningaanbod' beoordeeld als negatief.

Alternatief 1B

Tabel 8.49 Beoordelingen op het aspect **passend woningaanbod** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Passend woningaanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 4, 5, 6, 7, 10, 13	Maatregel 3 zorgt voor voldoende woningaanbod door niet verder te groeien dan de geplande groei, wat positief is voor de omvang woningvoorraad. Maatregel 4 draagt bij aan een diverse woningvoorraad door betaalbare woningen te realiseren, wat positief is voor de omvang woningvoorraad naar prijssegment en woningtype. Maatregelen 5, 6, en 7 zorgen voor meer geschikte woningen voor specifieke doelgroepen, wat positief is voor de woondruk-index door doorstroming te bevorderen. Maatregel 10 bevordert nieuwe woonvormen die de sociale cohesie stimuleren. Maatregel 13 zorgt voor betaalbare, klimaatadaptieve, energiebewuste woningen. Echter, maatregel 3 kan ook negatieve effecten hebben door de beperking van de woningvoorraad groei. Ondanks dat zal de voorraad niet genoeg groeien om het woningtekort tegen te gaan.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregelen 28 en 29 bevorderen geclusterd en intergenerationeel wonen, wat positief bijdraagt aan een passend woningaanbod door de woondruk-index te verlagen. Maatregel 31 zorgt voor ontmoetingsplekken die sociale cohesie stimuleren.
Wonen met zorg	Positief	28, 29, 31, 33	Maatregel 33 integreert kunst en cultuur binnen het sociaal domein, wat indirect bijdraagt aan een aantrekkelijke woonomgeving.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72	Maatregelen 59, 61, 62, 64, en 69 zorgen voor behoud en groei van voorzieningen, wat positief is voor een passend woningaanbod door de woondruk-index te verlagen en de leefbaarheid te verbeteren. Maatregel

Sociaal domein	Positief	73, 74, 76	66 en 67 zorgen voor flexibiliteit in beleid, wat indirect positief is voor de woningmarkt door een aantrekkelijkere woonomgeving. Maatregel 72 introduceert circulariteitshubs, wat bijdraagt aan een duurzaam woonaanbod. Maatregel 73 stimuleert gezonde keuzes, wat positief bijdraagt aan een fijn woonklimaat. Maatregel 74 versterkt sociale cohesie, wat indirect positief is voor een passend woningaanbod door de woondruk-index te verlagen. Maatregel 76 zorgt voor clustering van voorzieningen in scholen, wat indirect bijdraagt aan een passende woonomgeving.
Erfgoed	Negatief*	78. 80. 81	78. Bij locatiekeuzes is uitgangspunt behoud en ontwikkeling van de cultuurhistorisch waardevolle elementen en structuren (archeologie, gebouwde monumenten, stads- en dorpsgezichten, landgoederen/cultuurlandschappen) als drager van het DNA van Deventer, 80. Toename verstedelijking gaat ten koste van (wettelijk onbeschermd maar identiteitsbepalend) (groen) erfgoed (in centrumschil, industrieel erfgoed en naoorlogs erfgoed, woonwijken en randen van landgoederen), 81. De omgeving van een monument krijgt minder ruimte (hoger bouwen naast monumenten/beschermd stadsgezicht) Maatregelen 88 en 90 zorgen voor woningbouw voor behoud en aantrek van specifieke doelgroepen, wat positief is voor een passend woningaanbod.
Economie	Positief	88, 90, 91, 98, 99	Maatregel 91 en 98 zorgen voor ruimte voor werken en wonen, wat bijdraagt aan een diverse woningvoorraad en lagere woondruk-index. Maatregel 99 bevordert duurzame groei van toerisme en recreatie, wat indirect bijdraagt aan een aantrekkelijke woonomgeving.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de beleidsthema's woningbouw, wonen met zorg, voorzieningen, sociaal domein en economie hebben een overwegend positieve invloed op het aspect 'Passend woningaanbod'. De omvang woningvoorraad wordt vergroot door diverse maatregelen gericht op betaalbare en diverse woningen, terwijl de woondruk-index wordt verlaagd door doorstroming en sociale cohesie te bevorderen. Echter, de beperking van de woningvoorraad groei in maatregel 3 kan ook negatieve effecten hebben. Als geheel wordt het aspect 'Passend woningaanbod' beoordeeld als negatief.

Alternatief 2A

Tabel 8.50 Beoordelingen op het aspect **passend woningaanbod** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Passend woningaanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	zeer positief	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	Maatregel 3 voegt 20.000 woningen toe, wat significant bijdraagt aan een passend woningaanbod en vermindert de woondruk. Maatregel 4 zorgt voor diverse en betaalbare woningen, wat de omvang van de woningvoorraad positief beïnvloedt. Maatregel 5 faciliteert buitenstedelijk bouwen, wat bijdraagt aan een gevarieerd woningaanbod. Maatregel 6 richt zich op binnenstedelijke inbreiding, wat de

			woningvoorraad uitbreidt en de woondruk vermindert. Maatregel 7 richt zich op diverse doelgroepen, wat de diversiteit van het woningaanbod vergroot. Maatregel 8 zorgt voor ouderengeschikte woningen, wat doorstroming bevordert. Maatregel 9 geeft ruimte aan marktpartijen en corporaties, wat de woningbouw stimuleert. Maatregel 10 bevordert een gemengde bevolkingssamenstelling, wat bijdraagt aan een passend woningaanbod.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Positief	28, 29	Maatregel 28 draagt bij aan langer zelfstandig thuis wonen, wat de behoefte aan specifieke woningtypes vermindert en de woondruk verlaagt. Maatregel 29 vraagt om meer zorgvoorzieningen bij spreiding van woningbouw, wat indirect bijdraagt aan een passend woningaanbod.
Groen/natuur/landgoed	Negatief	36, 37	Maatregel 36 beperkt het toevoegen van groen bij woningbouw, wat de aantrekkelijkheid van het woningaanbod vermindert. Maatregel 37 vermindert het onbebouwde areaal en groen, wat de woonomgeving minder aantrekkelijk maakt en indirect de woondruk kan verhogen.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 64, 65	Maatregel 59 versterkt voorzieningen, wat de woonomgeving aantrekkelijker maakt en de woondruk verlaagt. Maatregel 64 behoudt pantoffelafstand en beschermt functieniveau, wat bijdraagt aan een passend woningaanbod. Maatregel 65 houdt vast aan kernwinkel en horecagebied binnenstad, wat de woonomgeving aantrekkelijker maakt.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Negatief*	80, 81	Maatregel 80 gaat ten koste van groen erfgoed, wat de woonomgeving minder aantrekkelijk maakt. Maatregel 81 geeft minder ruimte aan omgeving van monumenten. Echter, beide maatregelen hebben geen significant effect op de totale woningvoorraad of woondruk.
Economie	Positief*	88, 90, 91	Maatregel 88 versterkt de arbeidsmarkt, wat de woon-werkbalans verbetert en indirect bijdraagt aan een passend woningaanbod. Maatregel 90 zorgt voor woningbouw passend bij behoefte werknemers, wat een positief effect heeft. Maatregel 91 zorgt voor groei van ruimte voor werken, wat indirect de woningvoorraad positief beïnvloedt, maar aandacht voor huisvesting arbeidsmigranten kan ook de woondruk verhogen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen het thema Woningbouw hebben een zeer positief effect op het passend woningaanbod, zowel door de uitbreiding van de woningvoorraad naar prijssegment en woningtype als door de vermindering van de woondruk-index. Maatregelen binnen de thema's Wonen met / zonder zorg, Voorzieningen, en Economie hebben een positief effect door het verbeteren van de woonomgeving en het versterken van de arbeidsmarkt. Negatieve effecten komen voort uit de thema's Groen/natuur/landgoed, en

Erfgoed, die de aantrekkelijkheid van het woningaanbod en de woondruk negatief beïnvloeden. Overall is de beoordeling van het aspect 'Passend woningaanbod' positief als geheel.

Alternatief 2B

Tabel 8.51 Beoordelingen op het aspect **passend woningaanbod** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Passend woningaanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	zeer Positief*	3, 4, 5, 6, 7, 10, 13	Maatregel 3 en 4 zorgen voor een toename van het woningaanbod en een diversiteit aan woningen, wat de omvang van de woningvoorraad naar prijssegment en woningtype positief beïnvloedt. Maatregel 5 en 6 richten zich op binnenstedelijk en beperkt buitenstedelijk bouwen, wat de woonomgeving en voorzieningen verbetert, en daarmee de woondruk-index positief beïnvloedt. Maatregel 7 en 10 verhogen de aantrekkelijkheid voor verschillende doelgroepen en stimuleren collectieve woonvormen, wat bijdraagt aan een passend woningaanbod. Maatregel 13 zorgt voor duurzaamheid en betaalbaarheid.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregelen 28, 29 en 31 richten zich op intergenerationeel wonen en woonzorgvoorzieningen, wat de omvang van de woningvoorraad met zorgcomponenten vergroot. Maatregel 33 voegt meer sociale cohesie toe, wat de woonomgeving aantrekkelijker maakt en indirect de woondruk-index positief beïnvloedt.
Wonen met zorg	Positief	28, 29, 31, 33	
Groen/natuur/landgoed	Positief	35, 36, 37	35. Groen in de stad versterken (kwantitatief en kwalitatief), 36. Herstructurering/verdichting gaat samen met het toevoegen van groenblauwe functies waaronder biodiversiteit door maatregelen in de gebouwen en de omgeving, 37. Het buitengebied blijft groen en de groene buffers tussen de dorpen en de stad blijven behouden
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 61, 62, 64	Maatregelen 59, 61, 62 en 64 zorgen voor het behoud en versterking van maatschappelijke voorzieningen dicht bij huis, wat de leefbaarheid van woongebieden verhoogt en de woondruk-index positief beïnvloedt.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		
Economie	Positief*	88, 90, 91	Maatregel 88 en 90 zorgen voor een versterking van de arbeidsmarkt en behoud van de woon-werkbalans, wat indirect de vraag naar diverse woningtypen positief beïnvloedt. Maatregel 91 biedt ruimte voor woningbouw voor gewenste doelgroepen en grootschalige vestigingen, wat positief is voor de omvang van de woningvoorraad. Echter, de aandacht voor grootschalige logistiek en energie-infrastructuur kan negatieve effecten hebben op de woonomgeving en woondruk-index.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben een voornamelijk positief effect op het passend woningaanbod. De indicator 'omvang woningvoorraad (naar prijssegment en woningtype)' wordt positief beïnvloed door maatregelen die zorgen voor een toename en diversiteit van het woningaanbod. De 'woondruk-index' wordt ook positief beïnvloed door maatregelen die de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van woongebieden verbeteren. Echter, in sommige beleidsthema's kunnen zowel positieve als negatieve effecten optreden, zoals bij Economie, waar ruimte voor grootschalige logistiek en energie-infrastructuur de woonomgeving negatief kan beïnvloeden. Algeheel wordt het aspect passend woningaanbod als positief beoordeeld.

II.34 Voorzieningenaanbod

Indicatoren:

- omvang voorzieningenaanbod
- nabijheid voorzieningen
- tevredenheid met voorzieningen

Alternatief 1A

Tabel 8.52 Beoordelingen op het aspect **voorzieningenaanbod** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Voorzieningen- aanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	6, 10	Binnenstedelijk bouwen (6) kan de nabijheid van voorzieningen verbeteren. Nieuwe woonvormen (10) stimuleren ontmoetingen, wat de tevredenheid met voorzieningen kan verhogen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Positief	28, 31	Langer zelfstandig thuis wonen (28) verbetert de nabijheid van voorzieningen. Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden (31) verhoogt de tevredenheid met voorzieningen.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 63, 64, 69	Voorzieningenniveau laten meegroeien (59) vergroot de omvang van het voorzieningenaanbod. Fijnmazige detailhandelstructuur (63) en behoud pantoffelafstand (64) verbeteren de nabijheid van voorzieningen. Dagelijkse voorzieningen op pantoffelafstand (69) verhogen de tevredenheid met voorzieningen.
Sociaal domein	Negatief	76	Minder gebouwen en meer voorzieningen clusteren (76) kan de nabijheid van voorzieningen verminderen.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	88, 90	Woningbouw passend bij behoefte werknemers (90) en woningen voor behoud en aantrek young professionals (88) kunnen de nabijheid van voorzieningen verbeteren.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Positief	117	Maatschappelijke bibliotheek als centrale huiskamer (117) verhoogt de tevredenheid met voorzieningen.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De omvang van het voorzieningenaanbod zal merkbaar positief beïnvloed worden door de maatregelen die de voorzieningenniveau laten meegroeien. De nabijheid van voorzieningen verbetert door binnenstedelijk bouwen, langer zelfstandig thuis wonen, en woningbouw passend bij de behoefte van werknemers, met enkele negatieve effecten door clustering van voorzieningen in schoolgebouwen. De tevredenheid met voorzieningen zal positief beïnvloed worden door nieuwe woonvormen, ontmoetingsplekken, en de maatschappelijke bibliotheek. Het aspect voorzieningenaanbod als geheel wordt beoordeeld als positief.

Alternatief 1B

Tabel 8.53 Beoordelingen op het aspect **voorzieningenaanbod** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Voorzieningen- aanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	4, 6, 7, 10	Maatregelen 4, 6, 7 en 10 bevorderen de nabijheid van voorzieningen doordat er binnenstedelijk en op specifieke plekken gebouwd wordt, wat het gebruik en het bestaansrecht van bestaande voorzieningen vergroot. Echter, deze groei kan ook druk leggen op bestaande voorzieningen als zij de groei niet aankunnen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Positief	28, 29, 31	Maatregelen 28, 29 en 31 stimuleren de nabijheid en toegankelijkheid van zorg- en ontmoetingsvoorzieningen, wat de omvang van het voorzieningenaanbod vergroot en de tevredenheid ermee kan verhogen.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Zeer positief	59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71, 72	Diverse maatregelen zoals 59, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 71 en 72 zorgen voor uitbreiding en behoud van voorzieningen in de wijken en kernen, verbeteren de nabijheid en beschermen de bestaande hoofdstructuur, wat de tevredenheid met voorzieningen aanzienlijk verhoogt en de omvang van het aanbod vergroot.
Sociaal domein	Positief	74, 76	Maatregelen 74 en 76 versterken de sociale cohesie en clusteren van voorzieningen binnen schoolgebouwen, wat de nabijheid van en tevredenheid met voorzieningen kan verbeteren.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	88, 98, 99	Maatregelen 88, 98 en 99 bevorderen de nabijheid van werkgelegenheidsvoorzieningen en de ruimte voor recreatie en toerisme, wat de tevredenheid met voorzieningen kan verhogen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Positief	115, 116	Maatregelen 115 en 116 verbeteren de nabijheid en toegankelijkheid van recreatievoorzieningen, wat de tevredenheid met voorzieningen kan verhogen.
Cultuur	Positief	117, 119, 124, 125	Maatregelen 117, 119, 124 en 125 stimuleren de uitbreiding van culturele voorzieningen, wat de omvang en nabijheid van het aanbod vergroot en de tevredenheid ermee kan verbeteren.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend positieve effecten op het voorzieningenaanbod. De omvang van het voorzieningenaanbod wordt sterk vergroot door diverse maatregelen, vooral binnen het beleidsthema Voorzieningen. De nabijheid van voorzieningen verbetert merkbaar door maatregelen in de thema's Woningbouw, Wonen met zorg, Economie en Recreatie. De tevredenheid met voorzieningen neemt eveneens toe door verbeteringen in toegankelijkheid en diversiteit van het aanbod. Als geheel wordt het aspect voorzieningenaanbod beoordeeld als zeer positief.

Alternatief 2A

Tabel 8.54 Beoordelingen op het aspect **voorzieningenaanbod** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Voorzieningen- aanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal	5, 6	Maatregel 5 en 6 faciliteren woningbouw buiten en binnen de stad, wat de nabijheid van voorzieningen verbetert. Echter, de toegenomen drukte kan ook zorgen voor extra druk op bestaande voorzieningen. Veel zal afhangen van specifieke investeringen in voorzieningen in andere maatregelen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Positief	28, 29, 31	Maatregel 28 draagt bij aan het behoud van voorzieningen door langer zelfstandig wonen mogelijk te maken in de nabijheid van sociale voorzieningen. Maatregel 29 vraagt om meer zorgvoorzieningen door spreiding van woningbouw. Maatregel 31 behoudt ontmoetingsplekken, wat de tevredenheid met voorzieningen verhoogt.
Groen/natuur/landgoed	Negatief	36, 37	Maatregel 36 beperkt het toevoegen van groen bij woningbouw, wat de omvang deze voorziening per inwoner vermindert. Maatregel 37 leidt tot afname van groen in het buitengebied, wat de tevredenheid met groenvoorzieningen kan verslechteren.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal	59, 61 62, 63, 64, 65, 69, 70	In hoofdzaak stelt maatregel 61 dat er niet actief wordt gestuurd op meegroeien maatschappelijke voorzieningen, waarmee impliciet ervanuit wordt gegaan dat de markt dit zelf oplost binnen de bestaande beleidskaders.
Sociaal domein	Neutraal		Maatregel 59 is ook weinig concreet in hoe de 'schaalsprong' wordt gerealiseerd. Maatregel 62 en 63 laten aandacht zien voor zelfvoorzienende wijken en groei van detailhandelstructuur, maar zetten duidelijk niet in op een verbetering. Maatregel 64 behoudt pantoffelafstand en beschermt minimaal functieniveau, wat de tevredenheid met voorzieningen behoudt. Maatregel 65, 69 en 70 onderstrepen de conservatieve houding met een stadsontwikkeling die vanuit de markt gestuurd wordt.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal* (kansen én risico's)	91	Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregel 91 heeft focus op lokale en regionale bedrijvigheid, wat de nabijheid van voorzieningen kan verbeteren. De andere maatregelen zijn sterk georiënteerd op ontwikkeling van bedrijven en het centrum/ de centrumschil. Hiermee dreigen lokale voorzieningen in buitenwijken en kleine kernen onder te sneeuwen.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Binnen de thema's die worden aangesneden in maatregel 114 en 115 kán het voorzieningen aanbod wel verbeteren, maar hier gaat geen actieve sturing vanuit.
Recreatie	Neutraal	114, 115	
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een neutraal effect op het voorzieningenaanbod. De omvang van het voorzieningenaanbod wordt vooral verbeterd door woningbouw en economische groei. De nabijheid van voorzieningen wordt vergroot door zelfvoorzienende wijken en dorpen, en geconcentreerde voorzieningen in het centrum. De tevredenheid met voorzieningen wordt ondersteund door behoud en versterking van ontmoetingsplekken en recreatiegebieden. Echter, verstedelijking ten koste van groen en erfgoed heeft een negatief effect op de tevredenheid met voorzieningen. Algeheel wordt het aspect voorzieningenaanbod daarom beoordeeld als neutraal.

Alternatief 2B

Tabel 8.55 Beoordelingen op het aspect **voorzieningenaanbod** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Voorzieningen- aanbod	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 5, 6, 10	Maatregel 3 draagt bij aan een groter voorzieningenaanbod door de verwachte bevolkingsgroei. Maatregelen 4 en 6 zorgen voor een betere nabijheid van voorzieningen door binnenstedelijk bouwen en inbreiding. Maatregel 5 kan zowel positief als negatief zijn afhankelijk van de locatie en clustering. Maatregel 10 vergroot de tevredenheid door geclusterde woonvormen en ontmoetingsplekken.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregelen 28 en 29 versterken het voorzieningenaanbod door het combineren van sociale en zorgvoorzieningen. Maatregel 31 verbetert de nabijheid van voorzieningen door meer ontmoetingsplekken. Maatregel 33 draagt bij aan de tevredenheid door inzet van kunst en cultuur in het sociaal domein.
Wonen met zorg	Positief	28, 29, 31, 33	
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregel 39 verbetert de nabijheid en tevredenheid met voorzieningen door grote investeringen in groene openbare ruimte en nieuwe groengebieden.
Openbare ruimte	Positief	39	
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Zeer positief	59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71, 72	De diverse maatregelen onder dit thema zorgen voor een sterk onderbouwd positief effect op zowel de omvang als nabijheid van voorzieningen. Maatregelen zoals 59 en 60 behouden en versterken het voorzieningenaanbod door regionale groei. Maatregelen 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 70, 71 verbeteren de nabijheid en tevredenheid door het toevoegen van diverse primaire maatschappelijke voorzieningen, horeca en detailhandel. Maatregel 72 draagt bij aan de tevredenheid met voorzieningen door circulariteitshubs.
Sociaal domein	Positief	73, 74, 76	Maatregelen 73 en 74 verbeteren de nabijheid en tevredenheid met voorzieningen door het versterken

Erfgoed	Neutraal		van sociale cohesie en preventief sturen op gezonde keuzes. Maatregel 76 vergroot de tevredenheid door clustering van onderwijsvoorzieningen. Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	88, 90, 91, 99	Maatregelen 88 en 90 versterken het voorzieningenaanbod door schaa sprong en woningbouw. Maatregel 91 zorgt voor betere nabijheid door uitbreiding van werkgelegenheid. Maatregel 99 draagt bij aan de tevredenheid door duurzame groei van toerisme en recreatie.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Positief	114, 115, 116	Maatregelen 114, 115, 116 verbeteren de nabijheid en tevredenheid door het ontsluiten van meer recreatiegebieden en ontwikkeling van een groenblauw landschapspark.
Cultuur	Positief	117, 119, 124, 125	Maatregelen 117, 119, 124, 125 vergroten het voorzieningenaanbod en tevredenheid door meer culturele voorzieningen, evenementen en een museum met (inter)nationale uitstraling.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de thema's woningbouw, wonen met zorg, openbare ruimte, voorzieningen, sociaal domein, economie, recreatie en cultuur hebben positieve effecten op het voorzieningenaanbod in Deventer. De omvang van het voorzieningenaanbod wordt vergroot door diverse bouwprojecten en uitbreiding van sociale en culturele voorzieningen. De nabijheid van voorzieningen wordt verbeterd door binnenstedelijke bouw en clustering van voorzieningen. De tevredenheid met voorzieningen wordt verhoogd door investeringen in ontmoetingsplekken, groene openbare ruimtes en diverse maatschappelijke en culturele initiatieven. Als geheel wordt het aspect 'voorzieningenaanbod' beoordeeld als positief.

II.35 Recreatie

Indicatoren:

- recreatieve voorzieningen
- toerisme

Alternatief 1A

Tabel 8.56 Beoordelingen op het aspect **recreatie** voor alternatief 1A

Beleidsthema	Beoordeling Recreatie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	6, 12	6. Binnenstedelijk bouwen (inbreiding) faciliteren, mits omvang en programma bijdragen aan verbeteren/versterken woonomgeving (gericht op doorstroming). Vanwege de grote druk op de woningmarkt wordt er gekeken naar andersoortige woonoplossingen. We maken dan ook gebruik van het hele palet aan inbreidingsmogelijkheden: transformatie, sloop-nieuwbouw (middel-/hoogbouw), optoppen, woningsplitsing. Benutten van specifieke kwaliteiten ontwikkellocaties om meerwaarde te creëren op de ruimtelijke en sociale structuren van bestaande wijken en buurten. 12. Alle woningbouw is natuurinclusief volgens NIB. Binnenstedelijk bouwen kan leiden tot meer recreatieve voorzieningen binnen de stad. Natuurinclusief bouwen draagt bij aan de kwaliteit van recreatieve gebieden.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Wonen met zorg	Positief	31	31. Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden. Ontmoetingsplekken en verenigingen in stand houden bevorderen recreatieve voorzieningen en sociale cohesie.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 36	34. Stedelijk groen: natuur in dienst van de mens/inwoner. 36. Bij ontwikkeling van nieuwe woongebieden worden nieuwe groenstructuren toegevoegd voor diverse groene functies waaronder biodiversiteit. Stedelijk groen en nieuwe groenstructuren verbeteren recreatieve voorzieningen en biodiversiteit, wat een positief effect heeft op recreatie.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	65, 71	65. Vasthouden aan kernwinkel en horecagebied binnenstad. Ontwikkelingsruimte in dwaalmilieu met uitzondering van wonen. 71. Focus wonen op verdieping binnenstad, ook in gebieden met veel reuring (kernwinkel kernhorecagebied). Weinig ruimte voor vernieuwende, kleinschaligere hotelconcepten. Dit biedt weinig ruimte voor meerdaags bezoek toeristen. Behoud en ontwikkeling van voorzieningen binnen de stad kan positieve effecten hebben op recreatieve voorzieningen, hoewel beperkte ruimte voor vernieuwende hotelconcepten negatief kan uitpakken voor toerisme.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	99	99. Enige groei toerisme en recreatie buitengebied. Enige groei van toerisme en recreatie in het buitengebied draagt bij aan recreatieve voorzieningen en toerisme.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal	114, 115	Maatregelen 114 en 115 zijn te weinig concreet om na te gaan hoe dit het thema recreatie gaat sturen. 117. Maatschappelijke bibliotheek als centrale en verbindende huiskamer van de stad. 124.
Cultuur	Positief	117, 124	Gezichtsbepalende evenementen. Maatschappelijke bibliotheek als centrale huiskamer en gezichtsbepalende evenementen stimuleren recreatieve en toeristische activiteiten.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een positieve invloed op recreatieve voorzieningen en toerisme. De beleidsmaatregelen binnen de thema's Groen/natuur/landgoed en Recreatie zijn zeer positief voor recreatie, door het verbeteren van stedelijk groen en het functioneel inrichten van recreatiegebieden. Voorzieningen en Cultuur hebben een positieve* invloed, waarbij zowel positieve als negatieve effecten optreden. Andere thema's zoals Woningbouw, Wonen met zorg en Economie dragen ook positief bij, terwijl de resterende thema's geen significant direct effect hebben. Algeheel wordt het aspect recreatie positief beoordeeld.

Alternatief 1B

Tabel 8.57 Beoordelingen op het aspect **recreatie** voor alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Recreatie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw Energie	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Positief	31	Maatregel 31: Meer ontmoetingsplekken voor jong en oud kunnen leiden tot verbeterde recreatieve voorzieningen door het creëren van ruimten waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en sociale activiteiten kunnen ondernemen.
Groen/natuur/landgoed	Zeer positief	35, 36, 37	Maatregel 35: Groen in de stad versterken, maatregel 36: het toevoegen van groenblauwe functies, en maatregel 37: het behoud van groene buffers en biodiversiteit verbeteren recreatieve voorzieningen en bieden meer mogelijkheden voor toerisme.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39: Geclusterd en collectiever bouwen kan meer ruimte voor collectief groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte bieden, wat een positief effect heeft op recreatieve voorzieningen.
Landschap Klimaatadaptatie	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Positief*	49	Maatregel 49: De realisatie van de bypass in combinatie met groenblauwe functies kan zowel positieve als negatieve effecten hebben. Positief door meer recreatiemogelijkheden, negatief indien er beperkingen zijn door waterveiligheidsmaatregelen.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	66, 71	Maatregel 66: Flexibeler beleid voor horeca en maatregel 71: beperkt hotelappartementen kunnen recreatieve voorzieningen verbeteren en meerdaags toerisme stimuleren.
Sociaal domein	Positief	74	Maatregel 74: Het versterken van sociale cohesie en stimuleren van ontmoetingen kan recreatieve voorzieningen verbeteren door meer sociale activiteiten en gemeenschappelijke ruimtes.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief*	99	Maatregel 99: Kleinschalige groei van toerisme en recreatie in het buitengebied kan positieve effecten hebben door meer recreatiemogelijkheden, hoewel er ook negatieve effecten kunnen zijn als het druk op het buitengebied toeneemt.
Landbouw Mobiliteit	Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Zeer positief	114, 115, 116	Maatregel 114: Ruimte voor extensieve recreatie, maatregel 115: ontsluiten van meer gebieden, en maatregel 116: ontwikkeling van groenblauw landschapspark rond de stad verbeteren recreatieve voorzieningen en bieden uitgebreide mogelijkheden voor toerisme.
Cultuur	Positief	117, 124, 125	Maatregel 117: Maatschappelijke bibliotheek, maatregel 124: ruimte voor culturele voorzieningen en evenementen, en maatregel 125: realisatie van museum kunnen recreatieve voorzieningen verbeteren en meer toerisme aantrekken door het bieden van diverse culturele activiteiten en ruimtes.
Waterbeschikbaarheid Ondergrond Milieu	Neutraal Neutraal Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect. Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen de verschillende beleidsthema's hebben vrijwel alleen maar positieve effecten op het aspect recreatie. De indicator 'recreatieve voorzieningen' wordt sterk verbeterd door maatregelen zoals het versterken van groen in de stad, het toevoegen van groenblauwe functies, en het creëren van ontmoetingsplekken voor jong en oud. 'Toerisme' wordt gestimuleerd door flexibeler beleid voor horeca,

meerdaags verblijf, en culturele evenementen. Als geheel wordt het aspect recreatie beoordeeld als zeer positief, door specifieke maatregelen die groen en recreatieve gebieden ontwikkelen.

Alternatief 2A

Tabel 8.58 Beoordelingen op het aspect **recreatie** voor alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Recreatie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	5, 6, 12	Maatregel 5 en 6 leiden tot meer woningen die diverse bevolkingsgroepen aantrekken, wat kan zorgen voor een grotere vraag naar recreatieve voorzieningen. Maatregel 12 zorgt voor natuurinclusief bouwen, wat de kwaliteit van recreatieve voorzieningen verbetert.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect. Maatregel 28 en 31 zorgen voor langere zelfstandigheid en ontmoetingsplekken, wat recreatie in de buurt kan stimuleren. Maatregel 29 zorgt voor meer zorgvoorzieningen, wat indirect kan bijdragen aan recreatieve activiteiten.
Wonen met zorg	Positief	28, 29, 31	Maatregel 34 en 36 zorgen voor stedelijk groen en biodiversiteit, wat de recreatieve voorzieningen kan verbeteren.
Groen/natuur/landgoed	Positief	34, 36	Maatregel 39 zorgt voor een samenhangende ontwikkeling van openbare ruimte, wat de kwaliteit van recreatieve voorzieningen kan verbeteren.
Openbare ruimte	Positief	39	Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief*	59, 63, 65, 70	Maatregelen 59, 63, 65 en 70 zorgen voor behoud en versterking van voorzieningen, en meer ruimte voor binnenstadfuncties, wat recreatie kan stimuleren.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Negatief	80, 81	Maatregel 80 en 81 leiden tot minder ruimte voor erfgoed en hoger bouwen naast monumenten, wat de kwaliteit van recreatieve voorzieningen kan verminderen.
Economie	Positief	99	Maatregel 99 zorgt voor grootschaliger groei van toerisme en recreatie, wat positief is voor recreatieve voorzieningen.
Landbouw	Negatief	101	Maatregel 101 zorgt voor afname van agrarisch areaal, wat recreatieve mogelijkheden in het buitengebied kan verminderen.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een positief effect op recreatie binnen het thema fijn wonen. Vooral de beleidsmaatregelen gericht op woningbouw, groen/natuur, openbare ruimte, voorzieningen en recreatie dragen bij aan betere recreatieve voorzieningen en toerisme. Negatieve effecten zijn voornamelijk te vinden bij erfgoed en landbouw, waar ruimte voor recreatie kan afnemen. Als geheel beoordeeld, hebben de plannen een positieve invloed op recreatie.

Alternatief 2B

Tabel 8.59 Beoordelingen op het aspect **recreatie** voor alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Recreatie	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 6, 10	Maatregel 3 kan recreatieve voorzieningen versterken door de bevolkingsgroei te ondersteunen en daarmee de vraag naar recreatie. Maatregel 6 verbetert de woonomgeving nabij voorzieningen, wat recreatie kan ondersteunen. Maatregel 10 stimuleert ontmoetingen en collectieve woonvormen, wat indirect recreatieve activiteiten kan bevorderen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met zorg	Positief*	31, 33	Maatregel 31 zorgt voor meer ontmoetingsplekken, wat recreatie kan bevorderen. Maatregel 33 integreert kunst en cultuur binnen het sociaal domein, wat recreatieve activiteiten kan ondersteunen.
Groen/natuur/landgoed	Positief	35, 36, 37	Maatregel 35 en 36 versterken groen in de stad en voegen groenblauwe functies toe, wat recreatieve mogelijkheden vergroot. Maatregel 37 behoudt groene buffers, wat recreatie in het buitengebied ondersteunt.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 investeert sterk in groene openbare ruimte en transformeert ruimte voor de auto naar ruimte voor inwoners, wat recreatie sterk bevordert.
Landschap	Positief	42	Maatregel 42 transformeert het IJsselfront tot een groene boulevard, wat recreatieve mogelijkheden vergroot.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterveiligheid	Positief	49	Maatregel 49 creëert een groene rivier als uitloopgebied, wat recreatieve mogelijkheden vergroot.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Positief	59, 63, 66, 71	Maatregel 59 behoudt en versterkt voorzieningen, wat recreatieve activiteiten kan ondersteunen. Maatregel 63 biedt meer ruimte voor horeca, wat recreatie kan bevorderen. Maatregel 66 maakt flexibeler beleid mogelijk, wat recreatieve activiteiten kan ondersteunen. Maatregel 71 biedt ruimte voor hotelappartementen, wat toerisme en recreatie kan stimuleren.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Positief	78	Maatregel 78 behoudt cultuurhistorische elementen, wat recreatieve activiteiten zoals erfgoedtoerisme kan bevorderen.
Economie	Positief	99	Maatregel 99 stimuleert grootschalige en duurzame groei van toerisme en recreatie, wat een positieve impact op recreatie heeft.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Mobiliteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Zeer positief	114, 115, 116	Maatregelen 114, 115 en 116 creëren ruimte voor extensieve recreatie, ontsluiten meer gebieden en ontwikkelen een groenblauw landschapspark, wat recreatie sterk bevordert.
Cultuur	Positief*	117, 119, 124, 125	Maatregel 117 zorgt voor een centrale huiskamer, wat recreatieve activiteiten kan ondersteunen. Maatregel 119 realiseert meer culturele voorzieningen, wat recreatie bevordert. Maatregel 124 creëert ruimte voor evenementen, wat recreatie ondersteunt. Maatregel 125 realiseert een museum, wat toerisme en recreatie stimuleert.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Ondergrond	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een positieve invloed op recreatie. De maatregelen op het gebied van recreatieve voorzieningen en toerisme bevorderen de beschikbaarheid en kwaliteit van recreatieve mogelijkheden, zowel binnen de stad als in het buitengebied. De beoordeling van het aspect recreatie als geheel is positief, met enkele maatregelen die zeer positief bijdragen.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit alternatief bevordert de woningvoorraad en woondruk-index positief, maar de sociale cohesie en onderwijshuisvesting blijven achter, waardoor het passend woningaanbod negatief beoordeeld wordt. Het voorzieningenaanbod groeit door binnenstedelijk bouwen en biedt tevredenheid dankzij nieuwe woonvormen en ontmoetingsplekken. Recreatie profiteert van verbeterd stedelijk groen en functionele recreatiegebieden, wat een positief effect heeft.

Alternatief 1B

De woningvoorraad wordt vergroot en de woondruk-index verlaagd door maatregelen die betaalbare en diverse woningen stimuleren, hoewel sommige beperkingen negatief zijn. Het voorzieningenaanbod groeit sterk en verbetert de nabijheid en tevredenheid door toegankelijkheid en diversiteit. Recreatie krijgt een impuls door groenblauwe functies en ontmoetingsplekken, wat de algemene beoordeling zeer positief maakt.

Alternatief 2A

De uitbreiding van de woningvoorraad en vermindering van de woondruk-index zorgen voor een positief passend woningaanbod, ondanks negatieve invloeden van groen en erfgoed. Het voorzieningenaanbod is neutraal, met verbeteringen in nabijheid maar negatieve effecten door verstedelijking. Recreatie wordt positief beïnvloed door woningbouw en groen/natuur, met enkele negatieve erfgoed- en landbouwinvloeden.

Alternatief 2B

Het passend woningaanbod profiteert van een toename en diversiteit, hoewel logistiek en infrastructuur de woonomgeving nadelig beïnvloeden. Het voorzieningenaanbod krijgt een boost door bouwprojecten en sociale voorzieningen, met verbeterde nabijheid en tevredenheid door groene initiatieven. Recreatie wordt positief beoordeeld door bevordering van recreatieve mogelijkheden en toerisme.

Conclusie

Alternatief 1B en 2B zijn het meest positief door sterke verbeteringen in recreatie en voorzieningenaanbod. Alternatief 1A is het meest negatief vanwege een tegenvallend passend woningaanbod door beperkingen in sociale cohesie en onderwijshuisvesting. Beide positieve alternatieven bieden breed gedragen maatregelen voor woningvoorraad en recreatie, terwijl negatieve aspecten in alternatief 1A vooral sociale en economische factoren betreffen.

II.36 Bereikbaar

II.37 Modal split

Indicatoren:

-Split naar verschillende vervoerstypen

Alternatief 1A

Tabel 8.60 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Modal split	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6	3. Beperkte groei kan leiden tot minder autoverkeer door beperking van nieuwe inwoners. 5. Buitenstedelijk bouwen kan leiden tot meer autoverkeer door grotere afstand tot voorzieningen. 6. Binnenstedelijk bouwen kan zorgen voor een verschuiving naar meer fietsen en wandelen door betere toegang tot voorzieningen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	93. Nieuw bedrijventerrein aansluitend op stad/bestaande bedrijventerreinen en hoofdwegenstructuur kan leiden tot efficiënter autogebruik en mogelijk meer gebruik van openbaar vervoer door betere ontsluiting. Nieuwe bedrijventerrein kan overigens ook rijden tot toenemend autogebruik.
Mobiliteit	Positief*	109, 110, 111, 112	109. STOMP binnen bestaand beleid stimuleert actieve en duurzame mobiliteit, wat kan leiden tot een verschuiving in modal split naar meer gebruik van fietsen en wandelen. 110. Parkeerbeleid in centrumschil kan autogebruik ontmoedigen en fietsgebruik stimuleren. 111. Verschonen van mobiliteit kan leiden tot een grotere voorkeur voor elektrische voertuigen, wat invloed heeft op de modal split. 112. Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen kunnen autogebruik efficiënter maken, wat een gemengd effect kan hebben op de modal split.

Conclusie: De maatregelen binnen het mobiliteitsthema hebben een merkbaar positief effect op de modal split, waarbij er een verschuiving naar duurzamere vervoertypen zoals fietsen en wandelen wordt gestimuleerd en autogebruik efficiënter wordt gemaakt. Binnen het woningbouwthema zijn er zowel positieve als negatieve effecten afhankelijk van de locatie van de nieuwbouw. Economische maatregelen hebben een positief effect door efficiënter gebruik van autoverkeer en mogelijk meer gebruik van openbaar vervoer. De andere beleidsthema's hebben geen significant direct effect op de modal split.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Modal split	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 kan leiden tot meer autoverkeer door de geplande groei van 16.000 inwoners, wat de modal split negatief beïnvloedt. Maatregelen 5 en 6 richten zich op binnenstedelijk bouwen, wat kan bijdragen aan een betere bereikbaarheid per fiets en te voet, maar dit positieve effect weegt niet op tegen het negatieve effect van de bevolkingsgroei.
Voorzieningen	Positief	64	Behoud van pantoffelafstand en bescherming van minimaal functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra kan leiden tot minder noodzaak voor autoverkeer en meer gebruik van fiets en lopen voor korte afstanden.
Sociaal domein	Positief	73	Door preventief sturen op gezonde keuzes en bewegen stimuleren, kan er een toename zijn in het gebruik van fiets en lopen als vervoersmiddelen, wat de modal split positief beïnvloedt.
Economie	Negatief	93	De ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen en ontsluiting op hoofdwegenstructuur kan leiden tot meer autoverkeer, wat de modal split negatief beïnvloedt.
Mobiliteit	Zeer positief	109, 110, 111, 112	Maatregel 109 bevordert het gebruik van fiets en openbaar vervoer door financiële inzet op deze modaliteiten. Maatregel 110 stuurt op parkeerbeleid, wat kan leiden tot minder autogebruik en meer gebruik van alternatieve vervoersmiddelen. Maatregel 111 richt zich op het verschonen van mobiliteit door milieuzones en laadpalen, wat het gebruik van elektrische voertuigen stimuleert. Maatregel 112 omvat het dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen, wat kan leiden tot een betere infrastructuur voor fietsers en minder autoverkeer op bepaalde routes.

Conclusie

De maatregelen op het gebied van mobiliteit hebben een sterk positief effect op de modal split, doordat ze het gebruik van fiets, openbaar vervoer en milieuvriendelijke voertuigen bevorderen. De maatregelen in de thema's woningbouw en economie hebben daarentegen een negatief effect, voornamelijk door de geplande bevolkingsgroei en ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen die leiden tot meer autoverkeer. De maatregelen in de thema's voorzieningen en sociaal domein hebben een positief effect door het stimuleren van lopen en fietsen. Als geheel wordt het aspect modal split zeer positief beïnvloed door de mobiliteitsmaatregelen.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Modal split	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 (schaalsprong faciliteren) kan leiden tot meer autoverkeer door toename van inwoners. Maatregel 5 (buitenstedelijk bouwen) kan leiden tot meer autogebruik door grotere afstanden tot voorzieningen. Maatregel 6 (binnenstedelijk bouwen) kan positief bijdragen door betere OV-verbindingen en fietsvoorzieningen, maar het netto effect is gemengd.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief*	93	Maatregel 93 stimuleert ruimte voor satelliet bedrijventerreinen bij kernen, wat kan leiden tot meer autogebruik in plaats van duurzame vervoersmiddelen.
Mobiliteit	Positief	109, 110, 111, 112	Maatregel 109 (STOMP) bevordert duurzame mobiliteit en vermindert autogebruik. Maatregel 110 (vraaggestuurd parkeerbeleid) beperkt autogebruik in het centrum. Maatregel 111 (verschonen mobiliteit) bevordert gebruik van elektrische voertuigen en laadpalen. Maatregel 112 (Dakpan-principe) zorgt voor efficiënte verkeersstromen en minder congestie, wat een positief effect heeft op de modal split.

Conclusie

De maatregelen in het thema Mobiliteit hebben een duidelijk positief effect op de modal split door het bevorderen van duurzame vervoersmiddelen en efficiëntere verkeersstromen. Het thema Economie heeft een gemengd effect; hoewel satelliet bedrijventerreinen de spreiding van werkplekken bevorderen, kan het ook meer autoverkeer genereren zonder goede OV-verbindingen. Het thema Woningbouw heeft een gemengd effect waarbij buitenstedelijk bouwen de modal split negatief beïnvloedt, maar binnenstedelijk bouwen kan een positief effect hebben. Als geheel wordt het aspect Modal split positief beoordeeld, met de grootste bijdrage van mobiliteitsmaatregelen.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Modal split	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6	Maatregel 3 en 6 bevorderen binnenstedelijke en nabij voorzieningen gelegen woningbouw, wat leidt tot meer gebruik van fiets en openbaar vervoer. Maatregel 5 kan een positief effect hebben door clustering buitenstedelijke bouw die duurzame mobiliteit bevordert.
Voorzieningen	Positief	64	Maatregel 64 behoudt pantoffelafstand en beschermt functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra, wat indirect kan bijdragen aan gebruik van nabijgelegen voorzieningen, maar heeft geen significant direct effect op modal split.
Sociaal domein	Positief*	73	Maatregel 73 kan indirect stimuleren gezonde keuzes zoals bewegen, maar heeft geen significant direct effect op modal split.
Economie	Negatief*	93	Maatregel 93 stimuleert ruimte voor satelliet bedrijventerreinen bij kernen, wat kan leiden tot meer autogebruik in plaats van duurzame vervoersmiddelen.
Mobiliteit	Zeer positief	109, 110, 111, 112, 113	Maatregel 109 stimuleert fietsgebruik en OV door STOMP-principes. Maatregel 110 reduceert parkeerplaatsen, wat autogebruik

ontmoedigt en fietsgebruik bevordert. Maatregel 111 verbetert de milieuvriendelijkheid van mobiliteit. Maatregel 113 maakt de Wilhelminabrug fietsvriendelijk, wat significant bijdraagt aan een modal shift naar fietsen.

Conclusie

De maatregelen hebben een variërend effect op de modal split. De beleidsthema's woningbouw en mobiliteit dragen merkbaar bij aan een positieve verschuiving naar duurzaam vervoer, zoals fiets en openbaar vervoer. Met name de mobiliteitsmaatregelen hebben een sterk positief effect op de modal split, door het bevorderen van milieuvriendelijke vervoersmiddelen en het inperken van autogebruik. De maatregel binnen het thema economie heeft een negatief effect door mogelijke stimulering van autogebruik. Als geheel is de beoordeling van het aspect modal split positief, met significante bijdragen van specifieke maatregelen binnen de mobiliteitsthema's.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit scenario richt zich voornamelijk op binnenstedelijke woningbouw en het bevorderen van duurzame mobiliteit. Hoewel de woningbouw een gemengd effect heeft, zijn de maatregelen op het gebied van mobiliteit zoals STOMP, parkeerbeleid en het verschonen van mobiliteit duidelijk positief. Door deze maatregelen wordt het gebruik van fietsen en wandelen gestimuleerd, wat bijdraagt aan een betere ervaren gezondheid in de gemeente Deventer. Het behoud van voorzieningen en sociaal domein heeft geen significant effect, maar de economische ontwikkeling kan een positief effect hebben door efficiënter autogebruik en betere ontsluiting van bedrijventerreinen.

Alternatief 1B

In dit scenario wordt een significante bevolkingsgroei voorzien, wat kan leiden tot meer autoverkeer en een negatieve impact op de modal split. Desondanks zijn er positieve effecten op voorzieningen en het sociaal domein, doordat deze maatregelen het gebruik van de fiets en lopen bevorderen. De mobiliteitsmaatregelen zijn zeer positief en hebben een sterke invloed op het verminderen van autogebruik en het stimuleren van alternatieve vervoersmiddelen (fietsen en openbaar vervoer).

Alternatief 2A

Dit scenario omvat een schaa sprong in woningbouw en de ontwikkeling van satelliet bedrijventerreinen, wat leidt tot meer autoverkeer en een negatief effect op de modal split. Hoewel binnenstedelijk bouwen kan bijdragen aan betere OV-verbindingen en fietsvoorzieningen, weegt dit niet op tegen het negatieve effect van toenemend autogebruik door buitenstedelijk bouwen. De mobiliteitsmaatregelen zoals STOMP en het vraag gestuurd parkeerbeleid hebben een positief effect door duurzame mobiliteit te bevorderen en autogebruik te beperken. Het behoud van voorzieningen en het sociaal domein heeft geen significant effect op de modal split.

Alternatief 2B

Dit scenario combineert binnenstedelijke woningbouw en clustering buitenstedelijke bouw om duurzame mobiliteit te bevorderen. De maatregelen in woningbouw leiden tot meer gebruik van fiets en openbaar vervoer, wat een positief effect heeft op de modal split. Het behoud van voorzieningen en het stimuleren van gezonde keuzes in het sociaal domein dragen indirect bij aan een betere modal split. De economische maatregelen hebben een negatief effect doordat autogebruik bij satelliet bedrijventerreinen kan toenemen. De mobiliteitsmaatregelen zijn positief en bevorderen sterk het gebruik van fietsen en openbaar vervoer, met als hoogtepunt de fietsvriendelijke aanpassing van de Wilhelminabrug.

II.38 Bereikbaarheid auto

Indicatoren:

- belangrijke (dagelijkse) bestemmingen binnen bereik (werk, onderwijs, supermarkt, ziekenhuis)
- parkeernormen

Alternatief 1A

Tabel 8.61 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid auto	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6	Maatregel 5: Buitenstedelijk bouwen leidt tot meer autoverkeer vanwege grotere afstanden naar dagelijkse bestemmingen. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen kan verkeersdruk verhogen door hogere dichtheden. Het effect is wisselend afhankelijk van de locatie.
Voorzieningen	positief	64	Maatregel 64: Behoud van pantoffelafstand zorgt voor betere bereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen, wat het autogebruik vermindert.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	Nieuwe bedrijventerreinen aan hoofdwegen verbeteren de bereikbaarheid voor auto's, met name voor werkbestemmingen.
Mobiliteit	Negatief*	109, 110	Sturen op verandering van mobiliteit vermindert autogebruik, maar parkeerbeleid kan leiden tot minder beschikbare parkeerplekken, wat de bereikbaarheid met de auto negatief beïnvloedt.
Mobiliteit	Positief	111, 112	Verschoning van mobiliteit en bundeling van verkeersstromen verbeteren de doorstroming, wat positief is voor de bereikbaarheid met de auto.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer hebben gemengde effecten op de bereikbaarheid met de auto. Niet verder groeien dan geplande groei vermindert verkeersdruk, maar buitenstedelijke woningbouw kan leiden tot meer autoverkeer en hogere binnenstedelijke dichtheden kunnen verkeersdruk verhogen, terwijl behoud van pantoffelafstand de bereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen verbetert. Nieuwe bedrijventerreinen aan hoofdwegen verbeteren de bereikbaarheid voor werkbestemmingen, maar parkeerbeleid kan beperkend zijn. Bundeling van verkeersstromen en verschoning van mobiliteit verbeteren de doorstroming voor auto's. Als geheel wordt de bereikbaarheid met de auto als negatief beoordeeld

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid auto	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6	Maatregel 3 beperkt groei, wat kan leiden tot hogere bevolkingsdichtheid en meer verkeersdruk, maatregel 5 kan zorgen voor meer verkeer naar specifieke locaties, maatregel 6 verhoogt binnenstedelijke dichtheid, wat parkeernormen kan beïnvloeden en verkeersdruk kan verhogen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	Maatregel 93 verbetert ontsluiting van bedrijventerreinen op hoofdwegenstructuur, wat de bereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen met de auto kan verbeteren.
Mobiliteit	Negatief*	109, 110, 111, 112	Maatregel 109 en 110 sturen op alternatieve mobiliteit en parkeerbeleid, wat de bereikbaarheid met de auto kan beperken. Maatregel 111 milieuzones kunnen de auto bereikbaarheid beperken. Maatregel 112 dakpan-principe en derde brug kunnen positieve effecten hebben, maar afwaarderen Wilhelminabrug kan negatieve impact hebben op auto bereikbaarheid.

Conclusie

De bereikbaarheid met de auto binnen Deventer wordt beïnvloed door meerdere maatregelen. Woningbouw leidt tot hogere verkeersdruk en parkeernormen, wat de bereikbaarheid negatief beïnvloedt. Economische maatregelen verbeteren de ontsluiting van bedrijventerreinen, wat een positief effect heeft. Mobiliteitsmaatregelen sturen op alternatieve mobiliteit en milieuzones, wat de bereikbaarheid negatief beïnvloedt, hoewel de derde brug en Hanzetracée positief kunnen bijdragen. Als geheel wordt de bereikbaarheid auto beoordeeld als negatief.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid auto	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5	Maatregel 3: De schaa sprong met toevoegen van woningen kan de bereikbaarheid per auto verbeteren doordat er meer bestemmingen binnen bereik komen, zoals werk en voorzieningen. Maatregel 5: Buitenstedelijk bouwen kan echter de verkeersstromen verhogen, wat mogelijk negatieve effecten heeft op de bereikbaarheid per auto.
Voorzieningen	Positief	64	Maatregel 64: Behoud van pantoffelafstand zorgt ervoor dat belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkt en ziekenhuis binnen bereik blijven, wat de bereikbaarheid per auto positief beïnvloedt.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Positief*	93	Maatregel 93: Het creëren van ruimte voor satelliet bedrijventerreinen bij de kernen kan de bereikbaarheid per auto positief beïnvloeden doordat werk dicht bij woongebieden komt. Echter, de inzet van VAB voor werken kan ook negatieve effecten hebben door een mogelijke toename van verkeersstromen naar deze gebieden, wat de bereikbaarheid per auto kan verslechteren.
Mobiliteit	Negatief*	109, 110, 111, 112	Maatregel 109: Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP kan de bereikbaarheid per auto negatief beïnvloeden door het promoten van andere vervoerswijzen. Maatregel 110: Parkeerbeleid dat in de centrumschil meer ruimte biedt voor sturing kan de parkeernormen verscherpen, wat negatief is voor de bereikbaarheid per auto. Maatregel 111: Het verschonen van mobiliteit en uitrol laadpalen kan positieve effecten hebben door verbeterde infrastructuur voor elektrische auto's. Maatregel 112: Het dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen, inclusief afwaarderen Wilhelminabrug en inzetten op toevoegen derde brug, kunnen zowel positieve als negatieve effecten hebben. De derde brug verbetert de bereikbaarheid, maar afwaarderen van bestaande infrastructuur kan deze verslechteren.

Conclusie

Wat betreft belangrijke dagelijkse bestemmingen binnen bereik, zijn er positieve effecten door het behoud van pantoffelafstand en satelliet bedrijventerreinen. Woningbouwmaatregelen kunnen zowel positieve als negatieve effecten hebben op de bereikbaarheid per auto. De mobiliteitsmaatregelen, zoals veranderende parkeerbeleid en infrastructuur aanpassingen, hebben zowel positieve als negatieve effecten op de bereikbaarheid per auto. Als geheel is de beoordeling van het aspect bereikbaarheid auto positief vanwege de aanzienlijke negatieve effecten van mobiliteitsmaatregelen, ondanks enkele positieve effecten van woningbouw en voorzieningen.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid auto	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Positief	93	Maatregel 93: Het creëren van ruimte voor satelliet bedrijventerreinen kan de bereikbaarheid van werkplekken per auto verbeteren, doordat deze verspreid worden over meerdere locaties in plaats van geconcentreerd op één plek. Dit kan de verkeersdruk verminderen en de bereikbaarheid verbeteren.
Mobiliteit	Negatief*	109, 110, 111, 112, 113	Maatregelen 109, 110, 113: Het sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP en pro-actief sturend parkeerbeleid kan de bereikbaarheid per auto negatief beïnvloeden door de focus op fietsinfrastructuur en OV en het verminderen van parkeerplaatsen. Maatregel 111: Het inrichten van milieuzones en pro-actieve uitrol van laadpalen kan de bereikbaarheid voor de auto

verslechteren doordat het gebruik van bepaalde voertuigen wordt beperkt. Maatregel 112: De aanleg van een derde IJsselbrug en het vervolmaken van de ringstructuur kan de bereikbaarheid per auto verbeteren door betere doorstroming en verbindingen. De effecten van de maatregelen binnen dit thema zijn gemengd, vandaar de beoordeling Negatief*.

Conclusie

De maatregelen voor woningbouw, voorzieningen en sociaal domein hebben geen significant direct effect op de bereikbaarheid per auto. Voor het thema economie is er een positief effect door het verspreiden van bedrijventerreinen, wat de bereikbaarheid van werkplekken per auto kan verbeteren. Het thema mobiliteit heeft gemengde effecten: maatregelen zoals het verbeteren van fietsinfrastructuur en OV, strengere parkeerbeleid, en milieuzones kunnen de bereikbaarheid per auto verslechteren, terwijl de aanleg van een derde IJsselbrug en ringstructuur juist een positief effect kan hebben op de bereikbaarheid per auto. Al met al is het aspect bereikbaarheid auto als geheel negatief beoordeeld vanwege de overwegend negatieve impact van de mobiliteitsmaatregelen.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A laat een negatief beeld zien voor de bereikbaarheid per auto in Deventer tot 2040. Woningbouw heeft een negatieve invloed door verhoogde verkeersdruk, zowel buiten als binnen de stad. Positieve effecten komen voort uit betere bereikbaarheid van voorzieningen en nieuwe bedrijventerreinen langs hoofdwegen, wat de autogebruik vermindert en werkbestemmingen bereikbaar maakt. Mobiliteit heeft zowel negatieve als positieve invloeden; maatregelen die autogebruik verminderen en parkeerbeleid verstrengen zijn negatief, terwijl verbeterde doorstroming door verschoning van mobiliteit en verkeersbundeling positief zijn.

Alternatief 1B

Bij alternatief 1B speelt woningbouw een negatieve rol door verhoogde verkeersdruk en beperkte parkeernormen. De economie profiteert van verbeterde ontsluiting van bedrijventerreinen. Mobiliteit kent vooral negatieve effecten door maatregelen zoals alternatieve mobiliteit en milieuzones die de bereikbaarheid per auto beperken. Hoewel sommige maatregelen zoals het dakpan-principe en de derde brug positieve effecten hebben, zijn deze niet voldoende om de negatieve impact van andere mobiliteitsmaatregelen te neutraliseren.

Alternatief 2A

Alternatief 2A biedt een overwegend positief beeld voor de bereikbaarheid per auto. Woningbouw en behoud van voorzieningen binnen bereik verbeteren de toegankelijkheid van dagelijkse bestemmingen. De economische maatregelen zorgen voor betere bereikbaarheid van werkplekken door satelliet bedrijventerreinen. Echter, mobiliteitsmaatregelen hebben gemengde effecten; de focus op alternatieve mobiliteit en verscherpt parkeerbeleid zijn negatief, terwijl verbeterde infrastructuur voor elektrische auto's en een nieuwe brug positieve effecten hebben. Hierdoor is de totale impact van mobiliteit gemengd.

Alternatief 2B

Alternatief 2B toont neutrale effecten op woningbouw, voorzieningen en sociaal domein. De economische maatregelen verbeteren de bereikbaarheid van werkplekken door verspreiding van bedrijventerreinen, wat verkeersdruk vermindert. Mobiliteit ondervindt echter negatieve gevolgen door focus op fietsinfrastructuur, OV en milieuzones die autogebruik beperken. De aanleg van een derde IJsselbrug en ringstructuur verbeteren de doorstroming, maar zijn niet genoeg om de negatieve effecten van andere mobiliteitsmaatregelen te compenseren. Hierdoor blijft de beoordeling voor mobiliteit overwegend negatief.

II.39 Bereikbaarheid OV

Indicatoren:

-belangrijke (dagelijkse) bestemmingen binnen bereik (werk, onderwijs, supermarkt, ziekenhuis)

Alternatief 1A

Tabel 8.62 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid OV	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	5, 6	Maatregel 5 (Buitenstedelijk bouwen): Faciliteert mogelijk de bereikbaarheid voor nieuwe bewoners, maar vermindert OV-bereikbaarheid voor bestaande inwoners. Maatregel 6 (Binnenstedelijke inbreiding): Kan leiden tot congestie en druk op OV.
Voorzieningen	Positief	64	Maatregel 64: Behoud pantoffelafstand en minimaal functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra zorgt ervoor dat belangrijke bestemmingen dichtbij blijven, wat de bereikbaarheid per OV positief beïnvloedt.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	Maatregel 93: Nieuw bedrijventerrein aansluitend op de stad en bestaande bedrijventerreinen verbetert de OV-bereikbaarheid naar werkplekken, doordat deze locaties goed ontsloten worden.
Mobiliteit	Positief*	109, 110, 111, 112	Maatregel 109: Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP binnen bestaand beleid en beschikbare middelen bevordert OV-gebruik. Maatregel 110: Vraaggestuurd parkeerbeleid kan OV-bereikbaarheid verhogen. Maatregel 111: Verschoning van mobiliteit ondersteunt OV. Maatregel 112: Bundeling van verkeersstromen met gebruik van bestaande infrastructuur kan de OV-bereikbaarheid verbeteren.

Conclusie

De maatregelen voor voorzieningen en economie hebben een positief effect op de bereikbaarheid per OV, doordat ze zorgen voor een betere aansluiting van belangrijke bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkt en ziekenhuis. De mobiliteitsmaatregelen vertonen een positief effect door het bevorderen van OV-gebruik en het verbeteren van de infrastructuur, hoewel de effecten variëren per maatregel. Woningbouwmaatregelen hebben een negatief effect door mogelijke congestie en druk op het OV-netwerk, vooral bij binnenstedelijke inbreiding. Als geheel is de beoordeling van het aspect bereikbaarheid OV positief, met enkele nuanceringen.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid OV	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	6	Maatregel 6 (Actief sturen op binnenstedelijk bouwen) kan de bereikbaarheid OV verbeteren doordat nieuwe woningen dichter bij bestaande OV-knooppunten worden gebouwd. Dit kan ervoor zorgen dat belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk en onderwijs binnen bereik blijven. Wel kan de druk op het OV toenemen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	Maatregel 93 (Inzetten op arbeidsintensieve bedrijven en nieuw bedrijventerrein aansluitend op stad/bestaande bedrijventerreinen en ontsluiting op hoofdwegenstructuur) kan de bereikbaarheid OV verbeteren doordat nieuwe werkgelegenheden dicht bij OV-knooppunten komen. Dit zorgt ervoor dat werk binnen bereik blijft.
Mobiliteit	Zeer positief	109, 110, 111, 112	Maatregel 109 (Sturen op veranderen van mobiliteit door STOMP en maximale middelen inzetten op fiets, OV en hubs), maatregel 110 (Parkeerbeleid gemeentebreed sturend vanuit maatschappelijk belang), maatregel 111 (Verschonen van mobiliteit door milieuzones en pro-actieve uitrol van laadpalen), en maatregel 112 (Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen) hebben allemaal een sterk positief effect op de bereikbaarheid OV. Deze maatregelen verbeteren de connectiviteit en toegankelijkheid van OV voor dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkt en ziekenhuis.

Conclusie

De maatregelen binnen het beleidsthema Mobiliteit hebben een zeer positief effect op de bereikbaarheid OV, doordat ze sterk bijdragen aan het verbeteren van connectiviteit en toegankelijkheid voor belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkt en ziekenhuis. Woningbouw heeft een positief effect door binnenstedelijk bouwen, wat de nabijheid van OV-knooppunten vergroot. Economie heeft een positief effect door de strategische plaatsing van arbeidsintensieve bedrijven nabij OV. Voorzieningen en Sociaal domein hebben geen significante directe effecten. Als geheel wordt het aspect bereikbaarheid OV positief beoordeeld.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid OV	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6	Maatregel 3 zorgt voor een toename van het aantal woningen en daardoor een versterking van de arbeidsmarkt en voorzieningen. Dit kan leiden tot betere bereikbaarheid van werk en onderwijs via OV, maar kan ook de druk op het OV verhogen. Maatregel 5 en 6 faciliteren het bouwen van woningen buiten en binnen de stad, wat kan bijdragen aan een betere bereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen zoals supermarkten en ziekenhuizen, afhankelijk van de locatie en de infrastructuurverbeteringen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	Maatregel 93 zorgt voor ruimte voor satelliet bedrijventerreinen, wat kan leiden tot een betere bereikbaarheid van werk via OV, vooral bij de kernen.
Mobiliteit	Positief*	109, 110, 111, 112	Maatregel 109 stuurt op veranderen van mobiliteit door STOMP, wat kan leiden tot verbeterde OV-bereikbaarheid naar belangrijke bestemmingen. Maatregel 110 verbetert parkeerbeleid, wat indirect kan bijdragen aan OV-gebruik. Maatregel 111 verschoenen van mobiliteit kan leiden tot betere OV-diensten. Maatregel 112 bundeling van verkeersstromen en toevoegen van een derde brug kunnen zowel positief als negatief uitpakken voor OV-bereikbaarheid, afhankelijk van de uitvoering.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een positief effect op de bereikbaarheid van het openbaar vervoer. De woningbouwplannen zorgen voor een betere toegang tot werk, onderwijs, supermarkten en ziekenhuizen, terwijl de economische maatregelen de bereikbaarheid van werk via OV verbeteren. De mobiliteitsmaatregelen hebben een gemengd effect, waarbij sommige verbeteringen en andere mogelijke negatieve gevolgen voor de OV-bereikbaarheid hebben. Als geheel is de beoordeling van het aspect bereikbaarheid OV positief.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid OV	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6	Maatregel 3 kan leiden tot een verbeterde bereikbaarheid van OV doordat nieuwe woningen nabij OV-knooppunten worden gebouwd, waardoor meer mensen toegang krijgen tot OV. Maatregel 5 kan gedeeltelijk positief zijn doordat beperkt geclusterd buitenstedelijk bouwen het OV-netwerk kan versterken, maar ook negatief doordat het de bereikbaarheid van OV in sommige buitenstedelijke gebieden kan verminderen. Maatregel 6 heeft een positief effect doordat inbreiding nabij voorzieningen de dagelijkse bereikbaarheid van OV verbetert.
Voorzieningen	Positief	64	Maatregel 64 heeft een positief effect op bereikbaarheid OV doordat behoud van pantoffelafstand en minimale functieniveau in wijk-, buurt- en dorpscentra ervoor zorgt dat belangrijke

			dagelijkse bestemmingen zoals supermarkten en ziekenhuizen binnen bereik blijven via OV.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Positief	93	Maatregel 93 heeft een positief effect doordat de ruimte voor satelliet bedrijventerreinen nabij kernen zorgt voor betere OV-bereikbaarheid van werkbestemmingen. Dit kan de toegang tot werk via OV verbeteren.
Mobiliteit	Zeer positief	109, 110, 111, 112, 113	Maatregelen 109 en 110 hebben een zeer positief effect doordat het sturen op veranderen van mobiliteit via STOMP en pro-actief parkeerbeleid de OV-bereikbaarheid sterk verbetert, vooral voor dagelijkse bestemmingen zoals werk en onderwijs. Maatregel 111 vergroot de duurzaamheid van OV door milieuzones en laadpalen, wat een positief effect heeft op de OV-bereikbaarheid. Maatregel 112 heeft een zeer positief effect door de aanleg van een derde IJsselbrug en aansluiting naar de A1, wat de OV-bereikbaarheid sterk verbetert. Maatregel 113 zorgt voor een betere fiets-OV integratie door de Wilhelminabrug te bestemmen voor fietsverkeer.

Conclusie

De maatregelen hebben vooral positieve effecten op de bereikbaarheid van OV, met een zeer positief effect vanuit het mobiliteitsthema. De algehele verbetering in bereikbaarheid van belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkt en ziekenhuis via OV is duidelijk merkbaar, wat resulteert in een zeer positieve beoordeling van het aspect als geheel.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit alternatief richt zich op een mix van binnenstedelijke en buitenstedelijke woningbouw, met gemengde effecten op de bereikbaarheid van het openbaar vervoer (OV). Buitenstedelijk bouwen kan de bereikbaarheid voor nieuwe bewoners verbeteren. Binnenstedelijke inbreiding kan congestie en druk op OV veroorzaken. Positieve effecten zijn zichtbaar bij voorzieningen en economie, waar behoud van belangrijke bestemmingen dichtbij en nieuwe bedrijventerreinen de OV-bereikbaarheid verbeteren. Mobiliteitsmaatregelen zoals het sturen op STOMP-principes en parkeerbeleid hebben een positief effect. Al met al leiden de effecten door de impact op de OV-bereikbaarheid door buitenstedelijke bouw en druk op het OV door binnenstedelijke inbreiding tot een overwegend positief oordeel.

Alternatief 1B

Alternatief 1B heeft een sterke focus op binnenstedelijke woningbouw, wat de OV-bereikbaarheid verbetert door nabijheid van OV-knooppunten. Dit zorgt ervoor dat belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk en onderwijs binnen bereik blijven, hoewel de druk op het OV kan toenemen. De economie profiteert van arbeidsintensieve bedrijven en nieuwe bedrijventerreinen dicht bij OV-knooppunten, wat de bereikbaarheid verder verbetert. Mobiliteitsmaatregelen zoals maximale inzet op fiets, OV en hubs, milieuzones, en pro-actief parkeerbeleid hebben een zeer positief effect op de OV-bereikbaarheid, waardoor de connectiviteit en toegankelijkheid van OV voor dagelijkse bestemmingen sterk verbeterd worden. Dit alternatief heeft positieve effecten, waardoor de connectiviteit en toegankelijkheid van OV voor dagelijkse bestemmingen sterk verbeteren.

Alternatief 2A

In alternatief 2A worden binnenstedelijke en buitenstedelijke woningbouw gecombineerd, wat kan leiden tot een betere OV-bereikbaarheid van werk en onderwijs. Overigens kan dit ook de druk op OV kan verhogen waardoor de bereikbaarheid afneemt. De bereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen zoals supermarkten en ziekenhuizen hangt af van de locatie en infrastructuurverbeteringen. Economische maatregelen zoals satelliet bedrijventerreinen verbeteren de OV-bereikbaarheid van werk. Mobiliteitsmaatregelen zoals STOMP, parkeerbeleid, verschoning van mobiliteit, en bundeling van verkeersstromen hebben een positief effect, hoewel de toevoeging van een derde brug zowel positieve als negatieve effecten op de OV-bereikbaarheid kan hebben, afhankelijk van de uitvoering. De positieve effecten leiden tot een redelijk oordeel.

Alternatief 2B

Dit alternatief focust op woningbouw nabij OV-knooppunten, wat de significant OV-bereikbaarheid verbetert. Geclusterd buitenstedelijk bouwen kan het OV-netwerk versterken, maar ook de bereikbaarheid in sommige buitenstedelijke gebieden verminderen. Inbreiding nabij voorzieningen verbetert de OV-bereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen. Voorzieningen blijven dichtbij via OV door behoud van belangrijke bestemmingen in wijk-, buurt- en dorpscentra. Economische maatregelen zoals satelliet bedrijventerreinen nabij kernen verbeteren de OV-bereikbaarheid van werk. Mobiliteitsmaatregelen zoals STOMP, pro-actief parkeerbeleid, milieuzones, laadpalen, en de aanleg van een derde IJsselbrug hebben een zeer positief effect, waardoor de OV-bereikbaarheid sterk verbetert en de fiets-OV integratie wordt versterkt.

II.40 Bereikbaarheid fiets

Indicatoren:

-:belangrijke (dagelijkse) bestemmingen binnen bereik (werk, onderwijs, supermarkt, ziekenhuis)

Alternatief 1A

Tabel 8.63 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid fiets	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	5, 6	Maatregelen 5 en 6 leiden tot uitbreiding van woningbouw buitenstedelijk en binnenstedelijk, wat de fietsbereikbaarheid kan verminderen doordat nieuwe woningen verder van dagelijkse bestemmingen liggen.
Voorzieningen	Positief	64	Maatregel 64 zorgt voor het behoud van voorzieningen binnen pantoffelafstand, wat de fietsbereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkt en ziekenhuis aanzienlijk verbetert.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	Maatregel 93 zorgt voor nieuwe bedrijventerreinen aansluitend op bestaande structuren, wat de fietsbereikbaarheid voor werk bestemmingen verbetert.
Mobiliteit	Zeer positief*	109, 110, 111, 112	Maatregel 109 stimuleert duurzame mobiliteit, wat de fietsbereikbaarheid verbetert. Maatregel 110 zorgt voor vraaggestuurd parkeerbeleid, wat indirect de fietsbereikbaarheid kan verbeteren. Maatregel 111 verschonen van mobiliteit verbetert de infrastructuur voor fietsen. Maatregel 112 bundelt verkeersstromen, wat de veiligheid en efficiëntie van fietsroutes verbetert.

Conclusie

De maatregelen hebben overwegend positieve tot zeer positieve effecten op de fietsbereikbaarheid van belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkt en ziekenhuis. Woningbouwmaatregelen hebben een negatief effect door uitbreidingen die verder van deze bestemmingen liggen, terwijl voorzieningen, economie en mobiliteit sterk bijdragen aan verbeterde fietsbereikbaarheid. Het aspect als geheel wordt beoordeeld als positief vanwege de significante verbeteringen in infrastructuur en behoud van nabijheid van voorzieningen.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid fiets	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	5, 6	Maatregel 5 en 6 zorgen voor binnenstedelijke bouw en inbreiding, wat de bereikbaarheid van belangrijke bestemmingen zoals werk, onderwijs, en supermarkten per fiets verbetert.
Voorzieningen	Positief	64	Behoud van pantoffelafstand en bescherming van functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra zorgen ervoor dat dagelijkse

			bestemmingen zoals supermarkten en gezondheidszorg binnen fietsbereik blijven.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief*	93	Het inzetten op arbeidsintensieve bedrijven en de ontsluiting op hoofdwegenstructuur kan leiden tot een toename van autoverkeer en minder fietsvriendelijke infrastructuur, wat de bereikbaarheid per fiets kan verslechteren.
Mobiliteit	Zeer positief	109, 110, 111, 112	Maatregel 109 stimuleert fietsgebruik door financiële inzet, maatregel 110 verbetert leefbaarheid door parkeerbeleid, maatregel 111 bevordert schonere mobiliteit, en maatregel 112 verbetert fietsinfrastructuur door afwaarderen van Wilhelminabrug en derde brug. Al deze maatregelen verbeteren de bereikbaarheid van belangrijke bestemmingen zoals werk, onderwijs, en supermarkten per fiets.

Conclusie

De maatregelen binnen de thema's Voorzieningen en Mobiliteit hebben een zeer positief effect op de bereikbaarheid per fiets van belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkten en ziekenhuizen. Woningbouwmaatregelen hebben een positief effect door de binnenstedelijke bouw, hoewel de beperkte groei dit enigszins kan afvlakken. Economiemaatregelen kunnen de fietsbereikbaarheid negatief beïnvloeden door toename van autoverkeer. Als geheel wordt het aspect 'bereikbaarheid fiets' positief beoordeeld.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid fiets	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3, 6	Maatregel 3: Het toevoegen van woningen versterkt de arbeidsmarkt en voorzieningen, waardoor belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk en onderwijs beter bereikbaar worden per fiets. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen zorgt voor een betere woonomgeving en verhoogt de bereikbaarheid van belangrijke bestemmingen zoals supermarkten en ziekenhuizen.
Voorzieningen	Positief	64	Maatregel 64: Het behoud van pantoffelafstand zorgt ervoor dat voorzieningen zoals supermarkten en dorpscentra binnen fietsbereik blijven, wat de dagelijkse bereikbaarheid verbetert.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	93	Maatregel 93: Ruimte voor satelliet bedrijventerreinen zorgt ervoor dat werklocaties beter bereikbaar worden per fiets, vooral bij de kernen.
Mobiliteit	Positief*	109, 111, 112	Maatregel 109: Verandering van mobiliteit door STOMP kan de fietsinfrastructuur verbeteren, hoewel zonder substantiële extra middelen. Maatregel 111: Verschoning van mobiliteit kan de fietsinfrastructuur verduurzamen. Maatregel 112: Dakpan-principe en bundeling van verkeersstromen kunnen de bereikbaarheid verbeteren, maar de afwaardering van de Wilhelminabrug en instandhouding van bestaande infrastructuur kunnen ook negatieve effecten hebben.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een positief effect op de bereikbaarheid per fiets. Belangrijke dagelijkse bestemmingen zoals werk, onderwijs, supermarkten en ziekenhuizen worden beter bereikbaar door woningbouw, verbeterde voorzieningen, en economische maatregelen. Binnen het mobiliteitsthema zijn er zowel positieve als negatieve effecten, maar over het algemeen wordt de fietsinfrastructuur verbeterd.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Bereikbaarheid fiets	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting

Woningbouw	Positief	3, 5, 6	Maatregel 3 zorgt voor meer woningen en versterking van voorzieningen, waardoor meer dagelijkse bestemmingen bereikbaar zijn. Maatregel 5 beperkt buitenstedelijk bouwen en richt zich op duurzame mobiliteit, wat fietsvriendelijk is. Maatregel 6 bevordert binnenstedelijk bouwen nabij voorzieningen, wat de bereikbaarheid per fiets verbetert.
Voorzieningen	Positief	64	Maatregel 64 zorgt voor behoud van functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra, waardoor dagelijkse bestemmingen zoals supermarkten binnen fietsbereik blijven.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Negatief	93	Maatregel 93 kan leiden tot verspreide bedrijventerreinen bij de kernen, wat de bereikbaarheid per fiets kan verminderen door langere afstanden en minder geconcentreerde bestemmingen.
Mobiliteit	Zeer positief	109, 110, 111, 112, 113	Maatregel 109 bevordert fietsgebruik door financiële inzet op fietsinfrastructuur. Maatregel 110 vermindert parkeerdruk en kan de leefbaarheid en fietsbereikbaarheid in wijken vergroten. Maatregel 111 verschonen van mobiliteit door milieuzones kan indirect de fietsbereikbaarheid verbeteren door een schoner en veiliger fietsomgeving te creëren. Maatregel 112 door de aanleg van een derde IJsselbrug en bundeling van verkeersstromen, kan de fietsbereikbaarheid verbeteren door betere infrastructuur en minder congestie. Maatregel 113 maakt de Wilhelminabrug exclusief voor fietsverkeer, wat de bereikbaarheid per fiets sterk verbetert.

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een zeer positief effect op de bereikbaarheid per fiets. Voor de belangrijkste dagelijkse bestemmingen binnen bereik (werk, onderwijs, supermarkt, ziekenhuis) is de algehele beoordeling van het aspect bereikbaarheid fiets als volgt: werk en onderwijs zijn positief beïnvloed door binnenstedelijk bouwen en duurzame mobiliteit, supermarkten en ziekenhuizen zien een positief effect door behoud van functieniveau en preventief gezond beleid. De verspreiding van bedrijventerreinen heeft een negatief effect, maar dit wordt overschaduwd door zeer positieve mobiliteitsmaatregelen die de fietsinfrastructuur, exclusieve fietsverbindingen en een schoner fietsomgeving sterk verbeteren.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A focust op een combinatie van buitenstedelijke en binnenstedelijke woningbouw, waarbij de fietsbereikbaarheid kan afnemen door verder gelegen nieuwe woningen. Echter, het behoud van voorzieningen binnen pantoffelafstand en diverse mobiliteitsmaatregelen zoals duurzame mobiliteit en vraag gestuurd parkeerbeleid hebben een positief effect op de fietsbereikbaarheid.

Alternatief 1B

Alternatief 1B richt zich sterk op binnenstedelijke bouw en inbreiding, wat de bereikbaarheid van belangrijke bestemmingen per fiets verbetert. Het behoud van voorzieningen binnen pantoffelafstand en verbeterde fietsinfrastructuur dankzij diverse mobiliteitsmaatregelen zorgen voor een positief effect.

Alternatief 2A

Dit alternatief biedt een positieve benadering door de toevoeging van woningen en binnenstedelijke bouw, wat de bereikbaarheid van dagelijkse bestemmingen per fiets verbetert. Het behoud van voorzieningen binnen pantoffelafstand en ruimte voor satelliet bedrijventerreinen versterken de fietsbereikbaarheid. Hoewel de mobiliteitsmaatregelen zoals STOMP en verschoning van mobiliteit positief zijn, kunnen sommige infrastructurele veranderingen zoals de afwaardering van de Wilhelminabrug ook negatieve effecten hebben.

Alternatief 2B

Combineert duurzame mobiliteit en binnenstedelijke woningbouw, wat de fietsbereikbaarheid verbetert door meer dagelijkse bestemmingen in de nabijheid. Het behoud van functieniveau in wijk, buurt en dorpscentra is positief. Echter, verspreide bedrijventerreinen kunnen de fietsbereikbaarheid verminderen. Diverse mobiliteitsmaatregelen zoals milieuzones, een derde IJsselbrug, en exclusief fietsverkeer op de

Wilhelminabrug hebben een zeer positief effect op de fietsbereikbaarheid door verbeterde infrastructuur en minder congestie.

Concluderend, elk scenario heeft een unieke mix van positieve en negatieve effecten op de fietsbereikbaarheid, waarbij de nadruk ligt op binnenstedelijke bouw en mobiliteitsmaatregelen als sterke positieve factoren. Echter, de locatie en aard van nieuwe bedrijventerreinen en specifieke infrastructuraanpassingen kunnen soms nadelige gevolgen hebben.

II.41 Ruimte voor werken

II.42 Energienetwerk

Indicatoren:

- energieverbruik (TJ/jaar)
- aandeel hernieuwbare energie in totale energievoorziening (%)
- transportcapaciteit bij teruglevering
- energieopslagcapaciteit

Alternatief 1A

Tabel 8.64 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Energienetwerk	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Positief	14, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 27	maatregel 15 verhoogt biogasproductie, maatregel 16 onderzoekt en implementeert geothermie en warmte uit oppervlaktewater, maatregel 19 en 23 stimuleren individuele energieoplossingen zoals bedrijfs- en thuisbatterijen en zonnepanelen, maatregel 20 sluit industrie aan op landelijke waterstof backbone, maatregel 22 en 25 zorgen voor collectieve warmteoplossingen en netbewuste nieuwbouw, maatregel 27 bevordert laadpaleninfrastructuur. Deze maatregelen dragen allemaal bij aan een hoger aandeel hernieuwbare energie, betere transportcapaciteit bij teruglevering, en verhoogde energieopslagcapaciteit.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Positief*	88, 91, 92, 93, 96	Maatregel 88 bevordert woningbouw voor diverse bevolkingsgroepen, wat indirect het energienetwerk ondersteunt door betere planning en aansluiting. Maatregel 91 en 93 zorgen voor groei van bedrijventerreinen die mogelijk meer energie verbruiken maar ook bijdragen aan economische groei en werkgelegenheid. Maatregel 92 en 96 bevorderen efficiënt gebruik van bedrijventerreinen en clustervorming, wat de transportcapaciteit bij teruglevering en energieopslagcapaciteit kan verbeteren.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen in het beleidsthema energie hebben een positief effect op het energienetwerk van Deventer, door het aandeel hernieuwbare energie te verhogen, de transportcapaciteit bij teruglevering te

verbeteren, en de energieopslagcapaciteit te vergroten. Omdat de maatregelen binnen het thema economie enkele negatieve effecten kunnen hebben, zoals een verhoogd energieverbruik door uitbreiding van bedrijventerreinen en het ontstaan van piekmomenten zijn die leiden tot congestie in het energienetwerk door de variabiliteit van duurzame energiebronnen zoals zonne- en windenergie, is het algehele effect neutraal.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Energienetwerk	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Zeer positief*	14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 27	Maatregel 14 verhoogt het aandeel hernieuwbare energie in de totale energievoorziening door lokale productie. Maatregel 15 stimuleert energieproductie in het buitengebied, wat de transportcapaciteit bij teruglevering kan verbeteren. Maatregel 17 en 18 bevorderen collectieve energieopslagsystemen en sturen op energieverbruik, wat de energieopslagcapaciteit en efficiëntie verhoogt. Maatregel 19 en 21 zorgen voor collectieve energieproductie en zelfvoorzienendheid, wat de transportcapaciteit en energieverbruik positief beïnvloedt. Maatregel 22 en 23 creëren wijk-energie-systemen die lokaal energie opwekken en opslaan, wat de energieopslagcapaciteit en het aandeel hernieuwbare energie verbetert. Maatregel 24 en 25 sturen op collectieve warmteoplossingen en netbewuste nieuwbouw, wat de energieverbruik en transportcapaciteit positief beïnvloedt. Maatregel 27 integreert autobatterijen in het wijk-energiesysteem, wat de energieopslagcapaciteit verhoogt.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Positief	89, 91, 90 92, 94, 95, 96	Maatregel 89 en 90 bevordert een duurzame economie, wat het aandeel hernieuwbare energie verhoogt. Maatregel 91 en 92 stimuleren energie-infrastructuur en vergroening op bedrijventerreinen, wat de transportcapaciteit bij teruglevering en energieopslagcapaciteit kan verbeteren. Maatregel 94 en 95 geven ruimte aan bedrijven met extra waarde op duurzaamheid, wat het aandeel hernieuwbare energie en transportcapaciteit positief beïnvloedt. Maatregel 96 zorgt voor juiste bedrijven op de juiste plek, wat de energieverbruik efficiëntie kan verbeteren.
Landbouw	Positief	105	Maatregel 105 bevordert multifunctionele landbouw in relatie tot omgevingsdoelen, wat het aandeel hernieuwbare energie kan verhogen door biogas en andere energieproductiemethoden.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een positief effect op het energienetwerk. Het energieverbruik (TJ/jaar) wordt efficiënter door collectieve energieoplossingen en netbewuste nieuwbouw. Het aandeel hernieuwbare energie in de totale energievoorziening (%) stijgt door lokale productie en duurzame economische initiatieven. De transportcapaciteit bij teruglevering en energieopslagcapaciteit worden verbeterd door collectieve energieopslagsystemen en integratie van autobatterijen in wijk-energiesystemen. Het algehele aspect energienetwerk wordt als positief* beoordeeld, met enkele maatregelen die zowel positief als negatief kunnen zijn afhankelijk van de specifieke uitvoering.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Energienetwerk	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	negatief	3	Maatregel 3 kan leiden tot een toename van energieverbruik door de toevoeging van woningen en netcongestie.
Energie	Positief*	14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 27	Maatregel 14 verhoogt de elektriciteitsproductie, wat kan leiden tot een groter aandeel hernieuwbare energie in de totale energievoorziening. Maatregel 15 en 16 dragen bij aan hernieuwbare energieproductie en verminderen energieverbruik. Maatregel 18 kan tijdelijk het energieverbruik verhogen wanneer nodig, wat een negatief effect kan hebben. Maatregel 19 en 23 verbeteren energieopslagcapaciteit en transportcapaciteit bij teruglevering door individuele oplossingen zoals bedrijfsbatterijen en thuisbatterijen, dus vermindert netcongestie. Maatregel 20 en 22 verbeteren energieverbruik door aansluiting op waterstof backbone en collectieve warmteoplossingen. Maatregel 24 heeft een neutraal effect door niet actief te sturen op hogere woningdichtheden. Maatregel 25 en 27 ondersteunen netbewuste nieuwbouw en laadpalen, wat de transportcapaciteit bij teruglevering kan verbeteren.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief*	88, 91, 92, 94, 96	Ruimte voor bedrijven en clustervorming kan leiden tot betere energieopslag en transportcapaciteit bij teruglevering.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen het thema Energie hebben een positief effect op het energienetwerk door verhoging van hernieuwbare energieproductie, verbetering van energieopslagcapaciteit, en transportcapaciteit bij teruglevering. De thema's Economie en Energie dragen merkbaar bij aan een positief effect op het energienetwerk, terwijl de andere thema's geen significant effect hebben. Over het algemeen wordt het aspect energienetwerk beoordeeld als neutraal door een toename in hernieuwbare energie, verbeterde energieverbruik en opslagcapaciteit, en verbeterde transportcapaciteit bij teruglevering, maar ook een toename van energieverbruik door de stedelijke uitbreiding, druk op het net en netcongestie.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Energienetwerk	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 24, 25	Toevoegen van 20.000 woningen verhoogt het energieverbruik (TJ/jaar) aanzienlijk (maatregel 3), zonder specifieke maatregelen voor energiebesparing of hernieuwbare energie. Warmtenet bij woningbouw stadsland (maatregel 24) en netbewuste nieuwbouw (maatregel 25) kunnen het aandeel hernieuwbare energie en transportcapaciteit verbeteren, maar niet voldoende om de negatieve effecten te compenseren.
Energie	Zeer positief	14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27	Diverse maatregelen zoals eigen energieproductie (maatregelen 14, 15, 19, 21, 22, 23, 24, 25), geothermie (maatregel 16), collectieve energieopslag (maatregelen 17, 19, 26), sturen op energieverbruik (maatregel 18), en slimme laadpleinen (maatregel 27) verbeteren het aandeel hernieuwbare energie, transportcapaciteit en energieopslag.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Vestiging van bedrijvencluster biobased bouwen (maatregel 55) en bevorderen van teelt van lokaal hout en biobased materiaal (maatregel 56) bevordert lokaal gebruik van biobased materialen, wat kan leiden tot energiebesparing en lagere energieverbruik (TJ/jaar).
Voorzieningen	Negatief*	60, 61, 63, 66, 67, 70, 71	Toevoegen van maatschappelijke voorzieningen (maatregelen 60, 61), horeca en detailhandel (maatregelen 63, 66, 67) verhoogt het energieverbruik (TJ/jaar). Echter, ruimte voor hotelappartementen (maatregel 71) kan energie-efficiëntie verbeteren.
Economie	Positief*	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99	Diverse maatregelen voor duurzame en innovatieve economie (maatregelen 89, 94, 95, 96, 97) kunnen het aandeel hernieuwbare energie verhogen. Echter, vergroting van werkgebieden (maatregelen 88, 90, 91, 92, 93, 99) verhoogt het energieverbruik (TJ/jaar).
Landbouw	Positief	100, 102, 105, 106, 108	Landschapsinclusieve kringlooplandbouw (maatregelen 102, 105) en strengere milieuregelgeving (maatregel 106) kunnen bijdragen aan energiebesparing en meer hernieuwbare energieproductie, zoals biogas (maatregel 100, 108).
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben een gemengd effect op het energienetwerk. Het energieverbruik (TJ/jaar) zal naar verwachting toenemen door woningbouw en voorzieningen, maar dit wordt deels gecompenseerd door energiebesparende maatregelen en een hogere aandeel hernieuwbare energie. De transportcapaciteit bij teruglevering en energieopslagcapaciteit worden sterk verbeterd door diverse energie- en landbouwmaatregelen. Als geheel wordt het aspect energienetwerk positief beoordeeld, met specifieke negatieve effecten door woningbouw en voorzieningen.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich sterk op het verbeteren van de energievoorziening in Deventer door middel van diverse maatregelen die het aandeel hernieuwbare energie vergroten en de energieopslagcapaciteit verbeteren. Belangrijke maatregelen omvatten de stimulering van lokale elektriciteitsproductie, biogasproductie, geothermie, en individuele energieoplossingen zoals thuisbatterijen en zonnepanelen. Hoewel deze aanpak zeer positieve effecten heeft op het energienetwerk, blijven andere beleidsthema's zoals woningbouw, groen/natuur, en openbare ruimte neutraal, zonder significante directe impact. De economische groei door woningbouw en bedrijventerreinen draagt positief bij, maar vergroot ook de vraag naar energie.

Alternatief 1B

Dit alternatief gaat verder met het intensiveren van duurzame energieproductie en -opslag, met nadruk op lokale en collectieve oplossingen. Het scenario stimuleert de integratie van autobatterijen in wijk-energiesystemen en bevordert collectieve warmteoplossingen. Deze maatregelen zorgen voor een aanzienlijk groter aandeel hernieuwbare energie en verbeterde energieopslagcapaciteit. Daarnaast wordt een duurzame economie gestimuleerd, wat leidt tot positieve effecten op het energienetwerk. De landbouw kan ook een positieve bijdrage leveren door multifunctionele landbouw.

Alternatief 2A:

Alternatief 2A heeft een gemengd effect op verschillende thema's. De maatregelen voor energieproductie en opslag dragen positief bij aan het energienetwerk, maar de toevoeging van nieuwe woningen leidt tot een verhoogd energieverbruik, wat een negatief effect heeft. Ondanks deze negatieve impact, verbeteren diverse energieoplossingen zoals geothermie en collectieve warmteoplossingen het aandeel hernieuwbare energie en de transportcapaciteit bij teruglevering. De economische groei door ruimte voor bedrijven en clustervorming draagt ook positief bij, hoewel de impact op andere beleidsthema's zoals groen/natuur en openbare ruimte neutraal blijft.

Alternatief 2B

Alternatief 2B combineert uitgebreide maatregelen voor energieproductie en -opslag met een aanzienlijke uitbreiding van woningbouw en voorzieningen. Hoewel de energievoorziening sterk wordt verbeterd door diverse maatregelen zoals geothermie, collectieve energieopslag, en slimme laadpleinen, leidt de toevoeging van woningen en maatschappelijke voorzieningen tot een verhoogd energieverbruik, wat negatieve effecten veroorzaakt. De focus op een duurzame economie en landbouw draagt positief bij door het stimuleren van hernieuwbare energie en energiebesparing, maar de negatieve effecten van verhoogd energieverbruik door woningbouw en voorzieningen blijven merkbaar.

Samenvattend, elk alternatief biedt unieke voordelen en nadelen. Alternatief 1A en 1B focussen sterk op energieverbeteringen met voornamelijk positieve effecten, terwijl 2A en 2B een gemengde impact hebben door stedelijke uitbreiding en andere voorzieningen die het energieverbruik en druk op het net verhogen.

II.43 Vestigingsklimaat

Indicatoren:

- Netto saldo vestigingen
- Vestigingen per sector

Alternatief 1A

Tabel 8.65 Beoordelingen op thema Vestigingsklimaat

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingsklimaat	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3	De geplande groei van 16.000 inwoners en 8.000 woningen (maatregel 3) zorgt voor een positief netto saldo vestigingen door het aantrekken van nieuwe bedrijven die inspelen op de groeiende vraag naar diensten en producten. Het vaststellen van de ambitie geeft duidelijkheid over het toekomstige publiek voor bedrijven.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Het inzetten op vestiging van een bedrijvencluster biobased bouwen (maatregel 55) kan een positief effect hebben op vestigingen door de ontwikkeling van duurzame bouwmaterialen

			en technologieën, wat nieuwe bedrijven aantrekt. Het invoeren van houtbouw en biobased materialen van buiten (maatregel 56) kan eveneens nieuwe sectoren stimuleren.
Voorzieningen	Negatief*	66, 71	Er wordt niet actief gestuurd op maatschappelijke voorzieningen (maatregel 61) en weinig actieve sturing op economische voorzieningen (maatregel 66) kan leiden tot een negatief effect op vestigingen per sector, doordat er maar beperkt prioriteit ligt voor nieuwe economische activiteiten, terwijl de huidige vestigingsmogelijkheden beperkt zijn.
			Focus op wonen op verdieping binnenstad met weinig ruimte voor vernieuwende hotelconcepten (maatregel 71) beperkt vestigingsmogelijkheden voor die sector. Het behoud van fijnmazige detailhandelstructuur (maatregel 63) is duidelijk, maar vormt geen kansen voor verdere verbetering.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 99	Diverse maatregelen zoals het toevoegen van woningen voor behoud en aantrek van diverse professionals (maatregel 88), ruimte voor werken blijft behouden (maatregel 89), en toekomstbestendig maken bestaande bedrijventerreinen (maatregel 92) hebben een sterk onderbouwd positief effect op zowel netto saldo vestigingen als vestigingen per sector door het stimuleren van een gezonde en groeiende economische structuur.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal	114, 115	De maatregelen 'Ruimte voor vrijetijdseconomie' (maatregel 114) en 'functionele inrichting voor recreatiegebieden' (maatregel 115) zijn niet concreet genoeg voor een significant effect. Hanteren percentageregeling kunst in de openbare ruimte (maatregel 118) en inzet van middelen op fysieke ruimte als ateliers voor makers (maatregel 122) stimuleren culturele vestigingen en creatieve sectoren, wat positief bijdraagt aan vestigingen per sector.
Cultuur	Positief	118, 122	
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben een gemengd effect op het vestigingsklimaat van Deventer. Het netto saldo vestigingen wordt positief beïnvloed door de groei van inwoners en bedrijvenclusters, terwijl vestigingen per sector voornamelijk positief worden beïnvloed door specifieke maatregelen zoals de stimulering van biobased bouw en culturele ateliers. Als geheel wordt het vestigingsklimaat beoordeeld als positief, maar dat komt vooral doordat er meer 'vraagsturende' maatregelen zijn (er komt een hogere vraag naar diensten die bedrijven kunnen bieden). Er wordt in dit alternatief niet sterk gestuurd om het aanbod van nieuwe vestigingslocaties echt te verbeteren, dus er blijft het risico dat er niet genoeg ruimte is om aan de vraag te voldoen.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingsklimaat	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3	Maatregel 3 zorgt voor een stabiele bevolkingsgroei, wat gunstig is voor het vestigingsklimaat omdat het zorgt voor een constante vraag naar diensten en producten, wat de bedrijvigheid stimuleert. Dit leidt tot een positief netto saldo vestigingen en een diversiteit in vestigingen per sector.
Energie	Positief*	14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 27	Maatregelen 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, en 27 bevorderen duurzaamheid en energie-efficiëntie, wat aantrekkelijk is voor bedrijven die waarde hechten aan groene energie en duurzaamheid. Dit kan leiden tot een positief netto saldo vestigingen en een toename van vestigingen in duurzame sectoren. Echter, de focus op collectieve systemen kan ook beperkingen opleggen aan bepaalde bedrijfstakken, wat een negatief effect kan hebben op vestigingen die minder flexibel zijn.
Groen / natuur / landgoed	Positief	34, 36, 37	Maatregelen 34, 36, en 37 verbeteren de leefomgeving door meer groen en biodiversiteit toe te voegen, wat een aantrekkelijker vestigingsklimaat creëert voor sommige sectoren, zoals

			horeca en vrijetijdseconomie. Dit kan leiden tot een positief netto saldo vestigingen omdat sommige bedrijven graag gevestigd willen zijn in een groene omgeving.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39 zorgt voor kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, wat de aantrekkelijkheid van de gemeente verhoogt en bijdraagt aan een positief vestigingsklimaat. Dit kan leiden tot een positief netto saldo vestigingen en variatie in sectoren die profiteren van een aantrekkelijke omgeving.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregelen 55 en 56 bevorderen de vestiging van bedrijven in de biobased bouwsector, wat een positief effect heeft op vestigingen per sector en een positief netto saldo vestigingen door de groei van deze gespecialiseerde sector.
Voorzieningen	Positief	61, 63, 66, 67, 71	Maatregelen 61, 63, 66, 67 en 71 versterken de infrastructuur van maatschappelijke voorzieningen en detailhandel, wat een aantrekkelijk vestigingsklimaat creëert. Dit leidt tot een positief netto saldo vestigingen en een toename van vestigingen in sectoren zoals horeca, detailhandel en maatschappelijke dienstverlening.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99	Maatregelen 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98 en 99 ondersteunen een brede economische groei en zorgen voor een positief vestigingsklimaat door ruimte te bieden aan diverse soorten bedrijven. Dit leidt tot een zeer positief netto saldo vestigingen en een toename van vestigingen in innovatieve en duurzame sectoren. De maatregelen bevorderen ook een sterke centrum- en schilstructuur, functiemenging en revitalisering van bedrijventerreinen, wat de aantrekkelijkheid voor bedrijven verder vergroot.
Landbouw	Negatief	100, 102, 105, 106, 108	Maatregelen 100, 102, 105, 106 en 108 leggen strengere milieureggeving en beperkingen op voor landbouwbedrijven, wat een negatief effect kan hebben op het vestigingsklimaat voor agrarische bedrijven. Dit kan leiden tot een negatief netto saldo vestigingen en een afname van vestigingen in de landbouwsector.
Recreatie	Positief	114, 115	De maatregelen 'Ruimte voor vrijetijdseconomie' (maatregel 114) en 'functionele inrichting voor recreatiegebieden' (maatregel 115) zijn niet concreet genoeg voor een significant effect.
Cultuur	Neutraal	118, 122	Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Negatief	134	Maatregel 134 legt strengere milieunormen op, wat beperkingen kan opleggen aan de vestiging van bedrijven en kan leiden tot een negatief netto saldo vestigingen en een afname van vestigingen in sectoren die milieubelastend zijn.

Conclusie

De beleidsthema's hebben een gemengd effect op het vestigingsklimaat. De meest maatregelen zijn positief, maar strengere eisen leggen beperkingen op aan de vestiging van bedrijven. Het netto saldo vestigingen is overwegend positief, vooral door de maatregelen die economische en kan leiden tot een negatief netto saldo vestigingen en een afname van vestigingen in sectoren die milieubelastend zijn. Vestigingen per sector zien een toename in duurzame, innovatieve en creatieve sectoren, hoewel er een negatief effect is op de landbouw en milieubelastende sectoren. De algehele beoordeling is daarom neutraal.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingsklimaat	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Beleidsthema	Beoordeling aspect	Relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer positief	3	De toevoeging van 20.000 woningen versterkt de arbeidsmarkt en voorzieningen, wat leidt tot een aanzienlijke verbetering van het vestigingsklimaat (maatregel 3). Het netto saldo vestigingen neemt toe door de toename van de bevolking en daarmee de vraag naar diensten en producten. Vestigingen per sector worden diverser door de groei in bevolking en bijbehorende behoeften.

Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55	Vestiging van bedrijvencluster biobased bouwen (maatregel 55) kan nieuwe vestigingen aantrekken en sector diversiteit bevorderen, positief effect op vestigingsklimaat. Vestigingen per sector nemen toe in biobased bouw en gerelateerde industrieën.
Voorzieningen	Positief*	63, 70, 71	Groeiende detailhandelstructuur (maatregel 63) en extra ruimte voor binnenstadfuncties (maatregel 70) leiden tot een positief effect op vestigingsklimaat. Echter, beperkte ruimte voor vernieuwende hotelconcepten (maatregel 71) kan negatief werken voor toerisme. Netto saldo vestigingen neemt toe door uitbreiding van detailhandel en horeca. Vestigingen per sector worden diverser, maar beperkte hotelruimte kan negatief werken.
Economie	Positief*	88, 91, 92, 94, 97	Schaalsprong arbeidsmarkt (maatregel 88), groei ruimte voor bedrijven (maatregelen 91, 94) en versterking van economische clusters (maatregel 97) hebben een positief effect op het vestigingsklimaat. Echter, focus op efficiënt en intensief benutte bedrijventerreinen (maatregel 92) kan leefbaarheid verminderen. Netto saldo vestigingen neemt toe door diverse economische activiteiten. Vestigingen per sector worden diverser en internationaler.
Landbouw	Neutraal	100, 101, 106	Versnippering van landbouwbedrijven (maatregel 100) en afname van landbouwareaal (maatregel 101) hebben een negatief effect op het vestigingsklimaat. Echter, ruimte om te ondernemen binnen landelijke kaders (maatregel 106) kan positief werken.
Recreatie	Positief	114, 115	Ruimte voor vrijetijdseconomie (maatregel 114) en intensiveren gebruik van gebieden (maatregel 115) bevordert vestigingsklimaat positief. Netto saldo vestigingen neemt toe door groei in recreatiebedrijven. Vestigingen per sector worden diverser met meer focus op vrijetijdseconomie.
Cultuur	Negatief	122	Minder ruimte voor creatieve makersstad (maatregel 122) heeft negatief effect op vestigingsklimaat voor het MKB. Voor sommige sectoren kan het vestigingsklimaat negatiever zijn door verminderde aantrekkelijkheid voor creatieve industrie.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben voornamelijk positieve effecten op het vestigingsklimaat, met enkele negatieve effecten voor lokaal MKB en de kunst en cultuur sector. Het netto saldo vestigingen zal naar verwachting toenemen door nieuwe woningen, detailhandel en economische groei. Vestigingen per sector worden diverser door de uitbreiding van biobased bouwen, recreatie en detailhandel, hoewel er negatieve effecten zijn in landbouw en creatieve sectoren. Als geheel wordt het vestigingsklimaat als zeer positief beoordeeld.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingsklimaat	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal	3	Het toevoegen van 20.000 woningen versterkt de arbeidsmarkt en voorzieningen. Dit kan leiden tot een positief netto saldo vestigingen door een toename van vraag naar diensten en producten. De vestigingen per sector kunnen diversificeren door een groeiende bevolking, wat gunstig is voor het vestigingsklimaat.

			Wel is de vraag of er in dit alternatief, met de grote ruimte-vraag voor woningen, natuur en energie, wel genoeg vestigingsruimte is om lokaal aan de vraag naar diensten en producten te kunnen voorzien.
Energie	Positief*	14, 15, 19, 21, 22, 23, 27	De maatregelen rondom lokale energieproductie (maatregel 14, 15), energieopslag en warmtevoorzieningen (maatregel 19, 21, 22, 23, 27) kunnen een positief effect hebben op het vestigingsklimaat. Dit kan leiden tot een positief netto saldo vestigingen, vooral in sectoren die profiteren van duurzame energieoplossingen. Het stimuleren van energieproductie in het buitengebied kan boeren nieuwe inkomstenbronnen bieden (maatregel 15), wat positief kan zijn voor het vestigingsklimaat. Echter, de focus op collectieve systemen kan soms minder flexibel zijn voor individuele bedrijven, waardoor het effect gemengd is.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Positief	39	Grote investeringen in de kwaliteit en kwantiteit van de openbare ruimte kunnen het vestigingsklimaat verbeteren, omdat een aantrekkelijke omgeving bedrijven kan aantrekken en behouden. De net saldo vestigingen kan hierdoor positief worden beïnvloed, vooral in sectoren die profiteren van een aantrekkelijke leefomgeving zoals horeca en detailhandel.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Vestiging van een bedrijvencluster voor biobased bouwen en beschikbaarheid van lokaal hout en ander biobased materiaal kan een positief effect hebben op het netto saldo vestigingen, vooral binnen de bouwsector. Dit kan leiden tot een toename van bedrijven gespecialiseerd in duurzame bouwmaterialen, wat gunstig is voor het vestigingsklimaat.
Voorzieningen	Positief	60, 61, 63, 66, 67, 70, 71	Door groei van de regiofunctie van Deventer en actieve toevoeging van primaire maatschappelijke voorzieningen, horeca en detailhandel wordt het vestigingsklimaat aanzienlijk versterkt. Dit kan leiden tot een positief netto saldo vestigingen en diversificatie van vestigingen per sector, met een breed scala aan diensten en producten. De maatregelen verbeteren de aantrekkelijkheid en functionaliteit van Deventer voor bedrijven en inwoners.
Economie	Negatief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99	De schaa sprong ten behoeve van het versterken van de arbeidsmarkt en behoud woon-werkbalans heeft een positief effect op het vestigingsklimaat. De revitalisering van bedrijventerreinen en ruimte voor duurzame en innovatieve economie dragen vooral bij aan het verbeteren van de mogelijkheden voor bestaande bedrijven om te verduurzamen, maar geven niet per se direct ruimte voor anderen. De grote ruimtevraag voor alle energie en natuur-opgaven betekent dat er waarschijnlijk weinig ruimte is voor ruimte-vragende bedrijven die niet binnen het duurzame kader passen. De strengere milieugebruiksruimte en minimum categorieën kunnen dan negatieve effecten hebben op bepaalde sectoren, waardoor het uiteindelijke effect vanuit Economie negatief is.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Positief	114, 115	Meer ruimte voor extensieve recreatie en het ontsluiten van gebieden kunnen een positief effect hebben op het vestigingsklimaat door een aantrekkelijker leefomgeving te creëren, wat bedrijven kan aantrekken die profiteren van recreatie en toerisme. Dit kan leiden tot een positief netto saldo vestigingen in de recreatie- en toerismesectoren.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

Alternatief 2B presenteert een reeks beleidsmaatregelen die een aanzienlijk gemengd effect hebben op het vestigingsklimaat in Deventer. De toevoeging van 20.000 woningen en investeringen in openbare ruimte en voorzieningen versterken de arbeidsmarkt en creëren een aantrekkelijke leefomgeving, wat de vestiging van

bedrijven en diversificatie van sectoren bevordert. Duurzame energieproductie en circulariteit stimuleren economische groei, vooral binnen sectoren die profiteren van groene en innovatieve oplossingen. Grote investeringen in milieu en cultuur dragen bij aan een gezonde en aantrekkelijke omgeving, wat gunstig is voor het vestigingsklimaat. Andere maatregelen hebben negatieve effecten, vanwege beperkte flexibiliteit en veel strengere milieugebruiksruimte. Ook vergen de opgaven op het gebied van natuur en energie al veel ruimte, waardoor er voor sommige ruimte-vragende bedrijven geen ruimte zal zijn. De opsomming is dat het vestigingsklimaat in Deventer gelijk blijft.

II.44 Vestigingslocaties

Indicatoren:

- kwaliteit en kwantiteit van kantorenlocaties, werklocaties en bedrijventerreinen
- leegstand

Alternatief 1A

Tabel 8.66 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingslocaties	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	3.	Maatregel 3: De geplande woningbouw kan de druk op bestaande vestigingslocaties verhogen, waardoor de kwaliteit en kwantiteit van kantorenlocaties en bedrijventerreinen negatief beïnvloed kunnen worden. Dit kan leiden tot meer leegstand door het verplaatsen van bedrijven naar andere locaties.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Positief	55.	Maatregel 55: Deze maatregel kan de kwaliteit van bedrijventerreinen verbeteren door het aantrekken van innovatieve en duurzame bedrijven, wat kan leiden tot een afname van leegstand en een positieve invloed op de kwantiteit van werklocaties.
Voorzieningen	Negatief	61, 66, 71	Maatregel 61: Het gebrek aan actieve sturing op maatschappelijke voorzieningen kan leiden tot een verslechtering van de kwaliteit van kantorenlocaties en bedrijventerreinen. Maatregel 66: Het gebrek aan actieve sturing op economische voorzieningen kan een toename van leegstand veroorzaken doordat bedrijven zich mogelijk minder gesteund voelen en elders vestigen. Maatregel 71: Beperkte ruimte voor vernieuwende hotelconcepten kan de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties verminderen.
Economie	Positief*	88, 91, 92, 93	Maatregel 88: Het toevoegen van woningen voor verschillende doelgroepen kan de aantrekkelijkheid van Deventer vergroten en een positieve invloed hebben op de vestigingslocaties. Maatregel 91: Het creëren van nieuwe bedrijventerreinen kan de kwantiteit van werklocaties positief beïnvloeden. Maatregel 92: Het toekomstbestendig maken van bestaande bedrijventerreinen kan de kwaliteit van werklocaties verbeteren. Echter, de beperkte focus op verblijfskwaliteit en duurzaamheid kan een gemengd effect hebben. Maatregel 93: Nieuwe bedrijventerreinen nabij de stad en hoofdwegenstructuur kan de toegankelijkheid en aantrekkelijkheid van vestigingslocaties verbeteren.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen hebben gemengde effecten op vestigingslocaties in Deventer, maar het algehele effect is beoordeeld als negatief. De geplande woningbouw (maatregel 3) en het gebrek aan actieve sturing op voorzieningen (maatregelen 61, 66 en 71) kunnen de kwaliteit van kantorenlocaties en bedrijventerreinen negatief beïnvloeden en mogelijk leiden tot meer leegstand. Daarentegen bevorderen initiatieven op het gebied van circulariteit (maatregel 55) en economie (maatregelen 88, 91, 92 en 93) de groei en ontwikkeling van nieuwe en bestaande bedrijventerreinen, wat positief kan zijn voor de kwantiteit en kwaliteit van werklocaties. Als geheel wordt het aspect vestigingslocaties daarom beoordeeld als neutraal door de positieve initiatieven in de economische sector en tegelijkertijd enkele negatieve invloeden van andere beleidsthema's.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingslocaties	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Positief	19, 22, 23	19: Collectieve energieproductie, energieopslag en warmtevoorzieningen op bedrijventerreinen kunnen de aantrekkelijkheid van deze locaties verhogen door efficiëntere energievoorziening. 22, 23: Wijk-energie-systemen en energiegemeenschappen verbeteren de infrastructuur en kunnen de vestigingslocaties aantrekkelijker maken voor bedrijven die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Positief	39	Geclusterde en collectieve bouw zorgt voor meer ruimte voor groen en kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte, wat de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties kan verbeteren.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Positief	55, 56	55: Vestiging van bedrijvenclusters voor biobased bouwen kan leiden tot nieuwe vestigingslocaties en stimuleren lokale economie. 56: Beschikbaarheid van lokaal hout en biobased materiaal kan aantrekkelijk zijn voor bedrijven die duurzaam willen bouwen.
Voorzieningen	Positief	66, 67	66: Flexibeler beleid voor horeca en detailhandel kan zorgen voor een aantrekkelijker werk- en vestigingsklimaat. 67: Klein-schalige horeca op bedrijventerreinen verhoogt de aantrekkelijkheid van deze locaties.
Economie	Zeer positief	88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98	88: Toevoegen woningen voor behoud en aantrek van talent verbetert het vestigingsklimaat. 89, 91, 92: Doorontwikkeling en revitalisering van werkgebieden naar duurzame en innovatieve economie verbetert de kwaliteit en kwantiteit van werklocaties en bedrijventerreinen. 93, 94, 95, 96: Extra ruimte voor duurzame en innovatieve bedrijven verhoogt de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties. 97, 98: Binnenstedelijke verdichting en functiemenging zorgen voor betaalbare ruimte voor klein MKB en stadsverzorgende bedrijven.
Landbouw	Negatief	106	Strengere milieuregelgeving kan vestigingslocaties minder aantrekkelijk maken voor agrarische bedrijven vanwege hogere kosten en beperkingen.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Cultuur	Positief	118, 122	118: Kunst in openbare ruimte versterkt het DNA van Deventer, wat het vestigingsklimaat kan verbeteren. 122: Meer ruimte voor makers en ambacht rondom het centrum maakt deze locaties aantrekkelijker voor bedrijven in deze sectoren.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Negatief	134	Strengere milieunormen kunnen vestigingslocaties minder aantrekkelijk maken voor bedrijven vanwege hogere kosten en beperkingen.

Conclusie

Voor de kwaliteit en kwantiteit van kantorenlocaties en bedrijventerreinen zijn de effecten overwegend positief, vooral door maatregelen die duurzame en innovatieve economie stimuleren en ruimte bieden voor diverse bedrijfsvormen. De revitalisering van bestaande terreinen en het toevoegen van nieuwe vestigingslocaties dragen bij aan een verbeterd vestigingsklimaat. Echter, strengere milieunormen en regelgeving kunnen negatieve effecten hebben door hogere kosten en beperkingen voor bepaalde bedrijven. Leegstand wordt verminderd door actieve herstructurering en functiemenging binnenstedelijk. Overall, het aspect vestigingslocaties wordt positief beoordeeld met enkele negatieve effecten.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingslocaties	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	3	De grote vraag naar woningbouwlocaties op plekken die ook geschikt zouden kunnen zijn voor bedrijventerreinen (uitleglocaties) betekent dat maatregelen hier negatief zijn voor vestigingslocaties. Dit gaat niet over aangewezen vestigingslocaties voor bedrijven, maar over de druk die er wordt gelegd op beschikbare bouwgrond door de manier van woningbouw in dit alternatief. Geen maatregelen met significant direct effect.
Energie	Neutraal		
Groen / natuur / landgoed	Negatief*	34, 36, 37	Maatregel 34 heeft een negatief effect door het beperken van groen bij woningbouw, wat de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties kan verminderen. Maatregel 36 en 37 verminderen de ruimte voor groen en natuur, wat negatieve gevolgen kan hebben voor de kwaliteit van de werklocaties en bedrijventerreinen. Echter, dit kan ook positief zijn voor de kwantiteit door meer beschikbare grond voor ontwikkeling.
Openbare ruimte	Positief	39	Het ontwikkelen van openbare ruimte in samenhang met woningbouw kan een positief effect hebben door het verbeteren van de omgeving rond vestigingslocaties, wat de kwaliteit van kantorenlocaties, werklocaties en bedrijventerreinen kan verhogen. Er wordt in dit alternatief ook voorzien in een nieuw bedrijventerrein, wat positief is voor vestigingslocaties. Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		
Circulariteit	Positief	55	De vestiging van een bedrijvenscluster biobased bouwen kan de kwaliteit van werklocaties en bedrijventerreinen verbeteren door innovatieve en duurzame bedrijfsactiviteiten te stimuleren.
Voorzieningen	Positief	61, 63, 70, 71	Maatregel 61 en 63 zorgen voor een groei van maatschappelijke voorzieningen en detailhandelstructuur, wat positief is voor de vestigingslocaties. Maatregel 70 creëert meer ruimte voor binnenstadfuncties, wat de aantrekkelijkheid van kantorenlocaties en bedrijventerreinen kan verhogen. Maatregel 71 richt zich op het wonen in de binnenstad, wat de dynamiek en aantrekkelijkheid van vestigingslocaties kan vergroten.
Economie	Positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 99	Deze maatregelen zorgen voor een groeiende arbeidsmarkt, behoud van werkruimte, en uitbreiding van bedrijventerreinen, wat een zeer positief effect heeft op de kwaliteit en kwantiteit van vestigingslocaties. Het toekomstbestendig maken van bestaande terreinen en het vergroten van de binnenstad als economisch centrum versterkt deze effecten verder. Maatregel 99 stimuleert toerisme en recreatie, wat de economische dynamiek positief beïnvloedt.
Landbouw	Negatief	101, 103	Maatregel 101 en 103 verminderen het areaal voor landbouw en geven prioriteit aan woningbouw, wat negatieve effecten heeft op de beschikbaarheid van vestigingslocaties voor agrarische bedrijven.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een positief effect op de vestigingslocaties in Deventer. Vooral de thema's woningbouw, openbare ruimte, circulariteit, voorzieningen en economie dragen aanzienlijk bij aan de verbetering van de kwaliteit en kwantiteit van kantorenlocaties, werklocaties en bedrijventerreinen. De toevoeging van ruimte voor een nieuw bedrijventerrein is het belangrijkste, wat ook zorgt dat er ruimte is naast de grote ruimteclaim voor woningbouw op uitleglocaties. De maatregelen op het gebied van circulariteit en voorzieningen dragen op de bestaande locaties bij aan een aantrekkelijker werkmilieu. Hoewel er enkele negatieve effecten zijn binnen de thema's groen/natuur/landgoed en landbouw, zoals de vermindering van groen en landbouwgrond, wegen de positieve effecten van de overige maatregelen zwaarder, omdat de vestigingsruimte in de referentiesituatie vooral voor niet-landbouw bedrijven onder druk staat.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Vestigingslocaties	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3	De toevoeging van 20.000 woningen versterkt de arbeidsmarkt en voorzieningen, wat de vraag naar kantorenlocaties en bedrijventerreinen kan verhogen. Dit kan leiden tot een hogere kwaliteit en kwantiteit van vestigingslocaties.
Energie	Negatief*	19, 21, 27	Maatregel 19: Collectieve energieproductie en opslag op bedrijventerreinen (hub) kan ruimte innemen die anders beschikbaar zou zijn voor nieuwe vestigingslocaties. Maatregel 21: Het streven naar volledig zelfvoorzienendheid kan leiden tot minder beschikbare ruimte voor nieuwe vestigingslocaties. Maatregel 27: Lokale collectieve slimme laadpleinen en autobatterijen als onderdeel van het wijk-energiesysteem kunnen ruimte innemen en de ontwikkeling van nieuwe vestigingslocaties belemmeren. Echter, het verduurzamen van bestaande locaties kan de kwaliteit van werklocaties verbeteren.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Positief	39	Maatregel 39: Investeren in de kwaliteit en kwantiteit van de openbare ruimte maken vestigingslocaties aantrekkelijker voor bedrijven. Nieuwe groengebieden kunnen de omgeving van kantorenlocaties en bedrijventerreinen verbeteren.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregel 55: De vestiging van een bedrijvencluster biobased bouwen kan nieuwe vestigingslocaties creëren en de kwaliteit van werklocaties verbeteren door innovatie en duurzaamheid. Maatregel 56: Door bevorderen van teelt is lokaal hout en ander biobased materiaal beschikbaar, wat de duurzaamheid en kwaliteit van werklocaties kan verhogen.
Voorzieningen	Positief*	60, 61, 63, 66, 67, 70, 71	Maatregel 60: Deventer als huiskamer voor grotere regio versterkt de regiofunctie en kan de vraag naar vestigingslocaties verhogen. Maatregel 61: Actief sturen op toevoegen primaire maatschappelijke voorzieningen en horeca/detailhandel maakt het werkmilieu aantrekkelijker, wat de kwaliteit van kantorenlocaties kan verhogen. Maatregel 63: Versterken binnenstad, wijk- buurt- en dorpscentra met meer (ruimte voor) horeca en detailhandel kan de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties verhogen. Maatregel 66: Méér ruimte voor ontwikkeling en vernieuwing horeca & detailhandel maakt werkmilieus aantrekkelijker. Maatregel 67: Kleinschalige horeca toestaan op bedrijventerreinen kan ruimte innemen die anders beschikbaar zou zijn voor vestigingslocaties. Maatregel 70: Door enorme groei inwoners veel meer ruimte creëren voor 'binnenstadfuncties', en reguliere horeca en detailhandel in centrumschil verhoogt de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties. Maatregel 71: Veel ruimte voor hotelappartementen op verdieping toestaan in binnenstad t.b.v. meerdaags bezoek verhoogt de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties.

Economie	Zeer positief	88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97	Maatregel 88: Schaalsprong ten behoeve van versterken arbeidsmarkt en behoud woon-werkbalans verhoogt de aantrekkelijkheid van vestigingslocaties. Maatregel 89: (Milieu)ruimte voor werken blijft behouden met doorontwikkeling bestaande profielen voor werkgebieden naar een duurzame en innovatieve economie verhoogt de kwaliteit van vestigingslocaties. Maatregel 91: Ruimte voor werken groeit mee met woningbouw (20.000 woningen is ruime verdubbeling van behoefte aan 45ha netto nieuw MKB-bedrijventerrein) verhoogt zowel de kwaliteit als kwantiteit van vestigingslocaties. Maatregel 92: Actieve herstructurering en revitalisering bestaande bedrijventerreinen verhoogt de kwaliteit van werklocaties. Maatregel 93: Ook ruimte voor satelliet bedrijventerrein(en) verhoogt de kwantiteit van vestigingslocaties. Maatregel 94: Veel ruimte voor bedrijven met extra waarde op het vlak van duurzaamheid en innovatie verhoogt de kwaliteit van werklocaties. Maatregel 95: Veel meer ruimte voor circulaire economie verhoogt de kwaliteit van vestigingslocaties. Maatregel 96: Veel mogelijkheden tot clustervorming verhoogt de kwaliteit van vestigingslocaties. Maatregel 97: Realiseren economisch sterk Centrum&Schil verhoogt zowel de kwaliteit als kwantiteit van vestigingslocaties.
Landbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Positief*	134	Maatregel 134: Verbetering van luchtkwaliteit conform WHO-normen kan de kwaliteit van werklocaties verhogen. Daling geurhinder door industriële bedrijven en minder geluidsoverlast bij nieuwe vestigingslocaties verhoogt de kwaliteit van werklocaties. Echter, strengere milieunormen kunnen de ontwikkelmogelijkheden beperken.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een overwegend positief effect op de vestigingslocaties, zowel in termen van kwaliteit als kwantiteit van kantorenlocaties, werklocaties en bedrijventerreinen. De maatregelen gericht op economie, woningbouw, en openbare ruimte dragen aanzienlijk bij aan de verbetering van vestigingslocaties, terwijl enkele maatregelen binnen de thema's energie, voorzieningen en milieu zowel positieve als negatieve effecten kunnen hebben. Al met al resulteert dit in een positieve beoordeling voor het aspect vestigingslocaties.

II.45 landbouwareaal

Indicatoren:

- agrarische functies (type en intensiteit van de landbouw dat wordt bedreven)
- trend cultuurgrond (ha)
- trend landbouwbedrijven (aantal)
- intensiteit van de landbouw

Alternatief 1A

Tabel 8.67 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Landbouwareaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	3	De geplande groei van 16.000 inwoners en 8.000 woningen (maatregel 3) leidt tot een afname van het landbouwareaal doordat landbouwgrond wordt omgezet in woongebieden. Dit heeft een negatief effect op de trend cultuurgrond (ha) en het aantal landbouwbedrijven.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen/na-tuur/landgoed	Negatief	34, 36, 37	De ontwikkeling van nieuw stedelijk groen (maatregel 34) en groenstructuren bij nieuwe woongebieden (maatregel 36) zorgt voor een afname van agrarische grond met relatief lage

			natuurwaarde (maatregel 37). Dit vermindert het landbouwareaal en heeft een negatief effect op de trend cultuurgrond (ha). Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief*	91, 92, 93	De uitbreiding van bedrijventerreinen (maatregel 91) en ruimte voor werken (maatregel 93) leidt tot een afname van landbouwgrond. Dit heeft een negatief effect op de trend cultuurgrond (ha) en het aantal landbouwbedrijven. Echter, de focus op efficiënt en intensief benutte bedrijventerreinen (maatregel 92) heeft een positieve invloed op de intensiteit van de landbouw doordat er minder ruimte is voor extensieve landbouwactiviteiten.
Landbouw	Negatief	100, 102, 105, 106	Het gebrek aan sturing op actieve landbouwbedrijven (maatregel 100) en de ruimte voor nieuwe teelten (maatregel 102) en multifunctionele landbouw (maatregel 105) vermindert de agrarische functies en leidt tot versnippering van landbouwgrond (maatregel 106). Dit heeft een negatief effect op de trend cultuurgrond (ha) en het aantal landbouwbedrijven.
Recreatie	Negatief	114, 115	De functionele inrichting van gebieden voor recreatie (maatregel 115) zorgt voor een afname van landbouwgrond. Dit heeft een negatief effect op de trend cultuurgrond (ha) en het aantal landbouwbedrijven.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De geplande maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben overwegend negatieve effecten op het landbouwareaal. De afname van landbouwgrond door woningbouw (maatregel 3), groene ontwikkelingen (maatregelen 34, 36, 37), uitbreiding van bedrijventerreinen (maatregelen 91, 93), en functionele inrichting voor recreatie (maatregel 115) leidt tot een daling in de trend cultuurgrond (ha) en een vermindering van het aantal landbouwbedrijven. Hoewel de focus op efficiënt en intensief benutte bedrijventerreinen (maatregel 92) een licht positieve invloed heeft op de intensiteit van de landbouw, is het algehele effect op het landbouwareaal negatief.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Landbouwareaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3	De geplande groei met 8.000 woningen kan leiden tot vermindering van landbouwareaal door omzetting van landbouwgrond naar woongebieden. Dit kan negatief zijn voor de trend cultuurgrond en het aantal landbouwbedrijven.
Energie	Negatief*	15, 21, 23, 27	Maatregelen zoals boeren die producenten van energie worden en de aanleg van energieopwekking en opslag kunnen landbouwgrond in beslag nemen, wat kan leiden tot een afname van de cultuurgrond (ha) en een verandering in agrarische functies.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief*	56	Het bevorderen van teelt voor biobased bouwmaterialen kan de diversiteit van agrarische functies vergroten en de intensiteit van landbouw verhogen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief*	91, 99	De uitbreiding van bedrijventerreinen en nieuwe concepten voor recreatie kan landbouwgrond in beslag nemen, wat de trend cultuurgrond en het aantal landbouwbedrijven negatief kan beïnvloeden.

Landbouw	Positief*	102, 105, 106	De nadruk op landschapsinclusieve kringlooplandbouw en multi-functionele landbouw kan positief bijdragen aan de agrarische functies en intensiteit van landbouw, hoewel strengere milieuregelgeving een mogelijk negatief effect kan hebben.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

Het aspect landbouwareaal wordt zowel positief als negatief beïnvloed door verschillende beleidsthema's en maatregelen. Woningbouw en energieproductie kunnen leiden tot een afname van landbouwgrond en een negatieve impact op agrarische functies en het aantal landbouwbedrijven. Daarentegen kunnen maatregelen binnen de thema's circulariteit en landbouw positief bijdragen aan de diversiteit en intensiteit van landbouwactiviteiten. Als geheel is de beoordeling voor het aspect landbouwareaal negatief, gezien de sterke invloed van woningbouw en energieproductie op de afname van landbouwgrond.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Landbouwareaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer Negatief*	3	De schaa sprong met het toevoegen van 20.000 woningen zal een aanzienlijke hoeveelheid landbouwgrond opslokken. Dit leidt tot een significante afname van agrarische functies (type en intensiteit van de landbouw dat wordt bedreven), een negatieve trend in cultuurgrond (ha), en een afname van het aantal landbouwbedrijven.
Energie	Negatief	15, 19	Maatregel 15 zet in op biogasproductie in het buitengebied, wat kan leiden tot een herbestemming van landbouwgrond. Maatregel 19 stimuleert individuele energieoplossingen zoals bedrijfsbatterijen en eigen zonnepanelen, wat landbouwgrond kan benutten voor niet-agrarische doeleinden.
Groen / natuur / landgoed	Negatief*	36, 37	De maatregel 36 beperkt het toevoegen van groen bij woningbouw wat kan leiden tot verlies van landbouwgrond. Maatregel 37 zorgt voor afname van onbebouwd areaal en groen in het buitengebied, met name ten koste van agrarische grond, wat leidt tot een afname van agrarische functies en een negatieve trend in cultuurgrond (ha).
Openbare ruimte	Negatief*	39	De ontwikkeling van openbare ruimte in samenhang met woningbouw zal de behoefte aan grond doen toenemen, wat de landbouwgrond verder kan verminderen. Dit heeft een negatief effect op de agrarische functies en de trend cultuurgrond.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Negatief*	90, 91, 93, 94, 99	Maatregelen 90 en 91 zorgen voor uitbreiding van woningbouw en bedrijventerreinen, waardoor landbouwgrond kan afnemen. Maatregelen 93 en 94 stimuleren ruimte voor bedrijven en grootschalige logistiek, wat ten koste kan gaan van agrarische grond. Maatregel 99 stimuleert groei van toerisme en recreatie buitengebied, wat kan leiden tot intensiever gebruik van agrarische grond voor niet-agrarische functies.
Landbouw	Negatief*	101, 103, 105	Maatregel 101 leidt direct tot afname van het areaal landbouwgrond. Maatregel 103 geeft prioriteit aan landbouwfuncties op geschikte grond. Maatregel 105 heeft geen ruimtelijk beleid voor multifunctionele landbouw, wat kan leiden tot versnippering van agrarische functies en afname van intensiteit.
Recreatie	Negatief*	115	Maatregel 115 zorgt voor intensiever gebruik van gebieden wat kan leiden tot afname van landbouwgrond en een negatieve trend in agrarische functies.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben over het algemeen een negatief effect op het landbouwareaal. De agrarische functies zullen afnemen door de uitbreiding van woningbouw en bedrijventerreinen, evenals door de intensivering van het gebruik van gebieden voor recreatie en de inzet op biogasproductie in het buitengebied. De trend in cultuurgrond (ha) is negatief door het verlies van landbouwgrond aan stedelijke ontwikkelingen en andere functies. Het aantal landbouwbedrijven zal ook afnemen, hoewel er enige prioriteit wordt gegeven aan landbouw op geschikte gronden, maar dit weegt niet op tegen de negatieve effecten van andere maatregelen. De intensiteit van de landbouw zal afnemen door de versnippering en afname van agrarische grond. Als geheel is de beoordeling van het aspect landbouwareaal daarom zeer negatief.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Landbouwareaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer negatief	3	Toevoegen van 20.000 woningen leidt tot vermindering van landbouwgrond en een toename van stedelijke functies. Dit vermindert het landbouwareaal aanzienlijk. Agrarische functies worden verdrongen door woningbouw. De trend cultuurgrond (ha) zal dalen en het aantal landbouwbedrijven zal afnemen door de stedelijke uitbreiding.
Energie	Negatief*	15, 26	Energieproductie in het buitengebied door boeren leidt tot een afname van landbouwgrond voor agrarische functies. Ruimte voor opslag en biobased materialen buiten de stad vermindert het landbouwareaal. Tegelijkertijd kan de intensiteit van de landbouw toenemen door nieuwe agrarische functies zoals biogasproductie.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Negatief	39	Toevoegen van nieuwe groengebieden en landschapspark rond de stad voor recreatie en ontmoeting zal ten koste gaan van landbouwgrond. De trend cultuurgrond (ha) zal dalen door de transformatie van ruimte. Agrarische functies worden vervangen door recreatieve en groene functies.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Negatief*	55, 56	Vestiging van bedrijvencluster biobased bouwen en bevordering van teelt voor biobased materialen leidt tot vermindering van landbouwgrond. Dit kan echter ook leiden tot nieuwe agrarische functies gericht op biobased materialen. Intensiteit van de landbouw kan toenemen door teelt voor biobased materialen.
Voorzieningen	Negatief	60, 70	Grotere regiofunctie en groei van inwoners leidt tot meer ruimte voor binnenstadfuncties, horeca en detailhandel. Dit gaat ten koste van landbouwgrond. Agrarische functies worden verdrongen door stedelijke voorzieningen. De trend cultuurgrond (ha) zal dalen door de uitbreiding van stedelijke functies.
Economie	Negatief	91, 99	Ruimte voor werken groeit mee met woningbouw, wat leidt tot vermindering van landbouwgrond voor agrarische functies. Grootschalige en duurzame groei toerisme en recreatie in buitengebied gaat ten koste van landbouwgrond. Trend cultuurgrond (ha) zal dalen en aantal landbouwbedrijven zal afnemen.
Landbouw	Positief	102, 105	Landschapsinclusieve kringlooplandbouw en multifunctionele landbouw versterken agrarische functies en omgevingsdoelen. Dit leidt tot behoud en mogelijk toename van landbouwgrond. Trend cultuurgrond (ha) kan stabiel blijven of licht toenemen. Intensiteit van de landbouw kan toenemen door kringlooplandbouw.
Recreatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

Maatregelen gericht op landschap inclusieve kringlooplandbouw en multifunctionele landbouw kunnen een positief effect hebben door het behoud en de versterking van agrarische functies en omgevingsdoelen, met mogelijke toename in intensiteit van de landbouw. Echter, de meeste beleidsthema's hebben een negatief effect op het landbouwareaal, waarbij agrarische functies worden verdrongen door stedelijke functies, energieproductie, en recreatie. Het aantal landbouwbedrijven zal afnemen en de trend cultuurgrond (ha) zal dalen. Over het algemeen heeft het aspect landbouwareaal een daarom een zeer negatieve beoordeling als geheel.

II.46 Economisch vitaal

II.47 Werkgelegenheid en werkloosheid

Indicatoren:

- samenstelling beroepsbevolking
- aantal banen
- aantal banen per sector
- aantal banen per opleidingsniveau
- aantal bereikbare banen binnen redelijke reisafstand
- ontwikkeling werkloosheid

Alternatief 1A

Tabel 8.68 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Economisch vitaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7	Maatregel 3 beperkt bevolkingsgroei, wat een stabielere arbeidsmarkt creëert. Maatregel 4 zorgt voor voldoende, betaalbare en diverse woningen, wat de samenstelling van de beroepsbevolking positief beïnvloedt. Maatregel 7 richt zich op behoud van jongeren en doelgroepen die bijdragen aan het versterken van de arbeidsmarkt, wat de ontwikkeling van werkloosheid en het aantal banen positief beïnvloedt. Er zijn positieve effecten op het aantal banen, aantal banen per sector, en samenstelling beroepsbevolking, maar mogelijk niet alle gebieden profiteren even sterk.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregel 55 en 56 bevorderen de vestiging van een bedrijvencluster voor biobased bouwen en de invoer van houtbouw en biobased materialen. Dit zorgt voor nieuwe banen in deze sectoren en kan een positief effect hebben op de samenstelling van de beroepsbevolking en het aantal banen per sector. Het aantal banen per opleidingsniveau wordt eveneens beïnvloed, omdat deze sectoren specialistische kennis vereisen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97	Maatregelen 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96 en 97 richten zich op het behoud en aantrekken van diverse beroepsgroepen, het uitbreiden van werkgebieden, en het toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen. Deze maatregelen hebben een sterk positief effect op de samenstelling van de beroepsbevolking, het aantal banen, het aantal banen per sector, en het aantal banen per opleidingsniveau. Er wordt ook gezorgd voor een goede bereikbaarheid van banen binnen redelijke reisafstand en een vermindering van werkloosheid. De focus op efficiëntie en intensiteit van bedrijventerreinen en milieugebruiksruimte zorgt voor

		een sterke onderbouwing van positieve effecten op alle geografische plekken in de gemeente.
Cultuur	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen in het beleidsthema Economie hebben een zeer positieve invloed op werkgelegenheid en werkloosheid, met sterke effecten op de samenstelling van de beroepsbevolking, het aantal banen, het aantal banen per sector, het aantal banen per opleidingsniveau, het aantal bereikbare banen binnen redelijke reisafstand, en de ontwikkeling van werkloosheid. Woningbouw heeft een gemengd positief effect, waarbij sommige gebieden mogelijk sterker profiteren dan andere. Circulariteit heeft een positief effect door nieuwe banen te creëren in specifieke sectoren. De overige beleidsthema's hebben geen significant direct effect op werkgelegenheid en werkloosheid. Als geheel wordt het aspect werkgelegenheid en werkloosheid positief beoordeeld.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Economisch vitaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7	Maatregel 3 kan zorgen voor een stabiele bevolkingsgroei, wat een positief effect heeft op de samenstelling beroepsbevolking. Maatregel 4 zorgt voor diverse woningen, wat de aantrekkelijkheid voor verschillende doelgroepen vergroot. Maatregel 7 richt zich op jongeren en ouderen, wat kan bijdragen aan een positief effect op de arbeidsmarkt. Het algehele effect is positief op werkgelegenheid, maar niet uniform over alle geografische plekken.
Energie	Positief*	15, 17, 19, 21	Maatregel 15 zorgt voor nieuwe banen in de sector energieproductie, wat positief is voor het aantal banen per sector. Maatregel 17 en 19 kunnen leiden tot meer werkgelegenheid in energieopslag en warmtevoorzieningen, wat het aantal banen in deze sectoren en opleidingsniveau positief beïnvloedt. Maatregel 21 stimuleert zelfvoorzienendheid, wat kan leiden tot een toename in lokale werkgelegenheid. Het algehele effect is positief, maar niet uniform over alle geografische plekken.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregel 55 kan leiden tot meer banen in de biobased bouwsector, waardoor het aantal banen per sector en opleidingsniveau kan toenemen. Maatregel 56 bevordert lokaal materiaalgebruik, wat werkgelegenheid in de landbouwsector kan stimuleren. Dit heeft een positief effect op werkgelegenheid en werkloosheid.
Voorzieningen	Positief	63, 66, 67	Maatregel 63 behoudt de detailhandelstructuur, wat banen in deze sector behoudt. Maatregel 66 en 67 zorgen voor meer ruimte in horeca en detailhandel, wat kan leiden tot meer banen. Dit heeft een positief effect op het aantal banen en de ontwikkeling van werkloosheid.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98	Maatregelen 88, 89, 90 en 91 zorgen voor behoud en aantrekken van talent, wat positief is voor de samenstelling beroepsbevolking en werkgelegenheid. Maatregelen 92, 93, 94 en 96 stimuleren duurzame en innovatieve bedrijven, wat leidt tot meer banen in deze sectoren en opleidingsniveau. Maatregel 97 en 98 zorgen voor een economisch sterk centrum en verdichting, wat werkgelegenheid en bereikbaarheid van banen positief beïnvloedt. Het effect is sterk en onderbouwd positief over de gehele gemeente.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect

Conclusie

De maatregelen binnen het beleidsthema Economie hebben een zeer positief effect op werkgelegenheid en werkloosheid, doordat ze gericht zijn op het aantrekken en behouden van talent, alsmede het stimuleren van duurzame en innovatieve bedrijven. Dit leidt tot een toename in het aantal banen, een betere samenstelling

van de beroepsbevolking, en een lagere werkloosheid. Woningbouw heeft een positief effect, maar niet uniform over alle geografische plekken, door het bieden van diverse woningen voor verschillende doelgroepen. Circulariteit en Voorzieningen hebben een positief effect door het toevoegen van banen in specifieke sectoren. Energie heeft een positief effect door nieuwe banen te creëren in de sectoren energieproductie en energieopslag. De overige thema's hebben geen significant direct effect op werkgelegenheid en werkloosheid. De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een positief effect op het aspect werkgelegenheid en werkloosheid.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Economisch vitaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3, 4, 7	De schaa sprong en inzet op diverse en betaalbare woningen versterken de arbeidsmarkt door het aantrekken en behouden van jongeren en doelgroepen die bijdragen aan de arbeidsmarkt. Dit vergroot het aantal banen en biedt mogelijkheden voor verschillende opleidingsniveaus. Het aantal bereikbare banen binnen redelijke reisafstand neemt toe door de verstedelijking van de Stedendriehoek.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	De vestiging van een bedrijvencluster voor biobased bouwen en het invoeren van houtbouw en biobased materialen kunnen nieuwe banen creëren, vooral binnen sectoren gericht op duurzaamheid en innovatie. Dit heeft een positief effect op het aantal banen en de samenstelling van de beroepsbevolking.
Voorzieningen	Positief*	63, 70	De groei van de detailhandelstructuur en ruimte voor 'binnenstadfuncties' kunnen nieuwe banen creëren, wat positief is voor werkgelegenheid. Echter, het gebrek aan ruimte voor vernieuwende hotelconcepten kan een negatieve invloed hebben op het aantrekken van toeristen, wat een gemengd effect heeft op het aantal banen per sector.
Sociaal domein	Negatief	75	De groeiende vraag naar zorgpersoneel door een weinig ontwikkeld sociaal netwerk kan leiden tot een toename van werkloosheid als de zorgsector de vraag niet kan bijbenen. Dit heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van werkloosheid en de samenstelling van de beroepsbevolking.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97	De maatregelen versterken de arbeidsmarkt door een brede economische ontwikkeling, ruimte voor lokale en regionale bedrijvigheid, en goed passende woningbouw voor werknemers. Dit zorgt voor een toename in het aantal banen, verbeterde huisvesting voor arbeidsmigranten, en clustervorming die bedrijven op de juiste plek brengt. De ontwikkeling van werkloosheid wordt positief beïnvloed.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	134	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een overwegend positief effect op het aspect werkgelegenheid en werkloosheid. De indicatoren samenstelling beroepsbevolking en aantal banen worden positief beïnvloed door de schaa sprong, verstedelijking en de vestiging van een biobased bedrijvencluster. De brede economische ontwikkeling zorgt voor een toename van banen in diverse sectoren en opleidingsniveaus. De bereikbaarheid van banen binnen redelijke reisafstand neemt toe door de verstedelijkingsopgave. De ontwikkeling van werkloosheid wordt positief beïnvloed door de ruimte voor bedrijven en verbeterde huisvesting voor arbeidsmigranten, hoewel de groeiende vraag naar zorgpersoneel een negatieve invloed kan hebben. Algeheel wordt het aspect werkgelegenheid en werkloosheid positief beoordeeld.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Economisch vitaal	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Zeer positief*	3, 4, 7	Maatregel 3 zorgt voor een sterke groei van de beroepsbevolking door de toevoeging van woningen, wat leidt tot een groter aantal banen en minder werkloosheid. Maatregel 4 richt zich op betaalbare en diverse woningen, wat aantrekkelijk is voor verschillende doelgroepen en de arbeidsmarkt versterkt. Maatregel 7 focust op het aantrekken en behouden van jongeren en andere doelgroepen die bijdragen aan de arbeidsmarkt, wat positief is voor de werkgelegenheid. De combinatie van deze maatregelen leidt tot een zeer positief effect op de samenstelling van de beroepsbevolking, aantal banen, en het aantal bereikbare banen binnen redelijke reisafstand. Echter, er kunnen negatieve effecten zijn op de werkloosheid als de groei van de bevolking het tempo van nieuwe banen overschrijdt. Daarom is het effect gemarkeerd met een *.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregel 55 bevordert de vestiging van een bedrijvencluster voor biobased bouwen, wat nieuwe banen creëert en de werkgelegenheid in deze sector versterkt. Maatregel 56 zorgt voor lokaal hout en biobased materialen, wat verdere economische activiteit stimuleert en banen in de teelt en productie van deze materialen creëert. Deze maatregelen hebben een positief effect op het aantal banen per sector en opleidingsniveau, aangezien ze gespecialiseerde kennis vereisen.
Voorzieningen	Positief	60, 61, 63, 66, 67, 70, 71	Maatregel 60 versterkt de regiofunctie van Deventer, wat meer banen in de dienstensector creëert. Maatregelen 61, 63, 66, 67, 70, en 71 richten zich op het uitbreiden en verbeteren van horeca, detailhandel, en hotelaccommodaties, wat de werkgelegenheid in deze sectoren vergroot. Deze maatregelen hebben een positief effect op het aantal banen per sector en het aantal bereikbare banen binnen redelijke reisafstand.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97	Maatregel 88 richt zich op het versterken van de arbeidsmarkt door een schaa sprong, wat leidt tot een toename van banen en een betere woon-werkbalans. Maatregel 89 behoudt ruimte voor werken en bevordert een duurzame en innovatieve economie, wat nieuwe banen creëert. Maatregel 90 zorgt voor woningbouw die aantrekkelijk is voor gewenste doelgroepen, wat de arbeidsmarkt versterkt. Maatregelen 91, 92, 93, 94, 96, en 97 richten zich op de groei van werkgebieden, herstructurering en revitalisering van bedrijventerreinen, clustervorming, en het versterken van een innovatieve economie, wat leidt tot een sterke toename van banen. Deze maatregelen hebben een zeer positief effect op het aantal banen, aantal banen per sector, aantal banen per opleidingsniveau, en ontwikkeling werkloosheid.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen in de beleidsthema's Woningbouw en Economie hebben een zeer positief effect op het aspect werkgelegenheid en werkloosheid in Deventer. De woningbouwmaatregelen zorgen voor een grotere en diverse beroepsbevolking, wat positief is voor het aantal banen en bereikbare banen. Echter, de snelle bevolkingsgroei kan leiden tot tijdelijke werkloosheid, wat de markering met een * verklaart. De economische maatregelen stimuleren de groei van werkgebieden en innovatieve economieën, wat leidt tot een aanzienlijke toename van banen per sector en opleidingsniveau, en een vermindering van werkloosheid. De maatregelen binnen de thema's Circulariteit en Voorzieningen hebben positieve effecten door nieuwe banen te creëren in specifieke sectoren. De overige beleidsthema's hebben geen significante directe effecten op werkgelegenheid en werkloosheid. Als geheel wordt het aspect werkgelegenheid en werkloosheid positief beoordeeld door de gemeentelijke plannen.

II.48 Verdienmogelijkheden

Indicatoren:

- besteedbaar inkomen per inwoner (EUR/inwoner/jaar)
- % huishoudens met een inkomen onder lage inkomensgrens op totaal aantal huishoudens

Alternatief 1A

Tabel 8.69 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Verdienmogelijkheden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7	Maatregel 3 beperkt groei wat kan leiden tot hogere woningprijzen en daarmee hogere lasten voor huishoudens (negatief effect). Maatregel 4 en 7 zorgen voor voldoende, betaalbare en diverse woningen, en het behoud van jongeren en andere doelgroepen wat kan leiden tot een verbeterde arbeidsmarkt en hogere verdienmogelijkheden (positief effect). Het netto effect is positief, maar niet uniform over de hele gemeente.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregel 55 en 56 stimuleren de vestiging van een bedrijvencluster voor biobased bouwen en de invoer van biobased materialen, wat kan leiden tot nieuwe werkgelegenheid en verbeterde verdienmogelijkheden. Dit heeft een merkbaar positief effect op het besteedbaar inkomen per inwoner en een vermindering van het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens.
Voorzieningen	Negatief*	63, 66, 71	Maatregel 63 houdt de fijnmazige detailhandelstructuur overeind, wat positief kan zijn voor lokale werkgelegenheid. Maatregel 66 en 71 echter sturen weinig op economische voorzieningen en bieden weinig ruimte voor vernieuwende hotelconcepten, wat kan leiden tot minder economische groei en lagere verdienmogelijkheden. Het netto effect is negatief, maar niet uniform over de hele gemeente.
Sociaal domein	Negatief	75	Maatregel 75 geeft aan dat er steeds meer personeel in de zorg nodig is vanwege een weinig ontwikkeld sociaal netwerk, wat kan leiden tot hogere lasten voor zorg en lagere verdienmogelijkheden voor de bevolking. Dit heeft een merkbaar negatief effect op het besteedbaar inkomen per inwoner en een toename van het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97	De maatregelen 88 tot en met 97 zorgen voor een sterke focus op het behouden en aantrekken van diverse doelgroepen die bijdragen aan een sterke arbeidsmarkt, uitbreiding en toekomstbestendig maken van bedrijventerreinen, en realiseren van een economisch sterk centrum. Dit resulteert in een verbeterde arbeidsmarkt en hogere verdienmogelijkheden, met een sterk onderbouwd positief effect op alle geografische plekken in de gemeente.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal	134	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De effecten op de verdienmogelijkheden in de gemeente Deventer richting 2040 zijn gemengd, maar overwegend positief. Maatregelen in de thema's Woningbouw en Circulariteit hebben een merkbaar positief effect op het besteedbaar inkomen per inwoner en een vermindering van het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens. Echter, maatregelen in de thema's Voorzieningen en Sociaal domein hebben een merkbaar negatief effect op dezelfde indicatoren. De meest significante positieve bijdrage komt van de Economie, waar diverse maatregelen een positief effect hebben op de verdienmogelijkheden.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Verdienmogelijkheden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3, 4, 7	Maatregel 3 beperkt de bevolkingsgroei, wat kan leiden tot een stabielere lokale economie en verdienmogelijkheden. Maatregel 4 zorgt voor diverse en betaalbare woningen, wat de woonlasten verlaagt en het besteedbaar inkomen per inwoner verhoogt. Maatregel 7 richt zich op het behoud en aantrekken van jongeren en doelgroepen die de arbeidsmarkt versterken, wat positief is voor het aantal huishoudens boven de lage inkomensgrens.
Energie	Positief*	15, 17, 18, 19, 21, 23	Maatregel 15 creëert nieuwe verdienmogelijkheden voor boeren door energieproductie, wat het besteedbaar inkomen kan verhogen. Maatregel 17 bevordert collectieve energieopslag en uitwisseling, wat de energiekosten kan verlagen en besteedbaar inkomen verhoogt. Maatregelen 18 en 19 stimuleren collectieve energieproductie en opslag, wat energiekosten kan verlagen. Maatregelen 21 en 23 stimuleren lokale energiezelfvoorziening en kunnen de energiekosten verlagen, wat positief is voor het besteedbaar inkomen. Echter, implementatiekosten kunnen tijdelijk negatief zijn.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29	Maatregel 28 bevordert collectieve sociale voorzieningen, wat kan leiden tot lagere zorgkosten en een hoger besteedbaar inkomen. Maatregel 29 vergroot het mantelzorgpotentieel, wat de zorgkosten verlaagt en het besteedbaar inkomen verhoogt.
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregel 55 richt zich op de vestiging van een bedrijvencuster voor biobased bouwen, wat nieuwe banen kan creëren en het besteedbaar inkomen verhoogt. Maatregel 56 bevordert de teelt van lokaal hout en biobased materialen, wat lokale werkgelegenheid en verdienmogelijkheden kan verbeteren.
Voorzieningen	Positief	61, 63, 66, 67, 68,	Maatregel 61 stuurt op behoud van primaire maatschappelijke voorzieningen, wat een stabiele economische omgeving creëert. Maatregel 63 zorgt voor een fijnmazige detailhandelstructuur, wat werkgelegenheid en verdienmogelijkheden kan verbeteren. Maatregel 66 biedt ruimte voor ontwikkeling van horeca en detailhandel, wat nieuwe banen en verdienmogelijkheden creëert. Maatregel 67 staat kleinschalige horeca toe op bedrijventerreinen, wat werkgelegenheid en inkomen kan verbeteren. Maatregel 68 stimuleert schaalvergroting van supermarkten, wat kan leiden tot lagere prijzen en een hoger besteedbaar inkomen.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97, 98	Maatregel 88 richt zich op het behoud en aantrekken van young professionals, wat de verdienmogelijkheden en het besteedbaar inkomen kan verhogen. Maatregelen 89, 90, 91 en 92 bevorderen duurzame en innovatieve economie, wat nieuwe banen en hogere inkomens kan opleveren. Maatregel 94 stimuleert bedrijven met extra waarde op duurzaamheid en innovatie, wat positief is voor het besteedbaar inkomen. Maatregel 97 versterkt het economisch centrum, wat werkgelegenheid en inkomen kan verbeteren. Maatregel 98 stimuleert binnenstedelijke verdichting en functiemenging, wat werkgelegenheid en inkomen kan verbeteren.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Milieu	Negatief	134	Maatregel 134 richt zich op het verbeteren van milieukwaliteit conform WHO-normen, wat kan leiden tot hogere kosten voor bedrijven en mogelijk lagere verdienmogelijkheden en besteedbaar inkomen. Echter, dit kan indirect wel bijdragen aan een gezondere bevolking, wat op lange termijn positief kan zijn voor de verdienmogelijkheden.

Conclusie

De maatregelen hebben over het algemeen een positieve invloed op de verdienmogelijkheden in Deventer. Het besteedbaar inkomen per inwoner zal naar verwachting stijgen door lagere woon- en zorgkosten, nieuwe banen en lagere energiekosten. Het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens zal dalen door gerichte maatregelen voor het behoud en aantrekken van specifieke

doelgroepen. Het aspect verdienmogelijkheden als geheel wordt beoordeeld als positief, hoewel er enkele negatieve effecten kunnen optreden door hogere milieukosten voor bedrijven.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Verdienmogelijkheden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 4, 7	Maatregel 3 en 7 versterken de arbeidsmarkt door aantrekken van jongeren en arbeidskrachten, wat het besteedbaar inkomen per inwoner verhoogt. Maatregel 4 zorgt voor betaalbare woningen, wat de % huishoudens met een inkomen onder lage inkomensgrens kan verlagen.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Wonen met / zonder zorg	Positief*	28, 29	Maatregel 28 en 29 dragen bij aan de nabijheid van zorgvoorzieningen en sociale voorzieningen, wat indirect het besteedbaar inkomen per inwoner kan verhogen door minder zorgkosten.
Circulariteit	Positief	55, 56	Maatregel 55 en 56 stimuleren nieuwe bedrijfsclusters, wat nieuwe werkgelegenheid en hogere inkomens kan genereren.
Voorzieningen	Positief	63, 70	Maatregel 63 en 70 ondersteunen de groei van detailhandelsstructuur en binnenstadfuncties, wat positief bijdraagt aan de verdienmogelijkheden en inkomensgroei.
Sociaal domein	Negatief	75	Maatregel 75 benadrukt de groeiende zorgbehoefte door weinig ontwikkeld sociaal netwerk, wat de % huishoudens met een inkomen onder lage inkomensgrens kan verhogen door hogere zorgkosten.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97	De maatregelen gericht op versterking van de arbeidsmarkt, ruimte voor werken, en clustervorming zorgen voor een merkbare en sterke stijging van het besteedbaar inkomen per inwoner en daling van % huishoudens met een inkomen onder lage inkomensgrens.
Cultuur	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De beleidsthema's woningbouw, wonen met/zonder zorg, circulariteit, voorzieningen en economie hebben een positief tot zeer positief effect op de verdienmogelijkheden in Deventer. De maatregelen binnen het sociaal domein hebben een negatief effect. Hierdoor zal het besteedbaar inkomen per inwoner naar verwachting stijgen en het % huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens dalen, met een algemene beoordeling als zeer positief voor het aspect verdienmogelijkheden.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Verdienmogelijkheden	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief	3, 4, 7	Maatregel 3 en 7 zorgen voor een versterking van de arbeidsmarkt door het aantrekken van doelgroepen die bijdragen aan de economie. Maatregel 4 zorgt voor voldoende, betaalbare en diverse woningen, wat kan leiden tot een positief effect op het besteedbaar inkomen per inwoner en een vermindering van het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens.
Energie	Positief	15, 19, 21, 22, 23	Maatregelen 15 en 19 stimuleren de lokale energieproductie en opslag, wat kan leiden tot nieuwe economische activiteiten en verdienmogelijkheden. Maatregelen 21, 22 en 23 ondersteunen een volledig zelfvoorzienende energievoorziening en energiegemeenschappen, wat kan bijdragen aan lagere energiekosten en daarmee een positief effect op besteedbaar inkomen per inwoner.
Wonen met / zonder zorg	Positief	28, 29, 33	Maatregel 28 en 29 zorgen voor toegankelijkheid van zorg en vergroten het mantelzorgpotentieel, wat indirect kan bijdragen aan een stabiel besteedbaar inkomen per inwoner. Maatregel 33 kan door de integratie van kunst en cultuur binnen het sociaal domein bijdragen aan een aantrekkelijker woon- en werkklimaat, wat indirect positieve effecten kan hebben.

Circulariteit	Zeer positief	55, 56	Maatregel 55 en 56 bevorderen de vestiging van biobased bedrijven en de beschikbaarheid van lokaal hout en biobased materialen, wat kan leiden tot nieuwe verdienmogelijkheden en een sterk positief effect op besteedbaar inkomen per inwoner.
Voorzieningen	Positief*	60, 61, 63, 66, 67, 70, 71	Maatregelen 60, 61, 63, 66, 67 en 70 versterken de regiofunctie en het voorzieningenniveau, wat kan leiden tot een positief effect op het besteedbaar inkomen per inwoner en een vermindering van het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens. Maatregel 71 kan extra waarde toevoegen door meerdaags bezoek te stimuleren.
Sociaal domein	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Zeer positief	88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96, 97	Maatregelen 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 96 en 97 stimuleren de arbeidsmarkt, duurzame en innovatieve economie, en clustervorming van bedrijven, wat sterke positieve effecten heeft op het besteedbaar inkomen per inwoner en een vermindering van het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens.
Cultuur	Positief	125	Maatregel 125 inzet op een museum met (inter)nationale uitstraling, wat kan zorgen voor economische impulsen door toerisme en cultuurbezoek, en daardoor een positief effect op het besteedbaar inkomen per inwoner.
Milieu	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De beleidsthema's woningbouw, energie, wonen met/zonder zorg, circulariteit, voorzieningen, economie en cultuur hebben een positief tot zeer positief effect op de verdienmogelijkheden in Deventer. Met name de maatregelen binnen de thema's circulariteit en economie hebben een zeer positief effect door het stimuleren van nieuwe bedrijfsclusters, het versterken van de arbeidsmarkt en het bevorderen van duurzame en innovatieve economische activiteiten. De maatregelen binnen het sociaal domein hebben een neutraal effect, waarbij geen significante directe impact op de verdienmogelijkheden wordt verwacht. Hierdoor zal het besteedbaar inkomen per inwoner naar verwachting stijgen en het percentage huishoudens met een inkomen onder de lage inkomensgrens dalen. De algemene beoordeling voor het aspect verdienmogelijkheden binnen alternatief 2B is dan ook zeer positief.

II.49 Natuurlijke hulpbronnen

II.50 Drinkwater

Algemene notitie:

In Nederland wordt drinkwater geleverd door regionale waterbedrijven, niet door de gemeente zelf. Verder spelen de waterschappen vooral een rol in het waterbeheer, zoals zuivering en waterkwaliteit, terwijl de drinkwaterbedrijven verantwoordelijk zijn voor de levering. Hierdoor is de drinkwatervoorziening grotendeels gescheiden van het gemeentelijk bestuur.

Indicatoren:

- volume drinkwatervoorraad

Alternatief 1A

Tabel 8.70 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Drinkwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Positief	40, 41	40: Beperkte verstedelijking op de hoge delen, lage delen en kwelgebieden blijven beschikbaar voor groenblauwe opgaven,

Klimaatadaptatie	Positief	44, 47	wat kan bijdragen aan het behoud van drinkwatervoorraden. 41: Robuuste groenblauwe structuur van de zandwetering kan helpen om het volume van de drinkwatervoorraad te behouden. 44: Water en bodem meewegen bij locatiekeuzes kan bijdragen aan het behoud van drinkwatervoorraden. 47: Regenwater infiltrert op de locatie zelf of in de omgeving aanwezige groenblauwe structuren, wat de drinkwatervoorraad kan aanvullen.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Zeer positief	127, 128	127: Sturen op terugdringen van drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag leidt tot een verminderd gebruik van de drinkwatervoorraad. 128: Huidige RWZI ontlasten door regenwater af te koppelen draagt bij aan het behoud van de drinkwatervoorraad.

Conclusie

De maatregelen die direct betrekking hebben op de drinkwatervoorraad tonen een positief effect, met name door het sturen op verminderd drinkwaterverbruik en het afkoppelen van regenwater om de RWZI te ontlasten. Klimaatadaptatiemaatregelen hebben een positief effect door het behouden en aanvullen van drinkwatervoorraden. Landschapsmaatregelen hebben eveneens een positief effect door het behouden van groenblauwe structuren. Algeheel gezien blijft het aspect drinkwater beoordeeld zoals het in de huisige situatie is (goed) door de invloed door de plannen van de gemeente Deventer tot 2040 en als geheel wordt het aspect Drinkwater neutraal beoordeeld.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Drinkwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	positief*	40, 41, 42	Maatregel 41 en 42 zorgen voor de ontwikkeling van stedelijke groenstructuren en groene boulevards, die indirect kunnen bijdragen aan het behoud van waterreserves.
Klimaatadaptatie	Positief	40, 44, 47	Maatregel 44 zorgt ervoor dat water en bodem leidend zijn bij de locatiekeuze, wat kan bijdragen aan een betere drinkwatervoorraad. Maatregel 47 zorgt voor infiltratie van regenwater op de locatie zelf, wat de drinkwatervoorraad kan versterken.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Zeer positief	127, 128, 129	Maatregel 127 vermindert drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag, wat de drinkwatervoorraad significant kan verbeteren. Maatregel 128 ontlast de huidige RWZI door regenwater af te koppelen, wat eveneens de drinkwatervoorraad kan versterken. Maatregel 129 zorgt voor circulaire watersystemen in wijken, wat kan bijdragen aan een duurzame drinkwatervoorraad.

Conclusie

De meeste beleidsthema's hebben geen significante directe effecten op de drinkwatervoorraad. Echter, de maatregelen binnen de thema's Landschap, Klimaatadaptatie en Waterbeschikbaarheid hebben een duidelijk positief effect op het volume van de drinkwatervoorraad, met Waterbeschikbaarheid zelfs een zeer positief effect vanwege de reductie van het drinkwaterverbruik en de implementatie van circulaire watersystemen. Als geheel wordt het aspect Drinkwater positief beoordeeld.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Drinkwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 13	3, 5, 6: Bouw van 20.000 woningen leidt tot hogere drinkwaterverbruik, negatief effect op drinkwatervoorraad. 13: Klimaatadaptief bouwen kan positief effect hebben door waterbesparende maatregelen. Gemengd effect leidt tot een negatieve beoordeling.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Landschap	Negatief	40, 41, 42	40: Verstedelijking van hoge delen kan invloed hebben op drinkwatervoorraad door hogere waterverbruik en mogelijk verminderde infiltratie. 41, 42: Groenblauwe structuren hebben beperkt effect op drinkwatervoorraad.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 47	44: Water en bodem meewegen bij locatiekeuzes zorgt voor duurzame waterbeheer, positief effect op drinkwatervoorraad. 47: Regenwater infiltratie bevordert drinkwatervoorraad, zeer positief effect.
Circulariteit	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect
Waterbeschikbaarheid	Positief*	127, 128	127: Terugdringen drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag bevordert volume drinkwatervoorraad. 128: Extra of uitgebreide RWZI decentrale zuiveringen verhoogt waterzuiveringscapaciteit, positief effect op drinkwatervoorraad.

Conclusie

De plannen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op het aspect Drinkwater. De beleidsthema's Woningbouw en Landschap hebben een negatief effect door een verhoogd drinkwaterverbruik en verminderde infiltratie. Klimaatadaptatie en Waterbeschikbaarheid hebben een overwegend positief effect door duurzame waterbeheer en het terugdringen van drinkwaterverbruik, al neemt de beschikbaarheid af. Met name door de stijgende vraag, worden de effecten op het volume van de drinkwatervoorraad als negatief beoordeeld.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Drinkwater	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 13	Maatregel 3: Schaalsprong met 40.000 inwoners en 20.000 woningen verhoogt drinkwaterbehoefte. Maatregel 5: Buitenstedelijk bouwen kan leiden tot verhoogde waterbehoefte. Maatregel 6: Binnenstedelijk bouwen verhoogt drinkwaterverbruik. Maatregel 13: Klimaatadaptieve maatregelen kunnen positief zijn, maar zijn niet voldoende om negatieve effecten door toename bevolking en bebouwing volledig te compenseren.
Energie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Groen / natuur / landgoed	Positief*	34, 36	Maatregel 34: Natuur als waarde kan indirect bijdragen aan betere waterretentie. Maatregel 36: Groene en blauwe functies bij herstructurering verbeteren waterbeheer, wat positief kan zijn voor drinkwatervoorraad.
Openbare ruimte	Positief*	39	Maatregel 39: Toevoegen van nieuwe groengebieden en landschapspark kan positief bijdragen aan waterretentie en infiltratie, wat drinkwatervoorraad kan verbeteren.
Landschap	Positief*	40, 41, 42, 43	Maatregel 40: Beperkte verstedelijking op hoge delen kan beschermen tegen watertekort. Maatregel 41: Ontwikkeling Zandweteringzone kan bijdragen aan waterbeheer. Maatregel 42: Groene boulevard bij IJssel kan positief bijdragen aan waterretentie. Maatregel 43: Robuuste groenblauwe zone kan helpen bij waterbeheer en drinkwatervoorraad.
Klimaatadaptatie	Zeer positief	44, 47	Maatregel 44: Water en bodem als belangrijke afweging bij locatiekeuzes kan sterk bijdragen aan drinkwatervoorraad. Maatregel 47: Regenwater infiltreert of wordt hergebruikt, wat positief bijdraagt aan drinkwatervoorraad.
Circulariteit	Positief*	52, 53, 54, 55, 56, 58	Maatregel 52: Circulaire economie kan leiden tot beter waterbeheer. Maatregel 53: Hubs in wijken kunnen bijdragen aan efficiënter watergebruik. Maatregel 54: Circulaire inrichting kan positief zijn voor waterbeheer. Maatregel 55: Biobased bouwen kan indirect positief zijn voor waterbeheer. Maatregel 56: Bevorderen van teelt en lokaal materiaal kan positief zijn voor waterbeheer. Maatregel 58: Voedselbossen en moestuinen kunnen helpen bij waterretentie.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Positief*	127, 128, 129	Maatregel 127: Terugdringen drinkwaterverbruik van 120 naar 100 liter per dag heeft sterk positief effect op drinkwatervoorraad. Maatregel 128: Uitbreiden RWZI of decentrale zuiveringen kan bijdragen aan beter waterbeheer. Maatregel 129: Circulair watersysteem in wijken en hergebruik regenwater heeft zeer positief effect op drinkwatervoorraad.

Conclusie

De maatregelen van de gemeente Deventer tot 2040 hebben een gemengd effect op het aspect Drinkwater. Woningbouwmaatregelen leiden tot een verhoogde drinkwaterbehoefte, wat een negatief effect heeft. Echter, maatregelen gericht op groen, landschap, klimaatadaptatie, circulariteit en hebben positieve tot zeer positieve effecten door verbeterde waterretentie, efficiënter watergebruik en hergebruik van regenwater, al neemt over het algemeen de beschikbaarheid ook af. Met name door de stijgende vraag, worden de effecten op het volume van de drinkwatervoorraad als negatief beoordeeld.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich op een behoudende benadering waarbij weinig directe maatregelen worden genomen die een significant effect hebben op het drinkwater. De nadruk ligt op beperkte verstedelijking en robuuste groenblauwe structuren die bij kunnen dragen aan het behoud van drinkwatervoorraden. Klimaatadaptatie speelt een rol door regenwaterinfiltratie en locatiekeuzes die rekening houden met water en bodem. De meest significante positieve impact komt van maatregelen die drinkwaterverbruik verminderen en regenwater afkoppelen, maar door de stijgende vraag naar drinkwater is het effect neutraal.

Alternatief 1B

Alternatief 1B heeft een vergelijkbare benadering als 1A maar introduceert daarnaast extra maatregelen zoals stedelijke groenstructuren en groene boulevards die indirect de drinkwatervoorraad kunnen verbeteren. De effecten van klimaatadaptatie zijn hier ook sterk positief, met maatregelen die drinkwaterverbruik verminderen en regenwater afkoppelen. Bovendien wordt er gewerkt aan circulaire watersystemen in wijken, wat een duurzame drinkwatervoorraad bevordert. Dit scenario toont een duidelijke focus op waterbeheer en behoud van drinkwatervoorraad.

Alternatief 2A

Alternatief 2A stelt ambitieuze woningbouwplannen voor die een negatief effect hebben op de drinkwatervoorraad door verhoogd waterverbruik. Ondanks enkele positieve klimaat adaptieve maatregelen, blijft het netto effect negatief. Dit scenario maakt echter wel sterke stappen in klimaatadaptatie en waterbeschikbaarheid, met maatregelen die waterverbruik verminderen en regenwaterinfiltratie bevorderen. Hoewel er stappen worden gezet om de drinkwatervoorraad te beschermen door terugdringen van drinkwaterverbruik en uitbreiden van zuiveringscapaciteit, zorgt de toenemende vraag en vermindering in aanbod voor een algeheel risico.

Alternatief 2B

Alternatief 2B combineert grote woningbouwprojecten met uitgebreide groene en circulaire maatregelen. Hoewel de verhoogde bevolkingsgroei en woningbouw een negatief effect hebben op de drinkwatervoorraad, worden deze deels gecompenseerd door klimaat-adaptieve en circulaire initiatieven. Ondanks dat er stappen worden gezet om de drinkwatervoorraad te beschermen door terugdringen van drinkwaterverbruik en uitbreiden van zuiveringscapaciteit, zorgt de toenemende vraag en vermindering in aanbod voor een algeheel risico.

II.51 Minerale en fossiele grondstoffen

Indicatoren:

- grondstofstromen
- % afval dat hergebruikt wordt

Alternatief 1A

Tabel 8.71 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Minerale en fossiele grondstoffen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	6, 13	Maatregel 6 (Binnenstedelijk bouwen) bevordert hergebruik van bestaande infrastructuur en materialen, en maatregel 13 (circulair bouwen) vermindert gebruik van fossiele grondstoffen.
Energie	Positief*	14, 15, 19, 20, 23	Maatregel 14 (elektriciteitsproductie), maatregel 15 (inzet op biogas), maatregel 19 (individuele energieoplossingen), maatregel 20 (waterstof backbone), en maatregel 23 (thuisbatterijen en zonnepanelen) verminderen afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, maar de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur vraagt wel om gebruik grondstoffen.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Zeer positief	52, 53, 54, 55, 56	Maatregel 52 (transitie naar circulaire economie), maatregel 53 (circulair handelen), maatregel 54 (circulaire inrichting van de leefomgeving), maatregel 55 (vestiging bedrijvenscluster biobased bouwen), en maatregel 56 (houtbouw en biobased materialen) bevorderen aanzienlijke vermindering van fossiele grondstoffen.

Voorzieningen	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschikbaarheid	Neutraal	Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen binnen het beleidsthema Circulariteit hebben een zeer positief effect op beide indicatoren: grondstofstromen en % afval dat hergebruikt wordt, door de sterke focus op circulaire economie en hergebruik. Maatregelen in het thema Energie dragen positief bij door vermindering van fossiele brandstoffen. Bij het thema Woningbouw zijn de effecten gemengd; hoewel circulair bouwen positief is, kan buitenstedelijk bouwen meer grondstofverbruik veroorzaken. Als geheel is de beoordeling van het aspect Minerale en fossiele grondstoffen positief door de initiatieven die afval hergebruik bevorderen en duurzame grondstofstromen stimuleren.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Minerale en fossiele grondstoffen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 6, 13	Maatregel 3: Niet verder groeien dan geplande groei kan beperken nieuw grondstofgebruik. Maatregel 6: Het actief sturen op binnenstedelijk bouwen (inbreiding) kan leiden tot efficiënter gebruik van bestaande infrastructuur en vermindering van nieuw grondstofgebruik. Maatregel 13: Het realiseren van circulair bouwen vermindert het gebruik van nieuwe minerale en fossiele grondstoffen.
Energie	Positief*	14, 15, 17, 19, 18 21, 22, 23	Maatregel 14: Lokale energieproductie vermindert afhankelijkheid van fossiele grondstoffen. Maatregel 15: Biobased bouwmaterialen verminderen afhankelijkheid van fossiele grondstoffen. Maatregel 18: Sturen op energieverbruik in het collectief kan leiden tot verminderd gebruik van fossiele grondstoffen. Maatregelen 17, 19, 21, 22, 23: Collectieve energieopslag en energieproductie op bedrijventerreinen kunnen leiden tot efficiënter gebruik van grondstoffen. Maar de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur vraagt wel om gebruik grondstoffen.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Zeer positief	52, 53, 54, 55, 56, 58	Maatregel 52: Het inzetten op een circulaire economie leidt tot een sterk verminderd gebruik van nieuwe minerale en fossiele grondstoffen. Maatregel 53: Circulariteitshubs bevorderen hergebruik. Maatregel 54: Circulaire inrichting van de leefomgeving vermindert grondstofgebruik. Maatregel 55, 56, 58: Het bevorderen van lokale teelt en biobased materialen leidt tot een sterk verminderd gebruik van nieuwe minerale en fossiele grondstoffen.
Voorzieningen	Positief	72	Maatregel 72: Circulariteitshubs in iedere wijk stimuleren hergebruik en reparatie van spullen, wat leidt tot een vermindering van de vraag naar nieuwe grondstoffen.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief*	89, 95	Maatregel 89: Doorontwikkeling naar een duurzame en innovatieve economie kan leiden tot efficiënter grondstofgebruik. Maatregel 95: Ruimte voor circulaire economie kan leiden tot efficiënter grondstofgebruik. Beperkte extra ruimte voor hoge milieucategorieën kan echter een negatief effect hebben. Maatregel 127: Terugdringen van drinkwaterverbruik vermindert gebruik van fossiele grondstoffen voor waterzuivering. Maatregel 128: Ontlasten van RWZI door regenwater af te koppelen kan indirect bijdragen aan efficiënter gebruik van minerale grondstoffen. Maatregel 129: Circulaire watersystemen en hergebruik van regenwater verminderen vraag naar nieuwe grondstoffen.
Waterbeschikbaarheid	Positief	127, 128, 129	

Conclusie

De maatregelen in de beleidsthema's Woningbouw, Energie, Circulariteit, Voorzieningen en Economie hebben een positief effect op het aspect 'Minerale en fossiele grondstoffen' door het bevorderen van circulaire economie, hergebruik van afval, en lokaal biobased materiaalgebruik. Vooral de Circulariteitsthema's hebben een zeer positief effect door de sterke focus op het verminderen van grondstofstromen en het verhogen van het percentage afval dat hergebruikt wordt. Als geheel is de beoordeling van het aspect 'Minerale en fossiele grondstoffen' zeer positief.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Minerale en fossiele grondstoffen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	3, 5, 6, 13	Maatregel 3 en 13 stimuleren circulair bouwen en energiebewust bouwen, wat positief bijdraagt aan de vermindering van grondstofstromen en verhoogt het percentage hergebruik van afval. Maatregel 5 en 6 kunnen echter leiden tot meer gebruik van minerale en fossiele grondstoffen door nieuwe bouwprojecten, wat negatief werkt. Algeheel effect is gemengd positief.
Energie	Positief*	14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23	Maatregelen 14, 19, 20, 22 en 23 bevorderen het gebruik van hernieuwbare energiebronnen en verminderen de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, wat een positief effect heeft. Maatregel 15 en 16 stimuleren biogas en geothermie, wat eveneens bijdraagt aan het verminderen van fossiele brandstoffen. Maatregel 18 stimuleert energie-efficiëntie, wat de vraag naar grondstoffen vermindert. Maar de ontwikkeling van nieuwe infrastructuur vraagt wel om gebruik grondstoffen.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Negatief*	40	Maatregel 40 kan leiden tot verstedelijking en verhoogd gebruik van minerale en fossiele grondstoffen
Klimaatadap- tatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Zeer positief	52, 53, 54, 55, 56	Maatregelen 52, 53, 54, 55 en 56 stimuleren de transitie naar een circulaire economie en bevorderen circulair handelen en bouwen, wat sterk bijdraagt aan de vermindering van grondstofstromen en verhoogt het percentage hergebruik van afval. Deze maatregelen hebben een sterk onderbouwd positief effect op het gehele aspect van minerale en fossiele grondstoffen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Waterbeschik- baarheid	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Conclusie

De maatregelen met betrekking tot woningbouw hebben een gemengd positief effect vanwege de stimulering van circulair en energiebewust bouwen, hoewel nieuwe bouwprojecten ook een verhoogd gebruik van minerale en fossiele grondstoffen kunnen veroorzaken. Energiegerelateerde maatregelen dragen positief bij door het bevorderen van hernieuwbare energiebronnen en energie-efficiëntie. Het beleidsthema circulariteit heeft een sterk positief effect door de transitie naar een circulaire economie en bevordering van circulair handelen en bouwen, wat aanzienlijk bijdraagt aan de vermindering van grondstofstromen en verhoogt het percentage hergebruik van afval. De algehele beoordeling van het aspect minerale en fossiele grondstoffen is positief.

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Minerale en fossiele grondstoffen	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	6, 13	Maatregel 6 heeft een positief effect door het benutten van bestaand vastgoed en inbreiding, wat grondstofstromen vermindert en hergebruik van materiaal stimuleert. Maatregel 13 zorgt voor circulaire bouw, wat een positief effect heeft op hergebruik van afval en grondstofstromen.
Energie	Positief	15, 26	Maatregel 15 zorgt voor de productie van biobased bouwmaterialen door boeren, wat de vraag naar fossiele grondstoffen vermindert. Maatregel 26 maakt ruimte voor opslag en biobased materialen, wat een positief effect heeft op de vermindering van fossiele grondstoffen.
Groen/natuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Zeer positief	52, 53, 54, 55, 56	Maatregelen 52, 53, 54, 55 en 56 hebben allemaal een sterk onderbouwd positief effect doordat ze de transitie naar een circulaire economie stimuleren, wat leidt tot significante vermindering van grondstofstromen en een hoog percentage hergebruik van afval.
Voorzieningen	Positief	72	Maatregel 72 creëert circulariteitshubs, wat een positief effect heeft doordat het hergebruik van materialen en afval in wijken stimuleert.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	95	Maatregel 95 biedt meer ruimte voor circulaire economie, wat een positief effect heeft op de vermindering van fossiele grondstoffen en het hergebruik van afval.
Waterbeschikbaarheid	Positief	129	Maatregel 129 zorgt voor circulaire watersystemen in wijken, waarbij grijs water wordt hergebruikt. Dit heeft een positief effect doordat het de vraag naar fossiele grondstoffen voor waterzuivering vermindert en het hergebruik van afval stimuleert.

Conclusie

De maatregelen in het beleid van de gemeente Deventer hebben over het algemeen een positief effect op het aspect Minerale en fossiele grondstoffen. De indicatoren grondstofstromen en % afval dat hergebruikt wordt laten voornamelijk positieve en zeer positieve effecten zien, vooral door de focus op circulaire economie en biobased materialen. Enkele beleidsthema's hebben geen significant direct effect. Als geheel wordt het aspect Minerale en fossiele grondstoffen positief beoordeeld.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Dit alternatief focust op binnenstedelijk bouwen en circulair bouwen om de afhankelijkheid van fossiele grondstoffen te verminderen. Het beleid richt zich sterk op energiemaatregelen zoals biogas en thuisbatterijen, die bijdragen aan een verminderd gebruik van fossiele brandstof. Hoewel er neutrale effecten zijn op thema's zoals groen, openbare ruimte, is het effect op circulariteit positief door de transitie naar een circulaire economie en biobased materialen. De algemene conclusie is dat 1A een merkbaar positief effect heeft op de vermindering van fossiele grondstoffen, vooral door circulaire bouw en energiemaatregelen.

Alternatief 1B

In alternatief 1B ligt de nadruk op niet verder groeien dan de geplande groei, binnenstedelijk bouwen, en circulair bouwen. Het beleid omvat diverse energiemaatregelen zoals lokale energieproductie en biobased bouwmaterialen, die de afhankelijkheid van fossiele grondstoffen verminderen. Het alternatief heeft daarnaast positieve effecten op voorzieningen en economie door circulariteitshubs en ruimte voor circulaire economie. Algeheel heeft 1B een zeer positief effect op de vermindering van fossiele grondstoffen dankzij een breed scala aan circulaire en energie-efficiënte maatregelen.

Alternatief 2A

Alternatief 2A stimuleert circulair en energiebewust bouwen, wat positief bijdraagt aan de vermindering van grondstofstromen. Echter, nieuwe bouwprojecten kunnen leiden tot meer gebruik van minerale en fossiele grondstoffen. Energie-initiatieven zoals hernieuwbare energiebronnen en biogas verminderen de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Maatregelen voor circulariteit hebben een sterk onderbouwd positief effect. Hoewel er een negatief effect is op het landschap door verstedelijking, is het algehele effect van 2A gemengd positief door de sterke focus op circulaire economie en energie-efficiëntie.

Alternatief 2B

Alternatief 2B richt zich op het benutten van bestaand vastgoed en circulaire bouw om grondstofstromen te verminderen. Biobased bouwmaterialen en opslagruimte voor biobased materialen dragen bij aan de vermindering van fossiele grondstoffen. Circulariteit wordt bevorderd door maatregelen zoals circulariteitshubs en circulaire watersystemen, die hergebruik van materialen en afval stimuleren. Het alternatief heeft positieve effecten op voorzieningen en economie door ruimte voor circulaire economie. De algemene conclusie is dat 2B een positief effect heeft op de vermindering van fossiele grondstoffen door een combinatie van circulaire bouw, biobased materialen, en hergebruik van afval.

II.52 Circulariteit

Indicatoren:

- Milieuruimte voor circulaire bedrijven
- biologische bedrijven (vanuit SKAL-database)

Alternatief 1A

Tabel 8.72 Beoordelingen op thema **Ervaren gezondheid**

Beleidsthema	Beoordeling Circulariteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief	5, 13	5. Buitenstedelijk bouwen kan leiden tot meer afval en minder efficiënt grondgebruik, wat negatieve effecten heeft op circulariteit. 13. Actieve rol gemeente in klimaatadaptief, energiebewust en circulair bouwen heeft een positief effect op circulariteit.
Energie	Positief	15, 16, 19, 20, 23	15. Inzet op biogas bevordert hergebruik van organisch materiaal. 16. Onderzoeken van geothermie en warmte uit oppervlaktewater kan bijdragen aan circulaire energieoplossingen. 19. Individuele energieoplossingen zoals bedrijfsbatterijen en zonnepanelen bevorderen circulariteit. 20. Aansluiting industrie op landelijke waterstof backbone en lokale waterstofproductie kan bijdragen aan circulaire energieoplossingen. 23. Thuisbatterijen en zonnepanelen dragen bij aan duurzame energievoorziening en circulariteit.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Positief	52, 53, 54, 55, 56	52. Inzetten op transitie naar circulaire economie met ambitie van 50 % circulair in 2030 heeft een sterk positief effect op circulariteit. 53. Bevorderen van circulair handelen in enkele hubs en stimuleren netwerk in circulaire wijkcentra draagt bij aan een circulaire economie. 54. Inzetten op circulaire inrichting van de leefomgeving bevordert circulariteit. 55. Vestiging bedrijvencluster biobased bouwen draagt sterk bij aan circulaire bouwmethoden. 56. Houtbouw en biobased materialen van buiten invoeren bevordert gebruik van duurzame en circulaire bouwmaterialen.
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Economie	Neutraal
waterbeschikbaarheid	Neutraal

Conclusie

De algemene beoordeling van de circulariteit in dit alternatief is neutraal, omdat de maatregelen niet afdoende zijn om de circulariteits doelstellingen volledig te behalen. Hoewel er positieve bijdragen zijn vanuit het thema Circulariteit, zoals de inzet op circulaire economie en biobased bouwmaterialen, worden deze deels gecompenseerd door minder effectieve maatregelen in andere thema's zoals Woningbouw en Energie. Buitenstedelijk bouwen en enkele energiegerelateerde maatregelen hebben een beperkte impact op circulariteit, waardoor het totaalbeeld neutraal blijft.

Alternatief 1B

Beleidsthema	Beoordeling Circulariteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	13	Maatregel 13 stimuleert circulair bouwen, wat bijdraagt aan circulariteit door gebruik van duurzame en hernieuwbare materialen.
Energie	Positief*	15, 21	Maatregel 15 en 21 bevorderen de productie van biobased bouwmaterialen en zelfvoorzienendheid, wat positief bijdraagt aan de milieuruimte voor circulaire bedrijven.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Positief	42	Maatregel 42 draagt bij aan het creëren van groene boulevards, wat indirect kan bijdragen aan circulariteit door hergebruik van materialen en integratie van natuur.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Zeer positief	52, 53, 54, 55, 56, 58	Deze maatregelen richten zich direct op het bevorderen van een circulaire economie, waaronder vestiging van circulaire bedrijven en gebruik van lokale biobased materialen.
Voorzieningen	Zeer positief	72	Maatregel 72 stimuleert het gebruik van circulaire hubs in wijken, wat direct bijdraagt aan circulariteit door hergebruik en reparatie van spullen.
Erfgoed	Positief	85	Maatregel 85 gebruikt erfgoed als inspiratie voor circulaire economie, wat indirect bijdraagt aan bewustwording en toepassing van circulaire principes.
Economie	Positief	89, 95	Maatregel 89 en 95 behouden en creëren ruimte voor circulaire economie, wat positief bijdraagt aan de milieuruimte voor circulaire bedrijven.
Waterbeschikbaarheid	Positief	129	Maatregel 129 stimuleert circulaire watersystemen, wat bijdraagt aan circulariteit door hergebruik van water.

Conclusie

De maatregelen hebben overwegend positieve effecten op de indicatoren milieuruimte voor circulaire bedrijven en biologische bedrijven (vanuit SKAL-database). De plannen voor circulair bouwen, energieproductie en het vestigen van circulaire hubs dragen sterk bij aan een circulaire economie. Het algehele effect op het aspect Circulariteit is positief, met enkele zeer positieve bijdragen zoals de inzet op circulaire economie en voorzieningen.

Alternatief 2A

Beleidsthema	Beoordeling Circulariteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Negatief*	3, 5, 6, 13	Maatregel 3 en 5 leiden tot een toename van woningbouw buitenstedelijk, wat ruimte inneemt die anders beschikbaar zou zijn voor circulaire bedrijven en biologische bedrijven (SKAL-database). Maatregel 6 bevordert binnenstedelijk bouwen, wat

			beperkte milieuruimte voor circulaire bedrijven kan bieden. Maatregel 13 stuurt op circulair bouwen, wat een positief effect heeft op circulariteit, maar niet voldoende compensatie biedt voor de negatieve effecten van de andere maatregelen. Maatregelen 19 en 23 bevorderen individuele energieoplossingen zoals zonnepanelen en thuisbatterijen, wat indirect een positief effect heeft op milieuruimte voor circulaire bedrijven door duurzame energievoorziening te ondersteunen. Echter, andere energie-gerelateerde maatregelen hebben geen significant direct effect op de indicatoren.
Energie	Positief*	19, 23	
Groen/na-tuur/landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Zeer positief	52, 53, 54, 55, 56	Alle maatregelen onder dit thema zetten sterk in op de transitie naar een circulaire economie, bevorderen circulair handelen in hubs en netwerken, en vestigen bedrijvenclusters voor biobased bouwen. Dit heeft een sterk onderbouwd positief effect op milieuruimte voor circulaire bedrijven en biologische bedrijven (SKAL-database).
Voorzieningen	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	89	Behoud van milieuruimte voor werken met bestaande profielen voor werkgebieden heeft een merkbaar positief effect op milieuruimte voor circulaire bedrijven.
Waterbeschikbaarheid	Positief	127, 128	Maatregelen 127 en 128 bevorderen het terugdringen van drinkwaterverbruik en uitbreiding van zuiveringen, wat indirect een positief effect kan hebben op biologische bedrijven door het verbeteren van waterbeschikbaarheid en kwaliteit.

Conclusie

De algemene beoordeling van de circulariteit in dit alternatief is neutraal, omdat de maatregelen niet voldoende zijn om de doelstellingen volledig te behalen. De positieve effecten van de maatregelen onder het thema Circulariteit, zoals het bevorderen van circulair handelen en de vestiging van bedrijvenclusters voor biobased bouwen, worden deels tenietgedaan door negatieve en gemengde effecten van de woningbouwmaatregelen. Buitenstedelijk bouwen neemt ruimte in die anders beschikbaar zou zijn voor circulaire bedrijven, en hoewel circulair bouwen een positief effect heeft, is dit niet voldoende om het negatieve impact volledig te compenseren.

Is dit oke

Alternatief 2B

Beleidsthema	Beoordeling Circulariteit	Genummerde relevante maatregelen	Toelichting
Woningbouw	Positief*	13	Maatregel 13 stimuleert circulaire en natuurinclusieve bouw, wat bijdraagt aan een positief effect op milieuruimte voor circulaire bedrijven door het creëren van vraag naar circulaire bouwmaterialen en technieken. Echter, grootschalige woningbouw kan ook leiden tot meer afval en verbruik van niet-circulaire materialen, waardoor het effect niet overal even merkbaar is.
Energie	Positief*	14, 15, 19, 26	Maatregelen 14, 15, 19, en 26 bevorderen energieproductie en -opslag, waarbij biobased materialen en circulaire technieken worden ingezet. Dit heeft een positief effect op milieuruimte voor circulaire bedrijven door het stimuleren van innovatieve praktijken en het gebruik van duurzame materialen. Echter, de focus ligt meer op energie dan op volledige circulariteit, waardoor het effect niet overal even sterk is.
Groen / natuur / landgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Openbare ruimte	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Landschap	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.

Klimaatadaptatie	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Circulariteit	Zeer positief	52, 53, 54, 55, 56, 58	Deze maatregelen bevorderen actief de transitie naar een circulaire economie, door hubs te creëren, circulaire inrichting te stimuleren en biobased bouwmaterialen te gebruiken. Dit heeft een sterk onderbouwd positief effect op milieuruimte voor circulaire bedrijven, doordat er nieuwe markten en kansen ontstaan. Daarnaast stimuleren ze biologische bedrijven door teelt van biobased materialen en voedselbossen, wat goed gedocumenteerd is in de SKAL-database.
Voorzieningen	Positief	72	Maatregel 72 stimuleert circulariteit door het creëren van hubs in iedere wijk, wat een merkbaar positief effect heeft op milieuruimte voor circulaire bedrijven door het stimuleren van lokale circulaire praktijken en reparatiewerkplaatsen.
Erfgoed	Neutraal		Geen maatregelen met significant direct effect.
Economie	Positief	89, 95	Maatregelen 89 en 95 bieden meer ruimte voor circulaire economie en hogere milieucategorieën, wat een merkbaar positief effect heeft op milieuruimte voor circulaire bedrijven door het creëren van meer ruimte voor innovatieve en duurzame bedrijven.
Waterbeschikbaarheid	Positief	129	Maatregel 129 bevordert de implementatie van circulaire watersystemen op wijkniveau, wat een positief effect heeft op milieuruimte voor circulaire bedrijven door het stimuleren van innovatieve waterbeheerpraktijken.

Conclusie

De maatregelen hebben een overwegend positief effect op het aspect Circulariteit. Vooral de maatregelen onder het thema Circulariteit zelf hebben een zeer positief effect door de actieve stimulering van een circulaire economie en biobased materialen, wat zowel de milieuruimte voor circulaire bedrijven als biologische bedrijven vanuit de SKAL-database ten goede komt. Andere thema's zoals Energie, Woningbouw en Economie dragen ook bij, maar met gemengde of minder sterke effecten.

Samenvattingen

Alternatief 1A

Alternatief 1A richt zich op een combinatie van woningbouw, energieoplossingen, en maatregelen om circulariteit te bevorderen. Buitenstedelijk bouwen heeft een negatief effect op circulariteit, terwijl binnenstedelijk bouwen met circulaire bouwmethoden een positief effect kan hebben. Energieoplossingen zoals biogas, zonnepanelen en waterstofproductie dragen bij aan circulariteit, maar het meest significante effect komt van maatregelen die sterk inzetten op de transitie naar een circulaire economie, zoals het bevorderen van circulaire hubs en biobased bouwmaterialen. Dit scenario heeft een sterk onderbouwd positief effect op circulariteit, vooral door de actieve rol van de gemeente in deze transitie.

Alternatief 1B

Alternatief 1B legt de nadruk op circulair bouwen en het gebruik van biobased materialen. Het stimuleert circulaire hubs in wijken en gebruikt erfgoed als inspiratie voor circulaire economie, wat de bewustwording en toepassing van circulaire principes bevordert. Energieoplossingen zoals biogas en zelfvoorzienendheid dragen ook bij aan de milieuruimte voor circulaire bedrijven. Dit scenario heeft een zeer positief effect op circulariteit door directe maatregelen zoals het vestigen van circulaire bedrijven en het gebruik van lokale biobased materialen, waardoor er een sterke ondersteuning is voor een circulaire economie.

Alternatief 2A

Alternatief 2A combineert binnenstedelijke en buitenstedelijke woningbouw met energieoplossingen en een sterke focus op circulariteit. Binnenstedelijk bouwen biedt beperkte milieuruimte voor circulaire bedrijven, maar als het bouwen circulair gebeurt heeft dit een positief effect. Energieoplossingen zoals zonnepanelen en thuisbatterijen ondersteunen duurzame energievoorziening. De grootste positieve impact komt van maatregelen die de transitie naar een circulaire economie sterk bevorderen, zoals circulaire hubs en biobased bouwclusters, wat een sterk onderbouwd positief effect heeft op milieuruimte voor circulaire bedrijven.

Alternatief 2B

Alternatief 2B focust op circulaire en natuurinclusieve bouw en energieoplossingen, zoals biobased materialen en circulaire technieken. Hoewel grootschalige woningbouw kan leiden tot meer afval, stimuleren circulaire bouwmaterialen en technieken de milieuruimte voor circulaire bedrijven. Energieoplossingen bevorderen innovatieve praktijken en duurzame materialen. De sterkste positieve impact komt van maatregelen die actief de transitie naar een circulaire economie bevorderen, zoals het creëren van circulaire hubs en gebruik van biobased materialen, wat nieuwe markten en kansen voor circulaire en biologische bedrijven stimuleert. Dit scenario heeft een sterk onderbouwd positief effect op milieuruimte voor circulaire bedrijven en biologische bedrijven.

II.53 Beoordeling op Doelbereik

Bij de beoordeling van het doelbereik wordt gekeken naar de mate waarin de gestelde opgaven, ambities en doelen met de verschillende alternatieven kunnen worden behaald. De tabel hieronder weergeeft de beoordelingsschaal om de potentie van elk alternatief om de doelen te bereiken aan te geven.

In dit hoofdstuk wordt beoordeeld in hoeverre de verschillende alternatieven bijdragen aan het behalen van de gemeentelijke opgaven, ambities en beleidsdoelen zoals geformuleerd in deze omgevingsvisie. De beoordeling richt zich op de mate waarin elk alternatief bijdraagt aan de realisatie van deze doelen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, duurzaamheid, economie, mobiliteit en leefomgeving.

De beoordeling vindt plaats op basis van een kwalitatieve analyse, waarbij per thema is gekeken naar de verwachte effecten van elk alternatief. Daarbij is meegenomen in hoeverre het alternatief aansluit bij het gemeentelijk beleid, de ruimtelijke mogelijkheden biedt om doelen te realiseren, en mogelijke belemmeringen of risico's met zich meebrengt.

De resultaten worden samengevat in een doelbereiktabel. Hierin wordt per alternatief en per thema een score toegekend die de verwachte potentie aangeeft om de doelen daadwerkelijk te behalen. De scores zijn indicatief en gebaseerd op een integrale weging van beleidsmatige, ruimtelijke en maatschappelijke factoren. De beoordelingsschaal is als volgt:

Tabel 8.73 Toetsing doelbereik

Score	Toelichting
	Hoge potentie voor het behalen van het doel
	Beperkte potentie voor het behalen van het doel
	Geen potentie voor het behalen van het doel

Tabel 8.74

Beleidsveld	Bron doelen	1A	1B	2A	2B
Woningbouw	Woonvisie				
Voorzieningen en recreatie	Binnenstad visie				

Beleidsveld	Bron doelen	1A	1B	2A	2B
	Woonvisie				
	Beleidskader goede voorzieningen in de buurt (2021)				
	Het Uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie				
Wonen met en zonder zorgvraag + sociaal domein	Lokaal actieplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang (2024)				
Energie	Energievisie en de Transitievisie Warmte				
Groen, natuurgebieden, parken en landgoederen	De omgevingsvisie van 2019				
Landschap + openbare ruimte	Omgevingsvisie 2019				
Erfgoed	Ruimtelijk Erfgoed koersdocument				
	Cultuurvisie 2025-2028				
Economie en landbouw	Economie: Perspectief Ruimte voor Werken in Deventer				

Beleidsveld	Bron doelen	1A	1B	2A	2B
	Landbouw: Doelstellingen Plattelandslandsbeleid' (2008) en de Omgevingsvisie 2019				
Cultuur	Cultuurvisie 2025-2028				
Water (waterveiligheid + waterbeschikbaarheid)	Nationale Omgevingsvisie (NOVI)				
Circulariteit	Deventer Circulair				
Mobiliteit	Programma Fiets 2021-2025 (2021), Basisvoorkeursvariant Hoofdwegenstructuur (2025), Uitvoeringsplan duurzame mobiliteit Deventer (2019).				
Milieu	Klimaatadaptatieprogramma, De Visie Deventer Circulair, Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), Het Schone Lucht Akkoord (SLA), Omgevingsvisie 2019				

BIJLAGE: MAATREGELEN VOOR DE REFERENTIESITUATIE

III.1 Woningbouw

Doelen

De reeds vastgestelde doelen omvatten:

- 11.000 woningen tot 2035 (t.o.v. 2021), waarvan 7000 'autonoom' en 4.000 'extra groei'. De woningbouwambitie van 11.000 woningen (7.000 autonoom en 4.000 extra groei) is benoemd in de routekaart 'Wonen, werken en verjongen' die past bij de actuele woningbouwambities van Rijk en provincie en is de basis voor onder meer de Woondeals van de regio West-Overijssel (2022, concept 2025) en Stedendriehoek (2025) en voor de Woonvisie 2024.

Doelen vanuit de Woonvisie:

- Voldoende, betaalbaar en divers: een woningvoorraad die nu en in de toekomst aansluit op de vraag uit de samenleving en bijdraagt aan een toekomstbestendige economische ontwikkeling.
- Voor iedereen goed wonen in wijken en dorpen: bewoners kunnen prettig (samen-) leven in een goede woonomgeving, met voor verschillende doelgroepen de juiste woningen op goede plekken.
- Duurzaam wonen: de verschillende duurzaamheidsdoelen en -eisen worden integraal meegenomen in bestaande en nieuwe woongebieden. De woningbouwambitie sluit aan bij de doelen uit de hoofdstukken 5.4, energie en 5.1, circulariteit.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema woningbouw in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Tabel 8.75 Autonome ontwikkelingen wonen

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Woonvisie Deventer 2024 (vastgesteld)	Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: • Realisatie van de bestaande planvoorraad (hard, semi-hard en zacht) volgens de NIB-afspraken. • Streefpercentages bij nieuwbouw: Het hanteren van specifieke percentages voor sociale huur (30 %), betaalbare koop en middenhuur (40 %), en dure woningen (30 %) is een krachtige maatregel. Deze percentages vormen een directe eis voor de gehele gemeente en is de primaire insteek bij nieuwbouwprojecten. Op wijk-/projectniveau is afwijking mogelijk, maar dat moet wel gemotiveerd worden op basis van kenmerken van de omringende voorraad en op compensatie elders. De gemeente stuurt hiermee actief op de samenstelling van de woningvoorraad. Dit is vastgelegd in de Woondeal West-Overijssel (2022). • Van de autonome groei moet 30 % ouderengeschikt worden gebouwd, waarvan een substantieel deel geclusterd (met ontmoetingsruimte). Daarbij wordt rekening gehouden

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	met nabijheid van voorzieningen (zoals huisarts, apotheek, supermarkt en een buurthuis) en ingezet op de kansen voor doorstroom. • Behoud van sociale huur: Het op peil houden van de voorraad sociale huurwoningen (30 %), waarbij wordt ingezet op een goede spreiding over de gemeente. Dit zorgt ervoor dat er voldoende woningen beschikbaar zijn voor mensen met lagere inkomens. • Instrumenten tegen speculatie: De inzet van een zelfbewoningsplicht en opkoopbescherming zijn directe instrumenten om speculatie en prijsopdrijving tegen te gaan. • Grondbeleid: Het gericht inzetten van gemeentelijk grondbeleid om de realisatie van betaalbare woningen te bevorderen is een krachtige maatregel. Hierdoor kan de gemeente voorwaarden stellen aan de grond die ze uitgeeft en de betaalbaarheid afdwingen. • Samenwerking met woningcorporaties: Er is nauwe samenwerking met woningcorporaties om sociale huurwoningen te realiseren en te beheren. Dit geldt ook voor woonruimte voor studenten. • Binnen het Platform Wonen Deventer wordt samengewerkt met ontwikkelaars, makelaars, corporaties, provincie, etc. om de samenwerking te borgen met de bouwpartners die de woningen realiseren • Afspraken maken met ontwikkelaars over diversiteit van woningaanbod vanuit het streven naar inclusieve wijken en dorpen en spreiding van huur- en koopwoningen
Nota aanpassing doelgroepenverordening 2023 (vastgesteld)	Vooruitlopend op de actualisatie van de Woonvisie is de Doelgroepenverordening op één onderdeel aangepast. Deze verordening is de juridische basis om in omgevingsplannen afspraken vast te leggen over het realiseren van percentages sociale huur, middenhuur en goedkope koopwoningen. Medio 2023 is na onderzoek van de VNG duidelijk geworden dat door een discrepantie in wetgeving, gemeenten geen publiekrechtelijke grondslag hebben om sociale koopwoningen toe te wijzen aan een doelgroep. De gemeente neemt via de vernieuwde doelgroepenverordening tijdelijke maatregelen om de doelstelling van sociale koopwoningen alsnog te bereiken. Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden uit de doelgroepenverordening: • De verplichting tot realisatie van een bepaald percentage sociale koopwoningen en het bijbehorende prijsniveau voor projectontwikkelaars blijft bestaan. De gemeente kan dus nog steeds via het omgevingsplan eisen dat een bepaald deel van de woningen in een project sociale koopwoningen zijn. • De overige onderdelen van de doelgroepenverordening, die niet direct betrekking hebben op toewijzing en instandhoudingstermijn, blijven onverminderd geldig. • De bevoegdheid om in een bestemmingsplan te bepalen welk percentage van de woningen in een bepaald gebied in een bepaalde woningbouwcategorie moet vallen, blijft van kracht. Sociale koop is een van deze woningbouwcategorieën.
Beleidsnotitie woonwag- en standplaatsen 2018 (vastgesteld)	De gemeente Deventer heeft het bezit van woonwagens en standplaatsen overgedragen aan woningcorporaties. • Er is in 2018 een tekort van 16 standplaatsen en er zijn reeds concrete stappen genomen om dit tekort in te lopen, onder meer door het reactiveren van latente standplaatsen en het ontwikkelen van nieuwe standplaatsen. Naast het inlopen van het tekort bedraagt de uitbreidingsopgave gemiddeld 1 á 2 standplaatsen per jaar.

III.2 Voorzieningen en recreatie

Doelen

Voorzieningen

De **Binnenstadvisie** van Deventer beschrijft een ambitie langs drie sporen:

- De huiskamer: het centrum voor alle dorp-/wijkoverstijgende voorzieningen voor 'groot Deventer'.
- Recreatief bezoek: een toeristisch-recreatieve en onderscheidende bestemming voor bezoekers uit heel Nederland.
- Wonen & werken: een hoogwaardig en onderscheidend woon- en werkmilieu voor vele stedelijke en cultuurminnende doelgroepen.

De visie vertaalt de geformuleerde ambitie in een functioneel-ruimtelijke visie, die ruimte biedt voor de ontwikkeling van specifieke sfeergebieden en vestigingsmilieus, inspelend op kwaliteiten en wijzigende bezoekdoelen en doelgroepen.

Verder, de **Woonvisie** heeft op het gebied van voorzieningen de volgende doelen:

- Voorzieningen moeten mee-ontwikkelen met de woningbouw.
- Er moeten goede (dagelijkse) voorzieningen zijn voor de huidige en toekomstige inwoners, zoals werk, onderwijs, winkels, zorg, sport, cultuur, verkeer en openbaar vervoer.
- Bij de (her)inrichting van woonbuurten is er oog voor het creëren van cohesie door het stimuleren van sociale structuren en het aanmoedigen van contact, ontmoeting en naberschap tussen buurtbewoners.
- Er wordt gestreefd naar wonen nabij (zorg)voorzieningen.
- De bereikbaarheid van de niet in de dorpen aanwezige voorzieningen moet voor de ouderen gewaarborgd blijven en dat de zorg hen ook thuis kan bedienen.
- Bij toevoeging van woningen in een bestaande wijk moet het maatschappelijke voorzieningenniveau nog voldoende zijn.

Het beleidskader **goede voorzieningen in de buurt (2021)** gaat over de circa 27 buurtvoorzieningen in Deventer, variërend van buurtcentra met dagelijkse activiteiten tot centra met enkele activiteiten per week. Het beleidskader richt zich op twee speerpunten: De specifieke doelen met betrekking tot buurtvoorzieningen zijn:

- Aanwezigheid op de voorkeurslocaties van gebruikers, waarbij het behoud van voorzieningen op plekken die bijdragen aan de sociale infrastructuur en cohesie wordt gestimuleerd.
- Aansluiting bij de behoeften van inwoners, gemakkelijke bereikbaarheid en toegankelijkheid voor iedereen in de buurt/wijk. Inwoners nemen zelf verantwoordelijkheid voor wat er in de voorziening gebeurt.
- Fungeren als ontmoetingsplek die ruimte biedt aan verbinding en samenwerking, waarmee bijgedragen wordt aan de versterking van het normale leven, sociale cohesie, preventie en het voorkomen van zwaardere zorg.

Recreatie

Het Uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie beoogt de vrijetijdseconomie in Deventer te bevorderen en de balans te bewaren tussen de belangen van bewoners, bezoekers en bedrijven. Het programma is opgesteld om focus aan te brengen in de ambities op het gebied van de vrijetijdseconomie en de acties die nodig zijn om die ambities te realiseren

Het Uitvoeringsprogramma Vrijtijdseconomie heeft de volgende doelen:

- Beleefbare stad: Van 'place to buy' naar 'place to be' in 2030, waarbij de binnenstad een sociale ontmoetingsplaats wordt met een hoge verblijfswaarde.

- Prettig verblijven: Balans tussen bewoners, bedrijven en bezoekers, met focus op kwaliteit en langer verblijf. Streven naar een herstel van het aantal overnachtingen van 2019 (180.514) en een verdere groei van 3 % per jaar.
- Synergie tussen stad en platteland: Het buitengebied biedt kansen om bezoekers voor een meerdaags verblijf aan Deventer te verbinden.
- Beleefbaar groen en water: Inzetten op een duurzamere vrijetijdseconomie met aandacht voor de groengebieden en landgoederen en duurzame vormen van vrijetijds mobiliteit, zoals fietsen en wandelen.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema voorzieningen en recreatie in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Agenda binnenstad	Voorzieningen: Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: • Het toestaan van horeca categorie 2b, 3a en 3b in het Grote Publiekshart en van wonen op de begane grond in de gemengde milieus. Dit zijn concrete beleidsbeslissingen die, na implementatie in bestemmingsplannen en omgevingsvisie, direct mogelijkheden creëren voor ondernemers en vastgoedeigenaren om functies te mengen en woningen te realiseren. • Stimulering van transformatie door investeringen. Gerichte financiële prikkels en subsidies kunnen transformatieprojecten direct stimuleren, mits de voorwaarden aantrekkelijk genoeg zijn.
Woonvisie Deventer 2024 (vastgesteld)	Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: • Mee ontwikkeling van voorzieningen bij herinrichting: Bij de (her)inrichting van woonbuurten wordt gestreefd naar het mee ontwikkelen van goede (dagelijkse) voorzieningen zoals werk, onderwijs, winkels, zorg, sport, cultuur, verkeer en openbaar vervoer. • Investeren in buurtvoorzieningen: Om de informele zorg in de wijken en buurten te stimuleren is het van belang te investeren in buurtvoorzieningen in de binnen- en buitenruimte, zoals buurthuizen. Hier kunnen bewoners elkaar ontmoeten om de sociale cohesie te versterken en te zorgen dat inwoners naar elkaar omkijken. • Wonen boven winkels: Door in te blijven zetten op 'Wonen boven Winkels' worden woningen op aantrekkelijke plekken geboden, direct nabij voorzieningen, wat bijdraagt aan de leefbaarheid van de binnenstad.
Beleidskader goede voorzieningen in de buurt (2022)	Maatregelen die in de referentiesituatie nog tot significant resultaat kunnen leiden in de referentieperiode: • Financiële ondersteuning: De gemeente reserveert middelen in de begroting en verstrekt subsidies aan buurtvoorzieningen. Er is een geormerkt bedrag voor wijk- en speeltuinverenigingen en buurthuizen ontvangen waarderingssubsidies. <i>(Echter, zie rechter kolom over Financiën en exploitatie, niet alles is reeds geborgd in het beleidskader).</i> • Waarderingssubsidies: Wijk- en speeltuinverenigingen en buurthuizen ontvangen structureel waarderingssubsidies voor activiteiten, beheer en exploitatie, zonder directe verantwoording. • Facilitering van beheer: De gemeente biedt (tijdelijke) ondersteuning om het beheer van de voorzieningen op orde te krijgen en te houden. Dit kan bijvoorbeeld door vrijwillige inzet van experts via Deventer Doet.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	• Ondersteuning bij vrijwilligers en bestuur: De gemeente faciliteert het vinden van vrijwilligers en bestuursleden via Voor Elkaar-teams, WijDeventer en Deventer Doet.
Programma Vrijtijdseconomie (2021)	Omdat dit een programma betreft, staan hier in vergelijking met de visies en kaders relatief veel concrete maatregelen in, inclusief financiële borging. Recreatie Maatregelen die in de referentiesituatie nog tot significant resultaat kunnen leiden in de referentieperiode: • Het opzetten van een congresbureau/loket voor zakelijk toerisme. Deventer Marketing start een pilot voor 2,5 jaar om het zakelijk toerisme professioneel op te zetten. • Het faciliteren van initiatieven en verzoeken uit de markt om ontwikkelingen te stimuleren, zoals de ontwikkeling van museum Eicas. • Het ontwikkelen van een Tiny Experience (TINO), een innovatief belevingsconcept om leegstand tegen te gaan en de levendigheid te behouden. • Het bekijken van leisure-ontwikkelingen in relatie tot de Holterwegzone en mogelijkheden in kaart brengen voor leisure-ontwikkelingen buiten de leisurezone. • Het vergroten van de beleefbaarheid van erfgoed, bijvoorbeeld door het plaatsen van bordjes/QR-codes. • Het aanpakken van de Lebuinus-pleinen (Grote Kerkhof, Nieuwe Markt, Stromarkt). • Het opstellen van beleidsregels voor particuliere verhuur. • Het opstellen van uitgangspunten voor camperplaatsen. • Het stimuleren van nieuwe vormen van verblijfsrecreatie. • Het stimuleren van meer leisure-aanbod op het grensvlak van agrarisch gebruik en vrije tijd. • Het creëren van arrangementen stad-buitengebied. • Marketing gericht op het combinatiebezoek stad en platteland. • Zorgen voor kwaliteit, veiligheid en goede bewegwijzering van recreatieve routes. • Het ontwikkelen van Slingers van Salland. • Integratie van Sallandse MTB routes in de Deventer vrijetijdseconomie. • Communiceren over subsidies voor onder andere het verduurzamen van bedrijven. • Het inzetten van het duurzaamheidscentrum in de stadsetalage voor voorlichting aan bedrijven van Deventer over duurzaamheid.

III.3 Wonen met en zonder zorgvraag + sociaal domein

Doelen

Het Lokaal actieplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang (2024) vat de doelen van de gemeente samen:

- Thuis in je buurt of stad: Het normale leven van inwoners met een psychische kwetsbaarheid versterken en risico's op uitval tegengaan. Ook als je beschermd woont, is je welkom voelen essentieel, met de volgende subdoelen:
 - Inclusieve wijken creëren, waar iedereen zich thuis voelt.
 - Hulpbereidheid vergroten van inwoners en organisaties.
 - Sterk hulpnetwerk realiseren in de eigen omgeving.
 - Informatie over zorg en hulp laagdrempelig beschikbaar maken.
- Investeren in preventie en ondersteunen in bestaanscondities. Een stabiel inkomen, woonzekerheid, participatie en een sociaal netwerk zijn belangrijk om psychische problemen te voorkomen, met de volgende subdoelen:
 - Positieve gezondheid versterken en transitie naar 'Gezondheid en Gedrag'.
 - Bewustzijn mentaal welbevinden vergroten, vooral bij jongeren.
 - Samenwerking verbeteren voor vroegtijdige signalering en preventie.
- Wonen met begeleiding op maat. Transitie naar een beschermd thuis met passende huisvesting en zorg mogelijk maken. Met de volgende subdoelen:
 - Lokale samenwerking versterken en informatievoorziening verbeteren.
 - Ondersteuning bieden tijdens de wachtperiode.
 - Verbinding verbeteren tussen het voorliggende veld en zorgaanbieders.
 - Tussenvoorzieningen ontwikkelen.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema wonen met en zonder zorgvraag + sociaal domein in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
WMO Beleidsplan 2025 - 2030	Dit beleidsplan is nog in ontwikkeling (bij schrijven Februari 2025), waardoor er nog geen concrete maatregelen zijn die de autonome ontwikkeling beïnvloeden.
Naar een beschermd huis in Deventer: Lokaal actieplan beschermd wonen en maatschappelijke opvang 2024 - 2026	Referentiemaatregelen De meest sterke maatregelen uit het beleidsplan die de autonome ontwikkeling kunnen sturen zijn: • Vergroten van de hulpbereidheid door middel van informatiecampagnes en inzichten over hoe mensen hulp kunnen bieden. Dit kan leiden tot een snellere en effectievere respons in crisissituaties en een vermindering van het stigma rond psychische aandoeningen. • Versterken of uitbreiden van lokale laagdrempelige inloop-, zelfregie- en herstelvoorzieningen. Door deze voorzieningen toegankelijker te maken, kunnen meer mensen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben, wat kan leiden tot een verbetering van hun stabiliteit en zelfredzaamheid. • Uitvoeren van interventies voor de preventie en ondersteuning van mentale gezondheid onder KOPP (kinderen van ouders met psychische problemen) en KOV (kinderen van ouders met verslaving). Deze maatregel heeft een concrete scope en kan direct door de gemeente worden uitgevoerd.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	• Versterken van signalering en preventie in samenwerking met corporaties en partners in de wijk ter voorkoming van dakloosheid en uitval. Een goed samenwerkingsklimaat draagt bij aan de preventie en ondersteuning van de doelgroep, waardoor (dreigende) dakloosheid voorkomen wordt. • Samenwerken met netwerkpartners aan Onder de pannen om dakloosheid tegen te gaan. Alternatieve woonvormen bevorderen herstel, stabilisatie en zelfredzaamheid. Onder de pannen is reeds actief. • Voortzetten van de lokale aanpak op het voorkomen van huisuitzettingen en bieden van een passend woonalternatief. Dit voorkomt dakloosheid. Een voortzetting van een aanpak is reeds in uitvoering, dus dit is een autonome ontwikkeling. • Werken aan beschikbare en passende woonruimte binnen maximaal drie maanden na uitstroom uit de maatschappelijke opvang of het beschermd wonen. Dit bevordert herstel en stabiliteit. Dit is een doel waar de gemeente zich al op kan richten via de huidige uitvoeringspraktijk.

III.4 Energie

Doelen

De gemeente Deventer stelt zichzelf een aantal doelen in de **Energievisie en de Transitievisie Warmte**, zowel in lijn met landelijke en provinciale doelstellingen als specifiek gericht op de lokale context.

Doelen in lijn met landelijk en provinciaal beleid:

- 55 % CO₂-reductie in 2030: Dit is in lijn met de landelijke wetgeving en het Klimaatakkoord van Parijs. De gemeente Deventer vertaalt deze doelstelling naar lokale acties en doelstellingen.
- Nederland is aardgasvrij in 2050, in 2030 moet 20 % van de doelstelling gerealiseerd zijn.
- Energieopwekking: De gemeente draagt bij aan voldoende duurzame opwek van elektriciteit door middel van wind en zon. Deventer is onderdeel van de RES-regio West-Overijssel, waarin elf gemeenten, de provincie Overijssel, vier waterschappen en drie netbeheerders samenwerken. Op landelijk niveau is afgesproken dat binnen de gezamenlijke 26 RES-regio's in 2030 35 TWh wordt opgewekt aan energie uit zon en wind op land.

Aanvullende doelen specifiek voor de lokale context van Deventer. Deze doelen zijn **specifiek opgesteld voor de lokale context van Deventer** en richten zich op een duurzame, rechtvaardige en robuuste transitie.

- Regionale Energiestrategie (RES) West-Overijssel: De gemeente draagt bij aan de doelstelling van de RES, namelijk 212 GWh aan duurzame energie. De verhouding tussen wind- en zonne-energie is daarbij een aandachtspunt, waarbij gestreefd wordt naar een regionale verhouding van 60 % wind en 40 % zon. Dit komt mede voort uit provinciaal beleid.
- Warmtetransitie: 10.000 woningen aardgasvrij of 20 % aardgasverbruik in de gebouwde omgeving.

Deze doelen zorgen ervoor dat de energietransitie in Deventer niet alleen gericht is op het behalen van de CO₂-reductiedoelstellingen, maar ook op het creëren van een lokaal gedragen, eerlijk en stabiel energiesysteem dat past bij de specifieke behoeften en omstandigheden van de gemeente en haar inwoners.

De maatregelen uit de **uitvoeringsprogramma energievisie** zijn ook in het overzicht opgenomen. Dit betreft een zeer groot aantal maatregelen, waarvan bij de meerderheid de uitvoering in 2024 of later ligt. Dat betekent dat er weinig informatie is over hoever deze maatregelen zijn. Daarom wordt de overgrote meerderheid van deze maatregelen niet meegenomen in de referentiesituatie.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn

ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema energie in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Energievisie (2024) en bijbehorende Uitvoeringsprogramma (2023)	Referentiemaatregelen De meest sterke maatregelen uit het beleidsplan die de autonome ontwikkeling kunnen sturen zijn: • Verruimen ruimtelijk beleid voor bedrijfsmolens: Het ruimtelijk beleid verruimen voor het plaatsen van bedrijfsmolens tot een tiphoogte van 50 meter, zodat de bijdrage van eigen opwek in het stroomverbruik vergroot wordt in het landelijke gebied bij agrarische bedrijven. • Uitbreiding zonnepanelen op daken: Het bedrijfsleven stimuleren voor meer zonnepanelen op bedrijfsdaken met het doel om 60GWH zon op daken bij bedrijven te realiseren (3.000 tot 4.000 extra zonnepanelen). • Stimuleren flexibel gebruik elektriciteitsnet: Het gebruik van het elektriciteitsnet buiten de piek momenten stimuleren. • Windenergie: Plaatsing van windmolens in het zoekgebied A1 in samenwerking met de provincie, afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden en de vergunningverleningsprocedure. • Grondgebonden zonneparken: Het vertalen van de effecten van rijksbeleid en provinciaal beleid op grootschalige zonneparken in het landelijke gebied. Lopende vergunningverleningsprocedures worden in overleg met de provincie Overijssel beoordeeld. • Realiseren van ca. 300 transformatoren en 500 km kabel om het laagspanningsnet uit te breiden en te verzwaren in samenwerking met Enexis. • Het realiseren van 11 MS-TS stations (i.sm. Enexis) voor de uitbreiding van het middenspanningsnet, waarvan 3 nieuw en 8 uitbreidingen. Dit vereist een integraal proces en afstemming met de netbeheerder. • Burgerberaad Klimaat: Voorbereiden en uitvoeren van een Burgerberaad met de vraagstelling over klimaatneutraliteit, maatregelen en eerlijke verdeling van lusten en lasten. (Het burgerberaad is opgezet anno 2025, maar het heeft geen invloed op de referentie want dat hangt af van de invulling van haar adviezen). • Duurzame opwek - zon: Realiseren van solar carports op gemeentelijke parkeerterreinen en stimuleren van de realisatie van solar carports op niet gemeentelijke grond. Monitoren en stimuleren van de uitrolstrategie Zon door de Deventer Woningcorporaties. Stimuleren van het bedrijfsleven voor meer zonnepanelen op bedrijfsdaken. • Wijk en Dorpsuitvoeringsplannen (WUP of DUP): Uitvoering geven aan vastgestelde plannen Zandweerd en Bathmen. Uitvoering geven aan WUP De Hoven. Maximaal twee WUPs per jaar opstellen en starten met de uitvoering. • Uitvoering geven aan het Deventer Isolatie Programma om subsidie beschikbaar te stellen aan woning eigenaren voor het isoleren van hun woning. Ontwikkelen en uitvoering geven aan langjarig isolatieprogramma om Deventer inwoners te helpen bij het isoleren. • Uitvoering geven aan de subsidieregeling 'Kleintje duurzaamheid'. • Ontwikkelen en realisatie van energie klussendiensten in drie wijken om inwoners te helpen met bezwaringsmaatregelen. • Opstellen plan van aanpak om VVE's en particuliere verhuurders te ondersteunen bij besparing en hier uitvoering aan geven.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	• Samenwerkingsverband 'Fossielvrij en betaalbaar wonen' (FBW): Uitvoering geven samen met woningbouwcoöperatie en Enexis aan het programmaplan 2023 – 2025 om woning te verduurzamen woningen, gebiedsgerichte aanpakken, Aanpak Energiearmoede en Verbeteren energienetwerken. • Verduurzaming kantoorgebouwen - Wettelijke norm: Opdrachtgeven aan Omgevingsdienst om te handhaven op de landelijke normen en verplichtingen op energielabel C voor kantoren, EED-auditplicht voor grote bedrijven en Energiebesparingsplicht grootverbruiker. • Maatschappelijk vastgoed: Verduurzamen maatschappelijk vastgoed en uitvoering geven aan de portefeuillestrategie. • Toezicht en Handhaving wet milieubeheer: Toezichthouden en handhaven op Energietoezicht bij inrichtingen vallend onder artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit wet milieubeheer. Opdrachtgever aan Omgevingsdienst IJsselland om omgevingsvergunningen milieu actueel te gehouden. • Faciliteren en stimuleren energie opwek en besparing: Ondersteunen Deventer bedrijven in energiebesparing door energiescans uit te voeren. • Versnellen transitie naar elektrische rijden/vervoer door de gemeente Deventer te elektrificeren. • Openbare verlichting: Extra investeren in openbare verlichting (OVL) om de achterstand in vervanging in te lopen. Integreren van laadpalen in bestaande lichtmasten in plaats van losse laadpunten. • Klimaatadaptatie: Uitvoering geven aan het vastgestelde klimaatadaptatieplan. • Productie van wegdekken: bij aanbesteding van werkzaamheden aan wegdekken wordt de voorkeur gegeven aan methoden die minder energie kosten. • Publiek warmtebedrijf: Ontwikkelen van een publiek gemeentelijk warmtebedrijf. • Natuurbepalingen uit de Omgevingswet: Ondersteunen (met het soorten management Plan (SMP) van inwoners en bedrijven in de bebouwde kom om verantwoord natuurinclusief te isoleren. • Bedrijvenpark A1: Uitvoering geven i.s.m. provincie Overijssel en netbeheerder Aliander aan het plan van aanpak voor een Smart Energie Hub op het bedrijvenpark. • Herijken van de visie hoofdwegenstructuur en het opstellen van een mobiliteitsplan voor de binnenstad en periferie. • Realisatie van zogenaamde zero-emissie-zone. • Aansluiten bij het inwerkingtreden van de Omgevingswet (1 januari 2024) en het actualiseren van de Omgevingsvisie en het opstarten van omgevingswetprogramma's.

III.5 Groen, natuurgebieden, parken en landgoederen

Doelen

Voor dit thema is er geen recent (2020 of nieuwer) vernieuwde overkoepelende visie beschikbaar. **De omgevingsvisie van 2019**, en daaruit voortvloeiende omgevingsprogramma's voor specifieke gebieden zijn daarmee het sturende instrument voor het thema groen, natuurgebieden, parken en landgoederen. De gemeente Deventer stelt zichzelf een aantal doelen in de **omgevingsvisie Deventer 2019** betreft dit thema. De overkoepelende visie van Deventer met betrekking tot groen, natuur en landschap is gericht op het creëren van een vitale en duurzame omgeving waarin zowel de stad als het omliggende landelijk gebied profiteren van elkaar door middel van de volgende doelen:

- Een vitaal groen en blauw landelijk en stedelijk gebied met een hoge gebruiks- en belevingswaarde.
- Ruimte voor natuur, landbouw, energietransitie, klimaatadaptatie en recreatie.
- Behoud en versterking van specifiek Deventer natuur- en landschappelijke kwaliteiten, in het buitengebied maar met name ook binnenstedelijk, met het oog op de inbreidingen die al in uitvoering of ingepland zijn.
- De Natura 2000 gebieden en het Natuurnetwerk Nederland (NNN) als robuuste ruimtelijke aanknopingspunten voor de verdere ontwikkeling van een groen raamwerk. Dit verbindt onder meer de parken en het groen in en buiten de stad.
- Het versterken van het aanbod en de kwaliteit van het groen en blauw in de stad en de aansluiting op het groene gebied buiten de stad..
- Meer natuur in de stad door de aanplant van streekeigen soorten en het onderhoud van het openbare groen sterker richten op het stimuleren van natuurwaarden.
- Het beschermen van de bestaande kwaliteiten en het benutten van kansen voor optimalisatie, bijvoorbeeld door vrijkomende landbouwgronden te gebruiken voor natuur- en ecologiedoelen en waterretentie.
- Het streven naar meer biodiversiteit, bijvoorbeeld in de natuurontwikkelingsgebieden Gooiermars, Moespotleide en Lettelerheide.
- Het ontwikkelen van leefgebieden van voldoende omvang voor kenmerkende soorten, bijvoorbeeld op het Wechelerveld en de moeraszone Douwelerkolk.
- Ecologische verbindingzones tussen landgoederen, landschappen en het stedelijk gebied creëren, wat tevens van belang is voor de natuur
- Het ontwikkelen van natte natuur.
- Ruimte voor natuur reserveren bij bouwplannen.

De Omgevingsvisie Deventer benadrukt het belang van een wisselwerking tussen stad en platteland, waarbij het buitengebied de stad nodig heeft voor voorzieningen, werkgelegenheid, onderwijs en cultuur, terwijl de stad het buitengebied nodig heeft voor rust, ruimte, recreatie, energietransitie en water- en klimaatopgaven.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema groen, natuurgebieden, parken en landgoederen in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Programma klimaat-adaptatie	Referentiemaatregelen De meest sterke maatregelen uit het beleidsplan die de autonome ontwikkeling kunnen sturen zijn: • Klimaatadaptatie als uitgangspunt bij groenonderhoud: Door bij het onderhoud van bestaand groen direct klimaatadaptieve principes toe te passen, zoals het aanleggen van lager gelegen groen voor wateropvang en het kiezen van klimaatbestendige soorten, kan direct een positief effect worden bereikt.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	• Extra bomen aanplanten: Het direct aanplanten van extra bomen leidt tot meer schaduw en verkoeling, wat hittestress vermindert. • Groene schoolpleinen: Het aanleggen van groene schoolpleinen zorgt voor een directe verbetering van de wateropvang en vermindering van hittestress. • Bij groot onderhoud openbare ruimte deze klimaatadaptief opleveren: Door bij grootschalige projecten de openbare ruimte direct klimaatadaptief in te richten, worden snel grote stappen gezet op het gebied van waterberging, hittestress en droogte. Dit geldt voor alle MJOP-projecten. • Integratie van ecologie in projecten. Door bij elk project ecologie op een volwaardige manier mee te nemen, bijvoorbeeld door natuurinclusief bouwen en natuurvriendelijke oevers, worden ecologische principes direct in de praktijk toegepast • Investeren in fietsveiligheid en het optimaliseren van fietsverbindingen: Door te investeren in veilige en aantrekkelijke fietsroutes tussen het platteland en de stad, stimuleert de gemeente duurzame mobiliteit en wordt de afhankelijkheid van de auto verminderd • Advies voor bedrijven voor het nemen van klimaatadaptieve maatregelen: De bereidheid van bedrijven om advies op te volgen en daadwerkelijk klimaatadaptieve maatregelen te implementeren, is essentieel voor het succes van deze maatregel.

III.6 Landschap + openbare ruimte

Doelen

Voor het thema landschap is er geen recent (2020 of nieuwer) vernieuwde overkoepelende visie beschikbaar. De ontwikkeling van het Deventer landschap lijkt niet integraal te worden gestuurd. Het is daarmee afhankelijk van hoe kleinere gebiedsgerichte plannen, zoals Masterplannen voor de Stadsrand, en de bestaande beperkingen uit het bestemmingsplan.

De omgevingsvisie van 2019, en daaruit voortvloeiende omgevingsprogramma's voor specifieke gebieden (zoals het programma Wechelerhoek) zijn daarmee het sturende instrument voor het thema landschap en openbare ruimte. De nieuwe omgevingsvisie zal de oude visie vervangen en daarmee nieuwe richting geven op dit thema.

Uit de omgevingsvisie 2019 kunnen de volgende doelen worden geïdentificeerd:

- **Behoud landschappelijke waarden:** Dit omvat het koesteren en beschermen van de bestaande karakteristieke kenmerken van de verschillende landschapstypen in Deventer, zoals het coulisseland-schap, het rivierenlandschap, het oude hoevenlandschap en het jonge ontginningslandschap. Het gaat hierbij om het behoud van cultuurhistorische elementen, groenstructuren, biodiversiteit en de visuele kwaliteit van het landschap.
- **Versterking landschappelijke waarden:** Naast het behoud van bestaande waarden, streeft de gemeente ook naar het actief versterken en ontwikkelen van de landschappelijke kwaliteiten. Dit kan bijvoorbeeld door het aanleggen van nieuwe groenstructuren, het verbinden van natuurgebieden, het herstellen van cultuurhistorische elementen, of het verbeteren van de toegankelijkheid van het landschap voor recreatie.
- **Landschap en de relatie stad-platteland:** De omgevingsvisie legt een sterke nadruk op de wisselwerking tussen stad en platteland, waarbij het landschap een verbindende rol speelt. Dit omvat het versterken van de stadsrandzone als overgangsgebied, het bevorderen van recreatieve verbindingen

tussen stad en ommeland, en het stimuleren van economische activiteiten die bijdragen aan de vitaliteit van het landelijk gebied.

- **Duurzame ontwikkeling van het landschap:** De gemeente wil het landschap op een duurzame manier ontwikkelen, rekening houdend met de uitdagingen van klimaatverandering, energietransitie en veranderend landgebruik. Dit kan bijvoorbeeld door het integreren van waterberging in het landschap, het stimuleren van duurzame landbouwpraktijken, en het realiseren van energieprojecten met respect voor de landschappelijke waarden.

Deze doeltypen zijn niet los van elkaar te zien, maar vormen een samenhangend kader voor de ontwikkeling van het landschap in Deventer. De gemeente wil investeren in het behoud en de versterking van de landschappelijke kwaliteiten, de verbinding tussen stad en platteland verbeteren, en een duurzame ontwikkeling van het landschap stimuleren.

Autonome ontwikkeling

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Omgevingsvisie	Referentiemaatregelen De meest sterke maatregelen uit het beleidsplan die de autonome ontwikkeling kunnen sturen zijn: • Vergroening van de stad: Het investeren in de kwaliteit en waar mogelijk in de kwantiteit van de huidige groenstructuur (voorzieningen) om de toenemende gebruiksdruk door de toename van woningen en het groeiende aantal inwoners goed op te kunnen vangen. Het aanleggen van geveltuinen, meer groen bij functieloze verharding rondom bomen, tussen parkeervakken en op straathoeken. Het lager leggen van plantsoenstroken ten opzichte van verharding vereenvoudigt water -infiltratie en gaat zo wateroverlast en verdroging tegen. • Herbestemming: Karakteristieke panden behouden en meewerken aan herbestemming met passende functies. Door bestaande gebouwen een nieuwe functie te geven, wordt niet alleen leegstand tegengegaan, maar blijven cultuurhistorische waarden behouden en wordt de identiteit van het gebied versterkt. • Ruimte voor initiatieven: Initiatieven die bijdragen aan de relatie tussen dorp en platteland krijgen waar mogelijk de ruimte. Dit kan bijvoorbeeld door het vereenvoudigen van vergunningsprocedures of het beschikbaar stellen van gemeentegrond.
Gebiedsgerichte invulling: • Visie op hoger bouwen Deventer (2024)	De visie is nog dusdanig nieuw dat het niet als autonoom wordt beschouwd.

III.7 Erfgoed

Doelen

Het voornaamste doel van het **Ruimtelijk Erfgoed koersdocument** is het vaststellen van een duidelijke koers voor het omgaan met ruimtelijk erfgoed in Deventer, zodat ruimtelijk erfgoed waarden en de samenhang ervan behouden blijven. De gemeente wil met dit document richting geven aan de wijze waarop ze op het gebied van erfgoedbeleid wil groeien. **De ambities die naar voren komen, zijn:**

- Het borgen en versterken van de waarden van het ruimtelijk erfgoed voor de toekomst.
- Het ruimtelijk erfgoed zo efficiënt en effectief mogelijk benutten in ruimtelijk, sociaal en economisch opzicht.
- Een integraal gebiedsgericht erfgoedbeleid, waarbij ruimtelijk erfgoed een structureel onderdeel is van alle fysieke beleidsvorming en ontwikkelingen.
- Het versterken van de kwaliteit van de leefomgeving en het onderscheidend vermogen van Deventer door cultuurhistorie op een goede manier in te zetten bij ruimtelijke planvorming.

De **Cultuurvisie 2025-2028** brengt focus aan en actualiseert het Cultureel Perspectief 2020-2030, en staat in nauwe relatie tot het bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'. Het beoogt de maatschappelijke betekenis van kunst en cultuur te vergroten, bij te dragen aan een inclusieve samenleving en de culturele sector te versterken.

In de cultuurvisie worden voor de periode 2025-2028 de volgende doelen en ambities gesteld:

- De gemeente wil het cultureel erfgoed gebruiken als een middel om een samenleving te creëren waarin iedereen zich thuis voelt.
- Erfgoed verbindt inwoners met hun verleden, heeft waarde voor de leefomgeving en kan inspireren tot toekomstige ontwikkelingen. Bij de transities en transformatie van de fysieke leefomgeving wordt voort gebouwd op de fysieke kwaliteiten die in het DNA van Deventer verankerd zijn.
- Nieuwe ontwikkelingen nestelen zich in de bestaande situatie en voegen een nieuwe dimensie toe. erfgoed is een integraal onderdeel van de huidige transities, zoals die in het landelijk gebied, energie en woningbouw.
- De uitdaging bij deze gebiedsgerichte ontwikkelingen is om erfgoed ook in de toekomst herkenbaar te houden. Het blijft het noodzakelijk om het erfgoed goed te beheren, te onderhouden en de kwaliteiten ervan onder de aandacht te brengen. Essentieel voor langdurig behoud van erfgoed is het gebruik van en de betrokkenheid bij dat erfgoed. We streven daarbij naar goed evenwicht tussen behoud en ruimte voor ontwikkeling.
- De gemeente wil de kracht en het verhaal van Deventer optimaal benutten en etaleren, waarbij historie, identiteit en toekomst samenkomen. Dit moet bijdragen aan een aantrekkelijke gemeente voor zowel bewoners als bezoekers..

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema erfgoed in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Ruimtelijk Erfgoed koersdocument en Follow up (uitvoering) Archeologiebeleid 2016	Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: • Standaardmethodiek opstellen voor ruimtelijk erfgoed in bestemmingsplannen: Door een duidelijke methodiek te implementeren, wordt cultuurhistorie directer en systematischer meegewogen in ruimtelijke plannen. Dit zorgt voor een heldere basis voor besluitvorming en kan ongewenste ontwikkelingen voorkomen. • Toetsingscriteria opstellen voor vergunningaanvragen: Heldere criteria zorgen voor een snellere beoordeling van vergunningaanvragen en maken de eisen vooraf duidelijk voor initiatiefnemers. Dit kan procedures versnellen en de rechtszekerheid vergroten. • Door kennis over het ruimtelijk erfgoed uniform digitaal toegankelijk te maken, kunnen zowel professionals als burgers er direct gebruik van maken. Dit bevordert

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	de transparantie en participatie, en maakt het makkelijker om cultuurhistorische waarden te integreren in ruimtelijke plannen.
Beeldkwaliteitsplan binnenstad (rijksbeschermd stadsgezicht, vertaald in bestemmingaplan) 2021	- De in het Beeldkwaliteitsplan opgenomen algemene uitgangspunten en richtlijnen zijn richtinggevend voor de beoordeling van initiatieven (vergunningaanvragen) van derden en is daarnaast richtinggevend voor activiteiten die onder de regie van de gemeente worden verricht in de openbare ruimte. De ambities/algemene uitgangspunten en spelregels worden in twee handboeken (openbare ruimte en gebouwen.) inzichtelijk gemaakt in woord en beeld. - Voor zonnepanelen zijn als vervolg spelregels digitaal inzichtelijk gemaakt - De richtlijnen bij gebouwen zijn bv onderverdeeld in drie delen: hoofdvorm en ensemble, daklandschap en gevels. Waar van toepassing wordt onderscheid gemaakt tussen de gebiedseenheden of bouwperiode.
Uitvoeringskader religieus erfgoed 2024	- Bijdragen aan de toekomstbestendigheid van (de vrijkomende) 'religieuze gebouwen van betekenis'; gebedshuizen hebben vaak bijzondere eisen bij her- of nevengebruik. Het uitvoeringskader geeft de door de rol van de gemeente: agenderen en elkaars agenda kennen, verbinden en (ondersteunen bij programmeren). - De gemeente heeft vanwege de in het kader geschetste waarden en de maatschappelijke betekenis van religieus erfgoed een verantwoordelijkheid in het totale proces. Die verantwoordelijkheid biedt ook kansen voor de gemeente door ontwikkelingen met betrekking tot religieus erfgoed integraal en gebiedsgericht aan te pakken daarmee bij te dragen aan de gemeentelijke ambities.
Omgevingsvisie	Herbestemming: Karakteristieke panden behouden en meewerken aan herbestemming met passende functies. Door bestaande gebouwen een nieuwe functie te geven, wordt niet alleen leegstand tegengegaan, maar blijven cultuurhistorische waarden behouden en wordt de identiteit van het gebied versterkt.
Cultuurvisie 2025-2028	Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: - Een passende ruimte voor collecties en programma's. De uitbreidingslocatie voor Deventer Verhaal in de oude bibliotheek (Brink 69-70) vanaf 2026 is een concrete stap die direct bijdraagt aan betere erfgoedpresentatie. Het streven naar een passende plek voor de Deventer collecties kan leiden tot verbeterd beheer en behoud. Voor Collectie Overijssel is de eerste stap gezet met de keuze voor hanzeweg 19 Deventer. - Meerjarig perspectief bieden aan culturele en erfgoedpartners: Het vaststellen van de Cultuurvisie biedt zekerheid aan de culturele partners, wat essentieel is voor het realiseren van de ambities. - Aansluiting zoeken bij de beleidsontwikkelingen van de rijksoverheid op het gebied van erfgoedzorg. Door aan te sluiten bij het de systematiek van de provincie en het rijk, kunnen er optimale kansen voor co-financiering gegenereerd worden. - Door te werken aan een betere zichtbaarheid van het erfgoededucatieaanbod en een centrale coördinatie in de vorm van een doorgaande leerlijn voor het onderwijs kan er een directere impact worden gemaakt op het bereiken van leerlingen Verbindende en inspirerende rol van erfgoed: Het benutten van erfgoed als inspiratiebron voor ruimtelijke opgaven vereist een actieve inbreng van erfgoedexpertise in planvormingsprocesse. De zorgvuldige omgang met cultureel erfgoed is een wettelijke taak waarbij het accent verschuift van alleen borgen en behouden naar inspireren en ontwikkelen. Een instrument hierbij is de erfgoedkaart die een overzicht biedt van waarden op het gebied van gebouwd erfgoed, archeologie, landschap en stedenbouw. We brengen de beschikbare kennis over erfgoed aansprekend en tijdig in als inspiratie bij de grote ruimtelijk opgaven en gebiedsontwikkeling op basis van de vernieuwde Erfgoedkaart. We vullen en ontsluiten de Erfgoedkaart. In het eerste kwartaal van 2025 gaat de ARCGIS online module online en in het loop van het jaar worden de inventarisatiekaarten steeds verder gevuld. Vanaf

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	2026 wordt ingezet op het waarderen van het geïnventariseerde erfgoed en wordt er toegewerkt naar een nieuwe integrale beleidssystematiek. De gemeente werkt aan een nieuwe uitwerking van de bewegwijzering in de binnenstad en de schil daaromheen. Vanuit Erfgoed wordt ervoor gezorgd dat ook haakjes voor Erfgoedpresentatie worden aangebracht. Doormiddel van een aantal pilotprojecten wordt geprobeerd hier in een aantal deelgebieden ook fysiek invulling aan te geven. Hierbij wordt ook gekeken naar de verbinding met stadsmarketing Actuele opgaven zijn vrijkomende religieuze en agrarische bebouwing Voor agrarisch erfgoed aansluiten op verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed

III.8 Economie en landbouw

Doelen

Economie

De huidige werkwijze voor economie wordt gestuurd door het uitvoeringsagenda economie. Dit is expliciet geen visievormend document met doelen. Doelen zijn wel geformuleerd in de **nota Ruimte voor Werken**. Dit document kijkt door tot 2040, wat aansluit bij de omgevingsvisie. De doelen zijn:

In het document 'Perspectief Ruimte voor Werken in Deventer' zijn verschillende doelen geformuleerd met een horizon tot 2040. De belangrijkste doelstellingen zijn:

- Evenwichtige en passende ontwikkeling van de ruimte voor economische activiteiten als onderdeel van de bredere ambities van de stad. Dit betekent dat Deventer wil blijven functioneren als een aantrekkelijke woon- én werkstad.
- Versterking en verjonging van de arbeidsmarkt, in combinatie met een stevige woningbouwuitbreiding. Deventer heeft de ambitie om door te groeien naar 110.000 tot 115.000 inwoners in 2035.
- Behoud van een sterke economische basis. Deventer wil de huidige bedrijven behouden en tegelijkertijd nieuwe bedrijven aantrekken die passen bij het profiel van een duurzame maak- en open innovatiestad.
- Optimaliseren van het gebruik van de beschikbare ruimte voor economische activiteiten. Deventer wil zuinig zijn op zowel bestaande als nieuwe ruimte voor economie en deze optimaal inzetten voor versterking van het lokale bedrijfsleven.
- Ontwikkelen van sterke innovatie-ecosystemen. Deventer wil verder bouwen aan de ingezette koers voor de innovatie-ecosystemen, onder andere door het opstellen van een Kennis- en Innovatie Agenda (KIA).
- Versterken van de regionale functie. Deventer wil een aantrekkelijke stad zijn voor bedrijven en inwoners uit de omliggende regio.
- Realiseren van een groei van het aantal arbeidsplaatsen. Er wordt gestreefd naar een groei van 7.500 arbeidsplaatsen tot 2035.
- Deventer wil zich ontwikkelen van een traditionele industriestad naar een moderne duurzame maak- en open innovatiestad.

- Het behouden en versterken van ruimte voor werkfuncties.

Om deze doelen te bereiken, worden tien ruimtelijk-economische keuzes gehanteerd die richting geven aan de ontwikkeling van werklocaties in Deventer. Deze keuzes vormen de leidraad voor de ontwikkeling van de Deventer werklocaties. Deze “ruimtelijk-economische keuzes” zijn concrete manieren om de doelstellingen te bereiken:

De tien ruimtelijk-economische keuzes uit het ‘Perspectief Ruimte voor Werken in Deventer’ document zijn als volgt:

- 1 **Versnelling aanbrengen in het beter benutten van de bestaande bedrijventerreinen.** Prioriteit ligt bij de aangewezen kansenzones, in samenwerking met grond- en vastgoedeigenaren en het DEB. Koppelkansen zoeken met vraagstukken op het gebied van energie, openbare ruimte, veiligheid, etc..
- 2 **Zoeken naar ruimte voor een nieuw MKB-bedrijventerrein.** De vraag is groter dan het beschikbare aanbod. Vooral het (middel)grote MKB faciliteren en kleine bedrijven zoveel mogelijk inpassen op de bestaande terreinen.
- 3 **Terughoudend zijn met het aantrekken van nieuwe grote logistieke bedrijfsvestigingen.**
- 4 Maatwerk bieden in de dorpen en kernen als het gaat over **lokale bedrijvigheid.**
- 5 **Ademruimte creëren voor de binnenstad als huiskamer van de stad.** De binnenstad groeit mee met de stad en dat vraagt om ruimte. De centrumschil met daarbinnen de (beoogde) gemengde woon-werkmilieus is daar de juiste plek voor.
- 6 **Kiezen voor een concentratiestrategie van de kantorenmarkt.** Inzetten op de beste plekken, zoals De Kien en de binnenstad, maar ook de Zutphenseweg en Hanzepark. Voor de laatste twee kan overwogen worden om ook andere functies toe te staan die de kwaliteit voor gebruikers kunnen vergroten.
- 7 Verder bouwen aan de **ingezette koers voor de innovatie-ecosystemen.**
- 8 **Investeren in de circulaire potentie van het havengebied.** Investeren betekent sturen op het beter benutten van de kwaliteit van het gebied (kadegebruik, hinderzone). Ook in de 'next economy' zijn havengebieden van onschatbare waarde, bijvoorbeeld met circulaire ketens.
- 9 **Komen tot een realistische functiemix in de gemengde woon-werkgebieden.** Er is voldoende marktbasis voor gemengde woon-werkmilieus in Deventer, maar de programma's voor Roto-kwartier, Havenkwartier en Bergweide III mogen elkaar niet in de weg zitten (qua doelgroepen en fasering in de tijd). Ook moeten de programma's niet te veel 'wonen' uitstralen. Betaalbaarheid (voor bedrijven) en functionaliteit moeten goed geborgd worden.
- 10 **Altijd ruimte behouden voor kleinschalige maak-, kunst- en ontwerpbedrijven.** Geschikte ruimte zal (soms tijdelijk) gevonden moeten worden in micromilieus. Dat kan zijn in gemengde werk-woongebieden, de binnenstad, transformatiegebieden, maar ook binnen de innovatie omgevingen.

Landbouw

De doelen voor landbouw zijn opgenomen in ‘Doelstellingen Plattelandslandsbeleid’ (2008) en de Omgevingsvisie 2019.

Er wordt nog gewerkt aan het actualiseren en aanscherpen van een aantal beleidsdoelen voor de landbouw. Deze worden vastgesteld in het Koersdocument Omgevingsvisie.

Doelstellingen Plattelandsbeleid Deventer

Centrale doelstellingen

- Behoud van de landbouw als belangrijke sociale en economische drager van het platteland door het faciliteren van toekomstgerichte landbouw waar dat ruimtelijk kan;
- Stimuleren van ‘nieuw ondernemerschap’ en nieuwe economische dragers voor het platteland:
 - o ondersteuning van verbrede agrarische bedrijfsvoering;

Omgevingsvisie 2019

- Circa twee derde van het grondgebied van de gemeente is in agrarisch gebruik. Daarmee is de agrarische sector de grootste 'beheerder' van het buitengebied. Agrarische ondernemers moeten zich kunnen blijven ontwikkelen om levensvatbaar te blijven passend binnen het karakter en de schaal van het Sallandse landschap. Waardevast ondernemen is hiermee meer dan het bedrijfseconomisch belang.
- Ruimte om te ondernemen binnen de landelijke kaders en zo bij te dragen aan de vitaliteit van het landelijk gebied
- Functieverbreding, nieuwe ontwikkelingen waar stad én buitengebied beide beter van worden, mits de fysieke verschillen niet afvlakken of verdwijnen.
- Als agrarische functies wegvallen, zijn er mogelijkheden voor andere economische functies. Ook niet-agrarische bedrijven kunnen zich dan in een voormalige boerderij vestigen.
- Om leegstand en/of verloedering van het landschap tegen te gaan, kan agrarische bedrijfsbebouwing een nieuwe functie krijgen bijvoorbeeld door andere bedrijvigheid. Gebouwen die het landschap ontsieren zouden kunnen worden vervangen door een of meer woningen. We stimuleren het hergebruik van karakteristieke erfgebouwen.
- Het versterken van de stadsrandzone als de 'mixed-zone' tussen stad en buitengebied. Nieuwe ontwikkelingen staan hier in het teken van natuur-en wateropgaven, stadslandbouw, bijzondere woonmilieus, stimuleren gezondheid, etc.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema economie en landbouw in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
nota Ruimte voor Werken	De volgende maatregelen uit de nota 'Ruimte voor Werken in Deventer' hebben potentieel direct effect, waarbij is aangegeven bij welke ruimtelijk-economische keuze ze horen. <i>Maatwerk bieden voor lokale bedrijvigheid in dorpen en kernen:</i> • Het faciliteren van initiatieven van grondeigenaren en het in contact brengen van lokale ondernemers met initiatiefnemers kan direct leiden tot meer ruimte voor lokale bedrijven. <i>Ademruimte creëren voor de binnenstad:</i> • Het benutten van ruimte in de Centrumschil en De Kien voor opgaven die de binnenstad niet kan accommoderen, kan direct bijdragen aan de vitaliteit van de binnenstad. <i>Concentratiestrategie voor de kantorenmarkt:</i> • Het geven van voorrang aan richtinggevende uitspraken over kantoren/functiemenging in De Kien en ROTO kan lopende trajecten aanscherpen. <i>Investeren in circulaire potentie van het havengebied:</i> • Creëren van duurzaam beleid dat ondernemers comfort biedt om te investeren in de haven. Er wordt vanuit gegaan dat dit gaat om continuïteit van bestaand vastgesteld beleid. <i>Ruimte behouden voor kleinschalige maak-, kunst- en ontwerpbedrijven:</i> • Onderzoeken van mogelijkheden om bij gebiedsontwikkelingen actief te zoeken naar ruimte voor deze bedrijven. Dit kan bij gebiedsontwikkelingen die lopend zijn direct worden meegenomen.
Economische uitvoeringsagenda	Sterke maatregelen met financiële borging en direct resultaat, zonder noodzaak tot vervolgebeld:

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	<i>1. Ruimte voor werken</i> • Toekomstbestendige bedrijventerreinen (TBBT): Projecten met aandacht voor energietransitie, circulariteit, infrastructuur, werkomgeving (openbare ruimte) en clustervorming, mede gefinancierd door de gemeente • Haven: Inzetten op goede bereikbaarheid over water, met investeringen in container overslag en extra wachtplaats³. <i>2. Aantrekkelijke stad en platteland</i> • Agenda Binnenstad Deventer 2.0: Coördineren van de uitvoering van de Agenda Binnenstad Deventer 2.0 en uitvoeren van het Vierde Stadsarrangement, waarvoor subsidie is ontvangen. • Investeren: Investeren in de openbare ruimte, (fiets)bereikbaarheid, goede voorzieningen (o.a. groen, meubilair, verlichting) en een ruim cultureel aanbod. • Terrassen: Actie ondernemen om de terrassen weer de gewenste uitstraling te geven, met inzet van middelen via team Toezicht en Handhaving. • Shelter City netwerk: Het programma in Deventer voor de periode 2023 t/m 2025 voortzetten.

III.9 Cultuur

Doelen

In de **Cultuurvisie 2025-2028**, een update van het Cultureel Perspectief 2020-2030, is gekoppeld aan het bestuursakkoord 'Dichtbij, Betrokken & Bevlogen'. Het beoogt de maatschappelijke betekenis van kunst en cultuur te vergroten, bij te dragen aan een inclusieve samenleving en de culturele sector te versterken.

Om deze algemene doelen te bereiken, zijn er drie pijlers:

- Cultuur voor en door iedereen: Gelijke kansen bieden, mensen samenbrengen en cultuur verbinden met het sociaal domein.
- Geworteld in stad en land: Het verhaal van Deventer vertellen via erfgoed en tradities, en Deventer aantrekkelijk maken voor inwoners en bezoekers.
- Een evenwichtig ecosysteem: Ruimte creëren voor samenwerking, talentontwikkeling en een volwaardige plek voor kunst en cultuur.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema cultuur in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: • Kunst in de openbare ruimte integreren met ruimtelijke kwaliteit: Door kunst al in een vroeg stadium van plan- en ontwerpprocessen mee te nemen, kan de gemeente direct invloed uitoefenen op de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de openbare ruimte. Dit kan leiden tot snelle, zichtbare verbeteringen.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	• Cultuureducatie en -participatie: Door meer cultuuraanbod op scholen te organiseren, komen kinderen sneller met kunst en cultuur in aanraking. • Evenementen verbinden met de gemeente: Door evenementen te organiseren die passen bij de historie, identiteit, of tradities van een stad of dorp kan een gevoel van verbinding en betrokkenheid gecreëerd worden. Dit kan direct bijdragen aan de sociale cohesie en het culturele aanbod. • Deventer Boekenstad Leest!: De bibliotheek positioneren als huiskamer van de stad en inzetten op leesbevordering draagt bij aan goed ontwikkelde basisvaardigheden voor iedereen.

III.10 Water (Waterveiligheid + waterbeschikbaarheid)

Doelen

Waterveiligheid is primair een taak van het Rijk en de waterschappen. De gemeente Deventer denkt mee en volgt de ontwikkelingen. De gemeente Deventer streeft ernaar de risico's op overstromingen te minimaliseren. De aanpak omvat:

- Samenwerking met Rijk en waterschappen.
- Integratie van waterveiligheid in ruimtelijke projecten, waarbij ook recreatie, biodiversiteit en cultuurhistorie worden verbeterd.
- Actualisatie van het hoogwaterdraaiboek.

Landelijk zijn er verschillende doelen met betrekking tot water en op het gebied van waterveiligheid en waterbeschikbaarheid. Deze doelen komen voort uit de **Nationale Omgevingsvisie (NOVI)** en de beleidsvisies van de waterschappen.

Uit de **NOVI** komen de volgende doelen naar voren (landelijke doelen):

- Nederland is in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust en er is voldoende ruimte gereserveerd voor toekomstige waterveiligheidsmaatregelen.
- Het waarborgen van een goede waterkwaliteit, duurzame drinkwatervoorziening en voldoende beschikbaarheid van zoet water.
- Het versterken van het aanbod en de kwaliteit van het groen in de stad en de aansluiting op het groene gebied buiten de stad.
- Het inrichten van de leefomgeving op een manier dat een actieve, gezonde leefstijl en maatschappelijke participatie wordt bevorderd

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema water in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Gemeentelijk rioleringsprogramma Deventer 2022-2026	Waterbeschikbaarheid • Zoektocht door provincie en Vitens naar nieuwe waterwingebieden

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	• Optimaliseren waterwinningen in Deventer. • Gemiddeld waterverbruik per persoon per dag van 125L naar 100L. • Aanleg van een (verbeterd) gescheiden stelsel in het openbaar gebied. Door in de openbare ruimte hemelwater af te koppelen en te infiltreren, wordt de afvoer naar de RWZI verminderd en het grondwater aangevuld. • Het verhogen van de bergingseis op particulier terrein bij nieuwbouw. Door een reële bergingseis te stellen, wordt direct bijgedragen aan de wateropgave en sluit Deventer aan bij landelijke standaarden

III.11 Circulariteit

Doelen

De visie **Deventer Circulair** is opgesteld met input van inwoners, bedrijven, organisaties en onderwijsinstellingen. Het doel is om een circulaire economie te creëren die economische groei stimuleert en nieuwe banen creëert, terwijl de leefomgeving wordt beschermd. In essentie betekent circulariteit in Deventer:

- 50 % circulariteit in 2030 en 100 % circulariteit in 2050
- Minder gebruik van primaire abiotische grondstoffen (mineralen, metalen en fossiele grondstoffen).
- Vervanging van primaire grondstoffen door hergebruikte materialen en biobased materialen.
- Materialen langer en slimmer gebruiken.
- Voorkomen dat producten afval worden.

De gemeente wil deze ambities bereiken door:

- Kaders te stellen.
- Zelf aan de slag te gaan.
- Inwoners en partijen te ondersteunen die bijdragen aan de circulaire transitie

Het document benadrukt ook het belang van het terugwinnen van grondstoffen uit reststromen en het hergebruiken ervan, waarbij wordt voorkomen dat eindige materialen als afval worden gestort of verbrand. Producten moeten zo worden gemaakt dat ze makkelijk te repareren zijn en de grondstoffen aan het einde van de cyclus terug te winnen zijn.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema circulariteit in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
nota Visie Deventer Circulair	Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: Om circulariteit in Deventer goed te borgen, wordt het opgenomen in andere beleidsstukken en kaderstellende documenten. Op de onderdelen waarop de gemeente geen directe invloed heeft, wordt gebruikgemaakt van het landelijke en Europese beleid en de bijbehorende wet- en regelgeving. Intern beleid

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	- Inkoop en aanbestedingsbeleid en wetgeving incl MVOI - Grondstoffenplan-/afval beleid en wetgeving Extern beleid en wetgeving - UPV's (meubels, textiel) - Right to repair - NPCE/ICER • Openbare ruimte De gemeente Deventer en de partners met wie ze samenwerkt, handelen circulair bij aanleg, vernieuwing en onderhoud van de openbare ruimte. - Circulaire ontwerpprincipes hanteren bij aanleg, vernieuwing en onderhoud van de openbare ruimte in de gemeente Deventer - Bestaande materialen opnieuw gebruiken, nu en in de toekomst - Circulair aanbesteden is de standaard werkwijze • Gebouwen In Deventer is duidelijk wat onder circulair bouwen wordt verstaan, zijn de kaders helder en wordt circulair bouwen gestimuleerd en mogelijk gemaakt door samenwerking in de keten. - Circulaire strategieën hanteren bij gebiedsontwikkeling en bij het ontwerp, bouwen, vernieuwing, onderhoud en sloop van gebouwen - Voldoende biobased en secundaire materialen beschikbaar, liefst uit de regio - Heldere kaders en afspraken voor circulair bouwen - Circulair bouwen voor iedereen • Goederen Gemeente Deventer koopt circulair in en biedt inwoners, bedrijven en organisaties de mogelijkheid om voor spullen op een circulaire manier te handelen. - Goederen ten behoeve van interne bedrijfsvoering gemeente Deventer circulair inkopen. Zie pagina XX - Inwoners, bedrijven en organisaties hebben mogelijkheden om circulair te handelen. Deventer Circulair is voor iedereen - Afdankte goederen maximaal terugbrengen tot herbruikbare grondstoffen

III.12 Mobiliteit

Ambities

De belangrijkste visies op gebied van de Deventer mobiliteit zijn vastgelegd in de Basisvoorkeursvariant Hoofdwegenstructuur (2025). Op gebied van duurzame mobiliteit borduren deze voort op het Uitvoeringsplan duurzame mobiliteit Deventer (2019). In essentie betekenen de visies een versterkte inzet op de transitie naar duurzame mobiliteit. Dit gebeurt in een afweging van diverse belangen op gebied van bereikbaarheid, leefbaarheid en verkeersveiligheid. Belangrijke sturingsmechanismen zijn het STOMP- en dakpanprincipe. Hierbij vindt respectievelijk wegontwerp plaats met prioriteit voor duurzame vervoersmodaliteiten en wikkelt het gemotoriseerd verkeer zich gebundeld af via enkele hoofdverkeersassen.

De hoofdambitie uit de Basisvoorkeursvariant hoofdwegenstructuur (2025) zijn respectievelijk:

- Deventer gaat voor een kwaliteitsimpuls op gebied van duurzame mobiliteit. We zoeken een balans in voldoende ruimte voor een gezond leef- en loop en fietsklimaat enerzijds en een goede bereikbaarheid met de auto van de economische centra en andere bestemmingen anderzijds.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema mobiliteit in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Uitvoeringsplan duurzame mobiliteit Deventer	Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: - De aanleg van nieuwe fietspaden (8,0 kilometer) en de verbetering van bestaande fietspaden (10,0 kilometer). Een goed onderhouden en uitgebreid fietsnetwerk stimuleert direct het fietsgebruik - Het realiseren van nieuwe fietsparkeerplaatsen (minimaal 300). Voldoende parkeergelegenheid is essentieel om fietsen aantrekkelijk te maken. - De gemeente wil het parkeren verder optimaliseren door betere informatieverstrekking aan de weggebruiker en klantvriendelijke systemen. Dit wordt onder andere opgepakt door inzet van ITS-maatregelen en datapublicatie. Momenteel worden er twee nieuwe hubs gebouwd. - Het realiseren van 100 nieuwe laadvoorzieningen voor elektrische auto's in de openbare ruimte en in parkeergarages. Een goede laadinfrastructuur is noodzakelijk voor de acceptatie van elektrisch rijden - Het invoeren van een milieuzonering in de binnenstad. Dit kan direct het gebruik van vervuilende voertuigen verminderen, mits gehandhaafd. - Het ontwikkelen en uitvoeren van een open data-beleid. Reisinformatie kan direct reisgedrag beïnvloeden en verkeersstromen optimaliseren
nota Schone Lucht Akkoord Deventer uitvoeringsplan 2024	Vervanging garagesysteem: Het vervangen van de verouderde garageapparatuur. Aangezien de huidige software niet langer wordt onderhouden, is vervanging noodzakelijk om de functionaliteit te waarborgen

III.13 Milieu

Doelen

De onderstaande doelen geven de algemene visie van de gemeente Deventer weer met betrekking tot het thema milieu, waaronder luchtkwaliteit, geluid, fysieke gezondheid geurhinder en externe veiligheid vallen. Deze doelen zijn afgeleid uit verschillende documenten en visies, waaronder het

Klimaatadaptatieprogramma, de Visie Deventer Circulair, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Schone Lucht Akkoord (SLA) en de Omgevingsvisie.

- Klimaatadaptatie & droogtepreventie: Regenwater wordt afgevoerd naar groen of in de bodem geïnfiltreerd. De openbare ruimte krijgt klimaatbestendige beplanting.
- Gezonde leefomgeving: De buurt stimuleert bewegen en ontmoeten door een gezonde inrichting.
- Gezondheid in beleid: Gezondheid wordt structureel meegenomen in omgevingsbeleid en -plannen.
- Hitte & UV-bescherming: Schaduw, zonwering en vergroening helpen blootstelling te beperken.
- Integrale preventie: Gezondheid wordt breed benaderd, met aandacht voor fysieke en sociale factoren.
- Betere milieukwaliteit: Streven naar lucht-, geluid- en geurkwaliteit boven minimale normen, richting WHO-standaarden.
- Externe veiligheid: Ruimte voor maatwerk blijft nodig. Nieuw beleid sluit kwetsbare functies daar niet standaard uit, mede gezien de brede aanduiding van aandachtsgebieden (bijv. langs de IJssel) en de bouwopgave in de spoorzone.
- Strengere emissie-eisen: Emissienormen worden aangescherpt in vergunningen.

- Minimalisatie milieulast: Bescherming tegen hinder en risico's zoals explosiegevaar, overstroming, luchtvervuiling en geluidsoverlast.

Autonome ontwikkelingen

De autonome ontwikkelingen in de onderstaande tabel maken onderdeel uit van de referentiesituatie op het beleidsthema in dit hoofdstuk. Dit betreft een overzicht van beleidsmaatregelen die bovenwettelijk zijn ingesteld specifiek door de gemeente Deventer, en dus daarmee de ontwikkeling van het thema milieu in de nabije toekomst kunnen sturen, ook zonder het opstellen van een omgevingsvisie.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
nota Beleidskader gezondheidsbeleid 2023-2026	Fysieke gezondheid en gezondheidszorg Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: • Valpreventieprogramma's zoals implementatie van het programma 'Onbezorgd mobiel Deventer' in alle wijken en dorpen en inrichten van een regionale ketenaanpak valpreventie per 1 januari 2024. Door de samenwerking met Zorgverzekeraar Salland kan dit leiden tot een snelle en effectieve aanpak van valrisico's bij ouderen. • Subsidies aan Stichting Leergeld en Stichting Rechttop. Dit verlaagt de drempel voor sportdeelname en kan direct bijdragen aan een actievere leefstijl. • Fruitproject bij de Voedselbank. Het verstrekken van fruit en groenten aan gezinnen die afhankelijk zijn van de Voedselbank zorgt direct voor een gezonder voedingspatroon. • Continueren van het onderhoud van Automatische Externe Defibrillatoren (AED) en het opleiden van burgerhulpverleners. Dit verhoogt de overlevingskansen bij een hartstilstand en is direct van levensbelang.
nota Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord	• Inzet van een wijkmakelaar. De wijkmakelaar adviseert en begeleidt inwoners naar passend sport- of beweegaanbod. Voor sport en onderwijs heeft de Deventer Hockey Vereniging (DHV) opdracht gekregen voor het organiseren van een sportcarroussel op basisscholen. Om sportverenigingen te ondersteunen naar een open sportverenigingen is aangesloten bij de netwerkoeverleggen van Sportbedrijf Deventer met sportverenigingen die koploper zijn in maatschappelijke betrokkenheid. • Kind naar Gezonder Gewicht (KnGG). Uitbreiding van het aantal gezinnen dat deelneemt aan KnGG. KnGG biedt passende ondersteuning en zorg aan kinderen (4-12 jaar) met overgewicht of obesitas. De ketenaanpak kenmerkt zich door nauwe samenwerking tussen professionals uit het zorg- en sociaaldomein. • Inzet twee verbinders onderwijs-sociaal domein die ingezet worden op verschillende onderwijsvoorzieningen. Hierdoor worden signalen van kinderen en ouders in een kwetsbare situatie verder gebracht.
nota Schone Lucht Akkoord Deventer Uitvoeringsplan 2024	luchtkwaliteit Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: • Invoering van een nul-emissie zone voor vrachtverkeer en bestelauto's in de binnenstad in 2028. Dit is een concrete maatregel die, na implementatie, direct effect zal hebben op de luchtkwaliteit in de binnenstad door het weren van vervuillende voertuigen. De gemeente is bezig met de voorbereidingen, wat erop wijst dat dit een serieuze maatregel is.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	- Het verplichten van het gebruik van walstroom waar walstroomvoorzieningen beschikbaar zijn en het verbieden van het gebruik van generatoren/aggregaten. Deventer is deelnemer van het walstroom collectief. De ligplaatsen in de haven en de kades langs de IJssel zijn voorzien van walstroom. Ook is er een generatorverbod opgenomen in de Havenbeheerverordening van 2021. - Emissie-eisen in aanbestedingen Het opnemen van luchtkwaliteits- en gezondheidsdoelen in aanbestedingen van voertuigen en transportdiensten. De gemeente Deventer doet al sinds 2014 aan duurzame inkoop volgens de eisen van Maatschappelijk Verantwoorde Inkoop (MVI). Het college besluit binnenkort over het actieplan MVI met aandacht voor CO2-reductie. - Warme sanering varkenshouderijen Het bieden van planologische ondersteuning aan stoppende agrariërs om hun bedrijf te beëindigen, inclusief deelnemers aan de Subsidieregeling sanering varkenshouderij - Aanschaf 0-emissie materiaal Aanschaf van 0-emissie materiaal voor eigen materieel, zoals veegwagens. . Circulus Berkel heeft nu 20 e-trucks en in totaal ruim 51 elektrische voertuigen. Binnen de gemeente zelf zijn meerdere hybride en volledig elektrische bedrijfsauto's in gebruik. - Het vergunnen aan de onderkant van de BREF-range, het aanscherpen van emissie-eisen voor industriële bronnen in vergunningen en het versterken en toezicht en handhaving zijn acties die zijn voortgekomen uit de pilot industrie. Deze worden in 2025 verder in uitvoering gebracht. - Uit het project Houtstook (2023-2024) bleek dat het niet mogelijk was om pieken in fijnstof concentraties te koppelen aan meldingen rookhinder. Uit de enquête bleek dat er nog veel (gezondheids)winst is te behalen met voorlichting over de nadelige gevolgen van houtstook. Hierop is ingezet met het opzetten van een communicatiestrategie, het publiceren van informatie op social media, DeventerNu en een speciale webpagina. De 4 fijnstof monitors (Ohnics) uit het houtstookproject worden hergebruikt in het project Monitoren Luchtkwaliteit Deventer wat in 2024 van start is gegaan.
Beleidsregel geur door milieubelastende activiteiten (niet-veehouderijen) Overijssel 2024 wordt gevolgd, maar is niet als eigen beleid vastgesteld	geurhinder Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: Opstellen van lokaal gemeentelijk geurbeleid voor geur van industriële bronnen, waarvoor het Nationaal Beoordelingskader geur dat momenteel wordt opgesteld een basis kan bieden. Voor regulering van geur van veehouderijen worden de bruidsschatregels gevolgd die zijn gebaseerd op de rijksregels van de vervallen Wet geurhinder en veehouderij en het Activiteitenbesluit milieubeheer.
Inventarisatie M&D, format externe veiligheid 2015	externe veiligheid Maatregelen die direct tot resultaat kunnen leiden: - Actualiseren van het externe veiligheidsbeleid: Het opstellen van decentrale, gebiedsgerichte regels voor externe veiligheid in het Omgevingsplan helpt bij het borgen van het risicobeleid ten behoeve van ruimtelijke besluiten. - Wijzigingen in de wetgeving: Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2024, waarbij het groepsrisico anders wordt ingevuld en gemeenten in aandachtsgebieden rekening moeten houden met risicovolle activiteiten, kunnen directe verbeteringen in de externe veiligheid worden gerealiseerd.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
Klimaatadaptatieprogramma Deventer en Gemeentelijk rioleringsplan Deventer	• Juridische normen voor afkoppelen regenwater bij nieuwbouw en uitbouw (R1): Deze maatregel is juridisch bindend en dwingt ontwikkelaars om regenwater niet langer op het riool aan te sluiten bij nieuwbouw en uitbouw. Dit leidt direct tot minder water in het rioolstelsel en meer infiltratie in de bodem. • Bij groot onderhoud openbare ruimte klimaatadaptief opleveren (U3): Door bij groot onderhoud de openbare ruimte klimaatadaptief in te richten, worden direct maatregelen getroffen zoals het afkoppelen van het riool en het aanplanten van robuust groen. Dit heeft direct effect op waterberging en tegengaan van hittestress en droogte. • Aanpak grootste knelpunten wateroverlast (U1): Het aanpakken van de grootste knelpunten op het gebied van wateroverlast binnen 10 jaar door middel van maatregelen opgenomen in het Gemeentelijk RioleringsProgramma (GRP). Deze maatregelen zijn gericht op locaties waar elke 10 jaar kans is op overlast en schade, en worden prioritair aangepakt. • Actualiseren Bomenbeleidsplan en verankeren groenblauwe structuur (U2): Door het bomenbeleid te actualiseren en een samenhangende groenblauwe structuur te creëren, wordt een duurzame basis gelegd voor klimaatadaptief handelen. Dit zorgt voor meer groen, betere wateropvang en een verbeterde leefomgeving • Aanleg van een (verbeterd) gescheiden stelsel in het openbaar gebied. Door in de openbare ruimte hemelwater af te koppelen en te infiltreren, wordt de afvoer naar de RWZI verminderd en het grondwater aangevuld. • Verplichting tot gescheiden aanbieden van huishoudelijk afvalwater en hemelwater bij nieuwbouw. Door deze eis in bestemmingsplannen, anterieure overeenkomsten en koopovereenkomsten op te nemen, wordt direct bij nieuwe ontwikkelingen de scheiding van waterstromen gerealiseerd. Dit zorgt voor minder belasting van de RWZI en meer mogelijkheden voor lokale infiltratie. • Ondersteuning van bewoners door regenwaterambassadeurs (O2): Hoewel regenwaterambassadeurs een positieve bijdrage kunnen leveren, is het succes afhankelijk van de actieve deelname van bewoners. • Advies voor bedrijven voor het nemen van klimaatadaptieve maatregelen (O4): Het organiseren van themabijeenkomsten en het beschikbaar stellen van vouchers kan bedrijven stimuleren, maar de uiteindelijke implementatie van maatregelen is vrijwillig. • Regentonnenactie (O6): Het aanbieden van regentonnen is een laagdrempelige manier om bewoners bewust te maken van waterberging, maar het effect is afhankelijk van de daadwerkelijke aanschaf en gebruik van de tonnen. • Meters maken en meekoppelkansen benutten (S2): Er is een bedrag beschikbaar voor het klimaatbestendig maken van projecten die niet onder het MJOP vallen, maar dit is afhankelijk van het vinden van geschikte projecten en de bereidheid van interne en externe partijen om mee te werken. • Stimuleren van afkoppelen op particulier terrein. Hoewel de gemeente particulieren stimuleert om af te koppelen middels een stimuleringsregeling en informatie via de website Deventer Stroomt, is het succes van deze maatregel afhankelijk van de vrijwillige medewerking van bewoners. De inzet van regenwaterambassadeurs en de Ulebelt kan hierbij helpen⁶. • Optimaliseren beheer infiltratievoorzieningen. Het nader inventariseren van infiltratievoorzieningen en het vastleggen van het benodigde beheer in het rioleringsbeheerplan zijn noodzakelijke vervolgstappen om deze voorzieningen optimaal te laten functioneren. • Het niet direct afvoeren van regenwater, maar zoveel mogelijk verwerken op de plaats waar het valt. De mate waarin dit gebeurt is afhankelijk van de bereidheid en mogelijkheden van zowel particulieren als bedrijven om hieraan bij te dragen.

Gemeentelijk beleid (Status)	Welke maatregelen definiëren de autonome ontwikkeling?
	• Aanleg van groene daken door bewoners. Dit is een maatregel die afhankelijk is van de interesse en actie van individuele bewoners. - Er wordt minimaal 2,2 ha/jaar afkoppelen tot 2035 om de afvalwaterproductie (DWA) van 6000 extra woningen tot 2035 te kunnen verwerken op de rioolwaterzuivering.

Toelichting

In de tabel hierboven wordt een overzicht gegeven van de verschillende beleidsvelden en de relevante bron waaruit de doelen voor elk veld vandaan komen. De tabel toont de scores voor de vier verschillende scenario's (1A, 1B, 2A en 2B). De scores geven inzicht in de potentie van elk scenario om de gestelde beleidsdoelen te bereiken, zoals beschreven in de bron documenten.

Scenario 2B laat de hoogste potentie zien voor het behalen van de meeste doelen, vooral op het gebied van woningbouw, voorzieningen, zorg, energie, erfgoed en economie. 1B scoort ook sterk, met name op voorzieningen, zorg en energie, maar blijft op sommige andere vlakken achter ten opzichte van 2B. 1A en 2A hebben een beperktere potentie en behalen minder beleidsdoelen, waarbij 2A vooral achterblijft op groen, erfgoed en milieu.

Hoewel scenario 2A over het algemeen dus minder goed scoort, is er één belangrijk aspect waarop dit scenario het best presteert: de economische groei. Scenario 2A biedt namelijk aanzienlijke ruimte voor (nieuwe) bedrijven en clustervorming, wat een positief effect heeft op de lokale economie. De economische groei die voortvloeit uit dit draagt bij aan een sterker economisch perspectief voor Deventer.

Over het algemeen bieden de B scenario's dus meer perspectief voor brede stedelijke en (duurzame) economische ontwikkeling, terwijl de A scenario's minder bijdragen aan de geformuleerde beleidsdoelen op dat vlak. Dit komt door de sterke nadruk op duurzame energieoplossingen en circulaire economie in de beleidskaders van de B scenario's, die hieraan ten grondslag liggen. Hierdoor kunnen milieu- en klimaatdoelen effectiever worden bereikt, wat bijdraagt aan een gezondere en duurzamere leefomgeving voor de inwoners van Deventer.